

السُّنَنِ
التِّرْمِذِي

SÜNEN-İ TİRMİZİ TERCEMESİ

3

Hazırlayan
Abdullah PARLIYAN

KONYA
KİTAPÇILIK

SÜNNET-İ TÜRKİ TİRCİDARESİ

**Hazırlayan
Abdullah PARLIYAN**

**Kapı Camii Cıvan Yılanlı Medrese Girişli
No: 123 Meram / KONYA
Telefax: 0.332 352 87 87**

De ki,
**Ey Peygamber "Eğer
Allah'ı seviyorsanız elçi
olarak gönderdiği bana uyun ki
Allah'ta sizi sevsin, günahlarınızı
affetsin. Çünkü Allah çok affeden ve çok
acıyandır."** (3AH-İmran 31)

Gerçek şu ki; Allah'a ve ahiret gününe
kavuşmaya inanan ve Allah'ı çokça
anan kimseler için Allah'ın elçisinde
uyulmaya değer çok güzel
örneklilik vardır.
(33 Ahzab 21)

Kapı Camlı Cıvan Yılanlı Medrese Girişi
No: 123 Telefax: 0.332 352 87 87
Meram / KONYA

ISBN: 975-98947-2-6

Dizgi

Muhammed Ali PARLIYAN

Baskı

Adım Matbaacılık 0.332 342 01 95 KONYA

Cilt

Özgü Cilt 0.332 342 02 16 KONYA

**NİSAN 2004
KONYA**

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM

KONU BAŞLIKLARI

SAYFA

43: SOSYAL HAYATTAKİ EDEB KURALLARI

1	SELAMI YAYGINLAŞTIRMAK GEREKİR.....	1
2	SELAMI ALIP VERMEKTEKİ FAKLILIKLAR VE DEĞERLERİ.....	1
3	İZİN İSTEMENİN ÜÇ KERE OLDUĞU.....	1
4	SELAM NASIL ALINIR?	2
5	BİRİ VASITAYLA SELAM GÖNDERİLEBİLİR Mİ?	2
6	ÖNCE SELAMI VEREN KİMSENİN ÜSTÜNLÜĞÜ.....	2
7	EL İLE İŞARET EDİLEREK SELAM ALINIP VERİLMEZ	3
8	ÇOCUKLARA SELAM VERİLMELİ Mİ?	3
9	RASÜLULLAH (S.A.V.), KADINLARA NASIL SELAM VERMİŞTİ?	3
10	EVE GİRERKEN SELAM VERİLMELİ Mİ?	3
11	KONUŞMADAN ÖNCE SELAM VERİLMELİDİR.....	3
12	MÜSLÜMAN OLMAYANLARA SELAM NASIL VERİLMELİ?	4
13	MÜSLÜMAN VE MÜSLÜMAN OLMAYANLARIN BULUNDUKLARI YERE SELAM NASIL VERİLİR?	4
14	BİNİTLİ KİŞİ YAYA OLANA SELAM VERMELİDİR.....	4
15	SELAM GEİRKEN DE GİDERKEN DE VERİLMELİDİR	5
16	KAPI KARŞISINDA DURMAKSIZIN İZİN İSTEMEK	5
17	İZİNSİZ BİR KİMSENİN EV VE İŞYERİNE BAKMAK.....	5
18	İZİN İSTEMEDEN ÖNCE SELAM VERMEK.....	6
19	EVLERE GECELERİ GELMENİN PEK HOŞ OLMADIĞI	6
20	MEKTUPLARI ANLAŞILIR DİLLE YAZMAK	6
21	KATİPLİK YAPAN KALEMİ NERESİNE KOYMALI?	6
22	YABANCI DİL ÖĞRENİLMELİ Mİ?	7
23	MEKTUPLA İSLAMA DAVET ETMEK	7
24	MÜŞRİK KİMSELERE MEKTUP YAZILIR?	7
25	DEVLETLER ARASI YAZILAN MEKTUPLARA MÜHÜR BASILIRDI	7
26	SELAM HER YERDE VE HER ZAMAN YÜKSEK SESLE Mİ VERİLMELİ?	8
27	TUVALETTE İHTİYACINI GİDEREN KİMSEYE SELAM VERİLMELİ Mİ?	8
28	SELAM VERİRKEN KELİMELER NASIL SEÇİLMELİ?	8
29	BİR MECLİSE ÜÇ AYRI KİŞİ VE MUAMELELERİ.....	9
30	YOL ÜZERİNE OTURANLARA DÜŞEN VAZİFELER NELERDİR?	9
31	EĞİLMEK Mİ YOKSA MUSAFAHA = TOKALAŞMAK MI GEREKİR?	10
32	BOYUNA SARILIP ÖPMEK VAR MIDIR?	10
33	EL VE AYAK ÖPÜLÜR MÜ?	11
34	SELAMDAN SAONRA MERHABA DENİLİR Mİ?	11

44: EDEB BÖLÜMLERİ

1	MÜSLÜMANIN MÜSLÜMAN ÜZERİNDEKİ HAKLARI NELERDİR?	12
2	AKSIRAN KİMSE AKSIRDIĞI AN NE DEMELİ?	12
3	AKSIRAN KİMSEYE NASIL KARŞILIK VERİLECEK?	12
4	AKSIRAN KİMSE HAMDEDERSE ONA YERHAMUKALLAH DENİR.....	13
5	AKSIRAN KAÇ SEFER AKSIRIRSA CEVAP VERİLİR?	13
6	AKSIRMA ANINDA SESİN KISILMASI VE AĞZIN KAPATILMASI.....	14
7	ALLAH AKSIRANDAN HOŞLANIR ESNEMİYİ SEVMEZ.....	14
8	NAMAZDA AKSIRMAK ŞEYTANDANDIR.....	15
9	OTURAN KİMSE KALDIRILIP ONUN YERİNE OTURULMAZ.....	15
10	OTURDUĞU YERDEN KALKIP TEKRAR ORAYA GELEN ORAYA OTURMAYA DAHA LAYIKTIR.....	15
11	İZİNLERİ OLMADAN İKİ KİŞİ ARASINA OTURMAK CAİZ DEĞİLDİR.....	15
12	BİR TOPLANTIDA ORTA YERE OTURMAMALI.....	15
13	BİR KİMSENİN BİR KİMSEYE KARŞI AYAĞA KALKMASI GEREKİR Mİ?	16
14	YARATILIŞTAN BERİ DEVAM EDEN UYGULAMA NEDİR?	16
15	BIYK VE TIRNAK KESİLMESİ İÇİN BELLİ BİR VAKİT VAR MI?	16
16	İBRAHİM (A.S.) DA BIYIKLARINI KISALTIR MIYDI?	17
17	SAKAL TIRAŞI NASIL OLMALI?	17
18	SAKALLARIN FAZLA KISALTILMAYIP BIRAKILIVERMESİ GEREKİR.....	17

19	SIRTÜSTÜ YATIP BACAĞLARI BİRBİRİ ÜZERİNE ATMAK.....	18
20	BOZUK GÖRÜNTÜ MEYDANA GELECEKSE SIRTÜSTÜ YATIP AYAKLARI AYAK ÜZERİNE ATMAMAK GEREKİR...	18
21	YÜZ ÜSTÜ YATMAK ALLAH'IN SEVMEDİĞİ BİR YATIŞ MODELİ MİDİR?	18
22	DİNEN ÖRTÜLMESİ GEREKEN YERLERİ ÖRTMEK GEREKİR	18
23	YASTIĞA YASLANMAK UYGUN BİR DAVRANIŞ MİDİR?	19
24	İZİNSİZ BİR KİMSENİN KOLTUĞUNA OTURULMAMALI	19
25	BİNİTTE İDARE EDECEK YERE BİNMEK SAHİBİNE AITTİR.....	19
26	LÜKS DESENİLİ VE NAKİŞLİ ÖRTÜ VE ELBİSELER ÇOĞALACAK MI?	19
27	ÜÇ KİŞİ BİR HAYVANA BİNEBİLİR Mİ?	20
28	YABANCI BİR KADINA ANSIZIN BAKMANIN HÜKMÜ NEDİR?	20
29	KADINLAR, ERKEKLERE GÖRÜNMEMEK İÇİN SAKINMALI MI?	20
30	KOCALARININ İZİNİ OLMADAN KADINLARIN YANINA GİRİLMEMELİ	20
31	KADININ FİTNE OLUŞUNDAN SAKINMAK GEREKİR	21
32	PERUK OLARAK SAÇLARIN NAKLEDİLMESİ YASAKTIR.....	21
33	PERUK VE DÖVME YAPTIRMANIN YASAK OLUŞU.....	21
34	ERKEKLERE BENZEMEYE ÇALIŞAN KADINLARIN DURUMU	22
35	KADIN GÜZEL KOKULAR SÜRÜNEREK SOKAĞA ÇIKAMAZ	22
36	ERKEK VE KADIN KOKULARI DEĞİŞİK Mİ OLMALI?	22
37	İKRAM EDİLEN GÜZEL KOKUYU REDDETMEYELİ	22
38	ERKEK ERKEKLE, KADIN KADINLA BİR ÖRTÜ ALTINDA YATMASIN	23
39	GÖRÜLMESİ HARAM OLAN YERLERİ KİMSEYE GÖSTERMEMEK GEREKİR.....	23
40	UYLUK AVRETTEYİN SAYILIR.....	24
41	TEMİZ, TERTİPLİ VE İNTİZAMLİ OLMAK.....	24
42	CİNSEL İLİŞKİ ANINDA ÖRTÜNMEK GEREKİR.....	24
43	HAMAMLARA GİTMEK YASAKLANDI MI?	25
44	RESİM VE KÖPEK BULUNAN EVE MELEK GİRMEZ	25
45	ERKEKLERE YASAKLANAN ELBİSE TÜRLERİ HANGİLERİDİR?	26
46	BEYAZ ELBİSE GİYMEK TAVSİYE EDİLMİŞ MİDİR?	27
47	AŞIRI DİKKATLERİ ÇEKMEYEN KIRMIZIMTIRAK ELBİSENİN GİYİLEBİLECEĞİ	27
48	YEŞİL RENKLİ ELBİSE GİYİLEBİLİR Mİ?	27
49	SİYAH ELBİSE GİYMEKTE BİR SAKINCA VAR MİDİR?	27
50	SARI RENKLİ ELBİSE GİYİLEBİLİR Mİ?	28
51	BAZI KOKU VE PARFÜMLER YASAK MİDİR?	28
52	İPEK ELBİSE DÜNYADA ERKEKLERE HARAM KILINMIŞTIR.....	28
53	RASÜLULLAH (S.A.V.) KAFTAN DAĞITMIŞ MİDİR?	29
54	ALLAH KULUNUN ÜZERİNDE VERDİĞİ NİMETİ GÖRMEYİ SEVER	29
55	RASÜLULLAH (S.A.V.), MEST GİYMIŞ MİDİR?	29
56	BEYAZ KILLARI YOLMANIN YASAK OLUŞU	29
57	İSTİŞARE EDİLEN KİMSE GÜVENİLEN KİMSEDİR.....	29
58	UĞURSUZLUK DİYE BİR İNANÇ VAR MİDİR?	30
59	ÜÇ KİŞİNİN BİRLİKTE OLDUĞU BİR YERDE İKİ KİŞİ GİZLİCE KONUŞMASIN	30
60	PEYGAMBER (S.A.V.)'İN TORUNU HASAN KENDİSİNE BENZER MİYDİ?	31
61	ANAM BABAM SANA FEDA OLSUN SÖZÜ SÖYLENİR Mİ?	31
62	EY EVLADIM VE YAVRUCUĞUM SÖZÜ SÖYLENİR Mİ?	32
63	YENİ DOĞAN ÇOCUĞUN İSMİNİN KONULMASINA ACELE EDİLMELİ Mİ?	32
64	GÜZEL OLAN İSİMLER HANGİLERİDİR?	32
65	HOŞ OLMAYAN İSİMLER DE VAR MİDİR?	32
66	HOŞ OLMAYAN İSİMLER DEĞİŞTİRİLMELİ Mİ?	33
67	RASÜLULLAH (S.A.V.)'İN DEĞİŞİK İSİMLERİ DE VAR MİDİR?	33
68	PEYGAMBER (S.A.V.)'İN İSMİYLE KÜNYESİNİN BİRLİKTE KULLANILMAMASI.....	33
69	ŞİİRDE TESİR GÜCÜ VAR MİDİR?	34
70	RASÜLULLAH (S.A.V.)'İN ŞİİR SÖYLEMEKLE ALAKALI GÖRÜŞLERİ	34
71	KAFKA VE KALPLER ŞİİRLE Mİ DOLMALI? YOKSA MİDELER İRİNLE Mİ?	35
72	DİLİ EĞİP BÜKEREK EDEBİYAT YAPMAK HOŞ DEĞİLDİR	35
73	AMELLERİN EN HAYIRLISI AZ DA OLSA DEVAMLİ OLANIDIR	36
74	KAPLARIN AÇZİNİ ÖRTÜP KAPILARI KİLİTLEMELİ GEREKİR.....	36
75	BİNİT HAYVANINA GÜZEL MUAMELE YAPMAK.....	36

45: EMSAL (ÖRNEKLEME) BÖLÜMLERİ

1	ALLAH, BAZI ÖRNEKLEMELERLE BİR ŞEYLER ANLATIR MI?	37
2	PEYGAMBER (S.A.V.) İLE ÖNCEKİ PEYGAMBERLERİN ÖRNEKLEMESİ	38
3	NAMAZ, ORUÇ VE SADAKA'NIN ÖRNEKLEMESİ NASILDIR?	39
4	KUR'ÂN OKUYANLA OKUMAYAN MÜ'MİN'İN ÖRNEĞİ	40
5	BEŞ VAKİT NAMAZIN ÖRNEĞİ NASILDIR?	40
6	SON ÜMMETİN ÖRNEĞİ NASILDIR?	41
7	ADEMOĞLUNUN ECELİ EMELİNİN ÖRNEKLENMESİ NASILDIR?	41

46: KUR'ÂN'IN FAZİLETİ VE DEĞERİ

1	FATİHA SÜRESİNİN FAZİLETİ VE KIYMETİ	42
2	BAKARA SÜRESİ VE AYET-EL KÜRSİ'NİN DEĞERİ VE KIYMETİ	42
3	AYET-EL KÜRSİ'NİN DEĞERİ VE KIYMETİ	43
4	BAKARA SÜRESİNİN SON İKİ AYETİ=AMENERRASÜLÜ'NÜN DEĞERİ VE KIYMETİ	44
5	AL-İ İMRÂN SÜRESİNİN FAZİLETİ DEĞERİ VE KIYMETİ	44
6	KEHF SÜRESİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ	45
7	YASÎN SÜRESİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ	45
8	HA-MİM DUHAN SÜRESİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ	45
9	MÜLK SÜRESİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ	46
10	ZİLZÂL SÜRESİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ	46
11	İHLÂS SÜRESİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ	47
12	MAVİZET-EYN (NÂS VE FELAK) SÜRELERİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ	48
13	KUR'ÂN-I GEREĞİ GİBİ OKUYANIN DEĞERİ VE KIYMETİ	49
14	KUR'ÂN'IN DEĞERİ VE KIYMETİ	49
15	KUR'ÂN ÖĞRENMEK VE ÖĞRETMENİN DEĞERİ VE KIYMETİ	50
16	KUR'ÂN'DAN BİR HARF OKUYANIN VE ÖĞRETENİN SEVÂBİ	50
17	KULLAR ALLAH'A KUR'ÂNLA OLAN MÜNASEBETLERİNE GÖRE YAKLAŞIRLAR	51
18	HAYATINDA KUR'ÂN OLMAYAN KİMLER HARABE BİR EV GİBİDİR	51
19	KUR'ÂN'DAN UNUTULAN BİR AYET VE SÜRENİN GÜNAHI NE KADARDIR?	52
20	KUR'ÂN'I SESLİ Mİ? OKUMALI SESSİZ Mİ?	52
21	PEYGAMBERİMİZ HANGİ SÜREYİ OKUMADAN UYUMAZDI?	53
22	HAŞR SÜRESİNİN SON ÜÇ AYETİNİ OKUYAN KİMLERİN MÜKAFATI	53
23	RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN NAMAZLARINDA OKUMASI NASILDI?	53
24	MEKKE MÜŞRİKLERİNDEN SIKILAN PEYGAMBER, DİĞER KABİLELERE NE DEDİ?	54
25	ALLAH'IN SÖZÜNÜN ÜSTÜNLÜĞÜ NASILDIR?	54

47: OKUYUŞ FARKLILIKLARI (KIRAAT)

1	RASÛLULLAH (S.A.V.) FATİHA SÜRESİNİ NASIL OKURDU?	55
2	HUD SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI	55
3	KEHF SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI	56
4	RUM SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI	56
5	KAMER SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI	57
6	VAKİA SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI	57
7	LEYL SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI	57
8	ZÂRİYAT SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI	57
9	HAC SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI	57
10	KUR'ÂN-I UNUTTUM DEME "UNUTTURULDUM" DE	58
11	KUR'ÂN YEDİ OKUYUŞ ŞEKLİ ÜZERE İNDİRİLMİŞTİR	58
12	DÜNYA VE AHİRET SIKINTILARININ ÇÖZÜMÜ KUR'ÂN-I DERS HALİNDE GETİRMEKLE MÜMKÜN OLACAKTIR	59
13	KUR'ÂN NE KADAR SÜRE İÇERİSİNDE BAŞTAN SONA OKUNMALIDIR	59

48: KUR'ÂN TEFSİRİ

1	KUR'ÂN-I KENDİ GÖRÜŞ VE ARZUSUNA UYDURMAYA ÇALIŞAN NE OLUR?	61
2	FATİHA SÜRESİ VE TEFSİRİ	61
3	BAKARA SÜRESİNDEKİ TEFSİR EDİLEN AYETLER	63
4	ÂL-İ İMRÂN SÜRESİNİN TEFSİR EDİLEN AYETLERİ	72
5	NİSÂ SÜRESİNDEKİ TEFSİR EDİLEN AYETLER	78
6	MAİDE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	86
7	EN'AM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	94
8	ARAF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	97
9	ENFAL SÜRESİNDEN TEFSİRİ YAPILAN AYETLER	98

10	TEVBE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	100
11	YUNUS SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	107
12	HÜD SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	108
13	YUSUF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	111
14	RA'D SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	111
15	İBRAHİM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	112
16	HİCR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	113
17	NAHL SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	114
18	BENİ İSRAİL (İSRA) SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	114
19	KEHF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	120
20	MERYEM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	123
21	TAHA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	125
22	ENBİYA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	125
23	HAC SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	126
24	MÜ'MİNÜN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	128
25	NUR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	130
26	FURKAN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	135
27	ŞUARA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	135
28	NEML SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	136
29	KASAS SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	136
30	ANKEBUT SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	137
31	RÛM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	137
32	LOKMAN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	139
33	SECDE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	139
34	AHZAB SÜRESİNİN TEFSİR EDİLEN AYETLERİ	140
35	SEBE' SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	147
36	MELAIKE (FATİR) SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	148
37	YASİN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	148
38	SAFFAT SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	149
39	SA'D SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	149
41	ZÜMER SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	152
42	MÜ'MİN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	154
43	FUSSİLET SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	154
44	ŞURÂ SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	155
45	ZUHRUF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	156
46	DUHÂN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	156
47	AHKAF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	157
48	MUHAMMED (KİTAL) SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	158
49	FETH SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	159
50	HUCURAT SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	160
51	KÂF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	162
52	ZARİYAT SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	162
53	TÛR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	163
54	NECM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	163
55	KAMER SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	165
56	RAHMAN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	166
57	VAKİA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	166
58	HADİD SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	167
59	MÜCADELE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	168
60	HAŞR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	170
61	MÜMTAHİNE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	171
62	SAF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	172
63	CUMA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	173
64	MÜNÂFİKÜN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	173
65	TEĞABÜN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	176
66	TAHRİM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	176
67	KALEM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	178
68	HAKKA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	178
69	MEARİC SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	179
70	CİN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	179
71	MÜDDESSİR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	180
72	KİYAME SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER	181

73	ABESE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	182
74	TEKVİR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	182
75	MUTAFFİFİN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	183
76	İNSİKAK SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	183
77	BÜRÜÇ SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	183
78	GAŞİYE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	185
79	FECR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	186
80	ŞEMS SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	186
81	LEYL SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	186
82	DUHA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	187
83	İNSİRAH SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	187
84	TİN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	187
85	ALAK SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	187
86	KADİR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	188
87	BEYYİNE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	189
88	ZİLZAL SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	189
89	TEKASÜR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	189
90	KEVSER SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	190
91	NASR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	190
92	LEHEB SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	191
93	İHLAS SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	191
94	MUAVVİZEYİN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER.....	191
95	ADEM (A.S.) UNUTTU MU?	192
96	HERŞEYDEN GÜÇLÜ VE KUVVETLİ OLAN KİMDİR?	192

49: DUÂ BÖLÜMLERİ

1	DUÂ YAPMANIN DEĞER VE KIYMETİ.....	193
2	ALLAH'TAN İSTEMEYENİ ALLAH SEVMEZ Mİ?	193
3	CENNET HAZİNELERİNDEN BİR HAZİNE HANGİSİDİR?	193
4	DİL DAİMA ALLAH'I HATIRLAYARAK ISLAK KALMALI.....	194
5	ALLAH'I HER AN GÜNDEMDE TUTMAK HERŞEYDEN ÜSTÜN MÜDÜR?	194
6	AMELLERİN EN DEĞERLİSİ HANGİSİDİR?	194
7	BİR YERE OTURUP ALLAH'I HATIRLAYIP ONUN DİNİNİ GÜNDEMDE TUTANLARIN DEĞERİ VE KIYMETİ	194
8	BİRARAYA GELİP ALLAH'I GÜNDEM ETMEYEN TOPLULUKLARIN HALİ	195
9	MÜSLÜMANIN DUÂSI MUTLAKA KABUL GÖRÜR.....	195
10	DUÂ EDEN ÖNCE KENDİSİNDEN BAŞLAMA LİDİR	196
11	DUÂ EDERKEN ELLERİN KALDIRILMASI GEREKİR Mİ?	196
12	DUÂNIN SONUCU BEKLEMEDE ACELE EDİLMELİ Mİ?	196
13	SABAH VE AKŞAM YAPILACAK DUÂLAR.....	197
14	SABAH VE AKŞAM YAPILABİLECEK DUÂLAR	198
15	SEYYİD-ÜL İSTİĞFAR DUÂSI NASILDIR?	198
16	YATAĞA GİRİLDİĞİNDE OKUNACAK DUÂ.....	198
17	YATAĞA GİRİLDİĞİNDE OKUNACAK BAŞKA BİR DUÂ	199
18	YİNE UYUYACAK KİMSENİN YAPACAĞI DUÂLARDAN	199
19	YATARKEN YAPILACAK DUÂLARDAN	200
20	YATARKEN YAPILACAK DUÂ	200
21	YATARKEN OKUNACAK SÜRELER HANGİLERİDİR?	200
22	YATARKEN BAŞKA HANGİ SÜRE OKUNUR?	200
23	YATARKEN HERHANGİ BİR SÜRE DE OKUNABİLİR Mİ?	201
24	UYUNULACAK ZAMANDA TESBİH, TAHMİD VE TEKBİR GETİRMEK.....	202
25	FARZ NAMAZLARIN SONUNDA YAPILACAK DUÂ VE TESBİHAT NEDİR?	202
26	GECELEYİN UYANAN KİMSENİN YAPACAĞI DUÂ	203
27	RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN GECELEYİN ENÇOK SÖYLEDİĞİ SÖZLER HANGİSİYDİ?	203
28	UYUMAK İSTEYEN NASIL DUÂ ETMELİ?	204
29	RASÛLULLAH (S.A.V.), GECE NAMAZA KALKTIĞINDA NASIL DUÂ EDERDİ?	204
30	RASÛLULLAH (S.A.V.), GECE NAMAZINDAN SONRA NASIL DUÂ EDERDİ?	204
31	GECE NAMAZINA BAŞLARKEN NASIL DUÂ EDİLİR?	205
32	RASÛLULLAH (S.A.V.), NAMAZ KILMAYA BAŞLARKEN NASIL DUA EDERDİ?	206
33	SECDE AYETLERİ OKUNDUĞUNDA NE SÖYLENİR?	208
34	EVDEN ÇIKARKEN OKUNACAK DUÂ.....	208
35	EVDEN ÇIKARKEN OKUNACAK DEĞİŞİK BİR DUÂ.....	209
36	ÇARŞIYA GİRERKEN OKUNACAK DUÂ.....	209

37	HASTALIK ANINDA SÖYLENECEK DUÂ	209
38	ÖZÜRLÜ VE SAKAT BİR KİMSE GÖRÜLDÜĞÜNDE NE SÖYLENİR?	210
39	BİR TOPLANTIDAN KALKILDIĞI ZAMAN OKUNACAK DUÂ	210
40	SIKINTILI ANLARDA OKUNACAK DUÂ	211
41	BİR YERDE KONAKLAYAN KİMSENİN YAPACAĞI DUÂ	211
42	YOLCULUĞA ÇIKILDIĞI ZAMAN YAPILACAK DUÂ	211
43	YOLCULUKTAN DÖNÜLDÜĞÜNDE OKUNACAK DUÂ	212
44	BİR KİMSEYİ UĞURLARKEN YAPILACAK DUÂ	212
45	YOLA ÇIKACAK KİMSEYE RASÛLULLAH (S.A.V.) NASIL HAYIR DUÂ ETMİŞTİ?	213
46	YOLCULUĞA ÇIKAN KİMSEYE RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN DEĞİŞİK BİR DUÂSI	213
47	BİNİTE BİNERKEN NE OKUNUR?	213
48	DUÂLARI KABUL GÖREN ÜÇ KİŞİ KİMLERDİR?	214
49	RÜZGAR ŞİDDETLİ ESTİĞİNDE NASIL DUÂ EDİLİR?	214
50	GÖK GÜRLEMESİ ESNASINDA NASIL DUÂ EDİLİR?	215
51	HİLAL GÖRÜLDÜĞÜ ZAMAN NASIL DUÂ EDİLİR?	215
52	ÖFKE ANINDA HANGİ DUÂ YAPILMALI?	215
53	SEVİLMİYEN BİR RÜYA GÖRÜLDÜĞÜNDE NE YAPILIR?	215
54	TURFANDA MEYVE GÖRÜLDÜĞÜNDE NASIL DUÂ EDİLİR?	216
55	SÜT İÇİLDİĞİNDE NASIL DUÂ EDİLMELİDİR?	216
56	YEMekten SONRA OKUNACAK DUÂ	216
57	EŞEK ANIRMASI VE HOROZ ÖTMESİ ESNASINDA NE YAPILIR?	217
58	DENİZ KÖPÜĞÜ KADAR BİLE OLSA HATALAR HANGİ DUÂ İLE SİLİNİR?	217
59	CENNETTE AĞAÇ VE OVALAR VAR MIDIR?	217
60	CENNET'TE ADINIZA HURMA AĞACI DİKTİRMEK İSTER MİSİNİZ?	218
61	GÜNDE YÜZ KERE SÖYLENECEK DUÂ HANGİSİDİR?	219
62	ÇOK SEVAP KAZANMANIN YOLLARI NELERDİR?	219
63	KIRK MİLYON SEVAP KAZANMAK İSTER MİSİNİZ?	219
64	İSMİ AZAM DUÂSI HANGİ AYETLERDE VE DUÂ İÇERSİNDEDİR?	220
65	DUÂYA BAŞLAMAZDAN ÖNCE NELER SÖYLENMELİ?	220
66	ALLAH'A NASIL BİR İNANÇLA DUÂ EDİLMELİDİR?	221
67	RASÛLULLAH (S.A.V.)'DEN DEĞİŞİK BİR DUÂ	221
68	RASÛLULLAH (S.A.V.), FATİMA'YA HANGİ DUÂ'YI ÖĞRETİŞTİ?	222
69	ALLAH'A SİGİNİLMASI GEREKEN DÖRT ŞEY NELERDİR?	222
70	İMİRÂN B. HUSAYN'A ÖĞRETİLEN İKİ DUÂ ŞEKLİ NEDİR?	222
71	ALLAH'A SİGİNİLMESİ GEREKEN ŞEYLER HANGİLERİDİR?	223
72	PEYGAMBER (S.A.V.) PARMAKLARIYLA MI TESBİH ÇEKERDİ?	223
73	RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN DEĞİŞİK BİR DUÂSI	224
74	ALLAH'TAN SEVGİSİ İSTENİR Mİ?	224
75	HANGİ ORGANLARIMIZDAN ALLAH'A SİGİNİLMALİYİZ?	224
76	RASÛLULLAH (S.A.V.) SECDEDE NASIL DUÂ EDERDİ?	224
77	RASÛLULLAH (S.A.V.) KUR'ÂN'DAN BİR SÛRE ÖĞRETİR GİBİ HANGİ DUÂ'YI ÖĞRETİRDİ?	225
78	DİLERSEN AFFET DİLERSEN ACI ŞEKLİNDE DUÂ EDİLMEMELİ	225
79	HANGİ VAKİTTE YAPILAN DUÂLAR KABUL EDİLİR?	225
80	TOPLANTI SONRASI HANGİ DUÂ OKUNMALI	226
81	MUTLAKA AFFEDİLECEĞİMİZ DUÂ HANGİSİDİR?	227
82	YUNUS (A.S.)'İN BAĞIĞIN KARNINDAKİ DUÂSI NASILDIR?	227
83	ALLAH'IN İSİMLERİ KAÇ TANEDİR?	227
84	BİR MUSİBET ANINDA HANGİ DUÂ YAPILMALI?	229
85	DÜNYA VE AHİRETTE AFİYET İSTEMEK HERŞEY YERİNE GEÇER Mİ?	230
86	KİŞİ KENDİSİNİ SATAR MI?	230
87	MİZANİ DOLDURAN VE ÇOK SEVAP KAZANDIRAN ŞEYLER NELERDİR?	231
88	RASÛLULLAH (S.A.V.), ARAFATTA VAKFE YERİNDE NASIL DUÂ EDERDİ?	231
89	GENİŞ KAPSAMLI DUA NASILDIR?	232
90	RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN EN ÇOK YAPTIĞI DUÂ HANGİSİDİR?	232
91	UYKUSUNDA KORKAN KİMSENİN YAPACAĞI DUÂ	232
92	SIKINTILI ANLARDA RASÛLULLAH (S.A.V.) NASIL DUA EDERDİ?	233
93	ABDESTLİ OLARAK YATAĞA GİRİP DUA EDEN KİMSENİN DURUMU	233
94	UYKUDAN KORKARAK UYANAN NE DEMELİ?	233
95	SABAH AKŞAM SÖYLENEBİLECEK DUÂ	234
96	ALLAH'TAN DAHA KISKANÇ BİRİSİ VAR MIDIR?	234
97	NAMAZDA YAPILACAK BAŞKA BİR DUÂ	234
98	GÜNAHLAR, AĞACIN YAPRAĞI GİBİ HANGİ DUA İLE DÖKÜLÜR?	235

99	TEVBE VE İSTİĞFARIN DEĞERİ VE ALLAH'IN KULLARINA RAHMETİ	235
100	ALLAH'IN RAHMETİ YÜZ OLUP 99'U KENDİSİNDE BİRİ YERYÜZÜNDEDİR.....	238
101	KİMLERİN BURNU YERDE SÜRTÜLECEKTİR?	238
102	ALLAH'A EN SEVİMLİ DUÂ KENDİSİNDEN AFİYET İSTENMESİDİR.....	239
103	RASÛLULLAH (S.A.V.)'DEN DEĞİŞİK DUÂLAR	240
104	DÖRT BİN TESBİH ÇEKMEYE BEDEL DUÂ VAR MIDIR?	240
105	ALLAH CÖMERTTİR DUÂ EDENİ BOŞ ÇEVİRMEZ	241
106	İMANDAN SONRA EN HAYIRLI ŞEY NEDİR?	241
107	TEVBE VE GÜNAHTA İSRAR NE DEMEKTİR?	242
108	ALLAH'IN KORUMASI ALTINA NASIL GİRİLİR?	242
109	DÖNÜŞÜ ÇABUK KAZANCI BOL OLAN CEMAAT HANGİSİDİR?	242
110	HAC VE UMREYE GİDENLERDEN NE İSTENMELİ?	242
111	BORÇLU KİMSE HANGİ DUÂ'YI YAPMALI?	243
112	HASTALANAN KİMSE NASIL DUÂ ETMELİ?	243
113	RASÛLULLAH (S.A.V.) VİTR NAMAZINDA NASIL DUÂ EDERDİ?	243
114	RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN FARZ NAMAZLARIN SONUNDA YAPTIĞI DUÂSI.....	243
115	BİRŞEYİ EZBERLEMEK İÇİN HANGİ DUÂ YAPILMALI?	244
116	ALLAH KENDİSİNDEN İSTENİLMESİNİ SEVER	245
117	YATAĞA GİRİNCE YAPILACAK DUÂ.....	246
118	RASÛLULLAH (S.A.V.)'DEN DEĞİŞİK DUÂ ÖRNEKLERİ	247
119	ALLAH'TAN AFİYET İSTENMELİ Mİ?	247
120	LA HAVLE VELA KUVVETE İLLA BİLLAH DEMENİN DEĞER VE KIYMETİ	248
121	TESBİH PARMAKLA MI ÇEKİLMELİ?	248
122	SAVAŞ BAŞLAYACAĞINDA NASIL DUA EDİLİR?	248
123	AREFE GÜNÜ YAPILAN DUA HAYIRLI MIDIR?	249
124	İÇİMİZ DE DIŞIMIZDA HAYIRLI MI OLMALI?	249
125	KALPLERİMİZ İÇİN NASIL DUÂ EDİLMELİ?	249
126	SANCILI ANLARIMIZDA NASIL DUÂ ETMELİYİZ?	249
127	AKŞAM VAKTİ NASIL DUÂ ETMELİ?	250
128	HANGİ SÖZ ALLAH'A DAHA SEVİMLİDİR?	250
129	EZANLA KÂMET ARASINDA NE İSTEMELİYİZ?	251
130	MELEKLER ALLAH'A KULLUK YAPAN KULLARI NASIL ÖVERLER?	252
131	YETMİŞ ZARARKAPISI HANGİ DUA İLE KAPANIR?	252
132	ALLAH'A YAKLAŞMAMIZA GÖRE ALLAH'TA BİZE YAKLAŞIR.....	253
133	HANGİ ŞEYLERDEN ALLAH'HA SİĞİNMALİYİZ?	253

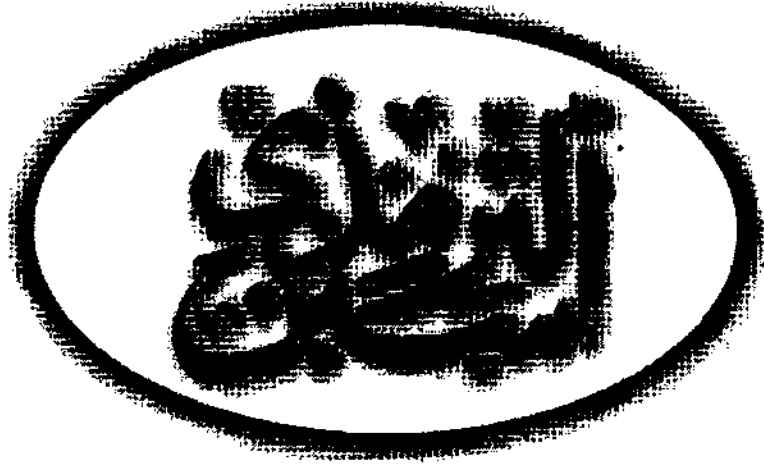
50: MENÂKİB BÖLÜMLERİ

1	PEYGAMBER (S.A.V.)'İN DEĞERİ VE KIYMETİ	254
2	PEYGAMBER (S.A.V.)'İN DOĞUMU	257
3	PEYGAMBERLİĞİN BAŞLANGICI	257
4	PEYGAMBERLİK KAÇ YAŞINDA GELMİŞTİ?	258
5	PEYGAMBER (S.A.V.)'İN PEYGAMBERLİK ÖZELLİKLERİ	258
6	DAĞ VE AĞAÇ PEYGAMBERE SELAM VERMİŞ MIDIR?	259
7	PEYGAMBER (S.A.V.)'E VAHİY NASIL GELİRDİ?	261
8	RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN GÖRÜNÜŞÜ VE ŞEKLİ	261
9	RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN KONUŞMASI	262
10	RASÛLULLAH (S.A.V.) GÜLMELERİ NASILDI?	262
11	PEYGAMBERİMİZ (S.A.V.)'İN PEYGAMBERLİK MÜHRÜ NASILDI?	263
12	RASÛLULLAH (S.A.V.) SÜRMELİ MİYDİ?	263
13	RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN YAŞI VE ÖMRÜ NE KADARDIR?	264
14	EBÜ BEKİR ES SİDDİK (R.A.)'İN HAYAT HİKÂYELERİ	265
15	PEYGAMBER (S.A.V.)'İN SÖZLERİNDEN EBÜ BEKİR NE ANLAMIŞTI?	265
16	EBÜ BEKİR VE ÖMER'İN HAYAT HİKÂYELERİ	266
17	SİĞİRLAR NİÇİN YARATILMIŞTIR? ÜZERİNE BINILIR MI?	269
18	ÖMER B. HATTÂB (R.A.)'İN HAYAT HİKÂYESİ	270
19	OSMAN (R.A.)'İN HAYAT HİKÂYESİ	273
20	ALİ (R.A.)'İN HAYAT HİKÂYESİ	278
21	ALİ (R.A.)'İN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?	279
22	TALHA B. ÜBEYDULLAH'IN HAYAT HİKÂYESİ	283
23	ZÜBEYR B. AVVAM (R.A.)'İN HAYAT HİKÂYESİ	284
24	ZÜBEYR B. AVVAM HAVARİ MIDIR?	284
25	ZÜBEYR B. AVVAM'IN HAYAT HİKÂYESİ.....	284

26	ABDURRAHMAN B. AVF'İN HAYAT HİKÂYESİ	285
27	SA'D B. EBÎ VAKKÂS'IN HAYATINDAN KESİTLER	286
28	SAİD B. ZEYD B. AMR B. NÜFEYL'İN HAYAT HİKÂYESİ	287
29	ABBÂS B. ABDULMUTTALİB'İN HAYATINDAN KESİTLER	287
30	CAFER B. EBÎ TALİB'İN HAYATINDAN KESİTLER	288
31	HASAN VE HÜSEYİN'İN HAYAT HİKÂYESİ	289
32	EHÜ BEYTİN HAYATINDAN KESİTLER	292
33	MUÂZ B. CEBEL, ZEYD B. SABİT, ÜBEY, EBÜ UBEYDE B. CERRÂH'İN HAYATLARINDAN KESİTLER	293
34	SELMAN-I FÂRİSİ'NİN HAYATINDAN KESİTLER	295
35	AMMÂR B. YÂSİR (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	295
36	EBÜ ZERR (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	295
37	ABDULLAH B. SELAM (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	296
38	ABDULLAH B. MES'ÛD (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	296
39	HUZEYFE B. YEMÂN'İN HAYATINDAN KESİTLER	298
40	ZEYD B. HÂRISE (R.A.)'NİN HAYATINDAN KESİTLER	298
41	ÛSÂME B. ZEYD (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	299
42	CERİR B. ABDULLAH EL BECELÎ'NİN HAYATINDAN KESİTLER	300
43	ABDULLAH B. ABBÂS (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	300
44	ABDULLAH B. ÖMER (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	300
45	ABDULLAH B. ZÜBEYR (R.A.)'İN BABASINDAN KESİTLER	301
46	ENES B. MÂLİK (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	301
47	EBÜ HÜREYRE (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	302
48	MUAVİYE B. EBÎ SÜFYAN'IN HAYATINDAN KESİTLER	303
49	AMR B. AS (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	304
50	HÂLİD B. VELİD (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	304
51	SA'D B. MUÂZ (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	304
52	SA'D B. UBÂDE (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	305
53	CÂBİR B. ABDULLAH (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	305
54	MUS'AB B. UMEYR (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	305
55	BERÂ B. MÂLİK (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	306
56	EBÜ MUSA EL EŞ'ARİ (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	306
57	RASÛLULLAH (S.A.V.)'İ GÖREN VE ONU GÖRENLERİN DEĞER VE KIYMETİ	306
58	AĞAÇ ALTINDA PEYGAMBER (S.A.V.)'İN OTORİTESİNİ KABUL EDENLERİN DEĞERİ	307
59	RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN ASHABINA DİL UZATMAMAK GEREKİR	307
60	ASHABA DİL UZATANLARA NE YAPILMALI?	308
61	MUHAMMED (S.A.V.)'İN KIZI FATİMA'NIN DEĞER VE KIYMETİ	308
62	HATİCE (R.A.NHA)'NİN HAYATINDAN KESİTLER	310
63	ÂİŞE (R.A.NHA)'NİN HAYATINDAN KESİTLER	311
64	PEYGAMBER (S.A.V.)'İN DİĞER HANIMLARININ DEĞER VE KIYMETİ	313
65	ÜBEY B. KA'B (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER	314
66	ENSÂR VE KUREYŞ'İN DEĞER VE KIYMETİ	315
67	ENSÂR AİLELERİNİN HANGİSİ DAHA HAYIRLIDIR?	316
68	MEDİNE'NİN FAZİLETİ	317
69	MEKKE'NİN ÖZELLİKLERİ VE ÜSTÜNLÜĞÜ	319
70	ARAB'İN DEĞER VE KIYMETİ	319
71	ARAB OLMAYANLARIN DEĞER VE KIYMETİ	320
72	YEMEN'İN DEĞER VE KIYMETİ	320
73	GİFÂR, ESLEM, CÜHEYNE VE MÜZEYNE KABİLELERİNİN ÖZELLİKLERİ	321
74	SEKİF VE BENİ HANİFE KABİLESİNİN DURUMLARI	322
75	ŞAM VE YEMEN'İN DEĞERİ VE KIYMETİ	324

51: İLEL

I	HADİSLERDEKİ GİZLİ KUSUR VE HASTALIKLAR	325

SÜNNİ-İ TİHMİZİ TİRCİMESİ

**Hazırlayan
Abdullah PARLIYAN**

43: SOSYAL HAYATTAKİ EDEB KURALLARI

BÖLÜM: 1

➤ SELAMI YAYGINLAŞTIRMAK GEREKİR

2688- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki; İman etmeden Cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmeden de iman etmiş olmazsınız. Size yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir iş göstereyim mi? Selamı aranızda yaygınlaştırınız."** (Müslim, İman: 17; Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Bu konuda Abdullah b. Selam'dan, Şüreyh b. Hanî'den ve babasından Abdullah b. Amr'dan, Berâ'dan, Enes'den ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 2

➤ SELAMI ALIP VERMEKTEKİ FAKULLUKLAR VE DEĞERLERİ

2689- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e geldi ve **"Esselamü Aleyküm"** Allah'ın selamı üzerine olsun, dedi. Peygamber (s.a.v.) de **"On"** buyurdu. Bir başka adam daha geldi **"Esselamü aleyküm ve rahmetüllahi."** = Allah'ın selam ve rahmeti üzerinize olsun dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) **"Yirmi"** dedi. Bir başka adam daha geldi ve **"Esselamü aleyküm ve rahmetullahi ve berekatü"** = Allah'ın selamı rahmeti ve bereketi üzerinize olsun dedi. Rasûlullah (s.a.v.) de **"Otuz"** buyurdu. Yani değişik şekillerde selam verenler değişik miktarlarda sevap kazandılar. (Dârimî, İstizan: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

Bu konuda Ali, Ebû Saîd ve Sehl b. Huneyf'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 3

➤ İZİN İSTEMENİN ÜÇ KERE OLDUĞU

2690- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Musa, Ömer'in yanına girmek için Esselamü aleyküm girebilir miyim dedi. Ömer: **"Bir"** dedi. Sonra bir müddet sustu ve tekrar esselamü aleyküm girebilir miyim? Diye sordu. Ömer **"İki"** dedi, sonra bir müddet sustu ve tekrar esselamü aleyküm girebilir miyim? Dedi. Ömer **"Üç"** dedi. Sonra Ebû Saîd döndü gitti. Ömer kapısına ne oldu dedi. Kapı döndü gitti diye cevap verdi. Ömer onu bana getirin dedi. Yanına gelince bu yaptığın iş nedir? Diye sordu. Ebû Saîd **"Sünnettir"** diye cevap verdi. Ömer: sünnet mi? dedi. Vallahi buna dair apaçık bir delil ve şahid getireceksin veya ben yapacağımı bilirim. Ebû Saîd dedi ki: Bunun üzerine Ebû Musa bize geldi biz de Ensâr'dan birkaç arkadaşla oturmakta idik bize Ey Ensâr topluluğu! Dedi; Müslümanlardan Rasûlullah (s.a.v.)'in hadislerini en iyi bilen sizler değilsiniz? **"Rasûlullah (s.a.v.) izin istemek üç defadır eğer izin verilirse gir değilse dön"** buyurmadı mı? Bunun üzerine oradakiler kendisiyle şakalaşmaya başladılar. Ebû Saîd dedi ki: Sonra başımı ona doğru kaldırdım ve bu konuda sana her ne ceza verilirse ortağım dedim. Ebû Musa, Ömer'e vararak durumu kendisine bildirdi. Bunun üzerine Ömer: **"Bunu bilmiyordum"** dedi. (Buhârî, Büyü' 17; Müslim, Edeb: 27)

© Bu konuda Ali ve Sa'd'ın azadlı kölesi Ümmü Tank'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Cerîrî'nin ismi Saîd b. İyas'tır. Ebû Mes'ûd diye künyelenir. Bu hadisi Cüreyrî'den başkası Ebû Nadre'den rivâyet etmiştir. Ebû Nadre el Abdî'nin adı, Münzir b. Mâlik b. Kıt'a'dır.

2691- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girmek için üç kere izin istedim de bana izin verdi."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 127)

© Bu hadis hasen garibtir. Ebû Zümeyl'in ismi Simâk ul Hanefî'dir. Ebû Musa, Rasûlullah (s.a.v.)'in **"İzin istemek üç kere olur, izin verilirse gir aksi hâlde geri dön"** buyurduğunu rivâyet edince Bize göre Ömer, Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girmek için üç kere izin istediği ve üçüncüden sonra kendisine izin verildiği halde Ebû Musa'ya itirazının tek sebebi şudur ki: Ömer, Ebû Musa tarafından rivâyet edilen Peygamberin: **"Şayet sana izin verilirse gir değilse geri dön"** hadisini bilmemesiydi.

BÖLÜM: 4

> SELAM NASIL ALINIR?

2692- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) mescidin bir kenarında oturmakta iken bir adam mescide girdi ve namazını kıldıktan sonra gelip Rasûlullah (s.a.v.)'e selam verdi. Rasûlullah (s.a.v.)'de **"ve aleyke"** (senin üzerine de selam olsun) dedi ve dön namazını yeni baştan kıl sen namazını kılmış sayılmadın buyurdu. Sonra Râvî, uzunca olan bu hadisin tamamını anlattı. (Buhârî, Edeb: 17; Müslim, Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Yahya b. Saîd el Kattan bu hadisi Ubeydullah b. Ömer'den, Saîd el Makburî'den rivâyet ederek senesinde **"babasından ve Ebû Hüreyre'den"** demiştir ve **"O'na selam verdi"** O da **"ve aleyke"** diyerek selamı aldı dememiştir. Yahya b. Saîd'in rivâyeti daha sahihtir.

BÖLÜM: 5

> BİRİ VASITAYLA SELAM GÖNDERİLEBİLİR Mİ?

2693- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Âişe'ye: **"Cibril sana selam ediyor buyurdu. Âişe de: "Aleyhisselamu ve rahmetullahi ve berekatühü" (Ona da Allah'ın selamı rahmeti ve bereketi olsun) dedi."** (Buhârî, İsti'zan: 17; Müslim, Fedailü-üs Sahabe: 27)

© Bu konuda Nümeyr oğullarından bir kişi babası vasıtasıyla hadis rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Zührî'de bu hadisi Ebû Seleme vasıtasıyla Âişe'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 6

> ÖNCE SELAMI VEREN KİMSENİN ÜSTÜNLÜĞÜ

2694- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasûlü! denildi iki adam karşılaşıyorlar bunlardan hangisi önce selam verecektir? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"O iki adamdan Allah'a en yakın olanı."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 122)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Tirmizî: Muhammed diyor ki: Ebû Ferve er Rehâvî'nin rivâyeti orta yolludur. Ancak oğlu Muhammed b. Yezîd kendisinden münker hadisler rivâyet etmektedir.

BÖLÜM: 7

> EL İLE İŞARET EDİLEREK SELAM ALINIP VERİLMEZ

2695- Amr b. Şuayb'ın dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bizden başkalanna benzemeye çalışanlar bizden değildir. Yahudi ve Hristiyanlara benzemeyin çünkü Yahudilerin selamlaşmaları parmak işaretiyledir. Hristiyanların selamlaşmaları ise el ile işaret etmekten ibarettir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadisin senedi zayıftır. İbn Mübarek bu hadisi İbn Lehîa'dan merfu olmaksızın rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 8

> ÇOCUKLARA SELAM VERİLMELİ Mİ?

2696- Yesâr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Sabit el Bünânî ile birlikte yürümekte iken çocukların yanından geçti ve onlara selam verdi ve Sabit şöyle dedi: Enes ile beraberdim çocuklara uğradı ve onlara selam verdi. Enes de dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber idim çocuklara uğradı ve onlara selam vermişti." (Buhârî, İstizan: 17; Müslim, Selam: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir. Pek çok kimse bu hadisi Sabit'den rivâyet etmektedir. Enes'den de değişik şekilde rivâyet edilmiştir. Kuteybe, Cafer b. Süleyman vasıtasıyla Sabit'ten, Enes'den bu hadisin benzerini rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 9

> RASÛLULLAH (S.A.V.), KADINLARA NASIL SELAM VERMİŞTİ?

2697- Esmâ binti Yezîd(r.anha)'dan rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), bir gün mescidde oturmakta olan kadınların yanından geçti ve eliyle selam işareti verdi."** Râvî Abdulahamid, Rasûlullah (s.a.v.)'in bu hareketini eliyle gösterdi. (Ebû Dâvûd, Edeb: 122; İbn Mâce, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Ahmed b. Hanbel: Abdulhamid b. Behram'ın Şehr b. Havşeb'den rivâyeti zararsızdır. Muhammed b. İsmail diyor ki: Şehr'in rivâyeti hasendir. Kendisi de sağlamdır. Onun hakkında söz eden sadece İbn Avn'dır. Fakat O'da Hilâl b. ebî Zeyneb'den ve Şehr b. Havşeb'den rivâyet etmektedir. Ebû Davûd el Mesahîf el Belhî'nin haber verdiğine göre Nadr b. Şümeyl İbn Avn'dan aktararak şöyle diyor: Şehr'i terk ettiler. Ebû Dâvûd, Nadr'ın şöyle dediğini bize aktarmaktadır. Onu terk ettiler dilleriyle yaraladılar çünkü o sultanın emrine boyun eğmiş ve onun yolundan gitmişti.

BÖLÜM: 10

> EVE GİRERKEN SELAM VERİLMELİ Mİ?

2698- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) bana şöyle buyurmuştur: **"Evladım ailenin yanına girdiğin zaman selam ver bu, senin ve ev halkın için bereket olur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 11

> KONUŞMADAN ÖNCE SELAM VERİLMELİDİR

2699- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle demiştir: **"Selam konuşmadan öncedir."**

Aynı senedle Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: **"Bir kimseyi selam vermeden önce yemeğe davet etmeyin."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis münkerdir. Sadece bu şekilde bilmekteyiz. Muhammed'den işittim şöyle diyordu: Anbese b. Abdurrahman hadis konusunda zayıf ve tutarsızdır. Muhammed b. Zazan'ın rivâyeti ise münkerdir.

BÖLÜM: 12

> MÜSLÜMAN OLMAYANLARA SELAM NASIL VERİLMELİ?

2700- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yahudî ve Hıristiyanlara önce siz selam vermeyin. Yolda onlarla karşılaştığınızda onlar yolun en kenarından geçmeye mecbur ediniz."** (Müslim, Selam: 17; Ebû Dâvûd, Edeb: 127)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2701- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Yahudilerden bir gurup, Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girerek **"Essamü aleyk = ölüp geberesin"** diyerek selam verdiler. Peygamber (s.a.v.)'de **"Ve aleyküm = aynı şekilde sizler geberin"** karşılığını verdi. Âişe diyor ki: Ben de ölüm ve lanet sizin üzerinize olsun dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), Ey Âişel buyurdu, Allah her işte yumuşak davranılmasını sever. Âişe: Ey Allah'ın Rasûlül onların ne söylediklerini işitmedin mi? dedi. Rasûlullah (s.a.v.), ben de sizin üzerinize de dedim ya, buyurdular. (Buhârî, Edeb: 17; Müslim, Selam: 27)

© Bu konuda Ebû Nadra el Gıfârî, İbn Ömer, Enes ve Ebû Abdurrahman el Cühenî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Âişe hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 13

> MÜSLÜMAN VE MÜSLÜMAN OLMAYANLARIN BULUNDUKLARI YERE SELAM NASIL VERİLİR?

2702- Üsâme b. Zeyd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.), Müslüman ve Yahudilerden kanşık bir topluluğa uğradı da onlara selam verdi."** (Buhârî, Edeb: 17; Müslim, Cihâd: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 14

> BİNİTLİ KİŞİ YAYA OLANA SELAM VERMELİDİR

2703- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Binitli yürüyene, yürüyene oturana, az olan guruba selam verir."** İbn'ül Müsenna kendi rivâyetinde şunu da ilave etmektedir: **"Küçükler büyüklere selam verir."** (Buhârî, İstizan: 17; Müslim, Selam: 27)

© Bu konuda, Abdurrahman b. Şibl, Fedâle b. Ubeyd ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Eyyûb es Sahtiyânî, Yunus b. Ubeyd ve Ali b. Zeyd şöyle demektedirler: **"Hasan, Ebû Hüreyre'den hadis işitmemiştir."**

2704- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Küçük, büyüğe; geçen oturana; az olan çok olan guruba selam verir."** (Buhârî, İstizân: 17; Müslim, Selâm: 27)

© Bu hadis hasen sahihtir.

2705- Fedâle b. Ubeyd (r.a.)'den Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Binittl yürüyene yürüyen ayakta diklene, az olanlar çok olanlara selam verirler."** (Müsned: 22814)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Ali el Cühenî'nin ismi Amr b. Mâlik'tir.

BÖLÜM: 15

➤ SELAM GELİRKEN DE GİDERKEN DE VERİLMELİDİR

2706- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizden biriniz bir toplantı yerine vardığında oraya selam versin ve oturmak gerekiyorsa oraya otursun. Daha sonra kalktığında yine selam verip ayrılсын çünkü önceki selam sonrakinden daha gerekli değildir. Yani her ikisi de gereklidir."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 122)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Bu hadis aynı zamanda İbn Aclân'dan, Saîd el Makburî'den babasından ve Ebû Hüreyre'den de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 16

➤ KAPI KARŞISINDA DURMAKSIZIN İZİN İSTEMEK

2707- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim örtüyü kaldırarak yani kapı ve benzeri şeyleri açarak kendisine izin verilmeden gözüyle eve dalarsa ve görünmemesi gereken bir kimseyi veya yeri de görürse helal olmayan ve cezayı gerektiren bir suç işlemiş olur. Gözünü daldırdığı zaman bir adam onun gözlerini patlatsa o kimse ayıplanmaz. Bir adam kapalı olmayan ve perdesi olmayan bir kapıdan geçerken baksa suçlu sayılmaz bu durumda suç ev sahibine aittir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu konuda Ebû Hüreyre ve Ebû Umâme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garib olup bu hadisi bu biçimde sadece İbn Lehiâ'nın rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Abdurrahman el Hubelî'nin ismi Abdullah b. Yezîd'tir.

BÖLÜM: 17

➤ İZİNSİZ BİR KİMSENİN EV VE İŞYERİNE BAKMAK

2708- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) evde idi derken bir adam kapının deliğinden ona baktı da Rasûlullah (s.a.v.) ucu sivri bir aleti ona uzattı da o kimse de geri çekildi."** (Buhârî, İstizân: 17; Müslim, Edeb: 27)

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2709- Sehl b. Sa'd es Sâidî (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Adamın bir Peygamber (s.a.v.)'in hücreesindeki bir delikten Rasûlullah (s.a.v.)'e baktı Rasûlullah (s.a.v.)'in elinde başını kaşdığı bir demir çubuk vardı ve şöyle buyurdu: Baktığını bilseydim bu demiri senin gözüne saplardım. Çünkü izin istemek gözün haram olan şeyleri görmemesi için meşru kılınmıştır."** (Buhârî, Libas: 27; Müslim, Edeb: 17)

BÖLÜM: 18

> İZİN İSTEMEDEN ÖNCE SELAM VERMEK

2710- Kilde b. Hanbel (r.a.)'den rivâyete göre, Safvân b. Ümeyye bir miktar süt, ağız ve küçük cins salatalıkla Peygamber (s.a.v.)'e gönderdi. Peygamber (s.a.v.) vadinin yukarısında bulunmakta idi Kilde b. Hanbel şöyle dedi: İzin almadan ve selamda vermeden Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girdim. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.): **"Gerî dön selam ver ve girebilir miyim de"** buyurdu. Bu olay Safvân'ın Müslüman oluşundan sonradır. Amr dedi ki: Bu hadisi bana Ümeyye b. Safvân bildirdi Kilde'den işittim demedi. (Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece İbn Cüreyc'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Âsım'da bu hadisi aynı şekilde İbn Cüreyc'den rivâyet etmiştir.

Hadiste geçen, sağabîs: *Yenen bitki çeşidi de olabilir.*

2711- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Babamın bir borcundan dolayı Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girmek için izin istedim Rasûlullah (s.a.v.): **"Klm o"** buyurdu. Ben de **"Benim"** dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) bu sözden pek hoşlanmamış olacak ki **"Ben, ben"** buyurdu. ((Buhârî, İstizan: 17; Müslim, Edeb: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 19

> EVLERE GECELERİ GELMENİN PEK HOŞ OLMADIĞI

2712- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) geceleri evlerin kapılarını çalmayı bazı gerekçelerden dolayı yasakladı."** (Buhârî, Hac: 17)

© Bu konuda Enes, İbn Ömer ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis Câbir vasıtasıyla değişik şekillerde rivâyet edilmiştir. İbn Abbâs rivâyetine göre: Rasûlullah (s.a.v.), erkekleri geceleyin gelerek hanımlarının kapılarını çalmaktan yasakladı. İbn Abbâs diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in yasaklamasından sonra iki adam geceleyin hanımlarının kapılarını çaldılar da onlardan her biri kendi karısıyla bir adam buldu.

BÖLÜM: 20

> MEKTUPLARI ANLAŞILIR DİLLE YAZMAK

2713- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizden biriniz bir mektup yazdığı zaman onu anlaşılır ve okunaklı yazsın çünkü bu ihtiyacın giderilmesi için en başarılı bir yoldur."** (İbn Mâce, Edeb: 77)

© **Tirmizî:** Bu hadis münkerdir. Bu hadisin Ebû'z Zübeyr'in rivâyeti olduğunu sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Hamza, İbn Amr en Nusaybî'dir ve hadis konusunda zayıf sayılır.

BÖLÜM: 21

> KATIPLIK YAPAN KALEMİ NERESİNE KOYMALI?

2714- Zeyd b. Sabit (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girdim yanında bir katip vardı, ona şöyle söylediğini işittim kalemî kulağının üzerine koy yazan kimseye daha iyi hatırlatır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz bu hadisin senedi zayıftır. Hadisin râvîlerinden Anbes b. Abdurrahman ile Muhammed b. Zazan'ın hadiste zayıf oldukları söylenmiştir.

BÖLÜM: 22

➤ YABANCI DİL ÖĞRENİLMELİ Mİ?

2715- Zeyd b. Sabit (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) bana Yahudilerin yazısından bir şeyler öğrenmemi bana emretti ve mektupların konusunda Yahudilere güvenemiyorum buyurdu. Zeyd b. Sabit dedi ki: Yarın ay geçmeden Rasûlullah (s.a.v.)'in emrettiği dili öğrendim. Zeyd dedi ki: Bu dili öğrenince Rasûlullah (s.a.v.)'in Yahudilere mektup yazacağı zaman onu ben yazardım ve Yahudiler Rasûlullah (s.a.v.)'e yazdıkları vakit onların mektubunu da Rasûlullah (s.a.v.)'e ben okurdum."** (Ebû Dâvûd, İlim: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadis başka şekillerde de Zeyd b. Sabit'den rivâyet edilmiştir. A'meş, Sabit b. Ubeyd el Ensafî'den, Zeyd b. Sabit'den şöyle dediğini rivâyet etmektedir: **"Rasûlullah (s.a.v.) bana Süryanice öğrenmemi emretti."**

BÖLÜM: 23

➤ MEKTUPLA İSLAMA DAVET ETMEK

2716- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) ölümünden önce Kısraya, Kayseri, Necaşi'ye ve her zâlim hükümdara mektup yazarak onları Allah'a davet etti. Bu Necaşi; Rasûlullah (s.a.v.)'in cenaze namazını kıldığı Necaşi değildir."** (Müslim, Cihâd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 24

➤ MÜŞRİK KİMSELERE MEKTUP YAZILIR?

2717- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, kendisine Ebû Sûfyân b. Harb haber vermiştir. Hırakl, Kureyş'den birkaç kişiyle birlikte Ebû Sûfyân'ı çağırdı o sırada Şam'da ticaret maksadıyla bulunuyorlardı. Hırakl'ın yanına girdiler Ebû Sûfyân konuyu uzun uzun anlattı. Ebû Sûfyân dedi ki: Hırakl sonra Rasûlullah (s.a.v.)'in mektubunu getirtti. Mektup kendisine okundu mektupta şöyle deniyordu: Bismillahirrahmanirrahim Allah'ın kulu ve peygamberi Muhammed'den Rum büyüğü Hırakl'e; hidayete tabi olanlara selam olsun... Bundan sonra..." (Buhârî, Bed-il Vahy: 17; Müslim, Cihâd: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Sûfyân'ın ismi Sahr b. Harb'tir.

BÖLÜM: 25

➤ DEVLETLER ARASI YAZILAN MEKTUPLARA MÜHÜR BASILIRDI

2718- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) diğer devletlere mektup yazmak istediği zaman; acemler mühürsüz mektubu kabul etmezler denildi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), bir mühür yaptırdı. Enes dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in avucunda o mührün beyazlığını adeta görür gibiyim."** (Buhârî, İlim: 27; Müslim, Libas: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 26

> SELAM HER YERDE VE HER ZAMAN YÜKSEK SESLE Mİ VERİLMELİ?

2719- Mıkdad b. Esved (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "İki arkadaşım ile birlikte gelmiştim. Yorgunluk ve açlıktan neredeyse kulaklarımız duymaz, gözlerimiz görmez hale gelmişti. Durumumuzu Peygamber (s.a.v.)'ın ashabına arz etmeye başladık. Fakat hiç kimse bizi kabul etmedi, bunun üzerine Peygamber (s.a.v.)'e geldik. Bizi evine götürdü, birde ne görelim üç keçi... Peygamber (s.a.v.), bu üç keçiyi sağınız... Biz de o üç keçiyi sağardık ve herkes kendi payına düşeni içirdi. Rasûlullah (s.a.v.)'ın payını da kendisi için ayırdık sonra Rasûlullah (s.a.v.) geceleyin gelir, uyuyanı uyandırmayacak uykuda olmayana da duyuracak şekilde selam verir sonra mescide gelerek namaz kılar sonra içeceğine gelir ve süt içirdi." (Müslim, Eşribe: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 27

> TUVALETTE İHTİYACINI GİDEREN KİMSEYE SELAM VERİLMELİ Mİ?

2720- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre: "Peygamber (s.a.v.) küçük abdestini bozmakta iken bir adam ona selam verdi. Fakat Rasûlullah (s.a.v.) onun selamını almadı." (Müslim, Hayz: 17; Nesâî, Tahara: 27)

© Muhammed b. Yahya en Neysabûrî, Muhammed b. Yusuf vasıtasıyla Sûfyân'dan ve Dahhâk'den aynı senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Bu konuda Alkame b. Fağva', Câbir, Berâ ve Muhâcir b. Kunfûz'den de hadis rivâyet edilmiştir. Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 28

> SELAM VERİRKEN KELİMELER NASIL SEÇİLMELİ?

2721- Ebû Temîme el Hüceymî kendi kabilesinden bir kişiden şöyle aktarmıştır: Rasûlullah (s.a.v.)'i aradım fakat kendisini bulamadım sonra oturup bekledim. Tam bu sırada bir gurup insanla birlikte olduğunu gördüm kendisini tanıımıyordum, o insanların arasını buluyordu. İşini bitirince bazı kimselerle birlikte ayağa kalktı. O kimseler O'na, Ey Allah'ın Rasûlü diye hitab ediyorlardı. Bunu görünce ben de: Ey Allah'ın Rasûlü aleyke's selam, Ey Allah'ın Rasûlü aleyke's selam, Ey Allah'ın Rasûlü aleyke's selam = **Sana selam olsun Ey Allah'ın Rasûlü** dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): Aleyke's selam şeklindeki selam ölümlere verilen selam şeklidir, diye üç sefer tekrarladi. Sonra bana dönüp sözünü şöyle sürdürdü: "**Bir kişi Müslüman kardeşyle karşılaştığı zaman; esselamü aleyküm ve rahmetüllah ve berekatühü desin.**" Sonra benim selamıma karşılık vererek şöyle buyurdu: "**Ve aleyke ve rahmetüllah, Ve aleyke ve rahmetüllah, Ve aleyke ve rahmetüllah = Sana da selam ve Allah'ın rahmeti olsun.**" (Ebû Dâvûd, Edeb: 127)

© Tirmizî: Bu hadisi Ebû Gıfâr, Ebû Temîme el Hüceymî'den "Peygamber (s.a.v.)'e geldim" diyerek aynı hadisi bize aktardı. Ebû Temime'nin ismi Tarîf b. Mûcâlid'tir.

2722- Câbir b. Süleym (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'e geldim ve **"Aleykesselam"** dedim. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Aleykesselam deme fakat "esselamü aleyküm" de"** dedi ve uzun bir kıssa anlattı. (Ebû Dâvûd, Edeb: 123)

© Bu hadis hasen sahihtir.

2723- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) selam verdiğinde üç kere verir bir şey konuştuğunda da iyi anlaşılsın diye üç sefer tekrar ederdi."** (Buhârî, İlim: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 29

➤ BİR MECLİSE ÜÇ AYRI KİŞİ VE MUAMELELERİ

2724- Ebû Vakîd el Leysî (r.a.)'den rivâyete göre: Rasûlullah (s.a.v.), mescidde bazı kimselerle oturmakta iken üç kişi geldi ikisi Rasûlullah (s.a.v.)'in meclisine yöneldi diğeri kimse ile uzak durdu. Bu iki adam Rasûlullah (s.a.v.)'in önünde durunca selam verdiler birisi boş bir yer buldu ve oraya oturdu diğeri cemaatin arkasına oturdu, üçüncü kimse ise dönüp gitmişti. Rasûlullah (s.a.v.), sohbetini bitirince şöyle buyurdu: Bu üç kişinin durumlarını size haber vereyim mi? Biri Allah'a sığındı da Allah'ta onu barındırdı. Diğer insanların arasına girmekten utandı ve geriye oturdu böylece Allah onu bu utanmasından dolayı mükafatlandırdı, diğeri ise yüz çevirdi, Allah'ta ondan yüz çevirdi." (Buhârî, İlim: 17; Müslim: Selam: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Vakîd el Leysî'nin ismi Hâris b. Avf'tır. Ebû Mürre ise Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hânî'nin azâdlı kölesidir. İsmi Yezîd olup Akîl b. ebî Tâlib'in azâdlı kölesi olduğu söylenir.

2725- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.)'in yanına geldiğimizde her birimiz kalabalığın bittiği yere otururduk."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 131)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir. Züher b. Muaviye bu hadisi aynı şekilde Simak'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 30

➤ YOL ÜZERİNE OTURANLARA DÜŞEN VAZİFELER NELERDİR?

2726- Ebû İshâk (r.a.) vasıtasıyla Berâ'dan -ancak Ebû İshâk bu hadisi Berâ'nın kendisinden işitmemiştir- rivâyet edildiğine göre: Rasûlullah (s.a.v.), Ensâr'dan yolda oturmakta olan bazı kişilere uğradı ve onlara şöyle buyurdu. Yolda oturma işini mutlaka yapacaksanız **"Selamı alın, mazluma yardım edin ve yol gösterin"** buyurdular. (Müsned: 17752)

© Bu konuda Ebû Hüreyre ve Ebû Şüreyh el Huzâfî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 31

> EĞİLMEK Mİ YOKSA MUSAFAHA = TOKALAŞMAK MI GEREKİR?

2727- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İki Müslüman karşılaştıklarında tokalaşırlarsa birbirlerinden ayrılmadan önce Allah onları bağışlar."** (İbn Mâce, Edeb: 27)

© Tirmizî: Ebû İshâk'ın Berâ b. Âzib'den rivâyet ettiği bu hadis hasen garibtir.

Bu hadis başka bir şekilde yine Berâ'dan rivâyet edilmiştir. Eclah'ın ismi İbn Abdullah b. Huceyye b. Adiyy el Kindî'dir.

2728- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bir adam Ey Allah'ın Rasûlül birimiz bir kardeşi ve dostu ile karşılaştınca ona eğilebilir mi? diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.)'de hayır dedi. Adam onu kucaklar ve öper mi diye sordu, Rasûlullah (s.a.v.)'de hayır dedi. Adam elini tutup musafaha = toka yapabilir mi? deyince evet buyurdular."** (İbn Mâce, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

2729- Katâde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Enes'e Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabında tokalaşmak var mıydı diye sordum evet dedi."** (Buhârî, İstizan: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2730- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Selamın mükemmeli el ile sıkışmaktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu konuda Berâ ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garibtir. Yahya b. Süleym'in, Süfyân'dan rivâyeti olarak bilmekteyiz. Muhammed b. İsmail'e bu hadisi sordum. Pek makbul saymadı ve şöyle dedi: Bana göre Süfyân'ın, Mansur'dan, Hayseme'den, İbn Mes'ûd'tan işiten bir kişiden rivâyet ettiği hadis: Rasûlullah (s.a.v.)'in gece sohbeti ancak geceleyin namaz kılan yolculuk eden içindir. Hadisini kastetmektedir. Muhammed b. İsmail sözlerine şöyle devam etti: **"Selamın mükemmeli el ile sıkışmaktır"** hadisi Mansur'dan, Ebû İshâk'tan, Abdurrahman b. Yezîd'den ve başkalarından rivâyet edilmiştir ve şöyledir: **"selamlaşmanın mükemmeli el ile sıkışmaktır."**

2731- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hasta ziyaretinin tamamlayıcı unsurlarından bazıları şunlardır: Hastanın eline veya alnına elinizi koyarsanız ve nasıl olduğunu sorarsanız. Birbirinizle selamlaşmanın mükemmelliği ise el sıkışmaktır."** (Müsned: 21207)

© Tirmizî: Bu hadisin senedi pek sağlam değildir.

Muhammed diyor ki: Ubeydullah b. Zahr güvenilir bir kişidir. Ali b. Yezîd ise zayıftır. Kâsım b. Abdurrahman ise Ebû Abdurrahman diye künyelenir kendisi güvenilir bir kişi olup Abdurrahman b. Hâlid b. Yezîd b. Muaviye'nin azâdlı kölesidir. Kâsım ise Şamlıdır.

BÖLÜM: 32

> BOYUNA SARILIP ÖPMEK VAR MIDIR?

2732- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) benim odamda iken Zeyd b. Hârise ona geldi ve kapıyı çaldı. Rasûlullah (s.a.v.)'de belden yukarı çıplak olduğu halde elbisesini sürüyerek kalıktı. Rasûlullah (s.a.v.)'i ne bundan önce ne de bundan sonra bu şekilde çıplak vaziyette görmemişim. Rasûlullah (s.a.v.), onun boynuna sarıldı ve onu öptü."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Zühri'nin rivâyeti olarak ancak bu şekilde bilmekteyiz.

BÖLÜM: 33
> EL VE AYAK ÖPÜLÜR MÜ?

2733- Safvân b. Assâl (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir Yahudi arkadaşına dedi ki: Bizi şu peygambere götür. Arkadaşı dedi ki: Ona peygamber deme çünkü senin ona peygamber dediğini işitmiş olsa sevinir ve gözü dört açılır. Sonra Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek, Musa'ya verilen dokuz ayeti sordular. Rasûlullah (s.a.v.)'de onlara şöyle buyurdu: Hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmayın, hırsızlık etmeyin, zina yapmayın, Allah'ın öldürülmesini haram kıldığı cana kıymayın, suçsuz bir kimseyi öldürülmesi için idarecilerin yanına götürmeyin, sihirle uğraşmayın, faiz yemeyin, iffetli bir kadına zina iftirasında bulunmayın, savaş günü cepheden kaçmayın, yalnız siz Yahudilere mahsus olmak üzere Cumartesi günü yasağına tecavüz etmeyin. Bunun üzerine o Yahudiler senin peygamber olduğuna şahidlik ederiz dediler ve peygamberin elini ve ayağını öptüler. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: "O halde bana uymaktan sizi engelleyen nedir? Safvân dedi ki: Yahudiler şöyle dedi ler: Davut, zürriyetinden daima bir peygamber bulunması için duâ etmiştir. Şayet sana uyacak olursak Yahudilerin bizi öldürmelerinden korkarız." (İbn Mâce, Edeb: 27)

© Bu konuda Yezîd b. Esved, İbn Ömer ve Ka'b b. Mâlik'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 34
> SELAMDAN SAONRA MERHABA DENİLİR Mİ?

2734- Ümmü Hani (r.anha)'dan rivâyete göre şöyle demiştir: Mekke: fethi yılında Peygamber (s.a.v.)'e gittim, yıkanır durumda buldum. Fatıma bir örtü ile o'nu örtmekte idi. Ümmü Hanidedi ki: Selam verdim, Rasûlullah (s.a.v.): "**Kımdır o**" buyurdu. Ben de: "**Ümmü Hani**" dedim. Bunun üzerine: "**Merhaba Ümmü Hani**" buyurdular. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu hadis buradakinden daha uzuncadır.

Bu hadis hasen sahihtir.

2735- İkrime b. ebî Cehl (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), kendisine geldiğim gün şöyle buyurdu: "**Merhaba binlîl Muhâclr.**" (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu konuda Büreyde, İbn Abbâs ve Ebû Cuhayfe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadisin senedi pek sağlam değildir. Bu hadisi bu şekilde sadece Musa b. Mes'ûd'un, Sûfyân'dan rivâyetiyle bilmekteyiz. Musa b. Mes'ûd hadiste zayıf sayılan birisidir.

Abdurrahman b. Mehdi bu hadisi Sûfyân'dan, Ebû İshâk'tan mürsel olarak rivâyet etmekte ve hadisin senedinde "**Mus'ab b. Sa'd'den**" demektedir. Bu rivâyet daha sağlamdır.

Tirmizî: Muhammed b. Beşşâr'ın şöyle dediğini işittim: Musa b. Mes'ûd hadis konusunda zayıf birisidir. Muhammed b. Beşşâr şöyle dedi: Musa b. Mes'ûd'tan çok şey yazmıştım fakat sonradan onu bıraktım.

44: EDEB BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➤ MÜSLÜMANIN MÜSLÜMAN ÜZERİNDEKİ HAKLARI NELERDİR?

2736- Ali (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müslümanın Müslüman üzerindeki altı hakkı vardır. Karşılaştığında selam verir, davetine icabet eder, aksırdığı zaman elhamdülillah derse yerhamükallah der, hastalandığında ziyaretini yapar, öldüğünde cenazesinin ardından yürür kendisi için sevdiğini o kardeşi için de sever."** (Dârimî, İstizân: 5; İbn Mâce, Cenaiz: 43)

© Bu konuda Ebû Hüreyre, Ebû Eyyûb, Berâ ve İbn Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Peygamber (s.a.v.)'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Bazı hadisçiler Hâris el A'ver hakkında söz etmişlerdir.

2737- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mü'minin mü'min üzerinde altı hakkı vardır; hastalandığında ziyaret eder, Öldüğünde cenazesinde bulunur, çağırıldığında davetine icabet eder, karşılaştığında ona selam verir, aksırdığında elhamdülillah derse yerhamükallah der varlığında ve yokluğunda onun hakkında samimi olur ve nasihate devam eder."** (Nesâî, Cenaiz: 12)

© Bu hadis hasen sahihtir. Muhammed b. Musa el Mahzûmî el Medenî güvenilen bir kimse olup kendisinde Abdulaziz b. Muhammed ve İbn ebîFüdeyk hadis rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 2

➤ AKSIRAN KİMSE AKSIRDIĞI AN NE DEMELİ?

2738- Nafi' (r.a.)'den rivâyete göre, adamın biri İbn Ömer'in yanı başında aksırdı ve "elhamdü lillah vesselamü ala Rasulillah" = Allah'a hamd Rasûlüne selam olsun dedi. Bunun üzerine İbn Ömer şöyle dedi: Ben elhamdülillah vesselamü ala Rasûlillah mı diyorum Rasûlullah (s.a.v.) bize böyle öğretmedi. Bize "elhamdülillahi ala külli hal" = Her zamanda ve her zeminde Allah'a hamdolsun dememizi öğretti." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Ziyâd b. Rabi'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 3

➤ AKSIRAN KİMSEYE NASIL KARŞILIK VERİLECEK?

2739- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Yahudiler Peygamber (s.a.v.)'in yanında aksırırlar ve kendilerine "Yerhamukallah = Allah size acıyıp merhamet etsin demesini arzu ederlerdi. Fakat Rasûlullah (s.a.v.) onlara "Yehdîkümü'llahü ve yuslihu baleküm = Allah size hidayet verip işlerinizi yolunuza koysun" buyururdu. (Ebû Dâvûd, Edeb: 81)

© Bu konuda Ali, Ebû Eyyûb, Sâlim b. Ubeyd, Abdullah b. Cafer ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2740- Sâlim b. Ubeyd (r.a.)'den rivâyete göre, Sâlim bir toplulukla beraber bir yolculukta idi. Derken içlerinden biri aksırarak esselamü aleyküm = Allah'ın selamı üzerinize olsun dedi. Bunun üzerine Sâlim sana da selam olsun diye karşılık verdi. Aksıran adam bu sözden alınır gibi oldu. Sâlim şöyle dedi: Ben Peygamber (s.a.v.)'in söylediği sözden başka bir şey söylemedim bir adam Peygamber (s.a.v.)'in yanında aksırmıştı da esselamü aleyküm demişti. Peygamber (s.a.v.)'de ona sana ve anana selam olsun diye karşılık vermişti.

İçinizden biri aksırırsa "elhamdülillahi rabbil alemîn = Eksiksiz övgüler alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur" desin, ona karşılık verecek kişi de "yerhamukallah = Allah sana acıyıp merhamet etsin" desin, sonra aksıran kimse "yağfirullahu lena ve leküm = Allah beni de sizi de bağışlasın" desin. (Ebû Dâvûd, Edeb: 76)

© **Tirmizî:** Bu hadisin Mansur'dan rivâyetinde ihtilaf edilmiştir. Bazıları Hilâl b. Yesaf'la, Sâlim arasına bir râvî sokmaktadırlar.

2741- Ebû Eyyûb (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizden biriniz aksırdığı an elhamdülillahi ala külli hal = Her zamanda ve her yerde Allah'a hamdolsun desin karşılık verecek kişi de; yehdikûmullah ve yüslih bâleküm = Allah size hidayet verip işlerinizi yoluna koysun desin."** (İbn Mâce, Edeb: 17)

© Muhammed b. Müsenna, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, İbn ebî Leylâ'dan aynı senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Şu'be bu hadisi böylece İbn ebî Leylâ'dan ve Eyyûb'tan rivâyet etmiştir. İbn ebî Leylâ bu hadiste karmaşıklığa düşerdi bazen Ebû Eyyûb'tan ve Peygamber (s.a.v.)'den derdi. Bazen de Ali'den ve Peygamber (s.a.v.)'den derdi.

Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Yahya es Sekafî el Mervezî vasıtasıyla Yahya b. Saîd el Kattan'dan İbn ebî Leylâ'dan kardeşi İsa'dan, Abdurrahman b. ebî Leylâ'dan ve Ali'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

BÖLÜM: 4

➤ AKSIRAN KİMSE HAMDEDERSE ONA YERHAMUKALLAH DENİR

2742- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında iki adam aksırdı. Rasûlullah (s.a.v.) bunlardan birine karşılık verdi diğerine ise karşılık vermedi. Kendisine karşılık vermediği kimse Ey Allah'ın Rasûlü dedi. Bu kimseye karşılık verdin bana neden karşılık vermedin diye sordu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: O Allah'a hamdetti; elhamdülillah dedi sen ise elhamdülillah demedin." (Buhârî, Edeb: 17; Müslim, Zühd: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hüreyre'den de bu hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 5

➤ AKSIRAN KAÇ SEFER AKSIRIRSA CEVAP VERİLİR?

2743- Seleme (r.a.) ve babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında aksırdı. Ben de orada idim Rasûlullah (s.a.v.), yerhamukallah dedi, sonra adam ikinci ve üçüncü defa aksırdı bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) bu adam nezleye yakalanmış dedi."** (Müslim, Zühd: 17; Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd vasıtasıyla İkrime b. Ammâr'dan, İyas b. Seleme'den ve babasından bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir ki bu rivayette Rasûlullah (s.a.v.) **"Üçüncüsünde sen nezleye yakalanmışsın"** buyurmuştur. Bu rivâyet İbn'ül Mübarek'in rivâyetinden daha sağlamdır.

Şu'be bu hadisi İkrime b. Ammâr vasıtasıyla Yahya b. Saîd'in rivâyetine benzer şekilde rivâyet etmiştir. Aynı şekilde Ahmed b. Hakem el Basrî, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, İkrime b. Ammâr'dan bu şekilde rivâyet etmiştir. Abdurrahman b. Mehdi İkrime b. Ammâr'dan, İbn'ül Mübarek'in rivâyetine benzer şekilde rivâyet etmiştir ve **"Üçüncüsünde sen nezle olmuşsun"** demiştir.

Aynı şekilde İshâk b. Mansur, Abdurrahman b. Mehdi vasıtasıyla bu hadisi rivâyet etmiştir.

2744- Ömer b. İshâk b. Ebû Talha (r.a.)'ın annesinden ve babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Aksıran kimseye üç sefer karşılık ver eğer üçü geçerse dilersen karşılık verirsin, dilersen vermezsın."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 28)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. İsnadı mechuldur.

BÖLÜM: 6

➤ AKSIRMA ANINDA SESİN KISILMASI VE AĞZIN KAPATILMASI

2745- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) aksıracağı zaman yüzünü elyle veya elbisesinin bir parçasıyla örter ve sesini de kısırdı."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 28)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 7

➤ ALLAH AKSIRANDAN HOŞLANIR ESNEMEYİ SEVMEZ

2746- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Aksırmak Allah'tan esnemek ise şeytandandır. Biriniz esnediği zaman elini ağzına koysun. Esnediği an hah hah derken şeytan onun içinden güler. Allah aksırmaktan hoşlanır esnemekten hoşlanmaz. Kişi esnerken hah hah derse şeytan onun içinden ona güler."** (Buhârî, Bedilhalk: 27; Müslim, Zühd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2747- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah aksırmaktan hoşlanır esnemekten hoşlanmaz. Biriniz aksırdığı zaman elhamdülillah desin. Bu takdirde onu işitenlerin her birine yerhamukallah demek gerekir. Esnemeye gelince sizden birinizin esnemesi geldiği zaman gücü yettiği kadar onu savmaya çalışsın ve hah hah demesin, çünkü bu hah hah diye çıkan ses şeytandandır. Şeytan bu yüzden güler."** (Buhârî, Bedilhalk: 27; Müslim, Zühd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

Bu rivâyet İbn Aclan'ın rivâyetinden daha sağlamdır. Çünkü İbn ebî Zî'b, Saîd el Makburî'nin rivâyetini kavrama ve tesbit etme bakımından İbn Aclan'dan daha ileridir.

Ebû Bekir el Atar el Basrî'den iştim. Ali b. el Medîni vasıtasıyla Yahya b. Saîd'in şöyle dediğini anlattı: Muhammed b. Adan dedi ki: Saîd el Makburî'nin hadislerine gelince... Saîd bunlardan bazıları Ebû Hüreyre'nin kendisinden bazıları da Saîd'den bir adamdan ve Ebû Hüreyre'den rivâyet etmiştir. Bunlar bana karşı geldiği için ben hepsini Saîd'den ve Ebû Hüreyre'den rivâyet ettim.

BÖLÜM: 8

➤ **NAMAZDA AKSIRMAK ŞEYTANDANDIR**

2748- Adıyy b. Sabit (r.a.), babasından ve dedesinden merfu olarak yaptığı rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Namazda aksırmak, pineklemek, esnemekle, hayız olma, kusma ve burun kanaması şeytandandır."** (İbn Mâce, İkametüssalat: 47)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Şerik'in, Ebû'l Yakazan'dan rivâyetiyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail'e Adıyy b. Sabit'in babasından ve dedesinden rivâyetinin senedini sordum ve Adıyy'in dedesinin adı nedir dedim. Bilmiyorum diye cevap verdi. Yahya b. Maîn'den sordum, ismi; Dinar'dır dedi.

BÖLÜM: 9

➤ **OTURAN KİMSE KALDIRILIP ONUN YERİNE OTURULMAZ**

2749- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Herhangi biriniz bir din kardeşini oturduğu yerden kaldırıp sonra oraya oturmasını!"** (Buhârî, Cuma: 60; Müslim: Selam: 43)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2750- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Herhangi biriniz bir kardeşini oturduğu yerden kaldırıp sonra o yere kendisi oturmasın."** (Buhârî, Cuma: 60; Müslim: Selam: 43)

© **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

Sâlim diyor ki: Bir kimse kalkar İbn Ömer'e yer verirse İbn Ömer oraya oturmazdı.

Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 10

➤ **OTURDUĞU YERDEN KALKIP TEKRAR ORAYA GELEN ORAYA OTURMAYA DAHA LAYIKTIR**

2751- Vehb b. Huzeyfe (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kişi oturduğu yere daha layıktır. Bir ihtiyaç için kalkar sonra tekrar dönerse o yere oturmaya daha layıktır."** (Müsned: 14936)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

Bu konuda Ebû Bekre, Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 11

➤ **İZİNLERİ OLMADAN İKİ KİŞİ ARASINA OTURMAK CAİZ DEĞİLDİR**

2752- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Herhangi bir kimseye izinleri olmadan iki kişi arasına girip onları ayırması caiz değildir."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© Bu hadis hasendir. Âmir b. Ahvel'de bu hadisi Amr b. Şuayb'tan rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 12

➤ **BİR TOPLANTIDA ORTA YERE OTURMAMALI**

2753- Ebû Midez (r.a.)'den rivâyete göre: **"Adamın biri halka halindeki bir toplantı yerinde halkanın ortasına oturdu. Bunun üzerine Huzeyfe şöyle dedi: Halkanın ortasına oturan; Muhammed'in diliyle lanetlenmiştir veya Muhammed'in diliyle Allah ona lanet etmiştir."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 18)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Midez'in ismi Lahik b. Hamîd'tir.

BÖLÜM: 13

➤ BİR KİMSENİN BİR KİMSEYE KARŞI AYAĞA
KALKMASI GEREKİR Mİ?

2754- Enes (r.a.)'den rivâyete göre: "Rasûlullah (s.a.v.)'ın ashabına Rasûlullah (s.a.v.)'den daha sevimli bir kimse yoktu fakat buna rağmen kendisini gördükleri zaman kendisi için ayağa kalkulmasından hoşlanmadığını bildikleri için ayağa kalkmazlardı." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

2755- Ebû Midez (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Muaviye çıkmıştı, Abdullah b. Zübeyr ve Safvân onu gördüklerinde ayağa kalkmışlardı. Bunun üzerine Muviye: "oturunuz" dedi. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim dedi: "Her kimi, insanların kendisi için kalkup ayağa dikilmeleri sevindirirse ateşteki yerine hazırlansın." (Ebû Dâvûd, Edeb: 52)

© Bu konuda Ebû Umâme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Hennâd, Ebû Usame vasıtasıyla Habîb b. eş Şehîd'den, Ebû Midez'den ve Muaviye'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 14

➤ YARATILIŞTAN BERİ DEVAM EDEN UYGULAMA NEDİR?

2756- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Beş şey yaratılışın başlangıcından beri devam edip gelmektedir; kasık tıraşı, sünnet olmak, bıyıkları kısaltmak, koltuk altı kullarını tıraş etmek ve tırnakları kesmek." (Buhârî, Libas: 39; Müslim, Tahara: 52)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2757- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "On şey yaratılış gereği yapılması gereken uygulamalardandır; bıyıkları kısaltmak, sakalları uzatmak, mısvak kullanmak, burun temizliği yapmak, tırnakları kesmek, parmak aralarını ve mafsalları temizlemek, koltuk altı kullarını temizlemek, kasık kılıklarını tıraş etmek ve su ile taharetlenmek."

Zekeriyya diyor ki: Mus'ab şöyle dedi: "Onuncuyu unuttum belki de ağza su vermek olabilir." (Müslim, Tahara: 17; Nesâî, Ziyne: 27)

© Ebû Ubeyd diyor ki: Hadiste geçen; "İntikasul ma'" su ile taharet yapmak anlamındadır.

Bu konuda Ammâr b. Yâsir, İbn Ömer ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 15

➤ BİYİK VE TIRNAK KESİLMESİ İÇİN BELLİ BİR VAKİT VAR MI?

2758- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Rasûlullah (s.a.v.), tırnak kesmek, bıyıkları kısaltmak, kasık ve koltuk tıraşı için en uzun süreyi kırk gün olarak belirlemiştir." (Müslim, Tahara: 17; Nesâî, Ziyne: 27)

2759- Enes (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), bıyıkları kısaltmayı tırnak kesmeyi, koltuk ve kasık tıraşında kırk günden fazla uzatmamayı tayin etmişti."** (Müslim, Tahara: 17; Nesâî, Tahara: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis öncekinden daha sahihtir. Sadaka b. Musa hadisçiler yanında hafız bir kimse değildir.

BÖLÜM: 16

➤ İBRAHİM (A.S.) DA BİYİKLERİNİ KISALTIR MIYDI?

2760- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), bıyıklarını kısaltır veya bıyıklarından alırdı ve Allah'ın dostu İbrahim de bıyıklarını aynen böyle yapardı"** derdi. (Müsned: 2602)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2761- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bıyığından alıp bıyığını kısaltmayan bizden değildir."** (Nesâî, Tahara: 27)

© Bu konuda Muğîre b. Şu'be'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd vasıtasıyla Yusuf b. Suheyb'den aynı senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 17

➤ SAKAL TIRAŞI NASIL OLMALI?

2762- Amr b. Şuayb (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre, **"Peygamber (s.a.v.) sakalını tıraş ederken sakalının eninden ve boyundan alırdı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle diyordu: Ömer b. Harun'un rivâyeti orta yolludur. O'nun aslı olmayan veya tek başına rivâyet ettiği şu hadisten başka rivâyet ettiği bir hadis bilmiyorum: **"Peygamber (s.a.v.), sakalın eninden ve boyundan alırdı."** Bu hadisi sadece Ömer b. Harun tek başına rivâyet etmiştir. Buhârî'yi Ömer b. Harun hakkında iyi görüşlü olarak gördüm.

Tirmizî: Kuteybe'nin şöyle dediğini işittim: Ömer b. Harun hadisçi olmakla birlikte şöyle derdi: **"İman söz ve yaşantıdan ibarettir."** Kuteybe aynı zamanda şöyle demişti: Vekî b. Cerrâh bir adam vasıtasıyla Sevr b. Yezîd'den: **"Peygamber (s.a.v.)'in Tafillere karşı mancılık kullandığını bize bildirdi."** Kuteybe sözlerine şöyle devam etti: Vekî'e bu adam kimdir? Diye sordum sizin adaminiz Ömer b. Harun'dur dedi.

BÖLÜM: 18

➤ SAKALLARIN FAZLA KISALTILMAYIP BIRAKILVERMESİ GEREKİR

2763- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bıyıkları kısaltınız sakalları salveriniz."** (Buhârî, Libas: 27; Müslim, Tahara: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

2764- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre: **Rasûlullah (s.a.v.), bıyıkların kısaltılmasını sakallarında uzatılıp bırakılmasını bize emretti."** (Buhârî, Libas: 27; Müslim, Tahara: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Bekir b. Nafi', İbn Ömer'in azâd ettiği kölesi olup güvenilir bir kimsedir. Ömer b. Nafi' de yine güvenilen biridir. İbn Ömer'in azâdlısı Nafi'in oğlu Abdullah ise hadisçilerce zayıf biliniyor.

BÖLÜM: 19

> SIRTÜSTÜ YATIP BACAKLARI BİRBİRİ ÜZERİNE ATMAK

2765- Abbâd b. Temîm (r.a.)'in amcasından rivâyete göre: Bizzat kendisi; **"Rasûlullah (s.a.v.)'i mescidde sırt üstü yatmış bir ayağını diğer üzerine atmış vaziyette gördü."** (Buhârî, Salat: 27; Müslim, Libas: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Abbâd b. Temim'in amcası Abdullah b. Zeyd b. Âsım el Mazinî'dir.

BÖLÜM: 20

> BOZUK GÖRÜNTÜ MEYDANA GELECEKSE SIRTÜSTÜ YATIP AYAKLARI AYAK ÜZERİNE ATMAMAK GEREKİR

2766- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz sırtüstü yattığında eğer iç giymi düzgün değilse ayağını ayağının üzerine atmasın."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Bu hadisi Süleyman et Teymî'den pek çok kişi rivâyet etmiştir.

Buradaki râvîlerden Hidaş'ın kim olduğunu bilmiyoruz. Süleyman et Teymî bu kimseden başka hadiste rivâyet etmiştir.

2767- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) bize iki cins elbiseyi giymeyi yasakladı ki ona **"Samma"** denilir; baştan ayağa vücudu içine alan tulum gibi bir elbisedir ki kollar da elbise içinde kalır. Ayrıca sırt üstü yatıp avret yerlerini gösterecek şekilde ayak ayak üstüne atmayı da yasakladı. (Müslim, Libas: 17; Nesâî, Ziyne: 27)

© Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 21

> YÜZ ÜSTÜ YATMAK ALLAH'IN SEVMEDİĞİ BİR YATIŞ MODELİ MİDİR?

2768- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), yüzüstü yatan bir adam gördü şöyle buyurdu: **"Bu tarz yatma Allah'ın sevmeyişi bir yatış şeklidir."** (Müsned: 7698)

© Bu konuda Tahfe ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Yahya b. ebî Kesîr bu hadisi Ebû Seleme'den, Yeîş b. Tihfe'den, babasından rivâyet etmektedir. Bu kimsenin **"Tihfe"** olduğunda söylenir. Doğru olanı **"Tihfe"** dir. Bazı hadis hafızları doğrusunun **"Tihfe"** olduğunu hatta **"Tihfe"** de denildiği söylenmiştir. Yeîş sahâbedendir.

BÖLÜM: 22

> DİNEN ÖRTÜLMESİ GEREKEN YERLERİ ÖRTMEK GEREKİR

2769- Behz b. Hakîm (r.a.), dedesinden rivâyette şöyle demiştir: "Ey Allah'ın Rasûlü! dedim, örtülmesi gereken yerlerimizi kime karşı örtelim dedim, şöyle buyurdular: **"Hanımından ve cariyesinden başka herkese karşı örtülmesi gereken yerlerini ört."** Erkek erkeklerle beraber olursa nereler örtülmeli diye sorunca: **"Gücün yettiğince avret yerlerini kimseye göstermemeye çalış!"** Sonra ben kişi tek başına olunca ne yapması gerekir dedim; **"Kendisinden haya edilip utanılmaya en layık olan zat Allah'tır"** buyurdular. (İbn Mâce, Nikah: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Behz'in dedesinin adı Muaviye b. Hayde el Kuşeyrî olup Cerîri Behz'in babası Muaviye b. Hakîm'den hadis rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 23

> YASTIĞA YASLANMAK UYGUN BİR DAVRANIŞ MIDIR?

2770- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) sol tarafındaki bir yastığa yaslanmış olarak gördüm."** (Ebû, Dâvûd, Libas: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Pek çok kimse bu hadisi İsrail'den, Simak'den, Câbir b. Semure'den rivâyet ederek: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i bir yastığa yaslanmış olarak gördüm"** demek ve **"Sol tarafında"** dememektedir.

2771- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.)'i bir yastığa yaslanmış olarak gördüm."** (Ebû Dâvûd, Libas: 88)

© Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 24

> İZİNSİZ BİR KİMSENİN KOLTUĞUNA OTURULMAMALI

2772- Ebû Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kimseye yetkisi dahilinde olan bir yerde İmamlık yapılmaz, izni olmadan koltuğuna da oturulmaz."** (Nesâî, İmame: 18; Ebû Dâvûd, Salat: 48)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 25

> BİNİTTE İDARE EDECEK YERE BİNMEK SAHİBİNE AİTTİR

2773- Ebû Büreyde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.) ile birlikte yürümekte iken eşeğiyle beraber bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e yaklaşarak şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasûlü! bin dedi ve kendisi eşeğin sırtından geriye doğru çekildi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Hayvanın ön tarafına binmeye sen daha layıksın ama orayı bana ayırmışsan o başkadır. Adam: Orasını size ayırdım deyince Rasûlullah (s.a.v.) bindi."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Bu konuda Kays b. Sa'd b. Ubâde'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 26

> LÜKS DESENİLİ VE NAKIŞLI ÖRTÜ VE ELBİSELER ÇOĞALACAK MI?

2774- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bana dedi ki: **"Sizin nakışlı elbiseler ve örtüleriniz var mı? Ben de, öyle şeyler bizde nereden olacak dedim. Bunun üzerine İleride sizin böyle şeyleriniz olacaktır"** buyurdu. Şimdi ise hanımına nakışlı lüks şeyleri benden uzak tut diyorum o da Rasûlullah (s.a.v.) sizin böyle şeyleriniz olacak dememiş miydi? Diyor ben de o sözümünden vazgeçiyorum. (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Libas: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 27

➤ ÜÇ KİŞİ BİR HAYVANA BİNEBİLİR Mİ?

2775- İyas b. Seleme (r.a.)'ın babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.) ile Hasan ve Hüseyin'i kır renkli katırı üzerinde çekerek Rasûlullah (s.a.v.)'in odasına kadar getirmiştım. Bu çocuklardan biri önünde diğeri de arkasında idi."** (Müslim, Fedail-üs Sahabe: 27)

© Bu konuda İbn Abbâs ve Abdullah b. Cafer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 28

➤ YABANCI BİR KADINA ANSIZIN BAKMANIN HÜKMÜ NEDİR?

2776- Cerir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e ansızın bir kadına bakmanın hükmünü sordum; gözünü hemen ondan çevirmemi emretti."** (Müslim, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Zür'a b. Amr'ın ismi Herîm'dir.

2777- Büreyde (r.a.), babasından merfu olarak şöyle rivâyet etmiştir: **"Ey Ali yabancı kadınlara ansızın bakış! Ardından bakışını sürdürme çünkü önceki bakış senin için bağışlanmış ise de sonraki bakışta hakkın yoktur."** (Ebû Dâvûd, Nikah: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Şerîk'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 29

➤ KADINLAR, ERKEKLERE GÖRÜNMEMEK İÇİN SAKINMALI MI?

2778- Ümmü Seleme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ben Meymûne ile birlikte iken Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına gözleri görmeyen Ümmü Mektum isimli kişi gelerek girdi bu olay örtünme ayetleri geldikten sonra idi Rasûlullah (s.a.v.) bize ona görünmeyin ve ondan sakının buyurdu. Ben de Ey Allah'ın Rasûlü! o gözleri görmez ve bizi tanıyamaz dedim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Sizde mi körsünüz, onu görmüyor musunuz?"** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Libas: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 30

➤ KOCALARININ İZİNİ OLMADAN KADINLARIN YANINA GİRİLMEMELİ

2779- Amr b. Âs'ın azâdlısından rivâyet edilmiştir. Amr b. Âs azâdlısını Ali'ye göndererek Esmâ binti Ümeys'i ziyaret etmek için izin istedi. Kendisine izin verildi. Amr b. Âs ziyaretini tamamlayınca azâdlısı Amr b. Âs'a bu izin almanın sebebini sordu, bunun üzerine Amr şöyle dedi: **"Rasûlullah (s.a.v.), kocalarının izni olmadan kadınları ziyaret etmekten bizi yasaklamıştı."** (Müsned: 18099)

© Bu konuda Ukbe b. Âmir, Abdullah b. Amr ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 31

➤ KADININ FİTNE OLUŞUNDAN SAKINMAK GEREKİR

2780- Üsâme b. Zeyd ve Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl (r.anhüma)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Erkekler için kadınlardan daha zararlı bir fitne unsuru bırakmadım."** (Buhârî, Nikah: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadis güvenilir pek çok kimseler vasıtasıyla Süleyman et Teymî'den, Ebû Osman'dan ve Üsâme b. Zeyd'den bize rivâyet edilmiş olup bu rivâyetin senedinde **"Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl'den"** dememiştir. Mu'temir'den başka, **"Üsâme b. Zeyd ve Saîd b. Zeyd'den"** diyen bir kimse bilmiyoruz.

Bu konuda Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

İbn ebî Ömer, Sûfyân vasıtasıyla Süleyman et Teymî'den, Ebû Osman'dan, Üsâme b. Zeyd'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

BÖLÜM: 32

➤ PERUK OLARAK SAÇLARIN NAKLEDİLMESİ YASAKTIR

2781- Humeyd b. Abdurrahman (r.a.), Medîne'de halka hitaben şöyle işittiğini bize aktarmıştır: **"Ey Medîneliler! Sizin âlimleriniz nerede Rasûlullah (s.a.v.), peruk kullanmayı yasaklıyor ve şöyle buyuruyordu: İsrail oğullarının kadınları bu peruk işine başladıklarında helak olmuşlardır."** (Buhârî, Ehadis-ul Enbiya: 27; Müslim, Libas: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Muaviye'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 33

➤ PERUK VE DÖVME YAPTIRMANIN YASAK OLUŞU

2782- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre; **"Güzel olacağız diye Allah'ın yarattığı şekli değiştirerek dövme yapan ve yaptırana, yüzlerindeki kılın koparan kadınlara; Peygamber (s.a.v.) lanet etmiştir."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Libas: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Şu'be ve pek çok hadis imamı bu hadisi Mansur'dan rivâyet etmişlerdir.

2783- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah; saçına saç ulatan ve saçını başkasına peruk yapmak için veren, dövme yapan ve yaptırana kimselere lanet etsin."** Nafi': Dövme çoğunlukla dikkat çeken çene bölgesinde olur demiştir. (Buhârî, Libas: 17; Müslim, Libas: 27)

© Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Âişe, Ma'kûl b. Yesâr, Esmâ binti ebî Bekir, İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmektedir.

Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd vasıtasıyla Ubeydullah b. Ömer'den, Nafi'den, İbn Ömer'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlar ve Nafi'in sözünü zikretmemişlerdir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 34

> ERKEKLERE BENZEMEYE ÇALIŞAN KADINLARIN DURUMU

2784- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre: "Rasûlullah (s.a.v.), kadınların erkeklere benzemeye çalışanlarla erkeklerden kadınlara benzemeye çalışanlara lanet etti." (Buhârî, Libas: 27; Dârimî, Libas: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2785- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre: "Rasûlullah (s.a.v.), erkeklerden kadın kılıklı olmaya çalışanlarla kadınlardan erkekleşmeye çalışanlara lanet etmiştir." (Buhârî, Libas: 27; Dârimî, Libas: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu konuda Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 35

> KADIN GÜZEL KOKULAR SÜRÜNEREK SOKAĞA ÇIKAMAZ

2786- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Her göz yabancı bir kadına bakarak göz zinası işlemiştir. Bir kadın da güzel kokular sürünerek erkeklerin yanından geçerse o da aynen bakan erkekler gibi zina etmiş gibidir." (Dârimî, İstizan: 27)

© Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 36

> ERKEK VE KADIN KOKULARI DEĞİŞİK Mİ OLMALI?

2787- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Erkeklerin sürünecekleri kokunun kokusu ferkedilir fakat rengi olmaz kadınların kokuları ise rengi olur fakat kokusu başkaları tarafından fark edilmez olmalıdır." (Nesâî, Ziyne: 27)

© Ali b. Hucr, İsmail b. İbrahim vasıtasıyla Cüreyrî'den, Ebû Nadre'den, Tufavî'den, Ebû Hüreyre'den mana olarak bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Tufavî'yi sadece bu hadisle bilmekteyiz ismini de bilmiyoruz. İsmail b. İbrahim'in rivâyeti daha sağlam ve daha uzundur.

2788- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bana şöyle buyurdu: "Erkekler alt güzel kokuların en iyisi kokusu açık rengi gizli olandır. Kadınların kokularının en iyisi ise rengi açık olup gözüken ve kokusu çevreye yayılmayandır." Yine Rasûlullah (s.a.v.), kızıl renge boyanmış deve semeri yastıklarını kullanmayı da yasaklamıştır." (Ebû Dâvûd, Libas: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 37

> İKRAM EDİLEN GÜZEL KOKUYU REDDETME MELİ

2789- Sümâme b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Enes kendisine ikram edilen güzel kokuyu reddetmezdi. Enes dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) güzel kokuyu reddetmezdi." (Buhârî Hac: 27)

© Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2790- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Üç şey ikram edildiğinde reddedilmez; yastıklar, koku ve süt."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

Dühh = Güzel koku demektir.

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

Abdullah; İbn Müslim İbn Cündeb Medînelidir.

2791- Ebû Osman en Nehdî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Herhangi birinize reyhan = fesleğen verilirse onu reddetmesin, çünkü o Cennet'ten çıkmıştır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Hennan isimli râvîyi sadece bu hadisle tanıyoruz. Ebû Osman en Nehdî'nin ismi Abdurrahman b. Müllin'dir. Peygamber (s.a.v.) zamanına ulaşmış fakat kendisini görmemiş ve kendisinden hadiste de işitilmemiştir.

BÖLÜM: 38

➤ ERKEK ERKEKLE, KADIN KADINLA BİR ÖRTÜ ALTINDA YATMASIN

2792- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kadın kadının vücuduna dokunup birlikte olmamalıdır ve onun vücudunu kendi kocasına o kadını görüyormuşçasına vasıflandırmamalıdır."** (Buhârî, Nikah: 27; Ebû Dâvûd, Nikah: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2793- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Erkek erkeğin haram olan avret yerlerine bakmamalı, kadında kadının avret olan yerlerine bakmamalıdır. Bir örtü içerisinde yatarken erkek erkeğe sokulmamalı. Kadında kadına bir örtü içerisinde yatarken sokulmamalı vücutlarını birbirine dokundurmamalıdır."** (İbn Mâce, Tahara: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 39

➤ GÖRÜLMESİ HARAM OLAN YERLERİ KİMSEYE GÖSTERMEMEK GEREKİR

2794- Behz b. Hakîm (r.a.), dedesinden rivâyette şöyle demiştir: "Ey Allah'ın Rasûlül dedim, örtülmesi gereken yerlerimizi kime karşı örtelim dedim, şöyle buyurdular: **"Hanımından ve cariyyenden başka herkese karşı örtülmesi gereken yerlerini ört."** Erkek erkekle beraber olursa nereler örtülmeli diye sorunca: **"Gücün yettiğince avret yerlerini kimseye göstermemeye çalış!"** Sonra ben kişi tek başına olunca ne yapması gerekir dedim; **"Kendisinden haya edilip utanılmaya en layık olan zat Allah'tır"** buyurdular. (İbn Mâce, Nikah: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir

BÖLÜM: 40

> UYLUK AVRETTE SİYİLİR

2795- Cerhed (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.), mescidde uyluğu açılmış vaziyette olan Cerhed'in yanından geçti ve uyluk avretten sayılır (ört) buyurdu."** (Ebû Dâvûd, Hamam: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Bu hadisin senedinin muttasıl olduğunu zannetmiyorum.

2796- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Uyluk avretten sayılır."** (Örtülmesi gerekir.) (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

2797- Abdullah b. Cerhed el Eslemî (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Uyluk avretten sayılır."** (Ebû Dâvûd, Hamam: 17)

© Bu hadis bu şekilde hasen garibtir.

Bu konuda Ali, Muhammed b. Abdullah b. Cahş'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Abdullah b. Cahş'ın oğlu da kendisi de sahabedir.

2798- Cerhed (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Cerhed'in yanından geçti Cerhed'in uyluğu açık durumda idi, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Uyluğunu ört çünkü uyluk avrettendir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 41

> TEMİZ, TERTİPLİ VE İNTİZAMLİ OLMAK

2799- Salih b. Hasan (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Saîd b. Müseyyeb'in şöyle dediğini işittim: **"Allah güzeldir, güzel olan şeyleri sever; temizdir, temiz olan şeyleri sever; ikram sahibidir; ikram edenleri sever; cömerttir, cömert olanları sever. Siz de evleriniz gibi -zannederseniz avlularınızı dedi- temiz tutunuz. Yahudîlere benzemeyiniz."** Hadisin râvîlerinden biri dedi ki: Bu hadisi Muhâcir b. Mismar'a anlattım o da şöyle dedi: Bu hadisi bana Âmir b. Sa'd b. ebî Vakkâs babası vasıtasıyla buradaki gibi bize aktardı ne var ki şüpheyi kaldırarak: **"Avlularınızı temiz tutunuz"** demektedir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Hâlid b. İlyas'ın hadiste zayıf olduğu söylenmiştir.

BÖLÜM: 42

> CİNSEL İLİŞKİ ANINDA ÖRTÜNMEK GEREKİR

2800- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Çıplak durmaktan sakının. Çünkü sizden ayrılmayan ancak abdest bozarken ve hanımınızla cinsel ilişki yaparken ayrılan melekler vardır, onlardan haya edip onlara karşı saygılı olunuz."** (Buhârî, Menakıb: 17; Müslim, Fezail: 27)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Sadece bu şekilde bilmekteyiz.

Ebû Muhayyat'ın ismi Yahya b. Ya'la'dır.

BÖLÜM: 43

➤ HAMAMLARA GİTMEK YASAKLANDI MI?

2801- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'a ve ahiret gününe inanan kimse peştemalsız hamama girmesin. Allah'a ve ahiret gününe inanan hanımını hamama sokmasın. Allah'a ve ahiret gününe inanan üzerindeki içki içilen masalara oturmasın."** (Müsned: 14124)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisin Tavus'un, Câbir'den rivâyeti olduğunu sadece bu şekilde bilmekteyiz.

Muhammed b. İsmail dedi ki: Leys b. ebî Süleym doğru bir kimsedir. Fakat bazen bir şey hakkında vehme düşüyor Muhammed b. İsmail ve Ahmed b. Hanbel diyorlar ki: Leys'in rivâyet edildiği hadise sevinilmez. Leys merfu olmayacak şeyleri merfu olarak aktarması yönünden zayıf sayılır.

2802- Âişe (r.anha)'dan rivâyet edildiğine göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), erkekleri ve kadınları hamama gitmekten yasaklamıştı. Sonradan peştamal kullanmak şartıyla hamama girmelerine izin vermişti."** (Ebû Dâvûd, Hamam: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Hammad b. Seleme'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Senedi de pek sağlam değildir.

2803- Ebû'l Melîh el Hüzefî (r.a.)'den rivâyete göre, Hims ve Şam halkından bazı kadınlar Âişe'nin yanına girdiler, Âişe onlara şöyle dedi: Siz öyle kadınlarsınız ki hamamlara gidiyorsunuz. Ben ise Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle derken işittim: **"Herhangi bir kadın, kocasının evinden başka bir yerde elbisesini çıkarırsa Rabbiyle arasındaki haya perdesini yırtmış olur."** (Ebû Dâvûd, Hamam: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 44

➤ RESİM VE KÖPEK BULUNAN EVE MELEK GİRMEZ

2804- Ebû Talha (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle diyor: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Köpek, resim ve heykel bulunan eve melek girmez."** (Buhârî, Bed-il Halk: 27; Müslim, Libas: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2805- Rafî b. İshâk'ın haber verdiğine göre, şöyle demiştir: Ben ve Abdullah b. ebî Talha Ebû Saîd el Hudrî'yi hastalığı dolayısıyla ziyarete gitmiştik. Ebû Saîd el Hudrî dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) bize şöyle haber verdi: **"İçinde resim ve heykel bulunan eve melekler girmez."** İshâk, resim mi heykel mi demişti diye şüphe ediyor." (Müsned: 11326)

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2806- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cebrail bana geldi ve dedi ki: Dün gece sana gelmiş idim. Bulunduğun eve girmeme bu güne kadar bir engel yoktu fakat evin kapısının örtüsünde insan resimleri olan bir perde vardı evin içerisinde de resim ve nakışlar bulunan bir duvar örtüsü vardı ve evde de bir köpek bulunuyordu. Şimdi emret kapı örtüsündeki resmin başı koparılсын o zaman o şekil bir ağaç şekline benzer. Duvar örtüsü için emret kesilsin o parçalarda yere atılıp çığnänen minder yapılsın. Köpek için de emret o evden atılıp çıkarılсын. Rasûlullah (s.a.v.) bunların hepsini yaptı. Köpek, Hasan ve Hüseyin'in oynadıkları bir köpek yavrusuydu, emretti ve köpekte çıkarıldı."** (Nesâî, Ziyne: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Âişe ve Ebû Talha'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 45

➤ ERKEKLERE YASAKLANAN ELBİSE TÜRLERİ HANGİLERİDİR?

2807- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Üzerinde alt ve üst iki parçadan oluşan kırmızı elbise giymiş biri geçti ve Rasûlullah (s.a.v.)'e selam verdi. Rasûlullah (s.a.v.) onun selamını almadı."** (Ebû Dâvûd, Libas: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

İlim adamlarınca bu hadisin anlamı şudur: Çok dikkat çekecek şekilde kırmızıya boyanmış elbisenin erkekler tarafından giyilmesi hoş karşılanmaz, çok dikkat çekmeyecek şekilde boyanmış kırmızımsı renklerle boyanmış elbise giymekte bir sakınca yoktur.

2808- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), altın yüzüğü, ipekli elbiseyi, hayvanların semerlerinde kullanılan dikkat çekici yastığı kullanmayı ve Cea'yı yasak etmiştir."** Ebû'l Ahvas: "Cea" Mısır'da arpadan yapılan bir içkidir. (Müslim, Salat: 17)

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2809- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bize yedi şeyi emretti, yedi şeyi de yasakladı: **"Emrettikleri: Cenazeye katılmak, hasta ziyareti, aksıran kimse elhamdülillah derse yerhamukallah demek, davete icabet etmek, mazluma yardım etmek, yemin eden kimseyi tasdik etmeyi. Yasakladıkları ise: Altın yüzük kullanmak (erkekler için), altından yapılmış değişik şeyler kullanmak, altın ve gümüş kaplardan yemek ve içmek, ipek elbise giymek, ipekli kumaş cinsinden dibâc, istebrak ve kissî giymek** (Bu sayılanlar iç çamaşırı veya dışı giyilen değişik kalınlıktaki elbiselerdir.) (Buhârî, Cenaiz: 27; Müslim, Libas: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Eş'as b. Süleym = Eş'as b. ebi's Şasa'dır. İsmi, Süleym b. Esved'tir.

BÖLÜM: 46

> BEYAZ ELBİSE GİYMEK TAVSİYE EDİLMİŞ MİDİR?

2810- Semure b. Cündüp (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle demiştir: **"Beyaz elbiseler giyinin çünkü beyaz daha temiz ve daha hoştur. Ölülerinize de beyaz kefeneye sarırsınız."** (İbn Mâce, Libas: 18)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda İbn Abbâs ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 47

> AŞIRI DİKKATLERİ ÇEKMEYEN KIRMIZIMTIRAK ELBİSENİN GİYİLEBİLECEĞİ

2811- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i mehtaplı bir gecede gördüm ve bir Rasûlullah (s.a.v.)'e birde aya bakmaya başladım. Rasûlullah (s.a.v.)'in üzerinde kırmızı bir elbise vardı o anda O, bana aydan daha güzeldi."** (Dârimî, Mukaddime: 56)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Sadece Eş'as rivâyetiyle biliyoruz. Şu'be ve Sevrî, Ebû İshâk vasıtasıyla Berâ b. Âzib'den rivâyet ederek şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i üzerinde kırmızı bir elbise ile gördüm."**

Aynı şekilde Mahmûd b. Gaylân, Vekî' vasıtasıyla Sûfyân'dan, Ebû İshâk'tan bu hadisi rivâyet etmişlerdir.

Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, Ebû İshâk'tan bu şekilde rivâyet etmişlerdir.

Bu hadis buradakinden daha uzundur.

Muhammed'e sordum. Ebû İshâk'ın Berâ'dan rivâyeti mi yoksa Câbir b. Semure'nin rivâyeti mi daha sağlamdır? Bu iki hadisi de sağlam buldu. Bu konuda Berâ'dan ve Ebû Cuhayfe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 48

> YEŞİL RENKLİ ELBİSE GİYİLEBİLİR Mİ?

2812- Ebû Rimse (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i üzerinde iki yeşil elbiseden oluşan giymiyle gördüm."** (Nesâî, Salat-ül İyd: 27; Ebû Dâvûd, Libas: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Ubeydullah b. İyad'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Rimse et Teymi'nin adı Habib b. Hayyan'dır, kendisine Rifâa b. Yesrîbî de denilmektedir.

BÖLÜM: 49

> SİYAH ELBİSE GİYMEKTE BİR SAKINCA VAR MIDIR?

2813- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), bir sabah evden çıktı üzerinde siyah bir elbise vardı."** (Müslim, Libas: 27; Ebû Dâvûd, Libas: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 50

➤ SARI RENKLİ ELBİSE GİYİLEBİLİR Mİ?

2814- Kayle binti Mahreme (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına gelmiştik. Kayle hadisi uzunca anlattı nihayet bir adam geldi güneş yükselmişti. O adam: Ey Allah'ın Rasûlü! selam sana dedi. Rasûlullah (s.a.v.) de: **Allah'ın selamı ve rahmeti senin üzerine de olsun O'nun üzerinde (Peygamberi kastediyor) sanmıtrak eskimiş bir elbise vardı. Elinde de bir hurma çubuğu bulunmaktaydı.**" (Ebû Dâvûd, Haraç: 27)

© Tirmizî: Kayle hadisini sadece Abdullah b. Hassân'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 51

➤ BAZI KOKU VE PARFÜMLER YASAK MIDIR?

2815- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **Rasûlullah (s.a.v.), erkekler için bir çeşit parfüm olan safran sürünmeyi yasakladı.**" (Buhârî, Libas: 27; Müslim, Libas: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Şu'be bu hadisi İsmail b. Uleyye'den, Abdulaziz b. Suheyb'den ve Enes'den "Rasûlullah (s.a.v.), safran sürünmeyi yasakladı."

Aynı şekilde Ubeydullah b. Abdurrahman, Adem vasıtasıyla Şu'be'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Erkekler için Safran'ın yasak olması bu cins parfümün yasaklığındandır.

2816- Ya'la b. Mürre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Halûk adı verilen bir parfüm sürünmüş bir adam gördü ve şöyle buyurdu: **"Git onu yıka sonra tekrar yıka ve bir daha bunu kullanma!"** (Nesâî, Ziyne: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Bazıları Atâ b. Sâib'den gelen bu isnad hakkında ihtilaf ettiler. Ali, Yahya b. Saîd'den naklen şöyle dedi: Kim Atâ b. Sâib'den önceden hadis işitmişse onun rivâyeti daha doğrudur. Şu'be ve Sûfyân'ın da Âta b. Saib'ten işitmeleri doğrudur. Ancak Âta b. Saib vasıtasıyla Zazan'dan rivâyet edilen iki hadis müstesna Şu'be bu iki hadisi ondan son zamanlarda işitmiştim dedi.

Tirmizî: Atâ b. Sâib'in ömrünün sonlarına doğru hafızasının bozulmuş olduğu söylenmektedir.

Bu konuda Ammâr, Ebû Musa, Enes, Ebû Hafs, İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 52

➤ İPEK ELBİSE DÜNYADA ERKEKLERE HARAM KILINMIŞTIR

2817- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer'den işittim Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle söylediğini hatırlatıyordu: **"Kim dünyada ipek elbise giyerse onu ahirette giyemeyecektir."** (Müslim, Libas: 17)

© Bu konuda Ali, Huzeyfe, Enes ve pek çok sahabeden hadis rivâyet edilmiş olup kitabımızın giyecekler bölümünde geçmişti.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ömer'den başka yollarla da rivâyet edilmiştir.

Esmâ binti ebî Bekir es Sıddîk'ın azâdlı kölesinin adı Abdullah'tır. Ebû Amr diye künyelenir.

Atâ b. ebî Rebah ve Amr b. Dinar kendisinden hadis rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 53

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.) KAFTAN DAĞITMIŞ MIDIR?

2818- Misver b. Mahreme (r.a.)'den rivâyete göre: "Rasûlullah (s.a.v.), kaftan dağıttı ve Misver b. Mahreme'ye bir şey vermedi. Bunun üzerine Mahreme şöyle dedi: Ey evladım kalk birlikte Rasûlullah (s.a.v.)'e gidelim. Misver dedi ki: Onunla beraber gittim Rasûlullah (s.a.v.)'ın kapısına varınca gir ve Peygamber (s.a.v.)'i bana çağır dedi. Ben de Rasûlullah (s.a.v.)'i çağırdım. Rasûlullah (s.a.v.) çıktı, üzerinde dağıttığı kaftanlardan biri vardı. Bunu sana saklamıştım buyurdu. Mahreme'nin oğlu Misver dedi ki: "Mahreme o kaftana baktı ve Mahreme razı oldu dedi." (Buhârî, Hibe: 17; Müslim, Zekat: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

İbn ebî Müleyke'nin ismi Abdullah b. Ubeydullah b. ebî Müleyke'dir.

BÖLÜM: 54

➤ ALLAH KULUNUN ÜZERİNDE VERDİĞİ NİMETİ GÖRMEYİ SEVER

2819- Amr b. Şuayb (r.a.), babasından ve dedesinden rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Allah nîmetinin eserini kulu üzerinde görmeyi sever." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu konuda Ebû'l Ahvas'ın babasından, İmrân b. Husayn'dan ve İbn Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 55

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.), MEST GİYMİŞ MİDİR?

2820- Büreyde (r.a.)'den rivâyete göre: "Necaşi Peygamber (s.a.v.)'e iki siyah mest hediye etmişti. Rasûlullah (s.a.v.) onları giydi. Sonra abdest alıp üzerine mesh yaptı." (Ebû Dâvûd, Tahara: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Bu hadisi Delhem'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

Bu hadisi Muhammed b. Rabia, Delhem'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 56

➤ BEYAZ KILLARI YOLMANIN YASAK OLUŞU

2821- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre: "Peygamber (s.a.v.) beyaz kılları yolmayı yasakladı ve bu Müslüman'ın nurudur buyurdu." (İbn Mâce, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Abdurrahman b. Hâris ve pek çok kimse bu hadisi Amr b. Şuayb'den rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 57

➤ İSTİŞARE EDİLEN KİMSE GÜVENİLEN KİMSEDİR

2822- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "İstişare edilen kimse güvenilen kimsedir." (Ebû Dâvûd, Etîme: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Pek çok kişi bu hadisi Şeyban b. Abdurrahman en Nahvî'den rivâyet etmişlerdir. Şeyban kitap yazmış bir müellif olup rivâyetleri sahihtir. Ebû Muaviye diye künyelenir.

Abdulcebbar b. Alâ el Attar, Sûfyân b. Uyeyne'den bize şöyle aktardı: Abdulmelik b. Umeyr dedi ki: "Ben bir hadisi rivâyet ederken o hadisten bir harf bile eksiltmem."

2823- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İştîşare edilen kimse güvenilen kimsedir."** (Ebû Dâvûd, Etme: 27)

© Bu konuda İbn Mes'ûd, Ebû Hüreyre ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ümmü Seleme rivâyeti olarak bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 58

> UĞURSUZLUK DİYE BİR İNANÇ VAR MIDIR?

2824- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Uğursuzluk inancı (cahiliye devrinde) üç şeyde var kabul edilirdi; kadın, mesken ve binit (fakat islamda böyle bir şey yoktur.) (Buhârî, Nikah: 27; Müslim, Selam: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir. Zührî'nin adamlarından bir kısmı bu hadisin senedinde **"Hamza'dan"** demiyor, **"Sâlim'den ve Sâlim'in babasından"** diyorlar.

Mâlik b. Enes bu hadisi Zührî'den rivâyet ederek şöyle diyor: Sâlim ve Hamza -ki Abdullah b. Ömer'in iki oğludur- babalarından rivâyet etmişlerdir. Aynı şekilde bize İbn ebî Ömer bu hadisi; Süfyan b. Uyeyne'den, Zührî'den ve Abdullah b. Ömer'in iki oğlu olan Hamza ve Salim'den; babalarından ve Peygamber (s.a.v.)'den rivâyet etmiştir.

Sâid b. Abdurrahman, Süfyan vasıtasıyla Zührî'den, Sâlim'den babasından bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir. Sâid'in rivâyeti daha sağlamdır. Çünkü Ali el Medîni ve Humeydî ikisi birden Süfyan'dan, Zührî'den, Sâlim'den, babasından rivâyet etmişlerdir. Süfyan şöyle bir hatırlatmada bulunmuştur: Bu hadisi bize Zührî Sâlim ve İbn Ömer vasıtasıyla rivâyet etmiştir.

Mâlik bu hadisi Zührî'den rivâyet ederek şöyle demiştir:

Abdullah b. Ömer'in iki oğlu Sâlim ve Hamza'dan, babalarından demiştir.

Bu konuda Sehl b. Sa'd, Âişe ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir. Peygamber (s.a.v.)'den şöyle de rivâyet edilmiştir: **"Uğursuzluk olmuş olsaydı kadın da, binitte ve evde olurdu."**

Hakîm b. Muaviye'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle buyurdu: Uğursuzluk asla olamaz ve yoktur **"Uğur ancak evde kadında ve binittedir."**

Ali b. Hucr, İsmail b. Ayyaş vasıtasıyla Süleyman b. Süleym'den, Yahya b. Câbir et Taî'den, Muaviye b. Hakîm'den, amcası Hakîm b. Muaviye'den buradaki gibi rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 59

> ÜÇ KİŞİNİN BİRLİKTE OLDUĞU BİR YERDE İKİ KİŞİ GİZLİCE KONUŞMASIN

2825- Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Üç kişi olduğunuz vakit iki kişi diğer arkadaşlarınızdan ayrı olarak fısıltı ile konuşmasın."** Süfyan rivâyetinde şöyle demektedir: **"İki kişi üçüncüden ayrı olarak fısıltı ile konuşmasın bu hareket onu üzer."** (Buhârî, İstizan: 16; Müslim, Selam: 53)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Peygamber (s.a.v.)'den şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: İki kişi bir kişiyi yalnız bırakarak fısıltı ile konuşmasın çünkü bu hareket o mü'mini incitir. Allah'ta bir mü'minin incinmesinden hoşlanmaz.

Bu konuda İbn Ömer, Ebû Hüreyre ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 60

➤ PEYGAMBER (S.A.V.)'İN TORUNU HASAN KENDİSİNE
BENZER MİYDİ?

2826- Ebû Cuhayfe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i beyaz tenil ve saçları ağarmış vaziyette gördüm. Ali'nin oğlu Hasan'da kendisine benzerdi. Rasûlullah (s.a.v.) bize verilmesi için on üç deve emretmişti biz de onları almaya gittiğimiz. Rasûlullah (s.a.v.)'in ölüm haberi gelince onlar da bize bir şey vermediler.**

Ebû Bekir kalkıp, kimin Rasûlullah (s.a.v.)'in kendisine verdiği bir sözü ve alacağı varsa hemen gelsin dedi. Bende durumu kendisine anlattım. Ebû Bekir'de o develerin bize verilmesini emretti." (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Mervan b. Muaviye bu hadisi kendi senediyle Ebû Cuhayfe'den benzeri şekilde rivâyet etmiştir. Pek çok kimse İsmail b. ebî Hâlid vasıtasıyla Ebû Cuhayfe'nin şöyle söylediğini rivâyet etmiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i gördüm Ali'nin oğlu Hasan kendine benzerdi"** bu söze başka bir şey ilave etmemişlerdir.

2827- Ebû Cuhayfe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i gördüm Ali'nin oğlu Hasan ona benzerdi."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Hac: 42)

© **Tirmizî:** Pek çok kişi bu hadisi İsmail b. ebî Hâlid'den buradakine benzer şekilde rivâyet etmişlerdir. Ebû Cuhayfe'nin adı, Vehb es Suvai'dir.

BÖLÜM: 61

➤ ANAM BABAM SANA FEDA OLSUN SÖZÜ SÖYLENİR Mİ?

2828- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in Sa'd b. ebî Vakkâs'tan başka bir kimse için hem anne hem de babasını birlikte feda olsun derken hiç işitmedim sadece Sa'd için böyle derdi."** (Buhârî, Cihâd: 28; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

2829- Rasûlullah (s.a.v.), Sa'd b. ebî Vakkâs dışında hiçbir kimse için baba ve annesini feda olsun diyerek birlikte söylememiştir; Uhud savaşı günü O'na: **"Anam babam sana feda olsun müşriklerin üzerine oklarını at"** şöyle de derdi: **"Ey yiğit delikanlı at."** (Buhârî, Cihâd: 28; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

© Bu konuda Zübeyr ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ali'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Pek çok kimse bu hadisi Yahya b. Saîd'den, Saîd b. Müseyyeb'den, Sa'd b. ebî Vakkâs'tan rivâyet ederek şöyle demişlerdir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Uhud günü benim için Anne ve babasını birlikte söyleyerek, Anam babam sana feda olsun oklarını at buyurmuştur."**

2830- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Uhud günü benim için Anne ve babasını birlikte söyleyerek feda olsun derken bir araya getirmişti."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

© Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 62

➤ EY EVLADIM VE YAVRUCUĞUM SÖZÜ SÖYLENİR Mİ?

2831- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, "Rasûlullah (s.a.v.), Enes'e; **ey evlatçığım**" diye hitab ederdi. (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Bu konuda Muğîre ve Ömer b. ebî Seleme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Bu hadis yine başka şekilde de Enes'den rivâyet edilmiştir. Ebû Osman yaşlı ve güvenilir bir kimsedir, kendisine Ca'd b. Osman da denilir. İbn Dinar'da denilir, Basralıdır. Kendisinden Yunus b. Ubeyd ve pek çok hadis imamı hadis rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 63

➤ YENİ DOĞAN ÇOCUĞUN İSMİNİN KONULMASINA ACELE EDİLMELİ Mİ?

2832- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre: "Rasûlullah (s.a.v.), yeni doğan çocuğa yedinci günde isim verilmesini **çocuktan eziyetin kaldırılmasını ve akıka kurbanı kesilmesini emretmişti.**" (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 64

➤ GÜZEL OLAN İSİMLER HANGİLERİDİR?

2833- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "**Allah'a isimlerin en sevimli olanı: Abdullah ve Abdurrahman'dır.**" (Müslim, Edeb: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

2834- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "**Allah'a isimlerin en sevimli olanı Abdullah ve Abdurrahman'dır.**" (Müslim, Edeb: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© Bu hadis bu şekliyle garibtir.

BÖLÜM: 65

➤ HOŞ OLMAYAN İSİMLER DE VAR MIDIR?

2835- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "**Rafî, Bereket ve Yesâr isminin konulmasını yasaklayacağım.**" (Müslim, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

Ebû Ahmed bu hadisi aynı şekilde Sûfyân'dan, Ebû'z Zübeyr'den, Câbir'den ve Ömer'den böylece rivâyet etmiştir. Ondan başkaları ise Sûfyân'dan, Ebû'z Zübeyr'den, Câbir'den rivâyet etmişlerdir. Ebû Ahmet, güvenilen bir kişi olup hafızdır. Halk arasında meşhur olan bu hadisin Câbir tarafından rivâyetinde "**Ömer'den**" denmemiştir.

2836- Semure b. Cündüb (r.a.)'den rivâyete göre; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "**Çocuğuna Rebah, Eflah, Yesâr ve Necîh ismi verme! Sonra bu isimli bir kimse için "o orada mı?" diye sorulur da "yok" denilir.**" (Müslim, Edeb: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2837- Ebû Hüreyre (r.a.), Peygamber (s.a.v.)'den şöyle rivâyet etmiştir: **"Kıyamet günü Allah katında isimlerin en kötüsü kendisine "melikül emlak, krallar kralı, padişahlar padişahı verilen kişidir."** Sûfyân diyor ki: **"Şahan şah"** padişahlar padişahı demektir. **"Ahneu"** en kötüsü demektir." (Müslim, Edeb: 27; Müslim, Edeb: 17)

BÖLÜM: 66

➤ HOŞ OLMAYAN İSİMLER DEĞİŞTİRİLMELİ Mİ?

2838- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), **"Asiye"** (Allah'a isyan eden) kadın ismini **"Cemile"** (güzel) olarak değiştirdi. (Buhârî, Meğazî: 27; Müslim, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Yahya b. Saîd el Kattan bu hadisi Ubeydullah'tan, Nafi'den, İbn Ömer'den müsned olarak rivâyet eden tek kişidir. Bazıları da bu hadisi Ubeydullah'tan Nafi'den **"Ömer"** diye müsned olarak rivâyet etmişlerdir. Bu konuda Abdurrahman b. Avf, Abdullah b. Selam, Abdullah b. Mutî, Âişe, Hakem b. Sa'd, Müslim, Üsâme b. Ahderî, Şüreyh b. Hânî'nin babasından, Hayseme b. Abdurrahman'dan ve babasından hadis rivâyet edilmiştir.

2839- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), çirkın isimleri değiştirdi."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Ebû Bekir b. Nafi' şöyle dedi: Ömer b. Ali bu hadisin senedinde bazen; Hişâm b. Urve vasıtasıyla babasından diyerek mürsel olarak rivâyet etmiş ve senedinde **"Âişe"**yi zikretmemiştir.

BÖLÜM: 67

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN DEĞİŞİK İSİMLERİ DE VAR MIDIR?

2840- Cübeyr b. Mut'im (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Benim isimlerim vardır: **"Ben Muhammed'im"**=övlümüş birisiyim; **Ben Ahmed'im**=En övgün kimseyim; **Ben Mahi'yim**=İmha ediciyim, Allah benimle küfrü imha edecektir; **Ben Haşîrim**=İnsanlar benden sonra haşredileceklerdir; **Ben Akûb**=Sonuncuyum, benden sonra peygamber gelmeyecektir. (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedâil: 17)

© Bu konuda Huzeyfe'den de hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 68

➤ PEYGAMBER (S.A.V.)'İN İSMİYLE KÜNYESİNİN BİRLİKTE KULLANILMAMASI

2841- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.); "bir kişinin kendi ismiyle künyesini bir araya getirerek; **"Muhammed Ebû'l Kâsım"** adının verilmesini yasakladı." (Buhârî, İlim: 27; Müslim, Edeb: 17)

© Bu konuda Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bazı ilim adamları herhangi bir kişinin Peygamber (s.a.v.)'in adı ile künyesinin bir arada kullanılmasını hoş karşılamamışlardır. Bazıları da bunu yapmıştır. Peygamber (s.a.v.)'den şöyle rivâyet edilmiştir: "Rasûlullah (s.a.v.), bir gün çarşıda bir adamın **"Ey Ebû'l Kâsım"** diyerek bağırdığını işitti ve ona döndü o adam da seni kastetmedim dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), **"Benim künyemle künyelenmeyiniz"** buyurdu.

Bu çarşı hadisini Hasan b. Ali el Hallâl, Yezîd b. Harun vasıtasıyla Humeyd'den, Enes'den bu şekilde bize rivâyet etmiştir. Bu hadiste Ebû'l Kâsım künyesiyle künyelenmenin hoş olmadığına bir delil vardır.

2842- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Benim ismimi koyarsanız bile künyemle künyelenmeyiniz."** (Buhârî, Humus: 27; Müslim, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

2843- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Ey Allah'ın Rasûlü! Senden sonra çocuğum olursa ona senin ismini verip senin künyenle künyelendirebilir miyim? Rasûlullah (s.a.v.) **"Evet"** buyurdular. Ali dedi ki: Bu benim için özel bir izindi." (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 69

➤ ŞİİRDE TESİR GÜCÜ VAR MIDIR?

2844- Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Şiirden bir kısmı tesir gücü olan sözlerdendir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir. Bu hadisi sadece Ebû Saîd el Eşec, İbn ebî Ganiyye'den merfu olarak rivâyet etmiştir. Başkaları ise İbn ebî Ganiyye'den mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir. Bu hadis yine Abdullah b. Mes'ud vasıtasıyla başka bir şekilde rivâyet edilmiştir.

Bu hadis Übey b. Ka'b, İbn Abbâs, Âişe, Büreyde ve Kesîr b. Abdullah'ın babasından ve dedesinden de hadis rivâyet edilmiştir.

2845- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Şiirin bazı çeşidinde tesir gücü vardır."** (İbn Mâce, Edeb: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 70

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN ŞİİR SÖYLEMEKLE ALAKALI GÖRÜŞLERİ

2846- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), mescidde Hassân b. Sabit'e bir mimber koyar, Hassân'da bu mimber üzerinde ayakta durarak Peygamber (s.a.v.)'i destekleyici ve övücü şiirler söylerdi. Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **"Allah'ın peygamberini övdüğü ve müdafa ettiği sürece şair Hassân'ı Allah Ruhul Kudus'le (Cibril) tavsîye etsin."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© İsmail b. Musa ve Ali b. Hucr, Ebû'z Zinad vasıtasıyla babasından, Urve'den, Âişe'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

Bu konuda Ebû Hüreyre ve Berâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis İbn ebî'z Zinad rivâyeti olarak hasen sahih garibtir.

2847- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) kaza umresinde Mekke'ye girdi. Abdullah b. Revaha önünde yürüyor ve şöyle diyordu:

"Ey kafir oğlu kafirler çekilin O'nun yolundan,

Bugün ona gelen Kur'ân gereğince boyunlarınızı vurabiliriz.

Öyle bir vuruş ki tüm başları yerinden yok eder.

Ve en yakın dostu dostuna unutturur."

Bunun üzerine Ömer ona **"Ey Revaha'nın oğlu Peygamber (s.a.v.)'in önünde ve Allah'ın haremünde şiir mi söylüyorsun?"** Deyince: Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey Ömer bırak onu çünkü onun şiirleri; onlara ok'un tesirinden daha hızlıdır."** (Nesâî, Menasik: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

Abdurrezzak bu hadisi Ma'mer'den, Zührî'den, Enes'den buradaki gibi rivâyet etmiştir. Başka bir hadiste şöyle rivâyet edilmiştir: **"Peygamber (s.a.v.), kaza umresinde Mekke'ye girdi, Ka'b b. Mâlik onun önünde idi."** Bazı hadisçiler yanında bu rivâyet daha sağlamdır. Çünkü Abdullah b. Revaha, Mute vak'asında şehid düşmüştü. Kaza umresi ise bundan sonradır.

2848- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Âişe'ye denildi ki: Rasûlullah (s.a.v.), şiirden herhangi bir şey söyler miydi? Âişe dedi ki: İbn Revaha'nın şu şiirini söyledi: **"Ve sana azık vererek yollamadığın kimseler haberler getirir."** (Müsned: 23920)

© Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2849- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Arapların söylediği en şairce söz Lebîd'in şu sözüdür: **"Dikkat edin kulak verin sözüme, Allah'ın dışında her şey ve herkes yok olmaya mahkumdur."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Şiir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Sevrî ve başkaları bu hadisi Abdulmelik b. Umeyr'den rivâyet etmişlerdir.

2850- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Yüzden fazla Peygamber (s.a.v.)'in sohbetinde bulundum. Peygamber (s.a.v.)'in ashâbı karşılıklı şiirler okurlar, cahilliye dönemine alt bazı şeyleri müzakere ederlerdi. Peygamberimiz (s.a.v.)'de susar ve bazan da onlarla birlikte gülümserdi."** (Müsned: 20096)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Züheyr de bu hadisi aynı şekilde Simâk'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 71

➤ KAFA VE KALPLER ŞİİRLE Mİ DOLMALI? YOKSA MİDELER İRİNLE Mİ?

2851- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizden birinizin midesini; içini kemiren bir irinle dolması; kafa ve kalbinin şiirle dolmasından daha hayırlıdır."** (Buhârî, Edeb: 27; Müslim, Şiir: 17)

© Bu konuda Sa'd, İbn Ömer ve Ebû'd Derdâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2852- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizden birinizin içinin irinle dolması kafa ve kalbinin şiirle dolmasından daha hayırlıdır."** (Müslim, Şiir: 27; İbn Mâce, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 72

➤ DİLİ, EĞİP BÜKEREK EDEBİYAT YAPMAK HOŞ DEĞİLDİR

2853- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İneğin dilıyla otlan dolayarak yutması gibi dilini eğip bükerek yapmacık hareketler yapan kimselere Allah buğzeder."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Bu konuda Sa'd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

2854- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, **"Rasûlullah (s.a.v.), korkuluğu bulunmayan damlarda uyumayı yasaklamıştır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu hadisi sadece Muhammed b. Münkedir'in, Câbir'den rivâyetiyle bilmekteyiz. Abdulcebbar b. Ömer hadiste zayıf sayılmıştır.

2855- Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), bize bıkkınlık gelmesinden endişe ederek muayyen günlerdeki yaptığı konuşmalardan dolayı bizim durumumuzu yoklar ona göre ayarlardı."** (Buhârî, İlim: 27; Müslim, Sıfat-ıl Kıame: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd vasıtasıyla, Sûfyân'dan, Ameş'den, Şakîk b. Seleme'den ve Abdullah b. Mes'ûd'tan bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 73

➤ AMELLERİN EN HAYIRLISI AZ DA OLSA DEVAMLİ OLANIDIR

2856- Ebû Salih (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âişe ve Ümmü Seleme (r.anhüma)'ya Rasûlullah (s.a.v.)'e hangi amel daha sevimliydi diye soruldu da şöyle cevap vermişlerdi: **"Az da olsa devamlı olandır,"** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Hişâm b. Urve'den, babasından, Âişe'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e amellerin en sevimlisi devamlı olanıdır."**

Aynı şekilde Harun b. İshâk el Hemadânî Abde vasıtasıyla Hişâm b. Urve'den, babasından, Âişe'den bu hadisin manaca bir benzeri bize rivâyet etmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 74

➤ KAPLARIN AĞZINI ÖRTÜP KAPILARI KİLİTLEMELERİ GEREKİR

2857- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kaplarn üstünü örtün su kaplarnın ağızını bağlayın, kapıları kapayın kandilleri söndürün belki de küçük yaramaz fare kandilin fitilini çeker de evi ve hâlleri yakabilir."** (Buhârî Bedilhalk: 27; Müslim, Eşribe: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Câbir'den değişik şekilde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 75

➤ BİNİT HAYVANINA GÜZEL MUAMELE YAPMAK

2858- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Otlarn bol olduğı mevsimlerde yolculuk yaptığınızda develere yerden çıkan nasiplerini otlatmak suretiyle veriniz. Kıtık ve kurak zamanlarda yolculuk ettiğinizde ise onları zayıf bırakmamaya dikkat ediniz. Geceleyin istirahat için mola verdiğinizde yoldan uzak durunuz. Çünkü yollar geceleyin böcek ve haşaratın barınak yeridir."** (Müslim, İmara: 27; Ebû Dâvûd, Cihâd: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Câbir ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

45: EMSAL (ÖRNEKLEME) BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➤ ALLAH, BAZI ÖRNEKLEMELERLE BİR ŞEYLER ANLATIR MI?

2859- Newâs b. Sem'an el Kılâbî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah dosdoğru yoluna dair bir örnek sundu yol boyunca iki duvar duvarlarda açık kapılar ve kapılar üzerinde de örtüler vardır. Yolun başında ve üzerinde bir çağırıcı dalma şöyle çağırırlar: "Allah insanları huzur ve güvenlik ortamına yani Cennete çağırmakta ve isteyen kimseleri de dilediği şekilde doğru yoluna yöneltmektedir."** (10 Yunus: 25)

Yolun iki kenarındaki kapılar Allah'ın yasaklarıdır. Bir kimse örtüyü açmadan Allah'ın yasaklarına düşmez. Kişinin üzerindeki çağırıcı kişi Rabbinin insanları içersine koyduğu vicdan denilen şeydir. (Müsned: 16976)

Tirmizî: Bu hadis garibtir.

Tirmizî: Abdullah b. Abdurrahman'dan işittim, Zekerîyya b. Adîyy'den işittiğini söylüyor ve Ebû İshâk el Ferazî'nin şöyle dediğini anlatıyor; râvî Bakîyye'nin güvenilir kişilerden rivâyet ettiği hadisleri alınız. İsmail b. Ayyaş'ın ise gerek güvenilir kişilerden gerekse güvenilir kişilerden rivâyet ettiği şeyleri almayınız

2860- Saîd b. ebî Hilâl (r.a.)'den rivâyete göre; Câbir b. Abdullah el Ensârî dedi ki: Bir gün Rasûlullah (s.a.v.), yanımıza geldi ve şöyle buyurdu: **"Rüyamda gördüm Cibrîl başucumda Mikâil'de ayak ucumda durmuş biri diğerine şöyle diyordu: Bu kimse için bir örnekleme yapı O'da şöyle dedi: Dinle kulağın duysun kalbin anlasın senin durumunla ümmetin durumu bir hükümdarın durumuna benzer ki o hükümdar bir köşk yaptırmış o köşkün içerisinde de bir salon hazırlayıp orada bir sofra kurdurmuş ve bir davetçi göndererek halkı yemeğe davet etmiştir. O insanlardan kimi davetçiye uymuş, kimisi de uymamıştır.**

Bu örneklemede, Hükümdar Allah'tır, köşk İslamdır, salon Cennettir. Sen ise Ey Muhammed o davetçisin. Sana uyan; İslam'a girmiş olur. İslama uyan Cennete girmiş olur, Cennete giren de oradakilerden yer. (Buhârî, İtisam: 27)

© Bu hadis değişik şekillerde de buradakinden daha sağlam bir senedle rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis mürseldir, çünkü Saîd b. ebî Hilâl, Câbir b. Abdullah'a yetişmemiştir.

2861- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), akşam namazını kıldırdıktan sonra kalktı Abdullah b. Mes'ûd'un elinden tuttu, onu Mekke'nin Batha denilen yerine kadar çıkardı. Sonra onu oturttu ve çevresine bir çizgi çizerek şöyle buyurdu: Bu çizgiden dışarıya asla çıkma! Sana bazı kimseler gelecekler onlarla konuşma! Çünkü onlar seninle konuşmayacaklardır.**

Sonra Rasûlullah (s.a.v.) istediği yere çekip gitti. Ben çizginin içersinde oturmakta iken cisimleri ve saçları sudanlılara benzeyen bazı kişiler yanıma geldiler ne avretlerini görüyor nede üzerlerinde bir elbise... Bana kadar geliyorlar fakat çizgiyi geçemiyorlardı. Sonra Rasûlullah (s.a.v.)'ın yanına doğru yöneliyorlardı. Gecenin son kısmı olunca onlar gelmediler fakat Rasûlullah (s.a.v.) geldi. Ben oturmaya devam ediyordum, şöyle buyurdu: Gece boyu ayaktayım sonra benim çizgimin içersine girdi uyluğumu yastık yapıp uyudu. Rasûlullah (s.a.v.) uyuduğunda hafif horultu ile uyurdu. Ben oturuyor, Rasûlullah (s.a.v.)'de dizimi yastık yapıp uyurken üzerlerinde beyaz elbiseler olan bazı kimseler gözüme ilişti. Onlardaki güzelliği ancak Allah bilir. Bana kadar geldiler bir kısmı Rasûlullah (s.a.v.)'ın başucunda bir kısmı da ayak ucunda oturdular ve aralarında şöyle konuştular: "Hiçbir kul görmedik ki bu peygambere verilen şeyler ona da verilmiş olsun, onun gözleri uyuyor fakat kalbi uyanıktır. O'na dair bir örnekleme yapınız.

O bir büyük lider durumunda olup bir saray yaptırmıştır ve bir sofraya kurarak insanları yemeye ve içmeye çağırmıştır. Kim onun davetine uyarsa yemeğinden yer ve içeceğinden içer. Kim de icabet etmezse ona ceza vardır -veya azab vardır- sonra onlar dağılıp gittiler bu sırada Rasûlullah (s.a.v.) uyandı. Bunların söylediklerini işittin mi? Kimdir onlar bilir misin? Ben de Allah ve Rasûlû daha iyi bilir dedim. Rasûlullah (s.a.v.) onlar meleklerdir, buyurdu. Getirdikleri örnekleme nedir biliyor musun? Ben de Allah ve Rasûlû daha iyi bilir dedim. Bunun üzerine buyurdular ki: Rahman olan Allah Cenneti yaptı kullarını Cennete davet etti. Kim bu çağrıya icabet ederse Cennete girer, kim de çağrıya kulak asmazsa Rahman onlara azâb eder ve cezalandırır." (Dârimî, Mukaddime: 17)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekilde hasen sahih garibtir.

Ebû Temime, Huceymî'li olup adı Tarîf b. Mûcâlid'tir. Ebû Osman en Nehdî'nin ismi Abdurrahman b. Müll'dür. Mu'temir'den bu hadisi rivâyet eden Süleyman et Teymî ise Süleyman b. Tarhan'dır. Teym oğullanna indiği için ona nispet edilmiştir. Ali, Yahya b. Saîd'den naklederek şöyle dedi: Süleyman et Teymî'den daha çok Allah'tan korkan birini görmedim.

BÖLÜM: 2

➤ PEYGAMBER (S.A.V.) İLE ÖNCEKİ PEYGAMBERLERİN ÖRNEKLEMESİ

2862- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Benimle benden önceki Peygamberlerin örneği, bir konak yapan adama benzer ki bu konağın her yanını yapıp süslemiş sadece bir kerpiç yeri boş kalmıştır. İnsanlar konağa giriyorlar hayret ediyorlar ve bu bir kerpiçlik boş yer olmasa konağa diyecek yok diyorlar." (işte ben o kerpiç gibiyim) (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Bu konuda Übey b. Ka'b ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekilde hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 3

➤ NAMAZ, ORUÇ VE SADAKA'NIN ÖRNEKLEMESİ NASILDIR?

2863- Harîs el Eş'arî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah, Zekerîyya'nın oğlu Yahya'ya beş şeyi yapmasını ve bunun İsrail oğullarına da yaptırılmasını emretmesini buyurdu; Yahya bu beş konuda biraz yavaş davranır gibi oldu. Bunun üzerine İsa ona şöyle dedi: Allah sana bu beş konuda yapman gerekenleri ve İsrail oğullarına da yaptırmanı emir buyurmuştu. Ya sen emredersin veya ben emredeceğim dedi. Yahya şu cevabı verdi: Bu beş konuda beni geçersen yere batırılmamdan ve azaba uğramaktan korkarım. Sonra Yahya, halkı Beyti Makdis'te topladı mescid doldu, insanlar her tarafı doldurdular. Yahya şöyle dedi: Allah beş konuda benim yapmam gerekenleri ve sizin de yapmanız gerekenleri size emretmemi emir buyurdu. Bunlardan ilki kulluğunu sadece Allah'a yapıp ona hiçbir şeyi ortak koşmanızdır. Allah'a ortak koşan kimsenin örneği şöyledir: Bir kimse ki, kendi öz malından altın ve gümüşle bir köle satın alan ve sonra o köleye işte malım, işte evim, çalış ve bana hakkını öde diyen kişinin örneği gibidir. O da çalışmakta ve kendi efendisinden başka birine ödeme yapmaktadır. Hanginiz kölesinin bu durumda olmasına razı olur?

Allah size namaz kılmanızı emretti. Namaz kılarken yüzünüzü sağa sola çevirip bakmayınız. Çünkü Allah, kulu namazında yüzünü sağa sola çevirmediği sürece yüzünü kulundan ayırmaz.

Ve Allah size orucu emretti. Bunun örneği ise şöyledir. Bir gurup arasında olup beraberinde bir misk kabı bulunan kişinin durumuna benzer hepsi ona hayran olur veya o koku onların hepsini hayran eder. Oysa oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha hoştur.

Ve Allah size sadaka vermeyide emretti. Bunun örneği de düşman güçlerinin esir ettiği ellerini boynuna bağladıkları ve boynunu vurmak üzere ileri sürdükleri kimsenin durumuna benzer. Kişi vereceği sadakalarla az veya çok bu boynu sizden kurtaracağım der ve canını onlardan kurtarmış olur.

Allah size kendisini daima hatırlamanızı emretti. Bunun örneğini de düşman tarafından süratle takip edilen ve sonunda kendisini sağlam bir köleye atıp kendisini onlara karşı koruyan kimsenin durumu gibidir. Kul da böyledir. Allah'ı hatırlamakla kendisini şeytana karşı korumuş olur.

Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: Bende size Allah'ın bana emrettiği beş şeyi emrediyorum: **"Dinlemek, İtaat, Cihâd, Hicret ve cemaat"** kim cemaatten bir karış ayrılırsa İslam bağını boynundan çıkarmış olur ancak cemaate tekrar dönerse o zaman başka... Kim cahiliye davası iddia eder ve cahilî sistemleri müdafaa ederse Cehennemlik kimselerdendir. Bunun üzerine bir adam Ey Allah'ın Rasûlü bu kimse oruç tutsa da namaz kılsa da aynı mıdır? diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.): Namaz kılsa da oruç tutsa da durum aynıdır buyurdu. Siz Müslümanlar olarak Allah'ın davasını ve sistemini tutunuz. Çünkü o size Müslümanlar ve mü'minler ve Allah'ın kulları ismini vermiştir. (Müsned: 16042)

© Bu hadis hasen sahih garibtir. Muhammed b. İsmail dedi ki: Harîs el Eş'arî sahabelidir. Bu hadisten başka hadisler de rivâyet etmiştir.

2864- Muhammed b. Beşşâr (r.a.), Ebû Dâvûd et Tayalisi vasıtasıyla, Ebân b. Yezîd'den, Yahya b. ebî Kesîr'den, Zeyd b. Sellam'dan, Ebû Sellam'dan, Harîs el Eşârî'den mana olarak bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir. (Müsned: 16042)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Ebû Selam el Habeşî'nin ismi Mermtûr'dur. Bu hadisi Ali b. el Mübarek, Yahya b. ebî Kesîr'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 4

➤ KUR'ÂN OKUYANLA OKUMAYAN MÜ'MİN'İN ÖRNEĞİ

2865- Ebû Musa el Eşârî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kur'ân okuyan mü'min kimsenin örneği tadı da kokusu da güzel ağaç kavununa benzer. Kur'ân okumayan mü'minin örneği ise kokusu olmayan fakat tatlı bir meyveye benzer Kur'ân okuyan münafığın misali ise Reyhan'a benzer ki kokusu hoş fakat tadı acıdır. Kur'ân okumayan münafığın misali ise Ebû Cehil karpuzuna benzer ki kokusu da tadı da acıdır."** (Buhârî, Fedail-ül Kur'ân: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirîn: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Şu'be bu Hadisi aynı şekilde Katâde'den rivâyet etmiştir.

2866- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mü'min aynen bir ekine benzer rüzgar devamlı olarak onu hareket ettirir durur ve böylece mü'min beladan kurtulmaz, ve bu belalar onun günahlarına keffaret olur. Münafık ise sağlam bir ağaca benzer bir rüzgarla devriliş yok olur gider."** (Buhârî, Merda: 27; Müslim, Sıfat-il: Kıyame: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2867- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ağaçlardan bir ağaç vardır ki onun yaprağı hiç düşmez, mü'min o ağaca benzer. Söyleyin bakalım o ağaç hangisidir? Herkesin kafası çöldeki ağaçlara takılmıştı. Benim kafamda da o ağaç hurma ağacı olmalıdır dedim. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) o ağaç hurma ağacıdır buyurdu. Ben o ağacı bildiğimi, söylemekten utanmışım. Sonra gönlüme düşeni Ömer'e anlattım, O'da şöyle dedi: Senin o doğruyu söylemiş olman, şunun, bunun, benim olmasından daha hayırlıydı dedi."** (Buhârî, İlim: 27; Müslim, Sıfat-il Kıyame: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 5

➤ BEŞ VAKİT NAMAZIN ÖRNEĞİ NASILDIR?

2868- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Söyleyiniz sizden birinizin kapısının önünden her gün beş sefer yıkandığı bir nehir aksaydı o kimsede kir adına bir şey kalır mıydı? Ashab onun üzerinde kirden bir şey kalmaz dediler. Rasûlullah (s.a.v.), İşte beş vakit namaz aynen böyledir. Allah o namazla kulunun hatalarını siler süpürür."** (Nuhari, Mevakit: 27; Müslim, Mesacid: 17)

© Bu konuda Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Kuteybe Bekir b. Mudar el Kureysî vasıtasıyla İbn'ül Hâd'den bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etti.

BÖLÜM: 6

➤ SON ÜMMETİN ÖRNEĞİ NASILDIR?

2869- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetimin örneği, yağmur örneği gibidir; öncesi mi yoksa sonrası mı hayırlı bilinmez."** (Müsned: 11878)

© Tirmizî: Bu konuda Ammâr'dan, Abdullah b. Amr'dan, İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Tirmizî: Abdurrahman b. Mehdî'den rivâyete göre, kendisi Hammad b. Yahya el Ebahî sağlam ve tutarlı bir kişi olarak kabul eder ve o bizim üstatlarımızdandı derdi.

BÖLÜM: 7

➤ ADEMOĞLUNUN ECELİ EMELİNİN ÖRNEKLENMESİ NASILDIR?

2870- Büreyde (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Peygamber (s.a.v.) iki taş attı ve bunlar neye benzer bilir misiniz? Buyurdu. Aşhab: Ancak Allah ve Rasûlü bilir dediler bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Uzağa düşen taş insanın emelidir. Yakına düşen taş ise ecelidir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

2871- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Geçmiş toplumlara nazaran sizin bu dünyadaki yaşama süreniz ikindî namazı ile güneş batması arasındaki zaman kadardır. Sizinle Yahudî ve Hristiyanların hali ise; işçi çalıştıran bir kimsenin haline benzer. Bu işveren bir kırat karşılığında günün yansına kadar kim bana çalışır demiş. Yahudiler birer kırat karşılığında çalışmışlar sonra günün yansından ikindî namazına kadar bir kırat karşılığında bana kim çalışır demiş, Hristiyanlar birer kırat karşılığında çalışmışlar. Sonra sizler ikindî namazından sonra gün batımına kadar ikişer kırat karşılığında çalışıyorsunuz. Bunun üzerine Yahudi ve Hristiyanlar kızdılar, bizim işimiz daha çok ücretimiz daha az dediler. O işveren kimse de: Sizin hakkınızdan bir şeyler kestim mi? dedi. Onlar da hayır dediler, o halde bu benim ikramındır onu dilediğime veririm buyurdu."** (Buhârî, Mevâkî: 27)

© Bu hadis hasen sahihtir.

2872- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanlar yüz tane deve topluluğu gibidir. Kişi onların içinden binebilecek bir binit bulamayabilir."** (Buhârî, Rikak: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2873- Saîd b. Abdurrahman el Mahzûmî (r.a.), Sûfyân b. Uyeyne vasıtasıyla Zührî'den bu senedle geçen hadisin bir benzerini bize rivâyet etti ve **"Sen onların içersinden kullanabileceğin elverişli bir binek bulamayabilirsin"** dedi. (Buhârî, Ehadis-il Enbiya: 27; Müslim, Fedail: 17)

2874- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Benimle ümmetimin hali bir ateş yakan kimsenin haline benzer ki böcekler ve kelebekler o ateşe düşmeye başlar işte sizler ateşe atılıyorsunuz ve ben de sizi kemerlerinizden tutmuş bulunmaktayım."** (Buhârî, Ehadis-il Enbiya: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis başka şekillerde de rivâyet edilmiştir.

46: KUR'ÂN'IN FAZİLETİ VE DEĞERİ

BÖLÜM: 1

➤ FATİHA SÜRESİNİN FAZİLETİ VE KIYMETİ

2875- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Übey b. Ka'b namaz kılıyorken onun yanına vardı ve **"Ey Übey"** dedi. Übey yüzünü çevirip baktı fakat cevap vermedi. Ama namazını kısa kesip bitirdi ve Rasûlullah (s.a.v.)'e vardı; **"selam sana olsun Ey Allah'ın Rasûlü"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de selamını aldı ve **"Sana seslendiğimde neden niçin cevap vermedin?"** Übey: Ey Allah'ın Rasûlü, namazdaydım. Rasûlullah (s.a.v.): Allah'ın bana vahyettiği Kur'ânda: **"Ey iman edenler size hayat verecek sizi düzeltecek mesajlara çağırdığı zaman, Allah ve elçisinin mesajına uyun!"** (8 Enfal: 24) emrini görmedin mi? Übey: **"Evet gördüm"** dedi ve inşallah bir daha bu hataya düşmem dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Sana ne Tevrat'ta ne İncil'de ne de Zebur'da ne de Kur'ân'da bir benzeri indirilmemiş olan bir sûreyi öğretmemi ister mısın?"** Übey de evet Ey Allah'ın Rasûlü dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), namazda nasıl okursun? Buyurdu. Übey: Ümmül Kur'ân olan Fatıha sûresini okudu. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki bu okuduğun Fatıha sûresinin bir eşi ne Tevrat'ta ne de İncil'de ne de Zebur'da ne de Kur'ân'da indirilmemiştir. O yedi ayetli olup devamlı tekrar edilen bana verilen Kur'ân'dan bir parçadır."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Enes'den ve Ebû Saîd el Mualla'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 2

➤ BAKARA SÜRESİ VE AYET-EL KÜRSİ'NİN DEĞERİ VE KIYMETİ

2876- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir askerî müfereze göndermek istemişti ve bunlar sayılı kişilerdi onların okumalarını istedi. Herkes Kur'ân'da ezberinde olan yerlerden okuyacaktı derken yaşı en küçük olan birine geldi ve **"Ey falan ezberinde ne var"** diye sordu. Oda benim ezberimde bu var şu var ve Bakara sûresi var dedi. Rasûlullah (s.a.v.), senin ezberinde Bakara sûresi de mi var? Dedi. O kişi de evet dedi. O halde haydi git sen bu müfrezenin emîri (komutanısın) buyurdu. O müfrezeye katılan yaşlılardan biri bu olay üzerine şöyle dedi: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bakara sûresini öğrenmeme engel olan şey onun hakkını verememek korkusu idi."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kur'ân-ı öğrenin onu okuyun onu okutun. Kur'ân-ı öğrenen ve onu okuyan ve gereğini yapan kimsenin örneği misk ile doldurulmuş bir kaba benzer ki kokusu her yere yayılır. Kur'ân bilgisi olup ta onu çevresine yaymayan onunla yatıp uyuyan kimse ise ağzı bağlanmış misk kutusuna benzer ki çevresi ondan istifade etmez."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Leys b. Sa'd bu hadisi Saîd el Makburî'den Ebû Ahmed'in azâdlı kölesi Atâ'dan mürsel olarak aynı şekilde rivâyet etmiş ve **"Ebû Hüreyre'den"** dememiştir. Yine Kuteybe, Leys'den rivâyet edip Ebû Hüreyre'yi zikretmemiştir.

2877- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Evlerinizi, içersinde namaz kılınmayan kabirler haline çevirmeyiniz. Bir ev ki içersinde Bakara sûresi okunursa o eve şeytan girmez."** (Müslim, Salat-ül Müsafirîn: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2878- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her şeyin bir zirvesi Kur'ânın zirvesi ve doruğu da Bakara sûresidir. Bu sûrede bir ayet vardır ki Kur'ân ayetlerinin efendisidir. O ayet, Ayet-el Kürsî'dir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garib olup sadece Hakîm b. Cübeyr'in rivâyetiyle biliyoruz.

Şu'be, Hakîm b. Cübeyr hakkında ileri geri konuşmuş ve onun zayıf olduğunu söylemiştir.

2879- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim mü'min sûresi ilk üç ayetiyle Bakara sûresi 255. ayeti olan Ayet-el Kürsî'yi sabahleyin okursa akşama kadar muhafaza edilir. Akşam okursa sabaha kadar bu ayetler vasıtasıyla koruma altına alınır."** (Dârimî, Fedail: 27)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bazı ilim adamları Abdurrahman b. Ebû Bekir b. Ebû Müleyke el Müleykî'nin hafızası yönünde söz etmişlerdir. Zürene b. Mus'ab ibn Abdurrahman b. Avf'tır ve Ebû Mus'ab el Medeni'nin dedesidir.

BÖLÜM: 3

➤ AYET-EL KÜRSİ'NİN DEĞERİ VE KIYMETİ

2880- Ebû Eyyûb el Ensârî (r.a.)'den rivâyete göre: "Ebû Eyyûb'un bir hurma deposu vardı. Cin veya şeytan türü birileri gelir ve o depodan hurma alırdı. Ebû Eyyûb durumu Peygamber (s.a.v.)'e şikayet etti. Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **"Git onu tekrar gördüğünde: "Bismillah peygambere icabet et"** de buyurdu. Sonra Ebû Eyyûb onu yakaladı bir daha gelmeyeceğine söz verince bıraktı. Sonra Peygamber (s.a.v.)'e geldi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Esirin ne yaptı"** diye sordu. Ebû Eyyûb: Bir daha dönmeyeceğine yemin etti dedi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Yalan söyledi, O yalan söylemeye alıştıktır"** dedi. Ebû Eyyûb o kişiyi bir daha yakaladı tekrar gelmeyeceğine yemin edince onu tekrar serbest bıraktı. Rasûlullah (s.a.v.)'e gelince; **"Esirin ne yaptı"** diye sordu. Ebû Eyyûb: Bir daha dönmemeye ikinci defa yemin etti, dedi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Yalan söyledi O yalan söylemeye alıştıktır"** buyurdu. Üçüncü sefer yakalayınca; bu sefer seni Rasûlullah (s.a.v.)'e götürmeden bırakmayacağım dedi. Bunun üzerine o kimse dedi ki: Sana bir şey öğreteceğim **"Ayat-el Kürsî"**yi evinde bunu oku ne şeytan ne de bir başkası sana yaklaşamaz. Ebû Eyyûb Peygamber (s.a.v.)'e geldi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Esirin ne yaptı"** diye sordu. Ebû Eyyûb olup biteni haber verdi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"O doğru söylemiş, fakat aslında kendisi yalancıdır"** buyurdu. (Müsned: 22488)

© Bu hadis hasen garibtir.

Bu konuda Übey b. Ka'b'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 4

➤ BAKARA SÜRESİNİN SON İKİ AYETİ=AMENERRASÜLÜ'NÜN DEĞER VE KIYMETİ

2881- Ebû Mes'ûd el Ensârî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim Bakara sûresinin son iki ayetini okursa o iki ayet ona yeterlidir."** (Buhârî, Meğazi: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirîn: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2882- Numân b. Beşîr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah gökleri ve yerl yaratmadan iki bin yıl önce bir kitap yazdı da o kitaptan iki ayet indirerek Bakara sûresini o iki ayetle mühürledi. Bu ayet bir evde üç gün süreyle okunmazsa şeytan o eve yaklaşır."** (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 5

➤ AL-İ IMRÂN SÜRESİNİN FAZİLETİ DEĞER VE KIYMETİ

2883- Newâs b. Sem'an (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kur'ân ve dünyada Kur'ânla amel edenler kıyamet günü getirilecek Bakara ve Al-İ Imrân sûreleri onun önünde olacaklardır."**

Newâs diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.), bu iki sûre için üç örnek verdi onları asla unutmadım şöyle demişti: **"O iki sûre aralarından ışık sızan iki şemsiye gibi yan yana veya iki kara bulut gibi, veya kanatlarını germiş saf saf kuşlardan oluşan sürüler gibi gelecekler ve Bakara ve Al-İ Imrân sûrelerini okuyan adamların Cennete girmeleri için mücadele vereceklerdir."** (Müslim: Salat-ül Müsafirîn: 27)

© Bu konuda Büreyde'den ve Ebû Umâme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle garibtir.

İlim adamlarınca bu hadisin manası: Kıyamet günü sûre değil sûreyi okumanın sevâbı gelecektir. Bazı ilim adamları bu ve buna benzer hadisleri böylece tefsir etmişlerdir. Yani Kur'ân okumanın sevâbı gelecektir. Newâs b. Sem'an'ın hadisinde ilim adamlarının tefsir ettikleri manaya delalet eden delil vardır. Nitekim hadiste Peygamberimiz **"Dünyada onunla amel eden Kur'ân ehli..."** diye buyurmaktadır. Bu ifadede amelin sevâbının geleceğine dair bir delalet vardır.

2884- Muhammed b. İsmail (r.a.), Humeydî'den naklen Sûfyân b. Uyeyne'nin Abdullah b. Mes'ûd'un rivâyet ettiği **"Allah, Ayet-el Kürsî'den daha büyük yer ve gök yaratmamıştır."** Hadis hakkında şöyle dedi: Çünkü Ayet-el Kürsî Allah kelimidir. Ve Allah'ın kelamı da yarattığı yer ve gökten daha büyüktür. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

BÖLÜM: 6

➤ KEHF SÛRESİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ

2885- Ebû İshâk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Berâ'dan işittim şöyle diyordu: Bir kimse, Kehf sûresini okurken sakın olarak duran binitinin harekete geçtiğini gördü. Bir de baktı ki bulut veya buluta benzeyen bir şey... Rasûlullah (s.a.v.)'e geldi ve durumu anlattı. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"O Kur'ân okuma üzerine inen veya Kur'ân üzerine inen ilahî bir huzur olan sekinettir."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirin: 17)

© Bu konuda Üseyd b. Hudayr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2886- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), buyurdu ki: **"Her kim Kehf sûresinin başından üç ayet okursa Deccâl fitnesinden korunur."** (Müslim, Salat-ül Müsafirin: 27; Ebû Dâvûd, Melahım: 17)

© Muhammed b. Beşşâr, Muâz b. Hişâm vasıtasıyla babam Ebû Katâde'den rivâyet etti diyerek aynı senedle bu hadisin bir benzerini bize nakletmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 7

➤ YASİNSÛRESİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ

2887- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her şeyin bir kalbi vardır. Kur'ân'ın kalbi ise Yasin sûresidir. Her kim Yasin sûresini okur ve onun içindekilere göre yaşarsa; Allah o kimseye Kur'ân-ı on kere okumuş kadar sevap yazar."** (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu hadisi sadece Humeyd b. Abdurrahman'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Basra'da, Katâde'nin hadisleri ancak bu rivâyet zinciriyle bilinir. Harun Ebû Muhammed bilinmeyen bir ihtiyardır.

Ebû Musa, Muhammed b. Müsenna, Ahmed b. ed Darimî vasıtasıyla Kuteybe'den, Humeyd b. Abdurrahman'dan bu hadisi bize böylece aktarmıştır.

Bu konuda Ebû Bekir es Sıddık'tan da hadis rivâyet edilmiş olup senedi pek sağlam olmayıp zayıftır.

BÖLÜM: 8

➤ HA-MİM DUHAN SÛRESİNİN DEĞER VE KIYMETİ

2888- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim Hâ-mim Duhan sûresini geceleyin okursa, kendisi için yetmiş bin melek bağışlanma diledikleri halde sabaha kavuşur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Ömer b. ebî Has'am'ın hadiste zayıf olduğu söylenmiştir.

Muhammed onun hadislerinin münker olduğunu söylemektedir.

2889- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim Cuma gecesini Hâ-mim Duhan sûresini okursa günahları bağışlanır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadisi sadece bu şekliyle biliyoruz. Hişâm, Ebû'l Mikdam'ın hadis konusunda zayıf olduğu kaydedilmiştir.

Hasan'da Ebû Hüreyre'den hadis işitmemiştir. Eyyûb ta Yunus b. Ubeyd'te ve Ali b. Zeyd'te böyle söylemektedirler.

BÖLÜM: 9

➤ MÜLK SÛRESİNİN DEĞER VE KIYMETİ

2890- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.)'in ashabından biri kabir olduğunu bilmediği bir kabrin üzerine çadırını kurmuştu. Birde ne görsün orası mülk sûresini sonuna kadar okuyan bir kimsenin kabri değil mi? Bunun üzerine o çadır kuran adam Peygamber (s.a.v.)'e gelerek; Ey Allah'ın Rasûlül dedi, kabir olduğunu bilmediğim bir yere çadırımı kurmuştum, ansızın oradan bir adam belirdi ve Mülk sûresini sonuna kadar okudu... Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Bu sûre engelleyici ve kurtarıcıdır okuyan kimseyi kabir azabından kurtarır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2891- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kur'ân'da otuz ayetlik bir sûre vardır ki o sûre bir adama şefaatt etti o adamın günahı bağışlandı o sûre Tebarekellezi bi yedihi mülk sûresidir."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27; İbn Mâce, Edeb: 17)

© Bu hadis hasen sahihtir.

2892- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), Elif lam mim Tenzil sûresyle (Secde sûresi) Tebarekellezi bi yedihi mülk (Mülk sûresi) sûresini okumadan uyumazdı."** (Müsned: 14132)

© **Tirmizî:** Bu hadisi pek çok kimse Leys b. ebî Sefim'den aynen buradaki gibi rivâyet etmişlerdir. Muğîre b. Müslim'de Ebû'z Zübeyr'den, Câbir'den benzeri şekilde rivâyet etmektedirler.

Züheyr rivâyet etti ve şöyle dedi: Ebû'z Zübeyr'e sordum Câbir'den bu hadisi anlatırken işittin mi diye? O da bu hadisi aktarıverdi. Ebû'z Zübeyr diyor ki: Bana bu hadisi Safvân veya Safvân'ın oğlu bildirdi. Sanki Züheyr bu hadisin Ebû'z Zübeyr'den ve Câbir'den olduğunu bilmemekte ve yadırgamaktadır.

Hennâd Ebû'l Ahvas vasıtasıyla, Leys'den Ebû'z Zübeyr'den, Câbir'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Hüreyim, Fudeyl vasıtasıyla Leys'den, Tavûs'tan rivâyet ederek şöyle demiştir: Bu iki sûre Kur'ân'ın tüm sûrelerinden yetmiş sevap daha üstündür.

BÖLÜM: 10

➤ ZİLZÂL SÛRESİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ

2893- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **Her kim Zilzâl sûresini okursa onun için bu sûre Kur'ân'ın yansına denk tutulur ve her kim de Kâfirûn sûresini okursa bu sûre de onun için Kur'ân'ın dörtte birine denk tutulur. Kimde İhlas sûresini okursa bu sûre de Kur'ân'ın üçte birine denk tutulur."** (Müsned: 12031)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadis sadece Şeyh Hasan b. Selim'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

2894- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Zilzâl sûresi, Kur'ân'ın yarısına denktir. İhlas sûresi, Kur'ân'ın üçte birine denktir. Kâfirûn sûresi ise Kur'ân'ın dörtte birine denktir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Yemân İbn'ül Muğîre'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

2895- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), ashabından bir adama: **"Ey falan kimse evlendin mi? diye sordu. Adam: Hayır Ey Allah'ın elçisi evlenmedim evlenme imkanına da sahip değilim dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) senin ezberinde İhlas sûresi yok mu? Buyurdu. Adam: Evet var dedi. Rasûlullah (s.a.v.), o Kur'ân'ın üçte biridir buyurdu. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) ezberinde Nasr sûresi yok mu? Buyurdu. Adam: Var dedi. Rasûlullah (s.a.v.): O da Kur'ân'ın dörtte biridir buyurdu. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), ezberinde Kâfirûn sûresi var mı? buyurdu. Adam da: Evet deyince Rasûlullah (s.a.v.), Kur'ân'ın dörtte biridir, buyurdu. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), ezberinde Zilzâl sûresi yok mu buyurdu. Adam: Evet vardır deyince Rasûlullah (s.a.v.), o da Kur'ân'ın dörtte biridir, buyurdu ve (Sen zengin sayılırsın bunları öğretmeyi mehir olarak kullanıp) evlen evlen buyurdu."** (Müsned: 12031)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 11

➤ İHLAS SÜRESİNİN DEĞERİ VE KIYMETİ

2896- Ebû Eyyûb (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir gecede Kur'ân'ın üçte birini okumaktan hanginiz acizdir? Kim Kulhûvallahû ehad sûresini okursa Kur'ân'ın üçte birini okumuş sayılır."** (Nesâî, İftitah: 27; Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 17)

© Bu konuda Ebû'd Derdâ, Ebû Saîd, Katâde b. Numân, Ebû Hüreyre, Enes, İbn Ömer ve Ebû Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi Zaide'den daha iyi rivâyet eden bir kimseyi tanımıyoruz. Fudayl b. İyaz ve İsrail rivâyetlerinde ona uymuşlardır. Şu'be ve pek çok güvenilir kişiler bu hadisi Mansur'dan rivâyet etmekte ve karışıklığa düşmektedirler.

2897- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber geldim Rasûlullah (s.a.v.) bir kimsenin İhlas sûresini okuduğunu işitti ve vâcib oldu buyurdu. Ben ne vâcib oldu? Dedim; **"Cennet"** buyurdular. (Müsned: 7669)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Mâlik b. Enes'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Huneyn Ubeyd b. Huneyn'dir.

2898- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim İhlas sûresini her gün iklyüz kere okursa elli senelik günahları silinir. Ancak üzerindeki kul borcu bunun dışındadır."**

Aynı senedle Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: **"Kim uyumak istediğinde yatağı üzerinde sağ yanına yatar sonra İhlas sûresini yüz kere okursa kıyamet günü Rabbi ona şöyle diyecektir: Ey kulum! Sağından Cennete giriver."** (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27)

© Tirmizî: Sabit'in, Enes'den rivâyeti olarak bu hadis garibtir.

Yine bu hadis Sabit'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

2899- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İhlas sûresi Kur'ân'ın üçte birine denktir."** (Müslim, Salat-ül Müsafirin: 27; İbn Mâce, Edeb: 17)

© Bu hadis hasen sahihtir.

2900- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Toplanınız size Kur'ân'ın üçte birini okuyacağım. Bunun üzerine toplanan toplandı. Sonra, Rasûlullah (s.a.v.) odasından çıkarak İhlas sûresini okudu ve odasına girdi. Birbirimize şöyle dedik: Rasûlullah (s.a.v.), size Kur'ân'ın üçte birini okuyacağım buyurmuştu. Ben kuvvetle tahmin etmekteyim ki bu kendisine gökten gelen bir haberdir. Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.) çıktı ve şöyle buyurdu: Size Kur'ân'ın üçte birini okuyacağımı söylemiştim, dikkat edin o okuduğum sûre Kur'ân'ın üçte birine denktir."** (Müslim, Salat-ül Müsafirin: 27; İbn Mâce, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Ebû Hazım el Eşcaî'nin ismi Selman'dır.

2901- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ensâr'dan bir adam vardır. Ku'ba mescidinde imamlık yapardı. Okuyabileceği bir sûreyi namazda onlara okuyacağında İhlas sûresiyle başlar sonra başka bir sûre okur ve her rekatta aynen böyle yapardı. Arkadaşları kendisiyle konuştular ve şöyle dediler: **"Sen bir sûreyi okuyor onu yeterli görmeyip başka bir sûre daha okuyorsun. Ya dalma bu sûreyi oku veya diğerini oku."** Ensâr'dan olan bu kimse dedi ki: **"Ben bu İhlas sûresini okumayı bırakacak değilim size bu sûre ile namaz kıldırırmamı isterseniz yapanım istemiyorsanız imamlığı bırakırım."** Bu kimseyi en değerli kişileri olarak gördüklerinden başka birisinin kendilerine imam olmasını istemediler. Peygamber (s.a.v.) onlara geldiğinde durumu ona haber verdiler. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.), Ey filan dedi; cemaatin söylediğinden seni alıkoyan ve her rekatta bu sûreyi okumaya seni yönelten sebep nedir? Buyurdu. O kimse: Ey Allah'ın Rasûlü ben bu sûreyi seviyorum. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bu sûrenin sevgisi seni Cennete sokacaktır."** (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis Ubeydullah b. Ömer'in Sabit'den rivâyeti olarak bu şekliyle hasen garib sahihtir.

Mübarek b. Fedâle, Sabit'den, Enes'den şöyle rivâyet etmiştir: Bir adam şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben bu İhlas sûresini seviyorum. Rasûlullah (s.a.v.)'de buyurdu ki: Senin o sûreyi sevmen seni mutlaka Cennete girdirecektir.

Aynı şekilde Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş'as, Ebû'l Velid vasıtasıyla Mübarek b. Fedâle'den bu şekilde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 12

➤ MAVVİZETeyn (Nâs ve Felak) Sûrelerinin Değer ve Kıymeti

2902- Ukbe b. Âmir el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah bana benzeri görülmemiş ayetler indirdi. Sonuna kadar Nâs ve Felak sûrelerini okudu."** (Müslim, Salat-ül Müsafirin: 27; Nesâî, İftitah: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2903- Ukbe b. Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) her namazın arkasından bana Nas ve Felak sûrelerini okumamı emretti."** [Nesâî, Sehv: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17]

© Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 13

➤ KUR'ÂN-I GEREĞİ GİBİ OKUYANIN DEĞERİ VE KIYMETİ

2904- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kur'ân-ı güzel okuyan ve amel eden kişi şerefli ve saygılı olan katip, meleklerle beraberdir."** Kur'ân-ı (Hişâm zorlanarak dedi-Şu'be güçlük çekerek dedi) okuyan kişiye iki sevap vardır. (biri okumasından diğeri de zorlanmasından dolayı) [Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirin: 17]

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2905- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim Kur'ân-ı okur ve ezberler, helal kıldıklarını helal sayar, haram kıldıklarını haram kabul edip uzak durur; Allah O Kur'ân sebebiyle onu Cennete koyar ve ailesinden Cehennemlik olan on kişiye de şefaâtçi kılar."** [İbn Mâce, Mukaddime: 27]

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Senedi de pek sağlam değildir. Hafs b. Süleyman hadiste zayıf sayılmıştır.

BÖLÜM: 14

➤ KUR'ÂN'IN DEĞER VE KIYMETİ

2906- Hâris (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mescide uğradım cemaati bazı dedikodulara dalmış buldum ve Ali'nin yanına girerek şöyle dedim: Ey Mü'minlerin emirli İnsanların lüzümsüz dedikodulara daldıklarını görmüyor musunuz? Bunun üzerine Ali gerçekten böyle yapıyorlar mı? diye sordu; ben de evet dedim. Bunun üzerine Ali şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle buyurmuştu: Dikkat edin büyük bir fitne olacaktır! Ben de bu fitneden kurtuluş nasıl olacaktır Ey Allah'ın Rasûlü dedim. Şöyle buyurdular: Allah'ın Kitab'ına sarılmakla çünkü onda sizden öncekilerin haberi, sizden sonrakilerin haberi, aranızdaki meselelerin hükmü ondadır. O hak ile batılı birbirinde ayıran kesin bir hüküm olup sağlamalama değildir. Her kim zorbalık yaparak ondan uzaklaşırsa Allah onun işini bitirir. Her kim de doğru yolu o Kur'ân'dan başkasında ararsa Allah onu sapıklığa düşürür. O, Allah'ın sağlam ipidir ve hikmet dolu sözleridir. O Sırat-ı müstakîm'dir. O Kur'ân arzu ve isteklerin bozmadığı dillerin karışıklığa düşüremediği, ilim adamlarının kendisinden doyamadığı fazla tekrarlama eskimeyen ve bıkkınlık vermeyen hayranlık veren yönleri, bitip tükenmeyen öyle bir kitaptır ki: Cinlerden bir gurup onu dinleyince şöyle demek mecburiyetinde kalmışlardır: **"Biz ne güzel bir Kur'ân dinledik, doğruyu eğriden ayırt etme bilincine ulaştıran bir Kur'ân ve böylece ona iman ettik artık bundan sonra Rabbimizden başkalarına ilahlık yakıştırmayacağız."** [Cin süresi: 1-2]

Ona dayanarak konuşan doğru söz söylemiştir. Onunla amel eden sevap kazanır onunla hükmeden adaletli davranmış ona davet eden doğru yola iletilmiş olur. Ey A'ver bu sözleri iyi dinle! [Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27]

© **Tirmizî:** Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Senedi mechuldûr. Harîs'in rivâyeti hakkında söylenti vardır.

BÖLÜM: 15

➤ KUR'ÂN ÖĞRENMEK VE ÖĞRETMENİN DEĞERİ VE KIYMETİ

2907- Osman b. Afvân (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle buyurdu: **"Sizin en hayırlınız Kur'ân-ı öğrenen ve öğretendir."** (Buhârî, Fedail-ül Kur'ân: 27; İbn Mâce, i Mukaddime: 17)

© Ebû Abdurrahman dedi ki: Beni şu oturduğum yerde oturtan sebep işte budur. Ebû Abdurrahman, Osman'ın halifeliği döneminde Kur'ân öğretmeye devam etmiş Haccac b. Yusuf'un zamanına kadar bu işe devam etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2908- Osman b. Affân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"En hayırlınız ve değerliniz Kur'ân-ı öğrenen ve öğretenlerinizdir."** (Buhârî, Fedail-ül Kur'ân: 27; İbn Mâce, i Mukaddime: 17)

© Bu hadis hasen sahihtir.

Abdurrahman b. Mehdi ve pek çok kimseler bu hadisi Sûfyân es Sevrî'den, Alkame b. Mersed'den, Ebû Abdurrahman'dan ve Osman'dan rivâyet etmişlerdir. Sûfyân hadisin senedinde Sa'd b. Ubeyde'den dememiştir.

Yahya b. Saîd el Kattan bu hadisi, Sûfyân'dan, Şu'be'den, Alkame b. Mersed'den Sa'd b. Ubeyde'den, Ebû Abdurrahman'dan ve Osman'dan bu şekilde rivâyet etmişlerdir.

Aynı şekilde, Muhammed b. Beşşâr: Yahya b. Saîd, Sûfyân'dan, Şu'be'den pek çok kere bu hadisi rivâyet etmişlerdir. Alkame b. Mersed, Sa'd b. Ubeyde'den, Ebû Abdurrahman'dan, Osman'dan bu hadisi bize aktarmışlardır. Muhammed b. Beşşâr diyor ki: Sûfyân'ın arkadaşları bu hadisi Sûfyân'dan rivâyet ederken senedinde Sûfyân'dan ve Sa'd b. Ubeyde'den dememiştir. Muhammed b. Beşşâr bu rivâyet daha sağlamdır dedi.

Tirmizî: Şu'be bu hadisin senedinde Sa'd b. Ubeyde'yi ilave etmiş olup Sûfyân'ın rivâyet ettiği hadis daha sağlamdır. Ali b. Abdullah, Yahya b. Saîd'in şöyle dediğini anlatmıştır: Bence hiç kimse Şu'be'ye eşit olamaz. Ama Sûfyân ona muhalefet ederse Sûfyân'ın rivâyetini alırım.

Tirmizî: Ebû Ammâr'dan işittim. Şu'be'nin şöyle dediğini Vekî'den bize aktardı. Sûfyân'ın hafızası benden daha kuvvetlidir. Sûfyân bana bir kimseden ne rivâyet etmişse onu kendisine sorduğum vakit aynen rivâyet ettiği gibi bulmuşumdur.

Bu konuda Ali ve Sa'd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2909- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizin en hayırlınız, Kur'ân-ı öğrenen ve öğretendir."** (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27)

© Bu hadisin Ali vasıtasıyla rivâyet edildiğini sadece Abdurrahman b. İshâk'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 16

➤ KUR'ÂN'DAN BİR HARF OKUYANIN VE ÖĞRETENİN SEVÂBİ

2910- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kur'ân'dan bir harf okursa kendisine bir sevap yazılacaktır ve her sevap on katıyla karşılık bulacaktır. Elif lam mîm bir harftir demiyorum. Fakat elif bir harf lam bir harf mîm de bir harftir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu hadis Abdullah b. Mes'ûd'tan değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Ebû'l Ahvas bu hadisi İbn Mes'ûd'tan bazen merfu bazen da mevkuf olarak rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

Kuteybe'den işittim şöyle diyordu: Muhammed b. Ka'b el Kurazî'nin Peygamber (s.a.v.)'in hayatında doğduğu bana ulaşan bilgiler arasındadır. Muhammed b. Ka'b Ebû Hamza diye künyelenir.

BÖLÜM: 17

► KULLAR ALLAH'A KUR'ÂNLA OLAN MÜNASEBETLERİNE GÖRE YAKLAŞIRLAR

2911- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah kulunun kıldığı iki rekat namazdan daha üstün olarak hiçbir konuda değer vermemiştir. Kul namaza devam ettiği sürece üzerine iyilik ve sevap saçılır. Kullar Allah'a, Kur'ânla ilgileri arttıkça yaklaşmış olurlar."** Ebû'n Nadr: Kur'ân-ı kastediyor dedi. (Müsned: 21274)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

Bekr b. Humeys hakkında İbn'ül Mübarek söz etmiş ve neticede onun rivâyetlerini terk etmiştir. Bu hadis aynı zamanda Zeyd b. Ertae'den, Cübeyr b. Nüfeyr'den mürsel olarak ta rivâyet edilmiştir.

2912- Cübeyr b. Nüfeyr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Siz Allah'a Kur'ân'ın emirlerini yerine getirerek yaptığınız iyiliklerden daha değerli bir şeyle Allah'ın huzuruna dönemeyiniz."** (Müsned: 21274)

BÖLÜM: 18

► HAYATINDA KUR'ÂN OLMAYAN KİMSELER HARABE BİR EV GİBİDİR

2913- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yaşantısında Kur'ân'dan hiçbirşey bulunmayan kişi harabe bir ev gibidir."** (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2914- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kur'ân okuyan kimseye denilecek ki oku ve yüksel. Dünyada okuduğun gibi oku çünkü senin derecen okuduğun ayetlerin son noktasına kadardır."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bündar, Abdurrahman b. Mehdi vasıtasıyla Sûfyân'dan, Âsım'dan, aynı senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

2915- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet günü Kur'ân getirilecek ve şöyle diyecek: "Ey Rabbim beni okuyup benimle hayatını yaşayan bu kulunu giydir, o kimseye keramet tâc'ı giydirilecek sonra Kur'ân diyecek: artır ya rabbi. İkrâm olarak elbise de giydirilecek sonra Kur'ân diyecek ki Ey Rabbim ondan razı ol. Allah'ta ondan razı olacak. Denilecek ki: Ey kul oku ve yüksel böylece okuduğu her bir ayetle iyilik, sevap ve mükafatları artırılabilecektir."** (Dârimî Fedail-ül Kur'ân: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, Âsım b. Behdele'den, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzerini merfu olmaksızın bize aktarmışlardır.

Tirmizî: Bu hadis Abdussamed'in, Şu'be'den yaptığı rivâyetinden daha sağlam ve sahihtir.

BÖLÜM: 19

➤ KUR'ÂN'DAN UNUTULAN BİR AYET VE SÜRENİN GÜNAHI NE KADARDIR?

2916- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetimin sevapları bana arz olundu hatta mescidi temiz tutmak için çıkıp attığı en ufak bir çöp parçasına varıncaya kadar... Ümmetimin günahları da bana arz edildi. Bir insanın Kur'ân'dan öğrenip te unuttuğu bir ayet ve sûreden daha büyük bir günah görmedim."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail ile bu hadisi müzakere ettim bilip tanımadı ve garib buldu. Muhammed şöyle dedi: Muttalib b. Abdullah'ın, peygamberin ashabından hiçbirinden hadis işittiğini bilmiyoruz. Ancak; **"Peygamber (s.a.v.)'in hutbesinde bulunan bir kimse bana rivâyet etti"** sözü vardır. Abdullah b. Abdurrahman'ın da şöyle dediğini işittim: Muttalib'in, peygamberin ashabından herhangi birinden hadis işittiğini bilmiyoruz. Abdullah diyor ki: Ali b. el Medinî Muttalib'in, Enes'den hadis işitmiş olmasını reddetmiştir.

BÖLÜM: 20

➤ KUR'ÂN'I SESLİ Mİ? OKUMALI SESSİZ Mİ?...

2917- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, kendisi Kur'ân okuyan ve sonra bir bela ve sıkıntı anında okunması gereken; Bakara sûresi 156. ayetini okuyan birine rastladı ve şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle dediğini işittim: **"Her kim Kur'ân okursa ihtiyacı olan şeyi Allah'tan istesin, çünkü ileride öyle insanlar gelecek ki: Kur'ân okuyacak ve Kur'ân'ı alet ederek insanlardan isteyeceklerdir."** (Müsned: 19029)

© **Mahmûd** diyor ki: Bu kimse Câbir el Cufî'nin kendisinden hadis rivâyet ettiği Basralı Hayseme'dir. Abdurrahman'ın oğlu Hayseme değildir. Bu Hayseme Basralı bir ihtiyardır. Ebû'n Nasr künyesiyle anılır. Kendisinden Enes birkaç hadis rivâyet etmiştir. Câbir el Cufî'de, Hayseme'den hadis rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Senedi bu şekilde değildir.

2918- Suheyb (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kur'ân'daki haramları helal kılan kimse; Kur'ân'a iman etmemiştir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadisin senedi pek sağlam değildir. Vekî'a rivâyetinde Muhalefet edilmiştir. Muhammed diyor ki: Ebû Ferve, Yezîd b. Sinan er Rehavî'nin hadislerinde zarar yoktur ama oğlunun kendisinden yaptığı rivâyetler böyle değildir. Çünkü oğlu kendisinden münker hadisler rivâyet etmektedir.

Tirmizî: Muhammed b. Yezîd b. Sinan bu hadisi babasından rivâyet ederek senede **"Mücâhid'den, Said b. Müseyyeb'den ve Suheyb'den"** sözünü ilave etmiştir. Muhammed b. Yezîd rivâyetine pek uyulmamış olup o rivâyet zayıftır. Ebû'l Mübarek ise mechul bir kişidir.

2919- Ukbe b. Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim demiştir: **"Kur'ân-ı açıktan okuyan açıktan sadaka vermiş gibidir. Kur'ân'ı gizli okuyan ise gizli sadaka vermiş gibidir."** (Nesâî, Kıyam-ül Leyl: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Bu hadisin manası Kur'ân-ı gizli olarak okuyan kimsenin açık olarak okuyan kimseden üstün olduğudur. Çünkü gizli sadaka vermek, ilim adamlarınca açıktan vermekten daha değerli görülmüştür. Bunun tefsirini de şöyle yapmışlardır: Kişi gizli vermek suretiyle kendisini beğenmişlikten kurtarmış olur. Gizli verilen sadaka ve gizli yapılan ibadetlerde kendini beğenmişlik hastalığına yakalanması açıktan yapılan kadar korkuyu gerektirmez.

BÖLÜM: 21

➤ PEYGAMBERİMİZ HANGİ SÛREYİ OKUMADAN UYUMAZDI?

2920- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), Benî İsrâîl (İsra ve Zümer) sûrelerini okumadan yatağına yatıp uyumazdı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ebû Lûbabe, Basralı bir ihtiyardır. Hammad b. Zeyd kendisinden pek çok hadis rivâyet etmiştir. Adının Mervan olduğu söylenmektedir. Bu Ebû Lûbabe'nin durumunu Muhammed b. İsmail, Kitab-ül Tarih isimli kitabında bize anlatmıştır.

2921- İrbad b. Sariye (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), Müsebbihat denilen sûreleri yatmazdan evvel okur bu sûreler içinde bir ayet vardır ki bin ayetten daha hayırlıdır"** buyururdu. (Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

(Bu sûreler: S.B.H. kökünden gelen kelimelerle başlayan yedi sûredir; İsra, Hadid, Haşr, Saff, Cuma, Teğabün ve A'lâ' sûreleri)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 22

➤ HAŞR SÛRESİNİN SON ÜÇ AYETİNİ OKUYAN KİMSENİN MÜKAFATI

2922- Ma'kıl b. Yesâr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim sabah olduğunda üç kere Eûzû billahissemill âlimi minşeytanırracim (Allah'ın rahmetinden kovulan taşlanmış şeytanın şerrinden her şeyi bilen Allah'a sığınırım) diyerek; Haşr sûresinin sonundan üç ayet okursa, Allah o kimseye yetmiş bin melek vekil eder de o melekler akşama kadar o kimseyi duâ ve istiğfar ederler. Eğer o gün ölürse şehîd olarak ölür. Akşam olunca okuyan kimse de sabaha kadar aynı durumdadır."** (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27)

© Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 23

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN NAMAZLARINDA OKUMASI NASILDI?

2923- Ya'la b. Memlek (r.a.), Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarından Ümmü Seleme'ye Peygamberimiz (s.a.v.)'in namazı ve kıratından sordu. Bunun üzerine Ümmü Seleme: O'nun namazını niçin soruyorsunuz? O namaz kılar sonra namaz kıldığı süre kadar uyur sonra uyuduğu kadar tekrar namaz kılar sonra tekrar namaz kıldığı kadar uyur ve böylece sabah olurdu. Sonra Ümmü Seleme kıldığı namazlardaki okuyuşunu tarif etti ve dedi ki: **"Açıktan ve harf harf okurdu."** (Nesâî, İftitah: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece Leys b. Sa'd'ın, İbn ebî Müleyke'den, Ya'la b. Memlek'den ve Ümmü Seleme'den yapılan rivâyette bilmekteyiz.

İbn Cüreyc bu hadisi İbn ebî Müleyke vasıtasıyla Ümmü Seleme'den rivâyet ederek: **"Rasûlullah (s.a.v.), okurken ayetlerin sonunda durarak okurdu, birbirine bağlamazdı."** Leys'in rivâyeti daha sağlamdır.

2924- Basralı olan Abdullah b. ebî Kays (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âişe (r.anha)'ya, Rasûlullah (s.a.v.)'in kıldığı vitr namazını sordum; gecenin ilk vaktin de mi yoksa sonunda mı kılardı diye...

Bunun üzerine şöyle dedi: **"Her iki şekilde de yapmıştır; bazen vitri gecenin öncesinde kılar, bazen de gecenin sonunda kılardı."** Bunun üzerine ben Allah'a hamdolsun ki din ve ibadet işinde kolaylık kılmıştır, dedim. Sonra, Rasûlullah (s.a.v.); namazında gizli mi yoksa açıktan mı okurdu diye sordum. O da: **"Her iki şekilde de okurdu; bazen gizli bazen açık okuduğu olurdu."** Ben de Allah'a hamdolsun ki din işinde kolaylık ve genişlik istemiştir dedim. Ben tekrar sordum: "Cünüplük halinde ne yapardı? Uyumadan önce yıkanır mıydı? Yoksa yıkanmadan önce uyur muydu?" Âişe: **"Bu iki şekilde de yaptığı olurdu dedi; bazen yıkanıp uyur, bazen de namaz abdesti gibi abdest alıp uyur uyanınca guslederdî"** dedi. Ben de Allah'a hamdolsun ibadet ve tüm kulluk işlerinde kolaylık ve genişlik için böyle yapmıştır dedim." (Müslim, Hayz: 27; Nesâî, Tahara: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 24

➤ MEKKE MÜŞRİKLERİNDEN SIKILAN PEYGAMBER, DİĞER KABİLELERE NE DERDİ?

2925- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) hac mevsiminde kendisini hac için gelen insanlara takdim eder ve şöyle derdi: **"Beni kendi kavmime götürecek bir kimse yok mu? Çünkü Kureyş Rabbimin sözlerini tebliğ etmemden beni alıkoydular."** (Ebû Dâvûd, Sünnet: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib sahihtir.

BÖLÜM: 25

➤ ALLAH'IN SÖZÜNÜN ÜSTÜNLÜĞÜ NASILDIR?

2926- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yüce Allah şöyle buyurdu: Benim Kitabımı okumak ve beni zikretmekten dolayı kim benden bir şey isteyecek durumda olmazsa; ben o kimseye isteyenlere verdiğimin en üstününü veririm. Allah'ın sözlerinin diğer sözlerle karşı üstünlüğü: Allah'ın yarattıklarına karşı üstünlüğü gibidir."** (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

47: OKUYUŞ FARKLILIKLARI (KIRAAT)

BÖLÜM: 1

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.) FATİHA SÛRESİNİ NASIL OKURDU?

2927- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.v.), Kur'ân okurken ayetler arasını keser ve dururdu. Yani şöyle okurdu: "Elhamdi lillahi rabbil alemîn" der sonra durur "Errahmanır rahîm" der sonra tekrar durur şu ayeti de: "Melki yevmiddin" diye okurdu." (Ebû Dâvûd, Huruf ve Kiraat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Ebû Ubeyde bu okuyuş seklini benimser ve "Maliki" diye değil "Meliki" diye okurdu.

Yahya b. Saîd el Emevî ve başkaları bu hadisi bu şekilde İbn Cüreyc'den, İbn ebî Müleyke'den ve Ümmü Seleme'den rivâyet etmişlerdir. Bu hadisin senedi muttasıl değildir. Çünkü Leys b. Sa'd bu hadisi İbn ebî Müleyke'den, Ya'la b. Memlek'den ve Ümmü Seleme'den rivâyet etmişlerdir. Leys'in hadisi daha sağlamdır.

Leys'in hadisinde "meliki yevmiddin şeklinde okurdu." Bölümü yoktur.

2928- Enes (r.a.)'den rivâyete göre: "Peygamber (s.a.v.), Ebû Bekir, Ömer ve zannedersen Osman'da dedi -maliki yevmiddin- diye okurlardı." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu hadis garibtir. Bu hadisin Zührî'nin Enes b. Mâlik'den rivâyeti olduğunu sadece ihtiyar Eyyûb b. Süveyd er Remî'nin rivâyetinden bilmekteyiz.

Zührî'nin bazı adamları bu hadisi Zührî'den rivâyet ederek "Peygamber (s.a.v.), Ebû Bekir ve Ömer Maliki yevmiddin diye okurdu" diyerek rivâyet etmişlerdir.

Abdurrezzak ise Ma'mer'den, Zührî'den, Saîd b. Müseyyeb'den rivâyet ederek: "Peygamber (s.a.v.), Ebû Bekir ve Ömer; maliki yevmiddin diye okurlardı" diyerek rivâyet etmektedir.

2929- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Maide sûresi 45. ayetini "Ennen nefse binnefsi velaynû bilayni" diye okumuştur. (Ebû Dâvûd, Huruf ve Kiraat: 27)

© Süveyd, Abdullah'tan, Yunus b. Yezîd'den bu senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Ebû Ali b. Yezîd, Yunus b. Yezîd'in kardeşidir. Bu hadis hasen garibtir.

Muhammed diyor ki: İbn'ül Mübarek bu hadisi Yunus b. Yezîd'den tek başına rivâyet etmiştir.

Ebû Ubeyd'te bu hadise uyarak "el Aynü bilayni" diye okumuştur.

2930- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Maide sûresi ayet 112'yi "Hei testetlu Rabbeke" diye okumuştur. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Rişdî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu hadisin senedi pek sağlam değildir. Rişdî'nin b. Sa'd ve el Afrikî hadiste zayıf kabul edilen iki kişidir.

BÖLÜM: 2

➤ HUD SÛRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI

2931- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Hud sûresi 46. ayeti "İnnehû amile gayra salihin" diye okumuştur. (Ebû Dâvûd, Huruf ve Kiraat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadisi pek çok kimse Sabit el Bünanî'den bu şekilde rivâyet ediyor ve Sabit el Bünanî'nin hadisi deniliyor.

Aynı şekilde bu hadis Şehr b. Havşeb'den, Esmâ binti Yezîd'den rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Abd b. Humeyd'in şöyle dediğini işittim: Esmâ binti Yezîd, Ümmü Seleme el Ensârîye'dir.

Tirmizî: Bence her iki rivâyette birdir. Şehr b. Havşeb, Ümmü Seleme el Ensârîye'den bu hadisten başka pek çok hadisler de rivâyet etmiştir ki bu kadın; Yezîd'in kızı Esmâ'dır. Âişe'den de bu hadisin bir benzeri rivâyet edilmiştir.

2932- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Hud sûresi 46. ayetini **"Innehû amelûn gayru salhîn"** şeklinde de okumuştur. (Ebû Dâvûd, Huruf ve Kiraat: 17)

BÖLÜM: 3

➤ KEHF SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI

2933- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Kehf sûresi 76. ayetini şeddeli olarak **"Kad bellağtü min ledünnî uzran"** diye okudu. (Ebû Dâvûd, Huruf ve Kiraat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Ümeyye b. Hâlid güvenilen bir kimsedir. Ebû'l carîye el Abdî meçhul bir ihtiyar olup adını bilmiyoruz.

2934- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Kehf sûresi 86. ayetini **"Fî aynin hamletin"** diye okudu. (Ebû Dâvûd, Huruf ve Kiraat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz. Sahih olan rivâyet bu okuyuşun İbn Abbâs'ın okuyuşu olduğudur. İbn Abbâs ve Amr b. As'ın bu ayetin okunuşunda ihtilaf ettikleri ve bu konuda Ka'b'ul Ahbara müracatta bulundukları rivâyet edilmiştir. İbn Abbâs'ın yanında Peygamber (s.a.v.)'den bu konuda bir rivâyet olsaydı o rivâyetle yetinir ve meseleyi Ka'b'a götürmezlerdi.

BÖLÜM: 4

➤ RUM SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI

2935- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bedir savaşı olduğu sıralarda Rumlar da, İranlılara galip gelmişlerdi. Bu durum mü'minlerin hoşuna gitti. Bunun üzerine Rum sûresinin 1-4 ayetleri nazil olmuştu. Ebû Saîd: Mü'minler, Rumların İranlılara galip gelmelerine sevinmişlerdi."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. İkinci ayetteki ilk kelime **"Ğalebet"** ve **"Ğulibet"** olarak okunmuştur. **"Ğalebet"** idi sonra **"Ğulibet"** diye okundu. Nasr b. Ali'de **"Ğalebet"** diye okumaktadır.

2936- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, bizzat kendisi Peygamber (s.a.v.)'e Rum sûrsi 54. ayetini **"Halekakûm min da'fin"** diye okudu da Rasûlullah (s.a.v.) **"Min du'fin"** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Huruf ve Kiraat: 27)

© Abd b. Humeyd, Yezîd b. Harun vasıtasıyla Fudeyl b. Merzuk'tan, Atıyye'den, İbn Ömer'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Fudeyl b. Merzuk'un rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 5

➤ KAMER SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI

2937- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Kamer sûresi 15, 17, 22, 32, 40, 51. ayetlerindeki **"müddekir"** kelimesini **"Fe hel min müzekkîrin"** şeklinde okurdu. (Buhârî, Ehadisül Enbiya: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirin: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 6

➤ VAKIA SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI

2938- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Vakia sûresi 89. ayetini **"Fe ravhun ve Rayhanûn ve Cennete nîm"** diye okurdu. (Ebû Dâvûd, Huruf ve Kiraat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Harun el A'ver'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 7

➤ LEYL SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI

2939- Alkame (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Şam'a gelmiştik. Ebû'd Derdâ yanımıza geldi ve: Aranızda Abdullah b. Mes'ûd'un okuduğu şekilde okuyacak kimse var mıdır? dedi. Onlar da bana işaret ettiler. Bunun üzerine ben de evet dedim. O da Abdullah b. Mes'ûd'tan **"Velleyli iza yağşa"** ayetini nasıl okuduğunu işittin? Diye sordu. Ben de: Bu ayeti: **"Velleyli iza yağşa vezzeke vel ünsa"** olarak okuduğunu işittim. Bunun üzerine Ebû'd Derdâ şöyle dedi: Vallahi ben de Rasûlullah (s.a.v.)'in bu ayeti böyle okuduğunu işitmişim. Oysa bu insanlar benden bu ayeti **"vema halaka"** diye okumamı istiyorlar. Bundan böyle ben bu insanların bu isteklerine asla uymayacağım. (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirin: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Abdullah b. Mes'ûd'un okuyuş şekli şöyledir: **"velleyli iza yağşa venneharî iza tecella vezzeke vel ünsa."**

BÖLÜM: 8

➤ ZÂRİYAT SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI

2940- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) bana Zâriyat sûresinin 58. ayetini **"İnnî ene'r Razzaku zul kuvvetil metîn"** şeklinde okuttu." (Ebû Dâvûd, Huruf: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 9

➤ HAC SÜRESİNDEKİ OKUYUŞ FARKLILIKLARI

2941- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Hac sûresinin 2. ayetini şöyle okudu: **"ve tera'n-nâse sükâra ve mâhûm bl sükâra"** diye okudu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Katâde'nin Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından Enes ve Ebû't Tufeyl dışında hiçbir kimseden hadis işittiğini bilmiyoruz. Bence bu hadis uzunca bir hadisten kısaltılmıştır.

Katâde'den, Hasan'dan, İmrân b. Husayn'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir yolculukta Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikteydik; Hac Sûresinin birkaç ayetini okudu. Hadis uzuncadır. Bence yukarıdaki Hakem b. Abdulmelik hadisi bu uzunca hadisten kısaltılmıştır.

BÖLÜM: 10

➤ KUR'ÂN-I UNUTTUM DEME "UNUTTURULDUM" DE!

2942- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Onlar birisinin veya sizden birinizin falan ve filan ayeti unuttum demesi ne kötüdür. Bana unutturuldu demesi daha uygundur. O halde Kur'ân-ı devamlı hatırdaki tutmak için gözden geçirip müzakere ediniz. Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki Kur'ân'ın insanların kalblerinden silinip yok olması bir hayvanın bağından boşanıp kaçmasından daha şiddetli ve çabuktur."** (Buhârî, Fedail-ül Kur'ân: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirîn: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 11

➤ KUR'ÂN YEDİ OKUYUŞ ŞEKLİ ÜZERE İNDİRİLMİŞTİR

2943- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Hişâm b. Hakîm b. Hizam'a uğradım Rasûlullah (s.a.v.)'in hayatta olduğu bir dönemde idi namazında Furkan sûresini okumakta idi okuduğunu dinledim bir de ne göreyim. Rasûlullah (s.a.v.)'in bana okutup öğretmediği değişik şekilde okuyordu, az kalsın namazda üzerine atılacaktım ama selam verinceye kadar bekledim selam verince elbisesinden tuttum ve bu okuduğun sûreyi bu şekilde sana kim öğretti dedim. Rasûlullah (s.a.v.), okutup öğretti dedi. Bende yanıyorsun dedim. Vallahi Rasûlullah (s.a.v.) bu sûreyi bizzat kendisi bana okuttu fakat senin okuduğun gibi değildi. Sonra onu çekip Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına götürdüm ve şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! bu kimsenin Furkan sûresini bana öğretmediğiniz şekillerde okuduğunu işittim. Furkan sûresini bana okutup öğreten de sizsiniz. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): Ey Ömer! Onun yakasını bırak dedi. Hişâm'a da: Oku bakalım dedi. Hişâm benim duyduğum şekilde okuyuşunu orada tekrar etti. Peygamber (s.a.v.) işte böylece indirilmiştir buyurdu. Sonra Peygamber (s.a.v.) bana oku Ey Ömer! Dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'in bana öğrettiği şekilde ben de okudum. Yine Rasûlullah (s.a.v.): İşte bu sûre böylece indi buyurdular.

Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Kur'ân; yedi okuyuş şekliyle indirilmiştir. Siz bunlardan kolayınıza geleni okuyunuz."** (Buhârî, Husumat: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirîn: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Mâlik b. Enes bu hadisi Zührî'den aynı senedle benzeri şekilde rivâyet etmiş olup hadisin senedinde **"Misver b. Mahreme'yi"** zikretmemiştir.

2944- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Cebrail ile buluştu ve ona Ey Cebrail dedi; ben Ümmî olan yani okuması yazması olmayan bir topluma peygamber gönderildim. Bunlar arasında yaşlı, kadın, erkek, erkek çocuğu, kız çocuğu hiç bir şey okumamış kimseler vardır (onlarla nasıl anlaşacağım Kur'ân-ı onlara nasıl anlatacağım dedi) de Cebrail şöyle dedi: **"Ey Muhammed! Kur'ân yedi okuyuş şekliyle indirilmiştir."** (sıkıntı etme hepsine anlatıp duyurabilirsin) (Müsned: 20259)

© Bu konuda Ömer, Huzeyfe b. Yemân, Ebû Eyyûb'un karısı Ümmü Eyyûb, Semure, İbn Abbâs, Ebû Hüreyre, Ebû Cüheym b. Harîsb, Simme, Amr b. Âs ve Ebû Bekre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis değişik bir şekilde Übey b. Ka'b'tan da rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 12

➤ DÜNYA VE AHİRET SIKINTILARININ ÇÖZÜMÜ KUR'ÂN-I DERS HALİNDE GETİRMEKLE MÜMKÜN OLACAKTIR

2945- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim bir kardeşinin dünyadaki sıkıntılarından bir sıkıntısını giderirse, Allah'a onun kıyamet günü bir sıkıntısını gideriverir herkim bir Müslüman'ın ayıbını örterse, Allah'ta o kimsenin dünya ve ahirette ayıplarını örter. Kim daralmış bir kimseye kolaylık gösterirse; Allah'ta o kimseye dünya ve ahirette kolaylıklar gösterir. Kul din kardeşinin yardımında olduğu sürece Allah'ta o kimsenin devamlı yardımındadır. Her kim ilim elde etmek için bir yola girerse Allah'ta o kimseye Cennetin yolunu kolaylaştırır. Herhangi bir topluluk bir mescidde oturup Allah'ın kitabını okur ve aralarında müzakere ederlerse üzerlerine ilahî huzur iner, rahmet onları kaplar, melekler onları her yönden kuşatırlar. Her kimin yaptığı işler o kimseyi Cennet yoluna gitmeye yavaşlatırsa soyu soppu onu Cennete ulaştırmaz."** (Müslim, Zikir: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Aynı şekilde pek çok kimse bu hadisi A'meş'den, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den rivâyet etmişlerdir. Esbat b. Muhammed, Ameş'den rivâyet ederek şöyle demiştir: Bana Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den rivâyet edildi, diyerek bu hadisin bir kısmını zikretmiştir.

BÖLÜM: 13

➤ KUR'ÂN NE KADAR SÜRE İÇERİSİNDE BAŞTAN SONA OKUNMALIDIR

2946- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasûlü dedim. Kur'ân-ı kaç günde baştan sona okuyayım? **"Bir ayda"** buyurdu. Bundan daha kısa zamanda okumaya gücüm yeter dedim o halde **"Yirmi günde"** oku buyurdu. Bundan daha kısa zamanda okumaya güç yetirebilirim dedim: **"O halde on beş günde oku"** buyurdu. Ben yine daha kısa zamanda okumaya gücüm yeter dedim. Öyleyse **"On günde oku"** buyurdu. Ben daha kısa sürede okuyabilirim deyince daha fazlası için ruhsat vermedi." (Buhârî, Savm: 27; Müslim, Siyam: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Ebû Bürde'nin Abdullah b. Amr'dan rivâyeti olarak garibtir. Bu hadis başka şekilde de Abdullah b. Ömer'den rivâyet edilmiştir. Abdullah b. Amr vasıtasıyla Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: **"Üç günden az bir zamanda Kur'ân-ı başından sonuna kadar okuyan kimse Kur'ân'dan ne okuduğunu anlamamıştır."** Abdullah b. Amr'dan peygamberin ona şöyle buyurduğunu rivâyet etmektedir: **"Kur'ân-ı baştan sona kırk günde oku."** İshâk b. İbrahim diyor ki: Bu hadise göre bir kimsenin kırk gün içerisinde Kur'ân-ı baştan sona okumamış olmasını hoş karşılamıyoruz.

Bazı ilim adamları peygamberden aktarılan hadise dayanarak Kur'ân-ı üç günden az bir zamanda okunmamalıdır demektedir. kimi ilim adamları ise buna ruhsat vermektedir. Osman b. Afvân'dan vitr olarak kıldığı bir rekatte Kur'ân'ın tamamını okuduğu rivâyet edilmektedir. Saîd b. Cübeyr'den de Ka'be'de bir rekatta Kur'ân-ı baştan sona okuduğu rivâyet edilmektedir. Kur'ân okuyuşunu yavaş yavaş tertil üzere yapmak ilim adamlarınca daha makbuldür.

2947- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyet olunmuştur. Peygamber (s.a.v.) ona şöyle buyurdu: **"Kur'ân-ı kırk günde baştan sona oku."** (Buhârî, Savm: 27; Müslim, Siyam: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Bazıları bu hadisi Ma'mer'den, Simak b. Fudeyl'den, Vehb b. Münebbih'den rivâyet ederek Peygamber (s.a.v.)'in Abdullah b. Amr'a Kur'ân-ı kırk günde baştan sona okumasını emrettiğini bize aktarmaktadırlar.

2948- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Adamin biri Ey Allah'ın Rasûlül hangi amel Allah'a daha sevimidir? Diye sordu da Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Konaklayıp yoluna devam eden kişi yani Kur'ân-ı baştan sona devamlı okuyup Kur'ân aleminde yolculuk yapıp konaklayan ve tekrar yeni bir okumayla yoluna devam eden kişinin amelidir."** Konaklayıp göçen ne demektir, diye sorulunca; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kur'ân-ı baştan sona okuyup tekrar başa dönmektir."** (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece İbn Abbâs rivâyeti olarak biliyoruz. Senedi pek sağlam değildir.

Muhammed b. Beşşâr, Müslim b. İbrahim vasıtasıyla, Salih el Mürrî'den, Katâde'den, Zûrâre b. Evfâ'dan bu hadisin bir benzerini bize nakletmiş olup **"İbn Abbâs'tan"** dememiştir.

Tirmizî: Bence bu rivâyet Nasr b. Ali'nin, Heysem b. er Rabî'den yaptığı rivâyetten daha sahihtir.

2949- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu bize aktarılmıştır: **"Üç günden az bir zaman içerisinde Kur'ân-ı baştan sona okuyan Kur'ân'dan ne okuduğunu anlamamış demektir."** (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den aynı senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

48: KUR'ÂN'IN TEFSİRİ

BÖLÜM: 1

➤ KUR'ÂN-I KENDİ GÖRÜŞ VE ARZUSUNA UYDURMAYA ÇALIŞAN NE OLUR?

2950- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim bilgisiz veya kasıtlı olarak Kur'ân ayetleri hakkında konuşur ve hüküm verirse Cehennem'deki yerine hazır olsun."** (Müsned: 1965)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2951- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Benden yalan yere hadis aktarmaktan sakınınız bildiğiniz ve benim söylediklerimi aktarabilirsiniz. Her kim benim adıma bile bile bir söz uydurur, söyler ve naklederse Cehennem'deki yerine hazırlansın. Kim de Kur'ân'ın tefsiri hakkında kendi görüş ve arzusunı uydurarak hüküm verirse o da Cehennem'deki yerine hazırlansın."** (Müsned: 1965)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

2952- Cündüp b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim Kur'ân ayetleri hakkında kendi görüş ve tahminlerine göre konuşur ve hüküm verirse doğruya varsa bile şüphesiz o kimse yanılığdadır yanılmıştır."** (Ebû Dâvûd, İlim: 27)

© Tirmizî: Peygamber (s.a.v.)'in ashabından ve bazı ilim adamlarından böylece rivâyet edilmiştir. Yani Kur'ân'ın bilgisizce veya kişinin kendi görüş ve tahminlerine göre tefsir etmesine karşı şiddet göstermişlerdir.

Mûcâhid, Katâde ve diğer ilim adamlarından pek çoğunun Kur'ân-ı tefsir ettikleri hakkındaki rivâyete gelince; onlar tahminle Kur'ân-ı tefsir etmemişlerdir. Bu insanların Kur'ân ve Kur'ân tefsiri hakkında bilgisizce ve kendi arzu ve istekleri doğrultusunda konuşmadıklarına dair söylediğimiz sözü doğrulayacak şekilde rivâyetler yapılmıştır.

Bazı hadisçiler Süheyl b. ebî Hazm hakkında ileri geri söz söylemişlerdir. Hüseyin b. Mehdi el Basrî, Abdurrezzak vasıtasıyla Ma'mer'den, Katâde'den şöyle rivâyet edilmiştir: **"Kur'ân'da hiçbir ayet yoktur ki onun hakkında bir şey işitmemiş olayım."**

İbn ebî Ömer, Sûfyân b. Uyeyne vasıtasıyla A'meş'den, Mûcâhid'in şöyle dediğini aktarmıştır. İbn Mes'ûd, kıratını okumuş olsaydım İbn Abbâs'a, Kur'ân'dan sorduğum pek çok meseleyi sormaya ihtiyaç duymazdım.

BÖLÜM: 2

➤ FATİHA SÜRESİ VE TEFSİRİ

2953- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim bir namaz kılar da o namazda Fatihâ sûresini okumazsa o namaz eksiklidir o namaz noksandır. O namaz tam değildir."** Abdurrahman diyor ki: Ey Ebû Hüreyre dedim bazen imamın arkasında oluyorum (ne yapmalıyım?) Ebû Hüreyre şöyle cevap verdi: Ey Farisi oğlu Fatihayı içinden oku Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim Allah şöyle buyurdu: Namazı kulumla kendi aramda iki eşit kısma ayırdım yarısı benim yarısı da kulum içindir. Kulum istediğine erişecektir. Kul: **"Elhamdû lillahi Rabbil âlemîn"** der. Allah'ta kulum bana hamdetti buyurur. Kul: **"Errrahmanirrahîm"** der. Allah'ta: Kulum

beni övdü, der. Kul: **"Maliki yevmiddin"** der. Allah'ta kulum yüceltti der. İşte bu okunanlar bana aittir. **"İyyake na'büdü ve İyyake nesteîn"** benimle kulum arasındaki müşterek ayettir. Sürenin sonu sadece kuluma aittir. Kulum istediğine erişecektir. Sürenin bu son ayetlerinde kul Allah'a duâ ediyor ve ondan dosdoğru yoluna eristirmesini istiyor. (Müslim, Salat: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Şu'be, İsmail b. Cafer ve pek çok kimse Alâ b. Abdurrahman'dan, babasından, Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

İbn Cüreyc ve Mâlik b. Enes'de, Alâ b. Abdurrahman'dan, Hişam b. Zühre'nin azâdlısı Ebû Saib'ten ve Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

Aynı şekilde Muhammed b. Yahya, Yakub b. Sûfyân el Farisî şöyle demişlerdir. İsmail b. ebî Üveys babasından, Alâ b. Abdurrahman'dan, babasından, Hişam b. Zühre'nin azâdlı kölesi Ebû's Sâib'den ki bu ikisi Ebû Hüreyre'nin sohbet ettiği iki kişidir. Ebû Hüreyre'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim namaz kılarsa o namazında Fatıha sûresini okumazsa eksik olup tamam değildir."**

İsmail b. ebî Üveys'in rivâyetinde bundan fazlası yoktur. Ebû Zür'a'ya bu hadisi sordum. İkisi de sahihtir, dedi ve İbn ebî Üveys'in babası vasıtasıyla Alâ'dan rivâyetini delil olarak gösterdi.

Abd b. Humeyd, Abdurrahman b. Sa'd vasıtasıyla Amr b. ebî Kays'den, Simak b. Harb'den, Abbâd b. Hubeyş'den, Adiyy b. Hâtîm'den şöyle nakledilmiştir: Mescidde oturmakta olan Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına geldim insanlar bu Adiyy b. Hâtîm'dir. Hiçbir kimsenin korumasına tabi olmadan gelmişim. Kendisine takdim edildiğim zaman elimden tuttu ve bundan önce de Allah'tan onun elini elime tutuşturmasını istiyordum buyurdu. Benimle birlikte kalktı, tam o sırada yanında bir çocuğu bulunan bir kadın O'nu karşıladı ve sana arz edeceğimiz bir ihtiyacımız var dedi. Onların ihtiyacını görünceye kadar onlarla beraber ayakta kaldı, sonra elimden tuttu ve beni evine götürdü. Bir kız çocuğu bir minder attı, Rasûlullah (s.a.v.) onun üzerine oturdu. Ben de onun önüne oturdum. Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra şöyle buyurdu: **"La ilahe illallah"** demekten seni alıkoyan nedir? Yoksa Allah'ın dışında bildiğin bir ilah mı var? Ben hayır diye cevap verdim sonra Rasûlullah (s.a.v.) bir süre konuştu ve şöyle buyurdu: **"Allahu ekber"** (Allah en büyüktür) demekten mi kaçıyor ve Allah'tan daha büyük bir varlık mı tanıyorsun? Ben de hayır dedim ve şöyle devam etti: Yahudiler, Allah'ın gazablandığı kimselerdir. Hristiyanlar ise sapıktır. Ben de: **"Müslüman oldum ve geldim dedim"** dedim. Bunun üzerine yüzünün sevinçten değiştiğini gördüm, sonra benim için emir verdi, Ensâr'dan bir kimsenin evine yerleştirildim ve sabah akşam Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına gidip gelmeye başladım. Bir akşam vakti Rasûlullah (s.a.v.)'in yanındayken yünden çizgili elbiseler giymiş fakir bir grup geldi namazı kıldırıp kalktı ve cemaati bu kimselere yardım etmeye teşvik etti ve şöyle buyurdu: Bir ölçek olsun, yarım ölçek olsun, bir avuç parçası olsun bu insanlara vermek suretiyle sizler kendinizi Cehennem ateşinden koruyabilirsiniz. Bir hurma ile de yarım hurma ile de olsa veriniz... Hepiniz bir gün Allah'la karşı karşıya geleceksiniz ve Allah size şöyle buyuracaktır: Sizlere göz, kulak vermedim mi? O kimse de evet verdin diyecektir. Allah: Sana çocuk vermedim mi? Buyuracak. O kimse de evet diyecek Allah, kendin için gönderdiklerin nerede? Buyuracak o kimse önüne arkasına sağına soluna bakınacak Cehennem ateşinden kendisini koruyacak bir şey bulamayacak. Her biriniz yarım hurma ile olsa bile kendinizi ateşten koruyunuz. Şayet bulamaz ise güzel sözle yapsın. Buyurdu. Ben sizin için yoksulluktan endişe etmiyorum. Allah size her şeyi veren ve yardım edendir. Hatta bir kadın Hîre ile Medîne arasında kendi başına gidecek bineğin çalınmasından korkulmayacaktır. Ben de bu söz üzerine içimden Tayy kabilesinin meşhur hırsızları nerede olacak, dedim.

Tirmizî: Bu hadis hasen garib olup sadece Simak b. Harb'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Şu'be Simak b. Harb'den, Abbâd b. Hubeyş'den Adiyy b. Hâtîm'den bu hadisi uzunca tam metniyle rivâyet etmiştir.

2954- Adiyy b. Hâtim (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Yahudiler, Allah'ın gazablandığı kimselerdir, Hristiyanlar da sapık kimselerdir."** Sonra hadisi uzunca zikretti. (Müslim, Salat: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

BÖLÜM: 3

➤ BAKARA SÜRESİNDEKİ TEFSİR EDİLEN AYETLER

2955- Ebû Musa el Eş'arî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah, Adem'i yeryüzünün her bir tarafından aldığı topraktan yaratmıştır. Bundan dolayı Adem'in nesli yeryüzünün renkleri kadar değişik şekillerde çoğalıp geldiler. Dolayısıyla; kimi kırmızı renkli, kimi beyaz, kimi siyah kimi de bunlar arası renklerde. Kimi yumuşak, kimi sert, kimi iyi, kimi kötüdür."** (Ebû Dâvûd, Sünnet: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2956- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Bakara sûresi 58. ayeti olan **"Fakat kapısından secde ederek girin"** ayetini tefsir ederek şöyle buyurdu: **"O gün İsrail oğulları secde ederek değil uylukları üzerinde emekleyerek girdiler."** Aynı senedle Peygamber (s.a.v.)'den Bakara 59. ayeti olan **"Sözü kendilerine söylenenden başka bir şekle soktular."** **"Arpada bir hububat türüdür"** deyiverdiler. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'an: 27; Müslim, Tefsir: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2957- Âmir b. Rabia (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir yolculukta kapkaranlık bir gecede Rasûlullah (s.a.v.) ile beraberdik, kiblenin ne taraf olduğunu bilemedik ve herkes kendi tahminine doğru namaz kılmıştı. Sabahlayınca durumu Rasûlullah (s.a.v.)'e aktardık. Bunun üzerine: Bakara sûresi 115. ayeti olan **"Nereye dönerseniz dönün Allah'a dönmüş olursunuz"** ayeti nazil oldu. (İbn Mâce, İkametüs Salat: 27)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Eş'as es Semman'ın, Ebû'r Rabi'den, Âsım b. Ubeydullah'tan yaptığı rivâyetiyle bilmekteyiz. Eş'as hadis konusunda zayıf sayılan birisidir.

2958- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), nafle namazlarını devesi üzerinde, devesi ne tarafa yönelirse yönelsin kılardı. Bu durumda Mekke'den Medîne'ye geldi. (Yani Ka'beye arkası dönük vaziyette) Sonra İbn Ömer: Bakara 115. ayetini okudu: **"Doğu da batı da Allah'ındır..."** İbn Ömer bu ayet bu konuda inmiştir, dedi. (Buhârî, Cuma: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirîn: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Katâde'nin, Bakara 115. ayeti hakkında şöyle söylediği rivâyet edilmiştir.

Bu ayetin hükmünü Bakara 149. ayeti kaldırılmıştır. **"Her nereden gelersen gel ve her nerede olursan ol yüzünü Mescid-i Haram'a çevir."**

Aynı şekilde Muhammed b. Abdulmelik b. Ebûşşevârib, Yezîd b. Zürey' vasıtasıyla Saîd'den ve Katâde'den bu hadisi bize aktarmışlardır. Mûcâhid'den Bakara 115. ayetindeki **"Fesemme"** yi Allah'ın kiblesidir şeklinde tefsir etmiştir.

Mûcâhid'in bu tefsirini Ebû Küreyb, Vekî'den, Nadr b. Arabî'den ve Mûcâhid'den bize böylece aktarmıştır.

2959- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Ömer: Ey Allah'ın Rasûlül dedi. İbrahim makamının arkasında namaz kılabilesek... dedi. Bunun üzerine Bakara 125. ayet nazil oldu: **"Öyleyse vaktiyle İbrahim'e ayarlanan yerl siz de kendinize ibadet yeri edinin."** (Buhârî, Salat: 27; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2960- Yine Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Ömer şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasûlül İbrahim makamından bir namazgah edinmiş olsaydınız dedim ve Bakara 125. ayet nazil oldu. (Buhârî, Salat: 27; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2661- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Bakara 143. ayetindeki **"vasatan"** kelimesini Adaletli olarak tefsir etmiştir. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'an: 27; İbn Mâce, Zühd: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Abd b. Humeyd, Cafer b. Avn vasıtasıyla A'meş'den, Ebû Salih'den rivâyet ederek Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu bize aktarmıştır: **"Kıyamet gününde Nuh çağrılacak ve Tebliğ ettin mi?"** diye sorulacak o da **"evet"** diyecektir. Bu sefer Nuh kavmi çağrılıp: **"Size tebliğ etti mi?"** diye soracak: Onlar da bize hiçbir uyarı gelmedi diyecekler. Bunun üzerine Nuh'a şâhidlerin kimlerdir, denilecek? Nuh'ta: **"Muhammed ve Ümmetidir"** diyecek. Bunun üzerine sizler getirileceksiniz ve Nuh'un tebliğ ettiğine dair şâhidlik edeceksiniz. İşte Allah'ın indirdiği Bakara 143. ayetinin tefsiri budur: **"vasat"** adaletli demektir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed b. Beşşâr, Cafer b. Avn vasıtasıyla A'meş'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

2962- Berâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Medîne'ye geldiğinde on altı ve on yedi ay kadar Mescid-i Akse'ya doğru namaz kıldı. Fakat kendisi Ka'be'ye yöneltilmesini çok isterdi. Sonra Allah: Bakara 144. ayetini indirdi. Böylece Rasûlullah (s.a.v.), Ka'be'ye yöneltildi. Bunu kendisi de çok arzulamakta idi. Bir şahıs Rasûlullah (s.a.v.) ile ikinci namazını kıldı ve Ensâr'dan bir cemaatin yanına uğradı. Bunlar Beyti Makdis'e doğru kılmakta oldukları ikinci namazının rûku'un da idiler. O şahıs kendisinin Rasûlullah (s.a.v.) ile namaz kıldığına ve kiblenin Ka'be'ye çevrilmiş olduğuna şâhidlik ederek konuştu. Bunun üzerine onlar da rûku'da oldukları halde Ka'be'ye doğru döndüler. (Buhârî, İman: 27; Müslim, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Sûfyân es Sevrî bu hadisi Ebû İshâk'tan rivâyet etmiştir.

2963- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Onlar sabah namazının rûkuunda idiler."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu konuda Amr b. Avf el Müzenî'den, İbn Ömer'den, İmara b. Evs'den ve Enes b. Mâlik'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi hasen sahihtir.

2964- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Ka'be'ye yöneltildiği zaman Ashab: Ey Allah'ın Rasûlül dediler. Beyt-i Makdis'e doğru namaz kılarken ölüp giden kardeşlerimizin durumu ne olacak? Bunun üzerine Allah Bakara sûresi 143. ayetini inzal etti: **"... Allah szin imanınızı ve önceden Kudus'e dönerek kıldığınız namazları boşa götürecektir..."** (Ebû Dâvûd, Sünnet: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2965- Urve (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âişe (r.anha)'ya Safa ile Merve arasında Sa'y yapmayan kimseye bir şey gerekmez bu sebeble orada Sa'y edemez isem aldırış etmem dedim. Bunun üzerine Âişe: Ey kız kardeşimin oğlu ne kötü söz söyledin! Rasûlullah (s.a.v.) ve Müslümanlar Sa'y etmişlerdir. Ancak cahiliyye döneminde Müşellel denilen yerdeki Menat putu için ihrama girenler Safa ile Merve arasında sa'y yapmazlardı. Bu yüzden yüce Allah Bakara sûresi 158. ayetini indirdi. **"Hac ve Umre maksadıyla Ka'be'ye gelenlerin safâ ile Merve arasında gidip gelmelerinde sakınca yoktur."** Mesele senin de dediğin gibi olsaydı Allah Safa ile Merve arasında gidip gelmekte bir sakınca yoktur buyurmazdı.

Zühri diyor ki: Bunu Ebû Bekir b. Abdurrahman b. Harîs b. Hişâm'a anlattım hoşuna gitti ve dedi ki: **"İşte bu bir ilimdir."** İlim adamlarının bazılarının şöyle dediklerini işittim. Araplardan Sa'fa ile Merve arasında sa'y etmeyenler bu iki taş arasında sa'y etmemiz cahiliyye işidir, derlerdi. Ensâr'dan olan diğerleri de bize Ka'be'yi tavaf etmemiz emredildi. Safa ile Merve arasında sa'y etmek bize emredilmedi, dediler. Bunun üzerine Allah Bakara sûresi 158. ayetini indirdi: **"Safa ile Merve'de Allah'ın insanlığa sunduğu sembollerden biridir..."** Ebû Bekir b. Abdurrahman bu ayetin onlar ve bunlar hakkında nazil olduğu kanaatindeyim, demektedir. (Buhârî, Hac: 27; Müslim, Hac: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2966- Âsım b. Ahvel (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Enes b. Mâlik (r.a.)'e Safa ile Merve'den sordum bunun üzerine şöyle dedi: O ikisi cahiliyye dönemi sembollerindendir. Müslüman olunca bunlardan el çektik. Bunun üzerine Allah: **"Safa ile Merve, Allah'ın insanlığa sunduğu sembollerden birisidir. Her kim hac ve Umre..."** (Bakara 158) ayetini indirdi. Dolayısıyla Safa ile Merve arasında Sa'y etmek tatavvu yani nafile olup vâcib değildir. **"Zira kim gönlünden koparak iyiliği artırırsa bilsin ki Allah şükre bol karşılık verendir ve her şeyi bilendir."** (Bakara: 158) (Buhârî, Hac: 27; Müslim, Hac: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2967- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mekke'ye geldiğinde Rasûlullah (s.a.v.)'den işitmişim. Ka'be'yi yedi sefer dolaştıktan sonra Bakara 125. ayeti olan: **"... Öyleyse vaktiyle İbrahim'e ayarlanan yer sizde kendinize ibadet yeri edinin..."** ayetini okudu ve makamın arkasında namaz kıldı, sonra Hacer-ül Esved'e gelerek uzaktan onu eliyle işaret ederek selamladı sonra Allah'ın başladığı yerden başlayalım diyerek Safa tepesine çıktı ve Bakara 158. ayetini okudu. (Müslim, Hac: 27; Nesâî, Menasik: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2968- Berâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ashâbı oruç ilk farz olduğunda şöyle yapardı: Oruçlu kişi iftarını açmadan uyuya kalırsa gecesinde de akşama kadar, gündüzünde de bir şey yiyemezdi. Kays b. Sırme oruçlu idi. İftar zamanı gelince hanımına geldi ve yanında yiyecek var mı? diye sordu. O da hayır dedi. Fakat sana biraz yiyecek bir şeyler arayıp bulayım dedi. Hanımı yanına gelince gün boyu çalışıp yorgun düşen kocasını uyumuş olarak

buldu ve yazık oldu sana dedi. Gün yanya gelince Kays bayılıp düştü. Durum Peygamber (s.a.v.)'e anlatıldı, bunun üzerine Bakara 187. ayeti indi. Müslümanlar bu ayete çok sevindiler **"... ve gecenin karanlığından, tan yerinin aydınlığı fark edinceye kadar yiyip içebilirsiniz..."** (Buhârî, Savm: 27; Nesâî, Siyam: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2969- Numân b. Beşîr (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Mü'min sûresi 60. ayet; **"Rabbınız buyuruyor ki bana duâ edin duânızı kabul edeyim..."** ayetindeki duâ ibadet etmek demektir dedi ve ayeti sonuna kadar okudu. (İbn Mâce, Duâ: 57)

© **Tirmizî:** Mansur rivâyeti olarak bu hadis hasen sahihtir.

2970- Adiyy b. Hatîm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bakara 187. ayeti nazil olunca oradaki siyah iplik, beyaz iplik meselesini Rasûlullah (s.a.v.): **"Gecenin karanlığından gündüzün beyazlığının seçlmesidir"** buyurdu. (Buhârî, Savm: 27; Müslim, Siyam: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ahmed b. Münî' Hüseyim vasıtasıyla Mûcâlid'den, Şa'bî'den, Adiyy b. Hâtîm'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

2971- Adiyy b. Hatîm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e oruçtan sordum, "Bakara 187. ayetini okudu." Ben de biri beyaz diğeri siyah iki ip aldım onlara bakmaya başladım. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) bana bir şey söyledi -Sûfyân bu şeyi ezberinde tutamamıştı- ve gerçekten o gece ile gündüzdür buyurdu. (Buhârî, Savm: 27; Müslim, Siyam: 17)

© Bu hadis hasen sahihtir.

2972- Eslem Ebû Imrân et Tüçibî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rum şehri olan İstanbulda idik. Rumlar karşımıza büyük bir ordu çıkardılar. Onlara karşı Müslümanlardan bir o kadar veya daha fazla asker çıkarıldı. Mısırlıların başında komutan olarak Ukbe b. Âmir bulunuyordu. Ordunun komutanı ise Fedâle b. Ubeyd idi. Müslümanlardan bir asker Rumların saflarına hücum ederek onların arasına girdi. Askerler bağıarak **"sübhaneAllah"** dediler. Bu kimse kendi eliyle kendini tehlikeye atıyor. Bunun üzerine Ebû Eyyûb ortaya atılarak şöyle dedi: Ey insanlar! Siz bu ayeti (Bakara 195) yorumlamaya çalışıyorsunuz bu yaptığınız bir yorumdur. Bu ayet biz Ensâr topluluğu hakkında nazil olmuştur. Allah, İslam'ı güçlendirip yardımcıları çoğaltınca bizler peygambere duyurmadan birbirimize pek çok malımızı heder edip tükettik; mallarımızla ilgilenmedik. Allah, İslam'ı güçlendirmiş, yardımcıları çoğaltmıştır. Artık bizler mallarımızın başına oturup onlarla meşgul olsak ihmal ettiğimiz şeyleri telafi etsek dedik. Allah, bizim bu sözümüze karşılık olmak üzere şu ayetini indirdi: (Bakara: 195) **"Allah yolunda size verilenlerden bol bol harcayın. Böylece size Cennet kazandıracak imkanı hazır bulmuşken onu kullanmayacak kendi elinizle kendimizi tehlikeye atmayın..."** Tehlike: Malların üzerinde oturmak onları çoğaltmaya ve ıslah etmeye çalışmak ve Allah yolunda cihâdı terk etmektir.

Böylece Ebû Eyyûb, Allah yolunda cihâda devam ederek şehîd olup Rum toprağına defnedilmiştir. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

2973- Ka'b b. Ucre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Tüm benliğimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki şu ayet benim hakkımda nazil olmuştur ve Allah orada beni kastetmiştir. "... ama içinizden hasta olan veya başında rahatsızlık olan, kimse bu yüzden daha önce traş olursa oruç tutarak veya sadaka vererek veya kurban keserek özrünü karşılayacak bir şey yapmalıdır." (Bakara 196) Ka'b b. Ucre diyor ki: İhramlı olarak Hudeybiye'de Peygamber (s.a.v.) ile beraber idik, müşrikler yolumuzu kesip bizi muhasara etmişler ve Ka'be'ye bırakmıyorlardı.

Benim saçlarımla kulak memesine kadar uzamıştı o derece bit vardı ki yüzüme dökülmeye başladı. Peygamber (s.a.v.) bana uğradı ve saçındaki bitler seni rahatsız ediyor olmalı dedi. Ben de evet dedim. Rasûlullah (s.a.v.): Tıraş ol buyurdu ve bu ayet nazil oldu.

Mûcâhid diyor ki: Oruç üç gündür, yemek altı yoksul içindir. Kurban ise koyun ve benzerileridir.

Ali b. Hucr, Hüseyim vasıtasıyla Ebû Bişr'den, Mûcâhid'den, Abdurrahman b. ebî Leylâ'dan, Ka'b b. Ucre'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır. (Buhârî, Hac: 27; Müslim, Hac: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ali b. Hucr, Hüseyim vasıtasıyla Eş'as b. Sewar'dan, Şa'bi'den, Abdullah b. Ma'kil'den, Ka'b b. Ucre'den yukarıdaki hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Abdurrahman b. el İsbahanî, Abdullah b. Ma'kil'den buna yakın bir hadis rivâyet etmiştir.

2974- Ka'b b. Ucre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) yanıma geldi ben bir tencerenin altını yakmakta idim. Bitler alnımdan ve kaşlarımdan dökülmekte idi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), başındaki bitler seni rahatsız ediyor mu? Buyurdu. Ben de evet dedim. O halde başını tıraş et, ya bir kurban kes veya üçgün oruç tut veya altı fakiri doyur buyurdu. Eyyûb diyor ki: **"Mûcâhid'in bu üç şeyden hangisini önce zikrettiğini bilmiyorum."** (Buhârî, Hac: 27; Müslim, Hac: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2975- Abdurrahman b. Ya'mur (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hac Arafattır, Hac Arafattır, Hac Arafattır, Minâ günleri ise üç gündür."** (Bakara 203) **"... Kim iki gün içerisinde Minâ'dan Mekke'ye dönerse ona günah yoktur, kim de geri kalırsa yolunu Allah ve kitapla bulduğu takdirde günaha girmemiş olur..."** Fecr doğmadan önce Arafat'a yetişen kişi Hacca yetişmiş olur. (Nesâî, Menasik: 2; Ebû Dâvûd, Menasik: 27)

© **ibn Ömer, Sûfyân b. Uyeyne'den naklederek dedi ki: "Bu hadis Sevrî'nin rivâyet ettiği en güzel hadistir."**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadis Şu'be, Bükeyr b. Atâ'dan rivâyet etmiştir. Bu hadisi sadece Bükeyr b. Atâ'nın rivâyeti olarak bilmekteyiz.

2976- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Bakara 204. ayeti hakkında şöyle buyurdu: **"Allah en fazla kızıp hoşlanmadığı insan düşmanların en yamanı olan konuşmasına dîni elbise büründüren kimsedir."** (Buhârî, Mezâlim: 27; Müslim, İlim: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

2977- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Yahudiler kadınlar hayız gördüğü zaman onlarla bir arada yemezler, içmezler, evlerde onlarla birlikte olmazlardı. Bu durum Rasûlullah (s.a.v.)'e soruldu da Allah, Bakara 222. ayetini indirdi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.), onlara kadınlarla bir arada yemelerini içmelerini ve cinsel ilişki dışında beraber olabileceklerini emretti. Bunun üzerine Yahudiler: Her konuda bizi muhalefet ediyorlar dediler. Abbâd b. Bîsr ve Üseyd b. Hudayr, Peygamber (s.a.v.) ile gelerek bu durumu bildirdiler ve muhalefet etmek, tam her konuda olsun diye hayızlı iken cinsel ilişki de bulunamaz mıyız? Diye sordular. Rasûlullah (s.a.v.)'in yüzü birden değişiverdi ve ikimize kızdığını anladık kalkıp giderken birileri Peygamber (s.a.v.)'e süt hediyesi göndermişti. Rasûlullah (s.a.v.), peşlerinden bir adam gönderip onlara bu gelen hediye sütten içirdi. Böylece bize kızmağını anlamış olduk. (Müslim, Hayz: 27; Nesâî, Hayz: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2978- Muhammed b. Abdûl A'lâ (r.a.), Abdurrahman b. Mehdî vasıtasıyla Hammad b. Seleme'den, Sabit'den, Enes'den mana olarak bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır. İbn ebî Ömer Sûfyân vasıtasıyla İbn'ül Münkedir'den ve Câbir'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Yahudiler şöyle de derlerdi: **"Kişi kansına arkasından yaklaşıp cinsel ilişkide bulunursa ve bir çocuğu olursa o çocuk şaşı olur."** Bakara 223. ayeti indirildi: **"Kadınlarınız sizin için nesil yetiştiren tarlalarınızdır. Bu yüzden tarlanıza nasıl isterseniz böylece varın..."** (Müslim, Hayz: 27; Nesâî, Hayz: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2979- Ümmü Seleme (r.anha)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Bakara 223. ayeti hakkında şöyle buyurdu: **Yani tek yoldan dilediğiniz şekilde."** (Müsned: 25387)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. İbn Huşeym; Abdullah b. Osman'dır. İbn Sâbit; Abdurrahman b. Abdullah b. Sabit el Cumahî olup Mekkelidir.

Hafsa; Ebû Bekir es Siddîk'in oğlu Abdurrahman'ın kızıdır, **"Fisimamın vahid"** diye de rivâyet edilmiştir. Mana olarak bir olup tek bir delikten yaklaşınız anlamındadır.

2980- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Ömer, Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek **"Mahvoldum"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.) de seni mahveden nedir? Buyurdu. Ömer: Bu gece binitime ters bindim yani hanımına arkasından önüne yaklaştım dedi. Peygamber (s.a.v.), ona bir karşılık vermedi ve hemen Bakara 223. ayeti nazil oldu ve Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Önden yaklaş veya öne arkadan yaklaş ancak makad delliğinden ve hayız halinden sakın."** (Müsned: 2569)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Yakub b. Abdullah el Eş'arî; Yakub el Kummî'dir.

2981- Ma'kıl b. Yesâr (r.a.)'den rivâyete göre: Ma'kıl, Peygamber (s.a.v.) zamanında kız kardeşini bir Müslüman'la evlendirdi. Bu kadın o kimse yanında belli bir süre kaldı. Sonra o kişi bu kadını bir talakla boşadı, bekleme süresi doluncaya kadar da ona müracaat etmedi. Sonra kadın o adama o adam da kadına istek duydu. Pek çok dünürücü ile beraber o da o kadını istedi. Ma'kıl ona: **"Hey şaşkın adam ben onu sana vermiş ve seninle evlendirmişken sen onu boşadın vallahi sana ebediyen bir daha dönemez. Senin onunla bir alakan kalmamıştır"** dedi. Allah ise bu erkeğin o kadına o kadının da bu erkeğe ihtiyacı olduğunu bilmekteydi. Bu yüzden Bakara sûresi 232. ayetini indirdi: **"Eşlerinizi boşadığınızda bekleme süreleri de sona erdiğinde kocalarıyla örfe uygun güzelce anlaşmışlarsa onlara engel olmayın. Bu Allah'a ve ahiret gününe inanan her biriniz için bir uyarıdır ve sizin için en erdemli ve en temiz yoldur. Allah bilir siz bilmezsiniz."** Ma'kıl bunu işitince Rabbimi dinlemek ve boyun eğmek vazifemdir, sonra eski kocasını çağırdı ve seni evlendirip ikramda bulunacağım. (İbn Mâce, Talak: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis başka şekilde de Hasan-ı Basrî'den rivâyet edilmiş olup garibtir. Bu hadiste velisiz nikahın caiz olmadığına bir işaret vardır. Çünkü Ma'kıl'ın kız kardeşi dul idi. Evlenme işi velisinden ayrı olarak kendi elinde olsaydı kendi kendini evlendirir. Ma'kıl'e muhtaç olmazdı. Nihayet Allah bu ayeti kerimede velilere hitap ederek şöyle buyurmaktadır: **"...anlaşmışlarsa onlara engel olmayın..."** Bu ayette'de; Evlendirme konusunda salahiyetin kadının rızası alınmak suretiyle velilere aid olduğuna bir işaret vardır.

2982- Âişe (r.anha)'nın azâdlı kölesi Ebû Yunus'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Âişe kendisi için bir Mushaf yazmamı bana emretti ve Bakara 238. ayetine geldiğinde beni haberdar et dedi. Bu ayete geldiğimde kendisini haberdar ettim. Bu ayeti bana **"namazları, orta namazını, ikindi namazına devam edin ve Allah'ın huzuruna içten bir bağlılıkla durun"** diye yazdırdı ve bunu Rasûlullah (s.a.v.)'den böylece işittim dedi. (Müslim, Mesacid: 27; Nesâî, Salat: 17)

© Bu konuda Hafsa'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2983- Semure b. Cündüp (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Orta namaz ikindi namazıdır."** (Müsned: 19224)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2984- Ubeyde es Selmânî (r.a.)'den rivâyete göre, Ali kendisine Rasûlullah (s.a.v.)'in, Hendek savaşı günü şöyle dediğini aktarmıştır: **"Allah'ım güneş batıncaya kadar orta namaz = ikindi'den bizi meşgul ettiklerinden dolayı o müşriklerin kabirlerini ve evlerini ateşe doldur."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Mesacid: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Değişik şekilde Ali'den de rivâyet edilmiştir. Ebû Hassân el A'rec'in ismi, Müslim'dir.

2985- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Orta namaz ikindi namazıdır."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Mesacid: 17)

© Bu konuda Zeyd b. Sabit, Ebû Haşim, Utbe ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2986- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) zamanında namazın ilk farz olduğu günlerde namaz içersinde konuşurduk, Bakara 238. ayet nazil oldu ve namazda susmak emredildi."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Mesâcid: 17)

© Ahmed b. Menî', Hüseyin vasıtasıyla İsmail b. ebî Hâlid'den bu geçen hadisin bir benzerini bize rivâyet etti ve şu ilaveyi yaptı: **"Namazda bize konuşma yasaklandı."**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Amr eş Şeybânî'nin ismi Sa'd b. İyas'tır.

2987- Berâ (r.a.)'den rivâyete göre, Bakara 267. ayeti hakkında şöyle demiştir: **"Başkalına vermek için özellikle kötü olanı seçmeyin!"** Bu ayet biz Ensâr topluluğu hakkında nazil oldu. Hurmalarımız vardı, herkez hurmalarından az veya çok durumuna göre getirirdi. Bir kimse bir veya iki salkımın yanına gelir değneğiyle ona vurur yaş ve kuru düşen hurmalardan yerdi.

Hayırda gözü olmayan bazı kimseler de vardı ki bunlardan biri üzerinde kötü ve değersiz hurmalar bulunan hurma dalını veya kınmış hurma dalını getirip mescide asardı. Bunun üzerine Allah, Bakara 267. ayetini indirdi: Ey iman edenler! Kazandığınız güzel şeylerden ve topraktan sizin için bitirdiğimiz ürünlerden başkaları için harcayın; özellikle kötü olanı seçmeyin, gözünüzü yummadan alamayacağınız şeyi mi bağışlıyorsunuz...? Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Sizden birine verdiği şeyin bir benzeri verilmiş olsa onu gözünü yumarak ve utanarak alır. Bundan sonra biz elimizde bulunan ürünlerin en iyisinden getirir olmuştuk." (İbn Mâce, Zekat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir. Ebû Mâlik, Gıfârî olup adının Gazvan olduğu söylenmektedir. Sevrî, Süddî'den buna yakın bir hadis rivâyet etmiştir.

2988- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İnsanoğluna şeytanın vesvese vermesi, meleğin de ilham etmesi vardır. Şeytanın vesvesesi kötülöklere götürmek ve gerçekleri yalanlatmaktır. Meleğin ilhamı ise hayırlara götürüp hakkı doğrulamaktır. Kim hayırlara yönelmeyi ve hakkı doğrulamayı vicdanında bulursa bunun Allah'tan olduğunu bilsin ve Allah'a hamd etsin. Kim de vicdanında şeytanın vesvesesini bulursa taşlanmış ve kovulmuş şeytandan Allah'a sığınsın. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), Bakara sûresi 268. ayetini okudu: "Şeytan sizi fakırlık ihtimaliyle korkutur ve size cimriliği emreder..."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis Ebû'l Ahvas'ın rivâyeti olarak hasen garibtir. Merfu olarak sadece Ebû'l Ahvas'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

2989- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ey insanlar! Allah temizdir ancak temiz olanları kabul eder. Allah peygamberlerine emrettiğini mü'minlerine de emretmiştir"** diyerek Mü'minûn sûresi 51. ayetini okudu: **"Siz ey peygamberler! Dünya hayatının temiz ve meşru nimetlerinden payınızı alın, doğru ve dürüst işler işleyin, çünkü ben sizlerin ne yaptığını eksiksiz bilenim."** Ayrıca Bakara 172. ayetini de okudu: **"Ey iman edenler! Size rızık olarak sağladığımız iyi şeylerden nasiplenin ve Allah'a şükredin, eğer sadece Allah'a kulluk ediyorsanız."** Ebû Hüreyre dedi ki:

Rasûlullah (s.a.v.), bir adamdan bahsetti uzun seferler yapan saçı dağınık eli yüzü toz toprak içinde olup elini uzatıp Ya Rabbi Ya Rabbi diyerek duâ eder; halbuki yediği haramdır, içtiği haramdır, giydiği haramdır ve devamlı haramla beslenmiştir. Böyle birinin duâsı nasıl kabul edilir? (Müslim, Zekat: 27; Dârimî, Rikak: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Fudeyl b. Mersuk'un rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Hazım'a, Eşcaî'li denilir ismi, Selman'dır. Azze el Eşcaî'nin azâdlı kölesidir.

2990- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bakara sûresi 284. ayeti olan **"... aklınızdan geçeni açıklasanız da gizleseniz de Allah mutlaka hesaba çekecektir..."** ayeti nazil olunca bizi üzmüştü. Kendi kendimize şöyle demiştik: Birimiz içinden bir şey geçirecek bunun hesabı kendisine sorulacak, neyin bağışlanıp neyin bağışlanmayacağını da bilemeyeceğiz. O ayetten sonra Bakara 286. ayet indi ve bu ayetin hükmünü kaldırdı: **"Allah hiç kimseye taşıyabileceğinden daha fazlasını yüklemez. Kişinin yaptığı her iyilik kendi yararına, her kötülük de kendi zararınadır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

2991- Ümeyye (r.anha)'dan rivâyete göre, bizzat kendisi Âişe (r.anha)'ya Bakara 284. ayetiyle, Nisa sûresi 123. ayeti olan: **"... Kim bir kötülük yaparsa onunla cezalanır."** Ayetinin tefsirini sordu. Bunun üzerine Âişe şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'e sorduğumdan beri bu ayetin tefsirini bana kimse sormamıştı. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştu: Bu ayette geçen konu, kulun yakalandığı bir sıtma hastalığı veya başına gelen bir musibet veya kaybettiği küçük bir miktar dünyalık için üzülmekten dolayı kınanmıştır. Sonunda kul madenin kıpkırmızı ateşten temizlenip çıktığı gibi günahlarından temizlenir çıkar. (Müsned: 24651)

© **Tirmizî:** Âişe hadisi olarak bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Hammad b. Seleme rivâyetiyle bilmekteyiz.

2992- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bakara 284. ayeti inince kalplerimiz o kadar sıkıntıya girmişti. O güne kadar öyle bir sıkıntı görmemiştik Ashab durumu Rasûlullah (s.a.v.)'e arz ettiler, Rasûlullah (s.a.v.)'de işittik itaat ettik deyiniz buyurdu. Allah'ta onların kalplerine imanı yerleştirdi de Allah Bakara sûresi 285. 286. ayetlerini indirdi. "Peygamber Rabbinden kendisine indirilenlere iman etti, mü'minler de iman ettiler. Onlardan her biri; Allah'a, meleklerine, kitaplara ve elçilerine inanırlar ve O'nun elçileri arasında hiçbir ayırım yapmazlar. İşittik itaat ettik, bizi bağışlamayı dileriz. Zira tüm yolculukların varış yeri sensin, derler. Allah hiç kimseye taşıyabileceğinden daha fazlasını yüklemez. Kişinin yaptığı her iyilik kendi yararına, her kötülük de kendi zararınadır. Ey Rabbimiz! Unutur veya bilmeden hata yaparsak, bizi sorgulamal (Allah: Sorgulamayacağım buyurdu) Ey Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır yük yükleme. (Allah: Yüklemeyeceğim buyurdu) Ey Rabbimiz! Güç yetiremeyeceğimiz yükleri bize taşıtma. Günahlarımızı affet, bizi bağışla ve bize acı. (Allah tamam öylece yaptım buyurdu) (Müslim, İman: 187)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. İbn Abbâs'tan da değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Adem b. Süleyman, Yahya b. Adem'in babasıdır.

Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 4

➤ ÂL-İ İMRÂN SÜRESİNİN TEFSİR EDİLEN AYETLERİ

2993- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e: Âl-i İmrân sûresi 7. ayeti olan **"...Kalpleri gerçeklerden sapmaya meyilli olanlar, sırf kafaları karıştıracak şeyler bulmak için ve ona keyfi anlamlar yüklemek amacıyla kitabın müteşabih denilen kısmına uyarlar..."** ayetinin tefsirini sordum da Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Onları gördüğünüz zaman kendilerini tanı ve onlardan sakın."** Yezîd şöyle dedi: **"Onları gördüğünüz zaman kendilerini tanıyınız ve onlardan uzak durunuz."** Bu sözü iki üç sefer tekrarladi. (Buhârî, Tefsirül Kur'ân: 27; Müslim: İlim: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2994- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e Âl-i İmrân sûresi 7. ayetinin tefsiri soruldu da bunun üzerine şöyle buyurdu: **"O Kur'ân'ın müteşabih ayetlerine uyanları gördüğünüzde kalpleri sapanlar diye Allah'ın adlandırdığı kimseler onlardır, onlardan sakının."** (Buhârî, Tefsirül Kur'ân: 27; Müslim: İlim: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi Eyyûb'tan, İbn ebî Müleyke'den ve Âişe hadisi olarak rivâyet edilmiştir. Pek çok kişi bu hadisi İbn ebî Müleyke'den ve Âişe'den rivâyet ederek senedinde **"Kâsım b. Muhammed'i"** zikretmediler. Bu hadisin senedinde Kâsım b. Muhammed'i sadece Yezîd b. İbrahim et Tüsterî zikretmektedir.

İbn ebî Müleyke; Abdullah b. Ubeydullah b. Ebî Müleyke olup Âişe'den hadis işitmiştir.

2995- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her peygamberin diğer peygamberlerden bir dostu vardır. Benim dostum ise atam, Halî İbrahim'dir. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) Âl-i İmrân 68. ayetini okudu: "İnsanların İbrahim'e en yakın olanı, O'na uyanlar, şu peygamber ve O'na iman edenlerdir. Allah ta, mü'minlerin en yakın dostu ve her türlü işlerini düzeltip yürütendir."** (Müsned: 3609)

© Mahmûd Ebû Nuaym vasıtasıyla Sûfyân'dan, babasından, Ebû'd Duhâ'dan ve Abdullah b. Mes'ûd'tan geçen hadisin bir benzerini rivâyet etti ve senedinde **"Mesrûk'u"** zikretmedi.

Tirmizî: Bu rivâyet Ebû'd Duha'nın, Mesrûk'tan rivâyetinden daha sağlamdır. Ebû'd Duha'nın adı Müslim b. Sabîh'tir.

Ebû Küreyb, Vekî' vasıtasıyla Sûfyân'dan, babasından, Ebû'd Duha'dan ve Abdullah b. Mes'ûd'tan, Ebû Nuaym hadisinin bir benzerini rivâyet etti bu rivâyette Mesrûk yoktur.

2996- Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) dedi ki: **"Her kim yemininde yalancı olduğu halde bir Müslüman'ın malını elde etmek için yemin ederse Allah'ı kendisine karşı gazâblanmış olarak bulur."** Eş'as b. Kays dedi ki: Bu hadis benim hakkımda söylenmiştir; şöyle ki: Benimle bir Yahudî arasında bir toprak meselesi vardı. Derken Yahudî benim hakkımı inkar etti. Bunun üzerine O'nu Rasûlullah (s.a.v.)'e götürdüm. Rasûlullah (s.a.v.), bana delilin var mıdır? Buyurdu. Ben de hayır dedim. Rasûlullah (s.a.v.), Yahudiye yemin et buyurdu, bunun üzerine ben Ey Allah'ın Rasûlü! O yemin eder ve malımı götürür dedim. Bunun üzerine Allah, Âl-i İmrân sûresi 77. ayetini indirdi: **"Doğrusu Allah'a karşı verdikleri sözü ve yeminleri az bir menfaat karşılığında değiştirenler var"**

ya; İŖte onlar öteki dünyanın nîmetlerinden faydalanamayacaklardır. Allah kıyamet günü onlarla ne konuşacak, ne yüzlerine bakacak, ne de onları günahlarından anndıracaktır. Onlar için acıklı bir azâb vardır.” (Buhârî, Müsakat: 85; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu konuda İbn ebî Evfâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

2997- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âl-i İmrân 92. ayeti: **“...Ey Mü'minler! Sevdığınız şeylerden Allah rızası için başkalarına harcamadıkça, gerçek erdemliliğe ve hayra ulaşmış olamazsınız...”** ile, Bakara sûresi 245. ayeti: **“Allah'ın kat kat fazlasıyla geri ödeyeceği güzel bir borcu Allah'a verecek olan kimdir?...”** ayeti indiği zaman Ebû Talha'nın bir bahçesi vardı. Ey Allah'ın Rasûlül, dedi. Bahçem Allah için vakıftır. Bunu gizli olarak yapabilseydim burada açıklamazdım dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **“Onu akrabalarına ve yakınlarına miras olarak bırak”** buyurdu. (Buhârî, Zekat: 27; Müslim, Zekat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Mâlik b. Enes bu hadisi İshâk b. Abdullah b. Ebî Talha'dan ve Enes b. Mâlik'den rivâyet etmiştir.

2998- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e **“Gerçek hacı kimdir?”** diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.): **“Sağı başı dağınık sūs ve gösteriŖten uzak kul”** diye cevap verdi. Bir başkası kalktı ve **“Hangi hac daha faziletlidir”** diye sordu? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **“Telbiye ve tekbir seslerinin yükseldiği kurban kanlarının akıtıldığı hac'tır.”** Bir başkası kalkıp: **“Hac için yola gücü yetme şartı nedir? Diye sorunca Rasûlullah (s.a.v.): “Azık ve binittir”** buyurdular. (İbn Mâce, Menasik: 27)

© Tirmizî: Bu hadisi sadece İbn Ömer'den rivâyet eden İbrahim b. Yezîd el hûzî el Mekkî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Bazı hadisçiler İbrahim b. Yezîd'i hafızası yönünden tenkid etmişlerdir.

2999- Sa'd b. Ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âl-i İmrân sûresi 61. ayeti olan, **“Gelini oğullarımızı, oğullarınızı, kadınlarımızı, kadınlarınızı, biz, siz, hepimizi çağıralım”** ayeti inince Rasûlullah (s.a.v.): **“Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'i çağırdı ve Ey Allah'ım bunlar benim allemdendir”** buyurdu. (Müsned: 1522)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

3000- Ebû Gâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Umâme, Şam mescidinin direklerine asılı başlar gördü ve şöyle dedi: **“Cehennemlin köpekleri gökyüzünün altında öldürölmüşlerin en kötüleri... onların öldürdükleri kişiler de öldürölmüşlerin en iyileridir.”** Sonra Âl-i İmrân sûresi 106. ayetini okudu: **“Bazı yüzlerin mutluluktan parladığı, bazı yüzlerin de ızdırabtan karardığı o hesap gününde, yüzleri kararanlara: “İman ettikten sonra Allah'tan gelen gerçekleri örtbas mı ettiniz? O gerçekleri örtbas ettiğinizden dolayı tadın bu azabı, denilecek.”** Ebû Umâme'ye bunu Rasûlullah (s.a.v.)'den sen mi işittin diye sordum, şöyle cevap verdi. Bunu

Rasûlullah (s.a.v.)'den; bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi kere işitmemiş olsaydım size aktarmazdım (yani daha çok işittiğim için aktarıyorum) dedi. (İbn Mâce, Zühd: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Ebû Gâlib'in ismi "Hazevver" dir. Ebû Umâme el Bâhilî'nin ismi ise Suday b. Aclan olup Bahile kabilesinin lideridir.

3001- Behz b. Hakîm (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre, Behz Â-i İmrân sûresi 110. ayeti olan: **"Siz müslümanlar, insanlığın iyiliği için yaratılarak yeryüzüne çıkarılmış hayırlı bir topluluksunuz, doğru olanı emreder, eğri olandan alıkoyarsınız..."** ayeti hakkında Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurduğunu işitti: **"Siz Yeryüzünde gelip geçen ümmetlerden yetmişinciyi tamamlıyorsunuz, siz bunların hepsinden en hayırlı ve Allah yanında da en ikrama layık olanıdır."** (İbn Mâce, Zühd: 27)

© Bu hadis hasendir.

Pek çok kişi bu hadisi Behz b. Hakîm'den buradaki gibi rivâyet etmiş ancak **"İnsanlar arasından çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz"** bölümünü zikretmemişlerdir.

3002- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in Uhud günü yüzü alından yaralarak kanlar yüzüne akmıştı. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle demişti: **"Kendilerini Allah'a davet eden peygamberlerine bunu yapan bir millet nasıl felah bulur.** Bunun üzerine Allah Â-i İmrân sûresi 128. ayetini indirdi: **"Kullanımın işinden hiçbir şey sana ait değildir. Allah, ya onların tevbesini kabul eder, yahud onları varlık sebebine aykırı davrandıkları için azab eder."** (İbn Mâce, Zühd: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3003- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Uhud savaşında Rasûlullah (s.a.v.)'in yüzü yarıldı, dişi kırıldı omzundan ok yarası aldı. Kan, yüzünden akmaya başladı hem kanını siliyor hem de **"Kendilerini Allah'a davet eden peygamberlerine bunu yapan bir ümmet nasıl kurtuluş bulacak?"** buyuruyordu. Bunun üzerine Allah, Â-i İmrân sûresi 128. ayetini indirdi. (Müslim, Cihâd: 27; İbn Mâce, Fiten: 17)

© Abd b. Humeyd'den işittim şöyle diyordu: Yezîd b. Harun bu hadiste yanılmıştır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3004- Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Uhud savaşı günü şöyle duâ etti: **"Allah'ımı Ebû Sûfyân'ı rahmetinden uzaklaştırıp lanet et. Allah'ımı Harîs b. Hişâm'ı rahmetinden uzaklaştırarak lanet et. Allah'ımı Saffan b. Ümeyye'yi rahmetinden uzaklaştırarak lanet et."** Ömer dedi ki: Bunun üzerine Â-i İmrân 128. ayeti nazil oldu. Sonra Allah onları affetti. Müslüman oldular Müslümanlıkları da mükemmeldi. (Müsned: 5550)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Ömer b. Hamza'nın, Sâlim'den ve babasından rivâyeti olarak garib görülmektedir. Zührî bu hadisi Sâlim'den ve babasından rivâyet etmiştir.

Muhammed b. İsmail, Amr b. Hamza'nın rivâyetini tanımıyor fakat Zührî'nin rivâyetini biliyor.

3005- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), dört kişiye bedduâ ederdi. Bunun üzerine Allah Âl-i Imrân 128. ayetini gönderdi: **"Kullanımın işinden hiçbir şey sana ait değildir Ey peygamber! Allah dilerse onların tevbesini kabul eder, yahud da onları varlık sebebine aykırı davrandıkları için azablandırır."** (Buhârî, Meğazi: 17; Nesâî, Tatbik: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir. Nafi'in, İbn Ömer'den rivâyeti olarak garib görülmüştür. Yahya b. Eyyûb bu hadisi İbn Aclan'dan rivâyet etmiştir.

3006- Esmâ b. Hakem el Ferâzî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ali'nin şöyle dediğini işittim. "Ben Rasûlullah (s.a.v.)'den bir hadis işittiğimde Allah o hadisle beni dilediği şekilde faydalandırırdı. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bir kimse bana hadis rivâyet ettiğinde ona yemin verdirirdim, yemin ederse onun hadis olduğunu tasdik ederdim. İşte bir seferinde Ebû Bekir bana bir hadis rivâyet etti. Ebû Bekir doğru sözlü birisidir. Dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim buyurdu ki: Her kim bir günah işler sonra kalkıp temizlenir, namaz kılar ve Allah'tan bağışlanmasını isterse Allah onu mutlaka affeder. Sonra Âl-i Imrân sûresi 135. ayetini okudu: **"Ve onlar utanç verici bir iş yaptıkları veya varlık sebeplerine aykırı bir davranışta bulundukları zaman, Allah'ı hatırlar ve günahlarının affı için yalvarırlar. Zaten Allah'tan başka kim günahları affedebilir? Onlar işledikleri günah ve hatalı işlerde de bilerek ısrar etmezler."** (İbn Mâce, İkame: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadisi Şu'be ve pek çok kişi Osman b. Muğîre'den merfu olarak rivâyet ettiler. Mis'ar ve Sûfyân'da aynı hadisi Osman b. Muğîre'den merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdir. Bazıları da yine Mis'ar'dan mevkuf olarak rivâyet etmişler bazıları da merfu olarak rivâyet etmişlerdir. Sûfyân es Sevrî, Osman, Muğîre'den mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir. Esmâ b. Hakem'in bundan başka rivâyet ettiği bir hadis bilmiyoruz.

3007- Ebû Talha (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Uhud savaşında başımı kaldırıp sağıma soluma bakınmaya başladım. O esnada Müslümanlardan kalkanın siperinde uyulamaktan dolayı kafasını eğmeyen kimse yoktu işte bu olay Âl-i Imrân sûresi 154. ayetindeki belirtilen olaydır: **"Sonra Allah, bu kederin ardından size bir emniyet duygusu ve bazılarınızı sarıp kuşatan bir iç sükûneti, uyuklama hali vermişti..."** (Buhârî, Meğazi: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Abd b. Humeyd, Ravh b. Ubâde vasıtasıyla Hammad b. Seleme'den, Hişâm b. Urve'den, babasından ve Zübeyr'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

3008- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Ebû Talha dedi ki: "Uhud savaşı günü savaş konumunda iken bizi uyku bastırdı. Ebû Talha: O gün uyku bastırılan kimselerden idim, kılıcım elimden düşüyor tekrar alıyorum, tekrar düşüyordu. Diğer bir gurub insanlar daha vardı ki onlar münafıklardı. Çok korkak ürkek hakka karşı çok kuşkucu idiler." (Buhârî, Meğazi, 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3009- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Âl-i İmrân sûresi 161. ayeti, Bedir günü kaybedilen kırmızı bir kadife elbise hakkında nazil olmuştur. Hatta o gün bazı kimseler: Belki de onu Rasûlullah (s.a.v.) aldı demişlerdi. Allah'ta bu ayeti indirdi: **"Bir peygamberin ganimet malına hainlik etmesi olacak şey değildir..."** (Ebû Dâvûd, Huruf: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Abdusselam b. Harb, Husayf'tan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Bazıları bu hadisi Husayf'tan, Miksem'den rivâyet ederek senedinde **"İbn Abbâs'tan"** dememişlerdir.

3010- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), benimle karşılaştı ve Ey Câbir, seni neden kırıgın görüyorum? dedi. Ben de: Ey Allah'ın Rasûlül Babam, Uhud gününde şehîd düştü, geride kalan borç ve çoluk-çocuk bıraktı, dedim. Rasûlullah (s.a.v.), babanın Allah tarafından nasıl karşılandığını sana haber vereyim mi? Ben de evet Ey Allah'ın Rasûlül dedim. Şöyle buyurdular: Allah bir kimseyle ancak perde arkasından konuşmuştur. Fakat babanı diriltmiş ve arada perde olmaksızın yüz yüze konuşarak şöyle buyurmuştur: Ey kulum dile benden sana dileğini vereyim o da Ey Rabbim beni dirilt senin yolunda ikinci kez öldürüleyim. Allah'ta şöyle buyurdu: Enbiya sûresi 95. ayete göre tekrar dünyaya dönmek mümkün değildir ve Âl-i İmrân 169. ayet indirildi: **"Fakat Allah yolunda öldürülenleri ölümler sanmayın. Hayır onlar diridir. Rableri katında rızıklanmaktadırlar."** (İbn Mâce, Mukaddime: 122)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Abdullah b. Muhammed b. Akîl, Câbir'den bu hadisin bir kısmını nakletmiştir. Bu hadisi sadece Musa b. İbrahim'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Ali b. Abdullah el Medîni ve pek çok ileri gelen hadisçiler bu hadisi Musa b. İbrahim'den bize aktarmışlardır.

3011- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, kendisine Âl-i İmrân 169. ayetin tefsiri soruldu da bunun üzerine şöyle dedi: Aynı soruyu bizde sormuştuk ta bize şöyle haber verilmişti: Onların ruhları yeşil kuşlar şeklindedir. Cennet'te diledikleri şekilde gezip dolaşırlar sonra Arş'a asılı kandillere dönerler Allah onlara yönelip baktı ve şöyle dedi: Bir şeyin artırılmasını ister misiniz ki size onu artırayım. Onlar da Ey Rabbimiz dediler. Neyin artırılmasını dileyelim Cennet'teyiz dilediğimiz şekilde gezinip duruyoruz. Sonra Allah onlara ikinci kez bakıp şöyle buyurdu: İlave olarak istediğiniz bir şey var mı? Derhal sizin için artırayım? Onlar da Rablerinden bir şey istemeden bırakılmayacaklarını görünce şöyle dediler: "Ruhtarımızı cesetlerimize çevir de dünyaya tekrar dönelim ve senin yolunda ikinci kez şehîd olalım." (Fakat Enbiya 95. ayetlere göre bu mümkün olmamaktadır.) (Müslim, İmara: 27; İbn Mâce, Cihâd: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

İbn ebî Ömer, Sûfyân vasıtasıyla Atâ b. Sâib'den, Ebû Ubeyde'den İbn Mes'ûd'tan bu hadisin bir benzerini bize rivâyet ederek şunu ilave etmişlerdir: **"Peygamber (s.a.v.)'e selamlarınızı ilet ve Ey Rabbimiz bizim senden razı olduğumuzu ve bizden de razı olduğunuzu ona bildir."**

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3012- Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, merfu olarak şöyle anlattı: Malının zekatını vermeyen her bir kimsenin boynuna kıyamet günü Allah bir yılan takacaktır. Sonra buna uygun olarak Â-i Imrân sûresi 180. ayetini okudu: **"Allah'ın kendilerine ikram edip verdiği malları, infak etmekte cimrillik gösterenler o biriktirdikleri malların, kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Aksine bu onlar için pek kötüdür. Bu derece cimrice sandıkları şey, kıyamet günü boyunlarına tasma gibi geçirilecektir. Zira göklerin ve yerin mirası Allah'ındır, hepsi O'na kalacaktır. Ve Allah yaptığınız her şeyden haberi olandır."** Abdullah b. Mes'ûd başka bir seferde de Rasûlullah (s.a.v.)'in buna uygun olarak aynı ayeti okumuştı.

Müslüman kardeşinin malını yalan yere yemin ederek kendi zimmetine geçiren kişi kıyamet günü Allah'ı kendisine kızgın vaziyette bulacaktır buyurdu ve buna uygun olarak Â-i Imrân 77. ayetini okudu: **"Doğrusu Allah'a karşı verdikleri sözü ve yeminleri az bir menfaat karşılığında değiştirenler var ya; işte onlar öteki dünyanın nimetlerinden faydalanamayacaklardır. Allah kıyamet günü onlarla ne konuşacak, ne yüzlerine bakacak, ne de onları günahlarından anndıracaktır. Onlar için acıklı bir azâb vardır."** (Nesâî, Zekat: 27; İbn Mâce, Zekat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3013- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu Cennet'te bir kamçı boyu kadar yer, dünyadan ve dünyada bulunan her şeyden daha hayırlıdır. Dilerseniz Â-i Imrân 185. ayetini okuyunuz **"...Orada ateşten uzaklaştırılıp Cennete konulacak olanlar, gerçek kurtuluşa ermişlerdir. Zira bu dünya hayatına düşkünlük, aldatıcı bir zevkten başka bir şey değildir."** (Dârimî, Rikak: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3014- Mervan b. Hakem (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mervan kapıcısı olan Rafî'e dedi ki: Git, İbn Abbâs'a şöyle söyle eğer her bir kimse yaptığına sevinir ve yapmadığı işlerle de övülmesini isterse mutlaka azâb göreceksin hepimiz azâblanacağız Bunun üzerine İbn Abbâs şöyle dedi: Bu ayetten size nel Çünkü bu ayet ehli kitap olan Yahudî ve Hıristiyanlar hakkında inmiştir. Sonra İbn Abbâs, Â-i Imrân 187. ayetini okudu: **"Allah kendilerine kitap verilenlerden, O kitabı mutlaka insanlara açıklayacaksınız, gizlemeyeceksiniz diye kesin söz almıştı. Fakat, onlar bunu kulak ardı ettiler ve küçük bir kazançla değiştirdiler. Ne kötü bir alışverişti bu."** Arkasından da hemen 188. ayeti okudu: **"Ettikleri kötülöklere sevinen ve yapmadıkları iyiliklerle övülmek isteyenlerin, davranışlarını doğru sanma, onların azâbtan kurtulacaklarını da sanma, onlar için acıklı bir azâb vardır."** İbn Abbâs şöyle devam etti: Peygamber (s.a.v.), o kitap ehline bir şeyler sormuştu da onlar o gerçeği gizleyip başka bir şeyler söyleyip çıkıp gittiler onlar istenilen şeyi değil de başka bir şeyi haber verdiler de böylelikle de övülmek istediler. Kendilerinden isteneni söylemeyip gizlediklerine de sevinip gittiler. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'an: 27; Müslim, i Sıfat-ül Münafıkın: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 5

➤ NİSÂ SÜRESİNDEKİ TEFSİR EDİLEN AYETLER

3015- Muhammed b. Münkedir (r.a.)'den rivâyete göre; Câbir b. Abdullah'tan şöyle işittiğini anlatmıştır. Hastalanmışım Rasûlullah (s.a.v.), beni ziyarete geldi ben kendimden geçmiş baygın durumda idim. Ayılınca, malım konusunda nasıl hareket edeyim diye sordum. Rasûlullah (s.a.v.), sustu ve Nisa sûresi 11. ayeti nazil oldu: **"Allah size çocuklarınızın alacağı miras hakkında şunu emreder: Erkek iki kadının hissesine eşit bir miktar alacaktır..."** (Buhârî, Vudu: 27; Müslim, Feraiz: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Pek çok kimse bu hadisi Muhammed b. Münkedir'den rivâyet etmişlerdir.

Fadl b. Sabah el Bağdadî, Sûfyân vasıtasıyla, İbn'ül Münkedir'den, Câbir'den, bu hadisin bir benzerini bize aktarmış olup, Fadl b. Sabbah'ın hadisi buradakinden daha uzuncadır.

3016- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, demiştir ki: Evtas savaşı günü müşrikler içerisinde kocaları bulunan bazı kadınlar cariyeler olarak savaş ganimetleri içerisinde bize düşmüştü fakat bazı kimseler bu kadınlarla cinsel ilişki yapmayı hoş karşılamadılar da Allah Nisa sûresi 24. ayetini indirdi: **"Savaşta esir olarak elinize geçirdiğiniz cariyeler dışında tüm evli kadınlar size haram kılınmıştır..."** (Müslim, Rada: 27; Nesâî, Nikah: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

3017- Yine Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Evtas savaşı günü kendi toplumlarında kocaları bulunan bazı esir kadınlar ganimetten pay olarak hissemize düşmüştü. Müslümanlar durumu Rasûlullah (s.a.v.)'e anlattılar ve Allah, Nisa sûresi 24. ayetini indirdi. (Müslim, Rada: 27; Nesâî, Nikah: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Aynı şekilde Sevrî, Osman el Bettî'den, Ebû'l Halîl'den, Ebû Saîd el Hudrî'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup senedinde **"Ebû Alkame"** yoktur. Bu hadiste **"Ebû Alkame"**'yi zikreden kimse tanımiyorum. Ancak, Hemmâm, Katade'den yaptığı rivâyette onu zikretmiştir. Ebû'l Halil'in adı Salih b. Ebî Meryem'dir.

3018- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) büyük günahlar hakkında şöyle buyurdu: **"Allah'a ortaklar tanımak, ana babaya âsî olmak, adam öldürmek, yalan şahidliği veya yalan söylemek."** (Bu hadis Nisa sûresi 31. ayetin tefsiri durumundadır) (Buhârî, Şehadet: 27; Müslim, Eyman: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir. Ravh b. Ubâde bu hadisi Şu'be'den rivâyet ederek hadisin senedinde Ubeydullah b. Ebî Bekre yerine Abdurrahman b. Ebî Bekre denilmiştir ki bu doğru değildir.

3019- Ebû Bekre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Günahlann en büyüğünü size bildireyim mi?"** Ashab **"Evet Ey Allah'ın Rasûlü"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'a ortaklar koşturmak, ana babaya âsî olmak"** Rasûlullah (s.a.v.) yaslanmış durumda iken doğrularak: **"yalancı şahidlik ve yalan söylemek"** bu son cümleyi o kadar tekrarlardı ki keşke sussaydı dedik. (Buhârî, Şehadet: 27; Müslim, Eyman: 17)

© **Tirmizî:** Bu hasen garib sahihtir.

3020- Abdullah b. Üneys el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Büyük günahların büyükleri şunlardır: Allah'a ortaklar koşturmak, ana babaya âsi olmak ve yalan yere yapılan yemin; bir kimse gerektiği yerde bir yemin eder de o yeminin içersine sıvrısınağın kanadı kadar bir yalan bulaştırırsa o yaptığı kıyamete kadar kalbinde bir leke olarak kalır gider."** (Müsned: 15465)

© **Tirmizî:** Ebû Umâme el Ensârî, Sa'lebe'nin oğludur, adını bilmiyoruz. Rasûlullah (s.a.v.)'den pek çok hadisler rivâyet etmiştir.

Bu hadis hasen garibtir.

3021- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Büyük günahların bir kısmı şunlardır. Allah'a ortak koşturmak, ana babaya âsi olmak veya yalan yere yemin etmektir."** Üçüncüyü söylerken Şu'be tereddüd etmiştir. (Buhârî, Eyman: 27; Nesâî, Tahrim-üd Dem: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3022- Mûcâhid (r.a.)'den rivâyete göre, Ümmü Seleme (r.anha)'ya **"Erkekler savaşıyor, kadınlar savaşmıyor ve biz kadınlar da mirastan yarım hisse alıyoruz."** dedi. Allah Nisa sûresi 32. ayetini indirdi: **"O halde Allah'ın kimilerine diğerlerinden daha fazla verdiği nimetlerine kıskançlık yaparak imrenmeyin..."** Mûcâhid dedi ki: Allah Ümmü Seleme hakkında Ahzab sûresi 35. ayetini indirdi. Ümmü Seleme, Mekke'den Medîne'ye tek başına hicret eden ilk kadındır. (Müsned: 25511)

© **Tirmizî:** Bu hadis mürseldir. Bazıları bu hadisi Ebû Necîh'den, Mûcâhid'den mürsel olarak: **"Ebû Seleme şöyle şöyle dedi"** diyerek rivâyet etmişlerdir.

3023- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü, hicret konusunda Allah'ın kadınlardan bahsettiğini işitmedi."** Bunun üzerine Allah Â-i İmrân sûresi 195. ayetini indirdi. **"Nitekim Rableri onların duâlarını kabul ederek cevap verdi; ister erkek, ister kadın olsun, benim yolumda çaba gösterenlerden hiç kimsenin çabasını boşa çıkarmayacağım. Çünkü, hepiniz birbirinizin soyundan gelirsiniz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

3024- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), kendisi minberde otururken Abdullah'tan Kur'ân okumasını istemiştir. Ben de Nisa sûresinden okumaya başladım 41. ayet olan: **"Öyleyse hesap günü her topluluk içinden şahidler getireceğiz ve seni de Ey Peygamber onlar üzerine şahid tutacağımız zaman ne olacak o günahkarların halli"** ne gelince eliyle bana yeter diyerek işaret etti kendisine baktım gözlerinden yaşlar damlıyordu. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirin: 17)

© **Tirmizî:** Ebû'l Ahvas aynı şekilde A'meş'den, İbrahim'den, Alkame'den ve Abdullah'tan rivâyet etmektedir. Fakat doğru olan rivâyet İbrahim'in Ubeyde'den ve Abdullah'tan yaptığı rivâyettir.

3025- Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bana benim için Kur'ân oku Ey Abdullah dedi. Sana indirilen Kur'ân-ı sana mı okuyacağım dedim şöyle buyurdular: **"Ben başkasından dinlemeyi severim"** Nisa sûresinden okudum 41. ayete gelince Peygamber (s.a.v.)'in gözlerinin yaşla dolduğunu gördüm. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirin: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis Ebû'l Ahvas'ın hadisinden daha sağlamdır.

3026- Ali b. Ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Abdurrahman b. Avf içki yasaklanmazdan önce bizim için bir yemek hazırlatıp bizi davet etti. Bize yemekler yedirip şaraplar içirdi. Şarap bizi sarhoşlattı ki namaz vakti girdi beni imam olmam için öne geçirdiler. Ben de Kafirün sûresini sarhoşluktan dolayı **"Ey kafirler sizin ibadet ettiğinize ben ibadet etmem ve biz sizin ibadet ettiğinize ibadet ederiz"** şeklinde okudum. Bunun üzerine Allah Nisa sûresi 43. ayetini indirdi: **"Ey iman edenler sarhoş iken namaz kılmaya yaklaşmayın ne dediğinizi bilinceye kadar bekleyin..."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

3027- Urve b. Zübeyr (r.a.)'den rivâyete göre, Abdullah b. Zübeyr şöyle anlatmıştır: Ensâr'dan bir adam humalıkla suladıkları Hare ırmağı konusunda Zübeyr'i, Rasûlullah (s.a.v.)'e dava etti. Ensârı suyu salver bana gelsin demiş, Zübeyr'de bunu kabul etmemişti. Rasûlullah (s.a.v.), Zübeyr'e, Ey Zübeyr humalığını sula ve suyu komşuna gönder. Bunun üzerine Ensârî, kızdı ve Ey Allah'ın Rasûlü dedi. Zübeyr hala oğlun olduğu için mi böyle konuştun dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'in rengi değişti ve şöyle buyurdu: **"Ey Zübeyr! Humalığını sula savacaktan aşıcaya kadar suyu hapset. (salma)"** Zübeyr şöyle dedi: Nisa sûresi 65. ayeti bu konuda inmiştir: **"Hayır hayır, Rabbine andolsun ki onlar, aralarında anlaşmazlığa düştükleri her konuda sen peygamberi hakem yapmadıkça ve sonra senin kararna, kalplerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın tam bir teslimiyetle tabi olmadıkça gerçekten inanmış olmazlar."** (Buhârî, Müsakat: 27; Müslim, Fezail: 17)

© **Tirmizî:** Muhammed'in şöyle söylediğini işittim: İbn Vehb bu hadisi Leys b. Sa'd'tan, Yunus'tan, Zühri'den, Urve'den, Abdullah b. Zübeyr'den benzeri şekilde rivâyet etmekte ve hadisin senedinde **"Abdullah b. Zübeyr'den"** dememektedir.

3028- Zeyd b. Sabit (r.a.)'den rivâyete göre, Nisa sûresi 88. ayeti hakkında şöyle demiştir: Uhud savaşında Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bazıları savaştan çekilmişlerdi. Müslümanlar bunlar hakkında iki taraf oldular; Bir kısmı onlar öldürülmeli diyor diğer taraf ise hayır diyorlardı. Bunun üzerine Nisa 88. ayet indi: **"Size ne oluyor ki, münafıklar hakkında kiminiz onlardan yana kiminiz onlara karşı tutum alarak aranızda iki guruba ayrılıyorsunuz? Oysa yaptıkları işlerden dolayı Allah onları tepe taklak etmiştir. Allah'ın sapırdığını doğru yola iletmek mi istiyorsunuz? Allah'ın sapıklık içinde bıraktıklarına bir çıkış yolu bulamazsın."** Sonra Rasûlullah (s.a.v.): **"O Medîne temiz beldedir"** buyurdu ve şöyle devam etti: **"Ateşin madenlerin kirlilerini temizleyip çıkarıp attığı gibi Medîne'de Müslümanlar arasındaki kirlileri atar."** (Buhârî, Hac: 27; Müslim, Hac: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Abdullah b. Yezîd; el Ensârî el Hatmî olup sahâbedir.

3029- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) buyurdu ki: Maktul ile katil kıyamet günü birlikte geleceklerdir. Katilin başı ve saçından tutmuş olduğu, kendi boyun damarlarından kan fışkırdığı halde şöyle diyecektir: **"Ya Rabbi, beni bu öldürdü"** arşa kadar yaklaştınlacaktır. Amr b. Dinar dedi ki: Bu konuda İbn Abbâs'a katilin tevbe etmesi hakkında sordular da, O'da: Nisa sûresi 93. ayetini okudu: **"Fakat her kim de, bir mü'mini bile bile öldürürse, onun cezası, içinde devamlı kalacağı Cehennemdir. Allah ona bu dünyada gazab etmiş ve öteki dünyada da rahmetinden uzak tutmuş ve ona büyük bir azâb hazırlamıştır."** Ve şöyle devam etti: **"Bu ayetin hükmü kaldırılmamıştır ve değiştirilmemiştir. Nerede ona tevbe imkanı?"** (Nesâî, Tahrim-üd Dem: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bazıları bu hadisi Amr b. Dinar'dan, İbn Abbâs'tan merfu olmaksızın benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir.

3030- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Benî Süleym'den bir adam koyunlarını otlatırken Peygamber (s.a.v)'in ashabından bir müfrezeyle karşılaştı ve onlara selam verdi. Onlarda size, sizden korunmak için selam verdi, kanaatine vararak kalkıp onu öldürdüler koyunlarını da alıp Rasûlullah (s.a.v.)'e götürdüler Allah'ta, Nisa sûresi 94. ayetini indirdi: **"O halde ey iman edenler Allah yolunda savaşa çıktığınız zaman karşılaştığınız durumu açıkça kavramaya çalışın ve size barış teklif edene veya Müslüman olduğunu bildirene dünya hayatının gelip geçici, kazancına duyduğunuz özlem ve istekle sen mü'min değilsin demeyin oysa ganimetlerin çoğu Allah katındadır..."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Tefsir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu konuda Üsâme b. Zeyd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3031- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, Nisa sûresi 95. ayeti indiği zaman gözleri görmeyen Amr b. Ümmü Mektum, Peygamber (s.a.v)'e geldi ve Ey Allah'ın Rasûlü! gözleri görmeyen bir kimseyim bana ne yapmamı emredersin? dedi. Allah: **"Bir mazeretleri olmaksızın"** bölümünü indirdi ve Peygamber (s.a.v), vahiy katiplerine: **"Yazdığınız kürek kemiğini veya levhayı, kalemi getirip kaydediniz."** buyurdu. (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, İmara: 17)

© Bu hadis hasen sahihtir. Amr b. Ümmü Mektum denildiği gibi Abdullah b. Ümmü Mektum da denilir. Bu kimse Abdullah b. Zaide'dir. Ümmü Mektum onun annesidir.

3032- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Nisa sûresi 95. ayeti inince Bedir savaşına katılanlarla, Bedir'den geri kalanlar -çünkü bu ayet Bedir savaşı için inmiştir- ayeti inince Abdullah b. Cahş ve İbn Ümmü Mektum, dediler ki: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Biz iki a'ma kimseyiz bize izin var mıdır?"** Bunun üzerine Nisa sûresi 95. ayet indirildi. **"Allah mücahidleri özür sahibi olarak oturanlardan bir derece üstün kıldı. Özür sahibi olmaksızın oturanlara gelince; Allah mücahidleri bu oturup kalanlardan kat kat derecelerle üstün kılmıştır."** (Buhârî, Meğazi: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle İbn Abbâs rivâyeti olarak hasen garibtir. Miksem'in Abdullah b. Hâris'in azâdlısı olduğu söylendiği gibi Abdullah b. Abbâs'ın azâdlısı olduğu da söylenir. Künyesi ise Ebû'l Kâsim'dir.

3033- İbn Şihâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Sehl b. Sa'd, bana anlattı ve şöyle dedi: Mervan b. Hakem'i mescidde otururken gördüm ve gelip yanına oturdum o da Zeyd b. Sabit'in kendisine anlattığını bize anlattı şöyle ki: Nisa sûresi 95. ayeti **"Bir mazeretleri olmaksızın"** kısmı olmadan indirilmişti de Allah Rasûlü bana bu ayeti yazdırmıştı tam o esnada İbn Ümmü Mektum çıkageldi ve Ey Allah'ın Rasûlü cihâda katılma imkanım olsaydı mutlaka cihâd ederdim dedi. Kendisi gözleri görmeyen bir adamdı. Bunun üzerine Allah Peygamberine vahyin ilave kısmı olan: **"Bir mazeretleri olmaksızın"** bölümünü indirdi. Rasûlullah (s.a.v.)'in dizi dizimin üstünde idi dizimi ezecek kadar ağırlaştı sonra bu ağırlık kaldırıldı ve böylece **"Bir mazeretleri olmaksızın"** bölümü de indirilmiş oldu. (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, İmara: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Pek çok kişi Zührî'den, Sehl b. Sa'd'tan bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır. Ma'mer ise bu hadisi Zührî'den, Kabîsa b. Zûeyb'den, Zeyd b. Sabit'den rivâyet edilmiş olup bu rivâyette peygamberin ashabından olan bir kimsenin tabiinden olan bir kimseden rivâyeti vardır. Sehl b. Sa'd el Ensârî, Mervan b. Hakem'den hadis rivâyet etmektedir. Mervan, peygamberden hadis işitmemiştir. Kendisi tabiin denilen ikinci asrın insanlarındandır.

3034- Ya'la b. Ümeyye (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer b. Hattâb'a dedim ki: Nisa sûresi 101. ayetinde Allah, korku içinde bulunursanız namazları kısaltınız buyuruyor. Bugün tüm insanlar emniyet içerisinde. Durum ne olacak? O da şöyle dedi: Senin şaştığın bu duruma ben de şaşımtım ve Rasûlullah (s.a.v.)'e sormuştum o da şöyle buyurmuştu: **"Allah'ın size sadaka olarak verdiği bir bağıştır, O'nun bağışını kabul ediniz."** (Müslim, Salat-ül Müsafirîn: 27; Nesâî, Taksir-üs Salat: 17)

© Bu hadis hasen sahihtir.

3035- Abdullah b. Şakîk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Hüreyre bize şöyle anlattı: Rasûlullah (s.a.v.), askerleriyle Dacnan ve Ufan arasında bir yere inmişti, müşrikler kendi aralarında şöyle dediler: Bunların bir namazları vardır ki bu namaz kendilerine babalarından ve oğullarından daha kıymetlidir. Bu ikinci namazıdır. Bu namaz vaktinde kesin kararınızı verip üzerlerine çullanınız. Ancak Cebrail, Peygamber (s.a.v.)'e gelerek orduyu iki kısma ayırmasını emretti, bir gurup namaz kılarken diğerleri savaşı sürdürecektir. Tedbirli ve kontrollü hareket edecekler bir rekat kılınca diğer gurup savaşa geçip onlarda bir rekat namaz kılacaklardır. Böylece askerlerin namazı birer rekat, imam durumunda olan Rasûlullah (s.a.v.)'in namazı ise iki rekat olacaktır. (Bu hadis Nisa 102. ayetinin açıklamasıdır) (Buhârî, Salat-ül Havf: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle Abdullah b. Şakîk'ın, Ebû Hüreyre'den rivâyeti olarak hasen garibtir.

Bu konuda Abdullah b. Mes'ûd, Zeyd b. Sabit, İbn Abbâs, Câbir, Ebû Ayyaş ez Züракî, İbn Ömer, Huzeyfe, Ebû Bekre, Sehl b. Ebî Hasme'den de hadis rivâyet edilmiştir. Ebû Ayyaş ez Züракî'nin ismi Zeyd b. Sâmit'tir.

3036- Katâde b. Numân (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Biz Ensâr cemaatinden bir aile vardı. Bunlara Übeyrik oğulları olarak Bişr, Beşîr ve Mübeşşir adı verilirdi. Beşîr münafık birisiydi. Şiirler söyler ve Peygamber (s.a.v.)'in ashabını kötülerdi ve o şiiri eski şairlerden birine mal ederek falan şair şöyle şöyle dedi, diyordu. Peygamber (s.a.v.)'in ashabı o şiiri dinledikleri zaman. Vallahi bu şiiri mikrop heriften başkası söylemez diyorlardı ve bunu ancak söylese söylese Übeyrik oğullarından bu adam söylemiştir, derlerdi.

Bu kabile cahiliyye döneminde de İslam döneminde de muhtaç ve yoksul bir durumda idiler. Medîne'de o dönemde insanların yiyecekleri hurma ve arpadan ibaretti. Adam paralı olduğu vakit Şam'da has un yüklü kervan gelince oradan un alır ve sadece kendisi yerdі çoluk çocuğun yiyeceğі ise yine arpa ve hurma idi. Derken Şam'dan bir kervan geldi, amcam Rifaa b. Zeyd bir miktar has un alarak deposuna koydu o depoda aynı zamanda silah, zırh ve kılıç ta bulunmaktaydı. Evin altındaki bu depo yarılarak yiyecek ve silah buradan alındı. Sabah olunca amcam Rifaa bana geldi ve yeğenim gece bize hırsız geldi depomuz açıldı, un ve silahlarımız götürüldü mahallede yoklama yapıp soruşturduk neticede Übeyrik oğullarının ateş yaktıkları ve götürülen gıda maddelerinin pişirildiğі kanaatine varıldı. Übeyrik oğulları da kendi mahallelerinde soruşturma yaparken: Vallahi aradığınız adamın Lebîd b. Sehl olduğu kanaatindeyiz demişlerdi. Halbuki o dindar ve Salih bir kimse idi. Lebîd hakkında söyleneni işitince kılıcını çekip **"Ben mi çalmışım"** dedi. Vallahi ya bu hırsızlığı meydana çıkaracaksınız veya bu kılıç aranıza karışacaktır. Bunun üzerine çekil sen kenara sen bu işin faili değilsin dediler. Mahallede, o kadar soruşturmayı derinlettik ki Übeyrik oğullarından birinin yaptığından şüphe etmiyoruz. Amcam dedi ki: Ey kardeşimin oğlu Rasûlullah (s.a.v.)'e gidip durumu anlatsan! Katâde dedi ki: Peygamber (s.a.v.)'e geldim ve şöyle dedim: Bizden komşularını üzen bir aile, amcam, Rifaa b. Zeyd'in deposunu yardılar silah ve gıda maddesini çaldılar. Silahımızı versinler gıda maddesini istemiyoruz.

Rasûlullah (s.a.v.): Bu konuda gereken emri vereceğim buyurdu. Übeyrik oğulları bizim Peygamber (s.a.v.)'e mûraacatımızı işitince kendilerinden olan ve adına Üseyr b. Urve denilen bir adama vardılar ve meseleyi ona açtılar. Mahalle halkından bazı kişilerde bu toplantıda hazır bulundu. Bunlar Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek şöyle dediler: Katâde b. Numân ve amcası bizden salih ve iyi bir Müslüman olan kimseyi delilsiz ve isbatsız hırsızlıkla itham ediyorlar. Katâde diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.)'e gelip konuştum, Bana; siz, Müslüman olan bir aileye delilsiz ve isbatsız olarak hırsızlık ithamında bulunuyormuşsunuz, buyurdu. Döndüm keşke malımın pek çoğу elimden gitmiş olsaydı da bu konuyu Rasûlullah (s.a.v.) ile konuşmamış olsaydım dedim. Amcam, Rifaa bana geldi ve Ey kardeşimin çocuğу ne yaptın, dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'in bana söyledigini kendisine anlattım. Allah, yardımına başvurulandır, dedi. Çok geçmeden bu konu hakkında Kur'ân ayeti nazil oldu: **"Allah'ın sana gösterdiğі şekilde insanlar arasında hükmedesin diye bu kitabı gerçekleri içeren bir kitap olarak**

İndirdik. Sakın hainlerin savunucusu olma.” “Yardımlaşmayı, iyi ve yararlı davranışları ve insanların arasını düzeltmeyi öngören, bunları gerçekleştirmeye çalışan kimselerin yaptığı toplantılar dışında, gizli toplanmaların pek çoğunda hayır yoktur. Ve bütün bu güzel eylemleri Allah’ın rızasını kazanmak için yapan kimseye zamanı geldiğinde, **büyük bir mükafat vereceğiz.**” (Nisa sûresi 105 - 114) Kur’ân’ın bu ayetleri inince silah, Peygamber (s.a.v)’e getirildi. O da silahı; Rifaa’ya iade etti. Katâde dedi ki: Silahı amcama getirdiğimde, cahiliye döneminde görme özelliği iyice zayıflamış ve yaşı da oldukça ilerlemiş bir ihtiyardı ben onun Müslümanlığını da biraz şüpheli görüyordum. Yanına silahla vardığımda; **“Ey kardeşimin oğlu ben o silahı Allah yolunda vakfettim.”** dedi. Bunun üzerine o’nun Müslümanlığının sağlam olduğunu anladım. Bu konu hakkında Kur’ân ayetleri inince Beşîr, müşrikler arasına katılarak Sülaka binti Sa’d oğullarından Sümeyye’nin yanına gidip oraya sığınmıştı. Bunun üzerine (Nisa 115 - 116. ayetleri nazil oldu.) **“Kim kendisine doğru yol besbelli olduktan sonra, peygamberle bağını koparıp, mü’minlerin yolundan başka bir yola saparsa, onu tercih ettiği o yolda bırakır ve Cehenneme sokarz. O ne kötü bir yerdir.”** “Allah kendisinden başka birine, ilahlık yakıştırmamasını asla bağışlamaz, ama bağışlanmasını isteyen kimsenin şirk dışındaki günahlarını bağışlar. Çünkü Allah’ın yanı sıra başkasına ilahlık yakıştıranlar, şiddetli bir sapıklığa düşmüş kimselerdir.”

Beşîr’in Sülaka oğullarına sığınması üzerine İslam şairi Hassân o kadını birkaç beyitle zemmetti. Bunun üzerine kadın eşyalarını alıp başının üzerine yerleştirip, Ebtah denilen yere eşyalarını atıp şöyle dedi: **“Bana bir şey getirmedi! Sadece Hassân’ın şilrini bana hediye etmiş oldun.”** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Muhammed b. Seleme el Harranî’den, başkasından bu hadisi müsned olarak rivâyet ettiğini bilmiyoruz.

Yunus b. Bükeyr ve pek çok râvîler bu hadisi Muhammed b. İshâk’tan, Âsım b. Ömer b. Katâde’den mürsel olarak rivâyet ettiler ve senedinde **“Babasından ve dedesinden”** demediler.

Katâde, Ebû Saîd el Hudrî’nin anne bir kardeşidir. Ebû Saîd el Hudrî’nin adı Sa’d b. Mâlik b. Sinan’dır.

3037- Ali b. Ebî Tâlib (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: Kur’ân’dan bana en sevimli gelen ayetlerden biri de şudur: (Nisa sûresi: 116) **“Allah kendisinden başka birine, ilahlık yakıştırmamasını asla bağışlamaz, ama bağışlanmasını isteyen kimsenin şirk dışındaki günahlarını bağışlar. Çünkü Allah’ın yanı sıra başkasına ilahlık yakıştıranlar, şiddetli bir sapıklığa düşmüş kimselerdir.”** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ebû Fahite’nin ismi Saîd b. İlâka’dır, Süveyr’in künyesi Ebû Cehm’dır. Bu adam Küfeli olup tabiidendir. İbn Ömer ve İbn Zübeyr’den hadis dinlemiştir. İbn Mehdî ona biraz içnelemek suretiyle dokunmaktadır.

3038- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Nisa sûresi 123. ayeti nazil olunca bu hüküm Müslümanlara biraz ağır geldi ve bu durumu Peygamber (s.a.v.)'e yakındılar. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Orta yolda gidin doğruyu araştırın. Mü'minin başına gelen her sıkıntıda mutlaka günahlarına keffâret olma durumu vardır kendisine batan bir diken ve çektiği her güçlükte bile..."** [Buhârî, Merda: 27; Müslim, i Birr ve Sıla: 17]

© ibn Muhayyis'in adı Ömer b. Abdurrahman b. Muhaysin'dir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3039- Abdullah b. Ömer, Ebû Bekir es Sıddîk (r.anhüma)'dan şöyle aktarmıştır: Rasûlullah (s.a.v.)'in yanındaydım şu ayet indirildi: (Nisa 123. ayet) **"Öteki alemdeki kurtuluş; ne sizin vahye dayanmayan kuruntularınızla, ne de bize de kitap verildi diyen, önceki toplumların kuruntularıyla gerçekleşecek değildir. Kim bir kötülük yaparsa, onunla cezalanır, kendisi için Allah'tan başka dost da, yardımcı da bulamaz."**

Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), **"Bana indirilen bir ayeti sana okuyayım mı?"** buyurdu. Ben de **"Evet oku! Ey Allah'ın Rasûlü"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.), o ayeti bana okudu bu esnada ben sırtımdaki bir ağrıdan dolayı farkında olmadan dolayı gerindim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Neyin var! Ey Ebû Bekir"** diye sordu. Ben de **"Anam, babam yoluna feda olsun Ey Allah'ın Rasûlü"** dedim. Hangimiz kötülük yapmamıştır, bizler yaptıklarımızla cezalandırılacağız! Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), buyurdular ki: **"Sana ve tüm mü'minlere gelince sizler yaptığınız kötülüklerin cezasını bu dünyada çekecek ve Allah'a günahsız olarak kavuşacaksınız. Diğer kafir olanlara gelince kötülükleri onlar için birikecek ve neticede bunun cezasını kıyamet günü çekeceklerdir."** (Müşned: 23)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup senedinde söylenti vardır. Musa b. Übeyde'nin hadis konusunda zayıf olduğu söylenmiştir. Onu Yahya b. Saîd ve Ahmed b. Hanbel zayıf bulmaktadırlar. İbn Sebba'nın azâdlısı ise mechûldür. Bu hadis başka bir yoldan da yine Ebû Bekir'den rivâyet edilmiş olup bu rivâyetin de senedi pek sağlam değildir.

Bu konuda Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3040- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Sevde (r.anha), Peygamber (s.a.v.)'in kendisini boşamasından korkarak beni boşama beni nikahın altında tut benim günümü de Âişe'ye tahsis et dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de bunu yaptı. Bunun üzerine Nisa sûresi 128. ayeti nazil oldu: **"Eğer bir kadın, kocasının kötü muamelesinden veya kendisini terketmesinden korkarsa, iki taraf aralarında anlaşarak sorunlarını çözebilirler. Zira karşılıklı anlaşma, en iyi yoldur ve bencillik insan ruhunda her zaman mevcuttur. Fakat iyilik yapar, yolunuzu Allah'ın kitabıyla bulursanız bilin ki, Allah tüm yapmakta olduklarınızdan haberi olandır."** Her hangi bir konuda karı koca anlaşılırsa bu caizdir." Bu söz İbn Abbâs'ın sözü olabilir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

3041- Berâ (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Nisa sûresiyle alakalı indirilen son şey; Nisa sûresi son ayeti olan 176. ayetidir: **"Onlar senden cevap isterler. De ki: Allah size babasız ve çocuksuz kişinin mirası hakkındaki hükmünü şöyle açıklıyor: Ölen kişinin çocuğu yok bir kız kardeşi varsa, bıraktığı malın yarısı o kız kardeşinindir. Ama ölen kız kardeşinin çocuğu yoksa kendisi, yani erkek kardeşi ona mirasçı olur. Eğer kız kardeşi iki ise, geride bıraktıklarının üçte ikisi onlarındır. Ama mirasçılar erkek veya kız kardeşler olarak çok iseler, bu durumda erkek için kadının iki payı vardır. Allah şaşırıp sapmayasınız diye size her konuda hükmünü açıklıyor. Allah her şeyi bilendir."** (Buhârî, Meğazi: 27; Müslim, Feraiz: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû's Sefer'in ismi Saîd b. Ahmed es Sevrî olup Yuhummedoğlu oluğu da söylenir.

3042- Berâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek **"Ey Allah'ın Rasûlü!"** dedi. **Babasız ve çocuksuz kişinin mirası hakkında senden cevap isterler..."** bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), sana yaz mevsiminde inen Nisa sûresi 176. ayeti kafidir. (Yaklaşık aynı konulardan bahseden ve kış günü indirilen Nisa sûresi 12. ayetine ise kış ayeti denilir.) (Ebû Dâvûd, Feraiz: 27)

BÖLÜM: 6

➤ MAİDE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3043- Tarık b. Şihâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Yahudilerden biri Ömer b. Hattâb'a şöyle dedi: Ey Mü'minlerin emirli Maide sûresi 3. ayeti olan **"...Bugün size, dininizi kemale erdirdim, nimetimi üzerinize tamamladım ve size din olarak İslâm'ı verip, ondan razı oldum..."** ayeti bize indirilmiş olsaydı o günü bayram günü ilan ederdik. Bunun üzerine Ömer şöyle dedi: Bu ayetin hangi günde indiğini çok iyi biliyorum; bu ayet Cuma gününe rastlayan bir arefe günü inmiştir. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'an: 27; Müslim, Tefsir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3044- Ammâr b. Ebî Ammâr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Abbâs, Maide sûresi 3. ayetini okudu yanında bir Yahudi vardı, Bu ayet bize indirilmiş olsaydı o günü bayram ilan ederdik dedi. İbn Abbâs şu karşılığı verdi: Bu ayet iki bayramın bir araya geldiği bir gün olan Cuma günü Arafat'ta gelmiştir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis İbn Abbâs hadisi olarak hasen garib sahihtir.

3045- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rahman olan Allah'ın eli dopdolu ve cömerttir. Gece, gündüz devamlı olarak vermesi onu eksiltmez. Söyleyiniz bakalım gökleri yarattığından beri neler vermiştir? Gerçek şu ki onun elindeki eksilmemiştir. O'nun arşı su üzerindedir. Diğer elinde de terazî vardır. Alçaltan ve yükselten de O'dur."** (Bu ayet Maide 64. ayet üzerine inmiştir.) (Buhârî, Tefsir-ül Kur'an: 27; Müslim, Zekat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadis maide sûresi 64. ayetinin tefsiridir. Bu hadis hakkında âlimler şöyle diyorlar: Bu tür hadisler bize geldiği şekilde yorumla gitmeksizin vehme kapılmaksızın inanınız. Bunu pek çok imamla birlikte Sevrî, Malik b. Enes, İbn Uyeyne, İbn'ül Mübarek böyle söylemişlerdir. Şöyle ki bu tür hadisler aktarılır onlara inanılır nasıl ve niçin diye sorulmaz.

3046- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v), ilk zamanlarda muhafızlarca korunurdu. **"...Allah seni inanmayanların şerinden koruyacaktır..."** (Maide 67.) ayeti inince bulunduğu yerden başını çıkararak Ey İnsanlar dağların Allah beni koruma altına almıştır, buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

Nasr b. Ali, Müslim b. İbrahim vasıtasıyla aynı senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bazıları bu hadisi Cüreyrî'den ve Abdullah b. Şakîk'den rivâyet ettiler: **"Rasûlullah (s.a.v.), muhafızlar tarafından korunurdu"** bunlar hadisin senedinde Âişe'yi zikretmemişlerdir.

3047- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İsrail oğulları isyan ve günahlara batıp gittiklerinde onları sakındırdıysa da onlar vazgeçmediler. Sonra Âlimleri de onların meclislerinde onlarla birlikte oturup onlarla birlikte yediler ve içtiler. Allah'ta onların kalplerini birbirine benzetti ve Maide sûresi 78. ayete göre Dâvûd ve İsa'nın diliyle lanetlendiler."** İbn Mes'ûd şöyle devam etti: Peygamber (s.a.v), yaslanmış iken doğruldu ve; **"Hayır hayır canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki sizler de aranızda ki günahkarlara gerektiği şekilde engel olmadıkça kurtulmanız mümkün değildir."** (Ebû Dâvûd, Melâhim: 27; İbn Mâce, Fiten: 17)

© Abdullah b. Abdurrahman, Yezîd'den naklederek şöyle dedi: Sûfyân es Sevrî bu hadisin senedinde **"Abdullah b. Mes'ûd'tan"** demezdi.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadis Muhammed b. Müslim b. Ebî'l Vaddah'tan, Ali b. Bezîme'den, Ebû Ubeyde'den ve Abdullah'tan benzeri şekilde rivâyet edilmiş olup kimileri de Ebû Ubeyde'den diyerek hadisi mürsel olarak rivâyet ediyorlar.

3048- Ebû Ubeyde (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İsrail oğulları arasında dini konularda bir eksiklik ortaya çıkınca içlerinden biri kardeşinin günaha düştüğünü görür ve onu günahından sakındırırdı. Fakat ertesi gün o işi işlemeye devam etmesine rağmen, o sakındıran kimse onunla oturur yer içer ve birlikte olurdu. Allah'ta böylece bunların kalplerini birbirine benzetti ve Maide sûresi 78. ayeti nazil oldu: "Allah'tan gelen gerçekleri örtbas etmeye şartlanmış olan şu İsrailoğullarından bir kısmı, zaten Dâvûd'un ve Meryem oğlu İsa'nın diliyle lanetlenmişlerdir. Bu, onların isyan etmeleri, hak ve adalet sınırlarını aşmalarındandır." "Onlar birbirlerini işledikleri kötülüklerden vazgeçirmeye çalışmadılar. Yaptıkları şey gerçekten ne kötü idi." "Ve şimdi onlardan bir çoğunun, Allah'tan gelen gerçekleri örtbas edenlerle dost olduklarını görebilirsin. Benliklerinin onlar için önceden hazırladığı şey ne kadar kötüdür ki, Allah onlara gazâb etmiştir ve onlar azâbta ebedî kalacaklardır." "Eğer onlar, Allah'a ve kendilerine"**

gönderilen peygambere ve O'na indirilen herşeye gerçekten inansalardı, bu Allah'tan gelen gerçekleri örtbas edenleri dost edinmezlerdi. Ama onların çoğu ilahi yol ve sınırları aşmış olanlardır." Ebû Ubeyde dedi ki: Peygamber (s.a.v) yaslanmış iken doğruldu ve şöyle buyurdu: **"Hayırlı Hayırlı Siz de zâlime zulmünden el çektirmedikçe size de kurtuluş yoktur."** (Ebû Dâvûd, Melahim: 27; İbn Mâce, Fiten: 17)

© Bûndar, Ebû Dâvûd et Tayalisi vasıtasıyla -Dâvûd bana bu hadisi yazdırdı demıştır- Muhammed b. Müslim b. Ebi'l Vaddah'tan, Ali b. Bezîme'den, Ebû Ubeyde'den ve Abdullah b. Mes'ûd'tan bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

3049- Ömer (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demıştır: **"Allah'ım içkinin hükmünü, fayda getirecek şekilde bize açıkla"** Bunun üzerine Bakara 219. ayeti nazil olmuştu: **"Sana, sarhoşluk veren şeyler ve şans oyunları hakkında sorarlar. De ki: Onların her ikisinde de, hem büyük bir günah, hem de satışı yapan için para kazanmak gibi bazı yararlar vardır. Ancak yol açtıkları kötülük, sağladıkları yarıardan daha büyüktür. Bir de sana Allah yolunda neyi harcayacaklarını sorarlar. De ki: "İhtiyacınızdan arta kalan herşeyi." Allah düşünüp öğüt alasınız diye size ayetlerini böylece açıklıyor."** Sonra Ömer, çağrılarak bu ayet kendisine okundu Fakat Ömer, yine tatmin olmadı ve Allah'ım içkinin hükmünü bize faydalı olacak biçimde açıkla diye duâ etti. Bu sefer Nisa sûresi 43. ayeti nazil oldu: **"Ey İman edenleri! Sarhoş iken namaz kılmaya kalkışmayın, ne dediğiniz bilinceye kadar bekleyin, boy abdestini gerektiren bir durumda iken de yıkanınca kadar kesinlikle namaz kılmayın. Fakat, yolcu iseniz ve yıkanma imkanından yoksun iseniz o başka. Çünkü eğer hasta iseniz veya seyahatte iseniz yahut abdestinizi yeni bozmuşsanız veya hanımlarınızdan birisine yaklaştıysanız ve hiç su bulamamışsanız, o zaman temiz toprakla teyemmüm edin, ellerinize ve yüzünüze hafifçe sürün. Bilin ki, Allah günahları temizleyen ve çok affedendir."** Yine Ömer çağrıldı ve bu ayette kendisine okundu yine Ömer aynı şekilde duâ etti. Bunun üzerine Maide sûresi 90. ayet nazil oldu: **"Ey İman edenleri! Sarhoşluk veren herşey, şans oyunları, putperestçe uygulamaların tümü ve şans-talih okları çekmek, her türlü tahmine dayanan şans oyunu oynamak ve bunlara göre hareket etmek, şeytan işi ve iğrenç kötülüklerden başka bir şey değildir. O halde onlardan kaçının ki, mutluluğa eresiniz."** Yine Ömer çağrıldı ve bu ayet kendisine okundu. Bunun üzerine Ömer: **"Vazgeçtik vazgeçtik"** dedi. (Nesâî, Eşribe: 27; Ebû Dâvûd, Eşribe: 17)

© Tirmizî: Bu hadis İsrail'den mürsel olarak rivâyet edilmiştir.

Muhammed b. Alâ, Vekûl vasıtasıyla İsrail'den, Ebû İshâk'tan, Ebû Meysere, Amr b. Şurahbil'den, Ömer b. Hattâb'ın şöyle duâ ettiği rivâyet edilmiştir. **"Allah'ım içki konusunda, hakkımızda fayda getirecek bir hüküm açıkla..."** geçen hadisin bir benzerini aktarmışlardır. Bu hadis Muhammed b. Yusuf'un hadisinden daha sahihtir.

3050- Berâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'in ashabından bazı kimseler şarabın haram kılınmasından önce vefat etmişlerdi. İçki haram kılınca bazı kimseler: **"Şarap içtikleri dönemde ölüp giden kimselerin hali ne olacak?"** diye sordular. Bunun üzerine Maide 93. ayeti nazil oldu: **"İman edip, doğru ve yararlı işler yapanlar, yollarını Allah'ın kitabı ve elçisi ile buldukları ve gerçekten inanıp, doğru ve yararlı işler yaptıkları sürece, haram olunmazdan önce yedikleri şeylerde bir günah yoktur. Yeter ki, hayatlarını Allah'ın kitabıyla düzenlemeye çalışsınlar, iman etmeye devam etsinler ve hayatlarını Allah'ın kitabı vasıtasıyla tanzim etmeye daha da özen gösterebilirler ve iyilik yapmakta arzulu ve kararlı davranırlar. Çünkü Allah, iyilik yapanları sever."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Şu'be bu hadisi Ebû İshâk'tan, Berâ'dan rivâyet etmiştir. Aynı şekilde Bûndar'ın da bir rivâyeti vardır.

3051- Ebû İshâk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Berâ şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bazı kişiler şarap içtikleri dönemde vefat etmişlerdi. Şarabın yasaklanmasına dair ayet inince Peygamber (s.a.v.)'in ashabından bazı kimseler şarap içtikleri dönemde ölen kardeşlerimizin durumu ne olacak? demişlerdi de Maide sûresi 93. ayeti nazil oldu: **"İman edip, doğru ve yararlı işler yapanlar, yollarını Allah'ın kitabı ve elçisi ile buldukları ve gerçekten inanıp, doğru ve yararlı işler yaptıkları sürece, haram olunmazdan önce yedikleri şeylerde bir günah yoktur. Yeter ki, hayatlarını Allah'ın kitabıyla düzenlemeye çalışsınlar, iman etmeye devam etsinler ve hayatlarını Allah'ın kitabı vasıtasıyla tanzim etmeye daha da özen gösterebilirler ve iyilik yapmakta arzulu ve kararlı davranırlar. Çünkü Allah, iyilik yapanları sever."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3052- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ashab; şarabın haram kılınması hükmü inince şarap içtikleri dönemde ölüp gidenlerin hakkındaki durumu sordular da Maide sûresi 93. ayeti indi: **"İman edip, doğru ve yararlı işler yapanlar, yollarını Allah'ın kitabı ve elçisi ile buldukları ve gerçekten inanıp, doğru ve yararlı işler yaptıkları sürece, haram olunmazdan önce yedikleri şeylerde bir günah yoktur. Yeter ki, hayatlarını Allah'ın kitabıyla düzenlemeye çalışsınlar, iman etmeye devam etsinler ve hayatlarını Allah'ın kitabı vasıtasıyla tanzim etmeye daha da özen gösterebilirler ve iyilik yapmakta arzulu ve kararlı davranırlar. Çünkü Allah, iyilik yapanları sever."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3053- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Maide sûresi: 93 ayeti nazil olunca Rasûlullah (s.a.v.) bana **"Sen onlardansın"** buyurdu. (Müslim, Fedail-üs Sahabe: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3054- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek; **"Ey Allah'ın Rasûlü! Ben et yediğimde şehvî hislerim kabarıyor bu yüzden et yemeyi kendime haram kıldım"** dedi. Bunun üzerine Maide sûresi: 87. ayeti nazil oldu: **"Ey iman edenler, Allah'ın size helal kıldığı, dünyanın güzel nimetlerinden yararlanın ve bunları kendinize daha dindar olabilme sebebiyle haram kılmayın. Allah'ın nimetlerinden yararlanma hususunda aşınığa kaçmayın. Çünkü Allah aşın gidip sınırları aşanları sevmez."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu hadis hasen garibtir.

Bazıları bu hadisi Osman b. Sa'd'tan, mürsel olarak rivâyet etmişlerdir. Bu rivâyette **"İbn Abbâs'tan"** denmektedir. Yine aynı şekilde Hâlid el Hazza, bu hadisi İkrime'den mürsel olarak rivâyet etmiştir.

3055- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âl-i İmrân 97. ayeti olan: **"O Kâ'be ki apaçık işaretlerle dopdolu olup, İbrahim'in makamı da oradadır. Kim oraya girerse huzur bulur. Bundan dolayı Kâ'be'yi hacetmek, gücü yeten tüm insanların yerine getirmek zorunda oldukları bir görevdir. Kim bu vazifeyi inkâr edip yapmazsa bilsin ki, Allah alemlerden bağımsız olup her bakımdan kendine yeterlidir."** Ayeti inince Ashab her sene mi? diye sordular. Rasûlullah (s.a.v.), cevap vermedi sustu. Sonra Ey Allah'ın Rasûlü! Her sene mi diye tekrar sordular **"hayır"** dedi, eğer evet demiş olsam her yıl hacetmeniz gerekecekti. Bunun üzerine Allah, Maide sûresi 101. ayeti indirdi: **"Ey iman edenler! Açıklandığı zaman sizi üzecek şeyleri sormayın. Kur'ân indirilmekte iken onları sorsaydınız size açıklanabilirdi. Yine de Allah daha önce, bu kuralı bilmeden sorduklarınızdan dolayı, sizi affetmiştir. Zira Allah, çok bağışlayıcı ve cezayı geciktirirse de ihmal etmeyip acele etmeyendir."** (İbn Mâce, Menasik: 27)

© Bu hadis Ali'nin rivâyeti olarak hasen garibtir.

Bu konuda Ebû Hüreyre ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3056- Musa b. Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Enes b. Mâlik'den işittim şöyle diyordu: Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e Ey Allah'ın Rasûlü, benim babam kimdir? diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.)'de **"babam falan kimsedir"** buyurdu. Bunun üzerine Maide sûresi 101. ayeti nazil oldu: **"Ey iman edenler! Açıklandığı zaman sizi üzecek şeyleri sormayın. Kur'ân indirilmekte iken onları sorsaydınız size açıklanabilirdi. Yine de Allah daha önce, bu kuralı bilmeden sorduklarınızdan dolayı, sizi affetmiştir. Zira Allah, çok bağışlayıcı ve cezayı geciktirirse de ihmal etmeyip acele etmeyendir."** (Buhârî, İtisam: 27; Müslim, İmara: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

3057- Ebû Bekir es Sıddık (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: "Ey Müslümanlar! Siz Maide sûresi 105. ayetini okuyorsunuz; **"Ey iman edenler! Siz yalnız kendinizden sorumlusunuz. Eğer siz doğru yolda iseniz, sapıklığa düşenler size hiçbir zarar veremezler. Hepinizin dönüşü Allah'a olacaktır. Ve o zaman Allah size hayatta yapmış olduğunuz herşeyi bildirecektir."** Halbuki ben Peygamber (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"İnsanlar bir zâllimi görürlerde ona zulmünden el çektirmezlerse Allah'ın onları genel bir azaba uğratması kaçınılmazdır."** (Ebû Dâvûd, Melahım: 27; İbn Mâce, Fiten: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Pek çok kişi bu hadisi İsmail b. Ebû Hâlid'den buradaki gibi merfu olarak rivâyet etmişlerdir. Bazıları ise bu hadisi Kays'tan, Ebû Bekir'den merfu olmaksızın Ebû Bekir'in sözü olarak rivâyet etmektedirler.

3058- Ebû Umeyye eş Şa'banî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Sa'lebe el Huşenî'ye geldim şu ayet hakkında ne diyorsun diye sordum. Ebû Sa'lebe hangi ayet dedi. Bende Maide sûresi 105. ayetidir dedim; **"Ey iman edenler! Siz yalnız kendinizden sorumlusunuz. Eğer siz doğru yolda iseniz, sapıklığa düşenler size hiçbir zarar veremezler. Hepinizin dönüşü Allah'a olacaktır. Ve o zaman Allah size hayatta yapmış olduğunuz herşeyi bildirecektir."** Bunun üzerine şöyle dedi: Dikkat et bu ayeti bilen bir kimseye sormuş durumdasın. Ben de aynı şekilde bu ayeti Rasûlullah (s.a.v.)'e sormuştum şöyle buyurmuştu: **"Birbirlerinize iyilikleri emredin kötülüklerden sakındırın ancak cimriliğe boyun eğildiğini gördüğünde, insanların arzu ve hevesleri peşinde gittiklerini gördüğünde, dünyanın dine tercih edilip herkesin kendi görüşünü beğendiği dönemlerde sadece kendi kendinin çaresine bak ve avamı bırak ondan sonra öyle günler gelecek ki o günlerde dinin emirlerine uyma hususunda gösterilecek sabır ateş parçasını elde tutmak gibi zor olacaktır. O günlerde Müslüman olarak yaşamaya çalışanlara bu günkü sizin elli kişinin amelini isteyen kimseilerin sevâbı kadar sevap yazılacaktır."**

Abdullah b. Mübarek dedi ki: Utbe'den başkası bu hadiste bana şu ilaveyi yaptı: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizden elli kişi mi? Yoksa onlardan elli kişinin sevâbı mı? Rasûlullah (s.a.v.), **"Hayır sizden elli kişinin sevâbı"** buyurdu. (Nesâî, Sayd: 27; İbn Mâce, Fiten: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3059- Temîm ed Dâri (r.a.)'den rivâyete göre, Maide sûresi 106. ayeti; **"Ey iman edenler! Ölüm size yaklaşıp vasiyyette bulunmak üzereyken yapılacak işler için, kendi aranızda iki dürüst kişi şahid bulundurun. Yahut evinizden uzakta seyahatte olup yeryüzünde dolaşırken, ölüm işaretleri baş göstermişse, namazdan sonra misafir olduğunuz**

topluluktan, iki kişiyi alıkoyun; ve eğer içinize bir şüphe düşerse, her birini Allah'a şöyle yemin ettirin: "Bu sözümüzü yakın bir akrabanın hatırı için de olsa, hiçbir bedel karşılığında satmayacağız ve Allah'ın huzurunda şahid olduğumuz hiçbir şeyi gizlemeyeceğiz, yoksa günahkarlar arasına gireriz." Benden ve Adiyy b. Bedda'dan başka herkes bu ayetin hükmü altına girmekten kurtulmuştur, dedi. Temim ve Adiyy İslam'dan önce Hristiyan idiler ticaret için Şam'a gider gelirlerdi. Yine bir seferinde ticaret için Şam'a gelmişlerdi. Adına Büdeyl b. Ebî Meryem denilen Haşim oğullarının azâdlı kölesi olan bir kimse de ticaret mallarıyla birlikte bunlara katılmıştı yanında gümüş bir kap vardı ve onu krala satmak istiyordu. Ticaretinin büyük bir kısmı bu gümüş kap idi. Orada hastalandı ve o iki kişiye vasiyette bulundu ve bıraktığı eşyaları ailesine teslim etmelerini istedi.

Temim diyor ki: Büdeyl öldüğü zaman o gümüş kabı alıp bin dirheme satıp parasını ben ve Adiyy b. Bedda paylaştık. Büdeyl'in ailesine geldiğimizde eşyalarını kendilerine verdik. Gümüş kabı aradılar ve bize sordular. Biz de sadece bunları bıraktı başka bir şey vermedi dedik.

Temim dedi ki: Peygamber (s.a.v), Medîne'ye gelip ben de Müslümanlığı kabul edince bu olaydan dolayı kuşkulandım. Büdeyl'in ailesine gelerek durumu kendilerine anlattım, hisseme düşen beş yüz dirhemi kendilerine verdim arkadaşım da da bir bu kadar para olduğunu bildirdim. Adiyy b. Bedda'ı, Rasûlullah (s.a.v.)'e götürdüler. Rasûlullah (s.a.v.), kendilerinden delil istedi, delil bulamadılar. Kendi dinlerine göre kutsal saydıkları bir şeye yemin etmelerini emretti. Adiyy ise yemin etti. Bunun üzerine Maide sûresi: 105 - 108. ayetleri nazil oldu: **"Ey iman edenleri! Siz yalnız kendinizden sorumlusunuz. Eğer siz doğru yolda iseniz, sapıklığa düşenler size hiçbir zarar veremezler. Hepinizin dönüşü Allah'a olacaktır. Ve o zaman Allah size hayatta yapmış olduğunuz herşeyi bildirecektir."** "Şâhidliği gereği gibi yapmalanna yahut yeminlerinden sonra, yalancılıklarının ortaya çıkıp, yeminlerinin reddedilmesinden korkmalarına, en uygun olan budur. Öyleyse hayatınızı Allah ve kitabıyla tanzim edin ve O'na kulak verin. Zira Allah, yoldan çıkmışlar topluluğuna, rehberlik ederek doğru yolu göstermez." Amr b. Âs ile bir başkası kalkıp yemin ettiler ve böylece Adiyy b. Bedda'dan beş yüz dirhem alınmış oldu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Senedi sahih değildir.

Muhammed b. İshâk'ın bu hadisi kendisinden rivâyet ettiği Ebû'n Nadr, bence Muhammed b. Sâib el Kelbî'dir. Ebû'n Nadr künyesi ile anılıyor. Hadisçiler bu adamı terk etmişlerdir. Kendisinin tefsiri vardır. Muhammed b. İsmail'den şöyle dediğini işittim: Muhammed b. Sâib el Kelbî; Ebû'n Nadr künyesiyle anılır. Sâlim'in, Ebû'n Nadr el Medenî'den ve Ümmü Hanî'nin azâdlısı Ebû Salih'den hadis rivâyet ettiğini bilmiyoruz. İbn Abbâs'tan başka bir şekilde kısa olarak bu hadis rivâyet edilmiştir.

3060- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Sehm oğullarından bir adam Temim ed Dâri ve Adiyy b. Bedda ile beraber ticari bir seyahate çıkmıştı. Sehm'li, Müslüman olmayan bir yerde öldü. Temim ve Adiyy onun geride kalan eşyasını ailesine getirdikleri zaman altın kakmalı bir gümüş kabı aradılar. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), onlara yemin teklif etti. Sonra kabı Mekke'de buldular. O kabı Temim ve Adiyy'den aldıkları söylendi. Sehmî'nin ailesinden iki kişi kalktı ve yemin ederek bizim şahidliğimiz o iki adamın şahidliğinden daha haklıdır, diyerek gümüş kabın ölen kişiye ait olup çalınarak satıldığını iddia ettiler. Bunun üzerine Maide sûresi 106. ayet nazil oldu; **"Ey İman edenleri! Ölüm size yaklaşp vasiyyette bulunmak üzereyken yapılacak işler için, kendi aranızda iki dürüst kişi şahid bulundurun. Yahut evinizden uzakta seyahatte olup yeryüzünde dolaşırken, ölüm işaretleri baş göstermişse, namazdan sonra misafir olduğunuz topluluktan, iki kişiyi alıkoyun; ve eğer içinize bir şüphe düşerse, her birini Allah'a şöyle yemin ettirin: "Bu sözümüzü yakın bir akrabanın hatırı için de olsa, hiçbir bedel karşılığında satmayacağız ve Allah'ın huzurunda şahid olduğumuz hiçbir şeyi gizlemeyeceğiz, yoksa günahkarlar arasına glireriz."** (Buhârî, Vesâyâ: 27; Ebû Dâvûd, Akdiye: 17)

© Bu hadis İbn ebî Zaide rivâyeti olarak hasen garibtir.

3061- Ammâr b. Yasir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: **"Gökten İsa'ya İnen sofrâ; et ve ekmek olarak indirilmişti ve kendilerine de hainlik yapmamaları ve yarın için bu gıdalardan saklamamaları emredilmişti. Fakat hainlik ettiler; yarın için bir şeyler alıp sakladılar. Sonunda da maymun ve domuz şekline sokuldular."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadisi Ebû Âsım ve pek çok kişi Saîd b. ebû Arûbe'den, Kata'de'den, Hılas'tan, Ammâr b. Yâsir'den mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir. Bu hadisi merfu olarak rivâyet eden sadece Hasan b. Kazaa'yı biliyoruz.

Humeyd b. Mes'ade, Sûfyân b. Habib vasıtasıyla Saîd b. ebû Arube'den bu hadisin bir benzerini bize merfu olmaksızın rivâyet etmiştir. Bu rivâyet Hasan b. Kazaa'nın rivâyetinden daha sağlamdır. Hadisin merfu olarak rivâyetinin aslını bilmiyoruz.

3062- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Allah, İsa'ya, Maide sûresi 116. ayet: **"Ve işte gün gelecek Allah, "Ey Meryem oğlu İsa!" diyecek; "Sen misin insanlara Allah'ı bırakın da beni ve annemi iki İlah tanıyın diyen?" İsa cevap verdi: "Seni ortaklardan ve noksanlıklardan, tenzîh ederim. Hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. Bunu söylemiş olsaydım, sen muhakkak bilirdin. Sen benim içimdeki herşeyi bilirsin. Halbuki, ben senin zatında olanı bilemem. Şüphe yok ki, akılla bilinemeyen tüm gerçekleri bilen sensin, yalnızca sen."** teki sorusu hakkında nasıl cevap vereceğini ona telkin edip öğretmiştir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3063- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Son Inen sûre Malde sûresidir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. İbn Abbâs'ın şöyle dediği rivâyet edilmiştir: **"Son Inen sûre; "Nasr" sûresidir."**

BÖLÜM: 7

➤ EN'AM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3064- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Ebû Cehil, Peygamber (s.a.v)'e: Biz seni yalanlamıyor, senin getirdiğin mesajı yalanlıyoruz, dedi de Allah'ta En'am sûresinin 33. ayetini indirdi; **"Bu insanların söylediklerinin, seni gerçekten üzdüğünü pekala biliyoruz. Ama unutma ki, onların yalanladığı sen değilsin. Bu varoluş sebebi dışında yaşayanların inkâr ettiği, aslında Allah'ın mesajlarıdır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© İshâk b. Mansur, Abdurrahman b. Mehdi vasıtasıyla Sûfyân'dan, Ebû İshâk'tan, Naciye'den: "Ebû Cehil, Peygamber (s.a.v)'e dedi ki" diyerek geçen hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Fakat senesinde **"Ali'den"** dememiştir.

Bu rivâyet daha sağlamdır.

3065- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, En'am sûresi 65. ayetinin ilk yarısı inince Rasûlullah (s.a.v.): **"Sana sığınırım"** dedi. Sonra ikinci yarısı inince; **"Bu iki husus öncekinden daha hafiftir."** buyurdu. **"De ki: "Yalnız O'dur, sizi tepenizden ve ayaklarınızın altından azâbla kuşatma kudretine sahip olan; ve elbette sizi gurup gurup birbirinize düşürüp, birbirinizi kırdırıp geçirmeye de güç yetirendir. Bak iyice anlasınlar diye, mesajları nasıl her yönüyle açıklıyoruz."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27)

© Tirmizî: Hasen sahihtir.

3066- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre, En'am sûresi 65. ayeti nazil olduğu zaman; Rasûlullah (s.a.v.): **"Bu gerçekleşmiş olan hadise mutlaka olacaktır."** buyurdular. (Müsned: 1387)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3067- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: En'am 82. ayeti nazil olunca; **"İman edip, imanlarını varlık sebebine aykırı davranarak karartmayanlar, işte onlardır, güven içinde olacak olan ve doğru yola ulaşmış olanlar."** Bu hüküm onlara ağır gelmişti ve Ey Allah'ın Rasûlü, dediler. Hangimiz kendine yazık etmemiştir? Rasûlullah (s.a.v.): **"Hayır sizin o anladığınız anlam değildir burada kastedilen zulüm, şıktır. Lokman'ın oğluna söylediğini işitmediniz mi? Lokman sûresi: 13. ayet: "Lokman oğluna öğüt vererek şöyle konuştu: "Ey benim sevgili oğlum! Allah'ın yanı sıra, başka güçlere ilahlık yakıştırmal! Bil ki, böyle düzmece ortaklık yakıştırmalar gerçekten Allah'a karşı yapılan, çok büyük bir haksızlıktır."** (Buhârî, İman: 27; Müslim, İman: 17)

3068- Mesrûk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âişe (r.anha)'nın yanında oturmuş durumdaydım. Bana künyemle hitab ederek Ey Ebû Âişe dedi ve şöyle devam etti: Üç şey vardır ki bunlardan birini söyleyen Allah'a en büyük iftirayı yapmış olur. Kim, Muhammed, Rabbini gördü derse Allah'a karşı en büyük iftirayı yapmış olur. Çünkü Allah En'am 103'de: **"Hiçbir beşerî görüş ve tasavvur O'nu anlayamaz, halbuki O her türlü beşerî görüş ve tasavvuru çepeçevre kuşatır. Zira yalnız O'dur, hikmetine tam nüfûz edilemeyen ve herşeyden haberdar olan."** buyurur ve yine Şura sûresi 51. ayetinde de: **"Allah bir insanla karşılıklı konuşmaz. Ancak vahiy vasıtasıyla, yahut perde arkasından konuşur, ya da bir elçi gönderip, kendi izniyle dilediğini vahyeder. Şüphesiz O, yücelerin yücesidir ve yaptığı herşeyi yerli yerince yapar."** buyurur. Ben yaslanmış durumdaydım, oturuş vaziyetine geldim ve Ey Mü'minlerin anası benim konuşmama müsaade eder misin? İşi aceleye getirme dedim. Allah Necm sûresi 13. ayetinde; **"Onu bir kere daha görmüştü."** Tekvir 23. ayetinde de **"Hem onu berrak bir ufukta gördü"** buyurmamış mıdır? Âişe, şöyle dedi: Vallahi bu konuyu Rasûlullah (s.a.v.)'e ilk soran benim Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştu: **"O görülen Cebraildir, o Cebraili kendi yarattığı şekilde iki defa gördüm. Onu gökten inerken ve yaratılışının büyüklüğü gök ile yer arasını kaplamış olarak görmüştüm."** Her kim; Muhammed'in, Allah tarafından indirilenlerden bir şeyler gizlediğini iddia ederse Allah'a karşı büyük bir iftira yapmış olur. Çünkü; Allah, Maide sûresi 67. ayette: **"Ey Peygamber! Rabbinden sana indirilene insanlara tamamen bildir. Sen onu tam yapmadığın sürece, Rabbinin mesajını hiç yaymamış olursun. Allah seni inanmayan insanların şerlerinden koruyacaktır. Allah kendisinden gelen gerçekleri örtbas eden insan guruplarını asla doğru yola iletmez."** buyuruyor. Her kimde peygamberin; yarın olacak hadiseleri bildiğini iddia ederse yine Allah'a büyük bir iftira yapmış olur. Çünkü Allah, Neml sûresi 65. ayetinde: **"De ki: "Göklerde ve yerde Allah'tan başka kimse, görünmeyen, Allah'ın gizli ilmini bilmez. Ve onlar ne vakit diriltileceklerini de bilmezler."** Bu şekilde buyuruyor. (Buhârî, İman: 27; Müslim, İman: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Mesrûk b. Ecda Ebû Âişe diye künyelenir. Mesrûk b. Abdurrahman'dır. Aynı zamanda ismine Divan'da denilir.

3069- Abdullah b. Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İnsanlardan bir kısmı Peygamber (s.a.v.)'e gelerek: Ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Bizler kendi boğazlayarak öldürdüğümüz hayvanların etinden yiyecek, fakat Allah'ın öldürdüğü hayvanı yemeyecek miyiz? Bunun üzerine Allah En'am sûresi 118 - 121. ayetleri indirdi: **"Öyleyse, o sapıkların sözlerine bakmayın da üzerine Allah'ın ismi anılan şeylerden yiyin, eğer gerçekten, O'nun mesajına inanıyorsanız"** **"Bu sebeple üzerine Allah'ın adı anılmayan şeylerden yemeyin, zira bu gerçekten yoldan çıkmaktır. Çünkü**

şeytanlar dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için fısıldarlar. Eğer onlara uyarsanız biliniz ki, sizler de Allah'tan başka varlıklara, ilahlık yakıştıranlardan olursunuz." (Ebû Dâvûd, Dahaya: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadis başka bir şekilde de yine İbn Abbâs'tan rivâyet edilmiş olup, bazıları bu hadisi Atâ' b. Sâib'den Saîd b. Cübeyr'den mürsel olarak rivâyet etmişlerdir.

3070- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Her kim üzerinde Peygamber (s.a.v.)'in mührü bulunan sahifeye bakmaktan hoşlanırsa En'am sûresi 151 - 153. ayetlerini okusun: **"De ki: "Gelin Allah'ın gerçekten neyi yasakladığını size anlatayım: O'ndan başka şeylere asla ilâhlık yakıştırmayın; anne-babanıza iyilik yapın ve onlara karşı saygısızlıkta bulunmayın ve çocuklarınızı yoksulluk korkusuyla öldürmeyin; çünkü sizin de, onların da rızıklarını sağlayacak olan biziz. Açık veya gizli hiçbir utanç verici fiil işlemeyin ve adaleti yerine getirmek dışında, Allah'ın kutsal saydığı insan hayatına haksızca kıymayın. Allah size aklınızı kullanasınız diye bunları emreder."** **"Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. O halde ona uyun, diğer yollardan gitmeyin ki, sizi O'nun yolundan ayırıp saptırmış olurlar. Allah bütün bunları size emretti ki, yolunuzu Allah'ın kitabıyla bulmuş olasınız."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3071- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), En'am sûresi 158. ayetinde geçen, **"Rabbinin bazı ayetlerinin gelmesini..."** hakkında şöyle dediği bize aktarılmıştır: **"O ayet güneşin batıdan doğmasıdır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bazıları bu hadisi merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdir.

3072- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), şöyle buyurmuştur: **"Üç şey çıkmadan önce kişi iman etmemiş ise o kişiye artık imanı fayda vermeyecektir."** (Enam sûresi 158. ayet) **"Deccâl, Dabbet-ül arz ve güneşin batıdan doğması."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hazım el Eşcaî, Küfelidir. İsmi Selman olup Azzetel Eşcaî'nin azâdlı kölesidir.

3073- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah şöyle buyurur: O'nun sözü gerçektir. Kulum bir iyilik yapmayı gönlünden geçirirse ona bir sevap yazın, eğer o iyiliği yaparsa on kat olarak yazın. Eğer bir kötülük yapmayı içinden geçirirse onu yazmayın, şayet o kötülüğü işlerse ona bir günah yazın. Şayet ondan vazgeçerse veya onu yapmazsa ona bir sevap yazın."** Rasûlullah (s.a.v.) bunu söyledikten sonra En'am sûresi 160. ayetini okudu: **"Kim Allah'ın huzuruna iyi bir iş ve davranışla çıkarsa, bu yaptığı için on katını kazanacaktır. Ama kim de kötü bir iş ile Rabbinin huzuruna çıkarsa, onun aynısıyla cezalandırılacaktır. Ve kimseye de haksızlık yapılmayacaktır."** (Buhârî, İman: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 8

➤ ARAF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3074- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Araf sûresi 143. ayetinden: **"Rabbi dağa nuru ile tecelli edince onu tuzla buz etti..."** ayetini okudu.

Hammad, şu kadar diyerek hadisenin dehşetini anlatmak istedi. Süleyman ise baş parmağını diğer parmaklarına dokundurarak **"Dağ yere gömüldü"** dedi, **"Musa'da bayılıp düştü."** (Müsned: 11812)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih gibidir. Sadece Hammad b. Seleme'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

Abduvhab el Verrak, Muâz b. Muâz vasıtasıyla, Hammad b. Seleme'den, Sabit'den, Enes'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Bu rivâyet hasendir.

3075- Müslim b. Yesâr el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre, Ömer b. Hattâb'a Araf 172. ayetinin tefsiri soruldu da bunun üzerine şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'e bu ayetin sorulduğunu işittim. Rasûlullah (s.a.v.) buyurmuştu ki: **"Allah, Adem'i yarattıktan sonra sırtını sağ elyle sıvazladı ve ondan bir zürriyet işleyeceklerdir. Sonra Adem'in sırtını tekrar sıvazladı ondan bir zürriyet çıkardı ve bunları cennet için yarattım. Bunlar cennetliklerin amelini işleyeceklerdir. Sonra Adem'in sırtını tekrar sıvazladı ondan bir zürriyet daha çıkararak bunları da Cehennem için yarattım, bunlarda Cehennemliklerin amelini işleyeceklerdir"** buyurdu. Bunun üzerine o ayetin tefsirini soran şahıs: **"Ey Allah'ın Rasûlü! O halde çalışıp çabalamak ne işe yarar?"** Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: **"Allah bir kulu Cennet için yarattığı zaman onu Cennetliklerin ameli üzerinde kullanır da o kişi Cennetliklerin ameli üzere ölür ve Cennete girer. Bir kulu da Cehennem için yarattığı zaman onu da Cehennemliklerin ameli üzerinde kullanır, sonunda Cehennemliklerin amellerinden biri üzere ölür ve Allah onu Cehenneme sokar."** (Ebû Dâvûd, Sünnet: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Müslim b. Yesâr, Ömer'den hadis işitmemiştir. Bazıları bu senedle Müslim b. Yesâr'la, Ömer arasında mechul bir râvî zikretmişlerdir.

3076- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: **"Allah, Adem'i yarattığında onun sırtını sıvazladı ve kıyamete kadar yaratacağı her canlı ondan küçük parçalar halinde bir kenara döküldü bunlardan her insanın iki gözü arasında bir parıltı yarattı sonra onları Adem'e sundu."** Bunun üzerine Adem dedi ki: **"Ey Rabbim! Bunlar kimdir?"** Allah: **"Bunlar senin zürriyetindendir"** buyurdu. İçerinden bir adam gördü ve onun gözleri arasındaki nurun parıltısı hoşuna gitti ve **"Ey Rabbim bu kimdir?"** dedi. Allah: **"Bu senin zürriyetinden gelen son ümmetlerden bir kişidir ki adı Dâvûd'tur."** Adem: **"Rabbim onun ömrü ne kadardır"** dedi. Allah **"Altmış sene"** buyurdu. Adem: **"Benim ömrümden ona kırk yıl ilave et"** dedi.

Adem'in ömrü dolunca ölüm meleği kendisine geldi. Adem: **"Daha kırk yıllık ömrüm yok mudur?"** dedi. Ölüm meleği: **"Bu kırk yılı oğullarından Dâvûd'a vermedin mi?"** diye karşılık verdi.

Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: **"Adem bu durumu inkar etti, zürriyeti de inkar etmektedir. Adem'e unutturuldu bu yüzden zürriyeti de unutmaktadır. Adem yarıldı zürriyeti de yarılmaktadır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

3077- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hawa, hamile kalınca şeytan onun çevresinde dolaştı -Hawa'nın çocukları yaşamıyordu- şeytan şöyle dedi: Doğacak çocuğu Abdulhâris adını ver. Hawa'da çocuğuna Abdulhâris adını verdi ve böylece çocukları yaşadı. Bu şeytanın vahyi ve vesvesesidir."** (Araf sûresi 189-190. ayetlerinin tefsiridir) (Müsned: 19258)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi merfu olarak sadece Ömer b. İbrahim'in, Katâde'den rivâyetiyle bilmekteyiz. Bazıları da bu hadisi Abdussamet'den merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdir. Ömer b. İbrahim, Basralı bir ihtiyardır.

3078- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.): **"Adem yaratıldığında"** diyerek hadisin tamamını aktarmıştır.

BÖLÜM: 9

➤ ENFAL SÜRESİNDEN TEFSİRİ YAPILAN AYETLER

3079- Sa'd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bedir savaşı bitince ganimet mallarından bir kılıç alarak Rasûlullah (s.a.v.)'e getirdim ve Ey Allah'ın Rasûlü dedim; Allah, müşriklere karşı kalbime rahatlık verdi -veya buna yakın bir ifade- dolayısıyla bu kılıcı bana hediye et. Bunun üzerine buyurdular ki: Bu kılıç ne senindir ne de benim. Ben de belki benim gibi savaşta üstün yararlılık göstermeyen birine verilecektir, dedim. Biraz sonra Rasûlullah (s.a.v.) bana yaklaştı ve **"Sen istediğinde benim değildi artık benim oldu onu sana bağışlıyorum."** buyurdu. Sonra Enfal sûresi 1. ayeti indi; **"Ey peygamber! Sana savaşlarda elde edilen enfâl hakkında sorarlar. De ki: Bütün ganimetler Allah'a ve O'nun ekîsine aittir. Öyleyse yolunuzu, Allah'ın kitabıyla bulmaya çalışın, birbirinizle aranızı düzelterek kardeşlik bağlarını canlı tutun. Eğer gerçekten inanan kimselerseniz, Allah'ın ve peygamberin buyruklarına uyun."** (Müsm, Cihâd: 27; Ebû Dâvûd, Cihâd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Aynı şekilde bu hadisi Simak b. Harb, Mus'ab'tan rivâyet etmişlerdir.

Bu konuda Ubâde b. Sâmî'ten de hadis rivâyet edilmiştir.

3080- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Bedir savaşını bitirince kendisine: **"Ebû Sûfyân'ın kafilisini ele geçir onun hiçbir koruyucusu yoktur."** denildi. İbn Abbâs esirler arasında bağlı olduğu halde: **"Bu doğru olmaz. Allah sana iki guruptan birini vaad etmişti ve vaad ettiğini sana verdi. "Hani Allah iki düşman topluluğundan birisinin, sizin elinize düşeceği konusunda size söz vermişti; sizlerse güçsüz, silahsız olan kervan topluluğunun, elinize düşmesini arzu ediyordunuz. Allah da, sözleriyle hakkın hak olduğunu göstermek ve kendisinden gelen gerçekleri örtbas edenlerin, kökünü kazımak istiyordu."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.)'in doğru söylediğini buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3081- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) müşriklere baktı, onların sayısı bin idi. Müslümanlar ise üçyüz on kûsür kimse idi. Rasûlullah (s.a.v.), kibleye döndü Ellerini uzattı ve Rabbine şöyle duâ etmeye başladı: **"Allah'ım bana vaad ettiğini yerine getir, Allah'ımı Müslümanlardan şu cemaati helak edersen yeryüzünde sana ibadet eden kalmaz."** Ellerini açıp kibleye yönelerek yaptığı bu duâ o kadar uzadı ki üst elbisesi omuzundan düştü. Ebû Bekir yanına geldi, elbisesini omuzuna koydu ve şöyle dedi: "Ey Allah'ın Peygamberi, Rabbinden istediğin yeter Allah sana vaad ettiğini mutlaka yerine getirecektir. Bunun üzerine Allah: Enfal sûresi 9. ayetini indirmişti: **"Hani, yardım için Rabbinize yalvarıp yakarmıştınız da, O da bunun üzerine, size şöyle cevap vermişti: "Size birbiri ardından inen bin meleklerle yardım edeceğim."** (Müslim, Cihad: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisın Ömer'in rivâyetinden olduğunu sadece İkrime b. Ammâr'ın, Ebû Zümeyl'den rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Zümeyl'in ismi Simak el Hanefî'dir.

Bu olay Bedir gününde olmuştur.

3082- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Allah ümmetim için bana iki emniyet indirdi: (Enfal sûresi 33. ayet) **"Oysa ey peygamber! Sen onların arasında iken, Allah onlara azâb edecek değildir. Ve onların arasında bulunan mü'minler, Allah'tan bağışlanmalarını isterlerken yine Allah onlara azâb edici değildir."** Ben ahirete göçüp gittiğimde ikinci emniyet olan istiğfar kıyamete kadar ümmetime bırakacağım. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Bu hadis garibtir. İsmail b. Muhâcir hadiste zayıf sayılan biridir.

3083- Ukbe b. Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Enfal sûresi 60. ayetini minber üzerinde okudu ve şöyle buyurdu: **"Dikkat ediniz! Kuvvet atmaktadır. Kuvvet atmaktadır. Kuvvet atmaktadır. Allah size ülkeleri fethettirecektir ve böylece savaş meşakkatinden sizleri kurtaracaktır. Sizler oklannızla uğraşmaktan korkmayınız."** (Müslim, İmara: 27; Ebû Dâvûd, Cihâd: 17)

© **Tirmizî:** Bazıları bu hadisi Üsâme b. Zeyd'den, Salih b. Keysan'dan rivâyet etmektedirler. Ebû Usame ve başkaları bu hadisi Ukbe b. Âmir'den rivâyet etmişlerdir. Vekî'n rivâyeti daha sağlamdır. Salih b. Keysan, Ukbe b. Âmir'e ulaşmamış fakat Ömer'e ulaşmıştır.

3084- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bedir savaşı bitip esirler getirilince Rasûlullah (s.a.v.): **"Bu esirler hakkında ne diyorsunuz"** dedi. -Bu hadis biraz uzuncadır- Sonra Rasûlullah (s.a.v.): **"Onlardan her biri ya fidye verecektir veya boynu vurulacaktır"** buyurdu. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Süheyl b. Beyda bundan müstesna olsun. O'nun İslam'dan bahsettiğini işittim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) sustu o gün üzerime gökten taş yağmasından korktuğum kadar hiçbir gün korkmamıştım. Sonunda Rasûlullah (s.a.v.): **"Süheyl b. Beyda müstesnadır."** buyurdu. Sonra ayet Ömer'in görüşüne uygun olarak indi: Enfal

sûresi 67. ayet: **"Yeryüzünde küfrün bellini kırıp, tam hakimiyet sağlamadıkça hiçbir peygambere esir almak yakışık almaz. Sız bu dünyanın geçici kazançlarını istiyorsunuz. Ama Allah, sizin için ahiretteki Cenneti elde etmenizi istiyor. Çünkü Allah en yüce İktidar sahibi olup, yaptığı herşeyi yerli yerince yapandır."** (Müsned: 13452)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Ebû Ubeyde babasından hadis işitmemiştir.

3085- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ganimetler sizden önceki toplumların hiçbirine helal olmamıştır. Ganimetleri gökten bir ateş iner ve onları yakar idi."** Süleyman el A'meş diyor ki: Bu gün Ebû Hüreyre'den başkası bunu söylemiyor. Bedir savaşı bitince ganimetler konusunda insanlar değişik görüşler ortaya attılar Allah'ta Enfal sûresi 68 - 69. ayetleri indirdi: **"Allah tarafından, önceden buyurulmuş böyle bir ilke olmasaydı, aldığınız bütün bu esirler yüzünden, başınıza mutlaka büyük bir azâb çökerdi. "Artık savaşta elde ettiğiniz ganimetlerden, helal ve temiz olarak kullanın ve yolunuzu Allah'ın kitabıyla bulmaya çalışın, şüphesiz ki Allah, çok bağışlayan ve acıyandır."** (Müsned: 7124)

© **Tirmizî:** Bu hadis A'meş'in rivâyeti olarak hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 10

➤ TEVBE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3086- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Osman b. Affân (r.a.)'e Mesânî sûreler'den olan Enfal sûresi ile ayetlerinin sayısı yüz civarında olan Berae (Tevbe) sûresinin arasını birleştirmenize, ikisi arasına besmele yazmamanıza ve yedi uzun sûrelerin arasına koymanıza sebep nedir? Hangi sebep sizi böyle yapmaya sevketti dedim. Osman şu cevabı verdi: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e ayetler indirilmekte iken vahiy katiplerini çağırır ve bu ayetleri şu sûrelerin şurasına koyunuz buyururdu."** Enfal sûresi; Medîne'de inen ilk sûrelerdendi. Berae (Tevbe) ise Kur'ân'ın son inen sûresidir. İkisinin konusu da aynı şeyden bahseder dolayısıyla ben ikisini bir sûre zannetmişimdir. Rasûlullah (s.a.v.), bu iki sûrenin ayrı mı bir mi? olduğunu açıklamadan vefat etmiştir. Bundan dolayı bu iki sûreyi birbirine birleştirdim ve arasına besmeleyi koymadım. Yedi uzun sûre arasına koydum. (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi sadece Avf'ın, Yezîd el Fârisî vasıtasıyla İbn Abbâs'tan rivâyetiyle bilmekteyiz. Yezîd el Fârisî, İbn Abbâs'tan başka hadiste rivâyet etmiştir. Yezîd el Fârisî'ye, Yezîd b. Hürmüz ve Yezîd er Rakkâşî'de denilir. Yezîd b. Ebân er Rakkâşî'de hadis râvilerinden olup İbn Abbâs'a ulaşamamıştır. Sadece Enes b. Mâlik'den hadis rivâyet etmektedir. İkisi de Basralı olup, Yezîd el Fârisî, Yezîd er Rakkâşî'den yaş olarak daha büyüktür.

3087- Süleyman b. Amr b. Ahvas (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Babam, Amr b. Ahvas bana anlattı. Kendisi Peygamber (s.a.v) ile birlikte veda haccında bulunmuştu. Rasûlullah (s.a.v.), o hutbesinde Allah'a hamdetti onu övdü, bazı şeyleri hatırlattı ve va'z etti. Sonra şöyle sordu: **"Hangi gün daha mukaddestir? Hangi gün daha mukaddestir? Hangi gün daha**

mukaddestir?" Müslümanlarda: **"Haccı ekber günü olan; Kurban bayramının birinci günüdür."** dediler. Bunun üzerine buyurdular ki: Kanlarınız, mallarınız, ırzlarınız, şu gününüz, şu ayınız, şu beldeniz gibi kutsal olup, haramdır. Dikkat edin! her cinayet işleyen cezasını kendisi çekecektir. Hiçbir baba çocuğunun suçundan dolayı sorumlu tutulamayacağı gibi hiçbir çocukta babasının yaptığından dolayı ceza çekemez.

Dikkat edin! Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Müslüman, kendisi helal etmedikçe kardeşinin bir şeyi kendisine helal olmaz. Dikkat edin! Cahiliye dönemindeki tüm faizler kaldırılmıştır. Ana paralarınız sizindir. Haksızlık etmeyecek ve haksızlıkta görmeyeceksiniz. İlk kaldırılan faiz Abbâs b. Abdulmuttalib'in faizi olup hepsi kaldırılmıştır. Dikkat edin cahiliye dönemindeki tüm kan davaları da kaldırılmış olup, kaldırılan ilk kan davası Hâris b. Abdulmuttalib'in kan davasıdır. Hâris Leys oğullarında süt emzirmekte iken Hüseyl tarafından öldürülmüştü.

Dikkat edin! Kadınlara karşı iyi davranın onlar sizin barındırmanız altında yaşayan hiçbir şeye güçleri yetmeyen kimselerdir. Onlara zarar vermeye kalkmayın ancak apaçık bir suç işlerlerse onları yataklarında ayırınız. Yine düzelmezlerse onları yaralamamak suretiyle dövebilirsiniz. Size itaat ettikleri sürece onlarda suç bulmaya çalışmayınız.

Dikkat ediniz! Sizin kadınlar üzerinde hakkınız olduğu gibi kadınların da sizin üzerinizde hakları vardır. Kadınlarınız üzerinde sizin hakkınız sevmediğiniz ve hoşlanmadığınız kimseleri evinize almamalarıdır. Dikkat ediniz sizin üzerinizde onların hakkı ise yeme ve giyim konusunda iyi davranıp yediğinizden yedirip giydiğinizden giydirmenizdir. (İbn Mâce, Menasik: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadisi Ebû'l Ahvas'da Şebîb b. Gargade'den rivâyet etmiştir.

3088- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e Haccı ekber günü hangi gündür diye sordum: **"Kurban bayramının birinci günüdür."** buyurdular. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

3089- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Haccı Ekber günü Kurban bayramının birinci günüdür. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis Muhammed b. İshâk'ın rivâyetinden daha sağlamdır. Çünkü Muhammed b. İshâk'ta aynı hadisi Ebû İshâk'tan, Hâris'den ve Ali'den mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir. Muhammed b. İshâk'tan rivâyet edilen dışında bu hadisin merfu olarak rivâyet edildiğini bilmiyoruz. Şu'be bu hadisi Ebû İshâk'tan Abdullah b. Mürre'den, Hâris'den ve Ali'den mevkuf olarak rivâyet etmiştir.

3090- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Berae sûresinin Ebû Bekir'le okunarak ilan edilmesini isteyip gönderdi sonra onu çağırarak şöyle dedi: Bu ayetleri benim ehli beytimden biri yerine getirmelidir. Ali'yi çağırdı ve onu Ali'ye verdi. (Müsned: 12737)

© **Tirmizî:** Bu hadis Enes b. Mâlik rivâyeti olarak hasen garibtir.

3091- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v), Ebû Bekir'i hac emiri olarak göndermiş ve kendisine hac süresince yapacağı işleri de bildirmişti. Sonra arkasından Ali'yi gönderdi. Ebû Bekir yoluna devam edip giderken; Rasûlullah (s.a.v.)'in devesi Kasvan'ın sesini duydu ve gelen kimsenin Rasûlullah (s.a.v.) olduğunu tahmin ederek telaşlandı. Derken Ali ile karşılaştı. Ali, Ebû Bekir'e Peygamber (s.a.v.)'in mektubunu verdi. Rasûlullah (s.a.v.), mektuptaki bilgilerin ilan edilmesini emretmişti. Beraberce yürüdüler ve hadarını yaptılar. Ali teşrik günlerinde kalkıp şu ilanâtı yaptı: Allah ve Peygamberin koruması her müşrikten uzaktır. Ey müşrikler bundan böyle yeryüzünde dört ay daha gezip dolaşın. Ancak bu yıldan sonra hiçbir müşrik hac görevini yapmayacaktır. Çıplak kişi Ka'be'yi tavaf edemeyecektir. Cennete ancak mü'min olanlar girecektir. Ali bu mesajları iletiyor yorulduğunda da Ebû Bekir bunları insanlara duyuruyordu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle İbn Abbâs rivâyeti olarak hasen garibtir.

3092- Zeyd b. Yüseyyi (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ali'ye, hac mevsiminde hangi emirlerle gönderilmiştin diye sorduk. Dedi ki: Dört şeyle gönderilmiştim; Çıplak olarak Ka'be tavaf edilmeyecektir, Peygamber (s.a.v) ile bir müşrik arasında bir sözleşme varsa o sözleşme bitimine kadar devam edecektir. Anlaşması olmayanların süresi dört aydır, Cennete ancak mü'min olan kimse girecektir. Bu seneden sonra hac ve umre için Müslümanlarla müşrikler bir araya gelemeyeceklerdir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Süfyân b. Uyeyne bu hadisi Ebû İshâk'tan rivâyet etmiştir. Sevrî ise bu hadisi Ebû İshâk'tan, Ebû İshâk'ın bazı arkadaşlarından ve Ali'den rivâyet etmiştir. Nasr b. Ali ve pek çok kimseler bu hadisi, Süfyân b. Uyeyne'den, Ebû İshâk'tan, Zeyd b. Yüseyyi'den ve Ali'den benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir.

Ali b. Haşrem Süfyân b. Uyeyne vasıtasıyla Ebû İshâk'tan, Zeyd b. Üsey'den ve Ali'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: İbn Uyeyne'den her iki rivâyette nakledilmiştir ve **"İbn Üsey"** den veya **"İbn Yüsey"** den de denilmiştir. Doğru olan Zeyd b. Üsey'dir. Şu'be bu hadisi Ebû İshâk'tan ve Zeyd'den rivâyet ederek senedinde vehme kapılmış ve senedinde Zeyd b. Üsey demiştir. Kendisine bu konuda uyan olmamıştır.

3093- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kimsenin mescidlere girip çıkıp namaz kılma alışkanlığını görürseniz onun imanına şâhîd olunuz çünkü Allah şöyle buyurur: (Tevbe sûresi 18. ayet) "Allah'ın mescidlerini ziyaret etmek, yahut onarıp gözetmek, canlı tutup zirvede kalmasını sağlamak ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, namazlarında sürekli ve dosdoğru olan, zekatlarını veren, Allah'tan başka kimseden korkup çekinmeyen kimselere aittir. İşte doğru yola ermişlerden olmaları umulanlar bunlardır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© İbn ebî Ömer, Abdullah b. Vehb vasıtasıyla Amr b. Hâris'den, Derrac'tan, Ebû'l Heysem'den, Ebû Saîd'den geçen hadisin bir benzerini bize rivâyet etti ve **"Mescide bağlandığını"** dedi.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Ebû'l Heysem'in ismi Süleyman b. Amr b. Abdül Utvârî'dir. Ebû Saîd el Hudrî'nin himayesinde olan bir yetim idi.

3094- Sevbân (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Tevbe sûresi 34. ayeti; **"Ey iman edenleri! Bilin ki, hahamların, rahiplerin çoğu, insanların mallarını haksızca yiyip yutuyor ve onları Allah'ın yolundan alıkoyuyorlar. Fakat bütün o altını, gümüşü toplayıp Allah yolunda harcamayanlara, işte onlara sonraki hayatta çok çetin azabı müjdele."** İndiği zaman Peygamberle bir yolculukta beraber idik Peygamber (s.a.v)'in bazı ashabı Bu ayet altın ve gümüş biriktirmenin kötülüğü hakkında indi hangi mal daha hayırlıdır? Bilsek de onu edinmiş olsaydık dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"En değerli şey Allah'ı devamlı hatırlayan dil, Allah'ın nimetlerine şükrederek kulluk yapan kalb, İmanı konusunda erkeğine yardımcı olan kadındır."** (İbn Mâce, Nikah: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Muhammed b. İsmail'e şöyle dedim. Sâlim b. Ebû'l Ca'd Sevbân'dan hadis işitmiş midir? Dedim hayır diye cevap verdi. O halde Peygamber (s.a.v)'in ashabından kimlerden hadis işitmiştir? Dedim. Câbir b. Abdullah ve Enes b. Mâlik'den işitmiştir dedi ve Peygamber (s.a.v)'in ashabından birkaç kişi saydı.

3095- Adiyy b. Hatîm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Boynumda altından bir haç olduğu halde Rasûlullah (s.a.v)'in yanına gelmişim. Buyurdular ki: Ey Adiyy bu putu üzerinden at kendileri de Tevbe sûresinin 31. ayetini okumakta idiler ve şöyle buyurdular: Gerçi onlar haham ve Rahiplerine ibadet etmiyorlardı. Fakat onlar bir şeyi haram kıldılar mı onu haram kabul ediyorlar helal kıldıklarını da helal sayıyorlardı. (İşte bu Allah'tan başkasını Rab edinmek demektir.) (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Abdusselam b. Harb'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Gutayf b. A'yan hadiste tanınmış bir kimse değildir.

3096- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Ebû Bekir ona şöyle anlattı: Peygamber (s.a.v) ile mağarada bulunduğumuz sırada O'na şöyle demişim: **"Onlardan biri ayaklarının ucuna baksalar mağarada bizi göreceklerdi."** Bunun üzerine **"Ey Ebû Bekir üçüncüleri Allah olan iki kişiyi sen ne zannediyorsun."** buyurdular. (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fezail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadis sadece Hemmâm'ın rivâyetiyle nakledilmektedir. Habban b. Hilâl ve daha başka kimseler bu hadisi benzeri şekilde Hemmâm'dan rivâyet etmekteler.

3097- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer b. Hattâb'tan işittim şöyle diyordu: Münafıkların başı olan Abdullah b. Übey öldüğünde Rasûlullah (s.a.v.), Onun cenaze namazına çağrıldı ve O da kalkıp gitti. Namaz kılmak için cenazenin karşısına geçince yerimden kalkarak göğsü hizasına dikildim ve falan falan günler onun hakkında şöyle şöyle diyen sen iken Allah'ın düşmanı Abdullah b. Übey'in cenaze namazını mı kılacaksın? Rasûlullah (s.a.v.) tebessüm ediyordu kendisine lafı uzattığımda Ey Ömer benden geri dur! Ben iki şey arasında muhayyer bırakıldım ve birini seçmişimdir. Bana Tevbe sûresi 80. ayette; **"Şimdi o münafıkların bağışlanmaları için, Allah'a ister duâ et, ister etme, hiç birşey değişmeyecektir. Onlar için istersen, yetmiş kez af dile,**

Allah'ı ve O'nun elçisini inkâra yeltenmelerinden dolayı Allah onları bağışlamayacaktır. Çünkü Allah, böylesine kötülüğe batmış bir toplumu, doğru yola çıkarmaz." denmişti, eğer yetmiş aştığım takdirde bağışlanacağını bilmiş olsaydım yetmişten fazla istiğfar ederdim.

Sonra cenaze namazını kıldı ve cenazeyle beraber yürüdü defin işi bitinceye kadar kabrin başında durdu. Ömer sözünü şöyle sürdürdü: Rasûlullah (s.a.v.)'e karşı bu cesaretime şaşıtm. Allah'a yemin olsun ki Allah Rasûlü de bunu biliyordu. Definden bir zaman sonra şu ayet indi: Tevbe 84 - 85; **"Onların dünyevî zenginlikleri ve çocuklarının çokluğundan umdukları bahtıyarlık, seni imrendirmesin. Allah bütün bunlarla dünyada onları, azaba uğratmayı ve kâfir olarak canlarının çıkmasını istiyor."** **"Allah'a iman edin ve peygamberiyle birlikte savaşın, diyen bir sûre indiği zaman, onlardan servet sahipleri, senden izin isterler. Bizi bırak ta, savaştan geri kalanlarla birlikte kalalım derler."** Ömer dedi ki: **"Bundan sonra Peygamber (s.a.v) vefat edinceye kadar hiçbir münafık'ın cenaze namazını kılmadı ve kabri başında da durmadı."** (Buhârî, Cenaiz: 27; Ebû Dâvûd, Cenaiz: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

3098- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Abdullah b. Übey'in oğlu Abdullah öldüğü zaman Peygamber (s.a.v.)'e geldi ve gömleğini bana verersen onu babama kefen yapacağım ve senden babamın cenaze namazını kılmanı ve babama bağışlanması için duâ etmeni istiyorum dedi. Rasûlullah (s.a.v.), gömleğini verdi. Techiz ve tekfin işini bitirdiğinde bana haber veriniz buyurdu. Sonra cenaze namazını kılmak istediğinde Ömer kendisine çekti ve **"Allah münafıklara cenaze namazını kılmayı yasaklamadı mı?"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.) de: **Ben iki, şey arasında serbestim; "İster duâ et, ister etme..."** sonra onun cenaze namazını kıldı Bunun üzerine Allah Tevbe sûresi 84. 85. ayetlerini indirdi: Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) münafıkların cenaze namazını kılmayı bıraktı. (Buhârî, Cenaiz: 27; Müslim, Fedail: 117)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3099- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İki kişi Tevbe 108. ayeti; **"Ey peygamber! Böyle bir yere asla adını atma. İçine adım atacağın en uygun mescid, daha ilk günden beri, Allah'tan yana sağlam bir bilinç ve duyarlılık temelli üstünde yükseltilen mesciddir ki, orada anılmak isteğiyle dolup taşan adamlar vardır. Allah da zaten kendini arındıranları sever."** Mescid konusunda münakaşa ettiler. Biri **"O Kuba mescididir"** dedi. Diğeri de **"Rasûlullah (s.a.v.)'in mescididir."** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.); **"O benim şu mescidimdir."** buyurdu. (Müslim, Hac: 27; Nesâî, Mesacid: 17)

© Tirmizî: Bu hadis İmrân b. ebî Enes rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Ebû Saîd'den başka şekillerde rivâyet edilmiştir. Üneys b. ebî Yahya babasından ve Ebû Saîd'den bu hadisi rivâyet etmiştir.

3100- Ebû Hüreyre (r.a.)'den Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Şu ayet (Tevbe 108) Kubalılar hakkında inmiştir: **"...Orada temizlenmek için dolup taşan kimseler vardır. Zaten Allah'ta temizlenenleri sever."** Ebû Hüreyre dedi ki: **"Kubalılar su ile taharetlenirlerdi bu ayet onlar hakkında nazil oldu."** (İbn Mâce, Tahara: 17)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle garibtir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Eyyûb, Enes b. Mâlik, Muhammed b. Abdullah b. Selam'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

3101- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adamın müşrik olan anne ve babası için istiğfar ettiğini işittim ve kendisine annen ve baban müşrik oldukları halde istiğfar mı ediyorsun? dedim. O da İbrahim (a.s), babası müşrik olduğu halde; etmemiş miydi? dedi. Durumu Peygamber (s.a.v)'e aktardım Tevbe 113. ayeti indi: **"Allah'tan başkalarına ilahlık yakıştıran kimselerin Cehennemlik oldukları besbelli olduktan sonra, yakın akrabalar olsa bile, onların bağışlanmalarını dilemek, artık ne peygambere, ne de iman edenlere yakışır."** (Nesâî, Cenaiz: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Tirmizî: Bu konuda Saîd b. Müseyyeb ve babasından da hadis rivâyet edilmiştir.

3102- Ka'b b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bedir savaşı hariç Tebük savaşına kadar Rasûlullah (s.a.v.)'in yaptığı hiçbir savaştan geri kalmamıştım. Rasûlullah (s.a.v.), Bedir savaşından geri kalan hiç kimseyi kınamamıştı. Çünkü o savaşa kervanı kastederek çıkmıştı. Sonra Kureyş kervanlarına imdad için çıkıp gelmişlerdi. Allah'ın Enfal sûresi 42. ayetinde buyurduğu gibi sözleşmeksizin Bedir'de buluşmuş oldular. Hayatıma yemin ederim ki Peygamber (s.a.v.)'in müşriklerle karşılaşmasının en şerefli Bedir savaşındır. Buna rağmen Akabe gecesindeki buluşmamız yerine Bedir'de buluşmuş olmamı da arzu etmem çünkü Akabe gecesinde İslam üzere söz vermiştik o gün daha kıymetli ve değerlidir. Bundan sonra Tebük savaşına kadar hiçbir yerde Peygamber (s.a.v.)'den geri kalmadım. Tebük Peygamber (s.a.v.)'in yaptığı son savaş idi. Rasûlullah (s.a.v.), savaşa çıkılması için insanlara ilanatta bulundu Ka'b b. Mâlik bu hadisi uzun uzadıya anlattı ve sonunda şöyle dedi: "... Peygamber (s.a.v.)'e gittim. Onu mescidde oturur buldum çevresinde Müslümanlar vardı o insanlar arasında ayın ışıltısı gibi ışık saçıyordu adeta... Bir işe sevindiği zaman yüzü gülerdi. Geldim önüne oturdum; "Ey Ka'bi Annenin seni doğurduğu günden beri üzerine gelen en hayırlı güne sevin müjdelere sana... Ben de; Ey Allah'ın Rasûlü bu müjdeli haber sizden mi yoksa Allah'tan mı? dedim. Allah tarafındandır buyurdu ve şu ayetleri okudu: (Tevbe sûresi 117. 118.) **"Gerçek şu ki, mü'minlerden bir kısmının, kalpleri kaymak üzereyken Allah, peygamberi sıkıntılı bir zamanda, O'na uyan Muhâcîrleri ve Ensâr'ı affetti sonra da onların tevbelerini kabul etti. Çünkü o Allah, gerçekten mü'minlere karşı çok şefkatli ve merhametlidir."** **"Ve savaştan geriye kalan üç kişinin (ki onlar: Ka'b b. Mâlik, Hilâl b. Ümeyye, Mürâre b. er-Rabî'dir.) de tevbesini kabul etti. Yeryüzü genişliğine rağmen, onlara dar gelmiş, vicdanları kendilerini sıktıkça sıkılmıştı. Nihayet**

Allah'tan, yine Allah'a sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı. Bunun üzerine O da, yine merhametle o üç kişiye yöneldi ki, pişmanlık duyup tevbe etsinler; çünkü kendisine yürekten yönelen, sığınan herkesi, acıması-esirgemesiyle kuşatıp tevbeleri kabul eden, yalnızca Allah'tır."

Yine bizim hakkımızda Tevbe sûresi 119. ayet'te nazil oldu: **"Ey iman edenleri! Yolunuzu Allah'ın kitabıyla bulmaya çalışın, doğrulardan olun ve hem de doğrularla beraber olun."**

Ka'b diyor ki: Ey Allah'ın Peygamberi dedim. Tevbemin kabul ediliş sebebi sadece doğruyu söylemem ve tüm mal varlığımı Allah ve Rasûlü yolunda bağışlamamdan dolayıdır. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Malının bir kısmını kendine ayır, bu senin için hayırlıdır."** Ben de Hayber'deki hissemi alıkoyacağım dedim. Ka'b sözlerine şöyle devam etti: Ben iki arkadaşım ile birlikte Peygamber (s.a.v.)'e doğruyu söylediğim zaman gönlümde Müslümanlıktan sonra Peygamber (s.a.v.)'e doğruyu söylemekten daha büyük bir nimeti Allah bana vermemiştir. Biz yalan söylemedik. Değilse yalan söyleyenler gibi biz de helak olurduk. İçtenlikle dilerim ki Allah'ın beni doğrulukla denediği gibi başka birisini denemesin. Bu olaydan sonra bilerek hiçbir yalan söylemedim. Ömrümün geri kalan kısmında da Allah'tan beni korumasını içtenlikle isterim. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Tevbe: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis Zührî'den değişik bir senedle rivâyet edilmiştir. Abdurrahman b. Abdullah b. Ka'b b. Mâlik'in babası Ka'b b. Mâlik amcası Ubeydullah'tan ve Ka'b'ten denilmiş aynı zamanda başka türlü bir sened daha zikredilmiştir. Yunus bu hadisi Zührî'den, Abdurrahman b. Abdullah b. Ka'b b. Malik'in babası Ka'b b. Malik şöyle anlattı... şeklinde de rivâyet edilmektedir.

3103- Zeyd b. Sabit (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Bekir Yemamelilerin öldürülmeleri üzerine bana adam göndermişti. Derken Ömer b. Hattâb'ı onun yanında buldum. Ebû Bekir dedi ki: Ömer bana geldi ve şöyle dedi: Yemame olayında Kur'ân hafızlarının öldürülmesiyle olay hayli kızışmıştır. Bütün bölgelerde Kur'ân hafızlarına karşı bu tür olayların olacağından endişe etmekteyim bu takdirde pek çok Kur'ân hafızı yok olup gidecektir. Bu yüzden Kur'ân'ın derlenip toplanması için emir vermeniz görüşündeyim. Ebû Bekir, Ömer'e şu karşılığı verdi. Rasûlullah (s.a.v.)'in yapmadığı bir şeyi ben nasıl yaparım? Ömer: Bu iş vallahi hayırlıdır, dedi. Ömer bu konuda bana müracaata devam etti. Neticede Allah, Ömer'in gönlünü açtığı konuda benim gönlümü de açtı bende Ömer'in görüşüne uydum. Zeyd dedi ki: Ebû Bekir şöyle konuştu: Sen gençsin akıllısın sana güveniyoruz. Sen Rasûlullah (s.a.v.)'in vahiy katiplerinden idin. Kur'ân-ı araştır. Zeyd dedi ki: Vallahi dağlardan birini bana taşımaya yüklemiş olsalardı bana göre bu işten daha ağır olmazdı. Rasûlullah (s.a.v.)'in yapmadığı bir şeyi siz nasıl yapacaksınız dedim. Ebû Bekir: Bu iş vallahi hayırlı bir iştir dedi. Ebû Bekir ve Ömer bu konuda bana müracaata devam ettiler neticede o ikisinin gönlünü açtığı şeye Allah benim gönlümü de açtı; Kur'ân-ı kağıt ve deri parçalarından, hurma ağacı kabuklarından, taşlar üzerindeki yazılardan ve hafızların göğüslerinden araştırmaya başladım. Tevbe sûresinin 128. 129. ayetlerini Huzeyme b. Sâmit'te buldum. (Buhârî, Cihâd: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3104- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Huzeyfe b. Yemân, Osman b. Affân'a geldi, Osman Iraklılarla beraber Şamlıları Ermenistan ve Azerbeycan'ın fethi için savaşa hazırlanıyordu. Huzeyfe Kur'ân konusunda bazı ihtilaflar görmüş ve Osman b. Affân'a: Ey Mü'minlerin emiri! Dedi. Yahudi ve Hristiyanların ihtilaf edip ayrılığa düştükleri gibi bu ümmette Kur'ân konusunda ihtilafa düşmeden yetiş ve yapman gerekenleri yap dedi. Bunun üzerine Osman, Hafsa'ya yazılmış tek nüsha olan o mushafı bize gönder çoğaltıp tekrar iade ederiz diye haber gönderdi. Hafsa mushafı Osman'a yolladı. Osman (r.a.)'de: Zeyd b. Sabit, Saîd b. Âs, Abdurrahman b. Hâris b. Hişâm ve Abdullah b. Zübeyr'e bu mushaftan mushaflar çoğaltınız diye talimat verdi. Osman üç Kureyşliden oluşan bu ekibe Zeyd b. Sabit'le ihtilaf ettiğiniz yeri Kureyş lehçesine göre yazınız çünkü Kur'ân onların lehçesiyle inmiştir. Sonunda mushafları çoğalttılar. Osman (r.a.)'da o mushaflardan her birini belli merkezlere gönderdi. (Buhârî, Cihâd: 27)

© **Zühri dedi ki:** Hârice b. Zeyd, Zeyd b. Sabit'in bana şöyle söylediğini aktardı: Ahzab sûresinden bir ayeti aradım Peygamber (s.a.v)'in onu okuduğunu işitmiştim (Ahzab sûresi 23. ayet) bu ayeti Huzeyme b. Sabit'in veya Ebû Huzeyme'nin yanında buldum ve sûrenin gerekli yerine koydum.

Zühri dedi ki: O günlerde "tabût" ve "Tabûh" üzerinde ihtilaf etmişlerdi. Kureyşliler Tabût diyorlar. Zeyd b. Sabit ise Tabuh diyordu. Bu mesele Osman'a götürüldü. Osman da Tabût yazın çünkü Kur'ân, Kureyş lehçesiyle inmiştir dedi.

Zühri diyor ki: Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe bana şöyle anlattı: Abdullah b. Mes'ûd, Zeyd b. Sabit'in Mushafları yazma işinin başına getirilmesini pek hoş karşılamamış ve şöyle demişti. Ey Müslümanlar topluluğu ben Mushafları yazma işinden uzak tutulacağım ve bu işin başına başka bir adam mı geçecekti, vallahi o Zeyd b. Sabit kafir bir adamın sulbünde iken ben Müslüman olmuştum. Bu yüzden Abdullah b. Mes'ûd, Iraklılara şöyle konuşmuştu. Ey Iraklılar yanınızdaki Mushafları gizleyin onları saklı olarak bulundurun. Bakınız Allah, Âl-i İmrân 161. ayetinde: **"Bir peygamberin ganimet malına hainlik etmesi olacak birşey değil, kim böyle bir hainlikte bulunursa, kıyamet günü hainlik ettiği o şeyin günahını yüklenerek gelir. Sonra herkese kazandığı tastamam verilir ve hiç haksızlığa uğratılmazlar."** Allah böyle buyuruyor. Siz de elinizdeki Mushaflarla Allah'a kavuşmuş olunuz.

Zühri diyor ki: Peygamber (s.a.v)'in ashabından ileri gelen bazı kimselerin İbn Mes'ûd'un bu konuşmalarını hoş görmedikleri bana ulaşan haberler arasındandır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi sadece Zühri'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 11

➤ YUNUS SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3105- Suheyb (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Yunus sûresi 26. ayeti: **"İyi ve yararlı işler yapmakta devamlı ve kararlı olanlara, karşılık olarak daha iyisi ve ondan da fazlası vardır. Kıyamet gününde onların yüzlerini, ne bir karama, ne de aşağılık ve horluk kaplayacaktır. İşte bunlardır Cennetlikler, orada ebedî kalacaklardır."** Hakkında şöyle demiştir: Cennetlikler Cennete girdiğinde bir seslenici şöyle diyecektir. Allah yanında sizin için bir va'd vardır. Allah bu va'dini sizler için gerçekleştirmek istiyor. Cennetlikler de şöyle diyecekler: Yüzlerimizi ak etmedi mi? Bizi Cehennem'den koruyup Cennete koymadı mı? O esnada perde açılacaktır. Allah Cennetliklere kendisini görmekten daha kıymetli bir şey vermemiştir. (Müslim, İman: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

© **Tirmizî:** Hammad b. Seleme'nin bu hadisini pek çok kişi Hammad'tan merfu olarak rivâyet etmişlerdir. Süleyman b. Muğîre bu hadisi Sabit'den. Abdurrahman b. ebî Leylâ'dan kendi sözü olarak nakletmişlerdir. **"Suheyb'den ve Peygamber (s.a.v.)'den"** de dememişlerdir.

3106- Mısırlı bir kimseden rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû'd Derdâ'ya Yunus sûresi 64. ayeti; **"Onlar için hem bu dünya hayatında, hem de sonraki hayatta müjdeler var. Allah'ın vaadinde asla değişme yoktur. O verdiği sözü mutlaka yerine getirir. İşte büyük kurtuluş ve mutluluk da budur."** Hakkında sordum. Dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'e sorduğumdan beri bu ayeti kimse bana sormadı. Rasûlullah (s.a.v.) buyurmuştu ki: **"Bu dünyadaki müjde Müslüman'ın gördüğü Salih rüyadır."** (Muvatta: Cami: 6)

© **İbn ebî Ömer,** Sûfyân vasıtasıyla Abdulaziz b. Rufey'den, Ebû Salih es Semman'dan, Atâ b. Yesâr'dan, Mısırlı bir kimseden ve Ebû'd Derdâ'dan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır. Ahmed b. Abde ed Dabbî, Hammad b. Zeyd vasıtasıyla Âsım b. Behdele'den, Ebû Salih'den, Ebû'd Derdâ'dan bu hadisin bir benzerini bize aktarmış olup senedinde **"Atâ b. Yesâr"** yoktur.

Tirmizî: Bu konuda Ubâde b. Sâmit'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3107- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Allah, firavunu sulara gömdüğü anda firavun, (Yûnus sûresi 90. ayet) **"Derken. İsrailoğullarını, denizin öte yakasına geçirdik; bunun üzerine Firavun ve ordusu, zulüm ve saldırıyla onların ardına düştü, denizin dalgaları onları örtüp de, Firavun boğulmak üzereyken "Şu anda inandım, İsrailoğullarının inandığı ilahdan başka gerçek ilah yok ve ben de artık kendimi O'na teslim edenlerdenim" dedi."** Cebrail: **"Ey Muhammed ona rahmet ulaşmasından korktuğum için denizin dibinde onun ağzına çamur tıkarırken beni görmeliydin!"** (Müsned: 2027)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

3108- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Adıyy b. Sabit ile Atâ b. Sâib'den biri Peygamber (s.a.v.)'den merfu olarak şöyle aktardı. **"Firavunun lallahe illallah deyip bu yüzden Allah'ın ona rahmet etmesinden korkarak Cebrail, firavunun ağzına çamur tıkamaya çalışmıştı."** (Müsned: 2027)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 12

► HÛD SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3109- Ebû Rezîn (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasûlü dedim. Allah mahlukatını yaratmadan önce nerede idi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Altında ve üstünde hava bulunmayan, bizce meçhul ve karanlık bir yerdeydi. Arşını su üzerinde yaratmıştı."** Ahmed b. Menî' diyor ki: Yezîd b. Harun şöyle demiştir: **"Ama"** kendisiyle beraber hiçbir varlık yok demektir. (İbn Mâce, Mukaddime: 19)

© **Tirmizî:** Aynı şekilde Hammad b. Seleme, Vekî b. Hades'den demiştir. Şu'be ise Ebû Avâne, Hüseyim, Vekî b. Ades demektedir. Sahih olan budur. Ebû Rezîn'in ismi Lekî b. Amr'dır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3110- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah, zâlîme fırsat verir belki de mühlet verir sonunda onu yakaladığında yakasını bırakmaz."** Sonra Hûd sûresi 102. ayetini okudu: **"İşte senin Rabbin varoluş gayesine aykırı hareket eden kentlerin toplumlarını, böylece kısıvrak yakalayır. Şüphesiz ki, O'nun yakalaması çok şiddetli ve çok zorludur."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 17; Müslim, Birr: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Ebû Usame, Büred'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş ve **"Fırsat verir"** demiştir. İbrahim b. Saîd el Cevherî, Ebû Usame'den, Büreyd b. Abdullah'tan dedesi Ebû Bürde'den, Ebû Musa'dan geçen hadisin bir benzerini bize rivâyet etti ve tereddüte düşmeden **"Fırsat verir"** dedi.

3111- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, **"O gün gelince Allah'ın izni olmaksızın, kimse konuşamayacaktır. O gün bir araya getirilenlerden kimileri, felakete uğramış üzüntülü ve mutsuz, kimileri de mutlu ve sevinçli olacaklardır."** Hûd sûresi 105. ayeti indiği zaman Peygamber (s.a.v.)'e sordum. Ey Allah'ın peygamberi kesinleşmiş bir şey için mi amel etmekteyiz yoksa Allah tarafından takdir edilmemiş bir konum üzerine mi çalışıp çabalamaktayız? Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), bilakis kesinleşmiş ve kalemlerin yazmış olduğu şey üzerinde... Fakat herkes yaratıldığı duruma kolay getirilmiştir. (Ebû Dâvûd, Sünne: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Bu hadisi sadece Abdullah b. Ömer rivâyetiyle bilmekteyiz.

3112- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam peygambere geldi ve şöyle dedi: **"Şehrin uzak bir semtinde bir kadınla oynadım kendisiyle cinsel temas haricinde her şeyi yaptım işte huzurundayım hakkımda dilediğin hükmü ver."** Bunun üzerine Ömer: **"Kendini örtmüş olsaydın Allah'ta seni örterdi"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.), O'na hiçbir karşılık vermedi. Adam gitti. Peygamber (s.a.v.), O adamın peşinden birisini göndererek onu çağırdı ve ona şu ayeti okudu: **"Gündüzün başında ve sonunda, bir de gecenin erken saatlerinde, namaz kılmaya devamlı ve duyarlı ol. Çünkü iyilikler kötülükleri giderir. Allah'ı hatırında tutanlar için bir öğüt ve hatırlatmadır bu."** (Hûd sûresi 114) Bunun üzerine orada bulunanlardan bir adam: Bu uygulama sadece ona mı mahsustur diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.): **"Bütün herkese aittir"** buyurdular. (Buhârî, Mevâkî: 17; Müslim, Tevbe: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İsrail aynı şekilde Simâk'den, İbrahim'den, Alkame, Esved'den ve Abdullah'tan bir benzerini rivâyet etti. Sûfyân es Sevrî, Simak'den, İbrahim'den, Abdurrahman b. Yezîd'den ve Abdullah'tan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Fakat ötekilerin rivâyeti Sevrî'nin rivâyetinden daha sağlamdır.

Şu'be, Simak b. Harb'den, İbrahim'den, Esved'den ve Abdullah'tan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Muhammed b. Yahya en Neysabûrî, Muhammed b. Yusuf vasıtasıyla Sûfyân'dan, Ameş'den, Simak'den, İbrahim'den, Abdurrahman b. Yezîd'den ve Abdullah'tan mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Muhammed b. Gaylân, Fadl b. Musa vasıtasıyla Sûfyân'dan, Simak'den, İbrahim'den, Abdurrahman b. Yezîd'den, Abdullah b. Mes'ûd'tan mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup **"A'meş'den"** dememiştir. Süleyman et Teymî bu hadisi Osman en Nehdî'den ve İbn Mes'ûd'tan rivâyet etmektedirler.

3113- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek, Ey Allah'ın Rasûlü, dedi. Şöyle bir erkek hakkında ne dersiniz? Bir erkek tanımadığı bir kadınla buluştu ve karısına yapabileceği her şeyi ona yaptı ancak onunla ilişki kurmadı. Bunun üzerine Allah: **"Gündüzün başında ve sonunda, bir de gecenin erken saatlerinde, namaz kılmaya devamlı ve duyarlı ol. Çünkü iyilikler kötülükleri giderir. Allah'ı hatırında tutanlar için bir öğüt ve hatırlatmadır bu."** Hûd sûresi 114. ayetini indirdi. Rasûlullah (s.a.v.), O kimseye abdest alıp namaz kılmasını emretti. Muâz dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü bu uygulama sadece o kimseye mi aittir? Yoksa bütün Mü'minlere mi aittir? Rasûlullah (s.a.v.): **"Bilakis tüm Mü'minlere aittir"** buyurdular. (Müsned: 21096)

© **Tirmizî:** Bu hadisin senedi muttasıl değildir. Abdurrahman b. ebî Leylâ, Muâz b. Cebel'den hadis işitmemiştir. Muâz b. Cebel Ömer'in halifelîği döneminde vefat etmiştir. Ömer şehid edildiği zaman Abdurrahman b. ebî Leylâ altı yaşında küçük bir çocuktur. Ömer'i görmüş ve ondan hadis rivâyet etmiştir. Şu'be bu hadisi Abdulmelik b. Umeyr'den, Abdurrahman b. ebî Leylâ'dan ve Peygamber (s.a.v.)'den mürsel olarak rivâyet etmiştir.

3114- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Bir adam; bir kadından haram olduğunu bildiği halde bir öpücük almıştı. Peygamber (s.a.v.)'e gelip bunun keffaretini sordu ve, **"Gündüzün başında ve sonunda, bir de gecenin erken saatlerinde, namaz kılmaya devamlı ve duyarlı ol. Çünkü iyilikler kötülükleri giderir. Allah'ı hatırında tutanlar için bir öğüt ve hatırlatmadır bu."** Hûd sûresi 114. ayeti nazil oldu. O adam: Bu uygulama sadece bana mı aittir diye sordu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Sana ve ümmetimden bu duruma düşen herkese"** diye cevap verdi. (Buhârî, Mevâkî: 17; Müslim, Tevbe: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3115- Ebû'l Yüsür (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Bana hurma satın almak üzere bir kadın geldi. Ben de: **"İçerdeki hurmalar bunlardan iyidir"** dedim. Bunun üzerine kadın da benimle birlikte içeri girdi; Ben de eğilerek kadını öptüm. Sonra Ebû Bekir'e gelip durumu kendisine anlattım. Ebû Bekir: **"Bu işi sakla, tevbe et hiç kimseye söyleme"** dedi. Sabredemedim Rasûlullah (s.a.v.)'e gelip durumu kendisine anlattım. Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah yolunda savaş eden bir gazinin ailesine böyle mi yapman gerekirdi?"** O adam o anda **"Müslüman olmamış olsaydım"** dedi ve kendisinin Cehennemliklerden olduğunu sandı. Rasûlullah (s.a.v.), uzun bir süre başını önüne eğdi Allah kendisine: **"Gündüzün başında ve sonunda, bir de gecenin erken saatlerinde, namaz kılmaya devamlı ve duyarlı ol. Çünkü iyilikler kötülükleri giderir. Allah'ı hatırında tutanlar için bir öğüt ve hatırlatmadır bu."** Hûd sûresi 114. ayetini indirdi.

Ebû'l Yüsür dedi ki: Sonra Peygamber (s.a.v.)'in yanına geldim ve Rasûlullah (s.a.v.), bu ayeti bana okudu. Peygamber (s.a.v.)'in ashâbı: **"Ey Allah'ın Rasûlü bu hüküm ve uygulama sadece bu kimseye mi yoksa herkese mi?"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.): **"Bütün herkesedir"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Vekî ve başkaları Kays b. Rabî'i zayıf saymışlardır. Ebû'l Yüsür, Ka'b b. Amr'dır.

Tirmizî: Şüreyk, Osman b. Abdullah'tan bu hadisi Kays b. Rabî'in rivâyeti gibi rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Umâme, Vasile b. Eskâ ve Enes b. Mâlik'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 13

➤ YÛSUF SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3116- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İbrahim oğlu, İshâk oğlu, Yakup oğlu, Yusuf ki ikram sahibi kimselerin oğludur... Ben hapishanede Yusuf'un kaldığı kadar kalsam ve beni hapishaneden çıkarma için görevli gelse derhal kabul eder ve çıkardım. Ama Yusuf'a elçi gelince Yusuf, elçiye "Efendine dön ve ona sor: Ellerini kesen kadınların maksadı neydi?" Yûsuf sûresi 50. ayetini okudu: "Ve Yûsuf'un yorumu kendisine ulaşır ulaşmaz hükümdar: "O'nu bana getirin" dedi. Ama elçiler kendilerine geldiğinde, Yûsuf dedi ki: "Efendinize gidin ve ona sorun, ellerini kesen o kadınların maksadı neydi? Bunu araştırıp ortaya çıkarsın. Çünkü Rabbim, şüphesiz o kadınların tuzaklarını bütün gerçeğiyle bilmektedir."**

Allah, Lut'a rahmet etsin. Sağlam bir dayanağa dayanmış idi. Yani Allah'a güvenip dayanıyordu. Başka insanlardan güveneceği bir kimsesi yoktu. Sonra Allah diğer peygamberleri toplumun içinden en üst noktadaki kişilerden gönderdi. (Müsned: 8041)

© Ebû Küreyb b. Abde ve Abdurrahîm vasıtasıyla Muhammed b. Amr'dan, Fadl b. Musa'nın geçen hadisin bir benzerini bize rivâyet etti. Bu rivâyette şu fazlalık vardır: **"Allah, Lut'dan sonra her peygamberi kavminden servetli kişiler arasından gönderdi."**

Muhammed b. Amr servet: **"Çokluk ve kuvvettir"** dedi.

Tirmizî: Bu rivâyet Fadl b. Musa'nın rivâyetinden daha sağlamdır.

Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 14

➤ RA'D SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3117- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Yahudiler, Peygamber (s.a.v.)'e gelerek: **"Ey Ebe'l Kâsım! Gök gürlemesi nedir? Bize onu bildir?"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ra'd, meleklerden bulutlarla görevi olan bir melektir. Yanında bulutları sağa sola yönlerecek ateşten kamçılar vardır."** Yahudiler: **"O halde bu işittiğimiz ses nedir?"** Diye sordular. Rasûlullah (s.a.v.) de: **"Emredildiği yere varması için bulutu sürdüğü zaman onun zorla çıkardığı sestir"** buyurdu.

Yahudiler: **"Doğru söyledin"** dediler. Sonra Yakup, Peygamber (s.a.v.)'in kendine haram kıldığı şeyi bize bildir? demeleri üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Siyatik hastalığından rahatsız idi Deve eti ve sütünün kendisine iyi gelmediğini anladı ve o yüzden onları kendine haram kılmıştı. Yahudiler doğru söyledin dediler."** (Müsned: 2353)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3118- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: Ra'd sûresi 4. ayeti olan "... Hal böyleyken yemişlerinde ve lezzetlerinde bir kısmını diğerinden farklı kılıyoruz..." Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kuru ve yaş hurma, tatlı ve ekşi."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Zeyd b. Üneyse bu hadisi, A'meş'den bu şekilde rivâyet etmiştir. Seyf b. Muhammed, Ammâr b. Muhammed'in kardeşidir. Ammâr ondan daha sağlamdır. Ammâr, Sûfyân es Sevrî'nin kız kardeşinin oğludur.

BÖLÜM: 15

➤ İBRAHİM SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3119- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e içinde taze hurma bulunan bir tabak hurma getirildi. Bunun üzerine şöyle buyurdu: **"Görmedin mi? Allah nasıl bir örnek getirmeye: Temiz söz, tertemiz bir ağaca benzer, kökü sağlam ve sabit, dalları budakları gökte. Rabbinin izniyle meyvesini her zaman verir ve Allah düşünüp ibret alsınlar diye insanlara böyle örnekler getirir."** İbrahim sûresi 24. 25. ayetlerini okudu ve, bu ağaç hurmadır. Sonra kötü sözün misali ise: **"Çirkli bir sözün durumu ise, kökü toprağın üstüne çıkarılmış, hiçbir bakımdan dayanıklılığı olmayan çürük bir ağacın durumuna benzer."** İbrahim sûresi 26. ayetini okudu ve şöyle buyurdu: **"Bu Ebû Cehil karpuzudur."** Bu hadisi aynı şekilde Ebû'l Âliye'ye aktardım da Rasûlullah (s.a.v.) **"Ne güzel ve doğru söylemiştir"** dedi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Kuteybe, Ebû Bekir b. Şuayb b. Habhab vasıtasıyla babasından, Enes b. Mâlik'den mana olarak bu hadisin bir benzerini merfu olmaksızın bize aktarmıştır. Ebû'l Âliye'nin sözünü de zikretmemiştir. Bu rivâyet Hammad b. Seleme'nin rivâyetinden daha sağlamdır.

Pek çok râvî böylece mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir. Hammad b. Seleme'den başka merfu rivâyet eden kimse bilmiyoruz. Ma'mer, Hammad b. Zeyd ve pek çok kişi bu hadisi merfu olmaksızın rivâyet ediyorlar.

Ahmed b. Abde ed Dabbî, Hammad b. Zeyd vasıtasıyla Şuayb b. Habhab'tan, Enes'den, Kuteybe hadisinin bir benzerini merfu olmaksızın rivâyet etmiştir.

3120- Berâ (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v), İbrahim sûresi 27. ayeti; **"Allah iman edenlerin durumunu dünya hayatında da, ahirette de sapa sağlam sarsılmaz ve dosdoğru biçimde tutarlı söz olan, kelime-i tevhid sözü ile dile getirilen anlayış ve inançla sağlamlaştırır. Varoluş gayesi dışına çıkanları ise, sapıklık içinde bırakır ve Allah dilediğini yapar."** hakkında şöyle buyurdu: **"Kabirde kendisine Rabbin kimdir? Hangi dine mensupsun? Peygamberin kimdir? diye sorulduğu vakt."** (Buhârî, Cenaiz: 17; Müslim, Cennet: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3121- Mesrûk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âişe (r.anha)'dan, İbrahim sûresi 48. ayeti olan; **"Yerin başka bir yere, göğün başka bir göğe dönüştürüleceği ve bütün insanların var olan, tek olan ve herşeyin üzerinde hükümlan olan Allah'ın huzuruna çıkacakları gün, Allah'ın"**

önceden verdiği sözü yerine gelecektir.” Okudu ve Ey Allah'ın Rasûlül o gün insanlar nerede olacaklardır diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.)'de: **“Sırat üzerinde”** buyurdu. (Müslim, Sıfat-ül Kıyame: 17; İbn Mâce: Zühd: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Âişe'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 16

➤ HICR SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3122- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İnsanların en güzellerinden bir kadın, Peygamber (s.a.v.)'in arkasında namaz kılardı. Cemaatten bazısı onu görüp ibadetine zarar gelmemesi için ön safa doğru ilerlerlerdi. Bazıları da geri kalır arka saflarda namaz kılar ve ruku anında koltuk altından bakarlardı. Bunun üzerine Allah Hicr sûresi 24. ayetini indirdi. (Nesâî, İmame: 17; İbn Mâce, İkamet-üs Salat: 27)

© **Tirmizî:** Cafer b. Süleyman bu hadisi Amr b. Mâlik'den, Ebû'l Cevza'dan benzeri şekilde rivâyet etmiş olup **“İbn Abbâs'tan”** dememiştir. Birbirine benzeyen bu iki rivâyetten bu sonuncusu Nuh'un rivâyetinden daha sahihtir.

3123- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **“Cehennemnin yedi kapısı vardır. Bunlardan biri ümmetime veya Muhammed ümmetine kılıç çekenler içindir.”** (Müsned: 5431)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Mâlik b. Miğvel rivâyetiyle bilmekteyiz.

3124- Ebû Hûreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Hicr sûresi 87. ayetini tefsir ederek, Fatiha sûresinin isimlerini şöylece saymıştır: **“Elhamdülillah” Ümmül Kur'ân, Ümmül Kitap, Seb-ul Mesanî.** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 17; Nesâî, İftitah: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3125- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Allah, Tevrat'ta ve İncil'de Fatiha sûresi de denilen Ümmül Kur'ân gibi bir sûre indirmemiştir. O Seb-ul Mesanî'dir. O sûre benimle kulum arasında taksim edilmiştir. Kuluma istediği verilecektir. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 17; Müslim, Salat-ül Müsafirin: 27)

© Kuteybe, Abdulaziz b. Muhammed vasıtasıyla Alâ b. Abdurrahman'dan babasından ve Ebû Hûreyre'den **“Übey namaz kılarken Peygamber (s.a.v.), onun yanına çıkageldi...”** diye başlayan bu hadisin manaca bir benzerini bize nakletmiştir.

Tirmizî: Abdulaziz b. Muhammed hadisi daha uzunca ve tamamdır. Bu rivâyet Abdulhamid b. Cafer'in rivâyetinden daha sahihtir. Pek çok kişi bu hadisi Alâ b. Abdurrahman'dan rivâyet etmişlerdir.

3126- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), **“Rabblne andolsun ki, onların hepsine soracağız. Hem de bütün yapıp ettiklerini hesaba katarak.”** Hicr sûresi 92. 93. ayetleri hakkında şöyle buyurdu: Lailahe illallah sözünden. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece Leys b. ebî Süleym'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Abdullah b. İdris, Leys b. ebî Süleym'den, Bişr'den, Enes'den merfu olmaksızın bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

3127- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Mü'min kimsenin anlayış ve keskin zekasından sakınınız. Çünkü O, Allah'ın nuruyla gerçekleri görür dedi ve Hicr sûresi 75. ayetini okudu: **"Şüphesiz bütün bunlarda, işaretlerden anlam çıkarmasını bilen kimseler için, çıkarılacak nice dersler vardır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

Sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Bazı ilim adamları da bu hadisi rivâyet etmişlerdir. Ayette geçen **"mütevessimîn"** kelimesinin anlamı anlayışlı kimseler olarak tefsir edilmiştir.

BÖLÜM: 17

➤ NAHL SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3128- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer b. Hattâb'ın şöyle dediğini işittim: Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: **"Güneşin tepe noktasından batıya kaydığı andan sonra ve öğle namazından önce kılınan dört rekatlık sünnet, seher vakti kılınan namazın iki katına denk sevap kazandırır."** Rasûlullah (s.a.v.), sözüne şöyle devam etti: **"O saatte Allah'ı tesbih etmeyen hiçbir varlık yoktur"** sonra Nahl sûresi 48. ayetini okudu: **"Öyleyse gerçekleri örtbas edenler, Allah'ın yarattığı nesneleri görmüyorlar mı? Onların gölgeleri Allah'ın iradesine bütünüyle boyun eğerek, bir sağa, bir sola dönüp Allah için saygı ve ta'zimle nasıl yere kapanmaktadırlar."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garib olup sadece Ali b. Âsım'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

3129- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Uhud savaşı bitince Ensâr'dan almış dört kişi muhâcirlere de aralarında Hamza'nın da bulunduğu altı kişi şehîd düşmüştü müşrikler o şehîdlerin kulak ve burunlarını kesmek suretiyle **"müsle"** yapmışlardı. Ensâr bunun üzerine eğer bizde bir başka savaşta onlardan bazılarını öldürsek mutlaka kendilerine bu yaptıkları **"müsle"** den fazlasını yapacağız dediler Mekke fethi günü Allah, Nahl sûresi 126. ayetini indirdi: **"Eğer bir kimseye ve bir topluma ceza verecekseniz, onların sizi cezalandırdıkları gibi ve o miktar cezalandırın onları. Fakat kendinizi tutarsanız bilin ki, güçlülere göğüs germesini bilenler için, bu tutum daha iyi ve daha hayırlıdır."** Bunun üzerine bir adam: Bu yüzden sonra Kureyş'in işi bitmiştir, artık dedi Rasûlullah (s.a.v.) ise: **"Dört kişiden başkasına dokunmayınız"** buyurdu. (Müsned: 20280)

© Tirmizî: Bu Übey b. Ka'b hadisi hasen garibtir.

BÖLÜM: 18

➤ BENİ İSRAİL (İSRA) SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3130- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Mîrâc'a çıkarıldığımda Musa ile karşılaştım -Ebû Hüreyre, onun özelliklerini saydı dedi- ve bir de gördüm ki saçları kıvrık olmayıp uzun boylu şenûe erkeklerine benzer birisi. Rasûlullah (s.a.v.), sözlerine şöyle devam etti: İsa ile de karşılaştım onun da özelliklerini şöyle saydı. Orta boylu yanakları kırmızı

sanki hamamdan çıkmış gibi İbrahim'i de gördüm oğullarından kendisine en çok benzeyeni benim. Bana o gece iki kap getirildi; birinde süt diğeri de şarap vardı. Bana hangisini istersen al denildi. Bende sütü aldım ve içtim. Bunun üzerine bana fitrata yani tabii olan şeye yönlendirildin veya fitrata uygun olanı tercih ettin denildi. Eğer şarabı tercih etmiş olsaydın ümmetin azgın olurdu. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3131- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, "Peygamber (s.a.v), Mirâc'a çıkarıldığı gece Burak isimli binâit üzeri eğilenmiş ve gem vurulmuş vaziyette getirilmişti de üzerine binerken zorluk çıkarmıştı. Cibril o esnada dedi ki: Muhammed (s.a.v)'e mi bunu yapıyorsun! Allah'a ondan daha yakın bir kimse sana binmemiştir. Bunun üzerine Burak ter dökmeye başladı." (Müsned: 12211)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Sadece Abdurrezzak'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

3132- Büreyde (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Beyti makdis (Kudus)'e vardığımızda Cibril parmağıyla kayayı delerek Burak'ı oraya bağladı. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3133- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Kureyş benim bir gece içerisinde Kudüs'e gidip geldiğine inanmayınca Ka'benin Hıcr denilen bölgesinde ayağa kalktım Allah o anda Beyti Makdis'i gözümün önüne açtı ve ona bakarak onun alametlerini kendilerine bildirmeye başladım." (Buhârî, Menâkıb: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Mâlik b. Sa'saa, Ebû Saîd ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3134- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, İsrâ 60. ayetindeki "rüya meselesi" uyku içerisindeki rüya değil, İsrâ gecesi gözüyle gördüğü şeylerdir. "Lanetlenmiş ağaç" ise zakkum ağacıdır. (Buhârî, Menâkıb: 7)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3135- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v), "Güneşin doruğu aşmasından, gecenin karanlığı basıncaya kadarki süre içerisindeki belirli vakitlerde namazı gereği üzere kıl. Sabah namazını da unutma, çünkü sabah namazı ikindi namazı gibi gece ve gündüz meleklerin tanık olduğu bir namazdır." İsrâ sûresi 78. ayet hakkında şöyle buyurdu: "Gecenin melekleriyle gündüzün melekleri bu namaz esnasında hazır bulunurlar." (Buhârî, Ezan: 27; Müslim, Mesâcid: 17)

© Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

Ali b. Misher bu hadisi A'meş'den, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den ve Ebû Saîd'den benzeri şekilde rivâyet etmiştir.

Aynı şekilde Ali b. Hucr, Ali b. Misher vasıtasıyla A'meş'den aynı hadisi benzeri şekilde rivâyet etmiştir.

3136- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v), **"O gün her toplumu, uydukları kişilerle beraber çağıracağız. Gerçekten de kitabı sağ eline verilenler, tutanaklarını sevinçle okuyacaklardır. Bununla birlikte, kimseye de kıl kadar haksızlık yapılmayacaktır."** İsra sûresi 71. ayeti hakkında şöyle demişti: Onlardan biri çağrılır amel defteri sağ eline verilir. Vücudu yetmiş arşın uzatılır. Yüzü ak edilir. Başına parlayan incilerden bir taç giydirilir ve arkadaşlarına doğru yol alır. Arkadaşları onu uzaktan görürler ve şöyle derler: Allah'ım bu kardeşimizi bize ulaştır ve onu bizim için mübarek kıl. Nihayet onların yanına gelir ve müjdeler olsun size. Her biriniz için aynı mükafat vardır. Kafir gelince onun yüzü karartılır. Cismi yetmiş arşın büyütülür, başına da bir taç giydirilir. Adamları da onu görür ve şöyle derler: Bunun şerrinden Allah'a sığınınız, **"Allah'ım bizi onunla bir araya getirme"** derler. O da onların yanına gelir. Allah'ım onu rezil et. Bunun üzerine O da Allah sizi uzaklaştırsın der sizden her biriniz için aynı ceza vardır. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Süddî'nin ismi İsmail b. Abdurrahman'dır.

3137- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), **"Gecenin bir kısmında da uyanıp teheccüd namazı kıl, bu sadece sana mahsustur ve farz namazlardan fazlaca kılınan bir namazdır. Umulur ki, Rabbin belki ahirette seni, övgüye değer bir konuma yükseltir."** İsra sûresi 79. ayetini: "Makam-ı mahmud'u; şefa'at olarak tefsir etmiştir." (Müsned: 9307)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Dâvûd ez Zeafirî, Dâvûd el Evedî b. Yezîd b. Abdullah olup Abdullah b. İdris'in amcasıdır.

3138- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Feth yılı Rasûlullah (s.a.v.), Mekkeye girdiğinde Ka'be'nin çevresinde üçyüz altmış tane put vardı. Rasûlullah (s.a.v.) bunlara elindeki sopasıyla veya bir değnek parçasıyla vurmaya ve şöyle demeye başladı. İsra sûresi 81. ayetiyle Sebe' sûresi 49. ayetini okudu: **"Ve yine de ki: "Değişmeyen gerçek geldi, sahte ve tutarsız olan amaçsız ve anlamsız olan herşey de yıkılıp gitti. Zaten sahte ve tutarsız olan, er geç yıkılıp gitmek zorundadır." "De ki: "Hak ve gerçek sistem, İslâm geldi. Bundan sonra batıl yani değersiz ve sahte olan sistemler ne yeni birşey getirebilir, ne de geçmiş gitmiş olanı geri döndürebilir."** (Buhârî, Mezalim: 27; Müslim, Cihâd: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3139- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v), Mekke'de idi sonra kendisine hicret etmesi emredildi ve şu ayet nazil oldu: **"Ve duâ ederken de ki: "Ey Rabblım! Girişeceğim her işe, doğruluk ve içtenlik üzere girmemi, bırakacağım her işten de doğruluk ve içtenlik göstererek çıkmamı sağla; ve bana katından destekleyici bir güç ve kuvvet ver."** (İsra sûresi 80. ayet.) (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3140- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Kureyşliler Yahudilere bize bazı şeyler söyleyin ki şu adama (Muhammed'e) soralım dediler. Yahudiler de: Ona ruhtan sorun dediler. Bunun üzerine Mekke'li müşrik Kureyşliler, peygambere ruh'dan sordular. Bunun üzerine Allah İsra sûresi 85. ayetini indirdi; **"Sana ruhtan yani insanın ruhu, Cebrâil, vahyin gelişi ve Kur'ân'ın Allah'tan gelişi hakkında soruyorlar, de ki: "Ruh, Rabbinin emrindedir. Bu konuda size pek az bilgi verilmiştir."**

Yahudiler dediler ki: Bize çok büyük bilgi kaynağı olan Tevrat verilmiştir. Kime Tevrat verilmişse ona büyük hayır verilmiş demektir, dediler. Bunun üzerine Kehf sûresi 109. ayet nazil oldu: **"De ki: Rabbinin sözlerini yazmak için denizler mürekkep olsa, ayrıca deniz üzerine deniz katsak, yine Rabbinin sözleri bitmeden denizler tükenirdi."** (Müsned: 2195)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahihtir.

3141- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Medîne'de bir ekin tarlasında Peygamber (s.a.v.) ile birlikte yürümekte idim Rasûlullah (s.a.v.), hurma ağacından bir değneğe dayanıyordu. Derken, Yahudilerden bir guruba uğradı. Onlardan bir kısmı keşke ona bir şeyler sorsaydınız derken bir kısmı da O'na bir şeyler sormayın, hoşlanmadığınız şeyleri size söyleyebilir dediler. Sonra o Yahudiler Ey Ebû'l Kasım dediler, bize ruhtan bahset. Peygamber (s.a.v.), bir sûre ayakta durdu başını kaldırdı anladım ki kendisine vahiy gelmektedir. Vahiy bitince Rasûlullah (s.a.v.), şöyle dedi: **"Sana ruhtan yani insanın ruhu, Cebrâil, vahyin gelişi ve Kur'ân'ın Allah'tan gelişi hakkında soruyorlar, de ki: "Ruh, Rabbinin emrindedir. Bu konuda size pek az bilgi verilmiştir."** İsra 85. ayetini okudu. (Buhârî, İlim: 27; Müslim, Sıfat-ı Kıyame: 17)

© Bu hadis hasen sahihtir.

3142- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanlar kıyamet günü üç sınıf halinde mahşer yerinde toplanacaklardır; Bir gurup binitli, bir gurup yaya, bir gurup ta sürünür durumdadır."** Ashab: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Yüz üstü nasıl yürüyecekler?"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Onları ayakları üzerinde yürütmeye kâdir olan Allah yüzleri üstünde de yürütmeye kâdirdir. Onlar her tümsekten ve dikenden yüzleriyle sakınacaklardır. (Müsned: 8293)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Vüheyb bu hadisi Tavus'tan, babasından, Ebû Hüreyre'den buna yakın bir şekilde rivâyet etmişlerdir.

3143- Behz b. Hakîm (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizler mahşer yerine yayalar, binitliler ve yüzüstü sürünenler olarak toplanacaksınız."** (Müsned: 19171)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3144- Safvân b. Assâl (r.a.)'den rivâyete göre, iki Yahudi'den biri diğerine dedi ki: Şu peygambere gidelim ve ona soru soralım. Diğer O'na: Peygamber falan demel. Sonra senin peygamber dediğini işitirse gözünü dört açar. Sonra Peygamber (s.a.v.)'e geldiler ve İsra sûresi 101. ayette bildirilen Musa'ya verilen dokuz mucize nelerdir? Diye sordular. Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **"1) Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayınız. 2) Zina etmeyiniz. 3) Allah'ın öldürülmesini haram kıldığı bir cana kıymayınız. 4) Hırsızlık yapmayınız. 5) Sihir ve büyü ile uğraşmayınız. 6) Bir suçsuzu öldürmesi için devlet adamına götürmeyiniz. 7) Faizi yemeyiniz. 8) İffetli ve namuslu bir kadına zina suçu atmayınız. 9) Savaşta kaçmayınız -Şu'be şüphe ederek- sadece size mahsus olmak üzere Cumartesi yasağına uyunuz."**

Bunun üzerine o iki Yahudi, Peygamber (s.a.v.)'in elini, iki ayağını öptüler ve şöyle dediler: **"Senin peygamber olduğuna biz şehâdet ederiz"** O halde Müslüman olmanıza engel nedir? buyurdu. Dediler ki: Davut, zürriyetinden daima bir peygamberin bulunması için duâ etmiştir. Şayet sana inanarak bizler Müslüman olursak Yahudilerin bizi öldürmelerinden korkarız. (İbn Mâce, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3145- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, İsra sûresi 110. ayeti Mekke'de inmiştir. Rasûlullah (s.a.v.), namazında okuduğu Kur'ân'da sesini yükseltirse müşrikler onu indiren Allah'a, onunla beraber gelen peygambere söverlerdi. **"Namazda sesini yükseltme"** sonra onu indirene ve onu getirene sövülür. **"Sesini pek de kısma"** Ashabın duyacağı kadar bir sesle oku ki senden Kur'ân-ı alıp öğrensinler. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3146- İbn Abbâs (r.a.), İsra 110. ayetinde **"Namazda sesini pek yükseltme fazla da kısma ikisi arasında bir yol tut"** ayeti hakkında şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'in, Mekke'de sakiandığı sıralarda idi. Rasûlullah (s.a.v.), ashabına namaz kıldırıldığı vakit Kur'ân okurken sesini yükseltirdi. Müşrikler bunu duyunca Kur'ân'a, onu indirene ve onunla birlikte gelene söverlerdi. Bunun üzerine Allah, Peygamber (s.a.v.)'e şöyle buyurdu: Namazdaki okuyuşunda sesini pek yükseltme müşrikler işitir ve Kur'ân'a söverler sesini fazlaca da kısip ashabının Kur'ân-ı öğrenmelerine de engel olma. Bu ikisinin arasında bir yol tut." (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Salat: 17)

© Bu hadis hasen sahihtir.

3147- Zir b. Hubeyş (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Huzeyfe b. Yemân'a, Rasûlullah (s.a.v.) Beyt-i Makdiste namaz kıldı mı diye sordum. Hayır diye cevap verdi. Bunun üzerine ben evet kıldı dedim. Huzeyfe: Ey kel adam bunu sen mi söylüyorsun? Ve neye dayanarak söylüyorsun? dedi. Ben de Kur'ân'a dedim, Kur'ân seninle benim aramda hakemdir. Huzeyfe dedi ki: Kim Kur'ân'dan delil gösterirse -Sûfyân diyor ki- sağlam delil getirmiş demektir veya Kur'ân'dan delil getiren kazanmıştır. Sonra Zir b. Hubeyş, İsra sûresi 1. ayetini okudu. Huzeyfe: O'nun Mescid-i Aksa'da namaz kıldığı kanaatinde misin? Diye

sordu. Hayır dedim. Huzeyfe dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.), Mescid-i Aksa'da namaz kıldığı kanaatinde misin? Diye sordu. Hayır dedim. Huzeyfe dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.), Mescid-i Aksa'da namaz kılsaydı Mescid-i Haram'da namaz yazıldığı gibi orada da üzerine namaz yazılırdı. Huzeyfe şöyle devam etti: Rasûlullah (s.a.v.)'e sırtı uzunca bir binit getirildi; Adımı gözünün görebildiği yer kadar olan bu Burak'ın sırtında Cibril ile beraber Cennet, Cehennem tüm ahiret va'dlerini gördüler. Sonra dönüşlerini başlamalarına bağlayarak döndüler. Huzeyfe dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in bindiği Burak'ın bağlandığından bahsederler. Kendisinden kaçır diye mi? Halbuki Burak gayb ve şühûd tüm alemleri bilen Allah tarafından onun emrine verilmiştir. (Müsned: 22197)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3148- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Kıyamet günü Ademoğullarının efendisi benim fakat bununla övünmüyorum, Hamd sancağı benim elimdedir. Fakat bunada övünmüyorum. Gerek Adem gerekse başka tüm peygamberler o gün benim sancağımın altında toplanacaklardır. Yeryüzünün yarılıp ilk olarak mahşer yerine getirilecek olan da yine benim buna da övünmüyorum. Sonra insanlar üç korku geçirecekler ve Adem'e gelerek sen bizim atamız Adem'sin Rabbine bizim için şefaathçi oluver diyecekler. O da şöyle diyerek ben bir günah işledim ve bu yüzden yeryüzüne indirildim. Ama siz Nuh'a gidiniz. Nuh'a gelirler. Nuh ta şöyle der: Ben dünya halkına ağır bir bedduâ ettim ve bu yüzden yok olup gittiler. Fakat siz İbrahim'e gidin... İbrahim'e giderler o da şöyle der: Ben üç yalan söyledim. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: İbrahim bu üç yalanıyla Allah'ın dinini savunmuştu. Ama siz Musa'ya gidin. Musa'ya gelirler, Musa: Ben bir adam öldürmüştüm o suç bana yeter siz İsa'ya gidin. İsa'ya gelirler. İsa'da der ki: Allah'tan başka bana ibadet edildi... Ama siz Muhammed'e gidiniz. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bana gelirler ben de onlarla birlikte giderim."**

İbn Ced'an diyor ki: Enes (r.a.) şöyle diyordu: Sanki ben Rasûlullah (s.a.v.)'e bakıyorum Cennet kapısının halkasını tutacak ve kapıyı çalacağım. Kim o diye sorulacak ve Muhammed denilecektir. Bana kapıyı açacaklar ve merhaba diye karşılayacaklar. Ben de secdeye kapanacağım. Allah bana hamd-ü senalar ilham edecek. Sonra bana şöyle denilecek başını kaldır. Dile ne dilersen; dileğin yerine getirilecektir. Şefaath et şefaatin kabul edilecek, söyle sözün dinlenecek işte İsra sûresi 79. ayette belirtilen **"Övgüye değer bir konuma yükseltecektir"** buyurduğu makam-ı mahmud budur. Sûfyân dedi ki: Burada Enes'den aktarılan kısım sadece **"Cennet kapısının halkasını tutup kapısını çalacağım"** sözüdür. (İbn Mâce, Zühd: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bazıları bu hadisi Ebû Nadre'den İbn Abbâs'tan daha uzun bir şekilde rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 19

> KEHF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3149- Saîd b. Cübeyr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Abbâs'a, Nevfel Bekafî; İsrailoğullarının peygamberi olan Musa'nın Hızır'la arkadaş olan Musa olmadığını söylüyor dedim. İbn Abbâs şu karşılığı verdi: Allah düşmanı yalan söylemiştir. Übey b. Ka'b'tan şöyle dediğini işittim. Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim buyurdu ki Musa İsrailoğullarına hutbe verirken kendisine soruldu: İnsanların en âlimi kimdir? Bunun üzerine en âlimi benim dedi. En büyük ilmi Allah, Musa'ya vermediği için Musa'yı kınadı ve kendisine şöyle vahyetti. İki denizin birleştiği yerde kullanımdan bir kul vardır ki o senden daha bilgilidir. Musa: Ey Rabbim onunla nasıl buluşabilirim? Allah, Musa'ya şöyle buyurdu: Zenbil'in içerisine bir balık koy balığı nerede kaybedersen o kimse oradadır. Musa yola koyuldu. Adamı da kendisiyle birlikte yola çıktılar Musa'nın adamı Yûşa b. Nun'dur, Yûseu'da denilir. Musa zenbiline balığı yerleştirdi. Arkadaşıyla birlikte yürümeye başladılar. Sonunda bir kayanın yanına vardılar. Musa ve adamı uyuya kaldılar. Zenbilin içindeki balık harekete başladı ve zenbilden çıkıp denize kavuştu. Allah, balık'tan suyun akışını kesti su bir kerner gibi oldu ve balık için bir yol Musa ve adamı için de şaşılabilecek bir şey oldu.

Gece gündüz durmadan yürüdüler Musa'nın adamı balığın kaybolduğunu haber vermeyi unuttu. Sabah olunca Musa adamına "Kuşluk yemeğimizi getir gerçekten şu yolculuk çok yordu bizi dedi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Musa kendisine emredilen yeri geçinceye kadar yorgunluk duymamıştı. Musa'nın adamı: Gördün mü kayanın yanında oturduğumuz zaman balığı unutmuştum onu bana unutturan ve sana söylememe engel olan da ancak şeytandır. Tuhaf şey nasıl oldu da yol bulup suya ulaştı. Musa: Buydu aradığımız işte yal dedi ve izleri üzerine hemen geri döndüler. Rasûlullah (s.a.v.), **"Kendi izlerini takip ederek"** buyurdu. Sûfyân dedi ki: Bazı kimseler o kayanın yanında hayat pınarı olduğunu iddia ediyorlar. O pınarın suyu bir ölüye dokunursa hemen canlanırmış. Balığın bir kısmı yenmiş olmasına rağmen üzerine su damlayınca canlanıverdi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Kendi izlerini takip ederek kayaya vardılar, Musa üzeri örtülü bir adam gördü ve ona selam verdi. O kimse: **"Senin memleketinde selam ne gezer"** dedi. Musa da şöyle dedi: **"Ben Musa'yım."** O kimse: **"İsrailoğullarının Musa'sı mı?"** dedi. Musa da **"evet"** dedi. Bunun üzerine o kimse: **"Ey Musa! Sen Allah'ın sana verdiği bir ilimle berabersin ki ben o ilmi bilmem. Ben de bir ilim üzereyim ki Allah onu bana bildirdi. Bu ilimde sen bilmezsin"** dedi. Musa dedi ki: **"Sana öğretilen bilgilerden bana öğretmek üzere senin peşinden gelebilir miyim?"** dedi. O da: **"Sen benimle birlikteyken olacak olanlara katlanamazsın. İç yüzünü kavramana imkan olmayan tecrübe alanı içersine girmeyen bir şeye nasıl dayanabilirsin ki?"** Musa: **"Allah dilerse dedi görürsün katlanacağım ve bu konuda sana uyumsuzluk göstermeyeceğim."** Hızır ona dedi ki: **"Eğer benim peşimden geleceksen, yapacağım şeyler hakkında ben sana bir açıklamada bulununcaya kadar bana hiçbir şey sormayacaksın."** Musa da **"evet"** dedi. Sonra Hızır ve Musa deniz boyunca yürümeye başladılar derken bir

gemi onlara yaklaştı. Musa ve Hızır kendilerini taşımalan için gemidekilerle konuştular. Hızır'ı tanıdıkları için ikisini de ücretsiz bindirdiler. Sonra Hızır geminin kalaslarından birini koparıp tahrip etti. Bunun üzerine Musa ona şöyle dedi: **"Bu insanlar bizi ücretsiz bindirdiler sen de bile bile onların gemilerini tahrib ettin. İçindekileri boğmak için mi o gemide yara açtın? Doğrusu çok kötü bir iş yaptın diye çıktı."** O zat: **"Ben sana; bana, asla katlanamayacağını söylememiş miydin?"** dedi. Musa: **"Unuttum, bu yüzden beni azarlama bu yaptığım işten dolayı bana güçlük çıkarma"** dedi. Sonra gemiden çıktılar, sahil boyunca yürümekte iken çocuklarla oynayan bir erkek çocuğu gördüler; Hızır, O çocuğun başını eliyle kopararak öldürdü. Bu sefer Musa: **"Tertemiz bir canı bir can karşılığı olmaksızın öldürdün öyle mi? gerçekten sen korkunç bir iş yaptın."** O zat dedi ki: **"Dememiş miydin sana; gerçekten de sen benimle beraber olmaya dayanamazsın diye."** Rasûlullah (s.a.v.): **"Bu hatırlatma birincisinden daha ağır olmuştur"** dedi. Musa şu karşılığı verdi: **"Bundan sonra artık sana bir şey soracak olursam benimle arkadaşlık etmel Çünkü bir daha özür dilemeyecek hale geldim."** Sonra kalkıp gittiler. Nihayet bir kasabaya vardılar, onlardan yemek istedilerse de onları konuklayıp yediren bir kişi bile çıkmadı. Bu kasabada yıkılmak üzere bir duvar gördüler o zat bu duvar yıkılmaktan kurtarıp eliyle düzeltiverdi. Bu sefer Musa şöyle dedi: **"Bizi misafir etmediler, bizi doyurmadılar; Eğer dileseydin bu yaptığın iş için bir ücret alırdın"** O kimse: **"İşte, seninle benim aramda aynılık zamanı. Sana sabredemediğin olayların iç yüzünü haber vereceğim."**

Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Allah, Musa'ya rahmet etsin. Sabretmiş olmasını çok isterdik ki Allah her ikisinin de daha uzun haberini bize aktarmış olsun. **İbn Abbâs şöyle dedi:** Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Birincisi Musa'da meydana gelen bir unutma idi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Bir serçe geminin kenarına kondu gagasını suya daldırdı. Hızır şöyle dedi: Senin ve benim toplam ilmim Allah'ın ilminden şu serçenin eksilttiği kadar bile eksiltmez. **Saîd b. Cübeyr dedi ki:** İbn Abbâs Kehf sûresi 79-82. ayetlerini okudu: ⁷⁹ **"O gemi, geçimini denizden sağlayan yoksul kimselerindi. Onu kusurlu bir hale getirmek istedim. Çünkü, arkalarında her sağlam gemiye, zorla el koyan bir hükümdar olduğunu biliyordum."** ⁸⁰ **Öldürdüğüm çocuğa gelince, onun anası ve babası inanmış kimselerdi. Bu çocuğun onları azgınlığa ve kâfirliğe sevketmesinden korktuk da, onu öldürmüş olduk."** ⁸¹ **Rablerinin onlara bu çocuğun yerine, ondan daha temiz, daha merhametli, ana babasına iyilik eden bir çocuk vermesini istedim."** ⁸² **"Ve duvara gelince, o duvar kasabada yaşayan iki yetim oğlan çocuğuna aitti ve altında hukuken onların olan bir hazine gömülüydü, babaları da temiz bir adamdı. Rabbin, onların ergenlik çağına gelmelerini ve hazineleri çıkarıp elde etmelerini diledi. Dolayısıyla, bütün bu yaptıklarımı, ben kendiliğimden yapmadım. İşte dayanamadığın olayların içyüzü ve gerçek anlamı..."** (Buhârî, İlim: 17; Müslim: Fezail: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Zührî bu hadisi Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe'den, İbn Abbâs'tan, Übey b. Ka'b'tan rivâyet etmiştir.

Ebû İshâk el Hemedânî, Saîd b. Cübeyr'den, İbn Abbâs'tan, Übey b. Ka'b'tan rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Ebû Muzâhim es Semerkandî'den işittim şöyle diyordu: Ali b. Medîni şöyle demiştir: **"Bir hac yapmışım ki tek gayem Sûfyân'ın bu hadisteki olayı aktarmasını dinlemektir."** Kendisinin şöyle söylediğini işittim: **"Amr b. Dinar bize anlattı"** Bu hadisi daha önce Sûfyân'dan işitmişim fakat o zaman genişçe bu haberi söyleyememişti.

3150- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) buyurdular ki: **"Hızır'ın öldürdüğü çocuk yaratıldığı an kafir olarak yaratılmıştır."** (Buhârî, İlim: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

3151- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Musa'nın arkadaşına "Hızır" adının verilmesi onun kuru otlar üzerinde oturup kalktığı anda kuru otlar yeşerip sallanmaya başlamıştı."** (Buhârî, Ehadis-ül Enbiya: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3152- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Kehf sûresi 82. ayetinde: **"Duvanın altında hukuken o çocukların olan bir hazine vardı."** Ayeti hakkında şöyle buyurdu: **"Altın ve gümüşten"** bir define. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Hasan b. Ali, Safvân b. Salih vasıtasıyla Velid b. Müslim'den, Yezîd b. Yezîd b. Yusuf es San'anî'den, Yezîd b. Câbir'den ve Mekhûl'den benzeri şekilde bu hadisi rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garibtir.

3153- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Kehf sûresi 94. ayette bahsedilen sed hakkında şöyle buyurdu: Ye'cüc ve Me'cüc hergün o seddi delmeye çalışırlar delmeye yaklaştıkları vakit başlarındaki amir onlara şöyle seslenir: **"Dönün yarın delersiniz"** Allah ta ertesi güne o seddin oyulan kısmını öncekinden daha sağlam duruma getirir. Sonunda müddetleri dolup Allah onları insanlar üzerine salmayı isteyince; Başlarındaki yetkili dönün onu **"İnşallah"** yarın delersiniz diyerek inşallah kelimesini söyler onlar ertesi gün geldiklerinde seddi dünkü bıraktıkları şekilde bulurlar ve seddi delerek insanlar arasına çıkarlar. Bütün suları içerler, insanlar onlardan kaçar, oklarını göğe fırlatırlar oklar kana bulanmış vaziyette geri döner. Bunun üzerine şımank bir durumda şöyle derler: Yeryüzünde olanları kırıp geçirdik gökte olanları da mağlub ettik. Sonra Allah onların boyun köklerinde bir kurt meydana getirir de bu yüzden hepsi kırılıp yok olur giderler. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Muhammed'in canını kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, O kırılıp yok olan Ye'cüc ve Me'cüc'un leşlerini yeryüzündeki tüm hayvanlar yiyecek ve çok güzel beslenerek etlenip yağlanacaklardır. (İbn Mâce, Fiten: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu şekilde sadece bu rivâyete bilmekteyiz.

3154- Ebû Sa'd b. ebî Fudale el Ensârî (r.a.) -ki kendisi sahabîdir- şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: "Allah insanları şüphesiz olarak kıyamet günü topladığında bir seslenici şöyle ilan edecektir: Her kim Allah için yaptığı bir işte bir başkasını da ortak yapmış ise sevâbını Allah'ın dışındaki ortak koştuğu kimselerden istesin. Şüphesiz ki Allah her türlü ortakların ortaklığından uzak olandır." (Kehf sûresi 110. ayet) (İbn Mâce, Zühd: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Muhammed b. Bekir rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 20

➤ MERYEM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3155- Muğîre b. Şu'be (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), beni Necran'a göndermişti, Necranlılar bana dediler ki: siz Kur'ân'da Meryem sûresi 28. ayetinde **"Ey Harun'un kız kardeşi"** diye okumuyor musunuz? Oysa Musa ile İsa arasında pek çok zaman geçmemiş midir? Onlara nasıl cevap vereceğimi bilemedim ve Rasûlullah (s.a.v.)'e dönüp durumu ona anlattım. Buyurdu ki: Onlara kendilerinden önceki peygamberlerin ve Salih insanların isimlerini kullandıklarını haber vermedin mi? (Müslim, Adâb: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis sahih garibtir.

Bu hadisi sadece İbn İdris'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

3156- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.): Meryem sûresi 39. ayetini okudu ve şöyle buyurdu: Ölüm, boz renkli bir koç şeklinde getirilip Cennetle Cehennem arasındaki bir noktada durdurulacaktır. Sonra Ey Cennet halkı denilecek hepsi başlarını döndürüp o tarafa bakacaklar. Sonra ey Cehennemlikler denilecek onlarda başlarını o tarafa çevirip bakacaklar ve hepsine birden şöyle sorulacak: **"Bunu tanıyor musunuz?"** Onlar da evet diyecekler bu ölümdür sonra o ölüm dedikleri koç yere yatırılıp boğazlanacaktır.

Allah Cennetliklere yaşama ve ebedilik takdir etmemiş olsaydı sevinçlerinden ölürlerd. Aynı zamanda Allah Cehennemliklere Cehennem'de yaşamak ve ebedilik takdir etmemiş olsaydı onlar da kederlerinden dolayı ölürlerd. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Cennet: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3157- Katâde (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Meryem 57. ayeti hakkında şöyle dedi: Enes b. Mâlik, Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu bize aktarmıştır: **"Mîrâc'a çıktığımda İdris peygamberi dördüncü kat sema'da gördüm."** (Nesâî, Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Saîd b. ebû Arûbe Hemmâm ve pek çok râvîler, Katâde'den, Enes'den, Mâlik b. Sa'sa'dan miraç hadisini uzunca rivâyet etmişlerdir. Bence bu hadis onun bir parçasıdır.

3158- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Cebrail bizi yaptığın ziyaretlerden daha çok ziyaret etmene bir engel var mıdır? Diye sordu. Bunun üzerine Meryem sûresi 64. ayeti nazil oldu: **"Ve melekler: "Biz ancak, Rabbinin buyruğuyla inertz. Geçmişimiz, geleceğimiz ve aralarındaki her şeyimiz O'nundur, yani O'nun emrine tabidir ve Rabbin asla hiçbir şeyi unutmaz."** (Buhârî, Bed-il Halk: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Hüseyin b. Hureys, Vekî vasıtasıyla Ömer b. Zerrin'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

3159- Süddî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mürre el Hemedanî'ye; Meryem sûresi 71. ayetinin tefsirini sordum o da bunu kendisine Abdullah b. Mes'ûd'un aktardığını söyledi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Tüm insanlar Cehenneme mutlaka uğrayacaklar sonra amelleri karşılığında oradan çıkıp kurtulacaklardır. Oradan ilk çıkacak olanların hızı şimşegin parlaması gibidir. Sonra rüzgar gibi, sonra atın koşması sonra da devenin üzerindeki binici gibi, sonra da insanların koşması gibi daha sonra da insanın yürümesi gibi sıratın geçip Cehennem'den kurtulacaklardır."** (Dârimî, Rikak: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Şu'be, Süddî'den merfu olmaksızın rivâyet etmiştir.

3160- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Meryem sûresi 71. ayeti hakkında şöyle dedi: **"Herkes o Cehenneme uğrayacak ve yaptıkları amellere göre oradan kurtulacaklardır."** (Dârimî, Rikak: 17)

© Muhammed b. Beşşâr, Abdurrahman b. Mehdi vasıtasıyla Şu'be'den, Süddî'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır. Abdurrahman dedi ki: Şu'be'ye dedim ki: İsrail bu hadisi bana Süddî'den, Mürre'den, Abdullah'tan rivâyet etti. Şu'be'ye şu karşılığı verdi. Bu hadisi Süddî'den merfu olarak işittim fakat onu bilerek rivâyet etmeyip bırakıyorum.

3161- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah bir kulu sevdiği zaman: **"Cebrail ben falanı sevdim sende onu sev diye seslenir."** Cebrail'de bunu gökyüzüne ilan eder. Sonra o kimsenin sevgisi yeryüzü halkına indirilir de böylece yeryüzündeki insanlar da o kimseyi sever hale gelir işte Meryem sûresi 96. ayetinin anlamı budur. Allah bir kulundan da hoşlanmadı mı Cibril çağırır ve: **"Ben falan kuluma kızgınlım onu sevmiyorum"** der bu bildirin gökyüzünde ilan edilir. Sonra bu haber yeryüzüne indirilir de insanlar o kimseye nefret ederler. (Buhârî, Bed-il Halk: 27; Müslim, Birr ve Sıla: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Abdurrahman b. Abdullah b. Dinar babasından, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den bu hadisi benzeri şekilde rivâyet etmiştir.

3162- Mesrûk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Habbab b. Eret'den şöyle dediğini işittim. Kendinde bulunan bir alacağımı tahsil etmek için Âs b. Vâil es Sehmî'ye geldim. O da Muhammed'i inkar etmedikçe bu alacağımı sana vermeyeceğim, dedi. Bende sen ölüp tekrar diriltileceğin güne kadar bile olsa onu inkar edemem, dedim. Ben öldükten sonra diriltilecek miyim? dedi. Evet dedim. O da o zaman orada benim malım ve çocukların olacak sana orada veririm dedi. Meryem sûresi 77. ayeti bu sebeble nazil oldu: **"Ayetlerimizi inkâr edip, "Bana muhakkak mal da, evlat da verilecektir" deyip isyan eden o adamı gördün mü?"** (Buhârî, Büyü: 27; Müslim, Sıfat-ül Kyame: 17)

© Hennâd, Ebû Muaviye vasıtasıyla Â'meş'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 21

➤ TAHA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3163- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Hayber savaşı dönüşünde gece boyu yürüdü nihayet uykusu gelince istirahat ve uyku için devesini çöktürdü ve **"Ey Bilâl, sabah namazına bizleri uyandırmak için nöbet tut"** buyurdu. Ebû Hüreyre dedi ki: Bilâl bir süre namaz kıldı sonra sabah namazını beklemek üzere devesine yaslandı, o da uykusuzluğa dayanamadı ve uyuya kaldı. Böylece onlardan hiç kimse sabah namazı için uyanamadı. Yine ilk uyanan Peygamber (s.a.v) oldu ve **"Ey Bilâl"** dedi. Bilâl de babam anam yoluna feda olsun senin başına gelen aşırı uykusuzluk benim de başımda olduğu için uyuya kalmışım dedi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) develerimizi bu bölgeden sürüp çıkarınız buyurdu. Sonra başka bir konaklama yerinde devesini çöktürdü abdest aldı namaz için kamet getirtti ve vakti içinde acele etmeksizin kıldığı namaz gibi namazını kıldı ve Taha sûresi 14. ayeti olan **"Beni anmak için namazında devamlı ve duyarlı ol"** ayetini okudu. (Buhârî, Büyü' 27; Müslim, Sıfat-ül Kıyame: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis pek tutulmaz hadis hafızlarından pek çok kimse bu hadisi Zührî'den, Saîd b. Müseyyeb'den rivâyet etmişler ve senesinde **"Ebû Hüreyre"**den dememişlerdir. Salih b. ebî'l Ahdar hadis konusunda zayıf olduğu söylenmiştir. Yahya b. Saîd el Kattan ve başkaları hafızası yönünden onu zayıf saymışlardır.

BÖLÜM: 22

➤ ENBİYA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3164- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **"Veyl"** Cehennem'de bir deredir ki kafir; kırk yıl boyunca aşağı doğru düşer de onun dibine ancak ulaşabilir. (Müsned: 11287)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu hadisi sadece İbn Lehiâ'nın rivâyetiyle bilmekteyiz.

3165- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, adamın biri Rasûlullah (s.a.v.)'in huzuruna oturdu ve Ey Allah'ın Rasûlü dedi. Benim kölelerim var bana yalan söylüyorlar, bana hainlik yapıyorlar ve benim emirlerime isyan ediyorlar, Ben de onlara sövüp sayıyor ve dayak atıyorum. Bunlardan dolayı benim halim ne olacak? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sana olan hainlikleri isyanları ve yalanları ile senin onlara verdiğin ceza hesap edilecek senin ceza onların suçu kadar ise hesap başa baş gelecektir. Ne alacağın nede vereceğin olacaktır. Eğer senin verdiğin ceza suçların altında ise senin onlardan alacağın kalmıştır. Eğer senin verdiğin cezalar suçlarının üstünde ise fazlası onlar için senden kısas olarak alınacaktır."** Bunun üzerine adam bir kenara çekilerek hıçkırarak ağlamaya başladı. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ın Kitab'ını okumuyor musun? Enbiya sûresi 47. ayette; Allah ne buyuruyor: "Ve kıyamet günü öyle doğru, öyle hassas teraziler kurarz ki, kimse en küçük bir haksızlığa uğratılmaz, bir hardal tanesi kadar bile olsa, herşeyi tartıya sokarz. Hesap görücü olarak, kimse bizden ileriye geçemez."** Bunun üzerine adam: Vallahi Ey Allah'ın Rasûlü! Bu kölelerimle benim aramın ayrılmasından başka bir çözüm bulamıyorum sizi şahid tutarım ki onların hepsi hürdür. (Müsned: 25197)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu hadisi sadece Abdurrahman b. Gazvan'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Ahmed b. Hanbel de bu hadisi yine Abdurrahman b. Gazvan'dan rivâyet etmiştir.

3166- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: İbrahim (a.s), üç konuda yalan söylemiştir: ¹ Hasta olmadığı halde hastayım demesi (Saffat 89). ² Sara isimli hanımı için o benim kız kardeşimdir demesi. ³ Putları kırıp dökme işini büyük put yapmıştır (Enbiya sûresi 63. ayet) demesi. (Buhârî, Ehadisil Enbiya: 17; Müslim, Fedail: 27)

© Daha başka şekilde de yine Ebû Hüreyre'den rivâyet edilmiş olup bu rivâyette İbn İshâk'ın ebû'z Zinad'tan yaptığı rivâyetin garibliği zikredilmemiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3167- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), kalkıp bir va'z yaptı ve şöyle buyurdu: **"Ey İnsanlar sizler kabirlerinizden çınlıplak ve sünnetsiz olarak çıkanıp mahşer yerinde toplanacaksınız dedi. Sonra Enbiya 104. ayetini okudu sonra şöyle devam etti: kıyamet gününde ilk glydirilecek olan İbrahim'dir."**

Ümmetimden bazı kişiler getirilecek ve sol tarafa yani Cehennemlikler bölümüne konulacaktır. Ben de Ey Rabbim bunlar benim ümmetimdendir diyeceğim. Bana; **"Senden sonra onların din adına neler ortaya çıkardıklarını bilmiyorsun"** denilecek. Ben de sahih kul İsa'nın (Maide 117. 118'de) **"Ben onlara, söylememi emrettiğin şeyden başkasını söylemedim. Benim Rabbim ve sizin Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin, dedim. Ve onların arasında yaşadığım sürece onlar üzerine kontrolcü idim. Beni aralarından alıp katına yükselttiğinde üzerlerinde denetleyici sadece sendin. Sen zaten, herşeye yeterince şahıdsın. Şayet onları azaba çarptırırsan, şüphesiz onlar senin kullarıdır. Ve eğer onları bağışlarsan, doğrusu sen çok güçlü ve üstün olansın. Yaptığın herşeyi yerli yerince yaparsın."** dediği gibi diyeceğim. Ve bana şöyle denilecek: **"Sen onların aralarından ayrıldıktan sonra onlar İslam dininden dönerek eski dinlerine dönmüş oldular."** (Buhârî, Rikak: 27; Müslim, Cennet: 17)

© **Tirmizî:** Muhammed b. Cafer, Şu'be vasıtasıyla Muğire b. Numân'dan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Sanki Rasûlullah (s.a.v.), kendisinden sonra irtidad olaylarının olacağını haber vermiş gibidir.

BÖLÜM: 23

➤ HAC SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3168- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Hac sûresi 1-2. ayetleri nazil olunca bir seferde idi ve ashabına o gün nasıl bir gündür biliyor musunuz? dedi. Ahab ta: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dediler. Bunun üzerine buyurdular ki: Allah o gün Adem'e, Cehennemin payını Cehenneme gönder, buyuracak. Adem de Cehennem'in payı ne kadardır? Diye soracak Allah'ta dokuz yüz doksan dokuzu Cehennem'e biri Cennet'e, buyuracaktır. Bunun üzerine Müslümanlar ağlamaya başladılar. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Orta yolu**

tutarak doğru yola yöneliniz. Hiçbir peygamber yoktur ki ondan önce bir cahiliye dönemi olmamış olsun. Bu sayı cahiliye döneminden olacaktır. Eğer bu sayı cahiliye döneminden tamamlanmaz ise münafıklardan üzeri tamamlanacaktır. Önceki ümmetlere göre sizin örneğiniz, binit hayvanlarının ayaklarındaki tırnaklarının iç kısmındaki çıkıntı gibidir veya devenin bir yanındaki ben kadar sayılırsınız." Sonra sözlerine şöyle devam etti: **"Ben sizin Cennetliklerin dörtte biri olmanızı ümit etmekteyim."** Bunun üzerine Müslümanlar tekbir getirdiler. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: **"Cennetliklerin üçte biri olmanızı kuvvetle ümid etmekteyim."** Müslümanlar yine tekbir getirdiler. Rasûlullah (s.a.v.)'de **"Cennetliklerin yansı olmanızı ümid etmekteyim."** Müslümanlar tekrar tekbir getirdiler. Artık Rasûlullah (s.a.v.)'in üçte ikisini deyip demediğini bilemiyorum. (Müsned: 19055)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bir başka şekilde İmrân b. Husayn tarafından da rivâyet edilmiştir.

3169- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir yolculukta peygamberle beraberdik Rasûlullah (s.a.v.) ile ashabı arasında yürüyüşte bir fark meydana gelmişti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), Hac sûresi 1-2. ayetlerini yüksek sesle okudu. Ashab bunu işitince bineklerini kamçılادılar Rasûlullah (s.a.v.)'in bir söz söylemek üzere olduğunu anladılar. Rasûlullah (s.a.v.), o günün nasıl bir gün olacağını biliyor musunuz? buyurdu. Ashab: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir, dediler. Rasûlullah (s.a.v.): O gün öyle bir gündür ki Allah Adem'i çağırarak ve Cehennemin payını Cehenneme gönder buyuracak. Adem de şöyle diyecek Ey Rabbim Cehennemin payı ne kadardır. Allah'ta şöyle buyuracak her binden dokuzyüz doksan dokuzu Cehennemlik biri ise Cennetliktir. Bunun üzerine orada bulunanlar o kadar üzüntüye kapıldılar ki yüzlerinde tebessüm izi bile kalmadı. Rasûlullah (s.a.v.), ashabının bu halini görünce şöyle buyurdu: **"Kulluk yapınız ve İyimser olunuz. Muhammed'in canı elinde olan Allah'a yemin olsun ki sizler mahlukatın ikisiyle berabersiniz Ye'cüc ve Me'cüc... Bu iki gurup yaratıklar kimlerle beraber olurlarsa onları çoğaltırlar ademoğlu ve İblisin soyundan gelen kim olursa olsun. Ravi diyor ki: Bunu duyunca halkın yüzü güldü ve sıkıntıları gider gibi oldu.**

Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kulluk yapın İyimser olun Muhammed'in canı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki sizler tüm insanlar arasında devenin bir yanındaki ben gibisiniz veya binit hayvanlarının tırnaklarının iç kısmındaki iki tümsek gibisiniz."** (Müsned: 19055)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3170- Abdullah b. Zübeyr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Ka'benin atîk diye adlandırılmasının tek sebebi hiçbir zorba oraya hâkim olamamıştır yani zorbalardan korunmuş bir yerdir. (Hac sûresi 29. 33. ayetlerde geçen kelime Atîk) (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis Zühri vasıtasıyla mürsel olarak rivâyet edilmiştir. Kuteybe, Leys vasıtasıyla Akîl'den, Zühri'den bu hadisin bir benzerini nakletmiştir.

3171- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.), Mekke'den çıkarıldığı zaman Ebû Bekir, Peygamberlerini çıkardılar ve mutlaka helâk olacaklardır. Bunun üzerine Allah, Hac sûresi 39. ayetini indirdi: **"Kendileriyle savaşa girilen mü'minlere, zulme uğramalarından dolayı, savaş izni verildi. Şüphesiz Allah, onlara yardım ulaştıracak güçtedir."** Bunun üzerine Ebû Bekir: **"İleride savaş olacağını kesinlikle bilmiştim"** dedi. (Müsned: 1768)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Abdurrahman b. Mehdi ve başkaları bu hadisi Sûfyân'dan, A'meş'den, Müslim el Batîn'den, Saîd b. Cübeyr'den mürsel olarak rivâyet etmiş ve senedinde **"İbn Abbâs'tan"** dememişlerdir.

Muhammed b. Beşşâr, Ebû Ahmed ez Zübeyrî vasıtasıyla Sûfyân'dan, A'meşten, Müslim el Batîn'den, Saîd b. Cübeyr'den mürsel olarak rivâyet etmişler olup senedinde **"İbn Abbâs'tan"** dememişlerdir.

3172- Saîd b. Cübeyr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Mekke'den çıkarıldığında bir adam: **Peygamberlerini çıkardılar** dedi de Allah, Hac sûresi 39. ve 40. ayetini indirdi: **"Kendileriyle savaşa girilen mü'minlere, zulme uğramalarından dolayı, savaş izni verildi. Şüphesiz Allah, onlara yardım ulaştıracak güçtedir. Onlar ki, sadece "Bizim Rabbimiz Allah'tır" dedikleri için, haksızlıkla yurtlarından çıkarıldılar. Eğer Allah insanların bir kısmını diğerleriyle savmasaydı, şüphesiz o zaman içlerinde Allah'ın isminin çokça anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler çoktan yıkılıp gitmiş olurdu. Ve şüphesiz Allah, kendi dinine yardım edenlere, mutlaka yardım edecektir. Şüphesiz ki Allah, çok üstündür, çok güçlüdür."** Haksızlıkla yurtlarından çıkarılanlar peygamber ve ashabıdır. (Müsned: 1768)

BÖLÜM: 24

➤ MÜ'MİNÜN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3173- Abdurrahman b. Abdulkari (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer b. Hattâb'tan işittim şöyle diyordu: Rasûlullah (s.a.v.), vahy geldiği zaman başının ucunda anı uğuldamasına benzeyen bir ses iştilirdi. Bir gün kendisine vahy gelmişti. Bir süre bekledik sonra vahiy durumu ondan kaldırıldı. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), kibleye karşı durdu ellerini kaldırdı ve şöyle buyurdu: Allah'ım biz Müslümanların sayısını artır eksiltme bizi şerefli kıl, alçaltma bizi, ver bize mahrum etme bize iyiliklerde bizi gözet bizim üzerimize başkalarını tercih etme. Bizi memnun et sen de bizden razı ol. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Bana on ayet indirildi kim onların gereğini yaparsa mutlaka Cennete girecektir. Sonra Mü'minün sûresi 1-11. ayetlerini okudu: ¹⁾ Kesin olan şudur ki, inananiar mutlaka kurtuluşa ereceklerdir. ²⁾ Onlar ki, namazlarını gönül alçaklığıyla ve duyarlılıkla kılarlar. ³⁾ Onlar ki, boş ve anlamsız söz ve işlerden yüz çevirirler. ⁴⁾ Anımak için yapılması gereken zekatı, gerektiği şekilde yerine getirirler. ⁵⁾ Ve onlar ki, namus ve iffetlerini, haramdan ve

şüpheli şeylerden korurlar. ⁶⁾ Ancak eşleri ve sahip olduğu cariyeler hariç, bunlarla olan ilişkilerinden dolayı kınanmazlar. ⁷⁾ Ama bunun ötesine gitmek isteyen olursa, işte haddi aşanlar böyleleridir. ⁸⁾ Ve onlar ki, emanetlerini ve verdikleri sözü yerine getirirler. ⁹⁾ Onlar ki, namazlarını vaktinde ve devamlı kılarak muhafaza ederler. ¹⁰⁾ İşte varis olacak olanlar böyleleridir. ¹¹⁾ Firdevs Cennetine varis olacak ve orada temelli kalacaklardır.” (Müsned: 218)

© Muhammed b. Ebân, Abdurrezzak vasıtasıyla Yunus b. Süleym'den, Yunus b. Yezîd'den, Zührî'den aynı senedle mana olarak bu hadisin bir benzerini bize nakletmiştir.

Tirmizî: Bu hadis ilk hadisten daha sahihtir. İshâk b. Mensur'dan işittim şöyle diyordu: Ahmed b. Hanbel ve Ali b. el Medîni, İshâk b. İbrahim vasıtasıyla Abdurrezzak'tan, Yunus b. Süleym'den, Yunus b. Yezîd'den ve Zührî'den bu hadisi nakletmişlerdir.

Tirmizî: Abdurrezzak'tan bu hadisi önceden işitenler onun senedinde Yunus b. Yezîd'i zikrederler. Bazıları ise Yunus b. Yezîd'i zikretmezler. Yunus b. Yezîd'i zikredenlerin rivâyeti daha sağlamdır. Abdurrezzak ise bu hadisin senedinde Yunus b. Yezîd'i bazen zikreder bazen zikretmezdi. Yunus, zikredilmeyen rivayet mürseldir.

3174- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Nadr'ın kızı Rübeyyi', Peygamber (s.a.v)'e geldi -oğlu Harîs b. Süraka, serseri bir okla Bedir savaşında şehîd düşmüştü- ve bana oğlum Harîs'den haber ver dedi. Eğer hayır içindeyse sabreder ve mükafatımı Allah'tan beklerim dedi. Şayet hayır içinde değilse var gücümle duâya sarılırim dedi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: Ey Harîse'nin annesi Cennet içinde Cennetler vardır. Senin oğlun ise Firdevs-i A'lâ Cennetine ulaşmıştır. Firdevs Cenneti diğer Cennetlerin yaylası, en uygun ve elverişli yeridir. (Buhârî, Cihâd: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3175- Peygamber (s.a.v)'in hanımı Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Mü'minün sûresi 60. ayetini Rasûlullah (s.a.v.)'e sordum ve dedim ki: **“Onlar şarap içen ve hırsızlık edenler midir?”** Rasûlullah (s.a.v.): **“Hayır Sıddîk'in kızı”** buyurdu. Fakat onlar kendilerinden kabul edilmemesinden korktukları halde oruç tutan namaz kılan ve sadaka verenlerdir. İşte böyleleridir, hayırda yarışanlar diyerek Mü'minün sûresi 61. ayetini okudu. (İbn Mâce, Zühûd: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis Abdurrahman b. Saîd'den Ebû Hazim'den, Ebû Hüreyre'den benzeri şekilde rivâyet edilmiştir.

3176- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v), Mü'minün sûresi 104. ayeti hakkında şöyle buyurdu: **“Ateş onların yüzlerinin derilerini yakıp kavuracakta üst dudağı başının yarısına varacak alt dudağı ise göbeğine inecek kadar sarkacaktır.”** (Müsned: 11409)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 25

➤ NUR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3177- Amr b. Şuayb, babasından ve dedesinden rivâyete göre, şöyle demiştir: Kendisine Mersed b. ebî Mersed denilen bir adam vardı bu adam Mekke'den esirleri taşıyarak Medîne'ye götürürdü. Mekke'de **"Anak"** denilen fahişe bir kadın daha vardı ki bu kadın Mersed'in dostu idi. Mersed, Mekke esirlerinden bir kimseye kendisini taşıyacağını va'd etmişti. Mersed şöyle anlattı. Bir mehtaplı gecede geldim Mekke duvarlarından birinin gölgesinde durdum. Anak'ta geldi duvarın kenarında benim gölgemin karaltısını gördü, yanıma yaklaşınca beni tanıdı ve **"Mersed misin?"** diye sordu. Ben de: **"Mersed'im"** cevabını verdim. **"Merhaba hoş geldin, bu geceyi bizim yanımızda geçir"** dedi. Ben de: **"Ey Anak! Allah zinayı haram kıldı"** dedim. Bunun üzerine Anak: **"Ey oba halkı bu adam esirlerinizi kaçırıyor"** diye bağırdı. Bunun üzerine sekiz kişi peşime düştü. Handeme yolunu tuttum sonunda bir kaya yarığına veya mağaraya girdim onlarda gelerek benim başımın ucunda dikildiler. Hatta orada idrarlarını yaptılar idrarları başımın üstüne aktı. Fakat Allah onların gözlerini benden kör etti. Onlar dönüp gittiler. Ben de adamıma döndüm onu yükledim kendisi biraz ağırdı. İzhir denilen yere kadar onu götürdüm ve orada zincirlerini çözdüm onu taşıyordum beni çok yormuştu. Sonunda Medîne'ye vardım. Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek Ey Allah'ın Rasûlü! Anak ile evlenebilir miyim? Rasûlullah (s.a.v.), sustu bana hiç cevap vermedi, sonra Nur sûresi 3. ayet nazil oldu: **"Zina yapan erkek, ancak zina yapan kadınlara veya müşrik olanlara arzu duyup onlarla evlenir. Zina eden kadın da, ancak zina yapan erkeklere veya müşrik olanlara arzu duyup onlarla evlenir. Bu şekilde zina edenlerle evlenme mü'minlere haram kılınmıştır."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), Ey Mersed! Zina eden erkek ancak zina eden kadınla ve müşrikle evlenir zina eden kadın ise ancak zina eden erkekle ve müşrikle evlenir; **"Sen, O kadınla evlenme"** (Nesâî, Nikah: 27; Ebû Dâvûd, Cihâd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

3178- Saîd b. Cübeyr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mus'ab b. Umeyr'in Irak valiliği döneminde lian yapan karı koca hakkında bunlar birbirinden ayrılması gerekir mi diye bana soruldu. Ben de ne cevap vereceğimi bilemedim. Bulduğum yerden Mekke'deki Abdullah b. Ömer'in evine gitmek üzere yola çıktım. Mekke'ye vardığımda onun yanına girmek için izin istedim. Bana öğle istirahati (kaylule) yapmaktadır denildi. Benim sesimi duyunca içeriden kendisi şöyle seslendi: Cübeyr'in oğlu gir, mutlaka seni buraya kadar önemli bir iş getirmiştir. Ben de girdim hayvanın palanından bir yatak yapıp yattığı gözüme ilişti ve hemen Ey Ebû Abdurrahman! Lian yapan karı koca birbirinden ayrılır mı? dedim. Abdullah: **"Sübhanallah, evet ayrılır"** dedi. Bu konuyu ilk önce soran kişi falan oğlu falandır. Peygamber (s.a.v.)'e gelerek Ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Birimiz karısını zina eder durumda görürse ne yapmasını emredersiniz? Konuşsa büyük bir meseleyi ifşa etmiş sussa büyük bir meseleyi geçiştirmiş olacaktır. Peygamber (s.a.v.), sustu ve

kendisine cevap vermedi. O kişi o günden sonra tekrar Rasûlullah (s.a.v.)'e geldi ve gerçek şu ki size sorduğum duruma kendim düşmüş bulunmaktayım. Bunun üzerine Allah Nur sûresi 6. 7. 8. 9. ayetleri indirdi: **“6) Kendi eşlerini zina ile suçlayan, fakat kendilerinden başka şahidler olmayan kimselere gelince, bu suçlamayı yapanların her biri doğru söylediklerine dair, dört defa Allah'ı şahid tutsunlar. 7) Ve beşincisinde de, bu suçlamayı yapan kişi, eğer yalancılardansa, Allah'ın lanetine razı olduğunu ifade etsin. 8) Ve suçlanan kadına gelince, onun kocasının yalan söylediğine dair, Allah'ı dört defa şahid tutması, bu suça verilecek cezayı ondan gldirir. 9) Ve beşincisinde, kocası doğruyu söylüyorsa, Allah'ın gazabına razı olduğunu ifade etmesidir.”** Sonra Rasûlullah (s.a.v.), O adamı çağırdı ona bu ayetleri okudu va'z, nasihat ederek hatırlatmalarda bulundu ve dünya azabının ahiret azabından daha hafif olduğunu haber verdi. Adam: Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki bu karım hakkında yalan söylemedim.

Sonra ikinci olarak kadını çağırdı ona da va'z ve hatırlatmalarda bulundu dünya azabının ahiret azabından çok daha hafif olduğunu bildirdi. Kadın da dedi ki: Hayır seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki kocam doğru söylemedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) önce erkekten başladıve erkek kendisinin doğru söylediğine dair Allah'a dört sefer yemin etti, beşincisinde ise eğer yalancılardan ise Allah'ın lanetinin kendi üzerine olmasını diledi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), kadına döndü kadın kocasının gerçekten yalancı olduğuna dair Allah'a dört defa yemin etti. Beşincisinde şayet kocası doğrulardan ise Allah'ın gazabının kendisi üzerine olmasını diledi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), onları birbirinden ayırdı. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Lian: 17)

© Bu konuda Süheyl ibn Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

3179- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, Hilâl b. Ümeyye peygamberin huzurunda karısının, Şerîk b. Sahma ile zina yaptığını ortaya attı. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **“Bu konuda delil isteriz veya iftira cezasının sırtında olduğu bill”** Hilâl dedi ki: **“Ey Allah'ın Rasûlü, içimizden biri karısının üzerinde bir adam görürse delil mi arayacaktır?”** Rasûlullah (s.a.v.): **“Delil isteriz aksi takdirde ceza sırtındadır”** demeye devam etti. Hilâl: **“Seni hak ile gönderene yemin olsun ki ben doğru söylemekteyim. Benim meselem hakkında beni cezadan kurtaracak bir şey mutlaka inecektir...”** Bunun üzerine Nur sûresi 6-9. ayetleri nazil oldu: **“6 Kendi eşlerini zina ile suçlayan, fakat kendilerinden başka şahidler olmayan kimselere gelince, bu suçlamayı yapanların her biri doğru söylediklerine dair, dört defa Allah'ı şahid tutsunlar. 7 Ve beşincisinde de, bu suçlamayı yapan kişi, eğer yalancılardansa, Allah'ın lanetine razı olduğunu ifade etsin. 8 Ve suçlanan kadına gelince, onun kocasının yalan söylediğine dair, Allah'ı dört defa şahid tutması, bu suça verilecek cezayı ondan gldirir. 9 Ve beşincisinde, kocası doğruyu söylüyorsa, Allah'ın gazabına razı**

olduğunu ifade etmesidir.” Peygamber (s.a.v.)’e vahiy inme işi bitince Hilâl ve karısına haber gönderdi. Bunun üzerine gelen Hilâl lian yaptı. Peygamber (s.a.v.) ise şöyle söylüyordu: **“Şüphesiz Allah ikinizden birinin yalancı olduğunu biliyor şimdi tevbe isteyeniniz var mı?”** Sonra kadın kalkıp lian yaptı ve beşincisine gelince: **“Eğer koca doğru söyleyenlerden ise; Allah’ın gazabı kendi üzerinedir.”** İnsanlar: **“Allah’ın gazabı mutlaka yerini bulacaktır”** dediler. İbn Abbâs diyor ki: Bunun üzerine kadın durakladı, başını eğdi hatta yaptığı liandan vazgeçecek sandık fakat kadın: **“Bu gün toplumumu rezil ve kepaze etmeyeceğim”** dedi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **“Doğurduğu zaman o kadının çocuğuna bakınız eğer çocuk iki gözü sürmeli kalçaları geniş ve bacakları kalın olursa; O çocuk Şerîk b. Sahma’ya aittir.”** Kadın günü gelince bu şekilde bir çocuk meydana getirdi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **“Allah’ın kitabında lian meselesi hakkında hüküm gelmemiş olsaydı, bizim o kadınla işimiz vardı.”** (İbn Mâce, Talak: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle Hişâm b. Hassân’ın rivâyeti olarak hasen garibtir. Abbâd b. Mansur bu hadisi İkrime’den, İbn-i Abbâs’tan rivâyet etmiştir. Eyyûb’ta İkrime’den mürsel olarak rivâyet etmiştir ve senedinde **İbn Abbâs’a** yer vermemiştir.

3180- Âişe (r.anha)’dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Hakkımda söylenenler söylendiği zaman benim bundan haberim yoktu. Rasûlullah (s.a.v.) kalkıp benim hakkımda bir hutbe vermişti. Bu hutbesinde Kelime-i şehâdet getirmiş Allah’a gereği şekilde Hamd-ü sena ettikten sonra hutbesine şöyle devam etti: Şimdi ailemi itham eden bazı kimseler hakkında bana yol gösteriniz. Vallahi ben ailem hakkında hiçbir kötülük bilmiyorum ve olacağına da ihtimal vermiyorum. Bir kişiyi itham ettiler ki vallahi onun üzerinde de bir kötülük olacağına ihtimal vermiyorum. O kimse ben olmadan evime girmiş değildir. Hangi savaşa çıktımsa benimle beraber çıkmıştır.

Bunun üzerine Sa’d b. Muâz kalktı ve Ey Allah’ın Rasûlül Bana izin ver onların boyunlarını vuralım. Arkasından Hazreçoğullarından bir adam kalktı - Hassân b. Sabit’in anası o kimsenin kabilesindendi- ve şöyle dedi. Ey Muâz yanılıyorsun eğer o kimseler Evs kabilesinden olmuş olsalardı onların boyunlarını uçurmak hoşuna gitmezdi. Neredeyse mescid içersinde Evs ve Hazreç arasında kötü bir olay çıkacaktı. Âişe: Benim bundan da haberim yoktu o günün akşamı idi bir ihtiyaçtan dolayı çıkmıştım yanımda Mistah’ın annesi vardı tökezledi düştü ve şöyle dedi: **“Mistah sürünsün”** kendisine şöyle dedim: Ey ana kendi oğluna mı sövüp sayıyorsun? Kadın sustu sonra ayağı tekrar tökezledi yine **“Mistah sürünsün”** dedi. Ben de kendi oğluna mı sövüp sayıyorsun? Dedim. Sustu bir şey demedi. Üçüncü sefer tökezleyince yine **“Mistah sürünsün”** dedi. Ben de kendisini azarladım ve: **“Ey Anal Kendi oğluna mı sövüp sayıyorsun”** dedim. O da şöyle konuştu: **“Vallahi ona sadece senin için sövüp sayıyorum”** dedi. Ben de: **“Hangi konuda”** dedim. Bunun üzerine bana lafı açtı ve olanları anlattı. Ben de: **“Gerçekten tüm bunlar oldu mu?”** dedim. **“Evet vallahi”** dedi. Hemen evime döndüm niçin çıktığımı ne yapacağımı hiç bilemedim. Şok’a girdim

ve sıtma hastalığına yakalandım. Peygamber (s.a.v.)'e beni babamın evine gönder dedim. Bir erkek çocuğu ile beni gönderdi. Evimize girdiğimde annemi evin zemininde buldum. Babam ise birinci katta Kur'ân okumakta idi. Anam: **"Kızcağızım niçin geldin?"** dedi. Ben de olup biteni haber verdim hakkımda söylenenleri anlattım. Bu meseleler bana yaptığı tesiri onda yapmadı. Dedi ki: **"Kızcağızım meseleyi bu kadar büyütme! Vallahi kendisini seven bir erkeğin nikahı altında olan üstelik kumalan da bulunan güzel bir kadına hased edilmemesi ve hakkında dedi kodu yapılmaması pek nadirdir."** Yine gördüm ki bu olaylardan benim kadar etkilenmemiştir. **"Babam bu olayları biliyor mu?"** diye sordum. **"Evet biliyor"** dedi. **"Peki, Rasûlullah (s.a.v.) bunu biliyor mu?"** dedim. **"Evet biliyor"** dedi. Ben de gözyaşlarımı tutamadım ve ağladım. Üst katta Kur'ân okumakta olan babam, ağladığımı duyunca aşağıya indi ve anneme nesi var bunun diye sordu. Annem de: **"Kendisi hakkında konuşulanlar kulağına ulaşmış"** dedi. Bunun üzerine babamın gözleri yaşla doldu taşı ve: **"Ey Kızım! Mutlaka evine dönmüş olacaksın"** dedi. Ben de evime döndüm Rasûlullah (s.a.v.), evime geldi benim hakkımda hizmetçime bazı şeyler sordu. Hizmetçi kadın da şöyle dedi: **"Hayır vallahi onun hakkında hiçbir kusur bilmiyorum, tek bildiğim kusuru ekmek yaparken uyuklardı da davar gelerek onun hamurundan veya mayasından yerdı"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından biri onu azarlayarak Rasûlullah (s.a.v.)'e doğru söyle dedi ve ileri geri konuştular. Kadın: **"Sübhanallah"** dedi ve: **"Vallahi onun hakkında kuyumcunun sanı altın hakkında bildiği ne ise ben de onun hakkında suçsuz olduğunu biliyorum"** dedi.

Hakkında laf edilen Safvân'ın kulağına da olaylar ulaşınca o da "sübhanallah" demişti ve vallahî hiçbir kadının elbisesini hiçbir maksatla açmadım. Âişe diyor ki: **"Bu kimse sonradan Allah yolunda şehîd düşmüştür."** Âişe şöyle devam etti: "Annem ve babam yanımda sabahladılar. Rasûlullah (s.a.v.), yanıma girinceye kadar yanımdan ayrılmadılar. Rasûlullah (s.a.v.), ikinci namazını kılarak yanıma girdi. Annem ve babam sağımdan ve solumdan beni kuşatmışlardı. Rasûlullah (s.a.v.), şehâdet getirdi, Allah'a layık olduğu şekilde hamd-ü senada bulundu. Sonra şöyle dedi: Ey Âişe! Bir kötülük işlemiş ve nefesine zulmetmiş isen Allah'a dön tevbe et. Allah şüphesiz kullarının tevbesini kabul eder. Ensardan bir kadın gelmişti ve kapının önünde oturmakta idi. Ben de Rasûlullah (s.a.v.)'e: Bu kadının bir şey anlatmasından çekinmiyor musun? Peygamber (s.a.v.), bir süre daha nasihat etti. Babama döndüm, O'na cevap ver dedim. O da ne diyeyim diye karşılık verdi. Anama döndüm sen ona bir cevap ver dedim o da ne diyeyim diye karşılık verdi. İkisi de cevap vermeyince, Ben şehâdet getirdim Allah'a hamdettim onu layık olduğu şekilde övgülerle andıktan sonra şöyle dedim: Dikkat edin! Vallahi ben böyle bir şeyi asla yapmadım desem -Allah böyle olduğuma şahîd- bu ifade sizin yanınızda bana bir fayda sağlayıcı değildir. Bu konuda çok konuştunuz ve bu konu içinize sinmiştir. Eğer bu işi ben yaptım

desem -Allah benim böyle bir iş yapmadığımı biliyor- ama siz hadiseyi kendi aleyhine kabullendi diyeceksiniz. Ben vallahi kendime ve size uygun olabilecek bir örnek bulamıyorum. Ancak bu sırada Yakup ismini zihnimde aradım fakat onu çıkaramadım. Ancak Yusuf'un babası Yakub'un: Sabretmek güzeldir. Allah sizin tüm anlattıklarınıza karşı kendisinden yardım beklenir, dediğini hatırlıyorum. Âişe şöyle devam etti: O anda Rasûlullah (s.a.v.)'e vahiy indirildi. Biz sustuk kendisinden vahiy durumu kalktığı zaman yüzündeki sevinci hemen anladım. O alnını siliyor ve şöyle diyordu: **"Ey Âişe müjdeler, Allah senin suçsuz olduğunu bildiriyor"** dedi. Ben ise o anda çok öfkeli idim. Annem ve babam: **"Kalk ve Rasûlullah (s.a.v.)'e teşekkür et"** dediler. Ben de: Hayır vallahi ona da teşekkür etmeyeceğim, size de teşekkür etmeyeceğim; sadece suçsuz olduğumu bildiren Allah'a hamdedeceğim.

Çünkü sizler bu iftirayı duyduğunuzda ne reddettiniz nede beni müdafaa ettiniz. Âişe şöyle dedi: "Caş'ın kızı Zeyneb'e gelince Allah onu dini konusunda korudu ve benim hakkımda sadece hayır konuştu. Fakat onun kız kardeşi Hamne helak olanlar arasında helak olmuştur.

Bu hadisede konuşanlar Mistah, Hassân b. Sabit ve münafık Abdullah b. Übey b. Selül dü. Abdullah b. Selül meseleyi daima kurcalar ve söylenenleri toplardı. İçlerinde iftirada en büyük payı alan Hamne idi. Âişe sözünü şöyle sürdürdü. Babam Ebû Bekir'i, Mistah'ı hiçbir şekilde yararlandırmayacağına yemin etmişti. Bunun üzerine Allah, Nur sûresi 22. ayeti indirdi: **"İçinizden iyilik ve varlık sahibi olanlar yakınlarına, düşkünlere, Allah yolunda hicret edenlere onların hatalarından dolayı yardımda bulunmamaya yemin etmesinler. Ve yapageldikleri yardımdan bir eksiltme yapmasınlar, onların kusurlarını affedip bağışlasınlar, aldırış etmesinler. Dikkat edin! Allah'ın sizi bağışlamasını sevip arzu etmez misiniz? Gerçekten Allah, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir."** Ebû Bekir, evet vallahi Ey Rabbimiz bizi bağışlamayı elbette isteriz dedi ve Mistah'a önceden yapmamakta olduğu yardıma yeniden döndü. (Buhârî, Meğazi, 27; Müslim, Tevbe: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis Hişâm b. Urve'nin rivâyet olarak hasen sahih garibtir. Yunus b. Yezîd, Ma'mer ve pek çok kimse bu hadisi Zührî'den, Urve b. Zübeyr'den, Saîd b. Müseyyeb'den, Alkame b. Vakkâs el Leysî'den, Ubeydullah b. Abdullah'tan ve Âişe'den bu hadisi Hişâm b. Urvenin rivâyetinden daha uzun ve tam olarak rivâyet etmişlerdir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3181- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Benim suçsuzluğumu ilan eden ayetler indirildiği zaman Peygamber (s.a.v.), minbere çıktı durumu anlattı ve inen ayetleri okudu. Minberden inince iftira işinde baş rolü oynayan iki erkekle bir kadına iftira cezasının tatbik edilmesi için emir verdi de ceza onlara uygulandı. (Buhârî, Meğazi: 27; Müslim, Tevbe: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib olup sadece Muhammed b. İshâk'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 26

> FURKAN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3182- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e "günahların en büyüğü hangisidir" diye sordum. **"Seni yaratan Allah'a ortak koşmandır"** buyurdu. "Sonra hangisidir" dedim. **"Seninle beraber yiyip tüketeceğinden korktuğun için çocuğunu herhangi bir şekilde öldürmendir."** Sonra hangisi, diye sordum. **"Komşunun hanımıyla zina etmendir"** buyurdu. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Muhammed b. Büндar, Abdurrahman b. Mehdi ve Sûfyân vasıtasıyla Mansur ve A'meş'den, Ebû Vâil'den, Amr b. Şurahbil'den ve Abdullah'tan bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3183- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e hangi günah daha büyüktür? diye sordum, şöyle buyurdu: **"Seni yarattığı halde Allah'a ortak koşmandır, yiyeyeceğinden yiyip tüketeceği korkusundan dolayı çocuğunu öldürmendir ve komşunun hanımıyla zina etmendir."** Sonra Furkan sûresi 68-69. ayetlerini okudu: **"Ve onlar ki, Allah'la beraber asla birtakım düzmece ilahlara yalvarıp yakarmazlar ve hukuki bir gerekçe olmadıkça, Allah'ın dokunulmaz kıldığı cana kıymazlar ve zina etmezler. Çünkü bilirler ki, bunlardan herhangi birini işleyen kimse, bir kötülük ve günaha bulaşmış olmakla kalmayacak. Fakat kıyamet gününde, azabı kat kat olacak ve aşağılık bir durumda, temelli olarak kalacaktır."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Sûfyân'ın Mansur'dan ve A'meş'den rivâyeti Vasil'in rivâyetinden daha sahihtir.çünkü o senedine bir kişi ilave etmiştir.

Muhammed b. Müsenna, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, Vasit'dan, Ebû Vail'den ve Abdullah'tan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Aynı şekilde Şu'be, Vasit'dan, Ebû Vâil'den ve Abdullah'tan rivâyet etmiş olup senedinde Amr b. Şurahbil'i zikretmemiştir.

BÖLÜM: 27

> ŞUARA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3184- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Şuara sûresi 214. ayeti olan **"Ve en yakın hısım ve akrabalarından başlayarak erişebileceğin herkesi uyar"** ayeti inince Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştu: **"Ey Muttalib'in kızı Safiye, Ey Muhammed'in kızı Fatıma, Ey Abdulmutalib oğulları... Allah'a karşı sizin için yapabileceğim bir şey yok ama malımdan istediğiniz kadar alabilirsiniz."** (Müslim, İman: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Aynı şekilde Vekî ve başkaları Hişâm b. Urve'den ve babasından ve Âişe'den, Muhammed b. Abdurrahman et Tufavî'nin rivâyeti gibi rivâyet etmişlerdir.

Bazıları da Hişâm b. Urve'den, babasından ve Peygamber (s.a.v.)'den mürsel olarak rivâyet etmiş olup senedinde **"Âişe'yi"** zikretmemişlerdir.

Bu konuda Ali ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3185- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Şuara 214. ayeti inince; Rasûlullah (s.a.v.), Kureyş'i topladı, hususi ve Umumî çağrılarda bulunarak şöyle buyurdu: Ey Kureyş topluluğu kendinizi ateşten koruyunuz çünkü ben sizin için ne bir zarar nede bir fayda verme gücüne sahip değilim Ey Abdumena'f oğulları topluluğu kendinizi ateşten koruyun, sizler için ne faydam nede zarar verebilecek gücüm yoktur. Ey Kusay oğulları topluluğu kendinizi Cehennem ateşinden koruyun size fayda ve zarar verebilecek bir gücüm yoktur.

Ey Abdulmuttalib oğulları! Kendinizi ateşten koruyun sizler için ne fayda ne de zarar verebilecek bir gücüm yoktur. Ey Muhammed'in kızı Fatıma sende kendini Cehennem ateşinden koru senin için fayda ve zarar verebilecek bir imkanım yoktur. Senin için sadece akrabalık bağım vardır onun gereklerini yapacağım. (Buhârî, Vesâyâ: 27; Müslim, İman: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Bu hadis sadece Musa b. Talha'nın rivâyetiyle bilinir. Ali b. Hucr, Şuayb b. Safvân vasıtasıyla Abdulmelik b. Umeyr'den, Musa b. Talha'dan, Ebû Hüreyre'den mana olarak benzeri şekilde rivâyet edilmiştir.

3186- Ebû Musa el Eş'arî (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Şuara sûresi 214. ayeti nazil olunca Rasûlullah (s.a.v.), iki parmağını iki kulağına koydu. Sesini yükselterek şöyle dedi: **"Ey Abdumena'f oğulları yetişin"** diye bağırdı. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle Ebû Musa rivâyeti olarak garibtir. Bazıları bu hadisi Avf'tan, Kasame b. Züheyr'den mürsel olarak rivâyet etmişler. Senedinde Ebû Musa'yı zikretmemişlerdir ki bu rivâyet daha sahihtir. Bu hadisi Muhammed b. İsmail'e hatırlattım da Ebû Musa hadisi olarak bilemedi.

BÖLÜM: 28

➤ NEML SÛRESİNDEN TEFSİREDİLEN AYETLER

3187- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurmuştur: Neml sûresi 87. ayette: Dabbet-ül Arz denilen yaratık kıyamete yakın çıktığında beraberinde Süleyman'ın mührü ve Musa'nın asası da bulunacaktır. Mü'minin yüzü pırıl pırıl olacak kafirin burnu da mühürle mühürlenecektir. Bu yüzden bir yerde oturanlar birbirini tanıyacaklar ve bu mü'mindir buda kafirdir, diyebilecektir. (Buhârî, İlim: 27; İbn Fiten: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Ebû Hüreyre'den, Dabbet-ül Arz hakkında değişik bir hadis daha rivâyet edilmiştir. Bu konuda Ebû Ümâme ve Huzeyfe b. Üseyd'den hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 29

➤ KASAS SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3188- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) amcası için: **"Lallahe illallah de ki kıyamet günü senin için şahidlik edeyim"** buyurdu. O da şöyle dedi: **"Kureyş kararsızlığından dolayı iman etti diyerek beni ayıplamasa bu kelmeyi söyleyip senin yüzünü güldürürdüm."** Bunun üzerine Allah Kasas sûresi 56. ayetini indirdi: **"Gerçek şu ki, sen her sevdiğini, doğru yola yöneltmezsin. Fakat Allah'tır yönelmek isteyen, dilediği şekilde doğru yola yönelten ve yine O'dur doğru yola erişecekleri daha iyi bilen."** (Müslim, İman: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi Yezîd b. Kaysan'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 30

➤ ANKEBUT SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3189- Simak b. Harb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mus'ab b. Sa'd'ten işittim. Babasından babasından naklederek şöyle diyordu: Benim hakkımda dört ayet indirildi dedi ve şöyle anlattı: Sa'd, benim hakkımda dört ayet indirildi dedi ve şöyle anlattı: Sa'd'ın annesi, oğlu Müslüman olunca şöyle demişti: **"Allah anne ve babaya iyilik yapmayı emretmemiş midir? O halde ölesiye kadar yemek yemeyeceğim veya sen dininden dönersin."** Sa'd dedi ki: Onu yedirmek için ağzını açarlar ve bir şeyleri zorla yedirirlerdi. Bunun üzerine Ankebût 8. ayeti indirildi: **"Biz insana yapacağı hayırlı işlerden biri olarak, anne ve babasına iyi davranmasını emrettik; ama buna rağmen, eğer onlar körü körüne herhangi bir şeyi bana ortak koşmanı isterlerse, onlara uyma. Çünkü, hepiniz sonunda dönüp bana geleceksiniz, o zaman hayatta iken yapmış olduğunuz herşeyi, iyi ve kötü yönleriyle gözünüzün önüne sereceğim."** (Müslim, Cihâd: 27; Nesâî, Cihâd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3190- Ümmü Hanî (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), **"...toplantılarınızda her türlü hayasızlığı yapacaksınız öyle mi?..."** Ankebût sûresi 29. ayeti hakkında şöyle demiştir: **"Yeryüzündeki insanlara fiske taşı atarlar ve onlarla alay ederlerdi."** (Müsned: 25656)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Bu hadisi sadece Hatîm b. ebî Sağîre'nin, Simâk'den yaptığı rivâyetle bilmekteyiz.

Ahmed b. Abde ed Dabbî, Süleym b. Ahzar vasıtasıyla Hatîm b. ebû Sağîre'den bu senedle hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 31

➤ RÛM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3191- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Ebû Bekir'in, Kureyşlilerle yaptığı bir münakaşa ve bahse girişme meselesinde biraz daha temkinli davranarak süreyi uzatmasını istemiş ve **"Bîd'ı"** kelimesi üçten dokuza kadar olan süreyi içerir demiştir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: İbn Abbâs'ın Ubeydullah'tan ve Zührî'den rivâyet ettiği bu hadis garibtir.

3192- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bedir günü idi Rumlar İranlılara gâlib geldiler bu haber mü'minlerin hoşuna gitmiş ve sevinmişlerdi. Bunun üzerine Rûm sûresi 1-4. ayetleri nazil oldu: **"¹⁾ Elif, Lâ, Mîm. ²⁾ Bizanslı Rûmlar yenilgiye uğradılar. ³⁾ Bizans ordusu Arapların yurtlarının bulunduğu yakın bir yerde yenildiler. Fakat onlar bu yenilgilerinden sonra, yeniden üstünlük sağlayacaklar. ⁴⁾ Bir kaç yıl içinde; çünkü karar yetkisi eninde sonunda Allah'a aittir. İşte o gün inananlar sevineceklerdir."**

Mü'minler, Rumların İranlılara gâlib gelmesiyle sevinmişlerdi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Nasr b. Ali bu ayeti **"Galebet-ir Rûm"** şeklinde okumuştur.

3193- İbn Abbâs (r.a.), Rûm sûresi 1-3. ayetleri hakkında “galebet” ve “gûlibet” şeklinde okumuştur. Müşrikler; İranlıların, Rumları mağlub etmelerini isterlerdi. Çünkü kendileri de onlar gibi puta tapan kimselerdi. Müslümanlar ise kitap ehli olduklarından Rumların İranlılara gâlib gelmelerini istemekte idiler. Müşrikler bunu Ebû Bekir’e söylediler. Ebû Bekir de Peygamber (s.a.v.)’e söyledi ve Rasûlü Ekrem muhakkak Rumlar gâlib gelecektir, buyurdu. Ebû Bekir Peygamber (s.a.v.)’in sözünü müşriklere anlattı. Bunun üzerine müşrikler seninle bizim aramızda bir müddet tayin et şayet biz bahsi kazanırsak şu ve şu kadar deve bizim olacak eğer siz bahsi kazanırsanız şu ve şu kadar deve sizin olacaktır, dediler. Ebû Bekir süreyi beş yıl olarak tayin etti. Fakat Rumlar gâlib gelemediler. Durumu Peygamber (s.a.v.)’e anlattılar. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Bu süreyi on yıla kadar uzatsaydın. Ebû Saîd diyor ki: “**Bid’i**” ondan aşağı demektir. İbn Abbâs diyor ki: Bundan sonra Rumlar gâlib geldiler. İşte Allah’ın Rum sûresi 1-5. ayetleri bundan dolayı inmiştir. Sûfyân diyor ki: Rumların; Bedir günü İranlılara gâlib geldiklerini işittim. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece Sûfyân’ın Habib b. ebî Amre’den rivâyetiyle bilmekteyiz.

3194- Niyâr b. Mükrem el Eslemî (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: “¹ **Elif, Lâm, Mîm.** ² **Bizanslı Rûmlar yenilgiye uğradılar.** ³ **Bizans ordusu Arapların yurtlarının bulunduğu yakın bir yerde yenildiler. Fakat onlar bu yenilgilerinden sonra, yeniden üstünlük sağlayacaklar.** ⁴ **Bir kaç yıl içinde; çünkü karar yetkisi eninde sonunda Allah’a aittir. İşte o gün inananlar sevineceklerdir.**” Rum sûresi 1-4. ayetleri inince İranlılar bu ayetlerin indiği dönemlerde Rumları yenilgiye uğratmışlardı. Müslümanlar ise Rumların İranlılara gâlib gelmelerini istemekte idiler. Çünkü kendileri de onlar da kitap ehli idiler. Bundan dolayı Allah, Rum sûresi 4-5. ayetlerini indirdi: “⁴ **...İşte o gün inananlar sevineceklerdir.** ⁵ **Allah’ın yardımına; çünkü O dilediğine yardım eder. O güçlüdür, gücüne hiçbir güç erişemez, O çok acıyan ve merhamet edendir.**”

Kureyş ise İranlıların gâlib gelmelerini istiyorlardı. Çünkü Kureyş te İranlılar da ne kitap ehli idiler ne de ölümden sonraki dirilmeye inanıyorlardı. Allah bu ayetleri indirdiği zaman Ebû Bekir çıktı Mekke çevresinde Rum sûresi 1-4. ayetlerini var gücüyle bağırdı. Kureyşten bazı kişiler Ebû Bekir’e bu konu sizinle bizim aramızda olsun sizin adamınız Muhammed, Rumların İranlıları birkaç sene içersinde mağlub edeceğini ilan ediyor. Bu konuda seninle bahse tutuşabilir miyiz? Ebû Bekir: “**Evet**” dedi. Bu olay bahse girmenin haram kılınmasından önce idi. Ebû Bekir ve müşrikler bahse girdiler ve belli bir rakamda anlaştılar. Sonra Ebû Bekir’e: “**Bid’i**” birkaç kelimesini kaç sene olarak tayin edeceksin? Seninle bizim aramızda ortalama bir müddet tayin edebilirsin, dediler. Sonra müddeti altı sene olarak tayin ettiler. Bu altı sene Rumlar zafer kazanmadan geçti müşriklerde Ebû Bekir’in rehinini aldılar. Yedinci sene girince Rumlar, İranlılara karşı gâlib geldiler. Müslümanlar, Ebû Bekir’in Altı seneyi tayin etmesini kınadılar. Çünkü Allah: “**Bid’i**” üçten dokuza kadar zaman birimi buyurmuştu. O zaman pek çok kimseler Müslüman olmuştu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis Niyâr b. Mükrem’in rivâyeti olarak sahih hasen garibtir. Bu hadisi sadece Abdurrahman b. ebû’z Zinad’ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 32

➤ LOKMAN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3195- Ebû Ümâme (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Şarkıcı kadınları alıp satmayın onlara şarkıcılık öğretmeyin. Onlarla yapılan ticarete hayır yoktur, onların parası haramdır. İşte Lokman sûresi 6. ayeti bu gibi konular için indirilmiştir: **"İnsanlardan kimi de var ki, gerçek bilgiye dayanmaksızın insanları Allah'ın yolundan saptırmak ve onunla alay etmek için masal, hikâye gibi eğlence türünden boş sözleri, satın alıp insanları Kur'ân'ı dinlemekten alıkoyup, bu masallarla aldatmaya çalışırlar; İşte böylelerine alçaltıcı bir azâb vardır."** (İbn Mâce, Ticaret: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Ebû Umâme'den, Kasım2ın rivâyeti olarak bize aktarmıştır. Kâsım ise güvenilir bir kimsedir. Ali b. Yezîd'in hadiste zayıf olduğu kaydedilmiştir.

Tirmizî: Muhammed'den işittim şöyle diyordu: Kâsım güvenilen bir kimsedir. Ali b. Yezîd ise zayıf sayılır.

BÖLÜM: 33

➤ SECDE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3196- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre: **"Onlar, yataklarından geceleri kalkarak, korku ve ümit içinde, Rablerine yalvaranlardır..."** Secde sûresi 16. ayeti hakkında şöyle demiştir: **"Bu ayet yatsı namazını beklemek hakkında indirilmiştir."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

3197- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Allah: **"Salih kullanma hiçbir gözün görmediği hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir kimsenin gönlünden geçmeyen nimetler hazırladım"** buyurmuştur. Allah'ın kitabında bunun doğrulayıcısı Secde sûresi 17. ayetidir. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Cennet: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3198- Şa'bî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Muğîre b. Şu'be, minber üzerinde merfu olarak Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle aktarıyordu. Musa Rabbine sordu ve Ey Rabbim dedi. Cennetliklerin en aşağı derecede olanı kimdir? Allah şöyle buyurdu: **"Tüm Cennetlikler Cennete girdikten sonra Cennete gelecek bir adamdır ki kendisine gir denilecek o da: "Nasıl gireyim herkes her tarafı işgal etmiş ve alacaklarını almışlar" diyecektir. Bunun üzerine ona şöyle denilecek: "Dünya krallarından bir krala alt olan her şeyin senin olmasına razı olur musun?" "Evet Ey Rabbim ben buna razıyım" diyecek sonra kendisine: "Sen, buna ve bunun katlarına sahip olacaksın" denilecek o da: "Kabul ettim Ey Rabbim" diyecektir. Yine kendisine tüm bunlar ve hepsinin 10 katı senindir denilecektir. O da Ey Rabbim razıyım tamam diyecektir. Sonunda kendisine şöyle denilecek: "Canının çektiği her şeye gözünün beğendiği her şeye sahip olacaksın" denilecektir. (Müslim, İman: 27)**

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bazıları bu hadisi Şa'bî'den, Muğîre'den merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdir. Merfu olanı daha sahihtir.

BÖLÜM: 34

➤ AHZAB SÜRESİNİN TEFSİR EDİLEN AYETLERİ

3199- Kabûs b. Ebû Zabyan (r.a.), babasından aktararak şöyle demiştir: İbn Abbâs'a, Ahzab sûresi 4. ayeti hakkında ne dersin orada ne demek istenmiştir dedik şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.), bir gün namaza durmuştu; hatınna bir şeyler geldi ve namazında yanılmıştı da kendisiyle birlikte namaz kılan münafıklar: O'nun iki kalbi olduğunu görmüyor musunuz? bir kalb sizinle, bir kalbte onlarla dediler. Bunun üzerine Allah Ahzab sûresi 4. ayetini indirdi: **"Allah hiç kimseye tek vücutta, iki kalp yaratmamıştır ve kendilerini annelerine benzeterek yemin edip boşamaya kalktığınız eşlerinizi de hiçbir zaman sizin anneleriniz yapmamış ve evlatlıklarınızı da, gerçek çocuklarınız gibi saymamıştır. Bunlar sizin ağızlarınıza geliveren, kuru laflardan ibarettir. Halbuki Allah, mutlaka sözün doğrusunu söyler ve doğru yola iletir."** (Müsned: 2285)

© Abd b. Humeyd, Ahmed b. Yunus vasıtasıyla Züher'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3200- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Amcam Enes b. Nadr -ki ben onun ismini taşıyorum- Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber Bedir savaşına katılmamıştı bu kendisine çok zor gelmişti de şöyle demişti: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in yaptığı ilk savaşta kendisiyle birlikte olamadım. Fakat başka bir savaş olursa o savaşta ne yapacağımı elbette herkes görecektir"** dedi, başka türlü konuşmaktan çekindi. Ertesi yıl Rasûlullah (s.a.v.) ile Uhud savaşına katılmıştı. O sırada Sa'd b. Muâz ile karşılaşmış ve: **"Ey Ebû Amr nereye"** demiş oda: **"Cennetin kokusuna doğru..."** demiş o kokuyu Uhud'un yanında buluyorum demiştir. Savaştı ve sonunda şehîd edildi. Cesedinde kılıç ok ve mızrak yarası olarak seksenden fazla yara bulundu.

Halam, Nadr kızı Rübeyyi': **"Kardeşimi sadece parmak uçlarından tanıyabildim"** demiştir. Ahzab sûresi 23. ayet bu olay üzerine indi: **"Mü'minlerden öyle kimseler vardır ki, Allah'a verdikleri sözde durdular. Onlardan kimi adağını yerine getirdi ve şehîd oldu, kimi de şehîdliği beklemektedir. Verdikleri sözü münafıklar gibi değiştirmediler."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, İmara: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3201- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Amcası, Bedir savaşına katılmamış ve şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in müşriklere yapılacak bir savaşta beni bulundurursa neler yapacağımı herkes görecektir. Uhud savaşındaki Müslümanların kısa bir süre bozguna uğradıklarını görünce şöyle demişti: Müşriklerin meydana getirdikleri bu bozgun durumundan beni sorumlu tutma kendi arkadaşlarımdan da kaçışmalarından dolayı senden özür dilerim dedi ve sonra ilerledi. O sırada Sa'd b. Muâz kendisiyle karşılaşmış ve: **"Ey kardeşim ne yaparsan ben de seninle beraberim fakat senin yaptığını"**

yapamıyorum" demişti. Sonra onun vücudunda kılıç darbesi ok ve mızrak yarası olarak seksenden fazla yara bulundu. Ahzab sûresi 23. ayeti bu gibi kimseler hakkında nazil olmuştur: **"Mü'minlerden öyle kimseler vardır ki, Allah'a verdikleri sözde durdular. Onlardan kimi adağını yerine getirdi ve şehîd oldu, kimi de şehîdliği beklemektedir. Verdikleri sözü münafıklar gibi değiştirmediler."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, İmara: 17)

© Yezîd: **"Bu ayet, bu gibi şehîdler hakkındadır"** diyor.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Enes'in amcasının ismi: Enes b. Nadr'dır.

3202- Musa b. Talha (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Muaviye'nin yanına girmiştim; **"Sana bir müjde vereyim mi"** dedi. Ben de **"evet"** dedim. Dedi ki: **"Talha adağını yerine getirip şehîd olacak kimseilerdendir."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz. Bu hadis Musa b. Talha vasıtasıyla babasından rivâyet edilmektedir.

3203- Talha (r.a.)'den rivâyete göre; Rasûlullah (s.a.v.)'in ashâbı bir bedeviye dediler ki: **"Adağını yerine getirip şehîd olacak kimseler kimlerdir?"** Kendileri Rasûlullah (s.a.v.)'e sormaya cesaret edemiyorlardı, onu sayıp ondan çekinirlerdi. Bunu üzerine A'rabî, Rasûlullah (s.a.v.)'e sordu. Rasûlullah (s.a.v.) cevap vermedi. Tekrar sordu yine cevap vermedi. Sonra ben mescidin kapısından yeşil bir elbiseyle bakmıştım. Rasûlullah (s.a.v.), beni görünce dedi ki: **Adağını yerine getirip şehîd olacak kimseleri soran nerede?"** buyurdu. A'rabî: **"Ben buradayım Ey Allah'ın Rasûlü!"** dedi. **"İşte şu bakan kimse onlardandır"** buyurdu. (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Yunus b. Bükeyr'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

3204- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), hanımlarını dünya ve ahiret konusunda serbest bırakması emredildiğinde benden başladı ve şöyle dedi: **"Ey Âişe ben sana bir meseleyi hatırlatacağım; sen buna cevap vermek için acele etmeyebilirsin? Anne ve babandan danışıp görüşlerini de alabilirsin."** Âişe şöyle devam etti: Anam babamın benim kendisinden ayrılmayı bana emretmeyeceklerini bilmekte idi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), sözünü şöyle sürdürdü ve Ahzab sûresi 28-29. ayetlerini okudu: **"Ey peygamber! Eşlerine söyle: "Eğer siz, dünya hayatını ve onun süsünü istiyorsanız, gelin size boşanma bedelini vereyim ve sizi güzellikle salıvereyim. Yok eğer sizler Allah'ı, elçisini ve ahiret hayatının güzelliklerini istiyorsanız bilin ki Allah, sizden güzel hareket ve davranışta bulunanlara, büyük bir mükafat hazırlamıştır."** Bunun üzerine ben anne ve babama bunun neresini danışacağım ben Allah'ı ahiret yurdunu ve peygamberini istiyorum. Peygamberlerin tüm aileleri de aynen benim yaptığım gibi yaptılar. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Talak: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi aynı zamanda Zührî, Urve ve Âişe'den rivâyet edilmiştir.

3205- Peygamber (s.a.v.)'in oğlu Ömer b. ebî Seleme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ahzab sûresi 33. ayeti olan: **"... Ey peygamberin ev halkı Allah sizin üzerinizden her türlü çirkinliği ve kirliliği gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."** Ayeti, Ümmü Seleme'nin evinde peygambere indiği zaman Rasûlullah (s.a.v.), Fatıma ve Hasan ile Hüseyin'i çağırarak onları bir örtü ile örttü. Ali de onun arka tarafında idi onu da örtüsüyle örttü ve şöyle buyurdu: **"Allah'ım işte bunlar benim ehli beytimdir. Onlardan günahı gider ve onları tertemiz yap"** Ümmü Seleme: **"Ey Allah'ın Peygamberi! Ben de onlarla beraber miyim?"** **"Sen yerinde kal sen zaten hayır içindesin"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis Atâ'dan ve Amr b. ebî Seleme'den rivâyet edilmiş olarak garibtir.

3206- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), sabah namazına çıktığı zaman altı ay kadar Fatıma'nın kapısına uğrar ve: **"Ey ehli beyt haydin namazal"** der. Ahzab sûresi 33. ayetinin son kısmını okurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekilde hasen garibtir. Hammad b. Seleme rivâyetiyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Bu konuda Ebû'l Hamra, Ma'kıl b. Yesâr ve Ümmü Seleme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3207- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, demiştir ki: Rasûlullah (s.a.v.), vahiyden bir şey gizleyecek olsaydı muhakkak Ahzab sûresi 37. ayetini gizlerdi. Sonra peygamber evlatlığının kansı ile evlenince Allah: Ahzab sûresi 40. ayetini indirdi. Rasûlullah (s.a.v.), Zeyd'i çocukken evlat edinmişti büyük yaşa gelinceye kadar onun yanında kaldı. Kendisine Muhammed'in oğlu Zeyd, denilmekteydi. Bunun üzerine Allah: Ahzab sûresi 5. ayeti indirdi. Filan filanın dostudur. Filan filanın kardeşidir, demek Allah katında daha uygun bir davranıştır. (Müslim, İman: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadis Dâvûd b. ebî Hind'den, Şabî'den, Mesrûk'tan, Âişe'den rivâyet ederek şöyle demiştir: Eğer peygamber vahiyden bir şeyi gizleyecek olsaydı Ahzab 37. ayetini gizlerdi. Bu hadis buradaki gibi kısa olarak rivâyet edilmiş birinci rivâyetteki gibi uzun rivâyet edilmemiştir. Aynı şekilde Abdullah b. Vazih el Kûfi, Abdullah b. İdris vasıtasıyla Dâvûd b. ebî Hind'den bu hadisi bize aktarmışlardır.

3208- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.), vahiyden bir şey gizleyecek olsaydı muhakkakki Ahzab sûresi 37. ayetini gizlerdi."** (Müslim, İman: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3209- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Biz, Hârisenin oğlu Zeyd'i, Muhammed'in oğlu Zeyd diye çağırırdık. Nihayet Ahzab sûresi 5. ayeti indi: **"Evlatlık olarak aldığınız çocuklara gelince, onları gerçek babalarının isimleri ile çağırın. Bu Allah nezdinde, daha adaletli bir davranıştır. Eğer babalarının kim olduğunu bilmiyorsanız, onları din kardeşleriniz ve dostlarınız olarak görün. Her konuda olduğu gibi, bu konularda da yanılarak yaptığınız hususlarda, size bir günah yoktur. Asıl önemli olan, kalplerinizle kastederek yaptığınız işlerde günah vardır. Gerçekten de Allah, çok bağışlayan ve çok acıyandır."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3210- Âmir eş Şa'bi (r.a.)'den rivâyete göre, Ahzab sûresi 40. ayeti hakkında şöyle demiştir: **"Onun erkek evladı ergenlik çağına erişecek kadar yaşayacak değildir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

3211- Ümmü Imara el Ensârîyye (r.anha)'den rivâyet edilmiştir. Kendisi, Rasûlullah (s.a.v.)'e gelmiş ve Kur'ân da her şeyi erkekler için görüyorum, kadınların herhangi bir şeyle anıldıklarını görmüyorum, dedi.

Bunun üzerine Ahzab sûresi 35. ayeti nazil olmuştur: **"Gerçek şu ki, Allah'a teslim olmuş bütün erkekler ve kadınlar, inanan bütün erkekler ve kadınlar, kendini ibadet ve taata vermiş erkekler ve kadınlar, niyet ve davranışlarında doğru ve samimi olan erkekler ve kadınlar, sıkıntılara göğüs geren erkekler ve kadınlar, gönülden saygı ile Allah'a karşı gelmekten korkan erkekler ve kadınlar, sadaka veren erkekler ve kadınlar, oruç tutan erkekler ve kadınlar, iffet ve namuslarını koruyan erkekler ve kadınlar, Allah'ı durmaksızın çokça anan erkekler ve kadınlar var ya; işte Allah onlara bağışlanma ve büyük bir mükafat hazırlamıştır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Sadece bu şekliyle bilinir.

3212- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Cahş'ın kızı Zeyneb hakkındaki Ahzab sûresi 37. ayeti indiği zaman Zeyd şikayetçi olarak geldi, boşamadan dolayı üzgündü. Rasûlullah (s.a.v.), kendisine **"Eşini terk etme, Allah'a kendine ve diğer insanlara karşı vazifene dikkat et"** diyordu. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Cuma: 17)

© Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

3213- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Zeyneb binti Cahş hakkında **"... Fakat Zeyd o kadınla beraberliğini sona erdirdiğinde onu seninle evlendirdik..."** ayeti indirilince Zeyneb, Peygamber (s.a.v.)'in diğer hanımlarına karşı övünür ve şöyle derdi: **"Sizleri kendi aileleriniz evlendirdi. Beni ise yedi kat semanın üstünden Allah evlendirdi."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Cuma: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3214- Ümmü Hani binti Ebû Tâlib (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bana dünür olmuştu. Kendisinden özür diledim özrümü kabul etti. Sonra Allah, Ahzab sûresi 50. ayetini indirdi: **"Ey peygamber! Biz; mehirlerini verdiği eşlerini, Allah'ın sana ganimet olarak verdiği mallarla birlikte savaş esirlerinden; yasal olarak sana bıraktığı, sahip olduğun cariyeleri de helal kıldık. Ve seninle birlikte Medine'ye göç etmiş olan amca ve halalarının kızlarını, dayı ve teyzelerinin kızlarını da sana helal kıldık. Bir de kendisini mehirsiz olarak peygambere hibe eden ve peygamberin de kendisini almak istediği kadını, diğer mü'minlere değil, sadece sana mahsus olmak üzere helal kıldık."**

Zaten onlara, eşleri ve sağ ellerinin altında bulunanlar konusunda, yapmaları gerekeni de bildirdik ki, sana bir zorluk olmasın, sen bir sıkıntıya ve güç duruma düşmeysin. Şüphesiz Allah, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir."

Artık ona helal olmuyordum çünkü ben hicret etmemiştim. Ben Mekke fethinde Müslüman olanlardandım. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Sadece Süddî'nin rivâyeti olarak bu şekliyle bilmekteyiz.

3215- Şehr b. Havşeb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Abbâs şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e iman edip hicret eden kadınlardan başka diğer kadınlarla evlenmesi yasaklanmıştı. Bunun üzerine Ahzab sûresi 52. ayeti nazil oldu: **"Ey peygamber! Bunların dışında artık sana başka kadınlarla evlenmek helal olmaz. Onlardan birinin güzelliği hoşuna gitse bile, başka eşlerle değiştirmen de sana helal değildir. Ancak yasal olarak sahip olunan cariyeler hariç. Allah herşeyi görüp, gözetendir."** Allah, iman etmiş cariyelerini ve kendini Peygamber (s.a.v.)'e hibe eden kadını helal kılmıştır. İslam'dan başka her dinden kadını da haram kılmıştır. Sonra şöyle buyurdu: Maide sûresi 5. ayeti **"... Her kim Allah'a inanmayı reddederse tüm yaptıkları boşa gider ahirette de zarara uğrayanlardan olacaktır."** Okudu ve Rasûlullah (s.a.v.) sözünü şöyle sürdürdü: Ahzab 50. ayetini okudu: **"Ey peygamber! Biz; mehirlerini verdiğin eşlerini, Allah'ın sana ganîmet olarak verdiği mallarla birlikte savaş esirlerinden; yasal olarak sana bıraktığı, sahip olduğun cariyeleri de helal kıldık. Ve seninle birlikte Medîne'ye göç etmiş olan amca ve halalarının kızlarını, dayı ve teyzelerinin kızlarını da sana helal kıldık. Bir de kendisini mehirsiz olarak peygambere hibe eden ve peygamberin de kendisini almak istediği kadını, diğer mü'minlere değil, sadece sana mahsus olmak üzere helal kıldık."**

Zaten onlara, eşleri ve sağ ellerinin altında bulunanlar konusunda, yapmaları gerekeni de bildirdik ki, sana bir zorluk olmasın, sen bir sıkıntıya ve güç duruma düşmeyesin. Şüphesiz Allah, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir."

Bunun dışındaki kadın cinslerini haram kılmıştı. (Müsned: 2773)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu hadisi sadece Abdulhamid b. Behram'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Ahmed b. Hasan'dan işittim şöyle diyordu: Ahmed b. Hanbel'in şöyle dediğini anlatırdı: Abdulhamid b. Behram'ın, Şehr b. Havşeb'den rivâyeti zararsızdır.

3216- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.)'e ölümünden önce mahremi olan kadınlardan başka tüm kadınlar helal kılınmıştır."** (Nesâî, Nikah: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3217- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.) ile beraberdim. Rasûlullah (s.a.v.), zifaf yaptığı kadının kapısına geldi ve davetlilerden bazı kimselerin hâlâ onun yanında olduklarını gördü bunun üzerine gidip bir işini gördü bu yüzden biraz oyalandı sonra döndü onun yanında hâlâ bazı kişiler duruyordu yine gitti ve dönüp geldi ki onlar gitmişler. İçeri girdi sonra benimle kendisi arasına bir perde indirdi. Sonra bunu Ebû Talha'ya anlattım, Ebû Talha: Eğer dediğin gibiyse bu konuda mutlaka bir ayet inecektir, dedim. Sonra Hicab ayeti indi. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Nikah: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

3218- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v) evlenmiş ve zıfâf yapmıştı. Bu münasebetle annem Ümmü Süleym hurma keş ve yağdan yapılan **"Hays"** yemeği yapmıştı ve bir tabağa koymuş ve Ey Enes bunu Rasûlullah (s.a.v.)'e götür ve ona deki: **"Bunu size annem gönderdi. Size selâmı var bu yemek biraz az oldu."** Yemeği Rasûlullah (s.a.v.)'e götürdüm, Annemin selâmı var bu yemeği gönderdi ve az olduğunu da söyledi dedim. Rasûlullah (s.a.v.) onu oraya bırak sonra bazı kişilerin adlarını vererek falan falanı ve tüm karşılaştığın kimseleri çağır dedi. Ben de isimlerini verdiği kimseleri ve karşılaştığım kimseleri çağırdım. Enes'e sordum kaç kişiydiler diye üçyüz kişi kadar vardı dedi. Rasûlullah (s.a.v.), bana dedi ki: Enes Kase'yi getir. Onlarda içeri girdiler sofa ve hücre doldu. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Onar kişilik halkalar oluşturulsun ve herkes önünden yesin."** Herkes doyuncaya kadar yedi, bir gurup çıktı bir gurup girdi. Hepsi yedi Rasûlullah (s.a.v.), Ey Enes Kaseyi kaldır buyurdu. Ben de kaldırdım koyduğum zaman mı daha çoktu yoksa kaldırdığım zaman mı daha çoktu bilemiyorum. Davetlilerden bazı insanlar peygamberin evinde oturup sohbetle daldılar. Rasûlullah (s.a.v.)'de oturuyordu. Ailesi ise yüzünü duvardan yana çevirmişti.

Peygamber (s.a.v)'e bu davranışları ağır geldi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) çıktı, öteki hanımlarına selam verdi ve dönüp geldi. Peygamber (s.a.v)'in dönüp geldiğini görünce onu üzdüklerini anlayarak kapıya doğru yüklenip çıkıp gittiler. Rasûlullah (s.a.v.) geldive ara yerdeki perdeyi indirdi ve ailesiyle zıfâf yaptı. Ben ise hücrede oturmakta idim. Rasûlullah (s.a.v.) kısa bir zaman kaldıktan sonra benim yanıma çıktı sonra Ahzab sûresi 53. ayet nazil oldu: **"Ey inananlar! İzin verilmedikçe, peygamberin evlerine girmeyin ve yemek için davet edildığınız zaman, erkenden gidip, hazırlanmasını beklemeye kalkışmayın. Çağrıldığınızda en uygun zamanda girin, yemeği yiyince hemen ayrılın, lafa dalmayın, bu durum peygamberi üzüyordu fakat O, size bunu söylemekten utanıyordu. Ama Allah, doğruyu size öğretmekten çekinmez. Peygamber hanımlarından birşey isteyeceğiniz veya soracağınız zaman, perde arkasından isteyin ve sorun. Bu durum, hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri bakımından fitne ve kötü zannı giderici, temiz bir davranıştır. Allah'ın peygamberini incitmeniz ve kendisinden sonra, O'nun eşleriyle evlenmeniz, size asla helal değildir. Çünkü bu, Allah katında büyük bir günahdır."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) bu ayetleri Müslümanlara okudu.

Ca'd, Enes'den naklederek şöyle dedi: Bu ayetlerin iniş zamanına en yakın olan benim. Bundan sonra Peygamber (s.a.v)'in hanımları kapandılar ve yabancılardan uzak kalmaya başladılar. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Nikah: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Ca'd, Osman'ın oğludur. Kendisine İbn Dinar'da denilir. Ebû Osman el Basrî diye de künyelenir. Hadisçiler yanında güvenilir bir kişidir. Kendisinden Yunus b. Ubeyd, Şu'be ve Hammad b. Zeyd hadis rivâyet etmişlerdir.

3219- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.), hanımlarından birisiyle evlenmişti. Beni insanları düğün yemeğine çağırmam için göndermişti. Onlar yemeği yiyip çıkınca Rasûlullah (s.a.v.), Âişe'nin odasına yürür gibi yaptı iki kişi hâlâ oturuyordu tekrar döndü geldi. O iki kişi kalkıp gittiler, sonra Allah, Ahzab sûresi 53. ayetini indirdi. Bu hadis buradakinden uzuncadır. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Nikah: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis Beyan'ın rivâyeti olarak hasen garibtir. Sabit, Enes'den bu hadisi daha uzunca rivâyet etmiştir.

3220- Ebû Mes'ûd el Ensârî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bizim yanımıza gelmişti. Biz de Sa'd b. Ubâde'nin yanında oturuyorduk. Beşîr b. Sa'd, Peygamberimize dedi ki: **"Allah bize sana salavat getireceğinizi emretti şimdi sana nasıl salavat getirelim?"** Peygamber (s.a.v.) sustu keşke bu soruyu sormamış olsaydı dedik. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Şöyle deyiniz: "Ey Allah'ım, Muhammed (s.a.v.)'e, O'nun soy sop ve inanan yakınlarına İbrahim (a.s.) ve onun soy sopuna rahmet edip hoş muamele ettiğin gibi muamele et. Muhammed (s.a.v.)'e onun soy sop ve inanan yakınlarını mübarek kılıp bereketli hayatlar nasib ettiğin gibi alemde mübarek kıl gerçekten sen övülmeye layık ve şanı şerefi yüce olansın" Salat budur selam da bildiğiniz gibidir.** (Müslim, Salat: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Ebû Humeyd, Ka'b b. Ucre, Talha b. Ubeydullah, Ebû Saîd, Zeyd b. Harîce, (Hârîse de denilir) ve Büreyde'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3221- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: Musa (a.s.) çok utangaç ve hayalî idi. Hayasından dolayı derisinden bile bir şey görünmezdi. İsrailoğulları bu yüzden kendisine eziyet ederlerdi ve şöyle derlerdi: **"Bunun böylece örtünmesinin tek sebebi ya derisinde cilt hastalığı olması veya kasık yanığı hastalığı yada başka bir hastalığı vardır."** Allah, Musa'yı onların söylediklerinden temize çıkarmak istedi. Musa bir gün yalnız kalmıştı, elbiselerini bir taşın üzerine koyarak yıkanmıştı. Yıkanma işini bitirdiği zaman elbiselerini almak üzere taşın yöneldi fakat taş elbiselerini alıp yürümeye başladı. Musa da asasını alarak taşın arkasına düştü ve ey taş elbisemi ver ey taş elbisemi ver! demeye başladı sonunda İsrailoğullarından bir toplumun yanına bu vaziyette varmış oldu onlarda Musa'yı çıplak vaziyette ve yaratılış olarak insanların en güzeli olarak gördüler. Böylece Allah ta O'nu onları söylemekte oldukları şeylerden temize çıkardı. Rasûlullah (s.a.v.), sözüne şöyle devam etti: Taş durdu, Musa da elbisesini aldı ve giydi. Asasıyla taşın vurmaya başladı. Vallahi Musa'nın asasının darbelerinden dolayı o taşla üç dört ve beş yara izi vardır. İşte Allah'ın Ahzab sûresi 69. ayetinde söylediği sözün anlamı budur: **"Ey iman edenler! Siz de Musa'ya eziyet eden, İsrailoğulları gibi olmayın. Unutmayın ki Allah onu, kendisine karşı ileri sürdükleri iddialardan temize çıkardı. Çünkü o, Allah katında pek değerliydi, büyük şeref ve itibar sahibiydi."** (Buhârî, Gusul: 27; Müslim, Hayz: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Daha değişik şekilde Ebû Hüreyre'den rivâyet edilmiştir. Bu konuda Enes (r.a.)'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 35

➤ SEBE' SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3222- Ferve b. Müseyk el Murâdî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'e geldim ve Ey Allah'ın Rasûlül Müslümanlıktan yüzçevirenlerine karşı müslümanlığa yönelenleriyle beraber savaşılabılır mıyim? Rasûlullah (s.a.v.), onlara karşı bana savaş izni verdi ve beni komutan tayin etti. Yanından çıktığım zaman Gutayfî ne yaptı? Diyerek beni sormuş ve kendisine benim hareket ettiğim bildirilmişti. Hemen peşimden adam gönderip beni geri çevirdi. Yanına geldim kendisi ashabıyla beraberdi. Buyurdu ki: Kavmini İslam'a davet et onlardan müslüman olanlardan Müslümanlıklarını kabul eyle. Kim de müslüman olmazsa sana yeni bir emir verinceye kadar acele etme... Sonradan Sebe' hakkında indirilen ayetler indirildi. Bunun üzerine bir adam: Ey Allah'ın Rasûlül Sebe' nedir? Bir ülke mi, yoksa bir kadın mı? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Sebe' ne bir ülkedir ne de bir kadın... Fakat O, Arapların on çocuğu olan bir adamdır. Bu çocuklardan altısı Yemen dolaylarına indi dördü de Şam tarafına yerleşmiştir. Şam tarafına inenler: Lahm, Cüzam, Gassan ve Âmile'dir. Yemen'e inenler de Ezd, Eşariler, Himyer, Müzhiç, Enmar ve Kindelilerdir. Bir adam Ey Allah'ın Rasûlül Enmar kimlerdir? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Onlar Has'am ve Becile'dir. Aynı şekilde bu hadis İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir. (Ebû Dâvûd, Huruf: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

3223- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Allah gökyüzünde bir işe hükmettiği zaman melekler onun emrine boyun eğerek kanat çırpırlar o kanatlarının sesi sanki sert taşın üzerinde zincirin çıkardığı sese benzer. Kalblerinden korku ve endişe kalkınca: Rabbiniz ne buyurdu? Diyerek birbirlerine sorarlar ve şöyle derler: **"Doğru ve gerçek olanı O ne yücedir ne büyüktür"** (Sebe' sûresi 23. ayet) Şeytanlarda Allah'ın sözlerinden bir şeyler kapmak için üst üste yığılmışlardır. (İbn Mâce, Mukaddime: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3224- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, demiştir ki: Peygamber (s.a.v.)'in ashabıyla birkaç kişiyle birlikte otururken bir yıldız kayması oldu ve gökyüzü aydınlanıverdi. Rasûlullah (s.a.v.): Cahiliyye döneminde böyle bir şey gördüğümde ne derdiniz? Diye sordu. Ashab: Büyük bir adam doğacak veya büyük bir adam ölecek derdik... Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Bu yıldız hiç kimsenin doğumu ve ölümü için atılmaz ne var ki Aziz ve Celil olan Rabbimiz bir işe hüküm verdiği zaman arşı taşıyan melekler Allah'ı tesbih ederler sonra da onlardan sonra gelenler gök halkı Allah'ı tesbih ederler. Sonra tesbih şu göğe kadar varır sonra altıncı göğün halkı yedinci göğün halkına sorar onlarda bunlara bildirirler sonra her göğün halkı birbirine haber sorar ve nihayet haber dünya semasının halkına ulaşır. Bu arada şeytanlar da kulak hırsızlığı yapmak için birbirlerinin üzerine

çıkarak semaya yükselir de bunun üzerine Allah onların üzerine bu akan yıldızları atar. O şeytanlar bu kulak hırsızlığıyla elde edebildikleri bazı haberleri dünyadaki dostları olan şair ve kahin gibi kimselere aktarırlar bu bilgiler geldiği şekilde aktarılmış olsa doğru ve gerçektir. Fakat bu haberi değiştirip bazı ilavelerde bulunurlar. (Müslim, Selam: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadis Zührî'den, Ali b. Hüseyin'den, İbn Abbâs'tan ve Ensâr'dan bazı kimselerden şöyle rivâyet edilmiştir. **"Peygamber (s.a.v.)'ın yanındaydık..."** diyerek mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir. Aynı şekilde Huseyn b. Hureys, Velid b. Müslim'den ve Evzâî'den bu hadisi bize aktarmışlardır.

BÖLÜM: 36

➤ MELAIKE (FATİR) SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3225- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), **"Sonra kitabı, kullanımdan seçtiklerimize miras bıraktık, derken onlardan, yaratılış gayesi dışında yaşayan da var ve onlardan orta yolda hareket eden de var ve onlardan Allah'ın izniyle hayırlarda herkesten ileri giden de var, bu ise en büyük fazilettir."** Fatır sûresi 32. ayeti hakkında şöyle demiştir: Bunların hepsi aynı derecede ve hepsi Cennet'tedirler. (Müsned: 11321)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 37

➤ YASİN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3226- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Benîseleme; Medîne'nin uzak bir bölgesinde idiler ve mescide yakın bir yere taşınmak istediler. Bunun üzerine Yasin sûresi 12. ayeti indi: **"Başkaları değil yalnız biz, ölümleri diriltiriz ve hayatlarında onların gelecek için yaptıkları her türlü eylemi ve geride bıraktıkları bütün iyi ve kötü izleri, kayda geçireceğiz. Zira biz, herşeyin apaçık kaydını bir ana kitapta yazıp, tespit etmekteyiz."** Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizin mescide gidip gelirken attığınız ayak izleri de kaydedilmektedir. Dolayısıyla mescidin yakınına taşınmayınız."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis Sevrî'nin rivâyeti olarak hasen garibtir. Ebû Sûfyân, Tarîf-üs Sa'dî'dir.

3227- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Güneş battığı sırada mescide girmiştım. Peygamber (s.a.v.), oturmakta idi ve bana: **"Ey Ebû Zerr! Şu güneşin nereye gittiğini biliyor musun?"** buyurdu. Ben de Allah ve Rasûlû daha iyi bilir dedim. Şöyle buyurdular: O gidiyor secde etmek için izin istiyor ve kendisine izin veriliyor. Sanki ona günün birinde geldiğin yerden doğ denilecek oda battığı yerden doğacaktır. Rasûlullah (s.a.v.), sonra Yasin sûresi 38. ayetini okudu: **"Ve güneşde de onlar için bir alamet ve işaret vardır. O da kendine alt bir yörüngede akıp gider. Bu kudret sahibi ve herşeyi bilen Allah'ın iradesinin bir sonucudur."** İşte bu güneşin istikrar bulmasıdır. Ebû Zerr dedi ki: Abdullah b. Mes'ûd'un okuyuş şekli böyledir. (Buhârî, Bed-il Halk: 27; Müslim, İman: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 38

➤ SAFFAT SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3228- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir davetçi bir şeye davet ettiği zaman kıyamet günü durdurulacak ve o kimseden ayrılmayacaktır hatta bir kimse bir kimseyi değişik bir şeye çağırırsa bile."** Sonra Rasûlullah (s.a.v.), Saffat sûresi 24-25. ayetini okudu: **"Tutuklayın, durdurun onları. Şüphe yok ki, onlar sorguya çekilecekler"** **"Size ne oldu ki, birbirinize yardım etmiyorsunuz?"** (Dârimî, Mukaddime: 27)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

3229- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) Saffat sûresi 147. ayetini sordum: **"Bu hadiseden sonra, Yunus'u kaçıp geldiği kavmine gönderdik. Onların nüfusu o gün için, yüzbin veya daha fazla idiler."** Rasûlullah (s.a.v.): **"Yüzbinden yirmibin fazla"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

3230- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Saffat sûresi 77. ayeti: **"Kavmini tufanla helak ettikten sonra, Nuh'un soyunu, yeryüzünde kalan ve O'ndan türeyip çoğalan bir toplum kıldık."** Hakkında Hâm, Sâm ve Yafes'den türediler. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Yâfit, Yafis ve Yefis de denilir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garib olup bu hadisi sadece Saîd b. Beşîr'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

3231- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: Sâm, Arapların babası **"Ham"** Habeşlilerin babası **"Yafis"** ise Rumların babasıdır. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

BÖLÜM: 39

➤ SA'D SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3232- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Tâlib hastalanmıştı. Kureyş onu ziyarete geldi. Peygamber (s.a.v.)'de amcasını ziyarete gelmişti. Ebû Tâlib'in yanında bir kişilik oturma yeri vardı. Ebû Cehil kalkıp oraya Rasûlullah (s.a.v.)'in oturmasına engel olmaya çalıştı. Sonra Rasûlullah (s.a.v.)'i Ebû Tâlib'e şikayet ettiler. Ebû Tâlib Rasûlullah (s.a.v.)'e Ey kardeşimin oğlu milletinden ne istiyorsun? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Onlardan bir kelime istiyorum ki Arapların hepsi bunlara boyun eğecek acemler de kendilerine cizye ödeyeceklerdir."** Ebû Tâlib: **"Bir kelimemi?"** diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.) **"Bir kelime"** buyurdu ve şöyle devam etti: Ey amca **"lallahe illallah"** deyin. Bunun üzerine hepsi birden: **"Biz bunu önceki dinlerin hiçbirinde duymadık bu uydurmadan başkası değildir"** dediler. (Sa'd sûresi 7. ayet) bunun üzerine onlar hakkında Kur'ân indirildi (Sa'd sûresi 1-6. ayetler) (Müsned: 1904)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Yahya b. Saîd, Sûfyân'dan, A'meş'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Yahya b. İmara, BüNDAR vasıtasıyla Yahya b. Saîd'den Sûfyân'dan, Ameş'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

3233- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Ulu ve yüce Rabbim bu gece en güzel surette (İbn Abbâs dedi ki: Uyku aleminde) bana göründü ve Ey Muhammed büyük ve ileri gelen melekler topluluğu hangi konuda münakaşa ediyorlar biliyor musun? Ben de hayır dedim. Bunun üzerine elini iki omuzumun arasına koydu -veya göğsüme- ve ben o iki elin soğukluğunu iki kürek kemiği arasında veya göğsümde hissettim. Sonra göklerde ve yerde ne varsa hepsini bildim. Tekrar, Ey Muhammed! Büyük ve ileri gelen melekler topluluğu hangi konuda münakaşa ediyorlar biliyor musun? Ben de evet dedim. Keffaretler hakkında... Keffaretler namazdan sonra mescidde kalmak, mescidlerdeki cemaate yaya olarak yürümek her türlü zorluk ve soğuklarda bile abdest organlarını kapsamlı yıkamaktır. Kim böyle yaparsa hayırla yaşar hayırla ölür ve her türlü hata ve günahlarından sıyrılarak annesinden doğduğu gün gibi tertemiz olur. Sonra şöyle buyurdu: Ey Muhammed! Namaz kıldığında şöyle duâ et: Allah'ım iyilikler yapmayı kötülüklerden el çekmeyi yoksulları sevmeyi senden dilerim. Kullarına bir kötülük göndereceğin vakit beni o kötülüklerden uzak tut yanına al... Rasûlullah (s.a.v.), sözüne şöyle devam etti: Dereceler ise selamı yaymak, yemek yedirmek, insanlar uykudayken geceleyin namaz kılmaktır. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadiste Ebû Kılabe ile İbn Abbâs arasında bir şahıs daha ilave edilmektedir. Katâde bu hadisi Ebû Kılâbe'den, Hâlid b. Leclac'tan ve İbn Abbâs'tan rivâyet etmiştir.

3234- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Rabbim bana en güzel şekilde göründü ve: **"Ey Muhammed!"** dedi. Ben de **"Ey Rabbim, buyur emrine amadeyim"** dedim. Şöyle buyurdu: **"Büyük ve ileri gelen melekler topluluğu hangi konuda tartışıyorlar?"** Ben de: **"Bilmiyorum Ya Rabbi"** dedim. **"Elini iki küreğimin arasına koydu ben iki elin soğukluğunu iki memem arasında hissettim sonra doğu ile batı arasında her şeyi bildim sonra, Ya Muhammed! Buyurdu. Ben de "Buyur Rabbim emrine amadeyim" dedim, şöyle buyurdu: "Büyük ve ileri gelen melekler topluluğu hangi konuda tartışıyorlar?" "Dereceler ve keffaretler konusunda" dedim; Mescidlere cemaate katılmak için adım atmalar, her türlü zorluk ve sıkıntılı anlarda bile abdest organlarını kapsamlı yıkamak bir namazdan sonra diğer namazı beklemek. Kim bunlara devam ederse hayırla yaşar hayırla ölür ve günahlarından temizlenip annesinden doğduğu gün gibi olur. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)**

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Tirmizî: Bu konuda Muâz b. Cebel'den, Abdurrahman b. Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis Muâz b. Cebel tarafından uzun olarak aktarılmış olup Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Uyuklamaya başlamıştım bir ağırlık çöktü uyuya kalmışım Rabbimi en güzel şekilde gördüm büyük ve ileri gelen melekler topluluğu hangi konuda tartışıyorlar? Buyurdu.

3235- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir sabah namazına o kadar geç kalmıştı ki neredeyse güneş doğacaktı. Derken çabucak çıktı namazı için kamet getirildi. Rasûlullah (s.a.v.), namazı biraz hafifçe kıldırdı. Selam verince olanca sesiyle saflarda bulunduğunuz şekilde kalınız buyurdu ve bize dönerek şöyle dedi: **"Beni bu sabah namazına geciktiren sebebin ne olduğunu söyleyeceğim, geceleyin kalkıp abdest alıp gereği kadar namaz kıldım, derken namazda uyuklamaya başladım sonra uykum ağırlaştı ve ben bu sırada Rabbimi en güzel surette gördüm. Ya Muhammed buyurdu. Ben de: Ey Rabbim buyur emrine amâdeyim dedim. Şöyle buyurdu: Büyük ve ileri gelen melekler topluluğu hangi konuda tartışıyorlar?" Ben de: "Bilmiyorum Ya Rabbi" dedim. Bunu üç kere tekrarladi. Sonra el ayasını iki küreğimin arasına koydu ben iki elin serinliğini iki memem arasında hissettim. Her şey bana göründü ve her şeyi bildim. Ya Muhammed! Buyurdu. Ben de "Buyur Rabbim emrine amâdeyim" dedim, şöyle buyurdu: "Büyük ve ileri gelen melekler topluluğu hangi konuda tartışıyorlar?" Ben de: "Keffaretler konusunda" dedim. "Nedir onlar?" buyurdu. Ben de dedim ki: "İyiliklere adımları çoğaltmak, namazlardan sonra mescidlerde oturmak, her türlü zorluklar karşısında abdest organlarını kapsamlı yıkamak." "Sonra hangi konularda" buyurdu. "Yemek yedirmek yumuşak söz söylemek, insanlar uyurken geceleyin namaz kılmak. Bunun üzerine: "Dile benden ne dilerse" buyurdu. Ben de şöyle duâ ettim: "Allah'ım iyilikler yapmayı kötülüklerden el çekmeyi, yoksulları sevmeyi beni beni bağışlayıp esirgemeni senden dilerim. Bir topluma bir fitne göndereceksen beni o fitneye düşürmeksizin vefat ettir. Bana seni sevmeyi seni sevenleri sevmeyi ve senin sevgine yaklaştıran her ameli sevmeyi nasib eyle." Rasûlullah (s.a.v.): "Bu söylenenler hakdır ve gerçektir bunları kendinize ders edininiz ve öğreniniz" buyurdu. (Müsned: 21093)**

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Muhammed b. İsmail'e bu hadis hakkında sordum; Dedi ki: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis Velid b. Müslim'in, Abdurrahman b. Yezîd b. Câbir'den rivâyetinden daha sahihtir.

Tirmizî: Hâlid b. Leclac, Abdurrahman b. Aiş el Hadramî'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim dedi ve bu hadisi aynen aktardı bu rivâyet mahfuz değildir.

Aynı şekilde Velid hadisinde Abdurrahman b. Aiş'den rivâyet ederek şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim...

Bişr b. Bekr, Abdurrahman b. Yezîd b. Câbir'den bu hadisi bu senedle Abdurrahman b. Aiş'den rivâyet etmiştir. Bu rivâyet daha sahihtir. Abdurrahman b. Aiş, Peygamber (s.a.v.)'den hadis işitmemiştir.

*** (Bu bölümden sonra kırkinci bölüm, Arapça orijinal nüshada atlandığı için biz de aynen numaralandırdık)

BÖLÜM: 41

➤ ZÜMER SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3236- Zübeyr (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Zümer sûresi 31. ayet indiği zaman Zübeyr dedi ki: Dünyada aramızda olanlardan sonra birbirimizden davacı olmamız tekrarlanacak mı? Rasûlullah (s.a.v.) evet buyurdu. Bunun üzerine Zübeyr: "O halde iş o zaman çok ağırdır" dedi. (Müsned: 1321)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3237- Esmâ binti Yezîd (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim: Zümer sûresi 53. ayetini okuyordu: **"De ki: Allah şöyle buyuruyor: "Ey nefislerine uyup da sınırlarımı aşan kullanımı Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin, Allah bütün günahlarınızı bağışlar, şüphe yok ki O, çok bağışlayan ve çok acıyandır."** (Müsned: 26288)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Sabit'in, Şehr b. Havşeb'den rivâyetiyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Şehr b. Havşeb, Ümmü Seleme el Ensâriyye rivâyet etmektedir. Ümmü Seleme el Ensâriyye, Esmâ binti Yezîd'tir.

3238- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir Yahudi peygambere gelerek: **"Ya Muhammed! Gökleri bir parmağıyla, dağları bir parmağıyla yeryüzünü bir parmağıyla, diğer tüm yaratıkları da bir parmağıyla tutarak mülkün sahibi benim buyurmaktadır. Öyle mi demiştir?"** Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) ağız dişleri görününceye kadar güldü Zümer sûresi 67. ayetini okudu: **"Allah'tan başkasına kulluk edenler, Allah'ı gerçek bir şekilde tanıyamadılar..."** [Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Sıfat-il Kıyame: 17]

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3239- Abdullah (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: Yahudinin geçen sözü üzerine Peygamber (s.a.v), hayret ederek ve tasdik ederek gülümsedi. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Sıfat-il Kıyame: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3240- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Yahudinin biri Peygamber (s.a.v)'e uğramıştı. Peygamber (s.a.v), ona Ey Yahudi! buyurdu. Bize bazı şeyler anlat. Yahudi Ey Ebû'l Kâsım dedi. Allah'ın gökleri şunun yerleri şunun denizleri şunun dağları şunun ve diğer yaratıkları da şunun üzerine koymasına ne dersin? Muhammed b. Salt, Ebû Cafer bu hadisi rivâyet ederken önce küçük parmağını gösterdi. Sonra başparmağına kadar sıraladı.

Bunun üzerine Allah Zümer sûresi 67. ayetini indirdi: **"Allah'tan başkasına kulluk edenler, Allah'ı gerçek bir şekilde tanıyamadılar..."**. (Müsned: 26288)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir. Bu hadisi sadece İbn Abbâs'ın rivâyeti olarak bu şekilde bilmekteyiz.

Ebû Küdeyne'nin ismi Yahya b. Mühelleb'tir.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail'in bu hadisi Hasen b. Şûca'dan ve Muhammed b. Salt'tan rivâyet ettiğini gördüm.

3241- Mûcâhid (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Abbâs dedi ki: **"Cehennem genişliği ne kadardır. Biliyor musun?"** Ben de: **"Hayır"** dedim. İbn Abbâs dedi ki: **"Evet vallahi bilemezsin"** Bana, Âişe anlattı kendisi Rasûlullah (s.a.v.)'e Zümer sûresi 67. ayetinin manasını sormuştu. Âişe diyor ki: **"Ey Allah'ın Rasûlü! O gün insanlar nerede olacaklar?"** Şöyle buyurdu: **"Cehennem köprüsü üzerinde..."** (Müslim, Sıfat-il Kıyame: 27; İbn Mâce, Zühd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3242- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasûlü: **"Yeryüzü bunca genişliğine ve büyüklüğüne rağmen, kıyamet günü o allah'ın eli altında olacaktır. Gökler de O'nun sağ elinde toplanıp dörülecektir."** 39 Zümer: 67. ayetinde de Rabbimiz böyle buyurur. O günde mü'minler nerede bulunacaklardır? Dedim. **"Cehennem üzerindeki sırat üzerindedir ey Âişe"** buyurdular. (Müslim, Sıfat-il Kıyame: 27; İbn Mâce, Zühd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3243- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Şur'a üfleyerek görevli melek surunu ağzına almış alnını eğmiş üfleme emrini beklemekte iken ben nasıl dünya zevkine dalabilirim? Bunun üzerine Müslümanlar: Böyle bir durum olursa ne diyelim. Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: **"Allah bize yeter ne güzel vekildir. O sadece Rabbimiz olan Allah'a tevekkül edip güvenip dayanmışız"** deyiniz. Sûfyân: **"Sadece Allah'a güvenip dayanırız"** demiştir. (Müsned: 10614)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. A'meş aynı şekilde A'tıyye'den ve Ebû Saîd'den bu hadisi bize aktarmıştır.

3244- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre: bir bedevî, Ey Allah'ın Rasûlü! **"Sûr"** nasıl bir şeydir? Diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.)'de: **"Boynuza benzeyen üflenecek ses çıkaran bir alettir"** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Sünnet: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen olup, bu hadisi sadece Süleyman et Teymî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

3245- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Yahudinin biri Medîne çarşısında alışveriş ederken: **"Musa'yı bütün insanlardan üstün kılan, Allah hakkı için hayır..."** demişti. Bunun üzerine Ensâr'dan bir adam elini kaldırıp Yahudinin suratına bir şamar indirerek şöyle dedi: **"İçimizde Allah'ın peygamberi olduğu halde sen bunu ne hakla söylüyorsun?"** Sonra Rasûlullah (s.a.v.), Zümer sûresi 68. ayetini okuyarak şöyle buyurdu: **"Başını kaldıranların ilki ben olacağım. Tam bu sırada Musa'yı arşın direklerinden birine yapışmış olarak göreceğim. Başını benden önce mi kaldırmıştır, yoksa Allah'ın istisna ettiğikimselerden midir? bilemiyorum. Kim benim Yunus b. Metta'dan hayırlı olduğunu söylerse yalan söylemiş olur."** (Buhârî, Ehadis-ül Enbiya: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3246- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu aktarılmıştır: Kıyamet günü bir tellal şöyle seslenecektir: **"Size ölmek üzere bir hayat aile hastalanmamak üzere bir sağlık, asla ihtiyarlığı olmayan bir gençlik ve darlığı olmayan bir bolluk vardır."** Allah'ın, Araf sûresi 43. ayetindeki mana budur: **"Oraya girmeden önce, onların içinde takılıp kalmış olabilecek düşünce ya da duygu türünden uygunsuz ne varsa hepsini silip atacağız; orada önlerinde dereler, ırmaklar çağıldayacak ve onlar: "Eksiksiz bütün övgüler bizi bu bahtıyarlığa erdiren Allah'a yakışır. Çünkü O bize yol göstermeseydi, biz asla doğru yolu bulamazdık! Ve Rabbimizin elçileri bize gerçekten doğruları söylemişler" diyecekler. Ve bir ses: "İşte geçmişte edip eyledikleriniz sayesinde, kazandığınız Cennet bu" diye seslenecek."** (Müslim, Cennet: 27)

© Tirmizî: İbn'ül Mübarek ve başkaları bu hadisi Sevrî'den merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdi.

BÖLÜM: 42

➤ MÜ'MİN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3247- Numân b. Beşîr (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Duâ ibadetin kendisidir"** sonra Mü'min sûresi 60. ayetini okudu: **"Ama Rabbiniz buyuruyor ki: "Bana duâ edin, duânızı kabul edeyim. Şüphesiz ki, bana kulluk etmekten ululuk taslayarak çekinenler, aşağılık bir halde Cehenneme gireceklerdir."** (İbn Mâce, Duâ: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 43

➤ FUSSİLET SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3248- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ka'be'nin yanbaşımda ikisi Kureyşten biri sakiften veya ikisini sakiften biri Kureyş'den üç kişi ki anlayışları kıt şişman üç kişi münakaşa etmişlerdi. Bunlardan biri: Ne dersiniz? Allah konuştuklarımızı işitiyor mu? demişti. Diğerleri sesli konuşursak işitir değilse işitmez dedi. Öteki de sesli konuştuğumuzda da mutlaka işitir dedi. Bunun üzerine Allah, Fussilet sûresi 22. ayetini indirdi: **"Ve siz günahları işlerken kulaklarınızın, gözlerinizin, derilerinizin aleyhınızde şahidlik edeceklerini ümit etmiyor, onlardan hiçbir şeyinizi gizlemiyordunuz ve hatta sanıyordunuz ki, yaptıklarınızın pek çoğunu Allah bile bilmez."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'an: 27; Müslim, Sıfat-il Münafıkın: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3249- Abdurrahman b. Yezîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Abdullah b. Mes'ûd şöyle dedi: Ka'be'nin örtüsüne gizlenmiş vaziyette iken, anlayışları kıt, şişman üç kişi geldiler -biri kureyşten diğer ikisi de akrabaları olan sekiften idiler- Anlayamadığım bir şeyler konuştular sonra onlardan biri dedi ki: **"Ne dersiniz? Allah bu konuştuklarımızı işitiyor mu?"** diye sordu.

Diğeri ise: **"Yüksek sesle konuşursak işittir, sesimizi kısarsak işitmez"** dedi. Öteki ise konuştuğumuzdan bir şey işitmiş ise hepsini de işitmiştir diye cevap verdi. Abdullah dedi ki: Durumu Peygamber (s.a.v.)'e anlattım, bunun üzerine Allah, Fussilet sûresi 22-23. ayetlerini indirdi: **"Ve siz günahları işlerken kulaklarınızın, gözlerinizin, derilerinizin aleyhinizde şahidlik edeceklerini ümit etmiyor, onlardan hiçbir şeyinizi gizlemiyordunuz ve hatta sanıyordunuz ki, yaptıklarınızın pek çoğunu Allah bile bilmez."** **"Ve Rabbiniz hakkında beslediğiniz bu kötü zan yok mu, sizi o helak etti ve zararlı çıkanlardan oldunuz."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'an: 27; Müslim, Sıfat-il Münafıkın: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Mahmûd b. Gaylân, Vekî vasıtasıyla Sûfyân'dan, A'meş'den, İmara b. Umeyr'den, Vehb b. Rabia'dan ve Abdullah'tan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

3250- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Fussilet sûresi 30. ayetini okudu da: **"Gerçekten Rabbiniz Allah'tır dedikten sonra da, dosdoğru hareket edenlere melekler indiririz de melekler onlara şöyle derler: "Korkmayın ve üzülmeyin. İşte buyurun! Size vaadedilmiş olan Cennetle müjdelenin ve sevinin"** şöyle buyurdu: "Herkes bunu söyledi fakat sonradan inkar etmişlerdir. Fakat kim bu inanç üzere ölürse o kimseler dosdoğru yol üzerindedirler." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Ebû Zûr'a'dan işittim şöyle diyordu: Affân, Amr b. Ali'den bir hadis rivâyet etmiştir. Bu ayet hakkında Peygamber (s.a.v.), Ebû Bekir ve Ömer'den istikamet kelimesinin anlamı hakkında hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 44

➤ ŞÛRÂ SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3251- Abdulmelik b. Meysere (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Tavûs'tan işittim şöyle diyordu: İbn Abbâs'a, Şûrâ sûresi 23. ayeti: **"Allah, o Cenneti, iman edip, doğru ve yararlı işler yapan kullarına bir müjde olarak vermektedir. De ki ey Muhammed: "Ben sizden, peygamberlik görevime karşılık bir ücret istemiyorum. İstedikim ancak akrabalık sevgisidir. Kim güzel bir iş yaparsa, biz onun bu husustaki sevâbını kat kat artırırız. Şüphesiz ki Allah, suçları bağışlayan ve şükrün karşılığını verendir"** hakkında soruldu da Saîd b. Cübeyr şöyle dedi: **"Muhammed (s.a.v.)'in ehli beytinin akrabalığı"** İbn Abbâs ise şöyle dedi: Biraz acele davrandın, Rasûlullah (s.a.v.)'in Kureys'in tüm oymaklarında bir akrabalık bağı olduğunu biliyor musun? Sonra Rasûlullah (s.a.v.), ayetin tefsiri olarak şöyle demiştir: **"Benimle sizin aranızda akrabalığı koparmamızdan başka..."** (Buhârî, Menakıb: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

İbn Abbâs'tan değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

3252- Mürreoğullarından bir ihtiyardan aktarıldığına göre, şöyle demiştir: Küfe'ye geldim. Bilâl b. ebî Bürde'nin kadılık yaparken zâlim olduğu durumu bana haber verildi. Ben de bu adamdan ibret alınmalıdır dedim ve yanına gittim, kendisi için yaptırdığı evinde tek başına oturdu. Kendisini işkence ve dövülmekten dolayı her şeyi değişmiş birden bir kemik durumunda gördüm ve şöyle dedim: Elhamdülillah Ey Bilâll Senin toz duman olmaksızın burnunu tutarak yanımızdan geçtiğini görmüştüm. İşte sen bu günkü durumdasın. Bunun üzerine dedi ki: Sen kimlerdensin? Ben de: "Mürre b. Abbâd oğullarıdanım" dedim. Sana bir hadis anlatayım mı belki Allah bu hadisten seni faydalandıracaktır dedi. Ben de haydi anlat dedim. Dedi ki: Babam, Ebû Bürde babası Ebû Musa'dan Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu anlattı: Kulun başına gelen küçük veya büyük herhangi bir sıkıntı ancak işlediği bir günahı sebebiyledir. Allah'ın bağışladıkları ise daha çoktur. Ebû Musa dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.), Şu'ra sûresi 30. ayetini okudu: **"Başınıza gelen her musibet, sizin ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. Bununla beraber Allah, kusurlarınızın pek çoğunu da affeder."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 45

> ZUHRUF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3253- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hidayet üzere olduktan sonra sapıklığa düşen bir topluluğa ancak kavga ve çekişmek verilir."** Sonra Rasûlullah (s.a.v.), Zuhurf sûresi 58. ayetini okudu: "Ve "Hangisi daha iyi, bizim ilahlarımız mı, yoksa O'mu?" derler. Ama onlar bu karşılaştırmayı tartışma olsun diye ortaya attılar. Doğrusu onlar kavgacı ve tartışmacı bir toplumdur." (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi sadece Haccac b. Dinar'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Haccac güvenilir bir kimse olup hadis konusunda orta yollu birisidir. Ebû Gâlib'in ismi ise Hazewer'dir.

BÖLÜM: 46

> DUHÂN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3254- Mesrûk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Abdullah b. Mes'ûd'a bir adam gelerek: "Bir kıssacı, kıssa anlatırken yerden bir duman çıkacağını, kafirlerin kulaklarını tıkayacağını, mü'minleri ise nezle durumuna getireceğini söylüyor" dedi. Bunun üzerine Abdullah öfkeleni. Yaslanmış iken doğrulup şöyle dedi: Sizden herhangi birinize bildiği bir şey sorulduğu zaman ona cevap versin. Mansur: Bildiğinden haber versin dedi. Bilmediği bir şey sorulduğunda ise Allah en iyisini bilir desin. Çünkü insanın ilminin bir kısmı da bilmediği bir şey kendisine sorulduğunda Allah bilir demesidir. Allah, peygamberine şöyle buyurmuştu: Sa'd sûresi 86. ayet: **"De ki ey peygamber: "Bu mesajı tebliğime karşılık, sizden bir ücret istemiyorum ve ben yapmacık uydurmalarla, peygamberlik taslayanlardan veya kendiliğimden bir yükümlülük getirenlerden de değilim."** Rasûlullah (s.a.v.), Kureyş'in kendisine direnmesi üzerine şöyle duâ etmişti: Allah'ım Yusuf'un yedi kıtlık senesine benzer bir kıtlık vererek onlara karşı bana yardım et. Bu duâ üzerine onları bir kıtlık yakaladı ki her şeyi kasıp kavurdu. Hayvan leşlerini ve derilerini

yemek mecburiyetinde kaldılar -bir rivâyete göre, kemikleri dahi yediler- Yerden duman şeklinde bir şey çıkmaya başladı. Ebû Sûfyân, Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek, kavmim topluca kınıp yok olacaktır. Onlar için Allah'a duâ et işte bu Duhan sûresi 10-11. ayetleri bu yüzden inmiştir: **"¹⁰ Artık gözetle... Gökyüzünde apaçık gözle görürsün bir dumanın geleceği günü. ¹¹ Öyle bir duman ki, bütün insanlığı sarıp kuşatmıştır. Bu acı bir azâbtır."** Mansur kendi rivâyetinde şöyle diyor: Bu olay Duhan 12-13. ayetlerinin inişine sebeptir: **"İşte o zaman insanlar; Ey Rabbimizi bizden azabı kaldır artık, biz inanıyoruz derler. Ama bu hatırlatma son saatte onlara ne fayda sağlar ki? Çünkü onlara daha önce gerçekleri apaçık ortaya koyan bir elçi gelmişti."** Fakat ahiret azabı hiç kalkar mı? **"Batşe"** = şiddetli darbe demektir. **"Lizam"** = Duhan demektir. (Taha sûresi 129; Furkan sûresi 77) bazıları bu alametlere ilave olarak **"Kamer"** bazıları da **"Rum"** lann gâlib gelecekleri haberleri ilave ederler. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Sıfat-ıl Kıyame: 17)

© Tirmizî: **"Lizam"** Bedir günü meydana gelen mağlubiyettir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3255- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her mü'minin iki kapısı vardır bir kapıdan ameli çıkar diğer kapıdan rızkı iner öldüğü zaman bu iki kapı onun için ağlarlar Duhan sûresi 29. ayeti bunun için inmiştir: "Onların yok oluşlarına ne gök, ne de yer sakinleri ağlamadı ve tevbe edebilmeleri için zaman da tanınmadı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bu hadisi merfu olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Musa b. Ubeyde ve Yezîd b. Ebân er Rukâşî hadis konusunda zayıf sayılırlar.

BÖLÜM: 47

➤ AHKAF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3256- Abdullah b. Selam (r.a.)'in kardeşinin oğlundan rivâyete göre, şöyle demiştir: Osman'ın canına kastedildiği zaman Abdullah b. Selam onun yanına gelmişti. Osman ona neden geldin? Diye sordu. O da sana yardıma geldim dedi. Osman, sen bana başkaldıran insanların yanına çık onları benden uzaklaştır. Senin dışarda olman içeride olmandan benim için daha hayırlıdır. Bunun üzerine Abdullah b. Selam, isyan eden insanların arasına çıkıp şöyle konuştu: Ey İnsanları Cahiliyye'de benim adım falandı. Rasûlullah (s.a.v.), bana Abdullah adını verdi ve benim hakkımda Allah'ın kitabından Ahkaf sûresi 10. ayet nazil olmuştu. Yine Ra'd sûresi 43. ayette benim hakkımda nazil olan ayetlerdendir.

Allah'ın size karşı kınında bir kılıcı vardır. Peygamberin gönderildiği şu memleketinizde melekler size komşu olmuşlardır. Bu adam ve onu öldürmek hususunda Allah'tan korkunuz. Eğer onu öldürürseniz komşularınız olan melekler sizden uzaklaştırılacak ve size karşı kınındaki Allah'ın kılıcı da kınından çıkarılacak ve kıyamete kadar da kınına sokulmayacaktır. Abdullah b. Selam'ın kardeşinin çocuğu dedi ki: Bu sözü dinleyen o insanlar Yahudi'yi de Osman'ı da öldürün dediler. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Şuayb b. Safvân bu hadisi Abdulmelik b. Umeyr'den, İbn Muhammed, İbn Abdullah b. Selam'dan ve dedesi Abdullah b. Selam'dan rivâyet etmektedir.

3257- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.), bir yağmur bulutu gördüğü zaman bir ileri bir geri gelir giderdi o bulut yağmur indirince rahatlardı. Kendisine bunun sebebini sordum şöyle buyurdu: Bilemem belki de bu bulut, Allah'ın Kur'ân'da Ahkaf sûresi 24. ayette bildirildiği bulut olabilir: **"Nihayet gelecek azabı, ufukta geniş bir bulut halinde, vadilerine doğru geldiğini görünce: "Bu bize yağmur yağdıracak bir buluttur" dediler. Hûd peygamber de: "Hayır, o sizin acele gelmesini istediğiniz şeydir, acıklı azabı getiren rüzgardır."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Salat-ül İstiska: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

3258- Alkame (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Sizden herhangi biriniz cin gecesi peygambere arkadaşlık etti mi? Abdullah şöyle dedi: Bizden kimse ona arkadaşlık etmedi. Fakat bir gece onu Mekke'de kaybetmiştik. O'na suikast yapıldığına veya kendisine işlenen cinayetin örtüldüğüne hükmettik. Bu yüzden de bir cemaatin geçirdiği en kötü geceyi geçirmiştik. Nihayet sabaha vardığımızda ve sabah üzere iken birden onun Hirâ tarafından gelmekte olduğunu gördük. İçersinde bulundukları hali ona anlattılar. Bunun üzerine buyurdular ki: Cin davetçiler bana geldi. Ben de kendilerine gidip onlara Kur'ân'dan ayetler okudum. Sonra gidip bize onların izlerini ve ateşten eserlerini gösterdi. Şa'bî diyor ki: Cinler Rasûlullah (s.a.v.)'e azıklarından sordular -kendileri Cezîre cinlerinden idi- Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Et bakımından bol etli olarak elinize geçen üzerine besmele çekilmiş her kemik sizin azığınızdır. Her türlü tezек ve ters de hayvanlarınızın yiyeceğidir. Rasûlullah (s.a.v.) sözünü şöyle sürdürdü: Bu iki madde ile taharetlenmeyiniz çünkü onlar cin-kardeşlerinizin yiyeceğidir. (Müslim, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 48

➤ MUHAMMED (KITAL) SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3259- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Muhammed sûresi 19. ayeti nazil olması üzerine: **"Bil ki, Allah'tan başka ilah yoktur gerçek ilah olarak ancak Allah vardır. Hem kendi kusurlarından, hem mü'min erkek ve kadınların kusur ve günahlarından dolayı bağışlanma dille. Çünkü Allah, sizin dönüp dolaşacağınız yeri de bilir, varıp duracağınız yeri de bilir."** Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Ben hergün Allah'a yetmiş kere istiğfar eder bağışlanmamı isterim. (Buhârî, Deavat: 27; İbn Mâce, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Hüreyre'den, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: Ben, her gün Allah'a yüz kere istiğfar eder bağışlanmamı isterim.

Yine Rasûlullah (s.a.v.)'den değişik bir şekilde: **"Ben günde yüz kere Allah'a istiğfar eder bağışlanmamı dilerim."** Muhammed b. Amr, Ebû Seleme'den ve Ebû Hüreyre'den aynı hadisi rivâyet etmiştir.

3260- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir gün Muhammed sûresi 38. ayetinin sonunu okudu. Ashab, bizim yerimize kimler getirilecek diye sordular. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), Selman'ın omzuna vurdu ve sonra: **"Bu ve bunun toplumu"** buyurdu. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'an: 17; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Senedinde söylenti vardır. Abdullah b. Cafer aynı şekilde bu hadisi Alâ b. Abdurrahman'dan rivâyet etmiştir.

3261- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'in ashabından bazı kişiler Ey Allah'ın Rasûlü! **"Allah'a itaatten yüz çevirdiğimiz takdirde yerimize getirilecek olan ve bizim gibi olmayacak olanlar kimlerdir."** (Muhammed 38) Selman, Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında idi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), Selman'ın dizine vurdu ve şöyle buyurdu: **"İşte bu ve bunun adamları canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki iman Süreyya yıldızında olsa bile İranlılardan bazı kişiler onu elde ederler."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'an: 17; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 27)

© **Tirmizî:** Abdullah b. Cafer b. Necîh, Ali İbn'ül Medîni'nin babasıdır. Ali b. Hucr, Abdullah b. Cafer'den pek çok hadisler rivâyet etmiştir. Ali bu hadisi bize İsmail b. Cafer'den, Abdullah b. Cafer'den aktarmıştır. Bîşr b. Muâz, Abdullah b. Cafer vasıtasıyla Alâ'dan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup şöyle demiştir: **"İman Süreyya yıldızına asılı olsa bile..."**

BÖLÜM: 49

► FETH SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3262- Zeyd b. Eslem (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer b. Hattâb'ın şöyle dediğini işittim: Seferlerinden birinde Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikteydik. Rasûlullah (s.a.v.) ile konuştum, sustu tekrar konuştum yine sustu sonra tekrar konuştum yine sustu. Ben de devemi hareket ettirdim ve bir kenara çekildim. Kendi kendime: **"Ey Hattâb'ın oğlu, anan acına yansın. Rasûlullah (s.a.v.) ile üç kere ısrar ettin üçünde de seninle konuşmadı, dolayısıyla hakkında bir Kur'ân ayeti inmesine ne kadar da layık hale geldin"** dedim. Tam bu durumda iken beni çağıran birini duydum, derhal Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına geldim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey Hattâb'ın oğlu! Allah bu gece bana bir sûre indirdi ki bu sûre karşılığında güneşin doğduğu her şey benim olsun istemem; "Şüphesiz biz senin için apaçık bir zaferin önünü açtık"** (Feth 1) (Buhârî, Meğazî: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

Bazıları bu hadisi Mâlik'den, mürsel olarak rivâyet etmiştir.

3263- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e Hudeybiye dönüşünde (Feth sûresi 2. ayeti); **"Böylece Allah senin hem geçmişte, hem de gelecekteki bütün hatalarına karşı bağışlayıcılığını gösterecek, yani her türlü sıkıntı ve tasarlardan seni kurtaracak ve sana kafa tutanları, sana baş eğdirmek suretiyle nimetini sana tamamlayacaktır ve gönderdiği son din ile Cennete götüren yola seni iletecektir."** İnmişti.

Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), bana bir ayet indi ki: Yeryüzünde olan her şeyden bana daha sevimlidir. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), ashabına bu ayeti okudu Onlar da **"Sağlık ve saadette..."** dediler. Allah sana nasıl muamele yapılacağını açıkladı ya bize nasıl muamele edilecektir? Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) (Feth sûresi 5. ayeti) indirildi: **"Ve Allah'ın mü'min erkek ve kadınları, içinden ırmaklar akan Cennetlere sokması, günah ve kusurlarını örtmesi içindir. Bu Allah katında gerçekten büyük bir kurtuluştur."** (Buhârî, Meğazî: 27; Müslim, Cihâd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Mücemmi' b. Cariye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3264- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Sabah namazı vaktinde müşriklerden silahlı seksen kişi Ten'im bölgesinden Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabının üzerine indiler. Bunlar, Rasûlullah (s.a.v.)'i öldürmek istiyorlardı. Hepsi yakalandı. Ve Rasûlullah (s.a.v.), Bunların hepsini serbest bıraktı. Bunun üzerine Allah Feth sûresi 24. ayetini indirdi: **"O Allah ki, sizi onların üzerine galip getirdikten sonra, Mekke'nin göbeğinde onların elini sizden, sizin elinizi onlardan çeken O'dur. Allah ne yaparsanız hepsini görür."** (Müslim, Cihâd: 27; Ebû Dâvûd, Cihâd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3265- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), **"Onları takva kelimesine bağladı"** (Feth sûresi 26) sözcüğünü **"Lailahe illallah"** sözüdür, buyurdu. (Müsned: 20301)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bu hadisi merfu olarak sadece Hasan b. Kaza'e rivâyetiyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Ebû Zür'aya bu hadisi hakkında sordum merfu olarak sadece bu şekliyle bilinmektedir. dedi.

BÖLÜM: 50

➤ HUCURAT SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3266- İbn ebî Müleyke (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Abdullah b. Zübeyr, bana şöyle anlattı: Akra b. Hâbis, Peygamber (s.a.v.)'e gelmişti. Ebû Bekir: Ey Allah'ın Rasûlü dedi: **"O'nu kendi kavmine lider tayin et."** Ömer'de: **"O'na liderlik verme"** Ey Allah'ın Rasûlü dedi. Bunun üzerine ikisi de Peygamber (s.a.v.)'in huzurunda karşılıklı konuşup tartışılar sesleri de hayli yükselmişti. Ebû Bekir Ömer'e dedi ki: Senin maksadın sadece bana muhalefet etmektir. Ömer de sana muhalif olmak istemedim, dedi. Bunun üzerine Hucurat sûresi 2. ayeti indirildi: **"Ey iman edenleri! Sesinizi peygamberin sesinden daha fazla yükseltmeyin, yani şahsi görüş ve tercihleriniz, peygamber buyruklarının üstüne çıkmamalıdır. Birbirinizle yüksek sesle konuştuğunuz gibi, O'na yüksek sesle hitap etmeyin. Yoksa bütün güzel ve iyi işleriniz, siz farkında olmadan bilmediğiniz ve anlamadığınız bir sebeple boşa gidebilir."** Bu ayetin inmesinden sonra Ömer, Rasûlullah (s.a.v.)'in huzurunda o kadar sessiz konuşurdu ki: Rasûlullah (s.a.v.) onun sözünü işitemez ve anlamak için tekrar sorardı. (Buhârî, Meğazî: 27; Nesâî, Adab-ül Kudat: 17)

© İbn ebî Müleyke dedi ki: Abdullah b. Zübeyr dedesini yani Ebû Bekri râvîler arasında zikretmedi.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Bazıları bu hadisi İbn ebî Müleyke'den mürsel olarak rivâyet etmekte ve senedinde Abdullah b. Zübeyr'i zikretmemektedir.

3267- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Hucurat sûresi 4. ayeti hakkında şöyle dedi: Bir adam kalktı ve: **"Ey Allah'ın Rasûlü, benim övgüm yükseltici yergim ise alçaltıcıdır"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"O özellikte olan Allah'tır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

3268- Ebû Cübeyre b. Dahhak (r.a.)'den aktarıldığına göre, şöyle demiştir: Bizden bir kimsenin iki veya üç ismi olurdu bu isimlerden biri ile çağrılınca bundan hoşlanmayabilirdi. Bunun üzerine Hucurat sûresi 11. ayeti indirildi: **"Siz ey İman edenler! Hiçbir insan başka insanları alaya alıp küçümsemesin, belki o alaya alıp küçümstedikleri, kendilerinden daha hayırlı olabilirler ve hiçbir kadın da, başka kadınları küçümseyip alaya almasın, belki de onlar kendilerinden daha hayırlı olabilirler. Ve hiç biriniz başka birinde ayıplar arayıp karalamasın, kınamasın. Kötü lakaplarla sataşp, atışp birbirinizi aşağılamayın. İman ettikten sonra, kötü bir ad sahibi olmak ne çirkin şeydir. Artık her kim bu şekilde Allah'ın yasak ettiği şeylerden tevbe edip dönmezse, işte onlar yaratılış gayesine aykırı yaşayanlardır."** (Nesâî, Eşribe: 27; İbn Mâce, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Cübeyr ve Sabit b. Dahhak b. Halife el Ensarî'nin kardeşidir. Ebû Zeyd, Saîd b. Rabi' Herevî'nin arkadaşı olup Basralı ve güvenilen bir kişidir.

Ebû Seleme, Yahya b. Halef, Bisr b. Mufaddal vasıtasıyla Dâvûd b. ebî Hind'den, Şa'bî'den, Ebû Cübeyr'e b. Dahhak'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3269- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.), Hucurat sûresi 7. ayetini okudu ve şöyle dedi: Bu kendisine vahiy gelen peygamberinizdir. Onun ashabı da önderlerinizin en seçkinleridir. Bu ayette onlar için böyle söylendiye ya bugün sizin haliniz nasıl olur? (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Ali b. el Medini diyor ki: Yahya b. Saîd el Kattan'a Müstemir b. Reyhan'ı sordum. Güvenilen bir kişidir, dedi.

3270- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Mekke fethi günü insanlara bir hutbe vererek şöyle buyurdu: **"Ey İnsanlar! Allah cahiliyye gururunu ve atalarla övünmeyi sizden kaldırmıştır. İnsanlar iki gurubtur; Allah katında değerli, doğru, müslüman kişi ve Allah tarafından hor görülen isyankar ve inanmayan kişi bütün insanlar Ademoğullarındandır. Allah'ta Ademi topraktan yaratmıştır ve Allah şöyle buyurmaktadır. (Hucurat sûresi 13. ayeti) "Ey İnsanlar! Bakın biz sizi, bir erkekten ve bir kadından yaratık. Sizi birbirinizi tanıyasınız diye, milletlere ve kabilelere ayırdık. Şüphesiz Allah katında şerefli ve itibarlı olanınız, yaşantısını,**

yolunu, yordamını Allah'ın kitabıyla bulmaya çalışanlarıdır. Çünkü Allah, herşeyi bilendir, herşeyden haberdar olandır." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

Bu hadisin Abdullah b. Dinar'ın, İbn Ömer'den rivâyeti olduğunu sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Abdullah b. Cafer'in hadis konusunda zayıf olduğu kaydedilmiştir. Yahya b. Main ve başkaları onun zayıf olduğunu söylemişlerdir. Abdullah b. Cafer, Ali b. el Medîni'nin babasıdır.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Hüreyre ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3271- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Haseb" = mal demektir. "Kerem" ise takva sorumluluk bilinci demektir.** (İbn Mâce, Zühd: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir. Sadece bu şekliyle Selam b. ebû Mutî rivâyetinden bilmekteyiz.

BÖLÜM: 51

➤ KÂF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3272- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cehennem, durmadan daha var mı? (Kâf sûresi 30. ayet) diyecek sonunda Allah ayağını Cehenneme koyacaktır. Bunun üzerine Cehennem izzetin hakkı için yeter yeter diyecektir ve böylece Cehennem bir kısmı bir kısmına sıkışacaktır."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Cennet: 17)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 52

➤ ZARİYAT SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3273- Rabia kabilesinden bir adamdan rivâyete göre, şöyle demiştir: Medîne'ye gelerek Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girdim ve onun yanında Ad'ın delegesi olarak anıldım. Bunun üzerine Ad'ın delegesine benzemekten Allah'a sığınırım dedim. Rasûlullah (s.a.v.), Ad'ın delegesi nedir? diye sordu. Dedim ki bu konuyu en iyi bilen kişiye düştüm. Ad kavmi kuraklığa uğrayınca Kayl adında birini gönderdi. Bu adam Bekir b. Muaviye'ye misafir oldu. Bekir ona şarap içirdi iki şarkıcı da şarkı söylediler. Sonra mehre dağlarına doğru yola çıktı ve şöyle duâ etti: Allah'ım ben sana iyileştireceğim bir hasta ve fidyasını vereceğim bir esir için gelmedim kuluna eskiden içirmekte olduğun şeylerden içir Bekir b. Muaviye'ye içir ki kendisine şarap içirdiğinden dolayı teşekkür eder. Kendisine bazı bulutlar çıkarıldı. Bunların birini seç denildi. Oda bunlardan siyah bulutu seçti. Bunun üzerine kendisine al sana ipince bir kum ki Ad kavminden hiç kimseyi bırakmayacaktır denildi. Rasûlullah (s.a.v.) onlara gönderilen rüzgarın yüzük halkası olarak küçük olduğunu belirtti ve Zariyat sûresi 41.42. ayetlerini okudu: **"Ve tüm günahkarlar yok eden kasırgayı, üzerlerine saldıığımız Âd kavminin başına gelenlerde de, aynı ibretleri görebilirsiniz. Bu kasırga geçtiği her yerde, hiç birşey bırakmadı, herşeyi çürümüş kemiklere ve küle çevirdi."** (İbn Mâce, Cihâd: 27)

© Tirmizî: Bu hadisi pek çok kişi Sellam Ebû'l Münzir'den, Âsım b. ebin Nücüd'den, Ebû Vâil'den, Hâris b. Hassân'dan rivâyet etmişlerdir. Hâris b. Hassân'a, Hâris b. Yezîd de denilir.

3274- Hâris b. Yezîd el Bekrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Medîne'ye geldim ve mescide girdim. Bir de ne göreyim, mescid insanlarla dopdolu, siyah sancaklar dalgalanıyor. Bilâl de kılıcını kuşanmış Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında duruyor buldum. Bu insanların işi nedir diye sordum? Dediler ki: Amr b. Âs'ı karşılamaya gelmişler. Manaca Sûfyân b. Uyeyne'nin hadisinin bir benzerini uzunca rivâyet etmiştir. (İbn Mâce, Cihâd: 27)

© Hâris b. Yezîd'e, Hâris b. Hassân'da denilir.

BÖLÜM: 53

➤ TÛR SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3275- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Tûr sûresi 49. ayetinde geçen: **"İdbar-un nûcûm"** sabah namazının farzından önceki iki rekattır. Kâf sûresi 40. ayette geçen **"İdbâr-us sûcûd"** ise akşam namazının farzından sonraki iki rekattır. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Merfu olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Bu rivâyette Muhammed b. Fudayl'in, Rişdin b. Küreyb rivâyetidir. Muhammed b. İsmail'e sordum. İbn Küreyb'in oğullarından Muhammed ve Rişdîn'den hangisi daha sağlamdır diye O da şöyle dedi: Birbirlerine ne kadar da yakındırlar. Ancak, Muhammed, benim yanımda daha üstündür.

Tirmizî: Abdullah b. Abdurrahman'a da aynı şeyi sordum o da şöyle dedi: Birbirlerine ne de çok yakındırlar. Ancak Rişdîn b. Küreyb bence daha üstündür.

Tirmizî: Bana göre de Ebû Muhammed'in sözü doğrudur. Rişdînkardeşi Muhammed'den daha çok tercih edilir. Rişdîn, İbn Abbâs'a ulaşmış ve onu görmüştür.

BÖLÜM: 54

NECM SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3276- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Sidretül Müntehaya varınca şöyle buyurdu: **"Yeryüzünden çıkan ve yukarıdan inen burada son buluyor."** Allah orada ona önceden hiçbir peygambere vermediği üç şeyi ona verdi: ¹ **Bakara sûresinden son iki ayeti,** ² **Beş vakit namaz** ³ **Allah'a hiçbirşeyi ortak koşmadıkları sürece ümmetin büyük günahlannın bağışlanması** İbn Mes'ûd, Necm sûresi 16. ayetini okudu ve Sidre altıncı göktedir" dedi.

Sûfyân: Altından pervaneler dedi eliyle işaret edip elini titretti. Mâlik b. Miğvel'den başkası da şöyle diyor: Yaratıkların bilgileri Sidre'de son bulur. Onun üstündeki bilgilerden haberleri yoktur. (Müslim, İman: 27; Nesâî, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3277- Şeybânî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Zirr b. Hubeyş'e Necm sûresi 9. ayeti hakkında sordum şöyle dedi: İbn Mes'ûd bana bildirdi ki Peygamber (s.a.v.), Cebrail'i gördü onun altıyüz kanadı vardı. (Buhârî, Bed-il Halk: 27; Müslim, İman: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir.

3278- Şa'bî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Abbâs, Arafat'ta Ka'b ile karşılaştı ve ona bir şey sordu. Bunun üzerine Ka'b öyle bir tekbir getirdi ki dağlardan yankısı duyuldu. İbn Abbâs dedi ki: Biz Haşimoğullarındanız Ka'b ta şu karşılığı verdi: Allah görünmesiyle konuşmasını Muhammed ile Musa arasında taksim etti. Musa Rabbi ile iki sefer konuştu. Muhammed'de Rabbini iki sefer gördü.

Mesrûk şöyle dedi: Âişe'nin yanına girdim ve Muhammed (s.a.v.), Rabbini görmüş müdür? Diye sordum. O da şöyle cevap verdi: Öyle bir şey sordun ki tüylerim diken diken oldu. Ben de acele etmeyiniz, dedim ve Necm sûresi 18. ayetini okudum. Âişe şu karşılığı verdi. Sen yanlış yorum ve tefsirler yaparak nerelere gidiyorsun? O peygamberin gördüğü kimse Cebrail'dir. Her kim sana Muhammed (s.a.v.)'in Rabbini gördüğünü veya kendisine emredilenlerden bir şeyi gizlediğini veya Lokman sûresi 34. ayetindeki bilinmeyenleri bildiğini söylerse en büyük yalanı ve iftirayı yapmış olur. Fakat Peygamber (s.a.v), Cebrail'i görmüştür. Cebrail'i kendi şeklinde iki sefer görmüştür; biri Sidret-ül muntehada diğeri de Mekke'de mağarada ilk vahy indiği anda Ciyad mıntıkasında ki onun altı yüz kanadı vardı ve tüm ufku kaplamıştı. (Müslim, İman: 27; Buhari, İman: 17)

© Tirmizî: Dâvûd b. ebî Hind, Şa'bî'den, Mesrûk'tan, Âişe'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup Dâvûd'un rivâyeti Mûcâlid'in hadisinden daha kısadır.

3279- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Muhammed, Rabbini görmüştür. Bunun üzerine İkrime, En'am 103. ayetini: **"Hiçbir beşerî görüş ve tasavvur O'nu anlayamaz, halbuki O her türlü beşerî görüş ve tasavvuru çepeçevre kuşatır. Zira yalnız O'dur, hikmetine tam nüfûz edilemeyen ve herşeyden haberdar olan."** Okuyup, Allah, böyle buyurmadı mı? dedi. İbn Abbâs: Yazık sana; O, Senin dediğin husus kendi nuruyla tecelli ettiği zamandır. Oysa Muhammed Rabbini iki defa görmüştür. (Müslim, İman: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

3280- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Necm sûresi 9.10. ayetleri: **"Aralarında iki yay mesafesi kalıncaya kadar, hatta daha da yakınına kadar. Böylece Allah, kuluna vahyedilmesini uygun gördüğü şeyleri vahyetmiş oldu."** Hakkında şöyle dedi: **"Peygamber (s.a.v), O'nu görmüştür."** (Müslim, İman: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3281- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Necm sûresi 11. ayetini okudu ve şöyle dedi: **"Onu kalbi ile gördü."** (Müslim, İman: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3282- Abdullah b. Şakîk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Zerr (r.a.)'e Peygamber (s.a.v)'e ulaşmış olsaydım mutlaka kendisine sorardım dedim. Ebû Zerr, ona neyi soracaktın dedi. Ben de: Muhammed rabbini görmüş müdür? Diye sorardım, dedim. Ebû Zerr şu karşılığı verdi: Ben ona sormuştum da oda: **"O bir nurdur, onu nasıl görebilirim"** demişti. (Müslim, İman: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3283- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Necm sûresi 11. ayeti hakkında şöyle dedi: **"Rasûlullah (s.a.v.), Cebrail'i pırıl pırıl bir kumaştan yapılmış elbise içersinde gök ve yeryüzünü doldurmuş bir vaziyette görmüştü."** (Buhari, Bed-il Halk: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3284- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Necm sûresi 32. ayeti hakkında peygamberin şöyle söylediğini aktardı: **"Allah'ım bağışlarsın çok bağışlarsın senin hangi kulun ufak tefek kusurlarda bulunmamıştır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir. Ancak Zekerriyya b. İshâk'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 55

➤ KAMER SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3285- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Biz Minâ'da, Peygamber (s.a.v) ile beraber iken ay bir parçası Hıra dağının ötesine dığerl de berisine olmak üzere ikiye bölündü. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), şâhid olunuz buyurdu ve Kamer sûresinin birinci ayetini okudu."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Sıfat-il Kıyame: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3286- Enes (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Dedi ki: Mekkeliler, Peygamber (s.a.v)'den bir mucize istediler, Ay Mekke'de iki defa yarıldı ve Kamer sûresi 1-2. ayetleri indi: **"Kıyamet saati yaklaştı ve ay yarıldı. O inkârcılar bir mucize görseler, hemen yüz çevirirler de; "Hep olagelen bir büyüdür" derler."** Ayette geçen **"Müstemir"** kelimesine geçici anlamı verilmiştir. (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Sıfat-il Kıyame: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3287- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) zamanında ay ikiye bölündü. Rasûlullah (s.a.v.)'de şâhid olunuz"** buyurdu. (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Sıfat-il Kıyame: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3288- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) zamanında ay ikiye bölünmüştü de bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), Şâhid olunuz!"** buyurdu. (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Sıfat-il Kıyame: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3289- Cübeyr b. Mut'im (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ay, Peygamber (s.a.v)'in zamanda bölünerek şu dağın üzerinde iki parça oldu. Bunun üzerine Mekke müşrikleri, Muhammed bizi büyüledi dediler. Onlardan bazıları da **"Bizi büyülediyse tüm insanları da büyüleyemez ya dediler."** (Müsned: 16150)

© Tirmizî: Bazıları bu hadisi Husayn'dan, Cübeyr b. Muhammed b. Cüber b. Mut'im'dan babasından ve dedesinden bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

3290- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Kureyş müşrikleri kader meselesinde peygamberle münakaşa yapmak üzere gelmişlerdi de Kamer sûresi 48-49. ayetler indi: **"Yüzükoyun ateşe sürüklenecekleri o gün, onlara denilecek: "Cehennem ateşinin yakışını tadın bakalım."** **"Şüphesiz biz herşeyi belli bir ölçüye, düzene ve plana göre yarattık."** (Müslim, Kader: 17; İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 56

➤ RAHMAN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3291- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), ashabının yanına çıktı ve Rahman sûresini başından sonuna kadar okudu. Ashab: sustular. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Cin gecesi bu sûreyi cinlere okudum onlar cevap bakımından sizden daha olumlu idiler sûre içersindeki: **"O halde siz ey iki topluluk, Rabbinizin bunca nimetlerinden hangisini yalan sayabilirsiniz."** Ayetine her geldikçe cinler: **"Ey Rabbiniz, senin nimetlerinden hiçbirini inkar etmeyiniz sana hamdolsun"** dediler. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Velid b. Müslim'in Züheyr b. Muhammed'den rivâyetiyle bilmekteyiz.

Ahmed b. Hanbel diyor ki: Şam'a gelip yerleşen Züheyr b. Muhammed sanki Irak'ta kendisinden hadis rivâyet edilen bir kimse değil sanki o başka bir adamdır. Adı değiştirilmiş ve böylece kendisinden münker hadisler rivâyet edilmiştir.

Muhammed b. İsmail'in de şöyle dediğini işittim: Şamîlar, Züheyr b. Muhammed'den münker hadisler rivâyet etmektedir. Iraklılar ise kendisinden makbul hadisler rivâyet etmektedirler.

BÖLÜM: 57

➤ VAKIA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3292- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: Allah buyuruyor ki: Salih kullanıma hiçbir gözün görmediği hiçbir kulağın duymadığı hiçbir insanın kalbinden dahi geçmeyen nimetler hazırladım. Dilerseniz Secde sûresi 17. ayetini okuyunuz: **"Böyle davranan mü'minlere gellince, yaptıklarından dolayı mükafat olarak, öteki dünyada onlara şimdiye kadar gizli kalan, göz aydınlığı olarak, onlar için nelerin saklanıp bekletildiğini hiç kimse bilip hayal edemez."** Cennet'te bir ağaç vardır ki binitli bir kişi onun gölgesinde yüzyıl yürürde bitiremez. Dilerseniz Vakia sûresi 30. ayeti okuyunuz: **"Uzayıp giden gölgeler."** Cennet'te bir kamçılık yer, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır. Dilerseniz Âl-i İmrân sûresi 185. ayetini okuyunuz: **"Her can ölümü tadacaktır. Böylece kıyamet günü yapıp ettiklerinizin karşılığı size tam olarak ödenecektir. Orada ateşten uzaklaştırılıp Cennete konulacak olanlar, gerçek kurtuluşa ermişlerdir. Zira bu dünya hayatına düşkünlük, aldatıcı bir zevkten başka birşey değildir."** (Buhârî, Bed-il Halk: 17; Müslim, Cennet: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3293- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Cennet'te bir ağaç vardır ki binitli bir kimse o ağacın gölgesinde yüzyıl yürürde onu bitiremez derseniz Vakıa sûresi 30-31. ayetlerini okuyunuz: **"Uzayıp giden gölgeler, fışkınp çağlayarak akan sular."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3294- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Vakıa sûresi 34. ayeti hakkında şöyle demiştir: Döşeklerin yüksekliği gök ile yeryüzü arası kadardır. Gök ile yeryüzü arasındaki mesafe ise beş yüz yıllık yoldur. (Müsned: 11294)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece Rişdîn rivâyetiyle bilmekteyiz.

3295- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Vakıa sûresi 82. ayeti hakkında şöyle buyurdu: **"Yani şükürünüzü ve teşekkürünüzü Allah'a yapmanız gerekirken Falan ve filan yıldız sayesinde bize yağmur yağdı. Falan ve filan yıldızın düşmesiyle falan oldu... gibi şeyler söylüyorsunuz** (Yani Allah'ı unutarak işlerinizin sebeplerini yaratan yerine koyuyorsunuz bize şükretmeniz gerekirken bizi inkar etmiş oluyorsunuz) (Müsned: 639)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir.

Bu hadisi merfu olarak sadece İsrail'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

Sûfyân es Sevrî bu hadisi Abdul A'lâ'dan ve Abdurrahman es Sülemî'den ve Ali'den benzeri şekilde merfu olmaksızın rivâyet etmiştir.

3296- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Vakıa sûresi 35. ayeti hakkında şöyle buyurdu: **"Gözleri çapaklı kocakanlar da orada yeniden yaratılan kadınlardan olacaklardır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Merfu olarak sadece Musa b. Ubeyde'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Musa b. Ubeyde ve Yezîd b. Ebân er Rukaşî hadis konusunda zayıf kimselerdir.

3297- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Bekir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! İhtiyarladın"** dedi. Bunu üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Beni, Hud, Vakıa, Mürselat, Nebe ve Tekvîr sûreleri ihtiyarlattı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle İbn Abbâs rivâyetiyle bilmekteyiz. Ali b. Salih bu hadisi Ebû İshâk vasıtasıyla Ebû Cuhayfe'den benzeri şekilde rivâyet etmiştir. Aynı zamanda Ebû İshâk yoluyla Ebû Meyser'e'den mürsel olarak buna yakın bir hadis rivâyet edilmiştir.

Ebû Bekir b. Ayyaş, Ebû İshâk'tan, İkrime'den; Şeybân'ın Ebû İshâk'tan rivâyetine benzer şekilde bir hadis rivâyet etmiş olup hadisin senedinde İbn Abbâs'ı zikretmemiştir. Aynı şekilde Hâşim b. Velid el Herevî Ebû Bekir b. Ayyaş vasıtasıyla hadis rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 58

➤ HADİD SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3298- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), ashabıyla birlikte oturmakta iken üzerlerine bir bulut geldi. Peygamber (s.a.v.), bunun ne olduğunu biliyor musunuz? Diye sordu. Ashab: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dediler. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Bu bulutturl Bu bulutlar toprağın sulayıcılarıdır. Allah onları kendisine şükretmeyen kulluk yapmayan

kimsele bile gönderiyor. Sonra üzerinizde ne var biliyor musunuz? diye sordu. Ashab: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dediler. Bunun üzerine şöyle buyurdu: O dünyamızın semasıdır, korunmuş bir tavan ve önüne geçilmiş bir dalgadır. Sonra Rasûlullah (s.a.v.): Bu gökle sizin aranızdaki mesafe ne kadardır? Diye sordu. Ashab: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dediler. Şöyle buyurdu: Sizinle onun arasında beşyüz yıllık mesafe vardır. Sonra konuşmasına şöyle devam etti: Onun üstünde ne var biliyor musunuz? Ashab: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dediler. Şöyle buyurdu: Onun üzerinde iki gök daha vardır ki aralarındaki mesafe beşyüz senelik yoldur... Rasûlullah (s.a.v.), yedi göğün hepsini saydı her iki göğün arası dünya ile dünya göğünün arası kadardır. Sonra şöyle buyurdu: Onun da üzerinde ne var biliyor musunuz? Ashab: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dediler. Şöyle buyurdu: Onun da üzerinde arş vardır, arş ile yedinci gök arasındaki mesafe iki gök arasındaki mesafe kadardır.

Sonra Rasûlullah (s.a.v.), altınızda ne var biliyor musunuz? buyurdu. Ashab: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dediler. Şöyle buyurdu: Altınızdaki yeryüzüdür. Sonra onunda altında ne var biliyor musunuz? buyurdu Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dediler. Şöyle buyurdu: O'nun altında başka bir arz vardır ki ikisinin arasındaki mesafe beş yüz senelik yoldur. Rasûlullah (s.a.v.), yedi arza kadar saydı ve her arzun arasında beş yüz yıllık mesafe olduğunu söyledi. Sonra şöyle buyurdu: Muhammed'in canı kudret elinde bulunan Allah'a yemin olsun ki siz en alttaki dünyaya bir ip sarkıtmış olsaydınız o ip Allah'a kadar ulaşır dedi ve Hadid sûresi 3. ayetini okudu. (Müsned: 8472)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

Tirmizî: Eyyûb, Yunus b. Ubeyd ve Ali b. Zeyd'in şöyle dedikleri rivâyet edilmiştir. Hasan, Ebû Hüreyre'den hadis işitmemiştir.

Bazı ilim adamları bu hadisi şöyle tefsir etmişlerdir: İp ancak Allah'ın ilmi kudreti ve saltanatı üzerine iner. Çünkü Allah'ın ilmi, kudreti ve saltanatı her yerde mevcuttur. Kendisi kitabında bildirdiği gibi arşin üzerindedir.

BÖLÜM: 59

➤ MÜCADELE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3299- Seleme b. Sahr el Ensârî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Kadınlarla cinsî münasebet konusunda kimseye verilmeyen bir güç bana verilmişti. Ramazan ayı gelince karıma yaklaşır ve gün üzerime doğasıya dek bu işi devam ettiririm korkusuyla Ramazan boyunca anam gibisin diyerek zihar yaptım. Gecelerden bir gece bana hizmet ederken bir tarafı açılıverdi de ben de hemen onun üzerine sıçradım sabah olunca erkenden kendi kavmime gidip durumu anlattım ve: Benimle beraber Rasûlullah (s.a.v.)'e kadar gidinizde ona durumu anlatayım dedim. Hayır dediler. Vallahi bu işi yapmayız. Hakkımızda Kur'ân inmesinden korkarız veya Rasûlullah (s.a.v.)'in hakkımızda ayıp olabilecek bir söz söylemesinden çekiniriz. Fakat sen istersen kendin git dilediğini yap... Bunun üzerine yanlarından çıktım Rasûlullah (s.a.v.)'e kadar geldim durumu kendisini anlattım. Bunu sen mi yaptın? Buyurdu. Ben de bunu ben işledim dedim. Tekrar bunu sen mi... dedi. Ben de bunu ben işledim dedim. Tekrar bunu sen mi işledin

dedi. Ben de ben işledim dedim. İşte huzurunuzdayım hakkımda Allah'ın hükmü ne ise onu tatbik et cezama katlanacağım.

Rasûlullah (s.a.v.), bir köleyi hürriyetine kavuştur buyurdu. Bunun üzerine iki elimle boynuma vurdu ve yok dedim sizi hak üzere gönderen zat hakkı için bu boyundan başkasına sahip olmayarak sabahladım. Rasûlullah (s.a.v.), o halde iki ay oruç tut buyurdu. Ben de Ey Allah'ın Rasûlü başıma gelen zaten oruç yüzünden gelmedi mi? Rasûlullah (s.a.v.), o halde altmış fakiri doyur dedi. Ben de seni hak ile gönderen zat hakkı için bu gecemizi aç olarak geçirdik akşam yemeğimiz bile yoktu. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Öyleyse Züreykoğullarının zekat memuruna git ve ona sana zekat mallardan vermesini söyle bu zekattan kendi keffaretin yerine altmış fakiri birer ölçek hurma vererek doyur, gerisiyle de çoluk çocuğunu yedirirsin, buyurdu. Bunun üzerine kavmime döndüm ve onlara şöyle dedim: Sizlerde darlık ve kötü görüş Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında ise genişlik ve bereket buldum. Sizin zekatinizin bana verilmesini emretti haydi zekatlarınızı bana veriniz onlar da zekatlarını bana verdiler. (Ebû Dâvûd, Talak: 27; İbn Mâce, Talak: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Muhammed diyor ki: Süleyman b. Yesâr bence Seleme b. Sahr'dan hadis işitmemiştir. Muhammed aynı zamanda şöyle demektedir: Seleme b. Sahr'a, Süleyman b. Sahr'da denilir.

Bu konuda Havle binti Sa'lebe'den de hadis rivâyet edilmiştir. Havle, Evs b. Sâmî'tin karsıdır.

3300- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mücadele sûresi 12. ayeti nazil olunca Peygamber (s.a.v.), Bana: **"Ne kadar parayı uygun görürsün, dinar yeterli midir?"** buyurdu. Ben de: **"Buna güçleri yetmez"** dedim. **"O halde yarım dinara ne dersin?"** buyurdu. Ben de ona da güçleri yetmez dedim. **"O halde ne kadar?"** buyurdu. Ben de: **"Bir arpa tanesi ağırlığı kadar altın"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.) de: **"Sen de pek az dedin"** buyurdular. Bunun üzerine Mücadele sûresi 13. ayet nazil oldu: **"Gizli konuşmanızdan önce, sadaka vermekten dolayı, fakir düşeceğinizden mi korkuyorsunuz? Madem size emredileni yapmadınız, Allah da sizi bundan affetti, bundan dolayı, bundan sonra, sadaka vermeden de konuşup danışabilirsiniz. Öyleyse sizler bundan böyle, namazınızda devamlı ve dikkatli olun, zekatı verin, Allah'a ve Rasulüne itaat edin. Çünkü Allah, yapageldiğiniz her şeyden haberdardır."** Böylece Allah benim yüzümden ümmetin yükünü hafifletti. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Hadiste geçen bir arpa tanesi sözcüğünün manası arpa ağırlığı kadar altın manasındadır. Ebû'l Ca'd'ın ismi Rafî'dir.

3301- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre: Bir Yahudi, Peygamber (s.a.v) ve ashabının yanına geldi; **"Essâmü aleyküm"** dedi. Cemaatte ona karşılık verdiler. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v): **"Bu adam ne söyledi biliyor musunuz?"** dedi. Dediler ki: **"Allah ve Rasûlü daha iyi bilir ama selam verdi ey Allah'ın Peygamberi."**

Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"O adam şöyle şöyle dedi, dedikten sonra o adamı bana çağırınız"** buyurdu. Bunun üzerine onu çağırdılar. Rasûlullah (s.a.v.): **"Essâmü aleyküm" mü dedin?** diye sordu. Yahudi: **"Evet"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kitab ehlinden biri size selam verdiğinde siz; "Söylediğin söz senin üzerine olsun" diye karşılık veriniz"** buyurdu ve Mücadele sûresi 8. ayetini okudu: **"...Sana geldikleri zaman, seni Allah'ın selamlamadığı bir tarzda selamlıyorlar..."** (Buhârî, İstizân: 27; Müslim, Selâm: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 60

➤ HAŞR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3302- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Nadroğullarının hurmalıklarını yaktırmış ve kestirmiş idi bunlar Büveyre hurmalıkları idi. Bunun üzerine Allah: Haşr sûresi 5. ayetini indirdi: **"Onların hurma ağaçlarından her ne kestiyeniz veya kökleri üzerinde her ne bıraktysanız, hepsi Allah'ın izniyle olmuştur ve bu izin, Allah'ın yoldan çıkanları cezalandırması içindir."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Cihâd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3303- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Haşr sûresi 5. ayetindeki: **"Lîne"** kelimesi hurma anlamındadır, demiştir. **"Allah'ın yoldan çıkanları cezalandırması içindir."** Sözünü ise şöyle tefsir etti: Onlardan kalelerinden inmelerini istediler. Kendilerine de hurmalarını kesmeleri emredildi ve yüreklerine bir kuşku düştü. Müslümanlar dediler ki: Bir kısmını kestik bir kısmını bıraktık. Rasûlullah (s.a.v.)'e mutlaka soracağız. Kestiklerimizden dolayı sevap bıraktıklarımızdan dolayı günahımız var mı? Bunun üzerine Allah, Haşr sûresi 5. ayetini indirdi: **"Onların hurma ağaçlarından her ne kestiyeniz veya kökleri üzerinde her ne bıraktysanız, hepsi Allah'ın izniyle olmuştur ve bu izin, Allah'ın yoldan çıkanları cezalandırması içindir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen ganibtir. Bazıları bu hadisi Hafs b. Gıyas'tan, Habîb b. ebî Amre'den, Saîd b. Cübeyr'den mürsel olarak rivâyet etmişlerdir, ve senesinde İbn Abbâs'ı zikretmediler.

Aynı şekilde bu hadisi Abdullah b. Abdurrahman, Mervan b. Muaviye'den, Hafs b. Gıyas'tan, Habîb b. ebî Amre'den, Saîd b. Cübeyr'den mürsel olarak rivâyet etmişlerdir.

3304- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, bir misafir, Ensâr'dan bir adamın yanında geceyi geçirdi o kimsenin yanında da sadece kendisinin ve çocuk çocuğunun yiyeceği vardı. Kansına dedi ki: Çocukları uyut, kandili de söndür yemeği de misafirin önüne yaklaştı. Bunun üzerine Haşr sûresi 9. ayeti nazil oldu: **"Ve onlardan önce Medîne'yi yurt ve iman evi edinmiş olanlar, kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilen ganimetlerden dolayı, gönüllerinde bir haset hissi taşımazlar, aksine kendileri ihtiyaç ve zaruret içinde bulunsalar bile, diğerlerini kendilerine tercih ederler. Kim aç gözlülükten sakınırsa, onlardır mutluluğa ulaşacak olanlar."** (Buhârî, Menâkıb: 27; Müslim, Eşribe: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 61

➤ MÜMTAHİNE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3305- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), ben, Zübeyr ve Mıkdat b. Esved'i göndererek dedi ki: Gidiniz **"Hah"** bahçesine vardığınız da orada bir kadın bulacaksınız üzerindeki mektubu alıp bana getiriniz buyurdu. Biz de çıktık, atlarımız bizimle koşturuyordu. Nihayet o bahçeye geldik ve birdenbire yolcu kadınla karşılaştık bunun üzerine mektubu çıkar dedik. Ben de mektub falan yok dedi. Biz de ya mektubu çıkaracaksın veya üzerinden elbiseleri çıkaracaksın dedik. Bunun üzerine mektubu saç örgülerinin arasından çıkardı. Mektubu, Rasûlullah (s.a.v.)'e getirdik. Bir de gördük ki mektup Hatib b. Beltea'dan Mekke'deki bazı müşrik kişilere gönderilmiş. Hâtib müşriklere Peygamber (s.a.v.)'in bazı işlerini bildiriyor.

Rasûlullah (s.a.v.), Ey Hâtib bu Nedir? diye sordu. Hâtib: Ey Allah'ın Rasûlü! hakkımda hüküm vermek için acele etme ben Kureyş'e sığıntı olarak gelip yerleşen biriyim. Gerçek Kureyşli değilim. Sizin beraberinizdeki olan muhâcirlerin ise mallarını ve ailelerini koruyacak hısımları var. Ben bu Kureyş'in nesebinden olmadığım için onlara bir iyilikte bulunmak istedim ki bu yüzden benim yakınlarımı korusunlar. Bu işi kafir olduğum için veya dinimden döndüğüm için veya küfre razı olduğumdan dolayı yapmış değilim. Bunun üzerine, Peygamber (s.a.v.), Doğru söyledi buyurdu. Ömer b. Hattâb ise: Ey Allah'ın Rasûlü! Beni bırak ta şu münafığın başını uçurayım. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: O, Bedir gazasına katılmıştır, ne biliyorsun? Belki de: Allah, Bedire katılanlara bakmış ve onlara: **"Dilediğinizi yapın, Ben sizi affetmişimdir,"** buyurmuştur. İşte, Mümtahine sûresi 1. ayet, Hâtib b. Beltea hakkında inmiştir; **"Ey iman edenleri Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olan kimseleri dost edinmeyin. Onlar size gelen gerçek mesajı inkâr ettikleri, Rabbiniz olan Allah'a inandığınızdan dolayı, Rasulünü ve sizi yurdunuzdan sürüp çıkardıkları halde, siz onlara sevgi belirterek mektup ulaştırıyorsunuz. Eğer benim yolumda savaşmak ve benim nizamı kazanmak için savaşa çıktınızsa, içinizde onlara sevgi mi besleyip gizliyorsunuz? Oysa ben sizin gizlediğinizi ve açığa vurduğunuz herşeyi bilirim. Sizden kim böyle yaparsa, gerçekten o doğru yolun ortasında, şaşırıp sapmıştır."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

Amr dedi ki: İbn ebî Rafi'i gördüm, Ali b. ebî Tâlib'in katibi idi.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Amr ve Câbir b. Abdullah'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Pek çok kişi bu hadisi Sûfyân b. Uyeyne'den buradaki gibi rivâyet etmiş olup râviler hadisteki şu bölümü aktarmışlardır: **"Ya mektubu çıkarırsın veya elbiselerini atarsın."**

Bu hadis aynı zamanda Ebû Abdurrahman b. Yahya'dan, Ali'den yukarıdaki hadise benzer şekilde rivâyet edilmiştir.

Bazıları bu hadiste **"Ya mektubu çıkaracaksın ya da elbiseni soyacağız"** demişlerdir.

3306- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), ancak Mümtahine sûresi 12. ayeti gereğince iman eden kadınları imtihan ederdi.

Ma'mer diyor ki: Tavus'un oğlu babasından rivâyet ederek şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in eli sahib olmadığı bir kadının eline asla değmemiştir. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, İmara: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3307- Ümmü Seleme el Ensâriyye (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Kadınlardan biri Rasûlullah (s.a.v.)'e: Sana karşı gelmememiz gereken İslam'ın emri nedir? diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.) de: Ölülere bağırıp çağırarak saç baş yırtarak ağlamayınız buyurdu. Bunun üzerine ben Ey Allah'ın Rasûlü dedim; falanoğulları amcamın vefatı üzerine beni ağıtlarıyla yardıma koşarak bize yardım ettiler. Benim de onlara karşılık vermem gerekir, dedim. Rasûlullah (s.a.v.) bana müsaade etmedi. Fakat ben defalarca kendisine müracaat ettim, onlara karşılık vermeme izin verdi. Ben de ondan başka şu ana kadar hiç kimse üzerine sesli olarak ağlamadım. Oysa kadınlardan benden başka sesli olarak ağlamayan kadın kalmamıştır. (İbn Mâce, Cenaiz: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Bu konuda Ümmü Atıyye (r.anha)'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Abd b. Humeyd diyor ki: Ümmü Seleme el Ensâriyye, Yezîd b. Seke'nin kızı Esmâ'dır.

3308- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Mümtahine sûresi 10. ayeti nazil olunca Rasûlullah (s.a.v.)'e bir kadın, Müslüman olarak geldiğinde kendisinden Allah için şöyle yemin alırdı: **"Ben kocamı sevmediğimden dolayı değil sadece Allah ve Rasûlünü sevdiğimden dolayı hicret edip geldim."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 62

➤ SAF SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3309- Abdullah b. Selam (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamberin ashabından birkaç kişi oturup müzakerede bulunduk ve: **"Allah'a amellerin hangisinin daha sevimli olduğunu bilsek şüphesiz onu işlerdik"** dedik. Bunun üzerine Allah, Saf sûresi 1-2. ayetlerini indirdi: **"Göklerde ve yerde ne varsa, hepsi Allah'ın sınırsız şanını yüceltir. Çünkü mağlup olmayan güç O'nundur ve yaptığı herşeyi yerli yerince yapandır O, Ey iman edenler! Niçin yapmayacağınız şeyi söylüyorsunuz?"**

Abdullah b. Selam dedi ki: **"Rasûlullah (s.a.v.), bu ayeti bize okudu."** Ebû Seleme de: **"Bu ayeti Abdullah b. Selam bize okudu."** Yahya da: **"Ebû Seleme, bunu bize okudu dedi."** İbn Kesir de: **"Yahya el Evzâî bunu bize okudu"** dedi. Abdullah da: **"İbn Kesir, bunu bize okudu"** dedi. (Dârimî, Cihâd: 17)

© **Tirmizî:** İbn Kesir'e bu hadisin senedi hakkında Evzâî'den muhalefet edilmiştir. İbn'ül Mübarek, Evzâî'den, Yahya b. ebî Kesîr'den, Hilâl b. ebî Meymûne'den, Atâ b. Yesâr'dan, Abdullah b. Selam'dan veya Ebû Seleme ve Abdullah b. Selam'dan bu hadisi rivâyet etmiştir.

Velid b. Müslim'de bu hadisi Evzâî'den Muhammed b. Kesir'in rivâyetine benzer şekilde rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 63

➤ CUMA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3310- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Cuma sûresi indirildiği zaman Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında idik, bize okudu ve 3. ayetteki: **"Bu peygamber daha sonra gelecek olan diğer toplumlara..."** gelince bir adam: O'na, Ey Allah'ın Rasûlü dedi: **"Bize erişemeyen bu kişiler kimlerdir?"** Rasûlullah (s.a.v.), onunla konuşmadı. Selman da aramızda idi. Rasûlullah (s.a.v.), elini Selman'ın üzerine koydu ve şöyle buyurdu: **"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki İman Süreyya yıldızında bile olsa bunlardan bazı kimseler onu elde edebilirler."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

© Sevr b. Zeyd, Medînelidir. Sevr b. Yezîd ise Şamlıdır. Ebûl Gays'ın ismi Sâlim'dir ve kendisi Abdullah b. Mutî'nin azâdlısıdır. Medîneli olup güvenilen bir kimsedir.

Tirmizî: Bu hadis garibtir. Abdullah b. Cafer, Ali b. el Medîni'nin babasıdır. Yahya b. Maînkendisini zayıf kabul eder.

3311- Câbir (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.), Cuma günü ayakta hutbe okurken Medîne kafilesi geldi. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashâbı hemen ona koştular. Mescidde Ebû Bekir ve Ömer'in de bulunduğu on iki kişi kalmıştı. Bunun üzerine Cuma sûresi 11. ayet nazil oldu: **"Böyle iken insanlardan bir kısmı, kılık senesinde ticaret kervanının geldiğini haber alınca veya dünyevî bir kazanç yada geçici bir eğlence gördükleri zaman, ona doğru koşup seni mescidde ayakta bırakırlar. De ki: Allah katında olan nimetler, Cennetler ve sevap bütün geçici eğlencelerden ve bütün kazançlardan çok daha hayırlıdır ve Allah rızık vererek ihtiyaçları karşılayanların en hayırlısıdır."** (Buhârî, Cuma: 17; Müslim, Cuma: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ahmed b. Müni' Hişâm vasıtasıyla Husayn'dan Sâlim b. eb'îl Ca'd'den, Câbir'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 64

➤ MÜNÂFİKÛN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3312- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Amcamla beraber bulunuyordum. Abdullah b. Übey'in kendi adamlarına şöyle dediğini işittim: **"Allah'ın peygamberinin yanında bulunanlara hiçbir şey vermeyin ki etrafından dağılıp gitsinler."** "Eğer Medîne'ye dönersek; **"Biz üstün olanlar Rasûlullah (s.a.v.) ve beraberindeki aşağılık kimseleri Medîne'den çıkaracağız."** Bunu amcama anlattım. Amcam da durumu Peygamber (s.a.v.)'e anlattı. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.), beni çağırdı. Ben de duyduklarımı kendisine söyledim. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), Abdullah b. Übey ve adamlarına haber gönderdi. Onlar da söylemediklerine yemin ettiler. Rasûlullah (s.a.v.)'de benim yalancılığıma onun da doğru söylediğine inandı. O güne kadar başıma gelmeyen bir şey o an başıma gelmiş oldu. Eve kapandım, amcam: **"Maksadın neydi işte, Rasûlullah (s.a.v.) seni yalancı çıkardı ve sana kızdı"** dedi. Sonra Allah, Münâfıkûn sûresini indirdi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), bana haber gönderdi ve bu sûreyi okudu ve şöyle buyurdu: **"Allah seni doğruladı."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Sıfat-ül Münâfıkîn: 17) © **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3313- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte savaşa çıkmıştık yanımda bedeviler de vardı. Suya koşardık A'rabiler, bizden önce suya varırlardı. Derken bir bedevî, bedevî arkadaşlarını geçti. A'rabî geçti, havuzu dolduruyor etrafını taşla çeviriyor ve üzerine de deriden bir örtü atıyor arkadaşları gelinceye kadar öylece bekliyordu. Ensâr'dan bir adam bedevinin yanına geldi su içmesi için devesinin yularını çekti fakat bedevî onu bırakmak istemedi. O da suyun bendini bozdu. Bedevî de bir odunu kaldırıp Ensârî'nin başına vurdu ve başından yaraladı. Ensârî münafıkların başı Abdullah b. Übey'in yanına geldi ve durumu ona anlattı. Kendisi de onun adamlarındandı. Abdullah b. Übey kızdı ve şöyle dedi: **"Allah'ın peygamberinin yanında bulunanlara hiçbir şey vermeyin ki etrafından dağılıp gitsinler."** Yani bedeviler. Bu bedeviler yemek vaktinde Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına gelirlerdi. Abdullah b. Übey dedi ki: Onlar, Muhammed'in yanından dağıldıkları zaman Muhammed'e yemek getirin kendisi ve yanında bulunanlar yesin dedi. Sonra da arkadaşlarına şöyle konuştu: Eğer Medîneye dönersek biz üstün olanlar Rasûlullah (s.a.v.) ve beraberindeki aşağılık kimseleri Medîne'den çıkaracağız. Zeyd dedi ki: Ben Rasûlullah (s.a.v.)'in binitinde arkasında idim. Abdullah b. Übey'i işittim amcama haber verdim o da gidip Rasûlullah (s.a.v.)'e haber verdi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) ona haber gönderdi. O da yemin edip olanları inkar etti. Rasûlullah (s.a.v.) onu doğru kabul edip beni yalan söyledi sandı. Sonra amcam bana geldi ve maksadın ne idi sonunda Rasûlullah (s.a.v.), sana kızdı ve darıldı. Tüm Müslümanlar da seni yalancı kabul ettiler. Üzerime hiç kimseye çökmeyen bir sıkıntı çöktü.

Nihayet ben bir yolculukta Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber yürürken sıkıntıdan başım sallanıyordu. Derken Rasûlullah (s.a.v.) yanıma geldi kulağımı çekerek yüzüme güldü. Dünyada ebedî kalmak haberi bile beni bu kadar sevindirmezdi. Sonra Ebû Bekir bana ulaştı ve şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.) sana ne dedi? Dedi. Ben de: bana bir şey söylemedi kulağımı çekti ve yüzüme güldü dedim. Ebû Bekir müjdeler sana sevin öyleyse dedi. Sonra Ömer benimle karşılaştı. Ona da Ebû Bekir'e söylediğimi söyledim. Sabah olunca Rasûlullah (s.a.v.), Münafikûn sûresini okudu. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Sıfat-ül Münafikîn: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3314- Hakem b. Uyeyne (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Muhammed b. Ka'b el Kurazî'nin kırk yıldan beri Zeyd b. Erkâm'dan şöyle aktardığını işitmekteyim: Abdullah b. Übey, Tebük gazasında; **"Medîne'ye dönersek biz üstün olanlar Rasûlullah (s.a.v.) ve beraberindeki aşağılık kimseleri Medîne'den dışarı çıkaracağız"** dedi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.)'e geldim ve durumu kendisine anlattım. Übey bu sözü söylemediğine dair yemin etti. Bunun üzerine toplumun beni kınadılar ve **"neden böyle yaptın?"** dediler. Eve geldim kederli ve üzüntülü olarak yattım. Sonra Peygamber (s.a.v.), bana geldi veya ben ona gittim: **"Allah seni doğruladı"** buyurdu. Münafikûn sûresi 7. ayeti nazil oldu: **"Bunlar o kimselerdir ki; Allah'ın peygamberinin"**

yanında bulunanlara hiçbir şey vermeyin ki, O'nun etrafından dağılıp gitsinler" derler. Göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır ama bu gerçeği münafıklar anlayamazlar, kavrayamazlar." (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Sıfat-ül Münafikîn: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3315- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir savaşta idik (Sûfyân bu savaşın Mustalikoğulları savaşı olduğu kanaatindedir.) Bu arada muhâcirlerden bir adam Ensâr'dan bir kimsenin arkasına vurdu. Muhâcir dedi ki: **"Ey Muhâcirler! Yetişin"** Ensârî de dedi ki: **"Ey Ensâr yetişin"** Rasûlullah (s.a.v.) bunu işitti ve Cahîlî dönemdeki çağrışmaların şimdi aramızda işi ne. Ashab: Muhâcirlerden bir adam Ensâr'dan bir adamın arkasına vurdu dediler. Rasûlullah (s.a.v.), bu kokuşmuş cahîlî dönem işlerini bırakınız, dedi. Abdullah b. Übey b. Selûl bunu işitti ve şöyle dedi: **"Böyle mi yaptılar. Eğer Medîne'ye dönersek biz üstün olanlar Rasûlullah (s.a.v.), ve beraberindeki aşâğılık kimseleri Medîne'den çıkaracağız."**

Bunun üzerine Ömer dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlül Şu münafığın boynunu vurayım. Peygamber (s.a.v.): Bırak onu buyurdu. İnsanlar, Muhammed arkadaşlarını öldürüyor diye konuşmasın, Ömer'den başkaları şöyle diyor: O'nun oğlu Abdullah b. Abdullah, ona: **"Vallahi kendini zellî ve Rasûlullah (s.a.v.)'in aziz olduğunu ikrar etmeden Medîne'ye dönemezsin dedi. O da bunu aynen yaptı."** (Buhârî, Menakıb: 17; Müslim, Birr: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3316- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Kendisini Ka'be'yi haccetmeye ulaştırabilecek veya üzerine zekat vâcib olabilecek kadar malı olup ta bu vazifesini yerine getirmeyen kimse ölüm zamanında tekrar dünya hayatına dönmeyi dilesin. Bunun üzerine bir adam Ey Abbâs'ın oğlu dedi. Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşı. Ancak kafirler dünya hayatına dönmeyi isteyeceklerdir. İbn Abbâs dedi ki: Bu konuda sana Kur'ân ayetleri okuyacağım. Münafikûn sûresi 9.10.11. ayetlerini okudu.**

Sonra İbn Abbâs: **"Zekatı ne vâcib kılar?"** diye sordu. O adam da: **"Mal ikhyüz dirhemden yukarı olduğu zaman"** dedi. İbn Abbâs: **"Hac hangi kimseye farz olur"** dedi. O adam da: **"Azık ve binek"** dedi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Abd b. Humeyd, Abdurrezzak vasıtasıyla Sevrî'den, Yahya b. ebî Hayye'den, Dahhâk'den, İbn Abbâs'tan bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

Aynı şekilde Sûfyân b. Uyeyne ve pek çok kimseler bu hadisi Ebû Cenab'tan, Dahhâk'den, İbn Abbâs'tan merfu olmaksızın İbn Abbâs'ın kendi sözü olarak rivâyet etmişlerdir. Bu rivâyet Abdurrezzak'ın rivâyetinden daha sağlamdır. Ebû Cenab'ın ismi Yahya b. ebî Hayye olup hadis konusunda pek kuvvetli biri değildir.

BÖLÜM: 65

> TEĞABÜN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3317- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Adamın biri İbn Abbâs'a Teğabün sûresi 14. ayeti hakkında sordu da İbn Abbâs şöyle dedi: Bunlar Mekkelilerden Müslüman olan ve hicret edip Medîne'ye peygamberin yanına gelmek isteyen kişilerdir ki: Karıları ve çocuklarını Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına bırakmayan kimselerdir. Sonunda Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına geldiklerinde Müslümanları dinde ne kadar anlayışlı olduklarını gördüler de bu yüzden karılarını ve çocuklarını cezalandırmaya kalkıştılar. Bunun üzerine Allah Teğabün sûresi 14. ayetini indirdi: **"Ey mü'minler! Eş ve çocuklarınızdan size düşman olanlar vardır. Bunlar sizi Allah yolundan alıkor ve O'na itaat etmenize köstek olabilirler. Dolayısıyla onlara uymaktan sakının, dikkatli davranın ama hatalarını hoş görür kusurlarını görmez ve bağışlarsanız bilin ki muhakkak Allah tüm suçları örten ve kullarına acıyandır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 66

> TAHRİM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3318- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Allah'ın, Tahrîm sûresi 4. ayeti olan: **"İkiniz de tevbe ederek Allah'a yönelin çünkü ikinizin de kalbi haktan ayrılmıştı."** Buyurduğu peygamber hanımlarından iki hanımın kim olduğu konusunda Ömer'e soru sormaya pek istekliydim. Nihayet Ömer haccetti. Bende kendisiyle beraber haccettim. Su kabından kendisine su döktüm o da abdest aldı ve ey mü'minlerin Emiril Allah'ın, Tahrîm sûresi 4. ayetinde bahsettiği iki peygamber hanımı kimlerdir? dedim. Ömer; şu karşılığı verdi: Hayretsana ey Abbâs'ın oğlu! Zührî diyor ki: **"Ömer, İbn Abbâs'ın sorusundan hoşlanmamış fakat onu gizlemekte istememişti"** dedi. Onlar, Âişe ve Hafsa'dır demişti ve hadisi bana anlatmaya başlamıştı.

Biz Kureyş topluluğu kadınlara üstün gelmeye çalışırdık Medîne'ye gelince burada kadınların erkeklere hâkim durumda olduklarını gördük derken bizim kadınlarımız onların kadınlarından bazı şeyler öğrenmeye başladılar. Bir gün hanımına kızmıştım onun bana karşılık verdiğini gördüm bu karşılık vermesini yadırgamadım. Hanımım: Bunu neden yadırgıyorsun? Vallahi Rasûlullah (s.a.v.)'in hanımları bile kendisine karşılık veriyorlar hatta onlardan biri günü geceye kadar ondan ayrı geçiyorlar dedi. Bende içimden kendi kendime: **"Böyle yapan kadın tamamen zarar ve ziyandadır"** dedim.

Evimiz, Ümeyyeoğulları semtinde Avali denilen yerde idi. Ensardan bir komşum vardı. Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına nöbetleşe iniyorduk. Bir gün o iner vahiy ve diğer haberleri getirildi. Bir gün de ben iner haberleri ona getirdim. O sıralarda Gassanlının biz Müslümanlarla savaşmak için atlarını nalladıklarından bahsederdik. Birgün komşum akşam vakti bana geldi ve kapımı çaldı. Ben de çıktım, **"Büyük bir hadise oldu"** Ben de Gassaniler mi geldiler yoksa dedim. O

da: **"Bundan daha büyük bir hadise"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.), zevcelerini boşadı. Bunun üzerine kendi kendime: **"Hafsa kaybetti ve zarardadır"** dedim. Böyle bir işin olacağını tahmin ediyordum sabah namazını kılınca elbisemi giydim ve yola çıktım. Hafsa'nın yanına girdiğimde onu ağlar vaziyette buldum: **"Rasûlullah (s.a.v.), sizi boşadı mı?"** diye sordum. Hafsa: **"Bilemiyorum"** dedi. İşte kendisi şu odacıkta uzlete çekilmiştir, dedi. Kalkıp yanına girebilmek için o odaya geldim. Rasûlullah (s.a.v.)'e hizmet eden siyah bir delikanlıya dedim ki: Ömer için izin istel içeri girdi çıktı bildirdim fakat bir şey demedi, dedi. Bunun üzerine mescide gittim. Minberin etrafında ağlayan birkaç kişiyle karşılaştım. Onların yanına oturdum. Sonra sıkıntım daha da arttı tekrar Peygamber (s.a.v.)'e hizmet eden siyahî delikanlıya geldim, Ömer için izin iste dedim girdi çıktı ve: Seni Rasûlullah (s.a.v.)'e bildirdim fakat bir şey söylemedi dedi. Tekrar mescide gittim oturdum, fakat duramadım yine siyahî gencin yanına geldim. Ömer için izin iste dedim, girdi çıktı fakat seni Rasûlullah (s.a.v.)'e bildirdim bir şey söylemedi dedi. Ben de arkamı dönüp giderken delikanlı dönüp beni çağırdı; gir sana izin verdi dedi. Ben de girdim, Rasûlullah (s.a.v.)'i kuru bir hasır üzerine yaslanmış vaziyette buldum ve yanında hasırın izini gördüm ve dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlül Hanımlarını boşadın mı? **"Hayır"** dedi. Bunun üzerine **"Allahü ekber"** dedim. Bizlerde aynı durumdayız. Biz Kureyş topluluğu olarak kadınlar üzerinde hâkim idik. Medîne'ye gelince erkeklerine hâkim olan kadınlar topluluğu bulduk. Bizim hanımlarda onlardan bir şeyler öğrenmeye başladılar. Bir gün hanıma kızmıştım da o da bana karşılık vermişti. Ben de hoş karşılamamıştım. Hanımım: **"Niçin yadırgıyorsun"** dedi. Vallahi peygamberin hanımları bile ona karşılık veriyorlar hatta onlardan biri bir günü geceye kadar ondan ayrı geçiriyor. Sonra Hafsa'ya Rasûlullah (s.a.v.)'e karşılık verir misin? diye sordum. O da evet dedi. Hatta bizden birimiz gününü geceye kadar ondan ayrı geçirir, dedi. Ben de sizden bunu kim yapmışsa kaybetmiş ve zarardadır. Herhangi biriniz, Rasûlullah (s.a.v.)'in darılması yüzünden Allah'ın gazabına uğramaktan ve helak olmaktan emin olabilir? Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) gülümsedi. Hafsa'ya dedim ki: Rasûlullah (s.a.v.)'e karşılık verme ondan bir şey isteme her ne istersen benden iste arkadaşın (Âişe) senden daha güzel ve Rasûlullah (s.a.v.)'e daha sevgili ise ve buna da güvenerek onun karşılık vermesi seni aldatmasın dedim. Rasûlullah (s.a.v.), bir kere daha gülümsedi. Sonra Ey Allah'ın Rasûlül konuyu değiştirelim mi? dedim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Evet"** dedi. Bunun üzerine başımı kaldırdım ve o arada üç tane işlenmemiş ham deri gördüm ve **"Ey Allah'ın Rasûlül Ümmetine bol rızık vermesi için Allah'a duâ et..."** dedim. Kendisine ibadet etmedikleri halde İran ve Rumlara bol bol vermiştir. Oturduğu yerden doğruldu ve: **"Ey Hattâb'ın oğlu yoksa sen şüphe içinde misin? O toplumlara iyilikler ve nimetler çabucak bu dünya hayatında kendilerine verilmiştir."** Rasûlullah (s.a.v.), bir ay boyunca hanımlarının yanına girmemeye yemin etmişti. Allah bu konuda peygamberine kızdı ve bu konuda ona yemin keffâreti vermesini emir buyurdu. (Buhârî, İlim: 27; Müslim, Sıyam: 17)

© **Zühri diyor ki:** Urve Âişe'den bana şöyle aktarmıştır: Yirmi dokuz gün geçince Rasûlullah (s.a.v.), yanıma girdi ve benden başlayarak Ey Âişe sana bir şey hatırlatacağım; Annene ve babana danışmaksızın bu konuda karar vermeye acele etme, sonra Rasûlullah (s.a.v.), Ahzab sûresi 28. ayetini okudu. Vallahi biliyordu ki annem ve babam bana kendisinden ayrılmayı emretmeyeceklerdi. Ben de bu konuda annem ve babamla mı istişare edeceğim dedim. Ben: "Allah'ı, peygamberi ve ahiret yurdunu istiyorum" dedim.

Mamer şöyle diyor: Eyyûb'un bana bildirdiğine göre Âişe, Rasûlullah (s.a.v.)'e şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Peygamberi! Benim seni seçtiğimi diğer hanımlarla bildirmel"** Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Allah seni tebliğ edid olarak gönderdi zorluk çıkarcı olarak göndermedi."**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. İbn Abbâs'tan değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 67

➤ KALEM SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3319- Abdulvahit b. Süleym (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mekke'ye geldim Atâ b. ebî Rebah ile karşılaştığımda: **"Ey Ebû Muhammed! Bizim o taraflarda bazı kişiler kader konusunda ilerî geri konuşuyorlar"** dedim. Atâ şu karşılığı verdi. Ben Ubâde b. Sâmit'in oğlu Velid ile karşılaşmışım o şöyle demişti: Babam bana Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle işittiğini söyledi: Allah'ın yarattığı ilk şey kalemdir sonra o kaleme yaz dedi. O da sonsuza kadar olacak şeyleri yazdı. Bu hadis buradaki kadar çok uzuncadır. (Müsned: 21647)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 68

➤ HAKKA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3320- Abbâs b. Abdulmuttalib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte Batha'da bir kısım insanlar oturuyordu. Derken üzerlerinden bir bulut geçti onlarda ona baktılar. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), bu bulutun adı nedir biliyor musunuz? diye sordu: **"Evet bu buluttur"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) de: **"Bu müzündür"** dedi. Onlar da **"müzün"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.): **"O anândır"** dedi. Onlar da: **"Anândır"** dediler. Sonra Rasûlullah (s.a.v.): **"Gök ile yer yüzü arasındaki mesafe ne kadardır, biliyor musunuz?"** diye sordu. **"Hayır vallahi bilmiyoruz"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Aralarındaki uzaklık ya yetmiş bir ya yetmiş iki veya yetmiş üç senelik yoldur. Onun üzerindeki gök de böyledir."** Rasûlullah (s.a.v.) böylece yedi göğe kadar saydı sonra şöyle buyurdu: **"Yedinci göğün üstünde bir deniz bulunmaktadır, bu denizin altı ile üstü arası iki gök arası kadardır bunun da üzerinde koko koca dağlar vardır ki tepesi ile en alt tarafı bir semâdan diğer semâyâ kadardır ki mesafe kadardır. Sonra bunların da tepesinde arş vardır. Arşın altı ile üstünün arası bir semâdan bir semâyâ kadar olan uzaklık kadardır. Allah'ta bunun üstündedir."** (Ebû Dâvûd, Sünnet: 17; İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© Abd b. Humeyd dedi ki: Yahya b. Main'den şöyle dediğini işittim: Abdurrahman b. Saîd, hac yapmalı ki bu hadis kendisinden işitilmiş olsun.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Velid b. ebû Sevr bu hadisin bir benzerini Simak'den merfu olarak rivâyet etmiştir. Şerik ise bu hadisin bir kısmını merfu olmaksızın mevkuf olarak rivâyet etmektedir. Abdurrahman, İbn Abdullah b. Sa'd er Razi'nin oğludur.

3321- Abdurrahman b. Abdullah b. Sa'd er Razî ed Deştakî (r.a.)'in babasından şöyle haber vermiştir: Buhara da katıra binmiş siyah sarıklı bir adam gördüm. **"Bu sanğı bana Rasûlullah (s.a.v.), glydirdi"** diyordu. (Ebû Dâvûd, Libas: 27)

BÖLÜM: 69

➤ MEARİC SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3322- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) **"Kelmühi"** kelimesi hakkında: **"Yağın tortusu gibi"** demiştir. **Onu yüzüne yaklaştırdığı zaman yüzünün derisi onun içine düşecektir.** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Sadece Rişdîn'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 70

➤ CİN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3323- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), cinlere Kur'ân'dan bir şey okumadı ve cinleri de görmedi. Rasûlullah (s.a.v.), ashabından bir gurupla birlikte Ukaz panayırına doğru yola çıkmışlar. Şeytanlarla sema haberleri arasına engel yapılmış haber almaya çalışan şeytanlar üzerine de akan yıldızlar gönderilmişti. Şeytanlar toplumlarına döndüklerinde, size ne oldu dediler. Onlarda: **"Bizimle gök haberleri arasına sed çekildi ve üzerimize akan yıldızlar gönderildi"** ve şöyle devam ettiler: Bizimle gök haberleri arasına mutlaka bir işten dolayı sed çekilmiştir dolayısıyla yeryüzünün doğularını ve batılarını dolaşınız. Sizinle gök haberleri arasına sed çeken bu şeyin ne olduğunu tesbit ediniz. Böylece yeryüzünün doğularını ve batılarını dolaşmaya başladılar kendileriyle gök haberleri arasına sed çeken bu şeyin ne olduğunu arayacaklardı. Şeytanların Tihamе bölgesine yönelen kişileri de Ukaz panayırına gitmek üzere iken Nahle de bulunan Peygamber (s.a.v.)'in yanına vardılar. Rasûlullah (s.a.v.), ashabına sabah namazını kıldırıyordu. Kur'ân-ı işitince ona kulak verdiler ve vallahi dediler sizinle gök haberlerinin arasına giren şey işte budur, dediler. Sonra kendi toplumlarına döndüler ve ey kavmimiz dediler. Biz doğru yolu gösteren ilginç bir Kur'ân dinledik ve ona iman ettik. Artık Rabbimize hiçbir şeyi ve hiçbir kimseyi ortak koşmayacağız. Bunun üzerine Allah, peygamberine CİN sûresini indirdi. Rasûlullah (s.a.v.)'e sadece cinlerin sözü vahyedildi.

İbn Abbâs'tan aynı senedle şöyle dediği rivâyet edilmiştir. Cinlerin kendi toplumlarına sözü şöyleydi: (CİN sûresi 19. ayet) **"Doğrusu Allah'ın kulu Muhammed Rabbine ibadet için kalkınca, inkârcı müşrikler neredeyse O'nun üzerine çullanıyorlardı veya cinler Kur'ân'ı dinlemek arzu ve hırsıyla neredeyse aşırı kalabalıktan dolayı birbirini ezeceklerdi."**

Cinler, Rasûlullah (s.a.v.)'in namaz kıldığını ashabının da onun namazına uyduklarını ve onun secdesiyle secde ettiklerini gördükleri zaman, Ashabının ona bu derece itaat etmelerine şaşır kaldılar ve kavimlerine: **"Doğrusu Allah'ın kulu Muhammed; Rabbine ibadet için kalkınca inkârcı müşrikler neredeyse onun üstüne çullanıyorlardı."** (Buhârî, Ezan: 27; Müslim, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3324- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Cinler, göğe yükselirler ve vahyi dinlerlerdi. Bir kelime işittikleri zaman onu dokuz yalan ilave ederlerdi. Dinledikleri o kelime hak, ilave ettikleri ise batıl oluyordu Rasûlullah (s.a.v.), peygamber olarak gönderilince gökteki oturma ve dinleme yerlerinden engellendiler. Bu durumu iblise aktardılar. Peygamber, gönderilmezden önce cinleri kovmak için yıldız atılmıyordu. İblis onlara: **"Mutlaka bu engelleme işi yeryüzünde meydana gelen bir olay yüzünden olmuştur"** dedi. Sonra iblis askerlerini gönderdi. Bu askerler; Rasûlullah (s.a.v.)'i iki dağ arasında - zannederseniz Mekke'de- ayakta namaz kılarak buldular sonra iblisin yanına geldiler ve ona haber verdiler. İblis'te: **"İşte dünyada meydana gelen olay budur"** dedi. (Buhârî, Ezan: 27; Müslim, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 71

➤ MÜDDESSİR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3325- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim vahyin bir aralık kesilmesinden bahsetti ve şöyle buyurdu: **"Yürümekte iken gökten bir ses işittim ve hemen başımı kaldırdım bir de gördüm ki Hirâ da bana gelen melek; gök ile yeryüzü arasında bir kürsîde oturmaktadır. Kendisinden, çok heyecanlanıp korktum, hemen evime döndüm ve Beni örtünüz! Beni örtünüz! Dedim. Onlar da beni örttüler. Bunun üzerine Allah: Müddessir sûresinin ilk 5 ayetini indirdi: ¹ Ey örtüsüne, dinlenmeye, yalnızlığa bürünmüş olan peygamber! ² Kalk ve insanları uyar. ³ Rabbinin büyüklüğünü duyur, bildir. Çünkü büyüklük sadece O'na aittir. ⁴ Elbiseni, eteğini, bedenini, kişiliğini, kalbini her türlü kirden ve ahlaki noksanlıktan temiz tut. ⁵ Her türlü pislik ve kötülükten kaçın uzak dur."** Bu ayetler namazın farz kılınmasından önce idi. (Müslim, İman: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Yahya b. ebî Keşîr, Ebû Seleme b. Abdurrahman'dan ve Câbir'den bu hadisi bize rivâyet etmiştir. Ebû Seleme'nin ismi Abdullah'tır.

3326- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Müddessir sûresi 17. ayetinde geçen **"Saûd"** = Ateşten bir dağdır ki kafir devamlı olarak yetmiş yıl çıkar ve yetmiş yıl da iner bu iş ebediyen böylece devam eder gider. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Merfu olarak İbn Lehîa'nın rivâyetiyle bilmekteyiz.

Atıyye'den Ebû Saîd'den benzeri mevkuf olarak rivâyet edilmiştir.

3327- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Yahudilerden bazı kişiler peygamber ashabından bazı kişilere: **"Sizin peygamberiniz Cehennem bekçilerinin sayısını bilir mi?"** dediler. Onlar da: **"Peygamberimize sormadan bilemeyiz"** dediler. Bunun üzerine bir adam Peygamber (s.a.v.)'e geldi ve şöyle dedi: **"Ey Peygamber! Bugün senin ashabin mağlub oldular."** Rasûlullah (s.a.v.): **"Hangi şeyden dolayı mağlub oldular"**

dedi. Adam: **"Yahudiler; Peygamberiniz, Cehennem bekçilerinin sayısını bilir mi?"** dediler. Biz de: **"Peygamber (s.a.v.)'e sormadan bilemeyiz"** dedik.

Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir topluma bilmediği bir şey sorulunca; peygambere sormadan bilemeyiz demekle mağlub mu olunmuş? Fakat Yahudiler peygamberlerine sormuşlardı hatta Allah'ı apaçık bize göster demişlerdi. Allah'ın düşmanını bana getiriniz ben onlara Cennetin toprağından sarayım ki o "Dermek" tir. (İnce toprak veya has un demektir.)** Yahudiler, Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına geldiklerinde şöyle dediler: **"Ey Ebe'l Kâsım! Cehennem bekçilerinin sayısı kaçtır?"** Rasûlullah (s.a.v.) bir seferinde on diğer seferinde dokuz olmak üzere şu kadar ve şu kadar buyurdu. Onlarda **"Evet"** dediler. Sonra Peygamber (s.a.v) onlara: **"Cennetin toprağı nedir?"** dedi. Biraz sustular ve Ey Eb'el Kâsım **"Ekmektir"** Rasûlullah (s.a.v.) de şöyle dedi: **"Ekmek: "Dermek" tendir."** (Müsned: 14354)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

Bu hadisi bu şekilde Mûcâlid'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

3328- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Müddessir 56. ayetindeki: **"O Allah azabından korkulup korunulacak olan ve kendi kitabıyla yol bulunmaktadır"** bölümü hakkında şöyle demiştir: Allah buyurur ki: Sorumluluk bilinci duyulmaya layık olan benim kim bana karşı sorumluluk bilinci duyar ve yolunu benim kitabımla bulursa ve benimle birlikte başka bir ilah tanımaz ise onu bağışlamaya layık olan benim. (İbn Mâce, Zühd: 27; Dârimî Rikak: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Süheyl, Hadis konusunda sağlam birisi değildir. Süheyl bu hadisi Sabit'ten tek başına rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 72

➤ KIYAME SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3329- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Kur'ân'dan ayet ve sûre indiği zaman ezberlemek için dilini hareket ettirirdi. Bunun üzerine Allah, Kıyame sûresi 16. ayetini indirdi: **"Ey peygamber! Sana İnen vahyi acele belleyip ezberlemek için dilini kıpırdatma."** Saîd b. Cübeyr der ki: İnen Kur'ân ayetleriyle dudaklarını oynatırdı. Sûfyân bunu tarif etmek için dudaklarını oynattı. (Buhârî, Bed-il Vahy: 27; Müslim, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ali b. el Medîni, Yahya b. Saîd'den naklederek şöyle dedi: Sûfyân es Sevrî; Musa b. ebî Âişe'yi hayırla yâd ederdi.

3330- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennetliklerin derece bakımından en aşağıda olanı öyle bir kimsedir ki; bahçelerini, hanımlarını, hizmetçilerini ve koltuklarını yüz yıllık mesafeye yayılmış olarak görür Cennetliklerin Allah'a en değerli olanı sabah akşam Allah'ın zatına bakan kişidir. Sonra Rasûlullah (s.a.v.); Kıyame sûresi 22-23. ayetini okudu: "Bazı yüzler o gün mutlulukla parlayacak rablerine bakarken."** (Müsned: 4395)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Pek çok kişi aynı hadisi İsrail'den merfu olarak rivâyet etmiştir. Abdulmelik b. Ebcer ise Süveyr'den merfu olmaksızın İbn Ömer'in sözü olarak rivâyet etmiştir.

Eşcaî'de, Sûfyân'dan, Süveyr'den, Mûcâlid'den merfu olmaksızın yine İbn Ömer'in sözü olarak rivâyet etmiştir.

Sevrî'den başkasının bu hadisin senedinde **"Mücalidden"** dediğini bilmiyoruz.

Aynı şekilde bu hadisi Ebû Küreyb, Ubeydullah el Eşcaî vasıtasıyla Sûfyân'dan, Süveyr (ki Ebû Cehm diye künyelenir) den bize aktarmıştır.

Ebû Fahite'nin ismi Saîd b. Alaka'dır.

BÖLÜM: 73

➤ ABESE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3331- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Abese sûresi, A'ma İbn Ümmü Mektum hakkında inmiştir. A'ma, Rasûlullah (s.a.v.)'e gelmiş ve şöyle demeye başlamıştır: **"Ey Allah'ın Rasûlül Beni Irşad et."** Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında ise müşriklerin kodamanlarından biri vardı. Rasûlullah (s.a.v.), A'madan yüzçeviriyor ve ötekine yönelerek şöyle diyordu: **"Söylediklerimde her hangi bir sakınca görüyor musun?"** O da: **"Hayır"** diyordu. İşte bu sûre bu hadise hakkında indirildi. (Muvatta, Nida-ı Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

Bazıları bu hadisi Hişâm b. Urve'den ve babasından rivâyet etmektedirler. Urve dedi ki: Abese sûresi İbn Ümmi Mektum hakkında inmiştir. Hadisin senedinde Âişe'yi zikretmemiştir.

3332- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: İnsanlar mahşer yerine yalın ayak çıplak ve sünnetsiz olarak toplanacaksınız. Bunun üzerine bir kadın: Birimiz diğerine bakıp görecektir mi? dedi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey Falan kadını!"** dedi. Abese sûresi 37. ayetini okudu: **"O gün her kişinin kendisine yetecek sıkıntı ve meşgulliyeti vardır."** (Buhârî, Rikak: 27; Müslim, Cennet: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İbn Abbâs'tan değişik bir şekilde de rivâyet edilmiştir. Saîd b. Cübeyr de aynı şekilde bu hadisi rivâyet edenlerdendir. Bu konuda Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 74

➤ TEKVİR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3333- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Gözüyle görmüş gibi kıyamet manzaralarını görmek kimi sevindirirse 'Tekvir, İnfitar ve İnşikak' sûrelerini okusun."** (Müsned: 4575)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Hişâm b. Yusuf ve başkaları bu hadisi bu senedle rivâyet ederek şöyle demişlerdir: **"Kim gözüyle görmüş gibi kıyamet manzaralarını görmek ister ve buna sevinirse 'Tekvir' sûresini okusun."**

İnfitar ve İnşikak sûrelerini zikretmemişlerdir.

BÖLÜM: 75

➤ MUTAFFİFİN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3334- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: Kul bir hata işlerse kalbine siyah bir nokta konulur. Şayet o günden el çeker, bağışlanma diler, tevbe edip Allah'a dönerse kalbi cilalanır. Eğer bunları yapmaz günah ve hataya devam ederse siyah nokta artınır ve neticede bütün kalbini kaplar. İşte Allah'ın Mutaaffifin sûresi 14. ayetinde: **"Yaptıkları yüzünden kalbleri pas tutmuştur."** Diye anlattığı pas işte budur. (İbn Mâce, Zühed: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3335- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre; -Hammad bu hadis bize göre merfu hükmündedir demiştir- Mutaaffifin sûresi 6. ayet hakkında şöyle demiştir: **"Kulaklarının yanlarına kadar ter içersinde kalacaklardır."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Cennet: 17)

3336- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v): **"O gün insanlar alemlerin rabbi huzurunda hazır olup dikileceklerdir."** Ayeti hakkında şöyle demişlerdir. Onlardan her biri kulaklarının yansına kadar ter içinde kalacaktır. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Cennet: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir..Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 76

➤ İNŞİKAK SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3337- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Her kimin hesabı konusunda münakaşa edilirse ve hesabı hakkında inceleme olursa helak olur."** Bunun üzerine Ey Allah'ın Rasûlül İnşikak sûresi 7-8. ayetlerinde: **"Sicill sağ eline verilecek kimse, artık onun hesabı kolayca görülür."** Buyurmuyor mu? Rasûlullah (s.a.v.): **"O hesap değil arzıdır"** buyurdu. (Buhârî, İlim: 27; Müslim, Cennet: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Süveyd b. Nadr, Abdullah b. Mübarek vasıtasıyla Osman b. Esved'den bu senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

Muhammed b. Ebân ve başkaları Abdulvehhab es Sekafi vasıtasıyla Eyyûb'tan, İbn ebî Müleyke'den, Âişe'den bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmişlerdir.

3338- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **"Kim hesaba çekilirse azaba uğratılır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Katâde'nin, Enes'den rivâyeti olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 77

➤ BÜRÜÇ SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3339- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Bürüç sûresi 2-3. ayetlerini tefsir ederken şöyle buyurdu: **"Yevm-ül mev'ûd"** kıyamet günüdür. Yevmi **"Meşhûd"** arefe günüdür. **"Şâhid"** Cuma günüdür, güneş

Cuma gününden daha üstün bir gün üzerine ne doğmuştur ne batmıştır. Cuma gününde bir zaman parçası vardır ki, Mü'min kul bu saati denk getirir de Allah'a hayır duâda bulunursa mutlaka Allah onun duâsını kabul eder. Ve herhangi bir şeyden de Allah'a sığınırsa Allah onu sığındığı şeyden korur. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Ali b. Hucr, Kurân b. Temam el Esedî vasıtasıyla Musa b. Ubeyde'den bu senedle hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Musa b. Ubeyde er Rebzî, Ebû Abdulaziz diye künyelenir. Bu kimse hakkında Yahya ve başkaları hafızası yönünde söz etmişlerdir. Şu'be, Sevrî ve hadis imamlarından pek çok kimse kendisinden hadis rivâyet etmişlerdir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Sadece Musa b. Ubeyde'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Musa b. Ubeyde hadis konusunda zayıf sayılan birisidir. Yahya b. Saîd ve başkaları zayıf kabul etmişlerdir.

3340- Suheyb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir gün ikindi namazını kıldıktan sonra dudaklarını oynatarak konuşur gibi yapmıştır. Bunun üzerine kendisine Ey Allah'ın Rasûlül denildi. İkinci namazını kıldığında dudaklarını oynattın. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: **"Peygamberlerden biri ümmetin çokluğu itibarıyla şaşıp kaldı ve bunların işlerini kim ayarlayacak dedi. Allah ta o peygamberine şöyle vahyetti: Onları ya ben cezalarını vereyim veya başkalarını onların başına musallat edeyim onlara bunu bildir dedi. Onlar da Allah tarafından cezalandırılmalarını seçtiler. Bunun üzerine Allah onlara ölümü gönderdi ve bir günde yetmiş bin kişi ölüp gitti."**

Rasûlullah (s.a.v.) bu hadisi aktardığı zaman başka bir hadis daha anlatır ve şöyle derdi: Krallardan bir kral vardı. Bu kralın görevli bir kahini vardı. Bu kahin krala bana anlayışlı zeki kavrayışlı yetişkin bir çocuk gönder de ilmimi ona öğreteyim, korkuyorum ki ben ölürüm ve aranızda bu ilmi bilen kimse kalmaz.

Bu özellikte bir çocuk bulup kahinin yanına gidip gelmesini ve ondan ilim öğrenmesini emrettiler. Çocuk kahine gelip gitmeye başladı. Çocuğun yolu üzerinde manastırda yaşayan bir rahib -Ma'mer diyor ki: O gün manastırda bulunanlar zannedersen Müslüman kimselerdi- vardı. Çocuk kahine gidip gelirken her sefer bu rahibe uğrar ve bazı şeyler sorardı. Çocuk Rahipten şu sözü öğreninceye kadar devam etti: Rahib: **"Ben Allah'a kulluk yapıyorum"** dedi. Bunun üzerine bu çocuk rahibin yanında fazla eyleşmeye ve kahinin yanına geç kalmaya başladı. Kahin çocuğun ailesine: **"Hemen hemen yanıma uğramaz oldu"** diye haber gönderdi. Bu durumu çocuk rahibe bildirdi. O da: Kahin neredeydin derse, ailemin yanındaydım dersin. Ailen neredeydin derse kahinin yanındaydım dersin. Delikanlı bu şekilde devam edip giderken yolda kalabalık bir guruba uğradı ki bir hayvan -kimileri o bir aslandı derler- onların yolunu kesmiş orada alıkoymuştu. Çocuk eline bir taş aldı ve atmazdan önce: **"Ey Allah'ım Rahibin söyledikleri doğru ise atacağım bu taşla bu hayvanı öldürmemi istiyorum"** dedi ve taşı atıp hayvanı öldürdü. Herkes **"Onu kim öldürdü"** dediler. **"O delikanlı öldürdü"** denildi. İnsanlar büyük bir heyecanla **"Bu delikanlı hiç kimsenin bilmediği ilimleri bilmektedir"** dediler. Bu haberi gözleri görmeyen biri

duydu ve: **"Gözlerimi bana görür hale getirirsen sana şu kadar bu kadar şeyler veririm"** dedi. Genç: **"Senden para mal istemiyorum gözüne kavuşursan gözünü sana veren zat'a iman etmeyi düşünür müsün?"** dedi. A'ma **"evet"** dedi. Bunun üzerine genç Allah'a duâ etti, Allah'ta onun gözlerini açverdi. A'ma; Allah'a iman etti. Bunların bu olayları krala ulaştı ve kral hepsini yanına getirtti. **"Hepinizi değişik ölümlerle öldüreceğim"** dedi. Rahip ve a'ma olan kimselerin başı üzerine testere koydurup birini keserek diğerini de değişik bir şekilde öldürdü. Çocuk içinde şu emri verdi: **"Onu falan dağın tepesine çıkarıp oradan aşağı atınız."** Delikanlıyı o dağa götürdüler, oradan atmak istediklerinde kendileri o dağdan peş peşe düşüp helak oldular sadece delikanlı tek başına kaldı ve geri dönüp kralın yanına ulaştı. Bunun üzerine kral; bu delikanlının bir denize götürülüp oraya atılmasını emretti. Allah onları suya batırdı ve genci kurtardı. Genç kralın yanına geldi ve beni çarmlıha gerip okunla halk önünde bu gencin Rabbi adına atıyorum demedikçe beni vurup öldüremezsin. Bunun üzerine kral emir verdi, delikanlı çarmlıha gerildi. Sonra kral okunu alıp **"Bu gencin Rabbinin adıyla atıyorum"** diyerek okla vurup öldürdü. Okla vurulunca genç elini şakağının üzerine koydu ve öldü. Bu arada insanlar, bu delikanlı kimsenin bilmediği bilgileri biliyordu. **"Biz de onun Rabbine iman ediyoruz"** dediler. Kralın çevresindekiler üç kişi senin Rab oluşuna karşı çıktı diye mi telaşlanmıştın şu anda tüm insanlar sana karşı çıkıp delikanlının Rabbine iman ettiler, denildi.

Sonra kral hendekler kazdırdı ve hendekleri odunlarla doldurup ateşler yaktırdı ve insanları toplayıp: Her kim dininden dönmezse bu ateşe atılacaktır diye ilan etti sonra insanları bu ateş çukurlarına atmaya başladı. Bunun üzerine Allah, Bürüç sûresi 4-8. ayetlerini indirdi: **"⁴ Kahrolsun yerde hendekler kazıp müslümanları yakmak için ateş yakanlar. ⁵ Öylesine ateş ki, alev alev yanar. ⁶ Hani o zâlimler ateşin başında oturup, ⁷ mü'minlere yaptıkları azâb ve işkenceyi seyredelerdi. ⁸ O mü'minlerden ancak güçlü ve övgüye layık olan Allah'a inanıyorlar diye intikam alıyorlardı."**

O delikanlıya gelince o toprağa gömülmüştü. Ömer b. Hattâb zamanında bu gencin mezarından eli şakağında olduğu vaziyette mezarından çıkarıldığı söylenmiştir. (İbn Mâce, Zühd: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 78

➤ GAŞİYE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3341- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle denilmiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Bu insanlara karşı **"Allah'tan başka ilah yoktur"** deyinceye kadar savaşmam bana emredildi. Bunu dedikleri zaman mallarını ve canlarını benden korumuş olurlar. Ancak, Allah'ın hakkı bunun dışındadır. Hesaplarını Allah görecektir, dedi ve Gaşîye sûresi 21-22. ayetlerini okudu: **"²¹ İşte böyle ey peygamber! Onlara öğüt ver, senin görevin yalnızca öğüt vermektir. ²² Sen onları inanmaya zorlayıp zorla imana getirebilecek de değilsin."** (Müsned: 13627)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 79

➤ FECR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3342- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.)'e Fecr sûresi 3. ayeti hakkında sorulmuştu da şöyle buyurmuştu: Burada namaz kastedilmektedir. Çünkü namazların kimi de çift rekatlıdır. (Müsned: 19072)

© Tirmizî: Bu hadis Katâde'nin rivâyeti olarak garibtir. Aynı şekilde bu hadisi Katâde'den, Hâlid b. Kays el Hudanî'de hadis rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 80

➤ ŞEMS SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3343- Abdullah b. Zem'a (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Salih Peygamberin devesi ve onu öldüren kimse hakkından bahsederken şöyle buyurdu: **"İçlerinden en yozlaşmış azgınları deveyi öldürmek üzere ayaklandığında."** (Şems sûresi 12. ayet) Toplumun en yozlaşmış azgın gurubu arasında arkası kuvvetli bir adam Ebû Zem'a gibi bir genç deveyi öldürmek için ayaklanmıştı.

Sonra Rasûlullah (s.a.v.), kadınlardan bahsederek şöyle buyurdu: **"Her hangi biriniz ne maksatla köle kamçılar gibi kansını kamçılıyor ve belki de günün sonunda onu yatağına alıyor?"** Sonra ashabına yellenme konusundaki gülmeleri üzerine nasihat ederek şöyle buyurdu: **"Sizden biriniz kendi yaptığı bir işten dolayı niçin gülüyor?"** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Cennet: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 81

➤ LEYL SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3344- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Baki mezarlığında bir cenazede idik Peygamber (s.a.v.), gelip oturdu. Biz de onunla beraber oturduk elinde bir değnek vardı. Onunla yeri karıştırıyordu. Derken başını göğe doğru kaldırdı ve şöyle buyurdu: **"Her bir canlının Cennet ve Cehennem'deki gideceği yer mutlaka yazılmıştır."** Bunun üzerine Ashab: Ey Allah'ın Rasûlü! o halde bu yazgımıza dayanmalı değimliyiz? Çünkü iyilik sahibi kimse iyilikler yapacak. Bedbaht olacak kimseler de bedbahtlık için gayret edecektir. Rasûlullah (s.a.v.): **"Bilakis iyi ameller işleyiniz herkes ne iş için yaratıldıysa onu kolaylıkla başaracaktır. İyilik ehlinde olan kimseye iyilikler kolay getirilecek. Kötülük ehlinde olan kimseye de kötülükler kolay getirilecek"** dedi ve Leyl sûresi 5-10. ayetlerini okudu: ⁵¹ Sizden her kim başkaları için harcar ve yolunu Allah'ın kitabıyla bulmaya çalışırsa ⁶¹ ve o en güzel kelimayı yani kelime-i tevhîdi tasdik eder ve doğrularsa veya Cennetin varlığını doğrularsa veya İslâm dinini kabul ederse, ⁷¹ artık ona en kolay yolu kolaylaştırıp o yolda başarılı kılacağız. ⁸¹ Sizden her kim de malını başkaları için harcamayıp cimrilik eder ve kendi kendine yeterli olduğunu zannedip Allah'a ibadet ve sığınma ihtiyacı duymazsa, ⁹¹ kelime-i tevhîdi veya Cenneti veya İslâm dinini yalanlarsa ¹⁰¹ ona da güçlük, zorluk ve sıkıntıya giden yolu kolaylaştıracğız." (Buhârî, Cenaiz: 27; Müslim, Kader: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 82

➤ DUHA SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3345- Cündüb el Becelî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir baskında Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber idim. Bu baskında Rasûlullah (s.a.v.)'in parmağı kanamıştı da şöyle buyurmuştu:

"Sen sadece kanayan bir parmaksın,

Karşılaştığın tüm şeyler de Allah yolundadır."

Cündüb el Becelî diyor ki: Cibrilin, Rasûlullah (s.a.v.)'i ziyareti gecikmişti. Bunun üzerine müşrikler: Muhammed, Rabbi tarafından terk edildi dediler. Allah'ta, Duha sûresi 3. ayeti olan; **"Rabbin seni ne terk etti ne de darıldı"** ayetini indirdi. (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Cihâd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Şu'be ve Sevrî bu hadisi Esved b. Kays'tan rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 83

➤ İNŞİRAH SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3346- Mâlik b. Sa'sa (r.a.)'den Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **"Ben uyku ile uyanıklık arasında bir durumda iken Ka'be'nin yanında üç kişiden biri dediğini işittim. Sonra bana içinde zezem suyu bulunan altından bir leğen getirildi. Sonra göksüm şuradan şuraya kadar yarıldı."** Katâde diyor ki: Enes b. Mâlik'e: **"Neyi kastediyor"** diye sordum. Enes: **"Karnımın altına kadar demek istiyor"** dedi. **"Sonra kalbimi çıkardı ve kalbimi zezem suyu ile yıkadı. Sonra kalbim yerine konuldu. Sonra iman ve hikmetle dolduruldu."** Bu hadis buradakinden daha uzuncadır. (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 84

➤ TÎN SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3347- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Kim, Tîn sûresini okuyarak bu sûrenin son ayetini: **"Allah hükmedenlerin en üstünü, en güzeli, en adilli değil midir?"** okuduğunda **"Evet hakımlerin en üstünü ve adlidir. Ben de buna şahidim"** desin. (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© Tirmizî: Bu hadis sadece bu senedle bu A'rabî'den, Ebû Hüreyre vasıtasıyla rivâyet edilmektedir. Bu bedevinin ismi açıklanmamıştır.

BÖLÜM: 85

➤ ALAK SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3348- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Biz de azab meleklerimiz olan zebanileri çağırınız."** (Alak sûresi 18) Ayeti konusunda şöyle demiştir: **"Ebû Cehil, Muhammed'i namaz kılarken görürsem mutlak surette ensesine basacağım"** demişti. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Eğer Ebû Cehil böyle bir şey yapmış olsaydı melekler onu göz göre göre kapıp kaçarlardı."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3349- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v), namaz kılmakta idi Ebû Cehil geldi ve **"Seni bu işten yasaklamamış mıydım? Seni bu işten yasaklamamış mıydım?"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.), namazı bitirince Ebû Cehil'e sert davrandı. Bunun üzerine: **"Ebû Cehil'i sen gayet iyi bilirsin ki Mekke'de benim meclisimden daha kalabalık bir meclis yoktur"** dedi. Bunun üzerine Allah, Alak sûresi 17-18. ayetlerini indirdi: **"¹⁷ Artık o yandaşlarını çağırın da yardım istesin. ¹⁸ Biz de azâb meleklerimiz olan zebanileri çağıracağız."** (Müsned: 2207)

© İbn Abbâs dedi ki: Ebû Cehil, meclisini çağırmış olsaydı Allah'ın zebanileri onu mutlaka yakalayıp kapıvereceklerdi.

Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir. Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 86

> KADİR SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3350- Yusuf b. Sa'd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Hasan b. Ali, Muaviye'ye biat ettikten sonra adamın biri kalkıp ona: **"Mü'minlerin yüzünü kara ettin"** veya **"ey mü'minlerin yüzünü kara eden"** dedi. Bunun üzerine Hasan şu karşılığı verdi: Allah seni esirgesin beni kınama, Emeviler, Peygamber (s.a.v)'e kendi minberi üzerinde gösterilmişlerdi de bu Rasûlullah (s.a.v.)'in fenasına gitmişti. Sonra Rasûlullah (s.a.v.)'e Kevser sûresi indirilmişti. Yani Cennet'te bir nehir kastedilmiştir. Aynı zamanda Kadir sûresi indirilmiştir. Bu sûre Ümeyyeoğullarının hükümrانlık süresidir.

Kâsım diyor ki: Biz de Emevilerin hükümrانlık sürelerini hesap ettik bunun bin aydan ne bir gün fazla ne de bir gün eksik olduğunu gördük. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz. Kâsım b. Fadl rivâyeti olarak aynı zamanda bu hadisin senedinde Kâsım b. Fadl'den Yusuf b. Mazin'den de denilmiştir. Kâsım b. Fadl el Hudânî güvenilir bir kişidir. Abdurrahman b. Mehdi ve Yahya b. Sa'îd onun güvenilir bir kişi olduğunu söylemişlerdir. Yusuf b. Sa'd mechul bir şahıstır. Bu hadisi bu lafızla sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

3351- Zirr b. Hubeyş (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Übey b. Ka'b (r.a.)'e: Senin din kardeşin Abdullah b. Mes'ûd: **"Bütün seneyi değerlendiren kişi Kadir gecesine rastlar diyor"** dedim. Übey b. Ka'b şu karşılığı verdi: **"Allah, Ebû Abdurrahman'ı bağışlasın, Kadir gecesini Ramazan'ın son on gününde veya yirmiyedinci gününde olduğunu bilmektedir. Fakat, Müslümanların sadece bu geceye güvenmemelerini istemiştir. Sonra Übey b. Ka'b, Kadir gecesinin yirmi yedinci gece olduğuna dair istisnasız yemin etti."** Bunun üzerine kendisine: **"Ey Ebû Münziri! Bunu neye dayanarak söylüyorsun?"** dedim. Dedi ki: **"Peygamber (s.a.v)'in bize bildirdiği ayet ve alametle ki; Güneş o gün parlak olarak doğmaz."** (Müslim, Salat-ül Müsafirin: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 87

➤ BEYYİNE SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3352- Muhtar b. Fülful (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Enes b. Mâlik (r.a.)'den işittim şöyle diyordu: Adamın biri Peygamber (s.a.v.)'e **"Ey yaratıkların en hayırlısı"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.): **"O İbrahîmdir"** buyurdu. (Müslim, Fedail: 27; Ebû Dâvûd, Sünnet: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 88

➤ ZİLZAL SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3353- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.), Zilzal sûresi 4. ayeti hakkında şöyle dedi: Onun haberleri nedir? biliyor musunuz? Ashab: **"Allah ve Rasûlü daha iyi bilir"** dediler. Bunun üzerine şöyle buyurdular: **"Yeryüzünün haberleri kendi hakkında şahidlik etmesidir. Filan gün filan kişi filan iş yaptı diyecektir. İşte yer yüzünün haberleri budur."** (Müsned: 8512)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 89

➤ TEKASÜR SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3354- Abdullah b. Şihhîr (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: Abdullah, Peygamberin medisine vardığında Rasûlullah (s.a.v.): **"Çokluk kuruntusu sizi oyaladı."** (Tekasür sûresi 1.) ayetini okumakta idi. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Ademoğlu, malım malım malım diyor. Oysa sana malından sadaka vererek tükettiğin, yiyip bitirdiğin ve giyip eskittiğinden başka ne var?"** (Müslim, Zühd: 27; Nesâî, Vesâyâ: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3355- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Kabir azabı hakkında şüphe etmekte devam ettik sonunda **"Çokluk kuruntusu sizi oyaladı."** Ayetleri indirildi.

Ebû Küreyb bir defasında bu hadisin senedinde **"Amr b. ebî Kays'den"** demiştir ki bu kimse Râzî diye bilinir. Amr b. Kays el Melâî ise Küfelidir. Yine aynı hadisin senedinde **"İbn ebî Leylâ ve Minhal b. Amr"** den de demiştir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

3356- Zübeyr b. Awam (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Tekasür sûresi 8. ayeti hakkında Zübeyr: Ey Allah'ın Rasûlü sorulacağımız nimet hangi nimettir. Bunlar iki siyahtan ibarettir; Hurma ve su... Bu mutlaka gerçekleşecektir. (İbn Mâce, Zühd: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3357- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Tekasür sûresi 8. ayeti inince, Ashab: **"Ey Allah'ın Rasûlü hangi nimetlerden sorguya çekileceğiz?"** **"Bunlar iki siyah şeyden ibarettir; Düşmanımız karşımızda, kılıçlarımız ise omuzlarımızdadır."** Rasûlullah (s.a.v.): **"Bu mutlaka gerçekleşecektir"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: İbn Uyeyne'nin Muhammed b. Amr'dan rivâyeti bence bu rivâyetten daha sahihtir. Sûfyân b. Uyeyne hadis yönünden Ebû Bekir b. Ayyaş'tan daha hafız ve daha sahih rivâyetler edendir.

3358- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet gününde kula sorulacak nimetlerden ilk şey sana vücûdunu sağlıklı kılmadık mı? Ve sana soğuk sulardan içirmedik mi? denilmesidir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

Dahhâk: Abdurrahman b. Arseb'in oğludur. İbn Arzem de denilir. İbn Arzem'in rivâyeti daha sağlamdır.

BÖLÜM: 90

➤ KEVSER SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3359- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Kevser sûresi hakkında Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: O Cennet'te bir nehirdir. İki yanında inciden kubbeler vardır. Ey Cibril bu nedir? dedim: **"Allah'ın sana verdiği Kevser budur"** dedi. (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3360- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cennet'te dolaşmakta iken iki kenarı inciden kubbelerle donatılmış bir nehir bana gösterildi. Görevli meleğe bu nedir diye sordum. Bu Allah'ın sana vereceği Kevser'dir dedi. Sonra eliyle nehrin çamuruna dokunarak misk çıkardı. Sonra beni Sidret-ül Muntaha'ya çıkardılar, orada çok büyük bir nur gördüm."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Enes'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

3361- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kevser, Cennet'te bir nehirdir; iki kıyısı altındandır. Nehrin yatağı inci ve yakuttandır. Toprağı miskten daha hoştur suyu baldan daha tatlı ve kardan daha beyazdır."** (İbn Mâce, Zühed: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 91

➤ NASR SÛRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3362- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer, Peygamber (s.a.v.)'in ashabıyla beraber bana da bazı meseleleri sorardı; Abdurrahman b. Avf, Ömer'e dedi ki: **"Onun kadar oğullarımız var yine de ona mı soracağız?"** Ömer dedi ki: **"Ona sormamız senin de bildiğin yöndendir."** Sonra, İbn Abbâs'a Nasr sûresi hakkında sordu da o da şöyle dedi: **"Bu sûrede Allah Peygamber (s.a.v.)'in ömrünün tükendiğini kendisine bildirmiştir, dedi ve sûreyi sonuna kadar okumuştur."** Ömer de ona demişti ki: **"Ben de bu sûre hakkında ancak senin bildiğini biliyorum."** (Buhârî, Menakıb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, Ebû Bişr'den bu senedle hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Ancak bu rivâyette Abdurrahman b. Avf: **"Onun kadar çocuklarımız varken ona mı soracağız"** demektedir.

BÖLÜM: 92

> LEHEB SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3363- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir gün Safa tepesine çıktı ve Ya Sabahah (Dikkat dikkat) diye bağırdı. Bunun üzerine Kureyş onun etrafına toplandılar. Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle konuştu: **"Şiddetli bir azabın önünden gönderilmiş bir uyancıym ben. Size düşmanın akşam ve sabah gelip size baskın yapacağını söylemiş olsaydım ne derdiniz? Beni tasdik eder miydiniz? Ebû Leheb: "Bunun için mi topladın bizi buraya? Ellerin kınılıp kahrolasın" dedi. Bunun üzerine Allah, Leheb sûresini indirdi: "Ebû Leheb'in elleri kınılıp kahrolsun. Bütün imkanları yok olup, helak olsun, zaten kendisine yazık etti, kahrolup gitti, yok oldu yal..."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 93

> İHLAS SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3364- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: Müşrikler Peygamber (s.a.v.)'e Rabbini bize tanıtır nesebi hakkında bilgi ver demişlerdi de Allah'ta, İhlas sûresini indirdi: **"Samed"** Doğmamış, doğurmamış. Kul köle olunmaya değer bir efendidir. Doğan herkes mutlaka ölecektir. Ölen herkesin mirası da paylaşılacaktır. Allah ise; ölmez ve mirası da alınmaz. Hiçbir şey ona denk ve benzer değildir. Onun benzeri bir varlık ta yoktur. (Müsned: 20372)

3365- Ebû'l Âliye (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), müşriklerin tanrılarından söz etti onlar da dediler ki: Sen de Rabbinin nesebi hakkında bize bilgi ver. Bunun üzerine Cibril bu sûreyi indirdi. (Müsned: 20372)

© Abd b. Humeyd bu hadisin bir benzerini bize aktarmış olup **"Übey b. Ka'b'tan"** dememiştir. Bu hadis Ebû Sa'd'ın ismi Muhammed b. Müyesser'dir. Ebû Cafer er Razi'nin ismi ise İsa'dır. Ebû'l Âliye'nin ismi Rûfey'dir. Kendisi köle idi Sabiye'nin kansı onu azâd etmiştir.

BÖLÜM: 94

> MUAVVİZETeyn SÜRESİNDEN TEFSİR EDİLEN AYETLER

3366- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), aya baktı ve şöyle buyurdu: **"Ey Âişe! Bunun şerrinden Allah'a sığın çünkü aydınlığı gilderildiği zaman kapkaranlık olandır."** (Müsned: 24619)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3367- Ukbe b. Âmir el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah bana öyle ayetler indirmiştir ki onların bir benzeri görülmemiştir; Nas ve Felak sûreleri..."** (Müslim, Salat-ül Müsafirin: 27; Nesâî, İftitah: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 95

➤ ADEM (A.S.) UNUTTU MU?

3368- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: "Allah, Adem'i yaratıp ruhundan ona üfürdüğü zaman Adem aksırdı ve Elhamdülillah diyerek Allah'ın izniyle, Allah'a hamdetti. Rabbi ona şöyle buyurdu: "Allah seni esirgesin. Meleklerle veya meleklerden oluşan şu guruba gittin ve: "esselamü aleyküm" de. Onlarda: "ve aleyküm selam ve Rahmetullah" dediler. Sonra Adem Rabbine döndü, Rabbi buyurdu ki: "İşte senin selamın ve oğullarının kendi aralarında verip alacakları selam budur."

Allah: İki avucu kapalı vaziyette Adem'e hangisini istersen seç buyurdu. Adem de Rabbinin sağ elini seçti dedi. Rabbinin her iki eli de kutlu ve mübarektir. Sonra Rab sağ elini açtı ve onun içinde Adem ve zürriyeti vardı. Adem: Ey Rabbin bunlar kimdir? Rabb: Bunlar senin zürriyetindendir. Adem bir de ne görsün! Her insanın ömrü, iki gözü arasında yazılmıştır. Onlar arasında parlak veya parlaklıklarından biri vardı ki; Adem: Ya Rabbi bu kimdir? diye sordu. Bu senin oğlun Dâvûd'tur. Ben kendisine kırk yıl ömür yazdım. Adem: Ey Rabbin onun ömrünü artır dedi. Allah'ta ben ona o kadar ömür yazdım dedi. Adem ben ömrümden almış seneyi ona bağışladım. Allah: Sen ve O, sen bilirsin buyurdu. Sonra Adem, Allah'ın dilediği süre Cennete yerleştirildi. Sonra Cennet'ten yeryüzüne indirildi. Sonra Adem, ömrünü saymakta idi. Ölüm meleği kendisine gelip canını almak isteyince, Adem; ölüm meleğine acele ettin dedi. Bana bin yıl ömür yazılmıştır. Ölüm meleği: Evet ama sen oğlun Dâvûd'a almış senesini vermiştin. Adem hatırlayamadı ve unuttu işte bu yüzden ümmeti de unutmaktadır. İşte o günden bu yana yazmak ve şahidler emredilmiştir." (Taha sûresi 115. ayet) (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekilde hasen garibtir.

Daha değişik bir şekilde Ebû Hüreyre'den, Zeyd b. Eslem ve Ebû Salih'in rivâyetine benzer şekilde rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 96

➤ HERŞEYDEN GÜÇLÜ VE KUVVETLİ OLAN KİMDİR?

3369- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle buyurmuştur: Allah yeryüzünü yarattığı zaman yeryüzü sallanmaya başladı. Bunun üzerine Allah dağları yarattı. Onları yeryüzüne yerleştirdi de yeryüzünün sarsıntısı durdu. (Nahl sûresi 15. ayet) Melekler dağların ağırlığına şaşırarak ve Ya Rabbi "Yarattıklarının içinde dağlardan daha kuvvetli bir şey var mıdır?" dediler. Allah'ta şöyle buyurdu: "Evet demir" buyurdu. Melekler: "Ya Rabbi demirden daha kuvvetli bir şey var mıdır?" dediler. Allah: "Ateş" buyurdu. Melekler: "Ya Rabbi yarattıklarının içinde ateşten daha kuvvetli bir şey var mıdır?" dediler. Allah: "Su" buyurdu. Melekler: "Sudan daha güçlü bir şey var mıdır?" dediler. Allah'ta: "Rüzgar" dedi. Melekler: Yarattıklarının içersinde rüzgardan da daha güçlü bir şey var mıdır? dediler. Allah'ta şöyle buyurdu: "Evet sağ eliyle verdiğini sol elinden gizleyen ademoğludur." (Müsned: 24619)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Merfu olarak sadece bu şekilde bilmekteyiz.

49: DUÂ BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➤ DUÂ YAPMANIN DEĞER VE KIYMETİ

3370- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **"Allah'a duâdan daha üstün bir şey yoktur."** (İbn Mâce, Dua: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi merfu olarak sadece İmrân el Kattan'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. İmrân el Kattan, İbn Dâvûd'tur. Ebû'l Awam diye künyelenir.

Muhammed b. Beşşâr, Abdurrahman b. Mehdi vasıtasıyla İmrân el Kattan'dan bu senedle hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

3371- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **"Duâ ibadetin illîği beyni ve özüdür."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garib olup sadece İbn Lehi'a'nın rivâyetiyle bilmekteyiz.

3372- Numân b. Beşîr (r.a.)'den rivâyete göre: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Duâ ibadettir."** Sonra mü'min sûresi 60. ayetini okudu: **"Ama Rabbiniz buyuruyor ki: "Bana duâ edin, duânızı kabul edeyim. Şüphesiz ki, bana kulluk etmekten ululuk taslayarak çekinenler, aşağılık bir halde Cehenneme gireceklerdir."** (İbn Mâce, Dua: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Mansur da bu hadisi A'meş'den ve Zerr'den rivâyet etmiştir. Bu hadisi sadece Zerr'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Zerr Abdullah el Hemedânî'dir. Güvenilen biridir. Ömer b. Zerr'in babasıdır.

BÖLÜM: 2

➤ ALLAH'TAN İSTEMEYENİ ALLAH SEVMEZ Mİ?

3373- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim Allah'tan istemezse duâ etmezse Allah o kişiye gazablanır."** (İbn Mâce, Dua: 17)

© **Tirmizî:** Vekî' ve başkaları Ebû'l Melih'den bu hadisi rivâyet etmişlerdir. Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Ebû'l Melih'in ismi Sabîh'tir. Muhammed'den işittim şöyle diyordu: Ebû'l Melih'e, Farisi de denilir.

BÖLÜM: 3

➤ CENNET HAZİNELERİNDEN BİR HAZİNE HANGİSİDİR?

3374- Ebû Musa el Eşarî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte bir savaşta idik. Savaşı bitirince Medîne'ye döndük insanlar tekbir getirerek seslerini yükselttiler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rabbiniz sağır değildir. Uzakta da değildir; O her yerededir."**

Ebû Musa dedi ki: Ey Abdullah b. Kays! Sana Cennetin hazinelerinden bir hazineyi haber vereyim mi? **"La havle vela kuvvete illa billah."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Zikir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Ebû Osman en Nehdî'nin ismi Abdurrahman b. Mül'dür. Ebû Neame es Sa'dî'nin ismi Amr b. Abs'dir.

İshâk b. Mansur, Ebû Âsım vasıtasıyla Humeyd b. ebû'l Melih'den, Ebû Şalih'den Ebû Hüreyre'den benzeri şekilde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 4

> DİL DAİMA ALLAH'I HATIRLAYARAK ISLAK KALMALI

3375- Abdullah b. Büsr (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Bir adam: **"Ey Allah'ın Rasûlül İslamın nafiye ibadetleri bana ağır geldi, devamlı yapabileceğim bir şey ver ki ona sanlayım"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Dilin devamlı olarak Allah'ı hatırlayarak ıslak kalmalı."** (İbn Mâce, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 5

> ALLAH'I HER AN GÜNDEMDE TUTMAK HERŞEYDEN ÜSTÜN MÜDÜR?

3376- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'e: **"Kıyamet günü Allah'a derece bakımından kulların hangisi üstündür"** diye soruldu da Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ı her an gündemde tutan erkek ve kadınlardır."** **"Ey Allah'ın Rasûlül Allah yolunda savaş eden gaziden de mi üstündür?"** dedim. Şöyle buyurdular: **"Kılıcını kınılınca kadar ve her tarafı kana bulanınca kadar kafir ve müşriklere vursa dahi Allah'ı her an ve her yerde gündemde tutan kimse derece bakımından daha değerlidir."** (Müsned: 11295)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Derrac'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 6

> AMELLERİN EN DEĞERLİSİ HANGİSİDİR?

3377- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Dikkat edin! Amellerinizin en hayırlısını Allah katında en değerlisini altın ve gümüş dağıtmaktan daha hayırlı ve derecelerinizi daha yükselten, düşmanla karşılaşp sizin onların boyunlarını, onların da sizin boyunlarınızı vurmanızdan daha hayırlı bir şeyi size haber vereyim mi? Ashab: "Evet" dediler. Rasûlullah (s.a.v.) de: "Her zaman ve her zeminde Allah'ı devamlı hatırlayıp gündemde tutmaktır."**

Muâz b. Cebel dedi ki: **"Allah'ın azabından kişiyi en iyi kurtaran her zamanda ve her zeminde Allah'ı gündemden çıkarmayıp her an hatırlamaktır."** (İbn Mâce, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bazıları bu hadisi Abdullah b. Saîd'den aynı senedle benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir. Bazıları ise mürsel olarak rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 7

> BİR YERE OTURUP ALLAH'I HATIRLAYIP ONUN DİNİNİ GÜNDEMDE TUTANLARIN DEĞERİ VE KIYMETİ

3378- Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd el Hudrî (r.anhüma)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **"Bir gurup insan bir yerde toplanıp Allah'ı gündemde tutmak için onun dinini öğrenmeye çalışırlarsa melekler onların etrafını çevirir. Allah'ın rahmeti onları kaplar ve üzerlerine huzur iner Allah onları kendi huzurundaki melekler yanında anar."** (İbn Mâce, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3379- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Muaviye bir gün mescide çıktı ve toplu halde olan bir guruba sizi burada oturtan sebep nedir? diye sordu. Onlar da: **"Allah'ın verdiği nimetleri hatırlayıp onu daima gündemde tutmak ve onun rızasını kazanmak için dinimizi öğrenmek için oturuyoruz"** dediler. Muaviye: **"Allah hakkı için sizi burada oturtan sebep bu mudur?"** dedi. Onlar da: **"Vallah'i sadece bu sebeple burada oturmaktayız"** dediler. Muaviye: Dikkat ediniz sizi töhmet ettiğimden dolayı sizden yemin istemiş değilim. Rasûlullah (s.a.v.)'e karşı benim yakınlık derecemde olup ta kendisinden benden daha az hadis rivâyet eden yoktur. Rasûlullah (s.a.v.), ashabından meydana gelmiş bir topluluğun yanına çıkmış ve: **"Sizi bu toplulukta oturtan sebep nedir?"** diye sormuştu. Onlar da şöyle demişlerdi: **"Allah'ı hatırlayıp ona hamdetmek ve bizi İslam üzere hıdayet ettiği için ve bize lutfuyla muamele ettiği ve bize her türlü nimetleri verdiği için hamedilip şükretmek için oturduk."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah hakkı için sizi oturtan sebep sadece bu mudur?"** Onlar da: **"Allah hakkı için bizi oturtan sebep budur"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Dikkat ediniz size karşı bir töhmetten dolayı sizden yemin istemiş değilim. Ne varki Cibril bana geldi ve meleklerle karşı Allah'ın sizinle övündüğünü bildirdi."** (Müslim, Zikir: 27; Nesâî, Adab-ül Kudat: 17)

© Bu hadis hasen garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz. Ebû Neame es Sa'dî'nin ismi Amr b. İsa'dır. Ebû Osman en Nehdî'nin ismi ise Abdurrahman b. Mell'dir.

BÖLÜM: 8

➤ BİRARAYA GELİP ALLAH'I GÜNDEM ETMEYEN TOPLULUKLARIN HALİ

3380- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir topluluk ki bir yerde oturur ve orada Allah'ı hatırlamazlar ve peygamberine salavat getirmezlerse o toplantı onların günahlarını artırıp onlara vebal olur. Allah dilerse onlara azab eder, dilerse onları bağışlar."** (Müsned: 9213)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Bu hadis başka şekillerde de yine Ebû Hüreyre'den rivâyet edilmiştir.

Hadiste geçen **"Tire"** kelimesinin anlamı pişmanlık ve zarar demektir. Arap bilginlerince bunun anlamı günah ve sıkıntı demektir.

Yusuf b. Yakup, Hafs b. Ömer vasıtasıyla Şu'be'den, Ebû İshâk'tan aktararak şöyle derler: Ebû Müslim Eğar'dan işittim şöyle diyordu: Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre'nin rivâyet ettiklerine şahidim o ikisi de Rasûlullah (s.a.v.)'in böyle bir hadisini bize aktararak şahid olmuşlardır.

BÖLÜM: 9

➤ MÜSLÜMANIN DUÂSI MUTLAKA KABUL GÖRÜR

3381- Câbir (r.a.), Peygamber (s.a.v.)'in şöyle dediğini işitmiştir: **"Her bir Müslüman, Allah'a duâ ettikçe Allah onun dileğini yerine getirir ve benzeri bir kötülüğünü ondan siler. Bu duâ günah için ve akraba ile bağını koparmak için olmadığı sürece böylece devam eder."** (Müsned: 14350)

© Bu konuda Ebû Saîd ve Ubâde b. Sâmî'ten de hadis rivâyet edilmiştir.

3382- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sıkıntılı ve ızdıraplı anlarda duâsının Allah tarafından kabul edilmesi her kimi sevindirirse bolluk ve rahat zamanlarında duâsını çoğaltsın."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

3383- Câbir (r.a.), Peygamber (s.a.v.)'in şöyle söylediğini işitmiştir: Zikrin en değerlisi **"Lallahe illallah"** tır. Duânın en değerlisi ise **"Elhamdillillah"** tır. (İbn Mâce, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib olup sadece Musa b. İbrahim'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

Ali b. el Medîni ve pek çok kimse bu hadisi Musa b. İbrahim'den rivâyet etmişlerdir.

3384- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) tüm zamanlarında ve her yerde Allah'ı hatırlar ve onu gündeminden hiç eksik etmezdi."** (Müslim, Hayz: 27; Ebû Dâvûd, Tahara: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Yahya b. Zekeriyya b. ebî Zaide'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Behîy'in ismi Abdullah'tır.

BÖLÜM: 10

> DUÂ EDEN ÖNCE KENDİSİNDEN BAŞLAMALIDIR

3385- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre; Rasûlullah (s.a.v.) bir kimseyi hatırlayıp duâ ettiği zaman önce kendisinden başlardı. (Müslim, Fedail: 27; Ebû Dâvûd, Huruf: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir. Ebû Katan'ın ismi Amr b. Heysem'dir.

BÖLÜM: 11

> DUÂ EDERKEN ELLERİN KALDIRILMASI GEREKİR Mİ?

3386- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), duâda ellerini kaldırdığı zaman onları yüzüne sürmedikçe indirmezdî."** Muhammed b. Müsenna kendi rivâyetinde: **"Onları yüzüne sürmedikçe indirmezdî"** demektedir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis sahih garibtir. Sadece Hammad b. İsa'nın rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu hadisi tek başına rivâyet etmiştir. Bu kimsenin hadis rivâyeti azdır. Bazı kimseler ondan hadis rivâyet etmişlerdir. Hanzale b. ebî Sûfyân güvenilir bir kimse olduğunu söylemiştir.

BÖLÜM: 12

> DUÂNIN SONUCU BEKLEMEDE ACELE EDİLMELİ Mİ?

3387- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden birinizin duâsı acele etmediği ve duâ ettim fakat benim duâm kabul edilmedi demediği takdirde kabul edilecektir."** (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikir: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Ubeyde'nin ismi Sa'd'tır. Abdurrahman b. Ezher'in azâdlı kölesidir. Abdurrahman b. Avf'ın azâdlısı olduğu da söylenir. Abdurrahman b. Ezher ise Abdurrahman b. Avf'ın amcasının oğludur.

Tirmizî: Bu konuda Enes (r.a.)'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 13

➤ SABAH VE AKŞAM YAPILACAK DUÂLAR

3388- Osman b. Affân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Bir kimse her gün ve her gece üç kere: **"İsmi anılıp O'nun adına hareket edildikçe yerde ve gökte hiçbir şeyin zarar veremediği her şeyi duyan ve bilen Allah adıyla..."** derse hiçbir şey ona zarar veremez. Ebân, kısmî Felç'e uğramıştı. Bu hadisi aktarırken dinleyicilerden bir kimse ona bakmaya başladı. Ebân da ona dedi ki: **"Ne bakıyorsun?"** hadis sana aktardığım gibidir. Fakat ben bu hastalığa yakalandığım gün Allah'ın kaderi benim için gerçekleşeceği için söyleyememiştım. (İbn Mâce, Dua: 27)

© Tirmizî: Bu hadis sahih garibtir.

3389- Sevbân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim akşam olduğunda: Rab olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan, Peygamber olarak Muhammed'den hoşnudum ben, salat ve selam ona olsun"** derse bu kimseyi memnun etmesi Allah üzerine bir hak olur. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

3390- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) akşamleyin şöyle buyurmuştur: **"Biz ve tüm evren Allah sayesinde akşama ulaştı. Eksiksiz tüm övgüler O Allah'a mahsustur. Ondan başka ilah yok sadece tek olarak o var onun ortağı da yok."**

Râvî diyor ki: Bu konuda şöyle söylediğini de zannediyorum: **"Evren tümüyle onundur. Her türlü eksiksiz övgüler ona aittir. O'nun her şeye gücü yeter. Ey Allah'ım senden bu gece ve sonraki gecelerin hayrını dilerim. Bu gece ve sonraki gecelerin şerrinden de sana sığınırım. Tembellikten ve ihtiyarlığın bunaklığından, Cehennem ve kabir azabından da sana sığınırım."** Sabaha çıktığında da aynen bu duâyı okurdu: **"Biz ve tüm evren Allah'ın sayesinde sabaha ulaştık eksiksiz övgüler Allah'adır..."** diye. (Müslim, Zikir: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Şu'be bu hadisi aynı senedle merfu olmaksızın İbn Mes'ûd'tan rivâyet etmiştir.

3391- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) ashabına duâ öğretir ve şöyle buyururdu: Sabahladığınızda şöyle deyin: **"Allah'ım senin izin ve yardımınla sabahladık ve akşamladık ve yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz, dönüşümüzde sanadır."**

Akşama çıktığınızda da aynı şekilde: **"Allah'ım senin izin ve yardımınla akşama çıktık ve sabahladık ve yine senin iznin ve yardımınla yaşar ve ölürüz, dönüşümüzde sanadır."** (İbn Mâce, Dua: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 14

> SABAH VE AKŞAM YAPILABİLECEK DUÂLAR

3392- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Bekir: Ey Allah'ın Rasûlül Sabah ve akşam söyleyeceğim bir şeyi bana öğret. Rasûlullah (s.a.v.) de şöyle buyurdu: De ki: **"Hiç kimsenin bilemeyeceği ve olup biten her şeyi bilen sensin. Gökleri ve yeri yaratan sensin. Her şeyin ve herkesin hayatını programlayan ve sahibi sensin. Senden başka gerçek ilah olmadığına ben şahıdlık ederim. Benliğimin şerrinden, şeytanın şerrinden ve şirkinden sana sığınırım."** Rasûlullah (s.a.v.): **"Sabah akşam ve yatağına uzandığında bunları söyle"** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 15

> SEYYİD-ÜL İSTİĞFAR DUÂSI NASILDIR?

3393- Şeddâd b. Evs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.): **"İstiğfar etmenin en güzelini sana öğreteyim mi?"** buyurdu ve: **"Allah'ım sensin benim Rabbim, senden başka gerçek ilah yok. Beni yarattın ben de senin kulunum. Ben gücüm yettiğince sana verdiğim sözüm ve senin va'din üzereyim. Yaptıklarımın şerrinden sana sığınırım. İşte verdiğin nimetlerle senin huzurundayım günahlanımla huzurundayım. Beni affet çünkü günahları ancak sen affedersin."** Sizden her kim bunu akşamleyin söyler sabaha varmadan da ölürse Cennet kendisine vâcib olur. Sabah söyler ve akşama varmadan da ölürse yine o kimseye Cennet vâcib olur. (Buhârî, Deavat: 27; Nesâî, İstiaze: 17)

© Tirmizî: Bu konuda Ebû Hüreyre, İbn Mes'ûd, İbn Ebza ve Büreyde'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Abdulaziz b. ebî Hazim, Zahid olan Ebû Hazim'in oğludur. Bu hadis değişik şekilde Şeddâd b. Evs'den de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 16

> YATAĞA GİRİLDİĞİNDE OKUNACAK DUÂ

3394- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Sana yatacağında söyleyeceğin bazı duâlar öğreteyim mi? Onları söylediğin gece ölürsen fitrat üzere tertemiz ölürsün, sabaha çıkarsan hayır kazanmış olarak sabahlamış olursun; "Allah'ım irademle sana teslim ettim yönümü sana çevirdim senden korkup seni isteyerek işlerimi sana bıraktım sırtımı sana dayadım senden kaçıp kurtulmak ancak sana dönmekle mümkündür. İndirdiğin kıtaba ve gönderdiğin peygambere iman ettim."** Berâ diyor ki: **"Ben gönderdiğin Rasûle dedim..."** Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) göğsüne vurdu ve: **"gönderdiğin peygambere"** de buyurdu. (Buhârî, Vudu: 27; Müslim, Zikir: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Berâ'dan değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Mansur b. Mu'temir, Sa'd b. Ubeyde'den, Berâ'dan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır. Fakat şu ilaveyi yapmıştır: **"Yatağına girdiğinde ve abdestli olduğun halde"**

Tirmizî: Bu konuda Rafi' b. Hadîç'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3395- Rafi' b. Hadîç (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: Sizden biriniz yatağına girince sağ yanı üzere yatıp şöyle desin: **"Allah'ım irademi sana teslim ettim yönümü sana çevirdim. Sırtımı sana dayadım. İşlerimi sana bıraktım. Senden kaçıp kurtulmak ancak sana dönmekle mümkündür. Senin kitabına ve elçine iman ettim."** O kişi bunu söylediği gece ölürse Cennete girer. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis Rafi' b. Hadîç rivâyeti olarak hasen garibtir.

3396- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), yatağına girdiğinde şöyle duâ ederdi: **"Bizi yedirip doyuran bizi içirip kandıran, ihtiyaclarımızı gideren ve bizi meskenlerimizde barındıran Allah'a hamdolsun. İhtiyaçlarını karşılayacak kimsesi olmayan ve bannak yeri olmayan nice kimseler vardır."** (Müslim, Zikir: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 17

➤ YATAĞA GİRİLDİĞİNDE OKUNACAK BAŞKA BİR DUÂ

3397- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Her kim yatağına girdiğinde üç kere: **"Kendisinden başka gerçek ilah bulunmayan daima diri ve başkasına ihtiyacı olmayan yüce Allah'tan bağışlanmamı ister, O'na tevbe edip O'na yönelirim."** Bu duâyı yaparsa Allah o kimsenin günahlarını denizin köpükleri kadar olsa da ağaçların yaprakları sayısı kadar olsa da, çöllerin kumları sayısı kadar olsa da, dünya günleri sayısınca olsa da bağışlar. (Müsned: 10652)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ancak bu şekliyle Vasafî Ubeydullah b. Velid'in rivâyeti olarak bilmekteyiz.

BÖLÜM: 18

➤ YİNE UYUYACAK KİMSENİN YAPACAĞI DUÂLARDAN

3398- Huzeyfe b. Yemân (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v), uyumak istediği zaman elini başının altına koyar ve şöyle derdi: **"Allah'ım kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru."** (Müsned: 22160)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3399- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), uyuyacağı zaman sağ elini yastık yapar ve şöyle derdi: **"Kullarını mahşerde kaldıracığın gün beni azabından koru."** (Müsned: 17742)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Sevrî bu hadisi Ebû İshâk'tan ve Berâ'dan rivâyet ederek ikisi arasında başka birini zikretmemiştir. Şu'be ise, Ebû İshâk'tan, Ebû Ubeyde'den ve bir başka kimseden ve Berâ'dan bize aktarmaktadır.

Şüreyk ise; Ebû İshâk'tan, Abdulah b. Yezîd'den ve Berâ'dan rivâyet etmektedir. İsrail ise bu hadisi Ebû İshâk'tan, Ebû Ubeyde'den ve Abdullah'tan benzeri şekilde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 19

> YATARKEN YAPILACAK DUÂLARDAN...

3400- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.): Herhangi birimiz yatacağında bize şöyle dememizi emrederdi: **"Allah'ım Ey göklerin ve yerlerin Rabbi, bizim ve her şeyin rabbi, taneyi ve çekirdeği yaran, Tevrat'ı, İncil'i ve Kur'an'ı indiren! Her şerhlin şerrinden sana sığınırım ki her şeyin iradesi senin elindedir. Önce sensin senden önce hiçbir varlık yoktur. Ahır olan sensinsenden sonra hiçbir varlık yoktur. Zahir olan sensin senin üzerinde hiçbir varlık yoktur. Bâtın sensin senin ötede hiçbir şey yoktur. Benim borçlanımı ödettir ve beni fakirlikten kurtar."** (Müslim, Zikir: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 20

> YATARKEN YAPILACAK DUÂ

3401- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **"Biriniz yatağından kalkıp tekrar oraya döndüğünde elbisesinin eteğiyle yatağın içersini üç kere çırpıp temizlesin çünkü kendisinden sonra o yerini kimin işgal ettiğini bilemez. Yattığı zamanda şöyle desin: Ey Rabbim senin adınla yatağa yanımı koydum ve senin vereceğin güç kuvvet ve izinle o yataktan yanımı kaldıracam. Eğer ruhumu tutarsan ona rahmet et. Şayet ruhumu alıp götüreceksen Salih kullarını muhafaza ettiğin yerde ruhunu muhafaza et."** Uyandığında da şöyle desin: **"Vücuduma sıhhat ve afiyet veren Allah'a hamdolsun. Ruhumu bana geri çeviren ibadet ve kulluk yapmama izin veren Allah'a hamdolsun."** (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikir: 17)

© Tirmizî: Bu konuda Câbir ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Ebû Hüreyre hadisi hasendir. Bazıları bu hadisi rivâyet edip şöyle demiştir: **"Elbisesinin bir parçasıyla yatağını çırpıp temizlesin."**

BÖLÜM: 21

> YATARKEN OKUNACAK SÜRELER HANGİLERİDİR?

3402- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), yatağına yatacağı zaman avuçlarını bir araya getirir onlara üfürerek o ikisi içersine İhlas, Felak ve Nas sûrelerini okur sonra o avuç içeriyle vücudunun ulaşabileceği kadar yerlerini sıvazlardı. Bu işe başından ve yüzünden başlar ve bunu üç sefer yapardı. (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 22

> YATARKEN BAŞKA HANGİ SÜRE OKUNUR?

3403- Ferve b. Nevfel (r.a.)'den rivâyete göre, Ferve, Peygamber (s.a.v.)'e geldi ve: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Yatağıma yattığımda söyleyeceğim bir şeyi bana öğret."** Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Kafirun sûresini oku, çünkü bu sûre kişiyi şirkten korur."** Şu'be dedi ki: Ebû İshâk bazı rivâyetlerde; **"Bu sûreyi oku"** diyor bazı rivâyetlerinde de: **"Bir kere oku"** diyor. (Ebû Dâvûd, Edeb: 27; Dârimî, Fedail: 17)

© Musa b. Hizam, Yahya b. Adem vasıtasıyla İsrail'den, Ebû İshâk'tan, Ferve b. Nevfel'den ve babasından rivâyet ederek **"Nevfel, Peygamber (s.a.v.)'e geldi..."** diyerek geçen hadisin manaca bir benzerini bize aktarmıştır ki bu rivâyet daha sağlamdır.

Tirmizî: Züheyr bu hadisi Ebû İshâk'tan, Ferve b. Nevfel'den ve babasından buradakine benzer şekilde rivâyet etmiştir. Bu rivâyet Şu'be'nin rivâyetinden daha uygun ve daha sağlamdır. Ebû İshâk'ın adamları bu hadiste karmaşıklığa düşmüşlerdir.

Bu hadis başka şekilde de rivâyet edilmiştir. Abdurrahman b. Nevfel babasından rivâyet etmiştir. Abdurrahman b. Ferve, Abdurrahman b. Nevfel'in kardeşidir.

3404- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.v.), Secde ve Mülk sûrelerini okumadan uyumazdı." (Dârimî, Fedail-ül Kur'ân: 27)

© **Tirmizî:** Aynı şekilde Süfyan ve başkaları bu hadisi Leys'den, Ebû'z Zübeyr'den, Câbir'den banzeri şekilde rivâyet etmişlerdir. Züheyr bu hadisi Ebû'z Zübeyr'den rivâyet ederek şöyle demektedir: Ebû'z Zübeyr'e bu hadisi Câbir'den işittin mi diye sordum. Şu karşılığı verdi: Câbir'den duymadım ancak Safvân'dan veya Safvân'ın oğlundan işittim. Şebabe de bu hadisi Muğire b. Müslim'den, Ebû'z Zübeyr'den, Câbir'den Leys'in hadisine benzer şekilde rivâyet etmiştir.

3405- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.v.), Zümer sûresi ve İsra sûrelerini okumadan uyumazdı." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Muhammed b. İsmail bana şöyle haber verdi: Ebû Lübabe'nin adı; Mervan olup Abdurrahman b. Ziyâd'ın azâdlı kölesidir. Ebû Lübabe, Âişe'den hadis işittir. Hammad b. Zeyd te ondan hadis dinlemiştir.

3406- İrbad b. Sariye (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: "Rasûlullah (s.a.v.), Müsebbihat denilen (Hadid, Haşr, Saff, Cuma, Teğabün ve A'lâ) sûrelerini okumadan uyumazdı ve şöyle buyururdu: Bu sûreler içersinde bin ayetten daha hayırlı bir ayet vardır." (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 23

➤ YATARKEN HERHANGİ BİR SÛRE DE OKUNABİLİR Mİ?

3407- Hanzeleoğullarından bir adam (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Şeddâd b. Evs'e bir yolculukta arkadaş olmuştum. O da şöyle demişti: "Dikkat et! Rasûlullah (s.a.v.)'in bize söylememizi emrettiği bir duâyı sana öğreteyim mi? **"Allah'ım işlerimde sebat isterim senden, Doğru yolda gayretli ve becerikli olmayı isterim senden, nimetlerine karşı şükür etmemi güzelce ibadet ve kulluk yapmayı isterim, doğru dil ve selamet bulan bir kalp isterim senden. Bildiğin her zararlı şeyin şerrinden sana sığınırım. Bildiğin her faydalı şeyin hayrını senden isterim. Bildiğin her bir günahımdan dolayı bağışlanma isterim senden. Şüphesiz sen kimselerin bilemeyeceği gaybı bilersin."** Şeddâd dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir Müslüman yatacağında Allah'ın kitabından bir sûre okursa Allah o kimse için bir meleş vekil kılar ve onu korumakla görevlendirir. Kalkacağı zamana kadar ona zarar verecek hiçbir şey ona yaklaşamaz."** (Müsned: 16509)

© **Tirmizî:** Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Cüreyri, Saîd b. İyas, Ebû Mes'ûd el Cüreyrî'dir. Ebû'l Alâ'nın ismi Yezîd b. Abdullah b. Şihhîr'dir.

BÖLÜM: 24

➤ UYUNULACAK ZAMANDA TESBİH, TAHMİD VE TEKBİR GETİRMEK

3408- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Fatıma, un öğütmekten dolayı ellerinin kabarmasından şikayette bulundu."** Ben de: **"Babana gıt ve bir hizmetçi iste"** dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Dikkat ediniz! İkinciniz için de hizmetçiden daha faydalı bir şeyi size göstereyim mi? Yatağınıza girdiğinizde otuz üç kere elhamdülillah, otuz üç kere subhanallah, otuz dört kere de Allahü ekber dersiniz."** Bu hadis buradakinden uzuncadır. (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikr: 17)

© **Tirmizî:** İbn Avn rivâyeti olarak bu hadis hasen garibtir.
Bu hadis değişik bir şekilde yine Ali'den rivâyet edilmiştir.

3409- Ali (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Fatıma ev işlerinden ve un öğütmekten dolayı ellerinin kabarmasından dolayı Rasûlullah (s.a.v.)'e şikayette gelmişti de Rasûlullah (s.a.v.): **"Sübhanallah, Allahuekber ve Elhamdülillah demeyi emretti."** (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikr: 17)

BÖLÜM: 25

➤ FARZ NAMAZLARIN SONUNDA YAPILACAK DUÂ VE TESBİHAT NEDİR?

3410- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İki özellik vardır ki kim bunlara devam eder ve müslümanca hayatını devam ettirerek ölürse Cennete girer. Dikkat edin bu iki şey çok kolaydır. Fakat bunları yapan çok azdır. Her namazın arkasından on sefer "sübhanallah" on sefer "Elhamdülillah" on sefer "Allahuekber" demek."** Rasûlullah (s.a.v.), bu on sayısını eliyle gösterdi. İşte bunlar günde beş vakit namazda söylendiği takdirde yüz elli eder. Allah iyiliklere bir'e on verdiği için terazide binbeşyüz eder. İkinci özellik: Yatacağınız zaman otuz üç **"Sübhanallah"** otuz üç **"Elhamdülillah"** otuz üç **"Allahuekber"** ki yüz eder. Bu dilde yüz fakat terazide bindir. Hangi biriniz bir gece ve gündüzde iki bin beş yüz günah işler? Bunun üzerine Ashab: **"Bu kadar şeyi, nasıl çekebiliriz"** dediler. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) buyurdu ki: Şeytan gelir ve namazdan çıkıncaya kadar o kimseyi falan kimseyi ve filan işi hatırlar der bu yüzden tesbih çekmeyi belki yapamaz yine yatacağında şeytan gelir uyuyuncaya kadar ona bazı şeyleri hatırlamaya devam eder de o kişide bunları söylemeden uyur kalır." (İbn Mâce, İkamet-üs Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Şu'be ve Sevrî bu hadisi Atâ b. Sâib'den rivâyet etmişlerdir. A'meş ise bu hadisi buradakinden kısa olarak rivâyet etmektedir.

Bu konuda Zeyd b. Sabit, Enes ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3411- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in tesbihi, parmaklarını sayarak çektiğini gördüm. (İbn Mâce, İkamet-üs Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis A'meş'in rivâyeti olarak hasen garibtir.

3412- Ka'b b. Ucre (r.a.)'den, Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: Farz namazların sonunda söylenmesi gereken bazı tesbihat vardır ki onları yapanlar zararda değillerdir. Her namazın arkasında otuz üç sefer **"Sübhanallah"** otuzüç sefer **"Elhamdülillah"** otuz dört sefer **"Allahuekber"** demek. (Müslim, Mesacid: 27; Nesâî, Sehv: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Amr b. Kays el Mülâf hafız ve güvenilen bir kimsedir. Şu'be bu hadisi Hakem'den merfu olmaksızın rivâyet etmiştir. Mansur b. Mu'temir ise Hakem'den merfu olarak rivâyet etmiştir.

3413- Zeyd b. Sabit (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Her farz namazın sonunda otuz üç kere **"Sübhanallah"** otuz üç kere **"Elhamdülillah"** otuz dört kere **"Allahuekber"** demekle emrolunduk. Ensâr'dan bir kişide rüyasında gördü ve şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.) size farz namazlardan sonra otuz üç sefer sübhanallah, otuzüç sefer elhamdülillah otuz dört seferde Allahuekber demeyi emretti mi? O da: **"Evet"** dedi. Ravi diyor ki: Bu sylan sonunda getireceğiniz tehlile beraber yimibeş de yapabilirsiniz. Ertesi gün bunu Rasûlullah (s.a.v.)'e haber verdi de Rasûlullah (s.a.v.): **"Öyle de yapabilirsiniz"** buyurdu. (Müsned: 20617)

BÖLÜM: 26

➤ GECELEYİN UYANAN KİMSENİN YAPACAĞI DUÂ

3414- Ubâde b. Sâmit (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Her kim geceleyin herhangi bir sebeple uyanır da şu duâyı yaparsa duâsı mutlaka kabul edilir. **"Allah'tan başka gerçek ilah yoktur. Ancak tek ilah olan Allah vardır. Onun ortağı da yoktur. Her şey onundur ve onun her şeye gücü yeter. O Allah'ı her türlü noksanlıktan tenzih edip büyük kabul ederim. Her türlü eksiksiz övgüler ona aittir. Ondan başka hiçbir gerçek ilah yoktur. Ancak o vardır. O Allah en büyüktür. Her türlü güç ve kuvvet onundur"** der ve sonra: **"Rabbim beni bağışla der veya dilediği duâyı yaparsa duâsı kabul olunur. Sonra biraz daha gayret edip abdest alır ve namaz kılar sa namazı da mutlaka kabul edilir."** (Buhârî, Cuma: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

3415- Mesleme b. Amr (r.a.), şöyle demiştir: Umeyr b. Hani denilen kişi her gün bin secde ederek namaz kılar ve yüzbin tesbih çekerdi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

BÖLÜM: 27

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN GECELEYİN ENÇOK SÖYLEDİĞİ SÖZLER HANGİSİDİR?

3416- Rabia b. Ka'b el Eslemî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in kapısının yanında geceler ve onun abdest suyunu verirdim. Geceleyin uzun zaman boyunca: **"Semlallahü lîmen hamîdeh: Allah kendisini öven ve hamdeden kimsenin bu sözünü de diğer tüm sözlerini işittiği gibi işitti ve işitmektedir."** Sözü ile **"Elhamdülillah rabbi alemin (Eksiksiz tüm övgüler alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur)"** Sözü uzun süre söylediğini işitirdim. (Müslim, Salat: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 28

> UYUMAK İSTEYEN NASIL DUÂ ETMELİ?

3417- Huzeyfe b. Yemân (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.), uyumak istediğinde: **"Allah'ım senin isminle ölür ve dirilirim. (uyur ve uyanırım) Uyandığında ise: "Benim canımı aldıktan sonra diriltir (uyuduktan sonra uyandıran) Allah'a hamdolsun. Ölümünden sonra dirilip dönüşümüz onun huzurudur."** (Buhârî, Deavat: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 29

> RASÛLULLAH (S.A.V.), GECE NAMAZA KALKTIĞINDA NASIL DUÂ EDERDİ?

3418- Abdullah b. Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), gece namaza kalktığına şöyle derdi: **"Allah'ım sana hamdolsun sen göklerin ve yerin nurusun tüm övgüler sana mahsustur. Gökleri ve yerleri ayakta tutan sensin övülmeye layık olan sadece sensin. Sen göklerin ve yerin ve her ikisi arasındaki tüm şeylerin hayatlarını düzene koyarsın. Sen gerçek ilahsın senin va'din de mutlaka gerçekleşecektir. Sana kavuşmakta mutlaka olacaktır. Cennet gerçektir. Cehennem gerçektir. Kıyamet muhakkak gerçekleşecektir. Allah'ım tüm irademi sana teslim ettim sana inandım sana güvenip dayandım ve daima sana yöneliyorum senin verdiğin güç ve kuvvetle düşmanlarla mücadele ediyorum ve sadece senin hükmüne müracaat ediyorum. İşlediğim ve işleyeceğim gizli ve açık tüm günahlarımı bağışla. Benim kulluk yapacağım tek ilahım sensin senden başka ilah yoktur."** (Buhârî, Cuma: 27; Müslim, Salat-ül Müsafirin: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis değişik şekilde de İbn Ömer'den rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 30

> RASÛLULLAH (S.A.V.), GECE NAMAZINDAN SONRA NASIL DUÂ EDERDİ?

3419- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in gece namazından sonra şöyle dediğini işittim: **"Allah'ım senin katından öyle bir rahmet istiyorum ki o rahmet vasıtasıyla kalbimi doğru yoluna iletisin, işlerimi toplayasın, dağınıklıklarımı düzene koyasın, iç alemimi düzenleyesin ve dış alemimi onunla düzeltesin amellerimi onunla tertemiz edesin. Doğruluğu bana ilham edesin ve benim yakınlığımı kendine çekeceğin ve beni her türlü kötülükten koruyacağın bir rahmet istiyorum senden. Allah'ım bana yakîni bir iman ver ki kendisinden sonra bir küfür olmasın Dünyada ve ahirette senin ikramına erebileceğim bir rahmet ver. Allah'ım senden hüküm ve bağış gününde kurtulmayı, şahidlerin derecelerine çıkmayı, mutlu kimselerin yaşantısını ve düşmanlara karşı senden yardım isterim. Allah'ım ihtiyaçlarımı sana arz ediyorum. Görüşüm kısa amelim zayıf olsa da senin rahmetine muhtacım. Ey Tüm işlerin hakimi ve tüm gönüllere**

şifa veren denizleri birbirine karışmaktan koruduğun gibi beni de Cehennem azabından ve Cehennem'de vâveylâyı koparmaktan ve kabir azabından korumanı isterim. Allah'ım görüşüm kısa da olsa, niyetimle ulaşamasam bile istemeyi beceremesem bile kullarımdan birine vaat ettiğin veya kullarımdan birinin ulaştığı bir hayır varsa ondan istiyorum senden Ey Alemlerin Rabbi! İsteyip te ulaşamadığım her türlü rahmetini istiyorum senden. Ey Allah'ım sen sağlam şeriat ve sistemin sahibisin. Dosdoğru işlerin sahibi sensin. Ceza ve tehdid gününde senden emniyetli sonsuzluk gününde de Cennet isterim. Sana yakın olan kimselerle, şehidlerle rûkû' ve secdelere kapananlarla, sözlerini tutan mü'minlerle birlikte sen merhametli ve kullarını seven ve sevilensin, sen dilediğini yaparsın. Allah'ım bizi hıdayete götüren ve hıdayet üzere olanlardan eyle, sapıklığa düşenlerden eyleme. Dostların için dost olanlardan, düşmanların için de düşman olanlardan eyle ki senin sevginle seni seveni sevelim. Sana karşı gelene senin düşmanlığınla bizde karşı çıkalım. Allah'ım duâmız budur. Kabul etmek sana aittir. Gayretimiz bundan ibaret olup sana güvenip dayanmamızdır.

Allah'ım benim kabrimi nurlandır, kalbimi nurlandır, altımdan üstümden nur ver, gözüme kulağıma nur ver saçımı başımı nurlandır, derimde ve etime nur ver, kanımda ve kemiklerimde nur ver. Allah'ım nurumu büyüt ve artır. Bana nur ve benim için bir nur yarat. Her türlü güç ve kuvvete bürünen Allah'ım seni her türlü eksik şeylerden tenzih ederim. Büyüklük ve ikram sahibi olan Rabbinizi her türlü eksiklikten tenzih ederim. Tenzih edilmeye sadece kendisi layık olan zatı tenzih ederim. Bol bol bağış ve nimetlerin sahibini tenzih ederim. Yücelik ve ikramların sahibini tenzih ederim. Celal ve ikram sahibi Allah'ı her türlü eksikliklerden tenzih ederim." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garib olup sadece İbn ebî Leylâ'nın rivâyetiyle bu şekliyle bilmekteyiz.

Şu'be ve Sûfyân es Sevrî bu hadisin bir kısmını Seleme b. Küheyl'den, Küreyb'den ve İbn Abbâs'tan rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 31

➤ GECE NAMAZINA BAŞLARKEN NASIL DUÂ EDİLİR?

3420- Ebû Seleme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âişe (r.anha)'ya Rasûlullah (s.a.v.) gece namazına hangi duâ ile başlardı diye sordum, Âişe'de dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) gece namazına kalktığına namazına şu duâ ile başlardı: (Bizim bugün sübhaneke diye okuduğumuz duâ yerine okuduğu duâ) **"Allah'ımı Ey Cebrail, Mikail ve İsrail'in rabbi, ey göklerin ve yeryüzünün yaratıcısı, herkesin bilemeyeceği gayb denilen bilgileri ve bilinen her şeyi bilen Allah'ım. Kulların anlaşmazlığa düştükleri her konuda aralarında sen hüküm vereceksin. Doğru diye ortaya atılan tüm ihtilaflardan beni uzak tut ve izninle doğruya ilet. Çünkü sen dosdoğru yolun sahibisin."** (Müslim, Salat-ül Müsafirin: 27; Nesâî, Kıyam-ül Leyl: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 32

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.), NAMAZ KILMAYA BAŞLARKEN NASIL DUA EDERDİ?

3421- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), namaza kalktığı zaman şöyle derdi: **"Yönümü, yerleri ve gökleri yaratan Allah'a samimi bir şekilde yönelttim. Ve ben müşriklerden değilim. Benim namazım ve tüm kulluklarım, ölümüm ve diriliğim Alemlerin rabbi olan Allah içindir. Onun hiçbir ortağı yoktur. Böyle olmam bana emredildi ve ben Müslümanlardanım. Allah'ım hükümdar sensin, senden başka hükümdar yoktur. Sen benim hayatımı programlayansın. Ben de senin kulunum. Ben nefsiye zulmettim, günahlarımı itiraf ettim. Benim tüm günahlarımı bağışla gerçekten günahları bağışlayan sensin. Beni en güzel ahlaklı olmaya yönelt gerçekten sen ahlakın en güzeline yöneltirsin Benden kötülükleri gider çünkü kötülükleri ancak sen giderirsin. Sana iman ettim sen ne yüce ve ne büyüsun, senden bağışlanma diler ve sana yönelirim. Rükû'a vardığında ise şöyle derdi: "Allah'ım sadece senin önünde eğildim sana inandım irademi sana teslim ettim. Kulağım gözüm illiklerim kemiklerim ve tüm sınırlarım sana olan sevgi ve korku ile saygı halindedir."** Başını rükû'dan kaldırdığı anda ise şöyle derdi: **"Ey Rabbim gökler, yerler ve her ikisi arasındaki mesafeler dolusu derdi. Ve dilediğin şeyler dolusu kadar hamd sanadır."** Secdeye vardığında ise: **"Allah'ım sadece sana secde ettim, sana inandım, irademi sana teslim ettim. Yüzüm, kendisini yaratıp şekil veren kulak ve göz verene secde etti. Her şeyi en güzel şekliyle yaratan Allah güzellerin güzeli ve ne mübarektir."** Sonra teşehhüd oturumu ve selam arasında da şöyle derdi: **"Allah'ım öne alıp işlediğimi ve ertelediğimi, gizli ve aşkar olarak yaptığımı senin benden daha iyi bildiğin günahlarımı bağışla, öne geçiren ve geri bırakan sensin senden başka gerçek ilah yoktur."** (Nesâî, İftitah: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3422- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) namaza kalktığı vakit şöyle derdi: **"Yüzümü yerleri ve gökleri yaratana samimi olarak yönelttim ve ben müşriklerden değilim. Muhakkak ki benim namazım ve tüm ibadetlerim yaşamam ve ölümüm, alemlerin rabbi olan Allah içindir. Onun ortağı yoktur. Ben bu şekilde söylemek ve yaşamakla emrolundum. Ve ben Müslümanlardanım. Allah'ım hükümdar sensin senden başka gerçek ilah yoktur. Sen benim Rabbimsin ben de senin kulunum ben benliğime zulmettim, günahımı itiraf ettim. Tüm günahlarımı affet senden başka günahları bağışlayacak kimse yoktur. Ancak sen varsın. Beni en güzel ahlaka ulaştır. Senden başka güzel ahlaka ulaştıracak yoktur. Kötülükleri benden uzaklaştır. Senden başka kötülükleri uzaklaştıracak kimse yoktur. Her türlü emrine hazır vaziyetteyim. Senden başkasına kul**

köle olmam! Bütün hayırlar senin elindedir. Kötülükler senden değildir. Ben senin sayende varım ve sana dönmüşüm. Sen ne ulusun ve ne yücesin. Senden günahlarımın bağışlanmasını diler ve sana yönelirim.” Rükû’a vardığında ise şöyle derdi: “Allah’ım sadece senin önünde eğildim sana iman ettim irademi sana teslim ettim. Kulağım gözüm sınırlarım ve kemiklerim sana olan sevgi ve korku ile saygı halindedir.” Rükû’dan doğrulunca ise şöyle derdi: “Allah’ım gökler ve yerler dolusu ve ikisinin arasındaki mesafeler dolusu ve dilediğin şeyler dolusu kadar hamd ve övgüler sana mahsustur.” Secdeye vardığında ise: “Allah’ım sadece sana secde ettim sana inandım irademi sana teslim ettim. Yüzüm kendisini yaratıp şekil veren kulak ve göz verene secde etti. Her şeyi en güzel şekliyle yaratan Allah, güzellerin güzeli ve ne mübarektir.” Sonra teşehhüd oturumu ve selam arasında da şöyle derdi: “Allah’ım, öne alıp işlediğimi ve ertelediğimi, gizli ve aşkâr olarak yaptığımı ve aşırı giderek işlediğim tüm günahlarımı ve senin benden daha iyi bildiğin günahlarımı affet bağışla. Öne geçiren ve geri bırakan sensin. Senden başka gerçek ilah yoktur, ancak sen varsın.” (Nesâî, İftitah: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3423- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)’den rivâyet edilmiştir: Rasûlullah (s.a.v.), farz namazı kılmak için kalktığında ellerini omuz hizasına kadar kaldırır, okumasını bitirince aynı şekilde ellerini omuz hizasına kadar kaldırır. Rükû’dan kalktığı zaman da aynısını yapardı. Oturduğu anda hiçbir şekilde elini kaldırmazdı iki secdeyi yaptıktan sonra kıyama kalkacağında aynı şekilde ellerini kaldırır ve tekbir alırdı. Tekbirden sonra namaza başlarken şu duâ ile başlardı: “Yüzümü gökleri ve yeri yaratan Allah’a samimi olarak yönelttim ben müşriklerden değilim. Benim namazım tüm kulluğum hayatım ve ölümüm alemlerin rabbi olan Allah içindir. Onun hiçbir ortağı yoktur. Ben böyle söylemek ve yaşamakla emrolundum ve ben Müslümanlardanım. Allah’ım sen gerçek hükümdarsın. Senden başka gerçek ilah yoktur ancak sen varsın seni her türlü eksiklikten tenzih ederim. Benim Rabbim sensin ben senin kulunum benliğime zulmettim. Günahımı itiraf ediyorum. Günahlarımın tümünü bağışla çünkü senden başka günahları bağışlayacak kimse yoktur. Beni en güzel ahlaka yönelt senden başka güzel ahlaka yöneltecek yoktur. Kötülükleri benden uzaklaştır, senden başka kötülükleri uzaklaştıracak yoktur. Her türlü emrine hazır vaziyetteyim senden başkasına kul köle olmam ben senin sayende varım ve sana dönmüşüm senden kurtuluş ve kaçış ancak sana dönmekle mümkündür. Senden bağışlanmamı ister ve sana yönelirim.” Sonra Kur’ân’dan dilediği kadar okurdu. Rükû’a vardığında ise şöyle derdi: “Allah’ım sadece senin önünde eğilirim, Sana iman eder irademi sana teslim ederim Sen benim hayatımı programa alansın. Kulağım gözüm illiklerim ve kemiklerim sana olan sevgi ve korku ile saygı halindedir. Sen

tüm âlemlerin rabbisin.” Rukû’dan başını kaldırdığında ise şöyle derdi: **“Allah, kendisini öven ve hamdeden kimsenin bu sözünü de diğer tüm sözlerini işittiği gibi işitti ve işitmektedir”** der ve şunu ilave ederdi: **“Allah’ım, Ey Rabbimizi Gökleri ve yer dolusu ve dilediğin şeyler dolusu kadar hamd sanadır.”** Secdeye vardığında ise: **“Ey Allah’ım sadece sana secde ederim sana inanırım irademle sana teslim ederim. Benim Rabbim sensin yüzüm beni yaratan bana göz kulak verene secde etti. her şeyi en güzel şekliyle yaratan Allah güzellerin güzeli ve ne mübarektir.”** Namazını bitirip namazdan ayrılacağına ise şöyle derdi: **“Allah’ım öne alıp işlediğimi ve ertelediğimi gizli ve açık olarak yaptığım tüm günahlarımı bağışla. Benim gerçek ilahım sensin, senden başka gerçek ilah yoktur.”** (Nesâî, İftitah: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Şâfi ve bazı arkadaşlarımızın uygulaması bu hadise göredir.

Tirmizî: Ahmed bu görüşte değildir. Ebû İsmail et Tirmizî, Muhammed b. İsmail b. Yusuf’dan işittim şöyle diyordu: Süleyman b. Dâvûd el Haşimî’den işittim şöyle diyordu: Bu hadisi zikretti ve şöyle dedi: Bu rivâyet bizim yanımda Zührî’nin, Sâlim’den, babasından rivâyeti gibi muteberdir.

BÖLÜM: 33

➤ SECDE AYETLERİ OKUNDUĞUNDA NE SÖYLENİR?

3424- İbn Abbâs (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)’e geldi ve şöyle dedi: Bu gece rüyamda kendimi namaz kılar durumda gördüm. Ben secde ettiğimde ağaç ta benim secdeme uyararak secde etti. Ağacın şöyle dediğini işittim: **“Allah’ım bu secdeden dolayı bana katından sevap yaz secde sebebiyle benden günahımı kaldır. Onları katında bana azık olması için sakla, onu kulun Dâvûd’tan kabul ettiğin gibi benden de kabul et.”** İbn Cüreyc şöyle dedi: Deden (Ubeydullah b. Yezîd) İbn Abbâs’tan naklen bana dedi ki: **“Peygamber (s.a.v.), secde ayetini okudu ve secde etti.”** İbn Abbâs diyor ki: **“Rasûlullah (s.a.v.)’in o esnada adamın anlattığı ağacın söylediği gibi söylediğini işittim.”** (İbn Mâce, İkamet-üs Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Bu konuda Ebû Saîd el Hudrî’den de hadis rivâyet edilmiştir.

3425- Âişe (r.anha)’dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), geceleyin Kur’ân’dan secde ayetini okuduğunda şöyle derdi: **“Yüzüm kendisini yaratana, güç ve kuvvetiyle kulak ve göz verene secde etti.”** (Nesâî, Tatbik: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 34

➤ EVDEN ÇIKARKEN OKUNACAK DUÂ

3426- Enes b. Mâlik (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: “Her kim evinden çıktığında: **“Allah’ın adıyla Allah’a güvendim, Allah’a dayandım çaba ve güç gösterebilmemiz ancak Allah’ın izniyledir”** derse kendisine: **“İhtiyaçlarının karşılandı koruma altına alındın”** denilir ve şeytan o kimseden uzaklaşır. (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 35

➤ EVDEN ÇIKARKEN OKUNACAK DEĞİŞİK BİR DUÂ

3427- Ümmü Seleme (r.a.)'den rivâyete göre: Peygamber (s.a.v), evinden çıkarken şöyle duâ ederdi: **"Allah'ın adıyla... Allah'a güvenip Allah'a dayandım. Ey Allah'ım hak yolundan ayağımın kaymasından sapıklığa düşmekten zulmetmekten ve zulme uğramaktan, cahillik etmekten ve bize karşı cahillik edilmesinden sana sığınırım."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 36

➤ ÇARŞIYA GİRERKEN OKUNACAK DUÂ

3428- Muhammed b. Vâsi (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mekke'ye geldiğimde kardeşim Sâlim b. Abdullah b. Ömer'le karşılaşmışım, babasından ve dedesinden aktararak Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu söyledi: Her kim çarşıya girdiğinde şöyle derse: **"Allah'tan başka gerçek ilah yoktur. Sadece o vardır, O'nun ortağı yoktur. Saltanat onundur. Hamd ona mahsustur, hayat veren ve öldüren O'dur. Kendisi tek ölümsüz olandır ve her zaman diridir. Tüm hayırlar onun elindedir ve o her şeye güç yetirendir."** Allah bunu söyleyen kimseye milyon kere sevap yazar, milyon günahını siler ve derecesini milyon kere yükseltir. (İbn Mâce, Ticarat: 27)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

Zübeyr ailesinin kahramanlarından. Amr b. Dinar, Sâlim b. Abdullah'tan bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

3429- Sâlim b. Abdullah'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim çarşıda Allah'tan başka gerçek ilah yoktur, O tektir, O'nun ortağı yoktur, saltanat onundur, hamd O'na mahsustur, hayat veren ve öldüren O'dur. Kendisi ölümsüz olup daima diridir. Tüm hayırlar O'nun elindedir ve O'nun gücü her şeye yeter"** derse, Allah ona bir milyon sevap yazar, milyon günahını siler ve Cennet'te ona bir köşk inşa eder. (İbn Mâce, Ticarat: 27)

© Tirmizî: Amr b. Dinar, Basralı bir ihtiyardır. Bazı hadisçiler kendisi hakkında ileri geri konuşmuşlardır.

BÖLÜM: 37

➤ HASTALIK ANINDA SÖYLENECEK DUÂ

3430- Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre (r.anhüma)'dan rivâyet edilmiştir: **"Kim Allah'tan başka gerçek ilah yoktur, Allah en büyüktür derse Rabbi onu doğrular ve: "Benden başka ilah yoktur ancak ben varım ve ben en büyüğüm" der. Kul: "Allah'tan başka gerçek ilah yoktur ancak Allah vardır ve o tektir" deyince Allah: "Benden başka gerçek ilah yoktur, ancak tek olan ben varım" der. Kul: "Allah'tan başka gerçek ilah yoktur tek olan Allah vardır onun ortağı yoktur" derse Allah: "Benden başka gerçek ilah yoktur tek olan ben varım" der. Kul: "Allah'tan başka gerçek ilah yoktur, saltanat O'nundur, hamd O'na mahsustur" derse Allah:**

"Benden başka gerçek ilah yok ben vanm, saltanat benimdir, hamd benim hakkımdır" der. Kul: Allah'tan başka gerçek ilah güç, kuvvet sadece Allah'a aittir" derse Allah: "Benden başka gerçek ilah yok ben vanm, güç kuvvet benimdir" der. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: "Her kim bunu hastalandığında söyler ve sonra ölürse Cehennem ateşi onu yiyemez." (İbn Mâce, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Şu'be bu hadisi Ebû İshâk'tan, Eğar, Ebû Müslim'den, Ebû Hüreyre'den ve Ebû Saîd'den bu hadisin mana olarak bir benzerini merfu olmaksızın rivâyet etmektedir. Aynı şekilde Bûndar da, Muhammed b. Cafer'den ve Şu'be'den bu şekilde bize bu hadisi aktarmıştır.

BÖLÜM: 38

➤ ÖZÜRLÜ VE SAKAT BİR KİMSE GÖRÜLDÜĞÜNDE NE SÖYLENİR?

3431- Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Kim özürlü ve sakat birini görünce: Sana verdiği bu musibetten beni affiyette kılan ve beni birçok yarattıklarına karşı üstün kılan ve nimetlerle donatan Allah'a hamdolsun" derse yaşadığı sürece o dertten kurtulmuş olur. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Zübeyr ailesinin itimatlı kimsesi olan Amr b. Dinar, Basralı bir ihtiyardır. Hadis konusunda pek sağlam biri değildir. Bazı hadisleri Sâlim b. Ömer'den tek başına rivâyet etmiştir. Ebû Cafer, Muhammed b. Ali'den şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Özürlü kimseyi gördüğü zaman Allah'a sığınır bunu içinden yaparlar özürlü kimseye duyurmaz."

3432- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Her kim özürlü bir kimseyi görünce: Sana verdiği bu dertten beni affiyette kılan ve beni birçok yarattıklarına karşı üstün kılan ve nimetlerle donatan Allah'a hamdolsun" derse o dert onun başına gelmez. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle garibtir.

BÖLÜM: 39

➤ BİR TOPLANTIDAN KALKIĞI ZAMAN OKUNACAK DUÂ

3433- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Her kim bir toplantıda oturup orada fazla boş sözler konuşursa o toplantıdan kalkmazdan önce: Allah'ım seni hamdinle tesbih ederim. Senden başka ilah olmadığına ancak senin gerçek ilah olduğuna şahidlik ederim. Senden bağışlanmayı ister tevbe eder sana yönelirim" derse o toplantıda meydana gelen hataları bağışlanır. (Müsned: 10012)

© Tirmizî: Bu konuda Ebû Berze ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garib sahihtir. Onu Süheyl'in rivâyeti olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

3434- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir toplantıda Rasûlullah (s.a.v.)'in kalkmazdan önce yüz kere şu duâyı yaptığı sayılırdı: **"Rabbim beni bağışla tevbe mi kabul buyur şüphesiz sen tevbeleri kabul eden ve günahları bağışlayansın."** (İbn Mâce, Edeb: 27)

© İbn ebî Ömer, Sûfyân vasıtasıyla Muhammed b. Suka'dan bu senedle mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 40

➤ SIKINTILI ANLARDA OKUNACAK DUÂ

3435- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), sıkıntılı anlarda şöyle duâ ederdi: **"Allah'tan başka gerçek ilah yoktur o yücedir ve halimdir. Allah'tan başka gerçek ilah yoktur. O büyük arşın sahibidir. Allah'tan başka gerçek ilah yoktur. Göklerin ve yerin Rabbi odur, kerim olan arşın da rabbidir."** (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikr: 17)

© Muhammed b. Beşşâr, İbn ebî Adıyy vasıtasıyla Hişâm'dan, Katâde'den, Ebû'l Âliye'den, İbn Abbâs'tan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu konuda Ali'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3436- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.)'i bir iş üzdüğü zaman başını göğe kaldırır: **"Ulu Allah'ımı Seni her türlü eksikliklerden tenzih ederim"** derdi. Var gücüyle duâ ettiğinde ise: **"Ey diri olan ey var kılıp diri tutan Allah'ım"** derdi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 41

➤ BİR YERDE KONAKLAYAN KİMSENİN YAPACAĞI DUÂ

3437- Havle binti Hakîm es Sülemye (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Her kim bir konaklama yerine iner de şu duâyı okursa oradan ayrılincaya kadar kendisine hiçbir şey zarar veremez: **"Allah'ın yarattığı mahlukatın şerrinden, Allah'ın eksiksiz tam ayetlerine sığınırım."** (Müslim, Zikr: 27; İbn Mâce, Tıp: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Mâlik b. Enes bu hadisi kendisine Yakup b. Abdullah b. Eşec'den nakledilmiş olarak rivâyet etmekte ve yaklaşık olarak bu şekilde bize aktarmaktadır.

Yine bu hadis İbn Aclan vasıtasıyla Yakub b. Abdullah b. Eşec'den rivâyet edilmiştir ki Yakup bu rivâyetinde: **"Saîd b. Müseyyeb'den ve Havle'den"** demektedir.

Tirmizî: Leys'in hadisi rivâyet olarak İbn Aclan'ın rivâyetinden daha sağlamdır.

BÖLÜM: 42

➤ YOLCULUĞA ÇIKILDIĞI ZAMAN YAPILACAK DUÂ

3438- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) sefere çıktığı ve binitine bindiği zaman parmağıyla işaret eder -Şu'be parmağıyla işaret etti- ve şöyle derdi: **"Allah'ım yolculuk boyunca arkadaşımız sensin. Çoluk çocuğumuzu da sana emanet ederiz. Allah'ım bizi nasihatlerinle birlikte kıl. Bizi emniyet içersinde memleketimize geri çevir. Allah'ım"**

bize mesafeleri kısalt, yolculuğumuzu kolay kıl. Allah'ım yolculuğun sıkıntılarından sana sığınırım ve dönüşün zorluklarından ve kötülüklerinden de sana sığınırım.” (Nesâî, İstiaze 27)

© **Tirmizî:** Bu hadisi sadece İbn ebî Adiyy'in, Süveyd'den nakletmesi ile bilmekteyiz. Süveyd b. Nasr Abdullah b. Mübarek vasıtasıyla Şu'be'den aynı senedle mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre rivâyeti olarak bu hadisi hasen garibtir. Bu hadisi sadece İbn ebî Adiyy'in, Şu'be'den rivâyetiyle bilmekteyiz.

3439- Abdullah b. Sercîs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), bir yolculuğa çıktığında şöyle derdi: **“Allah'ım yolculukta arkadaş sensin çoluk çocuğumuza da sen vekilsin. Allah'ım yolcuğun sıkıntılarından sana sığınırım. Dönüşün zorluklarından ve kötülüklerinden de sana sığınırım. Allah'ım yolculuğumuzda bizim arkadaşımız ol çoluk çocuğumuza da vekil ol, bolluktan sonraki darlıktan, mazlumun bedduâsından, mal ve çoluk çocukta kötü görüntü ve kötü neticelerden sana sığınırım.”** (Müslim, Hac: 27; İbn Mâce, Duâ: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: **“Varlıktan sonra yokluktan”** diye de rivâyet edilmektedir. **“Varlıktan veya bolluktan sonra yoksulluk”** sözlerinin manasında her ikisinin de ayrı bir tefsiri vardır. İmandan küfre dönüş veya itaatten günaha dönüş olduğu da söylenmektedir. Yani iyi bir şeyden kötü bir şeye dönüş kastedilmektedir.

BÖLÜM: 43

➤ YOLCULUKTAN DÖNÜLDÜĞÜNDE OKUNACAK DUÂ

3440- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), bir seferden döndüğünde şöyle derdi: **“Dönenler, tevbe edenler, İbadet edenler ve Rabbimize hamdedenleriz.”** (Müsned: 17746)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Servî bu hadisi Ebû İshâk vasıtasıyla Berâ'dan rivâyet etmekte ve hadisin senedinde Rabi' b. Berâ'yı zikretmemektedir.

Şu'be'nin rivâyeti daha sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda İbn Ömer, Câbir, Enes ve Abdullah b. Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3441- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **“Peygamber (s.a.v.), bir yolculuktan döndüğü vakit şehrin binaları gözüne görünmeye başladığı vakit orduyu hızlandırdı. Eğer bir binittin üzerinde ise Medîne sevgisinden dolayı binittini hızlandırdı.”** (Buhârî, Hac: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 44

➤ BİR KİMSEYİ UĞURLARKEN YAPILACAK DUÂ

3442- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir kişiyi uğurlayacağı zaman onun elini tutar, o kişi peygamberin elini bırakmadıkça elini bırakmaz ve şöyle duâ ederdi: **“Dinini, Allah'a olan sorumluluğunu ve işlerinin sonunun iyi olmasını Allah'a emanet ederim.”** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle garibtir.

Bu hadis değişik bir şekilde de yine İbn Ömer'den rivâyet edilmiştir.

3443- İbn Ömer: Yolculuğa çıkmak isteyen bir kimseye şöyle derdi: **"Yaklaş bana seni Rasûlullah (s.a.v.)'ın bizi uğurladığı gibi uğurlayayım; Dinini, Allah'a olan sorumluluğunu ve işlerinin sonunun iyi olmasını Allah'a emanet ederim."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Sâlim rivâyeti olarak bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 45

> YOLA ÇIKACAK KİMSEYE RASÛLULLAH (S.A.V.)

NASIL HAYIR DUÂ ETMİŞTİ?

3444- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e geldi ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben yolculuğa çıkmak istiyorum bana hayır duâ et. Rasûlullah (s.a.v.)'de: **"Allah azığını takva etsin yani her zaman ve yolculuk boyunca yolunu Allah'ın mesajıyla bulmaya çalış."** Adam biraz daha bir şeyler söyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah günahını bağışlasın"** buyurdu. Adam: **"Anam babam senin uğruna feda olsun biraz daha bir şeyler söyle"** deyince Rasûlullah (s.a.v.): **"Nerede olursan ol. Allah sana hayrı kolay getirsin."** (Dârimî, İstizan: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 46

> YOLCULUĞA ÇIKAN KİMSEYE RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN DEĞİŞİK BİR DUÂSI

3445- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, adamın biri: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Ben yolculuğa çıkmak istiyorum. Bana tavsiyede bulun"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'a karşı sorumluluk bilincini elden bırakma her türlü yüksek yerlere çıkarken tekbir getir."** Adam dönüp gidince Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ım yeryüzünü dür uzakları yakın eyle ve yolculuğunu kolay kıl."** (İbn Mâce, Cihâd: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 47

> BİNİTE BİNERKEN NE OKUNUR?

3446- Ali b. Rabia (r.a.)'dan rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Ali (r.a.)'yi gördüm, binmesi için kendisine bir binit getirilmişti. Ayağını üzengiye koyduğu an üç sefer **"Bismillah"** dedi. Bineğin sırtına oturup doğrulunca da **"Elhamdülillah"** dedi ve Zuhurf sûresi 13. 14. ayetini okudu: **"Bize bu binit veren Allah ne yücedir. O bu imkanı bize vermeseydi biz onu kullanamazdık. Doğrusu dönüp dolaşıp yine ona varacağız."** Sonra üç sefer **"Elhamdülillah"** dedi. Üç sefer **"Allahuekber"** dedi ve şu duâyı okudu: **"Ey Rabbim ne yücesin sen. Ben kendime zulmettim beni bağışla. Günahları bağışlayan sadece sensin sen."** Sonra güldü bunun üzerine ben: Ey Mü'minlerin emiri neden güldün? Şöyle dedi: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i"**

görmüştüm benim yaptığımı yaptı ve gülümsedi. Ben de niçin güldün? Ey Allah'ın Rasûlül" dedim. Şöyle buyurdu: Allah kulunun: "Rabbim günahlarımı bağışla günahları senden başkası bağışlayamaz" demesinden hoşlanır. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 17)

© Tirmizî: Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3447- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: Peygamber (s.a.v), yolculuğa çıkacağında binitine biner üç sefer tekbir getirir ve Zuhur sûresi 13-14. ayetlerini okurdu: **"Bize bu binit verene Allah ne yücedir. O bu imkanı bize vermeseydi biz onu kullanmazdık doğrusu dönüp dolaşıp yine ona varacağız."** Sonra şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım bu yolculuğumda senden sana itaat ve kullukta yine sana karşı sorumluluk bilinci içerisinde olmayı dilerim. Razi olacağım amelleri yapmayı dilerim. Allah'ım yolculuğumuzu kolay getir. Uzakları yakın eyle. Yolculuğumuzda arkadaşımız sensin çoluk çocuğumuz hakkında da vekil sensin. Allah'ım bu yolculuğumuzda da bize arkadaş ol. Çoluk çocuğumuz hakkında da vekillimiz ol."** Yolculuk bitip evine döneceğinde de şöyle dedi: **"Dönüyoruz İnşallah hatalarımıza tevbe ediyoruz. Sadece Rabbimize hamdediyoruz."** (Müslim, Hac: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 48

➤ DUÂLARI KABUL GÖREN ÜÇ KİŞİ KİMLERDİR?

3448- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Kabul edilecek üç duâ vardır: **"Mazlum, haksızlık gören kimse, misafir ve yolculuk yapan kimse, anne babanın çocuğuna yaptığı duâ."** (İbn Mâce, Duâ: 27)

© Ali b. Hucr, İsmail b. İbrahim vasıtasıyla Hişâm ed Destevaî'den, Yahya b. ebî Kesir'den bu senedle hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir ve şu ilaveyi yapmıştır: **"Kabulünde şüpheli yoktur."**

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Yahya b. ebî Kesir'den hadis rivâyet eden Ebû Cafer er Râzî'ye, Ebû Cafer el Müezzîn de denilir. Kendisinden Yahya b. ebî Kesir başka hadis rivâyet etmiştir. İsmi bilmiyoruz.

BÖLÜM: 49

➤ RÜZGAR ŞİDDETLİ ESTİĞİNDE NASIL DUÂ EDİLİR?

3449- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) rüzgarın şiddetli estiğini görünce şöyle derdi: **"Allah'ım bu rüzgarın hayrını taşıdığı şeylerin hayrını ve gönderdiği şeyin hayrını senden ister. Bu rüzgarın şerrinden, taşıdığı şeyin şerrinden ve gönderildiği şeyin şerrinden sana sığınırım."** (Müslim, Salat-ül İstiska: 27)

© Tirmizî: Bu konuda Übey b. Ka'b'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 50

> GÖK GÜRLEMESİ ESNASINDA NASIL DUÂ EDİLİR?

3450- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), gök gürültüsü ve şimşek parıltısı gördüğünde şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım bizi gazabınla öldürme ve azabınla bizi yok etme bize her zaman afiyetler ver veya böyle bir afette değil de tabii ölümle bizi öldür."** (Müsned: 5503)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle biliyoruz.

BÖLÜM: 51

> HİLAL GÖRÜLDÜĞÜ ZAMAN NASIL DUÂ EDİLİR?

3451- Talha b. Ubeydullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.), hilali gördüğü zaman şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım bu ayı bızın üzerimize bereket, iman, selamet ve İslam üzere doğdur. Ey Hilâl benimde seninde Rabbin Allah'tır."** (Müsned: 1324)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 52

> ÖFKE ANINDA HANGİ DUÂ YAPILMALI?

3452- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Dedi ki: İki adam Peygamber (s.a.v.)'in yanında kavga edip sövüştiler. Sonunda birinin öfkelenme belirtileri üzerinde görülmeye başlayınca Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ben bir kelime biliyorum ki bu kimse onu söylerse öfkesi mutlaka geçecektir. "Euzu billahi mineşşeytanırracim (Allah'ın rahmetinden kovulmuş taşlanmış şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım.)"** (Müsned: 21072)

© Bûndar, Abdurrahman vasıtasıyla Sûfyân'dan bu senedle hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu konuda Süleyman b. Surad'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis mürseldir. Çünkü Abdurrahman b. ebî Leylâ, Muâz b. Cebel'den hadis işitmemiştir. Muâz, Ömer b. Hattâb'ın halifeliği döneminde vefat etmiştir. Ömer b. Hattâb şehid edildiği zaman Abdurrahman b. ebî Leylâ, altı yaşında bir çocuktur. Şu'be, Hakem'den ve Abdurrahman b. ebî Leylâ'dan aynı şekilde rivâyet etmiştir. Abdurrahman b. ebî Leylâ, Ömer b. Hattâb'tan hadis rivâyet etmiş ve kendisini de görmüştür. Abdurrahman b. ebî Leylâ, Ebû İsa diye künyelenir. Ebû Leylâ'nın ismi Yesâr'dır. Abdurrahman b. ebî Leylâ'dan şöyle dediği rivâyet edilmektedir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından yüz yirmi kişiye ulaştım."**

BÖLÜM: 53

> SEVİLMEYEN BİR RÜYA GÖRÜLDÜĞÜNDE NE YAPILIR?

3453- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işitmiştir: **"Herhangi biriniz sevdiği bir rüya görürse o Allah'tandır. Allah'a hamdetsin ve gördüğünü anlatsın. Hoşlanmadığı cins bir rüya görürse bu şeytandandır onun şerrinden Allah'a sığınsın ve onu hiçkimseye anlatmasın böylece o rüya ona zarar vermez."** (Buhârî, Ta'bir: 27)

© Tirmizî: Bu konuda Ebû Katâde'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. İbn'ül Hâd'ın ismi Yezîd b. Abdullah b. Üsâme b. el Hâd el Medenî olup güvenilen bir kimsedir. Mâlik ve diğer kimseler kendisinden hadis rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 54

> TURFANDA MEYVE GÖRÜLDÜĞÜNDE NASIL DUÂ EDİLİR?

3454- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İnsanlar ilk meyveyi elde ettikleri zaman onu Rasûlullah (s.a.v.)'e getirirlerdi. Rasûlullah (s.a.v.) bunu eline aldığı zaman şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım meyvelerimizi bereketli kıl, memleketimizi de bereketli kıl, ölçeklerimizi de bereketli kıl. Allah'ımı İbrahim senin kulun, dostun ve peygamberindir. Ben de senin kulun ve Peygamberinim. Onun Mekke hakkında yaptığı duânın benzerini ben de Medîne için yapıyorum."** Ebû Hüreyre dedi ki: **"Sonra Peygamber (s.a.v.), orada bulunan en küçük çocuğu çağırır ve o meyveyi ona verir."** (Müslim, Hac: 27; İbn Mâce, Menasik: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 55

> SÜT İÇİLDİĞİNDE NASIL DUÂ EDİLMELİDİR?

3455- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ben ve Hâlid b. Velid, Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber Meymûne'nin yanına girdik. Meymûne bize bir süt kabı getirdi. Rasûlullah (s.a.v.) ondan içti. Ben O'nun sağındaydım. Hâlid ise solundaydı. Rasûlullah (s.a.v.), bana: **"İçme sırası senindir. Ancak istersen bu hususta Hâlid'i kendine tercih edebilirsin"** buyurdu. Ben de: **"Senin artığın süt için başkasını kendime tercih edemem"** dedim. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah bir kimseye bir şey yedirirse Allah'ım bu yiyeceği bize mübarek kıl ve bize bundan hayırlısını yedir"** desin. Allah kime de süt içirirse: **"Allah'ım bu sütü bize faydalı kıl ve bundan bize bol ver"** desin. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sütten başka hem yiyecek hem de içeceğin yerini tutan bir şey yoktur."** (İbn Mâce, Etme: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Bazıları bu hadisi Ali b. Zeyd'den rivâyet ederek: **"Ömer b. Harmele'den"** demiş. Kimileri de **"Amr b. Harmele"** demiştir ki doğru değildir.

BÖLÜM: 56

> YEMekten SONRA OKUNACAK DUÂ

3456- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in önünden sofraya kaldındığında şöyle duâ ederdi: **"Eksiksiz tüm övgülerin hepsi en iyileri sanadır. Ya Rabbi! Sen mübareksin her şey senden istenir ve tüm yarattığın nimetlere her zaman muhtacız."** (Buhârî, Etme: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3457- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.), yediği ve içtiği zaman: **"Bizi doyuran, içecekleriyle kandıran ve bizi Müslümanlardan eyleyen Allah'a hamdolsun."** (İbn Mâce, Etme: 27)

3458- Muâz b. Enes (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Her kim bir yemeği yerde: **"Bana bu yemeği yediren ve benim hiçbir kuvvet ve kudretim olmadan onu rızık olarak bana veren Allah'a hamdolsun"** derse geçmiş günahları bağışlanır. (İbn Mâce, Etme: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Ebû Merhum'un ismi Abdurrahman b. Meymun'dur.

BÖLÜM: 57

➤ EŞEK ANIRMASI VE HOROZ ÖTMESİ ESNASINDA NE YAPILIR?

3459- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **"Horoz ötmesini işittiğiniz vakit Allah'ın lutfundan isteyiniz, çünkü horoz bir melek görmüştür. Eşeğin anırmasını işittiğiniz vakit taşlanmış şeytandan Allah'a sığınınız. Çünkü eşek şeytani görmüştür de ondan anırmıştır."** (Buhârî, Bed-ül Halk: 27; Müslim, Zikr: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 58

➤ DENİZ KÖPÜĞÜ KADAR BİLE OLSA HATALAR HANGİ DUÂ İLE SİLİNİR?

3460- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Dünya üzerinde hiçbir kimse yoktur ki: **"Allah'tan başka gerçek ilah yoktur. Ancak Allah vardır. Allah en büyüktür. Güç ve kuvvet sadece Allah'ın elindedir"** derse denizin köpüğü kadar bile hatası olsa affedilir. (Müsned: 6665)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Şu'be bu hadisi Ebû Belc'den aynı senedle buradaki gibi merfu olmaksızın Ebû Belc'in ismi Yahya b. ebû Süleym'de denilir. Muhammed b. Beşşâr, İbn ebî Adiyy vasıtasıyla Hatîm b. ebî Sağîre'den, 'Ebû Belc'den, Amr b. Meymun'dan, Abdullah b. Amr'dan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Hâtîm, Ebû Yunus el Kuşeyrî diye künyelenir.

Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, Ebû Belc'den bu hadisin bir benzerini merfu olmaksızın rivâyet etmiştir.

3461- Ebû Musa el Eşarî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte bir savaşta idik. Döndüğümüzde Müslümanlar seslerini yükselterek tekbir getirdiler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizin Rabbiniz sağır değildir. Uzakta da değildir. Yanı başınızda ve aranızda gibidir."** Sonra şöyle devam etti: **"Ey Abdullah b. Kays! Cennet hazinelerinden bir hazineyi sana haber vereyim mi? Güç kuvvet sadece Allah'ındır."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Zikir: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Osman en Nehdî'nin ismi Abdurrahman b. Müll'dür. Ebû Neame'nin ismi ise Amr b. Musa'dır. Hadiste geçen: **"Beyneküm ve beyne rûûzu rıcalıküm"** manası "ilmi ve kudretiyle aranızdadır" demektir.

BÖLÜM: 59

➤ CENNETTE AĞAÇ VE OVALAR VAR MIDIR?

3462- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Mîrâc'a çıkarıldığım gece İbrahim ile karşılaştım: Ya Muhammed! Ümmetine benden selam söyle ve onlara bildir ki: Cennetin toprağı güzel suyu tatlıdır. Cennet'te ovalar vardır. Buraların dikili ağacı, Sübhanallahî velhamdülillahi vela ilahe illallahu vallahu ekber'dir. (Allah'ı tenzih ederim, hamdolsun Allah'a, Allah'tan başka gerçek ilah yoktur ve Allah en büyüktür)." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)**

© Tirmizî: Bu konuda Ebû Eyyûb'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle İbn Mes'ûd rivâyeti olarak hasen garibtir.

3463- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) yanında oturanlara sizden birinizin bin sevap kazanmaya gücü yetmez mi? buyurdu. Oturanlardan biri hangimiz bin sevâbı nasıl kazanabilir? Diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Herhangi biriniz yüz sefer Sübhanallah derse kendisine bin sevap yazılır ve bin günahı silinir."** (Müslim, Zikr: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 60

➤ CENNET'TE ADINIZA HURMA AĞACI DİKTİRMEK İSTER MİSİNİZ?

3464- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Kim: **"Büyükler büyüğü Allah'ı hamdiyle tesbih ederim"** derse kendisi için Cennet'te bir hurma ağacı dikilir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece Ebû'z Zübeyr'in, Câbir'den rivâyeti olarak bilmekteyiz.

3465- Yine Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim büyükler büyüğü Allah'ı hamdiyle tesbih ederim"** derse kendisi için Cennet'te bir hurma ağacı dikilir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3466- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Kim, Allah'ı hamdiyle tesbih ederim"** derse denizin köpükleri kadar bile günahı olsa bağışlanır. (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikr: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3467- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İki kelime vardır ki, dilde hafif terazide ağır ve Rahman olan Allah'a da pek sevimlidir. Kendisine layık övgülerle Allah yücedir ve eksiksizdir en büyük Allah ne yücedir."** (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikr: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

3468- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim günde yüz kere Allah'tan başka gerçek ilah yoktur ancak Allah vardır, O tekdir. Onun ortağı yoktur. Saltanat O'nundur, hamd ona mahsustur. Hayat verip öldüren O'dur, ve 'onun her şeye gücü yeter"** derse on köle hürriyetine kavuşturma sevâbı verilir ayrıca yüz sevap yazılır, yüz günahı silinir. Bu okuduğu şey o gün boyunca akşama kadar şeytandan korunma olur. Bundan daha fazlasını bir kimse yapmadıkça ondan fazla sevap kazanamaz. (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikr: 17)

© Bu senedle şöyle de rivâyet edilmiştir: **"Kim günde yüz kere Allah'ı hamdiyle tesbih ederim derse denizin köpükleri kadar bile olsa günahları silinir."**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 61

➤ GÜNDE YÜZ KERE SÖYLENECEK DUÂ HANGİSİDİR?

3469- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **"Kim sabah ve akşam yüz kere Allah'ı hamdiyle tesbih ederim derse, onun söylediği kadar veya onu geçen kişiden başkası kıyamet gününde sevap olarak onu geçemez."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

3470- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), günlerden bir gün ashabına şöyle buyurdu: **"Günde yüz kere Allah'ı hamdiyle tesbih ederim"** deyiniz. Her kim bir sefer söylese kendisine on sevap yazılır on defa söyleyene yüz sevap yazılır, yüz sefer söyleyene bin sevap yazılır. Kim artırırsa Allah'ta sevap miktarını artırır kim Allah'tan bağışlanma isterse Allah onu bağışlar. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 62

➤ ÇOK SEVAP KAZANMANIN YOLLARI NELERDİR?

3471- Amr b. Şuayb (r.a.)'in dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim Allah'ı sabahleyin yüz kere akşamleyin yüz kere tesbih ederse yüz kere hac yapmış sevâbı kazanır. Her kim de günde yüz kere sabah akşam Allah'ı hamdederse Allah yolunda cihâd için yüz at hazırlamış gibidir veya yüz kere savaşa katılmış kimse gibi sevap kazanır. Kim de yüz kere sabahleyin yüz kere de akşamleyin lailahe illallah derse İsmalloğullarından yüz köle azâd eden kişinin sevâbını kazanır, kim de yüz kere sabahleyin yüz kere de akşamleyin Allahuekber derse onun söylediği kadar söyleyen veya onun söylediği kadar geçen kimseden başka hiçbir kimse onun kazandığı sevâbı kazanamaz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3472- Zührî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ramazan ayında bir kere "Sübhanallah" demek diğer aylarda söylenecek bin sübhanallah'tan daha üstün ve değerlidir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

BÖLÜM: 63

➤ KIRK MİLYON SEVAP KAZANMAK İSTER MİSİNİZ?

3473- Temim ed Dârî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurmuştur: **"Kim on kere; Ben inanır ve inandığımı bildiririm ki Allah'tan başka gerçek ilah yoktur ancak Allah vardır o tektir onun ortağı yoktur. Bir olup ikincisi olmayan tektir. Herkes ve her şey ona muhtaç olup o kimseye muhtaç değildir. Eş ve çocuk edinmemiştir. Hiçbir şey ona denk ve benzer olamaz o hiçbir şeye benzetilemez"** derse Allah ona kırk milyon sevap yazar. (Müsned: 16340)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz. Halil b. Mürre hadisçiler yanında sağlam biri değildir. Muhammed b. İsmail der ki: Bu şahıs münker hadisler rivâyet eden birisidir.

3474- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Kim, sabah namazından sonra diz çökmüş durumda hiçbir şey konuşmadan on kere: Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur sadece Allah vardır. O tekdir onun ortağı yoktur. Saltanat ona aittir. Hamd ona mahsustur hayat verip öldüren de O'dur. Onun her şeye gücü yeter"** derse kendisine on sevap yazılır on günahı silinir. On derece yükseltilir. O gün boyunca her türlü kötülüklerden korunur. Şeytandan korunur. Allah'a şirk koşmaz ise işleyeceği hiçbir günah ona zarar vermez günahları silinmiş olur. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 64

➤ İSMİ AZAM DUÂSI HANGİ AYETLERDE VE DUÂ İÇERSİNDEDİR?

3475- Büreyde el Eslemî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.), bir adamın şöyle duâ ettiğini işitti: **"Ey Allah'ım Ben senden istiyorum ki: Senin tek olduğuna senden başka gerçek ilah olmadığına ben inanıyor ve bu gerçeği de başkalanna da bildiriyorum. Sen ikincisi düşünülmemeyen teksin. Sen kimseye ve hiçbir şeye muhtaç olmayansın fakat herkes ve her şey sana muhtaçtır. O Allah kesinlikle baba olmamıştır ve çocuğu da yoktur. Hiçbir şey ona denk ve benzer olamaz o hiçbir şeye benzetilemez."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki bu adam Allah'tan, kendisine onunla duâ edildiği zaman mutlaka kabul edeceği ve kendisinden onunla istenildiği zaman mutlaka vereceği, ismi Azam duâsını yapmış oldu. Zeyd dedi ki: Bu hadis bundan birkaç yıl sonra Züheyr'e hatırlatmıştım da şöyle demişti: Bu hadisi bana Ebû İshâk Mâlik b. Miğvel'den aktarmıştı. Zeyd diyor ki: Sonra bu hadisi Sûfyân'a anlattım o da bu hadisi bana Mâlik'den aktardı. (İbn Mâce, Duâ: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Bu hadisi Şerîk, Ebû İshâk'tan, Büreyde'den, babasından rivâyet etmektedir. Oysa Ebû İshâk bu hadisi Mâlik b. Miğvel'den almıştır. O ona vasita olmuştur. Şerîk ise bu hadisi Ebû İshâk'tan rivâyet etmektedir.

BÖLÜM: 65

➤ DUÂYA BAŞLAMAZDAN ÖNCE NELER SÖYLENMELİ?

3476- Fedâle b. Ubeyd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), mescidde oturmakta iken bir adam geldi namaz kıldı sonra şöyle duâ etti: **"Allah'ım beni bağışla bana acı."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey namaz kılan acele ettin, namaz kılıp oturduğun vakit Allah'a layık olduğun şekilde hamdet sonra bana salat ve selam et sonra da yapacağın duâyı yap."** Bundan sonra başka biri namaz kıldı. Namazdan sonra Allah'a hamdetti ve Peygambere salat ve selam getirdi. Başka bir şey yapmadı. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), o kimseye şöyle buyurdu: **"Ey namaz kılan kimse! Duâ et duân kabul edilsin."** (Nesâî, Sehv: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Hayve b. Şüreyh bu hadisi Ebû Hani'den rivâyet etmiştir. Ebû Hani'nin ismi Humeyd b. Hâni'dir. Ebû Ali el Cenbî'nin ismi ise Amr b. Mâlik'tir.

3477- Fedâle b. Ubeyd (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v), bir adamın namazında teşehhütte duâ ettiğini. Fakat Peygamber (s.a.v)’e salat ve selam getirmediğini işitti ve şöyle buyurdu: **“Bu adam acele etti.”** Sonra onu çağırarak ona ve başkalarına şöyle buyurdu: **“Sizden biriniz namaz kıldığında Allah’a hamd ve sena ile başlayıp Peygamber (s.a.v)’e salat ve selam getirip sonra dilediği şekilde duâsını yapsın.”** (Nesâî, Sehv: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3478- Esmâ binti Yezîd (r.anha)’dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) buyurdular ki: **“Allah’ın, ismi Azam denilen en büyük ismi şu iki ayet içersindedir: “İlahınız tek bir ilahdır. O’ndan başka gerçek ilah yoktur, ancak O vardır. O dünyada herkese merhamet eden ahirette ise sadece mü’minlere merhamet edendir.”** (Bakara: 163) **“Elif lam mîm, Allah kendisinden başka gerçek ilah olmayan tek Allah’tır. O daima diri ve ölümsüz olup tüm varlıkların tek yöneteni ve gözetenisidir.”** (Âl-i imrân: 1-2) (İbn Mâce, Duâ: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 66

➤ ALLAH’A NASIL BİR İNANÇLA DUÂ EDİLMELİDİR?

3479- Ebû Hüreyre (r.a.)’den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **“Allah’a kabul edileceğini gerçekten bilerek duâ ediniz. Biliniz ki Allah, umursamazlık ve oyun eğlence türünden yapılan duâları kabul etmez.”** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Abbâs el Anberî’nin şöyle dediğini işittim. Abdullah b. Muaviye el Cumhî’den hadis yazınız çünkü o güvenilir biridir.

BÖLÜM: 67

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.)’DEN DEĞİŞİK BİR DUÂ

3480- Âişe (r.anha)’dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle duâ ederdi: **“Allah’ım vücudumu afiyette kıl, gözümü afiyette kıl, son nefesime kadar beni afiyette kıl. Hertürîü ikram sahibi ceza vermede acele etmeyen Allah’tan başka gerçek ilah yoktur. Büyük arşın sahibi olan Allah’ı tenzih ederim. Eksiksiz tüm övgüler alemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.”** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Tirmizî: Muhammed’den işittim diyordu ki: Habib b. ebî Sabit, Urve b. Zübeyr’den hiçbirşey işitmemiştir. Allah en iyisini bilendir.

BÖLÜM: 68

> RASÛLULLAH (S.A.V.), FATİMA'YA HANGİ DUÂ'YI ÖĞRETMIŞTİ?

3481- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Fatıma bir hizmetçi istemek üzere Rasûlullah (s.a.v.)'e geldi: Rasûlullah (s.a.v.), ona şöyle buyurdu: Sen şöyle duâ et: **"Yedi kat göklerin Rabbi, Allah'ım büyük arşın sahibi Allah'ım Ey Rabbimiz, Ey tüm varlıkların Rabbi Tevratı, İncil ve Kur'ân-ı İndirdiren, Ey taneyi ve çekirdeği yaran herşeyin şerrinden sana sığınırım. Her canlının iradesi senin elindedir. İlk sensin senden evvel hiçbir varlık yoktur. Son sensin, senden sonraya hiçbir varlık kalmayacaktır. Zahir sensin senin üstünde hiçbirşey yoktur. Batın sensin senden ilerî hiçbir varlık yoktur. Borçlarımı öde beni yoksulluktan kurtar."** (Müslim, Zikr: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. A'meş'in adamlarından bazıları A'meş'den buradakine benzer şekilde rivâyet etmişlerdir.

Bazıları bu hadisi A'meş'den, Ebû Salih'den mürsel olarak rivâyet etmişler ve Ebû Hüreyre'yi zikretmemişlerdir.

BÖLÜM: 69

> ALLAH'A SİĞİNİLMASI GEREKEN DÖRT ŞEY NELERDİR?

3482- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım sana karşı saygı duymayan kalbten kulak verilmeyen duâdan doymayan candan faydasız ilimden sana sığınırım. Bu dört şeyden sana sığınırım."** (Nesâî, İstiaze: 27)

© **Tirmizî:** Bu konuda Câbir, Ebû Hüreyre ve İbn Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle Abdullah b. Amr rivâyeti olarak hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 70

> İMRÂN B. HUSAYN'A ÖĞRETİLEN İKİ DUÂ ŞEKLİ NEDİR?

3483- İmrân b. Husayn (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v), babama: **"Ey Husayn! Bugün kaç tanrıya ibadet ediyorsun?"** buyurdu. Babam şu cevabı verdi: **"Altısı yerde biri gökte yedi tanrıya."** Rasûlullah (s.a.v.): **"İstek, arzu ve korkuların bunlardan hangisinedir?"** buyurdu. Babam: **"Göktekine"** diye cevap verdi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey Husayn! Müslüman olmuş olsaydın sana fayda verecek iki kelime öğretirdim..."** Husayn, Müslüman olunca: **"Ey Allah'ın Rasûlü bana vaad ettiğin iki kelimeyi bana öğret"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Şöyle duâ et: Allah'ım bana faydalı olan şeyleri ilham et ve beni benliğimin şerrinden de koru."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadis İmrân b. Husayn'dan değişik bir şekilde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 71

➤ ALLAH'A SİĞİNİLECEK ŞEYLER HANGİLERİDİR?

3484- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v)'in çoğunlukta şu kelimelerle duâ ettiğini işitirdim: **"Allah'ım sıkıntıdan üzüntüden, acizlikten, tembellikten, cimrilikten, borcun bellimi bükmesinden ve insanların bana tahakkümünden sana sığınırım."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Zikir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadis İmara b. Husayn'dan değişik bir şekilde de rivâyet edilmiştir.

3485- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım, tembellikten, ihtiyarlıktan, korkaklıktan, cimrilikten, Mesih Deccâl'in fitnesinden ve kabir azabından sana sığınırım."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Zikir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 72

➤ PEYGAMBER (S.A.V) PARMAKLARIYLA MI TESBİH ÇEKERDİ?

3486- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v), tesbihi parmaklarıyla çekerdî."** (Nesâî, Sehv: 17; İbn Mâce, İkâmet-üs Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis A'meş'in, Atâ b. Sâib'den rivâyeti olarak bu şekliyle hasen garibtir. Şu'be, Sevrî bu hadisi Atâ b. Sâib'den uzun bir şekilde rivâyet etmiştir. Bu konuda Yüseyre binti Yâsir'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ey Kadınlar topluluğu parmaklarınızla tesbih çekiniz. O parmaklar da mes'uldür ve şahidlik yapmak üzere konuşturulacaklardır."**

3487- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v), hasta bir kişiyi ziyaret etti o kimse zayıflayarak kuş yavrusu gibi kalmıştı. Rasûlullah (s.a.v.): **"O'na sen duâ etmez miydin. Rabbinden afiyet dilemez miydin?"** Diye sordu. Adam dedi ki: **"Allah'ımı Ahirette bana vereceğin bir ceza varsa onu çabucak bana dünyada veriver."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sübhanallah! Sen buna güç yetiremezsin veya buna gücün yetmez. Allah'ım bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi Cehennem azabından koru diyemez miydin."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Zikir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

3488- Hasan (r.a.)'den rivâyete göre: **"Ey Rabbim bize dünyada da ahirette de iyilik ver"** duâsı hakkında dünyadaki iyilik ilim ibadet ve kulluktur. Ahiretteki iyilik ise Cennettir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Muhammed b. Müsenna, Hâlid b. Hâris vasıtasıyla Hurneyd'den, Sabit'den ve Enes'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 73

> RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN DEĞİŞİK BİR DUÂSI

3489- Ebû İshâk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû'l Ahvas'tan işittim, Abdullah b. Mes'ûd'tan şöyle aktarmıştı: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım ben senden hidayet, sorumluluk bilinci iffet ve gönül zenginliği isterim."** (Müslim, Zikir: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3490- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Dâvûd Peygamber şöyle de duâ ederdi: "Allah'ım senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli yapmayı isterim. Allah'ım senin sevgini bana kendimden, allemden ve soğuk sudan daha sevimli eyle..."** Ebû'd Derdâ diyor ki: **"Rasûlullah (s.a.v.), Dâvûd'u andığı zaman ondan bahseder ve insanların en çok ibadet edeniydi"** derdi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 74

> ALLAH'TAN SEVGİSİ İSTENİR Mİ?

3491- Abdullah b. Yezîd el Hatmî el Ensarî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), duâsında şöyle derdi: **"Allah'ım bana sevgini ve senin yanında sevgisini bana fayda verecek olan kimsenin sevgisini ver."** Allah'ım sevdiğim mal evlat sıhhatten bana ne verdinse onu senin sevdiğin konularda bana güç ve kuvvet yap. Allah'ım sevdiğimden neyi benden aldınsa onları sevdiğin ibadet ve kulluk konusunda bana kuvvet kıl. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Ebû Cafer el Hutmî'nin adı Umeyr b. Yezîd b. Humâse'dir.

BÖLÜM: 75

> HANGİ ORGANLARIMIZDAN ALLAH'A SİĞİNMALIYIZ?

3492- Şekel b. Humeyd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'e geldim ve şöyle dedim: **"Ey Allah'ın Rasûlü bana bir sığınma duâsı öğret te onunla sığınayım."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), omzumdan tuttu ve şöyle buyurdu: **"Allah'ımı Kulağımın şerrinden, gözümün şerrinden, dilimin şerrinden, kalbimin şerrinden ve tenasül organımın şerrinden sana sığınırım."** (Nesâî, İstiaze: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle Sa'd b. Evs'in, Bilâl b. Yahya'dan rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 76

> RASÛLULLAH (S.A.V.) SECDEDE NASIL DUÂ EDERDİ?

3493- Âişe (r.anha)'dan rivâyet edilmiştir, dedi ki: Peygamber (s.a.v.)'in yanı başında uyumakta idim. Geceleyin onu yanımda bulamadım elimle araştırdığımda elim ayaklarına dokundu secde vaziyetinde idi, şöyle duâ etmekte idi: **"Gazabından hoşnutluğuna, cezalandırmandan bağışlanmana sığınırım, seni, nasıl öveceğimi bilemem sen kendini övdüğün gibisin."** (Müslim, Salat: 27)

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Daha değişik bir şekilde Âişe'den rivâyet edilmiştir. Kuteybe, Leys vasıtasıyla Yahya b. Saîd'den bu senedle hadisin bir benzerini bize aktarmış olup şu ilaveyi yapmıştır: **"Senden sana sığınırım, Seni nasıl öveceğimi sayıp bitiremem."**

BÖLÜM: 77

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.) KUR'ÂN'DAN BİR SÛRE ÖĞRETİR GİBİ HANGİ DUÂ'YI ÖĞRETİRDİ?

3494- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), ashabına Kur'ân'dan bir sûre öğretir gibi şu duâyı öğretirdi: **"Allah'ım Cehennem azabından ve kabir azabından sana sığınırım. Mesih Deccâl fitnesinden sana sığınırım. Hayat ve ölümün fitnelerinden sana sığınırım."** (Müslim, Mesacid: 27; Nesâî, Cenaiz: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3495- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım Cehennem'in fitnesinden ve Cehennem azabından, kabir fitnesinin şerrinden ve yoksulluk fitnesinin şerrinden ve Mesih Deccâl'in fitnesinden sana sığınırım. Allah'ım hatalarımı kar ve dolu suyu ile yıka beyaz elbiseyi kirden temizlediğin gibi kalbimi de günahlardan temizle. Doğu ile batının arasını uzaklaştırdığın gibi benimle günahlanımın arasını aç uzaklaştır. Allah'ım tembellikten, ihtiyarlıktan gûnahtan ve borçtan sana sığınırım."** (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3496- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'i vefatı anında şöyle duâ ederken işitmişim: **"Allah'ım beni affet bana acı. Beni yüce dosta ulaştır."** (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 78

➤ DİLERSEN AFFET DİLERSEN ACI ŞEKLİNDE DUÂ EDİLMEMELİ

3497- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizden biriniz, Allah'ım dilersem beni bağışla, Allah'ım dilersem bana acı demesin. Duâsını kesin yapsın çünkü kendisini zorlayan yoktur."** (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 79

➤ HANGİ VAKİTTE YAPILAN DUÂLAR KABUL EDİLİR?

3498- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Gecenin son üçte biri kalınca Rabbimiz dünya semasına iner ve şöyle der: Bana duâ eden var mı duâsını kabul edeyim. Benden isteyen var mı? Kendisini bağışlayayım."** (Buhârî, Cuma: 27; Müslim, Salat-ül Müşafirîn: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Ubeydullah el Eğâr'ın ismi Selman'dır.

Tirmizî: Bu konuda Ali, Abdullah b. Mes'ûd, Ebû Saîd, Cübeyr b. Mut'ım, Rifaa el Cühenî, Ebû'd Derdâ ve Osman b. Ebî'l As'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3499- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e şöyle denildi: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Duâların hangisi daha makbuldür?"** Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Gecenin son yarısında ve farz namazlardan sonra yapılan duâlar."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Ebû Zerr ve İbn Ömer'den Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **"Gecenin son yarısı ki onda yapılan duâ daha değerli ve daha ümid vericidir veya benzeri bir ifade kullandı."**

3500- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, bir adam: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu gece duâ yaptığınızı işittim. Duânızdan bana ulaşan şey şu sözleriniz oldu: **"Allah'ım günahlarımı bağışla rızkımlı genişlet bana verdiğin rızıkları bereketli kıl."** Rasûlullah (s.a.v.): **"Bu duâyı yaparsan istemedik bir şey bıraktığını zanneder misin? Yani her şeyi istemiş oluyorsun."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Ebû's Selî'in ismi Dureyb b. Nüfeyr'dir. İbn Nüfeyr'de denilir.

3501- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim sabahladığında: Ey Allah'ım sana İman ettiğimize şahid olarak arşını taşıyan meleklerin varlığına İman edip tüm meleklerin de varlığını kabul ederek tüm yaratıkları da senin yarattığını kabul ederek şahidlik yaparım ki senden başka gerçek ilah yoktur. Ancak sen varsın sen ikincisi olmayan teksin senin ortağın da yoktur. Muhammed de senin kulun ve Rasûlündür."** Derse o günde işlediği günahı Allah bağışlar. Eğer bu duâyı akşamleyin yaparsa o gece işlediği günahını Allah bağışlar. (Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 80

► TOPLANTI SONRASI HANGİ DUÂ OKUNMALI?

3502- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), bir toplantıdan kalkmazdan önce mutlaka ashabına şu duâyı yapardı: **"Allah'ım sana karşı işlenecek günahlarla aramızda perde olacak korkundan, bizi Cennetine ulaştıracak kulluğundan, dünya musibetlerine karşı tahammülümüzü kolaylaştıracak güçlü bir İman nasib et. Allah'ım bizi yaşattıkça kulaklarımız gözlerimiz ve gücümüzden bizi faydalandır. Aynı şeyleri soyumuza da nasib et. Bize zulmedenlerden intikamımızı al. Düşmanlarımıza karşı bize yardım et. Bizi dinimizden yaralama. Dünyayı en büyük gayemiz eyleme. Dünyalık bilgilerle de sonumuzu getirme. Bize acımayanları üzerimize güçlü ve kuvvetli kılma."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Tirmizî: Bazıları bu hadisi İbn Ömer, Nafi' ve Hâlid b. ebî İmrân'dan rivâyet etmişlerdir.

3503- Müslim b. ebî Bekre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Babam benim şöyle dediğini duydu: **"Allah'ım her türlü sıkıntıdan, tembellikten ve kabir azabından sana sığınırım."** Ve; **"Bunları kimden işittin"** dedi. Ben de: **"Senin bunları söylediğini işittim"** dedim. Bunun üzerine şöyle dedi: **"Bunları elden bırakmal Çünkü ben Rasûlullah (s.a.v.)'in bunları söylediğini işittim."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 81

> MUTLAKA AFFEDİLECEĞİMİZ DUÂ HANGİSİDİR?

3504- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bana şöyle buyurdu: **"Affedilmiş olsan bile söylediğinde affedileceğin bazı kelimeleri sana öğreteyim mi?"** Dedi ki: **"Büyük ve yüce Allah'tan başka gerçek ilah yoktur, ancak o vardır İkrâm sahibi ceza vermede acele etmeyen Allah'tan başka gerçek ilah yoktur. Sadece O' vardır. Büyük arşın Rabbi olan Allah'ı her türlü eksiklikten tenzih ederim. Ondan başka gerçek ilah yoktur, sadece o vardır."** (Müsned: 663)

© Ali b. Haşrem dedi ki: Ali b. Huseyn b. Vakîd babasından bu hadisin bir benzerini bize nakletmiş olup hadisin sonunda: **"Eksiksiz övgüler alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur"** ilavesi vardır.

Tirmizî: Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle Ebû İshâk'ın Hâris b. Ali'den rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 82

> YUNUS (A.S.)'İN BALIĞIN KARNINDAKİ DUÂSI NASILDIR?

3505- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yunus'un balığın karnında iken yaptığı duâ olan: "Senden başka gerçek ilah yoktur. Sınırsız kudret ve yüceliğinle sen, her şeyin üstündesin doğrusu ben yapılması gerekeni yapmamak suretiyle kendime haksızlık edenlerdenim."** (Enbiya: 87) Bu duâyı herhangi konuda yaparsa Allah onun duâsını mutlaka kabul eder." (Müsned: 1383)

© Muhammed b. Yahya diyor ki: Muhammed b. Yusuf b. Mürre b. İbrahim b. Muhammed b. Sa'd bu hadisi Sa'd b. ebî Vakkâs'tan rivâyet etmiş olup **"Âlşe'den"** dememiştir.

Tirmizî: Başkaları bu hadisi Yunus b. ebî İshâk'tan, İbrahim b. Muhammed b. Sa'd'den ve Sa'd b. ebî Vakkâs'tan rivâyet etmişler ve senesinde **"babasından"** dememişlerdir.

Bazıları ise Yunus b. İshâk'tan rivâyet ederek şöyle demişlerdir: **"İbrahim b. Muhammed b. Sa'd, babasından ve Sa'd b. ebî Vakkâs'tan rivâyet etmişlerdir."** Yunus b. ebî İshâk ise bazen hadisin senedinden **"babasından"** demekle bazen da dememektedir.

BÖLÜM: 83

> ALLAH'IN İSİMLERİ KAÇ TANEDİR?

3506- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Kim bunları öğrenir ve hayatı boyunca Allah'ı bu şekilde tanıyarak yaşar ve hayatını bu iman ve yaşayış üzere bitirirse İnşallah Cennete girer."** (Buhârî, Şurû: 17; Müslim, Zikir: 27)

© Yusuf diyor ki Abdul A'lâ bu hadisin bir benzerini Hişâm b. Hassân'dan, Muhammed'den ve Ebû Hüreyre'den bize aktarmıştır.

3507- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Kim bunları öğrenir ve hayatı boyunca Allah'ı bu şekilde tanıyarak yaşar ve hayatını bu iman ve yaşayış üzere bitirirse İnşallah Cennete girer."** **"O Allah ki Ondan başka gerçek ilah yoktur ancak o vardır. O dünyada herkese ahirette ise sadece mü'minlere acıyıp şefkat edendir."**

(Bu 99 ismi; manzum tercemesiyle veriyoruz ki Müslümanlar kolayca ezberleyip Allah'ı iyi bilisinler diye...)

Buhârî ve Müslim'de isimler sayılmaksızın, Tirmizî, Deavât, 83 ve İbn-i Mâce, Duâ, 10 da 99 isim sayılarak rivayet edildiğine göre; "Allah'ın 99 ismi vardır. Kim bunları öğrenir (hayatı boyunca Allah'ı bu şekilde tanıyarak yaşar ve hayatını bu iman ve yaşayış üzere bitirirse inşaallah) Cennete girer."

اللَّهُ	Allah, O'ndan başka yoktur tapacak En güzel isimler, O'nundur ancak.	أَلَوْكِيلُ - أَلْقَوَى	Vekîl'dir, daima kulun vekili. Kavî'dir, işi pek güçlü, kuvvetli.
الرَّحْمَنُ - الرَّحِيمُ	Rahmân'dır, esirger, merhametlidir. Rahim'dir, kuluna pek rahmetlidir.	أَلْمَتِينُ - أَلْوَلِي	Metîn'dir, sarsılmaz pek metanetli. Velî'dir, mevlâ'dır, ne güzel velî.
أَلْمَلِكُ - أَلْقُدُّوسُ	Melik'dir, mülk O'nun varlık O'nundur. Kuddûs'tur, eşsizlik, birlik O'nundur.	أَلْحَمِيدُ - أَلْمُخَصِّي	Hamîd'dir, her işi yerinde, yüce. Muhsî'dir, saymıştır, nasıl ve nice.
أَلْسَلَامُ - أَلْمُؤْمِنُ	Selâm'dır, selâmet, saadet O'ndan. Mü'min'dir, hidayet emniyet O'ndan.	أَلْمُبْدِئُ - أَلْمُعِيدُ	Mübdî'dir, her işin başıdır, başlar. Mu'îd'dir, her işi tekrar O işler.
أَلْمُهَيْمِنُ - أَلْعَزِيزُ	Müheymin, gözeten, denetleyen O. Azîz'dir, şerefli, şeref veren O.	أَلْمُخْيِ - أَلْمُمِيتُ	Muhyî'dir diriltir, hayat bahşeder. Mümî'tir, öldürür ve helak eder.
أَلْعَبَّارُ	Cebbâr'dır, her derdin çaresi O'ndan. Çıkmaya çare yok, buyuklarından.	أَلْخَيُّ - أَلْقَيُّومُ	Atanım bir Hayy'dır, daim sağ ölmez. Kayyûm'dur hiç bir şey O'suz sağ olmaz.
أَلْمَكْبِيرُ	Büyüklük O'nundur, O mütekebbir. Bir Allah, en büyük demektir tekbir.	أَلْوَاحِدُ - أَلْمَاجِدُ	Vâcîd'dir, ezeli, ebedi vardır. Mâcîd'dir, mecidle anlamı birdir.
أَلْعَالِقُ - أَلْبَارِئُ	Hâlik'tir, yarattı, yoktan var etti. Bârî'dir, düpdüzgün yaptı, düzeltti.	أَلْوَاحِدُ - أَلْمُصَدِّقُ	Vâhid'dir, birdir O, başka ilâh yok. Samed'dir, eşsizdir, gayrine âh yok.
أَلْمُصَوِّرُ	Musavvir, her şeye bir suret vermiş. Sanatını gözler önüne sermiş.	أَلْقَادِرُ - أَلْمُقْتَدِرُ	Kâdir'dir, her şeyin üstüne gider. Muktedir, her işi yapar, alteder.
أَلْقَهَّارُ - أَلْقَهَّارُ	Ğaffâr'dır, bağışlar, eksigi kapar. Kahhâr'dır, kahreder ne yapar, yapar.	أَلْمُقَدِّمُ - أَلْمُؤَخَّرُ	Mukaddim, isterse öne alır O. Muahhir, isterse sona alır O.
أَلْوَهَّابُ - أَلرَّزَّاقُ	Vehhâb'tır, hep verir, hep karşılıksız. Razzâk'tır, mahlûku komaz rıziksız.	أَلْأَوَّلُ - أَلْآخِرُ	Evvel'dir, ilk O'dur, yoktur öncesi. Ahîr'dir son O'dur, yoktur sonrası.
أَلْفَتَّاحُ - أَلْعَلِيمُ	Fettâh'tır, yol açar kapılar açar. Âlîm'dir, bilendir sonsuz ilmi var.	أَلظَّاهِرُ - أَلْبَاطِنُ	Zâhir'dir, en üstün O'ndan üste yok. Bâtîn'dir, en gizli O'ndan berî yok.
أَلْقَابِضُ - أَلْبَاسِطُ	Kâbîz'dir, dilerse sıkar, dar eder. Bâsîttir, bol verir, yoğun var eder.	أَلْوَالِي - أَلْمُتَعَالَى	Vâlî'dir, üstlenir, destekler kulu. Müteâlî O'dur, yüksek ve ulu.
أَلْخَافِضُ - أَلرَّافِعُ	Hâfîz'dir, indirir, alçaltır aman. Râfî'dir, bindirir, yüceltir herman.	أَلْبَرُّ - أَلتَّوَابُ	Berrî'dir, kaplamıştır lutfu her yerî. Tewvâb, kabul eder, tüm tevbeleri.
أَلْمُغْزُ - أَلْمَدِلُ	Mu'îz'dir, yükseltir izzetler verir. Müzîl'dir, alçaltır, zilletler verir	أَلْمُنْتَقِمُ - أَلْقَوُّ	Müntakim, intikam alır, bırakmaz. Afû'dür, yalvarsan affeder, bakmaz.
أَلْسَمِيعُ - أَلْبَصِيرُ	Semî'dir, her şeyi duyar, işitir. Basîr'dir, her şeyi görür, gözetir.	أَلرَّؤُوفُ - أَلْمَلِكُ أَلْمَلِكُ	Raûf'dur, şefkatı, merhameti çok. Mâlikî-Mülk'tir O, mülk de ortağı yok.
أَلْحَكَمُ - أَلْقَدَلُ	Hakem'dir, söz O'nda, her sözü hikmet. Adl, işi adalet, sözü adalet.	ذُو أَلْجَلَالِ وَأَلْأَكْرَامِ	O'dur zül-Celâli ve'l-İkrâm mevlâ. Yücelik ve İhsan hep O'ndan ola.
أَللطِّيفُ - أَلْخَبِيرُ	Latîf'tir, lutfeder, pek ince bilir. Habîr'dir, her şeyden haberdar olur.	أَلْمُقْسِطُ - أَلْجَامِعُ	Muksittir, Âdildir, her işi denge. Câmi'dir, toplayan belli bir güne.
أَلْحَلِيمُ - أَلْعَظِيمُ	Hâlîm'dir, hiç ırmaz, hep verir muhlet. Azîm'dir, sadece O'nun azamet.	أَلْقَنِي - أَلْمَغْنِي	Ğani'dir, değildir bir şeye muhtaç. Muğnî'dir, O'ndandır bütün ihtiyaç.
أَلْغَفُورُ - أَلشُّكُورُ	Ğafûr'dur, bağışlar, örter, affeder. Şekûr'dur, hak bilir, azı çok eder.	أَلْمَانِعُ - أَلنَّصَارُ	Manî'dir, engeller her ne isterse. Veremez hiç kimse, O bir keserse.
أَلْعَلِيُّ - أَلْكَبِيرُ	Âlî'dir, en üstün, en yüksek O'dur. Kebîr'dir, en büyük, en büyük O'dur.	أَلنُّورُ - أَلْهَادِي	Zâr'dır, zararına engel olunmaz. Nâfî'dir, faydasından uzak kalınmaz.
أَلْحَفِيطُ - أَلْمَقِيطُ	Hâfîz'dir, O kollar, O bekler durur. Mukî'tir, her şeyin hakkını korur.	أَلْبَدِيعُ - أَلْبَاقِي	Nûr'dur, nasıl nûrdur asla bilinmez. Hâdî'dir, O'suz hiç bir şey bulunmaz.
أَلْعَسِيبُ - أَلْجَلِيلُ	Hasîb'tir, hesaplar ve hesap sorar. Celîl'dir en yüce, en yüce O var.	أَلْوَارِثُ - أَلرَّشِيدُ	Bedî'dir, her şeyi yoktan var kılan. Bâkî'dir, ebedi kalacak olan.
أَلْكَرِيمُ - أَلرَّقِيبُ	Kerîm'dir, pek cömert, ikram edici. Rakîb'dir, görücü, hem gözetici.		Vâris'dir, her şeyin mirası O'nun. Burası O'nundur, orası O'nun.
أَلْمُجِيبُ - أَلْوَاسِعُ	Mûcîb'dir, karşılık verir duâyâ. Yalvar her şeyi bol, Vâsî Mevlâyâ.		Reşîd'dir, gösterir ve erıştırir. Sabûr'dur, sabırlı hep fırsat verir
أَلْحَكِيمُ - أَلْوَدُودُ	Hakîm'dir, her sözü, her işi doğru. Vedûd'dur, sevilir, sever kulunu.		En güzel isimler bir tek Allah'ın. Var sen de nimeti ve çok günahın.
أَلْمَجِيدُ - أَلْبَاعِثُ	Medîd'dir, şanlıdır, pek şereflidir. Bâis'dir, ruh verir, elçi gönderir.		Nimetleriyle günahını temizle. Bu güzel adları iyi ezberle.
أَلشَّهِيدُ - أَلْحَقُّ	Şehîd'dir, her şeye şahittir Allah. Ezelî, ebedî tek Hak'dır Allah.		Sonra hakkın ver gafiyle dalma. Cehenneme girip, Cennet'ten olma.

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Pek çok râvî bu hadisi bize Safvân b. Salih'den rivâyet etmiştir. Bu hadisi sadece Safvân'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Hadisçiler yanında güvenilen bir kişidir. Bu hadis aynı zamanda değişik şekilde Ebû Hüreyre'den rivâyet edilmiştir. Pek çok rivâyetler içinde Esmâ-ül Hüsna'nın isimlerinin sayıldığını sadece bu hadisle bilmekteyiz. Adem b. ebî İyas bu hadisi başka bir senedle yine Ebû Hüreyre'den zikrederek Allah'ın isimlerini zikretmiştir. Fakat rivâyetin senedi sağlam değildir.

3508- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyetle göre, **"Allah'ın doksan dokuz ismi vardır, bunları öğrenip bunlara göre Allah'ı tanıyıp yaşayan ve bu imanla ölen kimse inşallah Cennete girer."** (İbn-i Mâce, Duâ: 10)

© **Tirmizî:** Bu rivâyetle isimlerin sıralaması yoktur.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3509- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyetle göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cennet bahçelerine uğradığınızda oradan istifade ediniz."** Bunun üzerine ben: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Cennet bahçesi neresidir?"** dedim. Buyurdular ki: **"Mescidlerdir."** Ben: **"Oradan istifade etmek ne demektir?"** dedim. Şöyle buyurdular: **"Sübhanallahî velhamdüllillahi vela ilahe illallahu vallahü ekber (Allah yücedir ve eksiksizdir. Bütün övgüler Allah'adır. Allah'tan başka gerçek ilah yoktur ve Allah en büyüktür.)"** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

3510- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyetle göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet bahçelerine uğradığınız zaman oradan istifade ediniz."** Ashab: **"Cennet bahçeleri neresidir?"** diye sordular. Rasûlullah (s.a.v.)'de: **"Allah'ın dinini öğrenmek üzere meydana getirilen sohbet guruplarıdır"** buyurdu. (Müsned: 12065)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle Sabit'in Enes'den rivâyeti olarak hasen garibtir.

BÖLÜM: 84

> BİR MUSİBET ANINDA HANGİ DUÂ YAPILMALI?

3511- Ebû Seleme (r.a.)'den rivâyetle göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **Herhangi birinizin başına bir musibet geldiğinde şöyle desin: "Bizi yaratan Allah'tır. Allah'ın mülkünde yaşamaktayız. Varlığımız, Allah içindir, sonunda ona dönecek ve hesaba çekileceğiz."** (Bakara: 156) **"Allah'ım senin katında başıma gelenlere sevap verileceğini umuyorum. Bundan dolayı beni mükafatlandır ve onun yerine bana daha hayırlısını ver."** Ebû Seleme can verirken: **"Allah'ım hanımına benim ölümünden sonra benden daha hayırlı birini nasib et"** diye duâ etti. Ebû Seleme vefat edince Ümmü Seleme: **"Varlığımız, Allah içindir. Allah'ın mülkünde yaşamaktayız. Sonunda ona dönüp hesaba çekileceğiz"** deyip: **"Allah katındaki bu musibetlerden dolayı sevap verileceğini ümid ediyorum. Bundan dolayı beni mükafatlandır."** (Müsned: 25448)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir. Bu hadis değişik şekilde yine Ümmü Seleme'den rivâyet edilmiştir. Ebû Seleme'nin adı Abdullah b. Abdul Esed'tir.

BÖLÜM: 85

> DÜNYA VE AHİRETTE AFIYET İSTEMEK HERŞEY YERİNE GEÇER Mİ?

3512- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre: Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e geldi ve: **"Hangi duâ daha değerli ve kıymetlidir"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de buyurdu ki: **"Rabbinden dünya ve ahirette selamet ve afiyet dile."** Sonra ikinci bir gün gelerek tekrar **"Hangi duâ daha faziletli ve değerlidir?"** diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.), ona aynı cevabı verdi. Üçüncü sefer geldiğinde yine aynı soruyu sordu. Rasûlullah (s.a.v.)'de aynı cevabı verdi ve şöyle devam etti: **"Sana dünya ve ahirette afiyet verilmişse zaten kurtulup gittiğisindir."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Bu hadisi sadece Seleme b. Verdân'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

3513- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Kadir gecesinin hangi gece olduğunu bilirim hangi duâyı okumamı tavsiye edersin?"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ım sen affedicisin, ikram sahibisin affetmeyi seversin beni de affet."** (İbn Mâce, Duâ: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3514- Abbâs b. Abdulmuttalib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bana bir şey öğret ki onu Allah'tan isteyeyim"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'tan afiyet dile..."** Birkaç gün sonra tekrar geldim: **"Ey Allah'ın Rasûlü! bana bir şey öğret ki onu Allah'tan isteyeyim"** dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), bana şöyle dedi: **"Ey Abbâs! Ey Peygamberin amcası! Allah'tan dünya ve ahirette afiyet iste."** (Müsned: 1687)

© **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir. Abdullah b. Hâris b. Nevfel, Abbâs b. Abdulmuttalib'den hadis işitmiştir.

3515- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'tan, afiyetten daha sevimli ve üstün bir şey istenmemiştir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Abdurrahman b. ebî Bekir el Müleykî rivâyeti olarak bilmekteyiz.

BÖLÜM: 86

> KİŞİ KENDİSİNİ SATAR MI?

3516- Ebû Bekir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), bir işi yapmak istediği zaman: **"Allah'ım bana hayırlısını ver ve benim için en uygun olanı seç"** diye duâ ederdi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu hadisi sadece Zenfel'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Hadisçiler yanında Zenfel zayıf birisidir. Kendisine Zenfel-ül Arafî'de denilmektedir. Arafat ta oturmakta idi. Bu hadisi tek olarak rivâyet etmiş ve kendisi gibi rivâyet eden biri olmamıştır.

3517- Ebû Mâlik el Eş'arî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Abdest, İmanın bir parçasıdır. Elhamdülillah diyecek şekilde yaşamak mizanı doldurur. Sübhanallah ve Elhamdülillah diyecek şekilde bir hayat sürmek gökler ve yeryüzü arasını dolduracak kadar sevap kazandırır. Namaz, nurdur. Sadaka kişinin Müslüman olduğuna bir delildir. Sabır her an önümüzdeki bir ışıktır. Kur'ân ise lehimize veya aleyhimize bir delildir. Her insan sabahleyin kalkup nefsinin satıcısıdır. Ya ibadet ve kulluk yaparak kendisini Allah'a satmış olur. Veya arzu ve hevesine veya şeytana uyarak kendisini helak etmiş olur." (Müslim, Tahara: 27)

© Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 87

➤ MİZANI DOLDURAN VE ÇOK SEVAP KAZANDIRAN ŞEYLER NELERDİR?

3518- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Sübhanallah demek mizanın yansını doldurur. Elhamdülillah demek ise teraziye doldurmuş olur. Allah'tan başka gerçek ilah yoktur, sadece O vardır diyen kimse ile Allah arasında hiçbir perde yoktur. Cennette kendisiyle beraber oluncaya kadar..." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle garib olup senedi de sağlam değildir.

3519- Süleymoğullarından bir kişiden rivâyet edilmiştir: "Rasûlullah (s.a.v.), şunları benim elimde veya kendi elinde saydı: Sübhanallah demek mizanın yarısıdır. Elhamdülillah ise onu doldurmuş olur. Allahuekber demek gök ile yeryüzü arasını doldurur oruç sabrın yarısı temizlikte İmanın yarısıdır." (Müsned: 17571)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Şu'be ve Sûfyân es Sevrî bu hadisi Ebû İshâk'tan rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 88

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.), ARAFATTA VAKFE YERİNDE NASIL DUÂ EDERDİ?

3520- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Arafat akşamı vakfe yerinde şöyle duâ ederdi: "Allah'ım, senin buyurduğun gibi ve bizim söylediklerimizden daha hayırlı biçimde sana hamdolsun. Allah'ım namazım tüm ibadetlerim hayatım ve ölümüm senin içindir. Dönüşüm sanadır. Her türlü varlığım sana kalacaktır. Allah'ım kabl azabından kalbimin vesvesesinden işlerimin dağınıklığından sana sığınırım. Allah'ım rüzgânın getireceği afetlerin şerrinden sana sığınırım." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle garibtir. Senedi de sağlam değildir.

BÖLÜM: 89

> GENİŞ KAPSAMLI DUA NASILDIR?

3521- Ebû Umame (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), çok uzunca bir duâ etmişti ki ondan bir şey ezberleyememiştik. Bunun üzerine: **"Ey Allah'ın Rasûlül Uzunca bir duâ yaptınız bundan bir şey ezberleyemedik"** dedik. Şöyle buyurdular: **"Size tüm duâları toplayan bir duâ öğreteyim mi? Şöyle duâ edersiniz: "Allah'ımı Peygamber'in Muhammed (s.a.v.)'in senden istediği şeyin hayrından biz de istiyoruz ve Peygamber'in Muhammed (s.a.v.)'in sana sığındığı şeyin şerrinden biz de sana sığınıyoruz. Yardımına müracaat edilen tek kapı sensin eninde sonunda sana ulaşacağız hiçbir güç ve kuvvet yoktur ancak tüm güçler senin elindedir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 90

> RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN EN ÇOK YAPTIĞI DUÂ HANGİSİDİR?

3522- Şehr b. Havşeb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ümmü Seleme (r.anha)'ya: **"Ey Mü'minlerin anası! Rasûlullah (s.a.v.), senin yanında olduğu zaman en çok yaptığı duâ ne idi?"** Dedi ki: **"Çoğunlukla yaptığı duâ şuydu: "Ey kalbleri bir halden bir hale çeviren Rabbim, benim kalbimi de dinin üzere sabit kıl."** Ben kendisine: **"Ey Allah'ın Rasûlül Niçin bu duâyı yapıyorsunuz?"** diye sordum. Şöyle buyurdular: **"Hiçbir kimse yoktur ki onun kalbi Allah'ın parmakları arasında olmuş olmasın. Dilediğini düzeltir, düzgün yola kor dilediğini ise kalbini kaydırarak yoldan çıkarır."** Sonra Âl-i İmrân sûresi 8. ayetini okudu: **"O derin kavrayış sahipleri şöyle yakanrlar: "Ey Rabbimizi! Bizl doğru yola İlettikten sonra kalplerimizi bu gerçeklerden bir daha saptırma, katından bize rahmet ver, şüphesiz bağışı en çok olan sensin sen."** (Müsned: 25210)

© Tirmizî: Bu konuda Âişe'den, Newâs b. Sem'an'dan, Enes, Câbir, Abdullah b. Amr ve Nuaym b. Ammâr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 91

> UYKUSUNDA KORKAN KİMSENİN YAPACAĞI DUÂ

3523- Büreyde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Hâlid b. Velid el Mahzûmî, Peygamber (s.a.v.)'e şikayette bulundu ve şöyle dedi: **"Ey Allah'ın Rasûlül Korkudan dolayı gece uyuyamıyorum. Rasûlullah (s.a.v.) ona şöyle buyurdu: Yatağına girdiğinde şöyle duâ et: "Allah'ım ey yedi kat göklerin ve gölgelendirdiklerinin Rabbi, Ey dünyaların ve sırtında taşıdıklarının Rabbi, Ey şeytanların ve saptırdıklarının Rabbi, Bütün yarattıklarının şerrinde ve onlardan birinin bana saldırması ve haksızlık etmesinden beni koruyucu ol. Senin koruman altında olan güçlüdür. Senin övgün yücedir. Senden başka gerçek ilah yoktur. Ancak sen varsın."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadisin senedi sağlam değildir. Hakem b. Zuheyr'in rivâyetini bazı hadisçiler almıştır. Bu hadis başka bir şekilde mürsel olarak rivâyet edilmektedir.

BÖLÜM: 92

➤ SIKINTILI ANLARDA RASÛLULLAH (S.A.V.) NASIL DUA EDERDİ?

3524- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Herhangi bir iş Rasûlullah (s.a.v.)'e sıkıntı verdiği zaman şöyle duâ ederdi: **"Ey devamlı din olan ölümsüz bütün varlıkların tek yöneteni ve gözeteni senin rahmetinle yardım isterim."**

Aynı senedle Enes dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ya zelcelali velikram" duâsına devam ediniz.**" (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

Bu hadis Enes'den değişik bir şekilde de rivâyet edilmiştir.

3525- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ya zelcelali velikram" duâsına devam ediniz.**" (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garib olup mahfuz değildir. Gerçek şu ki bu hadis Hammad b. Seleme'den, Humeyd'den ve Hasan-ı Basrî'den rivâyet edilmiştir ki bu rivâyet daha sağlamdır. Müemmil hadisın senedinde yanılarak Humeyd'den ve Enes'den demiştir ki bu konuda kendisine uyan olmamıştır.

BÖLÜM: 93

➤ ABDESTLİ OLARAK YATAĞA GİRİP DUA EDEN KİMSENİN DURUMU

3526- Ebû Umâme el Bâhîlî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"Abdestli olarak yatağına giren uykusu gelinceye kadar Allah'ı zikreden bir kimse uykusu anında veya gecenin bir vaktinde dünya ve ahiretin hayna dair hangi duayı yaparsa mutlaka Allah ona o isteklerini verir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Bu hadis aynı şekilde Şehr b. Havşeb'den, Ebû Zabya'den, Amr b. Abese'den de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 94

➤ UYKUDAN KORKARAK UYANAN NE DEMELİ?

3527- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.), bir adamın şöyle duâ ettiğini işitti: **"Allah'ım senden nimetin tamamını isterim."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), **"Nimetin tamamı hangi şeydir"** diye sordu. Ben: **"Bir duâ ettim ve bu duâ sebebiyle hayır ümid etmekteyim"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.), ise: **"Cennete giriş ve Cehennem'den kurtuluş nimetin tamamı sayılır"** buyurdu.

Yine Rasûlullah (s.a.v.) bir adamın: **"Ya zelcelali velikram"** dediğini işitti ve bunun üzerine şöyle buyurdu: **"Duâ kapısı sana açıldı dilekte bulun!"** Yine Peygamber (s.a.v.) bir adamın: **"Allah'ım senden sabır isterim"** dediğini duydu ve: **"Sen Allah'tan bela ve imtihan istemiş oldun ondan afiyet dile"** buyurdu. (Müsned: 21009)

© Ahmed b. Meni', İsmail b. İbrahim'den, Cüreyrî'den bu senedle bu hadisın bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3528- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Biriniz uykudan korkarak uyanırsa şöyle desin: **"Allah'ın gazabı ve azabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden ve bana yaklaşmalarından Allah'ın eksiksiz olan tam kelmelerine sığınırım."** Bu durumda hiçbir şey ona zarar vermez. Abdullah b. Amr, akıl baliğ olan çocuğuna bu duâyı belletir. Okuyamayacak küçük çocuklar için bir kağıda yazıp onun boynuna asardı. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 95

➤ SABAH AKŞAM SÖYLENEBİLECEK DUÂ

3529- Ebû Râşid el Hayranî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Abdullah b. Amr b. Âs'a geldim ve: **"Rasûlullah (s.a.v.)'tan işittiğin bir şeyi bana anlatır mısınız?"** dedim. Bunun üzerine bana bir yazı çıkardı ve: **"Bu, Rasûlullah (s.a.v.)'ın benim için yazdırdığı şeydir"** dedi. Yazıya baktım orada şunlar yazılıydı: Ebû Bekir es Sıddık: **"Ey Allah'ın Rasûlü! bana sabah ve akşam okuyacağım bir duâyı öğret"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.): Ey Ebû Bekir şöyle de buyurdu: **"Ey Allah'ım Ey göklerin ve yerin yaratıcısı! Gizli ve açık her şeyi bilen senden başka gerçek ilah yoktur. Ancak sen varsın. Her şeyin Rabbi ve idarecisi sensin. Benliğimin şerrinden, şeytanın şerrinden ve beni şirke düşürmesinden, günah işlemekten ve bir Müslüman'a kötülük etmekten sana sığınırım."** (Müsned: 6309)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 96

➤ ALLAH'TAN DAHA KISKANÇ BİRİSİ VAR MIDIR?

3530- Amr b. Mürre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Vâil'den işittim, şöyle diyordu: Abdullah b. Mes'ûd'tan şöyle dediğini işittim, dedi. Bunun üzerine ben kendisine sen bunu Abdullah'tan işittin mi diye sordum. Ebû Vâil: **"Evet"** dedi. Abdullah hadisi merfu olarak rivâyet ederek şöyle dedi: **"Allah'tan daha kiskanç bir kimse yoktur bu yüzden gizli ve açık tüm kötülükleri haram kılmıştır. Övülmeyi Allah'tan daha çok seven bir kimse yoktur. Bu yüzden Allah kendini övmüştür."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'an: 27; Müslim, Tevbe: 17)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 97

➤ NAMAZDA YAPILACAK BAŞKA BİR DUÂ

3531- Ebû Bekir es Sıddık (r.a.)'tan rivâyete göre, kendisi şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bana namazda yapacağım bir duâ öğret"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.) de şöyle buyurdu: **"De ki: Ey Allah'ım ben nefsimi çok zulmettim günahları ancak sen bağışlarsın katından bir bağışlanma ile beni bağışla bana merhamet et. Şüphesiz sen bağışlayan ve acıyansın."** (Buhârî, Ezan, 17; Müslim, Zikir: 27)

© Tirmizî: Bu hadis Leys b. Sa'd rivâyeti olarak hasen garibtir. Ebû'l Hayrın ismi Mersed b. Abdullah el Yezenî'dir.

3532- Muttalib b. ebî'l Vedaa (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Abbâs sanki bir şey duymuş gibi Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına gelmişti. Rasûlullah (s.a.v.), minberde doğruldu ve **"Ben kîmim"** buyurdu. Ashab: **"Sen Allah'ın Rasûlüsün sana selam olsun."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ben Abdulmuttalib oğlu Abdullah oğlu Muhammed'im. Allah yarattıklarını yaratmış ve benî yarattıklarının en hayırlılarından kılmıştır. Sonra o yarattıklarını ikiye ayırmış benî onlar içinde yine en hayırlılarından kılmıştır. Sonra o insanları kabilelere ayırmış ve benî en hayırlı kabileden çıkarmıştır. Sonra o kabileleri de daha küçük birimlere ayırmış ve benî de neseb soy sop olarak onların en hayırlılarından kılmıştır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 98

➤ GÜNAHLAR, AĞACIN YAPRAĞI GİBİ HANGİ DUA İLE DÖKÜLÜR?

3533- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), yaprakları kurumuş bir ağacın yanından geçerken bastonuyla ağaca vurdu ve yaprakları döküldü. Bunun üzerine şöyle buyurdu: **"Tüm eksiksiz övgüler Allah'a mahsustur, Allah'ı tenzih ederim ve O'nu överim O'ndan başka gerçek ilah yoktur. Ancak O vardır. Allah en büyüktür, sözlerini söylemek kulun günahlarını şu ağacın yapraklarını döktüğü gibi mutlaka dökecektir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

3534- Umâra b. Şebîb es Saî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim güneşin batımından sonra on kere Allah'tan başka gerçek ilah yoktur ancak O vardır O tektir, O'nun ortağı yoktur. Saltanat ve irade tümüyle ona aittir. Eksiksiz övgülere O layıktır. Hayat veren O'dur. Ölüm de O'nun elindedir. Ve o her şeye güç yetirendir"** derse Allah bu kimse için sabâha kadar şeytandan koruyacak silahlı koruyucular gönderir ve ona on sevap yazılır ve on günahı silinir. Ve bu yaptığı duâ on mü'min köleyi hürriyetine kavuşturma sevâbına denk sevap kazandırmış olur. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Leys b. Sa'd'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Umâra'nın Peygamber (s.a.v.)'den hadis işittiğini bilmiyoruz.

BÖLÜM: 99

➤ TEVBE VE İSTİĞFARIN DEĞERİ VE ALLAH'IN KULLARINA RAHMETİ

3535- Zir b. Hubeyş (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Saffan b. Assâl el Murâdî'ye mestler üzerine mesh yapmanın hükmünü sormaya gelmişim bana şöyle dedi: **"Ey Zir! Seni buraya hangi şey getirdi?"** Ben de: **"Bilgi edinmek için"** dedim. Bunun üzerine Safvân: **"Şüphesiz ki melekler ilim elde etmek için gayret gösterene istediği şeyden memnunluk duyarak onu her şeyden korumak için kanatlarını gererler."** Ben de: **"Soracağım ve kalbimi"**

tırmalayan şey şudur dedim ve: “Büyük ve küçük abdest bozduktan sonra mestler üzerine mesh yapmak nasıl olacaktır?” Sen Peygamberin sahabîlerindensin. Sana bu konuyu sormaya geldim sen Rasûlullah (s.a.v.)’den bu konuda bir şeyler işittin mi?” Safvân: “Evet” dedi; “Rasûlullah (s.a.v.) ile yolculukta olduğumuz zaman veya bir yerde misafir olduğumuz zaman cünüplük dışında küçük abdest, büyük abdest ve uykudan dolayı üç gün üç gece mestlerimi çıkarmamamızı emrederdi.”

Bundan sonra ben: “Rasûlullah (s.a.v.)’den sevgi hakkında bir şeyler işittin mi?” diye sordum. Safvân: “Evet” dedi; bir yolculukta Peygamber (s.a.v.) ile birlikteydik ansızın bir bedevi yüksek sesle “Ya Muhammedi” diye bağırdı. Rasûlullah (s.a.v.)’de onun sesine yakın bir sesle: “Haydi gel” diye cevap verdi. Biz o bedevî kimseye yazıklar olsun sana sesini alçalt, çünkü sen peygamberin huzurundasın yüksek sesle konuşmak yasaktır dememize rağmen vallahi sesimi alçaltmam dedi. Sonra o bedevi dedi ki: “Bir kişi bir topluluğu seviyor ama henüz onlara katılmış değil.” Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.): “Kıyamet gününde kişi sevdikleriyle beraberdir” buyurdu. Ve bize bazı şeyler anlattı. Sonunda şöyle buyurdu: “Batı tarafında (Sûfyân, Şam tarafında dedi.) bir kapıdan bahsetti ki bu kapının genişliği bir binlil kimsenin kırk yıl veya yetmiş yıl yürümesi kadardır. Allah bu kapıyı gökleri ve yeri yarattığı gün tevbe için açmıştır. Güneş batıdan doğuncaya kadar yani kıyamete kadar da kapatmayacaktır.” (Nesâî, Tahara: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3536- Zir b. Hubeyş (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: Safvân b. Assâl el Muradiye gelmişim ki bana “Buraya niçin geldin” dedi. Ben de: “Bilgi edinmek için” dedim. Bunun üzerine Safvân: Benim Rasûlullah (s.a.v.)’den öğrendiğime göre: “Melekler ilim öğrenmek isteyen kimseye memnun olduklarından dolayı onu her şeyden korumak için kanatlarını gererler.” Sonra kendisine dedim ki: “Mest üzerine mesh konusunda zihnlime takılan şeyler var bu konuda Rasûlullah (s.a.v.)’den öğrendiğin bir şeyler var mı?” Safvân: “Evet” dedi; “Bir yolculukta olduğumuzda veya misafirlikte iken cünüplük dışında küçük abdest, büyük abdest bozmak ve uykudan dolayı üç gün üç gece mestlerimizi çıkarmamamızı bize emretmişti.”

Bundan sonra ben: “Rasûlullah (s.a.v.)’den sevgi hakkında bir şeyler işittin mi?” Safvân: “Evet” dedi; “Bir yolculukta Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber iken görgüsüz kaba bir bedevi yüksek sesle Ya Muhammedi! Ya Muhammedi! Diye Peygamberimizi çağırmıştı. Ashab ona: Sus, sesini alçalt; böyle yapmak yasaktır, dedik. Rasûlullah (s.a.v.), onun sesine yakın bir sesle: “Gel bakalım” diye cevap verdi. O bedevi de: “Bir kimse bir topluluğu seviyor ama henüz onlar arasına karışmış değildir” diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): “Kişi sevdikleriyle beraberdir” buyurdu; Zir diyor ki: Safvân anlattı anlattı sonunda Allah’ın tevbe için batıda genişliği yetmiş yıllık mesafe olan bir kapı

yarattığını, güneş batı tarafından doğuncaya kadar kapatılmayacağını ve Allah'ın Enam sûresi 158. ayetinin bu tevbe konusunda olduğunu bana anlattı: "O Allah'tan başkasına ilahlık yakıştıranlar, inanmak için kendilerine meleklerin gelmesini veya Rabbinin gelmesini ya da Rabbinin bazı ayetlerinin gelmesini mi bekliyorlar? Ancak Rabbinin onları imana mecbur edecek bazı alametleri geldiği gün, iman etmenin daha önce inanmamışsa veya inancıyla bir iyilik kazanmamışsa, o günkü imanı ona bir fayda sağlamaz. De ki: Bekleyin öyleyse ahiret gününü ey inançsızlar! Biz de bekliyoruz başınıza gelecekleri." (Nesâî, Tahara: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3537- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **"Allah kulunun tevbesini can boğaza gelmediği sürece kabul eder."** (İbn Mâce, Zühd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Muhammed b. Beşşâr, Ebû Âmir el Akdî vasıtasıyla Abdurrahman'dan aynı senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

3538- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden birinizin tevbe etmesi, kaybettiği bir şeyi bulduğunda nasıl sevinirse Allah ondan daha fazla sevindirir."** (Müslim, Salat: 27; İbn Mâce, Zühd: 17)

© Tirmizî: Bu konuda İbn Mes'ûd, Numân b. Beşîr ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle Ebû'z Zinad rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Bu hadisi Mekhûl, Ebû Zerr rivâyetiyle aynı senedle benzeri şekilde rivâyet etmiştir.

3539- Ebû Eyyûb (r.a.)'den rivâyete göre: Ebû Eyyûb, ölümü yaklaştığında şöyle dedi: **"Bir şeyi sizden gizlemiştim o da şuydu: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: Siz günah işlemez bir toplum olsaydınız mutlaka Allah günah işleyen bir topluluk yarattı da onlar günah işlerler ve Allah'a tevbe ederlerdi. Allah'ta onları bağışlardı."** (Müslim, Tevbe: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Bu hadis Muhammed b. Ka'b'den, Ebû Eyyûb'tan benzeri şekilde rivâyet edilmiştir. Aynı şekilde Kuteybe, Abdurrahman b. ebi'z Zinad vasıtasıyla Gafre'nin azâdlı kölesi Ömer'den, Muhammed b. Ka'b'tan ve Ebû Eyyûb'tan benzeri şekilde rivâyet edilmiştir.

3540- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle buyurdu: **"Allah: Ey Ademoğlu! Sen bana duâ ettiğin ve benden ümid ettiğin sürece senin hatalarını bağışlarım ve hiç aldırış etmem. Ey Ademoğlu! Senin günahların göğün bulutlarına ulaşsa bile sen de benden bağışlanma dilesen seni bağışlarım ve hiçbir şeye aldırış etmem. Ey Ademoğlu! Sen bana dünya dolusu kadar hatalarla gelip bana hiçbir şeyi ortak koşmamış olsan şüphesiz seni dünya dolusu bağışlanma ile karşılarım."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 100

➤ ALLAH'IN RAHMETİ YÜZ OLUP 99'U KENDİSİNDE BİRİ
YERYÜZÜNDEDİR

3541- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **"Allah, yüz rahmet yarattı ve yarattıkları arasına bir merhamet koydu ki bu yüzden insanlar ve hayvanlar birbirlerine merhamet ederler. Doksan dokuz rahmet ise Allah'ın katındadır."** (Buhârî, Edeb: 27; Müslim, Tevbe: 17)

© **Tirmizî:** Bu konuda İbn Selman, Cündüp b. Abdullah b. Sûfyân el Becelî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3542- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Mü'min, Allah katında olan azabı bilmiş olsa hiç kimse Cennete göz dikmez, Kafir de Allah katında olan rahmeti bilmiş olsa hiç kimse Cennet'ten ümidini kesmezdi."** (Müslim, Tevbe: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Alâ'nın babasından ve Ebû Hüreyre'den rivâyet etmesiyle bilmekteyiz.

3543- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah tüm yarattıklarını yarattığı zaman kendi üzerine şöyle yazmıştır: "Benim rahmetim gazabımı geçmiştir."** (İbn Mâce, Zühd: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

3544- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), mescide girdi ve bir adam namaz kılmış duâ ediyor ve duâsında şöyle diyordu: **"Ey Allah'ım senden başka ilah yoktur, ancak sen varsın sen bol bol verensin."** Ey göklerin ve yerin yoktan var edicisi, Ey Celal ve İkrâm sahibi" Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Onun Allah'a ne ile duâ ettiğini biliyor musunuz?"** diye sordu sonra kendisi: **"O kimse Allah'a ismi azam duâsıyla duâ etmiştir. Bununla duâ edildiğinde Allah kabul eder ve bu duâlarla istenildiğinde Allah verir"** diye cevap verdi. (İbn Mâce, Dua: 27)

© **Tirmizî:** Sabit b. Enes'in rivâyeti olarak bu hadis garibtir. Bu şeklin dışında da Enes'den bu hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 101

➤ KİMLERİN BURNU YERDE SÜRTÜLECEKTİR?

3445- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yanında ismim anıldığı halde bana salevat getirmeyen kimsenin burnu yerde sürtünsün. Ramazan ayına girdiği halde günahlarını bağışlatmadan Ramazandan çıkan kimsenin de burnu yerde sürünsün. Yanında anne ve babası ihtiyarlamalarına rağmen onları razı etmediğinden dolayı Cennete giremeyen kimsenin burnu yerde sürtülsün."** Abdurrahman diyor ki: **"Zannedersem anne ve babasından biri"** demişti. (Müsned: 7139)

© **Tirmizî:** Bu konuda Câbir ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Rib'î b. İbrahim, İsmail b. İbrahim'in kardeşi olup güvenilir bir kişidir. Kendisine İbn Uleyye de denilir.

Bazı ilim adamlarından şöyle rivâyet edilmiştir: **"Bir kimse bir toplantıda Peygambere tek bir kere salevat getirse toplantı sonuna kadar o kimseye yeterlidir."**

3546- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cimri o kimsedir ki yanında ismim anılır fakat bana salevat getirmez."** (Müsned: 1645)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 102

➤ ALLAH'A EN SEVİMLİ DUÂ KENDİSİNDEN AFİYET İSTENMESİDİR

3547- Abdullah b. ebî Evfâ (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle duâ ederdi: **"Allah'ımı Kalbimi kar, dolu ve soğuk su ile soğut. Allah'ımı Beyaz elbiseyi kirden temizlediğin gibi kalbimi de hatalardan temizle."** (Nesâî, Gusûl: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

3548- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kime duâ kapısı açılmış ise ona rahmet kapıları açılmıştır. Allah'tan afiyet istenilmesinden daha sevimli bir şey istenilmemiştir."** Rasûlullah (s.a.v.) konuşmasını şöyle devam etti: **"Duâ, inen belaya ve inmeyen belaya karşı faydalıdır. Ey Allah'ın kulları duâya sarılınız."** [Tirmizî rivâyet etmiştir.]

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece Abdurrahman b. Ebî Bekir el Kureşî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz ki bu şahıs hadis konusunda zayıftır. Bazı hadisçiler hafızası yönünden kendisini zayıf kabul etmişlerdir. İsrail bu hadisi Abdurrahman b. ebî Bekir'den, Musa b. Ukbe'den, Nafi' ve İbn Ömer'den rivâyet ederek şöyle aktarmışlardır: **"Allah'tan afiyetten daha sevimli olan bir şey istenilmemiştir."**

3549- Bilâl (r.a.)'den Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **"Gece namazını ihmal etmeyiniz. Çünkü o sizden önceki salih kişilerin adettir. Gece namazı Allah'a yakınlık olup günahlardan sakındır, kötülüklere keffâret olup vücuttan hastalığı kovar."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bilâl'in rivâyetiyle ve sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Senedi yönünden zayıftır.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle diyordu: Muhammed el Kureşî, Muhammed b. Saîd eş Şamî'dir. İbn ebî Kays ve Muhammed b. Hassân bu zatın kendisidir ve hadisleri terkedilmiştir.

Muaviye b. Salih bu hadisi Rabia b. Yezîd'den, Ebû İdris el Havlânî'den, Ebû Umâme'den rivâyet ederek şöyle demişlerdir: **"Gece ibadete devam ediniz! Çünkü O sizden önceki Salih insanların adettir. Rabbinize yaklaşıncıdır, günahlara keffârettir, günahlardan sakındır."** (

Tirmizî: Ebû İdris'in, Bilâl'den rivâyet ettiği bu hadis daha sahihtir.

3550- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ümmetimin ömürleri yetmiş ile altmış arasındadır. Onlardan yetmişli aşacak olanlar çok azdır."** (İbn Mâce, Zühd: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Muhammed b. Amr'ın, Ebû Seleme'den ve Ebû Hüreyre'den rivâyeti olarak...

Ebû Hüreyre'den daha değişik bir şekilde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 103

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.)'DEN DEĞİŞİK DUÂLAR

3551- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle duâ ederdi: **"Rabbim bana yardım et, aleyhimde olacak şeylerde yardım etme. Bana yardım et aleyhime yardımcı olma. Bana zafer ver bana karşı olanlara zafer verme, olayları benim iyiliğime gerçekleştir. Bana zarar olacak şekilde gerçekleştirme. Beni hıdayete erdir ve hıdayeti bana kolaylaştır. Bana saldırana karşı yardımını benden esirgeme. Ey Rabbim beni sana çok şükreden, seni çok zikreden senin azabından çok korkan sana pek çok itaat eden, sadece senin için eğilen, sana yönelip yakaran bir kişi kıl. Ey Rabbim tevbeni kabul eyle günah ve hatalarımı temizle duâmı kabul et. Delilimi sabit eyle, dillimi doğru kıl. Kalbime hıdayet eyle göksümden kin ve hasedli çıkar."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27; İbn Mâce, Duâ: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Mahmûd b. Gaylân, Muhammed b. Bişr el Abdî'den ve Sûfyân'dan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

3552- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim kendisine zulmedene bedduâ ederse mutlaka yardım görür."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu hadisi sadece Ebû Hamza'nın rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Hamza hakkında bazı ilim adamları ileri geri konuşmuşlardır. Kendisine Meymun el A'ver denilir. Kuteybe, Humeyd b. Abdurrahman er Revâsî vasıtasıyla Ebû'l Ahves'den ve Ebû Hamza'dan aynı senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 104

➤ DÖRT BİN TESBİH ÇEKMEYE BEDEL DUÂ VAR MIDIR?

3553- Ebû Eyyûb el Ensârî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Her kim on kere: **"Allah'tan başka gerçek ilah yoktur sadece Allah vardır. O tektir, ortağı yoktur, saltanat O'nundur, her türlü övgüler ona mahsustur, hayat veren de öldüren de O'dur. O'nun gücü her şeye yeter"** derse İsmail zürriyetinden dört köleyi hürriyetine kavuşturmuş gibi sevap kazanır. (Buhârî, Deavat: 27; Müslim: Zikr: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis Ebû Eyyûb'tan mevkuf olarak ta rivâyet edilmiştir.

3554- Safiye (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) yanımıza girdi. Önümde tesbih gibi saydığım dört bin çekirdek bulunuyordu. Dedim ki: Onlarla sayarak Allah'ı tesbih etmişimdir. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ben sana bu tesbih çektiğin şeylerden daha fazla sevap kazandıracak birşeyi öğreteyim mi?"** Ben de: **"Evet"** dedim. Buyurdular ki: **"De ki: Allah'ın yarattıkları sayısınca tesbih ederim."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece Safiyye rivâyetiyle bu şekilde bilmekteyiz ki Haşim b. Saîd el Kufî tarafından rivâyet edilmiştir. Senedi pek bilinmemektedir. Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3555- Cüveyriyye binti Hâris (r.anha)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Mescidde namaz kıldığım yerde iken Rasûlullah (s.a.v.) yanıma uğramıştı. Gündüzün yansına yakın bir zamanda uğradığında beni aynı halde buldu ve: Hala sabahki durumda mısın? diye sordu. Ben de evet dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdular: Sana bazı kelimeler öğreteyim de onları söyle böylece uzun zaman boyu burada kalmamış olursun. Yarattıklarının sayısınca Sübhanallah, yarattıklarının sayısınca Sübhanallah, Yarattıklarının sayısınca sübhanallah. Kendi razı olacağı kadar sübhanallah. Kendi razı olacağı kadar sübhanallah. Arşın ağırlığı kadar sübhanallah. Arşının ağırlığı kadar sübhanallah. Arşının ağırlığı kadar sübhanallah, sözlerinin mürekkebi kadar sübhanallah sözlerinin mürekkebi kadar sübhanallah sözlerinin mürekkebi kadar sübhanallah."** (Müslim, Zikr: İbn Mâce, Edeb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed b. Abdurrahman, Talha ailesinin azâdlı kölesidir. Medîneli bir ihtiyardır, güvenilen bir kişidir. Mes'ûdî ve Sevrî kendisinden bu hadisi rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 105

➤ ALLAH CÖMERTTİR DUÂ EDENİ BOŞ ÇEVİRMEZ

3556- Selman el Farisî (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **"Allah çok haya sahibi ve ikram edicidir. Kişi O'na ellerini kaldırıp duâ ettiği zaman onları boş çevirmekten haya eder."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27; İbn Mâce, Edeb.: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bazıları bu hadisi merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdir.

3557- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, adamın biri iki parmağıyla işaret ederek duâ ediyordu. Rasûlullah (s.a.v.) ona: **"Tek parmağınla tek parmağınla diye ikaz etti."** (Nesâî, Sehv: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

Bu hadisin manası şöyledir: Kişi namazında teşehhüd anında tek parmağıyla işaret etmelidir.

BÖLÜM: 106

➤ İMANDAN SONRA EN HAYIRLI ŞEY NEDİR?

3558- Muâz b. Rifâa (r.a.)'nın babasından bize haber verdiği göre, şöyle demiştir: Ebû Bekir es Sıddık, minber üzerinde ayağa kalktı ağladı ve şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.), bir yıl önce bu minber üzerinde ayağa kalkıp ağlamış ve şöyle demişti: **"Allah'tan affedilmeyi ve afiyet içersinde olmayı isteyiniz. Çünkü hiç kimsenin sağlam imandan sonra afiyetten daha hayırlı bir şey verilmemiştir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle Ebû Bekir es Sıddık rivâyeti olarak garibtir.

BÖLÜM: 107

➤ TEVBE VE GÜNAHTA ISRAR NE DEMEKTİR?

3559- Ebû Bekir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'tan bağışlanma isteyen kimse o tevbe ettiği günahı günde yetmiş kere işlemiş olsa bile o günaha bir daha varmayacağı için ısrar etmiş sayılmaz."** (Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Ebû Nadra'nın rivâyetiyle bilmekteyiz. Senedi pek sağlam değildir.

BÖLÜM: 108

➤ ALLAH'IN KORUMASI ALTINA NASIL GİRİLİR?

3560- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer b. Hattâb yeni bir elbise giymişti ve şöyle demişti: **"Allah'a hamdolsun ki avret yerlerimi kapatacak ve işlerimi güzelce devam ettirebileceğim bir elbiseyi bana giydirdi"** diye duâ edip eski elbisesini sadaka olarak verdi. Sonra şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle buyurmuştu: **"Kim yeni bir elbise giyerde: "Allah'a hamdolsun avret yerlerimi kapatacak ve işlerimi güzelce devam ettirebileceğim bir elbiseyi bana giydirdi" diyerek duâ eder ve eski elbisesini tasadduk ederse o kişi diri ve ölü olarak mutlaka Allah'ın koruması altında, himayesinde olmuş olur."** (İbn Mâce, Libas: 17)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

Bu hadisi Yahya b. ebî Eyyûb, Ubeydullah b. Zahr'dan, Ali b. Yezîd'den, Kâsım'dan ve Ebû Umâme'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 109

➤ DÖNÜŞÜ ÇABUK KAZANCI BOL OLAN CEMAAT HANGİSİDİR?

3561- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Necid tarafına bir müfreze göndermişti de onlar pek çok ganimetler elde ederek dönüp gelmişlerdi. Bunun üzerine o müfrezede olmayan bir kimse dedi ki: **"Bu müfrezeden daha çabuk dönen ve daha çok ganimetle gelen bir müfreze görmedik."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Dikkat edin! Ganimet bakımından daha hızlı bir topluluğu size göstereyim mi?"** Bir topluluk ki sabah namazında hazır bulunup sonra oturup güneş doğuncaya kadar Allah'ı zikredenler. İşte bunlar; dönüşü çabuk kazancı bol olan cemaattir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Hammad b. ebî Humeyd, Ebû İbrahim el Ensarî el Müzenî olup, Muhammed b. ebû Humeyd el Medenî'dir. Hadis konusunda zayıftır.

BÖLÜM: 110

➤ HAC VE UMREYE GİDENLERDEN NE İSTENMELİ?

3562- Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Ömer, Rasûlullah (s.a.v.)'den Umreye gitmek için izin istemişti de bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey kardeşim duâlarına bize de ortak et bizi unutma"** demişti. (Ebû Dâvûd, Salat: 27; İbn Mâce, Menasik: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 111

> BORÇLU KİMSE HANGİ DUÂ'YI YAPMALI?

3563- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, sözleşmeye bağlı bir köle: **"Sözleşme bedelini ödemekten aciz kaldım bana yardım et"** dedi. Ali de şu karşılığı verdi: **"Dikkat et! Rasûlullah (s.a.v.)'in bana öğretmiş olduğu bazı duâları sana öğreteyim: Sebîr dağı kadar bile borcun olsa Allah onu sana kolayca ödettirir. Şöyle duâ et: "Allah'ım haramlarından uzaklaştır helal olana kanaat ettir. Lutfunla beni kimseye muhtaç etme."** (Müsned: 1250)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 112

> HASTALANAN KİMSE NASIL DUÂ ETMELİ?

3564- Ali (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rahatsızlandım ve şöyle duâ etmekte iken Rasûlullah (s.a.v.) bana uğramıştı: **"Allah'ım ecelim geldi ise canımı alarak bana rahatlık ver. Eğer ecelim daha uzak ise beni bu hastalıktan kurtar. Eğer bu benim bir imtihanım ise bana sabır ver. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) nasıl dedin? Dedi: Ali söylediklerini tekrarladi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) ayağı ile beni dürttü ve Allah'ım buna afiyet ver, (veya şüphe eden şu'be'dir.) şifa ver. Ali dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in bu duâsından sonra bir daha rahatsız olmadım."** (Müsned: 1005)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3565- Ali (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bir hastayı ziyaret ettiğinde şöyle duâ ederdi: **"Ey insanların Rabbi olan Allah'ım sıkıntıyı gider, şifa ver, çaresini gönder. Sensin tek şifa veren yok senin şifandan başka şifa hastalık bırakmayan bir şifa ile şifa ver Ey Rabbim."** (Müsned: 533)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 113

> RASÛLULLAH (S.A.V.) VİTR NAMAZINDA NASIL DUÂ EDERDİ?

3566- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) vitr namazında şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım gazabından rzana sığınırım cezalandırmandan bağışına sığınırım. Senden sana sığınırım. Seni övebilecek kelimeleri bulamam. Sen kendini övdüğün gibisin."** (Nesâî, Kıyam-ül Leyl: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis Ali rivâyeti olarak hasen garibtir. Ancak bu şekliyle ve Hammad b. Seleme rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 114

> RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN FARZ NAMAZLARIN SONUNDA YAPTIĞI DUÂSI

3567- Mus'ab b. Sa'd (r.a.)'den ve Amr b. Meymun (r.anhüma)'dan rivâyete göre, dediler ki: Okulda öğretmenlerin küçük çocuklara okuma yazma öğrettikleri gibi Sa'd ta çocuklarına Rasûlullah (s.a.v.)'in farz namazdan sonra yaptığı şu duâyı öğretirdi: **"Allah'ım korkaklıktan, cimrilikten ihtiyarlığın bunaklığından, dünyanın belalarından ve kabir azabından sana sığınırım."** (Buhârî, Cihâd: 27; Nesâî, İstiaze: 17)

© Tirmizî'nin hocası Abdullah b. Abdurrahman dedi ki: Ebû İshâk el Hemedanî bu hadiste karmaşıklığa düşmüştür. Bazen Amr b. Meymun vasıtasıyla Ömer'den diyor bazen de başka râvîleri zikrederek karmaşıklığa düşmüş oluyor.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahihtir.

3568- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre, Sa'd ve Peygamber (s.a.v.), bir kadının yanına girmişti bu kadının önünde tesbih çekmek için kullandığı hurma çekirdekleri veya çakıl taşları vardı. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Sana bundan daha kolay ve daha değerli olanı haber vereyim mi? "Gökteki yaratıkları sayısınca sübhanallah, yeryüzünde yarattıkları sayısınca sübhanallah. Her ikisi arasında yarattıkları sayısınca sübhanallah. Yaratacağı şeyler sayısınca sübhanallah. Bütün bunlar sayısı kadar Allahü ekber. Bütün bunlar sayısı kadar Elhamdülillah ve yine bütün bunlar sayısı kadar la havle vela kuvvete illa billah" dersin.**" (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© **Tirmizî:** Sa'd'ın rivâyeti olarak bu hadis hasen garibtir.

3569- Zübeyr b. Awam (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her sabah Allah'ın kullanı için bir görevli çıkıp şöyle der: Allah herşeyin ve varlık aleminin sahibidir. Eşsizlik ve tek olmakta ona mahsustur. Siz de bu Allah'ı tesbih ediniz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 115

➤ BİRŞEYİ EZBERLEMEK İÇİN HANGİ DUÂ YAPILMALI?

3570- İbn Abbâs (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında iken ansızın Ali b. ebî Tâlib geldi ve: **"Annem babam sana feda olsun Ey Allah'ın Rasûlü! Bu Kur'ân, benim göğsümden kaybolup gidiyor ve buna engel de olamıyorum."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), ona: **"Ey Ebû'l Hasan sana bazı kelimeler öğreteyim mi? ki Allah bu kelimelerle seni faydalandırsın, sendeki o şeyler de başkalarını faydalandırsın ve öğrendiğin şeyi de kalbine yerleştirsın. Ali: "Evet, ey Allah'ın Rasûlü! öğret bana" dedi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Cuma gecesini gecenin son üçte birinde kalkmaya gücün yeterse bu saat meleklerin hazır bulundukları bir saattir bu saatte duâ kabul edilir. Kardeşim Yakup Peygamber de çocuklarına: "İleride sizin için rabbime duâ edeceğim" (Yusuf sûresi: 98) demişti ki bu Cuma gecesine gelince demektir. Eğer buna gücün yetmezse gecenin yarısında kalk, şayet buna da gücün yetmezse gecenin başlangıcında kalkıp dört rekât namaz kıl. Birinci rekatta fatiha ile birlikte Yasin sûresini oku ikinci rekatta, Hâ mîm, Duhan sûresini oku. Üçüncü rekatta ise Fatiha ve Elif lam mîm Secde sûresini oku dördüncü rekatta ise Fatiha ile birlikte Tebareke sûresini okursun. Teşehhüdünü bitirdiğin vakit Allah'a hamdeyle Allah'a en güzel şekilde senada bulun bana da salevatı güzel bir şekilde getir. Sonra tüm Peygamberlere de salevat getir. Sonra tüm mü'min erkekler ve kadınları bağışlanma talebinde bulun ve senden**

önce gelip geçen tüm imanlı kardeşlerin için bağışlanma isteğinde bulun bunlardan sonra da şöyle söyle: Allah'ım hayatta bıraktığın sürece beni kötülöklere bulaştırma bana acı. Beni ilgilendirmeyen şeylere özenmekten beni esirge. Razi olduğun şeylere eğilmeyi bana nasib et. Allah'ım ey gökleri ve yeri eşsiz benzersiz yaratan ey Celal ve İkrâm sahibii Ey Allah'ımı Erişilmez güç sahibii Sensin. Ey Rahman olan Allah'ım, Ey Allah'ım senin celalin için isterim. Yüzünün nuru için öğrettiğin şekilde Kur'ân-ı bana ezberletmeni isterim. Seni benden razı edecek şekilde O kitabı okumayı bana nasib et. Göklerin ve yerin eşsiz ve benzersiz yaratıcısı Allah'ım, Celal, İkrâm ve İzzet sahibii Allah'ım senin gücüne hiçbir güç erişemez. Ey Allah'ım, Ey Rahman olan senin celalinle yüzünün nuru ile ve senin kitabınla gözümü aydınlatmanı isterim. Dillimi onunla söyletmeni, kalbimdeki sıkıntıyı onunla gidermeni gönlümü onunla açmanı bedenimi onunla tamir etmeni isterim nitekim hak uğrunda bana senden başkası yardım etmez ve hakkı sadece sen verirsin senden başka güç kuvvet yoktur, ancak sen varsın sen büyüksün ve ulusun. Ey Ebû'l Hasen bunu üç veya beş veya yedi Cuma yapacak olursan Allah'ın izniyle duân mutlaka kabul edilecektir. Beni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki bu duâ mü'minden hiçbir zaman şaşmamıştır. Abdullah b. Abbâs dedi ki: Vallahi Ali beş veya yedi Cuma geçtikten sonra böyle bir toplantıda Rasûlullah (s.a.v.)'e geldi ve Ey Allah'ın Rasûlü bundan önce ancak dört ayet kadar ezberlemekte idim ondan fazlası benden sınırlı yok olur giderdi. Bugün kırk ayet kadar ezberliyor ve bunları okurken sanki kitap gözlerimin önünde gibidir. Nitekim bir hadis dinlerdim onu başkasına aktaracağım zaman benden kaybolur giderdi. Bugün ise hadisler işitiyorum ve onları bir başkasına aktardığım zaman bir harf bile eksik etmeden anlatabiliyorum. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Ey Ebû'l Hasen Ka'be'nin Rabbine andolsun ki sen gerçek bir mü'minsin." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib olup sadece Velid b. Müslim rivâyeti olarak bilmektedir.

BÖLÜM: 116

➤ ALLAH KENDİSİNDEN İSTENİLMESİNİ SEVER

3571- Abdullah (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Allah'ın lutfundan isteyiniz. Çünkü Allah kendisinden istenilmesini sever İbadetlerin en değerlisi sıkıntının giderilmesini beklemektir." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Aynı şekilde Hammad b. Vakîd bu hadisi bu şekilde rivâyet etmiştir. Bu rivâyetine karşı çıkmıştır.

Hammad b. Vakîd: Bu Saffar denilen kişi hafız değildir. Bizce Basralı bir ihtiyardır. Ebû Nuaym bu hadisi İsrail'den, Hakîm b. Cübeyr'den ve ismi belirtilmeyen bir kimseden mürsel olarak rivâyet etmiştir. Ebû Nuaym hadisi daha sahih olabilecek durumdadır.

3572- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım tembellikten acizlikten ve cimrilikten sana sığınırım."** (Müslim, Zikr: 17)

© Aynı senedle Peygamber (s.a.v.)'den şöyle de rivâyet edilmiştir. Peygamber (s.a.v.): **"İhtiyarlığın bunaklığından ve kabir azabından da Allah'a sığınırdı."**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3573- Cübeyr b. Nüfeyr (r.a.)'den rivâyete göre, Ubâde b. Sâmî, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu aktarmıştır: **"Yeryüzünde herhangi bir Müslüman, günah işlemek üzere ve akraba ile ilişki kesmek üzere olmaksızın her ne türü duâ ederse Allah o duâsında istediği şeyi kendisine verir veya giderilmesini istediği şeyi ondan giderir."** Bunun üzerine orada bulunanlardan biri: **"Öyleyse duâyı çoğaltınız"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de **"Allah'ın ikramı daha da çoktur buyurdu."** (Müsned: 21720)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. İbn Sevbân, Abdurrahman b. Sabit b. Sevbân el Âbid eş Şamî'dir.

BÖLÜM: 117

➤ YATAĞA GİRİNCE YAPILACAK DUÂ

3574- Berâ (r.a.)'dan aktarıldığına göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: Yatağına yatacağında namaz abdesti gibi abdest al sonra sağ yanının üzerine yat ve: **"Allah'ım kendimi sana teslim ettim, işlerimi sana havale ettim, Senin azabından korkarak ve Cennetini ümid ederek sırtımı sana dayadım. Senin azabından korunmak ancak sana sığınmakla mümkündür. İndirdiğin kitaba ve gönderdiğin Peygambere İman ettim"** diye duâ et, eğer o gece ölürsen İslam üzere ölmüş olursun. Berâ dedi ki: Bu duânın kelimelerini iyice ezberlemek için tekrarlayıp durdum ve: **"Gönderdiğin Rasûlüne İman ettim"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Gönderdiğin Peygamberlerine İman ettim"** de buyurdular. (Buhârî, Vudu': 27; Müslim, Zikir: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Berâ'dan değişik şekilde de rivâyet edilmiş olup sadece bu rivâyette **"namaz için abdest aldığın gibi abdest al"** ilavesi vardır.

3575- Abdullah b. Hubeyb (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Karanlık ve yağmurlu bir gecede bize duâ etmesi için Rasûlullah (s.a.v.) aramaya çıkmıştı. Ben kendisine yetiştim. Oku dedi. Ben de bir şey okuyamadım tekrar oku dedi. Ben yine bir şey okumadım tekrar oku deyince ne okuyayım? Dedim. **"Sabah ve akşam İhlas, Nas ve Felak sûrelerini üçer defa okursan her şeye karşı sana yeterlidir"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Ebû Saîd el Berrad, Esîd b. ebî Esîd olup Medînelidir.

BÖLÜM: 118

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.)'DEN DEĞİŞİK DUÂ ÖRNEKLERİ

3576- Abdullah b. Büsr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), babamın yanına misafir olarak gelmişti. Kendisine yemek ikram ettik, ondan yedi sonra kendisine hurma getirildi. Rasûlullah (s.a.v.), hurmayı yiyor ve çekirdeğini iki parmağıyla atıyordu, şahadet parmağı ile orta parmağını birleştirdi ve (Şu'be diyor ki: Hurma çekirdeğinin iki parmakla atılması bu hadisle gösterilmiş oldu.) çekirdeği iki parmağıyla attı sonra kendisine içecek getirildi Rasûlullah (s.a.v.) bundan içti sonra onu sağındaki kişiye verdi. Babam, Rasûlullah (s.a.v.)'in devesinin yularını tutarak **"bize duâ et"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de: **"Allah'ım onlara verdiğin rızıkları bereketli kıl onları bağışla onları esirge"** diye duâ etti. (Müslim, Eşribe: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Abdullah b. Büsr'den değişik şekilde de rivâyet edilmiştir.

3577- Rasûlullah (s.a.v.)'in azâdlı kölesi Bilâl b. Yesâr b. Zeyd (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu bize aktarmıştır: **"Her zaman dîri ve hiç kimseye ihtiyacı olmayan kendisinden başka ilah bulunmayan O büyük Allah'tan bağışlanma diler ve tevbe ederim derse savaştan kaçmış olsa bile Allah onu bağışlar."** (Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilinmektedir.

BÖLÜM: 119

➤ ALLAH'TAN AFİYET İSTENMELİ Mİ?

3578- Osman b. Huneyf (r.a.)'den rivâyete göre, gözleri görmeyen bir adam Peygamber (s.a.v.)'e geldi ve: **"Allah'ın bana afiyet vermesi için bana duâ et"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de: **"İstersen duâ edeyim ama sabretmen senin için daha hayırlıdır"** buyurdu. Adam: **"Duâ et"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), ona güzelce abdest almasını ve şu duâlarla duâ etmesini emretti: **"Allah'ım Rahmet Peygamberi Peygamberin Muhammed ile senden istiyor ve sana yöneliyorum. Bu ihtiyacım konusunda ben rabbime yöneliyorum. Allah'ım o Peygamberini bana şefaatçi kıl."** (İbn Mâce, İkame: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Ancak bu şekliyle Ebû Cafer el Hatmî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Osman b. Huneyf Sehl b. Huneyf'in kardeşidir.

3579- Amr b. Abese (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bizzat kendisi Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: **"Rabbın kuluna en yakın olduğu vakit gecenin son yansıdır. Eğer o saatlerde Allah'ı zikredenlerden olmaya gücün yeterse sen Allah'ı zikredenlerden ol..."** (Nesâî, Mevakî: 27; İbn Mâce, İkame: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

3580- İmara b. Za'kere (r.a.)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir. Allah şöyle buyurmaktadır: **"Kullarımdan benim gerçek kulum savaşta bana kavuşup şehid olasıya kadar bile beni hatırımdan çıkarmaz ve daima anar."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Senedi pek sağlam değildir. İmara b. Za'kere'yi sadece bu hadisi rivâyetiyle tanımaktayız. Hadiste geçen **"mülakın kumehû"** sözünün manası: savaş esnasında bile beni hatırlayıp anar.

BÖLÜM: 120

➤ LA HAVLE VELA KUVVETE İLLA BILLAH DEMENİN DEĞER VE KIYMETİ

3581- Kays b. Sa'd b. Ubâde (r.a.)'den rivâyete göre, babası Kays'ı hizmet etmek üzere Peygamber (s.a.v.)'e vermişti. Kays dedi ki: Peygamber (s.a.v) bana uğramıştı ben namazını kılmıştım ayağıyla beni dürterek sana Cennet kapılarından bir kapıyı göstereyim mi? Ben de evet dedim. Buyurdu ki: **"La havle vela kuvvete illa billah = çaba ve güç gösterebilmemiz ancak Allah'ın izni ile dir."** (Müsned: 14932)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle sahih garibtir.

3582- Saffan b. Süleyym (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Yeryüzüne inen hiçbir melek yoktur ki, mutlaka: **"Çaba ve güç gösterebilmemiz ancak Allah'ın izni ile dir"** derler. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

BÖLÜM: 121

➤ TESBİH PARMAKLA MI ÇEKİLMELİ?

3583- Yüseyre (r.anha)'dan rivâyet edilmiştir. Yüseyre hicret eden kadınlardan idi dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) bize şöyle buyurdu: **"Tesbih, tehlil ve takdisi elden bırakmayınız ve parmaklarınızla tesbihinizi çekiniz. Çünkü onlar da sorguya çekilecekler ve konuşturulacaklardır. Gaflete düşmeyin sonra rahmeti unutursunuz."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

Tesbih: Sübhanallah demektir.

Tehlil: Lailahe illallah demektir.

Takdis: Sübhanel melikil kuddûs veya Sübbühün, Kuddusûn Rabbûna ve Rabbül melaiketi ver ruh demektir.

Tirmizî: Bu hadis garibtir. Sadece Hani b. Osman'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Muhammed b. Rabia, Hani b. Osman'dan rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 122

➤ SAVAŞ BAŞLAYACAĞINDA NASIL DUA EDİLİR?

3584- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), savaşacağı zaman şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım dayanağım sensin, yardımcım sensin senin verdiğin güçle düşmanlarla savaşıyorum."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Azudî kelimesinin manası yardımcı ve dayanak demektir.

BÖLÜM: 123

> AREFE GÜNÜ YAPILAN DUA HAYIRLI MIDIR?

3585- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **"Duâların en hayırlısı arefe günü yapılan duâdır. Benim söylediğim ve benden önceki Peygamber (s.a.v)'in söylediği en hayırlı şey ise: Allah'tan başka gerçek ilah yoktur. Sadece O vardır. O tektir. O'nun ortağı yoktur. Saltanat O'nundur. Hertürlü eksiksiz övgüler O'na mahsustur. O'nun her şeye gücü yeter."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir. Hammad b. ebû Humeyd, Muhammed b. ebû Humeyd'tir. Ebû İbrahim el Ensârî de denilir. Medînelidir. Hadisçiler yanında pek sağlam sayılmaz.

BÖLÜM: 124

> İÇİMİZ DE DIŞIMIZDA HAYIRLI MI OLMALI?

3586- Ömer b. Hattâb (r.a.) rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bana şu duâyı belletti: Deki: **"Allah'ım içimi dışımdan daha hayırlı kıl. Dışımı da yararlı kıl. Allah'ım mal alle ve çocuk bakımından insanlara verdiklerinin iyi ve hayırlısını, dalalete düşen veya dalalete düşüren olmamayı senden isterim."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Senedi de pek sağlam değildir.

BÖLÜM: 125

> KALPLERİMİZ İÇİN NASIL DUÂ EDİLMELİ?

3587- Küleybil Cermî (r.a.)'nın babasından ve dedesinden rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v)'in yanına girdim namaz kılmakta idi. Sol elini sol uyluğuna koymuş parmaklarını toplamış şehâdet parmağını açmış ve şöyle diyordu: **"Ey kalbleri halden hale evirip çeviren Allah'ım, benim kalbimi de dinin üzere sabit kıl."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

BÖLÜM: 126

> SANCILI ANLARIMIZDA NASIL DUÂ ETMELİYİZ?

3588- Muhammed b. Sâlim (r.a.)'den aktarıldığına göre, şöyle demiştir: Sabit el Bünanî bana: **"Ey Muhammed!"** dedi. Sancılandığın zaman elini sancılandığın yere koy ve şöyle duâ et: **"Allah adıyla uğradığım şu ızdırabın şerrinden Allah'ın güç ve kudretine sığınırım. Sonra elini kaldır. Sonra aynı şeyi tek olarak tekrar et. Çünkü Enes b. Mâlik, Rasûlullah (s.a.v.)'den bunu böylece anlatmış olduğunu bize aktarmıştı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Muhammed b. Sâlim, Basralı bir ihtiyardır.

BÖLÜM: 127

➤ AKŞAM VAKTİ NASIL DUÂ ETMELİ?

3589- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bana öğretti ve şöyle buyurdu: De ki: **"Allah'ım bu akşam ezanı gecenin başladığını gündüzün sona erdiğinin ve senin davetinin sesleri ve namaz vaktinin girişidir. Senden beni bağışlamamı dilerim."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Ancak bu şekliyle biliyoruz. Hafsa binti ebî Kesîr'in ne kendisini ne de babasını tanımıyoruz.

3590- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir kişi tam bir samimiyetle: "İla İlahe illallah" derse büyük günahlardan sakındığı sürece göğün kapıları kendisine açılır ve o kelime arşa ulaşır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

3591- Ziyâd b. Alaka (r.a.)'nın amcasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ımı Ahlakın amellerin ve arzuların kötülerinden sana sığınırım."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Ziyâd b. Alaka'nın amcası Peygamber (s.a.v.)'in sahabisi olan Kutbe b. Mâlik'tir.

3592- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte namaz kılmakta iken cemaatten bir adam: **"Büyükler büyüğü Allah'tır. Sayısız hamdler Allah'a mahsustur. Sabah akşam Allah'ı tesbih ve tenzih ederim"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Şöyle şöyle diyen kimdi?"** buyurdu. Cemaatten biri: **"Benim, Ey Allah'ın Rasûlü"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Ona hayran oldum göğün kapıları onun için açıldı."** İbn Ömer diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittiğim günden beri bu kelimeleri bırakmadım. (Müslim, Mesacid: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Haccac b. ebû Osman, Haccac b. Meysere es Sawaf'tır. Ebû's Salt diye künyelenir. Hadisçiler yanında güvenilen bir kimsedir.

BÖLÜM: 128

➤ HANGİ SÖZ ALLAH'A DAHA SEVİMLİDİR?

3593- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Ebû Zerr'i hastalığı münasebetiyle ziyaret etmişti. Veya Ebû Zerr hastalığı dolayısıyla Rasûlullah (s.a.v.)'i ziyaret etmişti: **"Anam babam sana feda olsun, Ey Allah'ın Rasûlü hangi söz Allah'a daha sevimlidir?"** Dedi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah'ın melekleri için seçtiği söz ki şudur: **"Rabbimi hamdiyle tesbih ederim. Rabbimi hamdiyle tesbih ederim."** (Müslim, Mesacid: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 129

➤ EZANLA KÂMET ARASINDA NE İSTEMELİYİZ?

3594- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ezanla kamet arasında yapılan duâ geri çevrilmez."** Bunun üzerine ashab: **"Ey Allah'ın Rasûlül Öyleyse hangi duâyı yapalım?"** dediler. Şöyle buyurdu: **"Allah'tan afv ve afiyet dileyiniz hem bu dünya hemde ahiret için."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Bu hadisteki: **"Öyleyse hangi duâyı yapalım? Rasûlullah (s.a.v.) dünya ve ahirette afv ve afiyet dileyin"** sözünü Yahya b. Yemân ilave etmiştir.

3595- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ezan ile kamet arasında yapılan duâ geri çevrilmez."** (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© Tirmizî: Bu hadisi aynı şekilde Ebû İshâk el Hemedanî, Büreyde b. ebî Merjem el Kûfî'den ve Enes'den rivâyet etmiş olup bu rivâyet daha sahihtir.

3596- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Müferridun olanlar geçip gitmişlerdir. **Ey Allah'ın Rasûlül Müferridun kimlerdir?"** dediler. Şöyle buyurdu: **"Allah'ı zikretmeye, Allah'ı hatırından hiç çıkarmamaya düşkün olan kimselerdir ki Allah yaptıkları bu hayırlı işten dolayı onların günahlarını kaldırırsa onlar Allah'ın huzuruna çok hafif ve yüklerinden kurtulmuş olarak gelirler."** (Müsned: 7940)

© Bu hadis hasen garibtir.

3597- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ı tenzih ederim, Allah'a hamdolsun, Allah'tan başka gerçek ilah yoktur. Sadece Allah vardır ve O Allah en büyüktür" demem, güneşin üzerine doğduğu her şeyden bana daha sevimlidir."** (Müslim, Zikr: 17)

3598- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Üç kimsenin duâları geri çevrilmez. Oruçlu, İftar edinceye kadar, Adil hükümdar ve mazlumun duâsı ki Allah onu bulutların üzerine kaldırsın. Göğün kapılarını onun üzerine açar ve şöyle buyurur: İzzetimin hakkı için kısa bir süre sonra olsa da sana mutlaka yardım edeceğim."** (İbn Mâce, Sıyam: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Sa'dan el Kummî, Sa'dan b. Bişr'dir. Hadisçilerin ileri gelenleri İsa b. Yunus ve Ebû Âsım kendisinden hadis rivâyet etmişlerdir. Ebû Mûcâlid Sa'd et Taî'dir. Ebû Müdelleh ise Âişe'nin azatlı kölesidir. Kendisini sadece bu hadiste tanıyoruz. Kendisinden bu hadis daha uzun ve değişik şekilde de rivâyet edilmiştir.

3599- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ım bana öğrettiğin ilimle beni yararlandır bana yarayacak olan ilmi bana öğret. İlimimi artır. Her zaman ve zeminde sana hamdolsun. Cehennemliklerin halinden Allah'a sığınırım."** (İbn Mâce, Dua: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 130

➤ MELEKLER ALLAH'A KULLUK YAPAN KULLARI NASIL ÖVERLER?

3600- Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre (r.anhüma)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "İnsanların sevap ve günahlarını yazan meleklerden başka Allah'ın yeryüzünde dolaşan melekleri vardır ki Allah'ı hatırlayıp devamlı gündemde tutan toplulukları görünce aradığınıza koşun diye çağırırlar ve hemen oraya gelerek dünya semasına kadar onları çepeçevre kuşatırlar. Allah, o meleklerle sorar: Kullanımı hangi hal üzere bıraktınız? Onlar da derler ki: Sana hamd ediyorlar seni en büyük olarak kabul ediyorlar ve seni daima gündemde tutuyorlar. Allah: Beni gördüler mi buyurur. Melekler: Hayır diye cevap verirler. Allah: Beni görselerdi durumları nasıl olurdu? Melekler: Seni görmüş olsalardı. Şüphesiz daha çok hamd ederler daha çok seni büyük kabul ederler ve daha çoğunlukla seni gündemde tutarlardı. Allah: O kullanımı neyi istiyorlar? Buyurur. Melekler: Cenneti istiyorlar derler. Allah: Cenneti gördüler mi? buyurur. Melekler: Hayır derler. Allah: Görmüş olsalardı durum nasıl olurdu? Buyurur. Melekler: Cenneti görmüş olsalardı onu daha çok isterler ve hırslanırlardı, derler. Allah: Hangi şeyden sığınıyorlar? Der. Melekler: Cehennem'den derler. Allah: Cehennemi gördüler mi? buyurur. Melekler: Hayır derler. Allah: görselerdi durum nasıl olurdu? der. Melekler: Cehennemi görselerdi elbette ondan daha çok kaçarlar ondan daha çok korkarlar ve ondan daha çok Allah'a sığınırıldı, derler. Allah: Sizler şahid olunuz ki ben onları bağışladım. Melekler: O toplum içinde isteyerek oraya gelmeyen fakat bir ihtiyaç için orada bulunan günahkar kimseler de vardır, derler. Allah: Onlar öyle bir topluluktur ki onların yanında bulunanlar affedilmekten mahrum bırakılmazlar." (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Zikr: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 131

➤ YETMİŞ ZARARKAPISI HANGİ DUA İLE KAPANIR?

3601- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bana şöyle buyurdu: "Güç ve kuvvetimiz ancak Allah iledir" sözünü çokça söyle çünkü o Cennetin hazinelerindendir." Mekhul dedi ki: "Her kim güç ve kuvvetimiz ancak Allah iledir, Allah'ın azabından kurtuluş ancak ona sığınmakla mümkündür derse" Allah o kimseye yetmiş zarar kapısını kapatır bu kapıların en azı ise fakrılıktır." (Müsned: 8054)

© Tirmizî: Bu hadisin senedi muttasıl değildir. Mekhul, Ebû Hüreyre'den hadis işitmemiştir.

3602- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Her peygamberin kabul edilecek bir duâsı vardır. Ben ise bu duâmı şefaath olarak ümmetimin için sakladım. Bu şefaath Allah'a ortak koşmadan ölenlere mutlaka ulaşacaktır." (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 132

> ALLAH'A YAKLAŞMAMIZA GÖRE ALLAH'TA BİZE YAKLAŞIR

3603- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah şöyle buyurur: **"Ben kulumun bana olan tahminine göre ona muamele ediciyim o beni gündemde tuttuğu sürece kendisiyle beraberim. Beni içinden anıp hatırlarsa ben de onu kendi kendime anıp hatırlarım. Beni bir topluluk içersinde gündeme almışsa ben de onu onlardan daha hayırlı bir toplum arasında hatırlarım. Bana bir kanş yaklaşırsa ben ona bir arşın yaklaşırım. Bana, bir arşın yaklaşırsa ben ona bir kulaç yaklaşırım. Bana yürüyerek gelirse ben de ona koşarak gelirim."** (Buhârî, tevhid: 27; Müslim, Zikir: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadisin tefsiri hakkında A'meş'den şöyle rivâyet edilmiştir: **"Kim bana bir kanş yaklaşırsa ben ona bir arşın yaklaşırım demek; Bağışlanmam ve rahmetimle demektir."** Bazı ilim adamları buradaki yaklaşmayı bağışlama ve rahmetle tefsir etmekte ve şöyle demektedirler: **"Kul, Allah'a itaatle ve emrettiği ibadetlerle yaklaşırsa Allah'ın bağışlaması ve rahmeti de o kimseye adeta koşar"** demektir.

Saîd b. Cübeyr, Bakara 152. ayeti hakkında şöyle demiştir: Bana itaatle kim beni hatırlarsa bende o kimseyi bağışlamamla hatırlar ve karşılırım. Abd b. Humeyd, Hasan b. Musa'dan, Amr b. Haşim er Remî vasıtasıyla İbn Lehi'a'dan, Atâ b. Yesâr'dan ve Saîd b. Cübeyr'den bu hadisi aynı şekilde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 133

> HANGİ ŞEYLERDEN ALLAH'HA SİĞİNMALIYIZ?

3604- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cehennem azabından Allah'ha sığınınız. Kabir azabından Allah'a sığınınız. Mesih Deccâl'in fitnesinden Allah'a sığınınız. Ölüm fitnesinden ve hayatta olan insanların fitnesinden Allah'a sığınınız."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

50: MENÂKİB BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➤ PEYGAMBER (S.A.V.)'İN DEĞERİ VE KIYMETİ

3605- Vasile b. Eskâ (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah, İbrahim oğullarından İsmail'i seçti. İsmail oğullarından Kinaneoğullarını seçti. Kinaneoğullarından da Kureyş'i seçti. Kureyş'den de Benî Haşim'i seçti. Beni de Benî Haşim'den seçti"** (Müslim, Fedail 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3606- Vasile b. Eskâ (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah, İsmail oğulların'dan kinaneyi seçti Kureyş'i de Kinâne'den seçti. Kureyş'ten de Hâşimi seçti. Haşim oğullarından da beni seçti."** (Müslim, Fedail 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

3607- Abbâs b. Abdulmuttalib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Kureyş oturup kendi aralarında neseblerini görüşüp konuştular ve seni de kendiliğinden yetişen süprüntü gibi bir hurma ağacına benzettiler"** dedim. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah, mahlukatı yarattı beni de onların en hayırlılarından ve iki fırkanın (Arap ve Acem) de en hayırlısından kıldı. Sonra kabileleri yarattı. Beni de kabilelerin en hayırlısından kıldı. Sonra hayırlı aileleri yarattı beni de hayırlı aile Benî Hâşim'den kıldı. Ben şahıs olarak onların en hayırlısı aile olarak ta en hayırlısıyım."** (Müsned: 1692)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Abdullah b. Harîs, Ebû Nevfel'dir.

3608- Abbâs b. Abdulmuttalib b. ebî Vedaâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Abbâs sanki bir şey işitmiş gibi kızgın vaziyette Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına gelmişti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), minbere çıktı ve şöyle buyurdu: **"Ben kimim?"** Ashab: **"Sen Allah'ın Rasûlünün sana selam olsun"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Ben Abdulmuttalib oğlu Abdullah oğlu Muhammed'im. Allah mahlukatını yarattı ve beni onların en hayırlılarından kıldı. Sonra insanoğlunu (Arap, Acem) iki guruba ayırdı. Beni onların en hayırlıları kıldı. Sonra onları kabilelere ayırdı ve beni en hayırlı kabile olarak (Kureyş) içinde kıldı. Sonra onları ailelere ayırdı ve beni aile olarak onların en hayırlısı kıldı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3609- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ashab: Ey Allah'ın Rasûlü! Peygamber oluşun ne zaman kesinleşti? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Adem, cesedle ruh arasında iken."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir. Ebû Hüreyre rivâyeti olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Bu konuda Meyseretel Fecr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3610- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanların mahşer yerine çıkarılacakları gün kabrinden ilk çıkarılacak olan benim. İnsanların Allah'a vardıkları zaman hatibleri benim. Onların her şeyden ümidlerini kestikleri zaman müjdeleyici benim. Hamd sancağı o gün benim elimdedir. Rabbinin yanında ademoğullarının en değerlisi benim fakat övünmem."** (Müsned: 12013)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

3611- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet elbiselerinden ilk elbise giyecek olan benim, sonra arşın sağında ben duracağım, sonra mahlukat içersinde benim makamımda benden başka duracak kimse yoktur."** (Müsned: 10549)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3612- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'tan vesileyi isteyiniz."** Ashab: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Vesile nedir?"** Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Cennet'teki en yüksek derecedir ve ona sadece bir kişi sahib olacaktır. O kişinin ben olacağımı ümid ederim."** (Müsned: 7281)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Senedi de sağlam değildir. Ka'b, tanınmış bir kişi de değildir. Leys b. ebî Süleym'den başka bir kimsenin ondan hadis rivâyet ettiğini bilmiyoruz.

6613- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Peygamberler içinde benim örneğim bir ev inşa edip onu en iyi şekilde yapıp bir tuğla yeri eksik bırakan kimsenin durumu gibidir. İnsanlar bu binanın çevresinde dolaşırlar ve ona hayran olurlar ve o tuğlanın yeri de yapılmış olsaydı derler. İşte Peygamberler içinde benim yerim o tuğlanın yeri gibidir."** (Müsned: 20392)

© Bu senedle Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: **"Kıyamet gününde Peygamberlerin imâmı hatîbî ve şefaatin sahibiyim, fakat övünme yok."**

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3614- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, bizzat kendisi Peygamber (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işitti: **"Müezzini ezan okurken işittiğinizde onun söylediklerini aynen söyleyiniz. Sonra bana salavat getiriniz. Kim bana bir kere salevat getirirse Allah o kimseye on kere rahmet eder. Sonra bana vesileyi dileyiniz. Vesile; Cennet'te bir derecedir ki Allah'ın kullarından sadece bir kula layıktır. Onun da ben olmamı temenni ederim. Her kim bana vesileyi dilerse kendisine şefaetim helal olur."** (Müslim, Salat: 27; Nesâî, Salat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed Buhârî diyor ki: Abdurrahman b. Cübeyr, Kureşî'dir. Mısırlıdır ve Medînelidir. Abdurrahman b. Cübeyr b. Nüfeyr ise Şamlıdır.

3615- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet gününde ademoğullarının efendisi benim, Hamd sancağı benim elimdedir. Övünme yok o gün adem ve diğerleri de hepsi benim sancağım altındadır. Toprak yarıp kabirden çıkarılacak ilk kimse de benim fakat övünme yok."** (İbn Mâce, Zühd: 17)

© Tirmizî: Bu hadis buradakinden uzundur. Bu hadis hasen sahihtir. Bu senedle Ebû Nadre'den, İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3616- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'in ashabından bazı kişiler, kendisini beklemek üzere oturmuşlardı. Rasûlullah (s.a.v.) çıktı onlara yaklaşıncı onların konuştuklarını duydu. Bazıları şöyle diyordu: **"Şaşılanacak şey doğrusu Allah yaratıklarından birini dost edinmiş, İbrahim dost edinmiş diğer bir kısmı ise Musa'nın Allah'la konuşması daha hayret verici bir şeydir. Allah onunla apaçık konuşmuştur. Diğer bir kısmı ise İsa Allah'ın kelimesi ve ruhudur. Diğer bir kısmı da Adem, babasız şekilde yaratılmış, seçkin insandır, dediler."** Rasûlullah (s.a.v.) onların yanına geldi selam verip şöyle buyurdu: **"Konuşmalarınızı ve hayret ettiğiniz şeyleri dinledim. İbrahim, Allah'ın dostu olup o bir gerçektir. Musa'da Allah'ın konuştuğu seçkin bir kimsedir, bu da doğrudur. İsa'da Allah'ın ruhu ve kelimesidir. Buda bir gerçektir. Adem: Allah seçmiştir. Bu da bir gerçektir. Dikkat ediniz Allah'ın sevgilisi övünmeksizin benim övünme yok. Kıyamet günü hamd sancağını taşıyacak olan benim övünmek yok... Kıyamet gününde ilk şefaate edecek olan benim şefaati kabul edilecek olanda benim. Fakat övünme yok... Cennetin kapılarının halkalarını ilk hareket ettirecek olan benim. Allah bana Cennet kapısını açacak beraberinde olan mü'minleri ve fakirleri Cennete sokacaktır, fakat övünme yok... Ben geçmişlerin ve geleceklerin en değerlisiyim, fakat övünme yok..."** (Dârimî, Mukaddime: 27)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

3617- Abdullah b. Selam (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Tevratta, Muhammed (s.a.v.)'in özellikleri ve Meryem oğlu İsa'nın özellikleri yazılıdır. İsa'nın, Muhammed (s.a.v.) ile birlikte defnedileceği de yazılıdır."** Ebû Kuteybe diyor ki: Ebû Mevdud şöyle demiştir: **"Hücre-i Saadette bir kabirlik yer kalmıştır."** (Dârimî, Mukaddime: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Osman b. Zahhak ta aynı şekilde demektedir. Meşhur ve bilinen Dahhâk b. Osman el Medenî'dir.

3618- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in Medîne'ye geldikleri gün Medîne'nin her yeri aydınlanmış ve nurlanmıştı. Vefat ettiği gün ise her taraf karanlıklar içerisinde kalmıştı. Defnedeceğimiz zaman ellerimizden toprağa bıraktık, kalblerimizi tanıyamaz olduk."** (İbn Mâce, Cenaiz: 27)

© Tirmizî: Bu hadis garib sahihtir.

BÖLÜM: 2

➤ PEYGAMBER (S.A.V.)'İN DOĞUMU

3619- Kays b. Mahreme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ben ve Rasûlullah (s.a.v.), Fil hadisesi olduğu yıl dünyaya gelmişiz. Osman b. Affân bir gün Ya'mer b. Leys oğullarının adamı Kubas b. Eşyem'e sen mi büyüsun yoksa Rasûlullah (s.a.v.) mi? Kubas şu karşılığı verdi. Rasûlullah (s.a.v.) benden büyüktür ben ise doğumda ondan eskiyim. Rasûlullah (s.a.v.), fil senesi doğdu Annem beni Fil olayının olduğu yere götürmüştü de fillerin (veya kuşların) terslerini yeşillimtrak olarak görmüştüm."** (Müsned: 17218)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Sadece Muhammed b. İshâk'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 3

➤ PEYGAMBERLİĞİN BAŞLANGICI

3620- Ebû Musa el Eş'arî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Tâlib ticaret için Şam'a doğru yola çıktı. Peygamber (s.a.v.)'de Kureyş'in ileri gelenleriyle birlikte çıkmıştı. Rahib Buheyra (veya Bahira) nın yanına vardıklarında Ebû Tâlib konaklamak için develerin palanlarını çözmüştür. Önceleri o Rahib bu kervandaki insanların yanına çıkmazdı ve ilgilenmezdi bu sefer bu kervanda bulunan kimselerin yanına çıkıp aralarında gezinmeye başladı. Peygamber (s.a.v.)'in yanına gelince O'nun elini tutarak: **"Bu alemlerin efendisidir. Bu alemlerin efendisidir. Allah, bunu alemlere rahmet olarak gönderecektir"** dedi. Kureyş'in ileri gelenleri **"nereden biliyorsun"** dediler. Rahib şu karşılığı verdi. Siz tepeyi aştığınız zaman secdeye kapanmadık ne bir ağaç ne de taş kalmamıştır. Bunlar ancak peygamber olacak kimselere secde ederler. Onun iki kürek kemiği arasındaki bir meyve ve büyüklüğündeki peygamberlik mühründen de tanıdım sonra dönüp onlar için yemek hazırladı. Yemeği kendilerine getirdiğinde Rasûlullah (s.a.v.) develerin ve eşyaların yanında bulunuyordu. Rahib ona haber gönderiniz o da gelsin dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de kendisini gölgelendiren bir bulut üzerinde olduğu halde çıkageldi. Bir ağacın gölgesi altında oturan o kalabalığın yanına gelip oturunca ağacın gölgesi onun üzerine doğru eğilmişti. Rahib: **"Bakınız ağacın gölgesi onun üzerine eğildi"** dedi. Rahib, onların arasında dolaşırken; Şam tarafına Rumlar diyana götürmemelerini istemekte idi. Çünkü Rumlar O'nu tanırlarsa öldürebilirlerdi. Rahib burada iken Rumlardan gelen yedi kişi gözüne ilişti. Rahib onları karşıladı ve geliş sebebiniz nedir? diye sordu. Onlar da dediler ki: Şu gelmesi beklenen peygamber bu aylarda çıkacaktır diye geldi. Adam gönderilmedik hiçbir yol ve yön kalmadı Biz de haber aldık ve senin bu bölgeye gönderildik. Rahib: Arkanızda sizden daha çok bilgi sahibi, hayırlı bir kimse var mı diye sordu. Onlarda: **"Senin bulunduğun bu bölgede onun olabileceği bildirildi"** dediler. Rahib: Allah'ın yapacağı bir işi insanlardan birilerinin engelleyebileceğini ve buna güçlerinin yeteceğini sordu. Hayır diye cevap

verdiler." Sonra o Rahibin bilgi ve otoritesini kabul edip orada kaldılar. Rahib: Kureyşlilere, Allah için söyleyiniz bu çocuğun velisi kimdir? dediler ki? Ebû Tâlib'tir. Rahibin ısrarlı hareketine bakarak Ebû Tâlib, peygamberi götürmekten vazgeçip Ebû Bekir ve Bilâl ile geri gönderdi. Rahib, Peygamber ve beraberindekilere azık olarak pasta ve zeytinyağı verdi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 4

➤ PEYGAMBERLİK KAÇ YAŞINDA GELMİŞTİ?

3621- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.)'e kırk yaşında iken vahiy inmeye başladı Mekke'de on üç yıl, Medîne'de ise on yıl kaldı ve altmış üç yaşında vefat etti."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3622- Yine İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.) altmış beş yaşında iken vefat etmiştir. Muhammed b. Beşşâr bu şekilde rivâyet etmiş olup Muhammed b. İsmail de aynen rivâyet etmiştir.

3623- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), ne çok uzun boylu ne de dikkat çekecek kadar kısa boylu idi. Sûtbeyaz olarak beyazda değildi. Esmer de değildi. Saçı ne kıvrık ne de düz değildi. Allah kırk yaşında O'na peygamberlik görevi verdi. Mekke'de on yıl, Medîne'de on yıl kaldı. Altmış beş yaşında da vefat etti. Vefat ettiği zaman saç ve sakalında yirmi kadar beyaz kıl yoktu."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 5

➤ PEYGAMBER (S.A.V.)'İN PEYGAMBERLİK ÖZELLİKLERİ

3624- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mekke'de bir taş vardı. Peygamber olarak gönderildiğim gecelerde bana selam verirdi. O taşı hala çok iyi tanıyorum."** (Müslim, Fedail: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3625- Semure b. Cündüp (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber tek bir kaptan sabahtan başlayarak geceye kadar yemek yemiştik; on kişi kalkar on kişi otururdu. Biz nereden ve nasıl bu yemek çoğalıyor?"** Dedik. Semure: **"Hayret ettiğin şeye bir bak, kaptaki bereket şuradan yapılıyordu dedi ve elyle göğü işaret etti."** (Müsned: 19276)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû'l Alâ'nın ismi Yezîd b. Abdullah b. Şihîr'dir.

BÖLÜM: 6

> DAĞ VE AĞAÇ PEYGAMBERE SELAM VERMİŞ MİDİR?

3626- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Mekke'de peygamber ile beraberdim, Mekke çevresinde bazı bölgeleri gezmeye çıkmıştık. Karşımıza çıkan her bir dağ ve ağaç, selam sana ey Allah'ın Rasûlü!"** diyordu. (Dârimî, Mukaddime: 27)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

Pek çok kimse Velid b. Sevr'den rivâyet ederek: **"Abbâd b. ebî Yezîd"** ten demişlerdir.

3627- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) bir hurma ağacı gövdesine dayanarak hutbe okurdu sonradan minber yaptılar da minber üzerinde hutbe vermişti ki o kütük devenin inlemesi gibi inledi. Peygamber (s.a.v.), minberden inerek o kütüğü okşadı da ses kesildi."** (Müsned: 12884)

© Tirmizî: Bu konuda Übey, Câbir, İbn Ömer, Sehl b. Sa'd, İbn Abbâs, Ümmü Seleme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Enes hadisi hasen sahihtir.

3628- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir bedevî Rasûlullah (s.a.v.)'e geldi ve **"Senin peygamber olduğunu ne ile bileceğim?"** Rasûlullah (s.a.v.): **"Şu hurmanın salkımını çağırırsam o benim peygamber olduğuma şehâdet eder dedi ve çağırdı. Hurma salkımı ağaçtan inmeye başlayarak Peygamber (s.a.v.)'in yanına gelip dayandı. Sonra Peygamber (s.a.v.), dön buyurdu. Hurma salkımı da dönüp ağaçtaki yerini aldı. Bedevî de Müslüman oldu."** (Dârimî, Mukaddime: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

3629- Ebû Zeyd b. Ahtab (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) elini yüzüme sürdü ve sıvazladı ve benim için duâ etti. Hadisin râvîlerinden Azre dedi ki: Ebû Zeyd, yüz yirmi sene yaşadı buna rağmen saçında ve sakalında birkaç tane beyaz kıl vardı."** (Müsned: 19807)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Ebû Zeyd'in ismi Amr b. Ahtab'tır.

3630- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Talha, Ümmü Süleym'e, Peygamber (s.a.v.)'in sesini çok zayıf buldum onda açlık olduğunu zannediyorum yanında yiyecek olarak bir şey var mı? dedi. Ümmü Süleym de: **"Evet"** diye cevap verdi. Sonra arpa unundan birkaç ekmek çıkardı. Başörtüsünden bir parçasıyla sardıktan sonra elime tutuşturdu bir kısmını da kendine bıraktı sonra beni Rasûlullah (s.a.v.)'a gönderdi. Ben de ekmeği Rasûlullah (s.a.v.)'e getirdim. Rasûlullah (s.a.v.)'i yanında ashabıyla mescidde oturur durumda buldum, ben de onların yanına dikeldim. Rasûlullah (s.a.v.) bana dedi ki: Seni Ebû Talha mı gönderdi? Ben de **"Evet"** dedim. Yemek için mi? buyurdu. Ben de **"Evet"** dedim. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) yanındakilere

kalkınızı! Buyurdu. Hepbirlikte yürüdüler. Ben de onların önünden yürüdüm. Ebû Talha'ya varınca durumu haber verdim. Ebû Talha dedi ki: Ey Ümmü Süleyml Rasûlullah (s.a.v.), beraberindekilerle birlikte bize geldi kendilerine yedirecek bir şeyimiz de yok. Ümmü Süleym, Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dedi. Ebû Talha gidip Peygamberi karşıladı. Peygamber (s.a.v) ile Ebû Talha içeri girdiler. Rasûlullah (s.a.v.), Ey Süleym'in annesi buyurdu yanında ne varsa getirir. Ümmü Süleym o ekmeği getirdi. Rasûlullah (s.a.v.)'in emri üzerine ekmeğe doğrandı. Ümmü Süleym yağ tulumunu sıkarak onun içinden çıkanı katık yaptı. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) bu kabın içersine Allah'ın dilediği şekilde bir şeyler okudu. Sonra Ebû Talha'ya on kişiye izin ver dedi. Ebû Talha on kişiye yemek yemeleri için izin verdi. Onlar girdiler doyasya kadar yediler sonra çıktılar. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) on kişiye daha izin ver buyurdu. Bunlar da girdiler. Doyasya kadar yediler ve çıktılar. Tüm cemaat hepsi yediler ve doydular. O gün o topluluk yetmiş veya seksen kişiydi. (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Eşribe: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3631- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"İkinci namazı yaklaştığı bir sırada Rasûlullah (s.a.v.)'i gördüm. İnsanlar abdest suyu aradılar fakat bulamadılar. Peygamber (s.a.v)'e abdest suyu getirildi. Peygamber (s.a.v) elini o kabın içersine koydu ve Müslümanlara o kaptan abdest almalarını emretti. Enes: Rasûlullah (s.a.v.)'in parmaklarının altından suyun fişkırdığını gördüm. Müslümanların hepsi o kaptaki sudan abdestlerini aldılar."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu konuda İmrân b. Husayn, İbn Mes'ûd, Câbir, Ziyâd b. Hâris es Sudâî'den de hadis rivâyet edilmiştir. Enes hadisi hasen sahihtir.

3632- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamberliğin ilk başlangıcında Allah kendisine rahmetiyle muamele ederek şöyle ikramda bulundu: O günlerde gördüğü her rüya sabah aydınlığı gibi aynen çıkardı. Allah'ın dilediği kadar bir süre böyle kaldı. Sonra kendisine yalnızlık sevdirlildi. O günlerde kendisine yalnız kalmaktan daha sevimli bir şey yoktu."** (Buhârî, Ta'bir: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3633- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Siz mucizeleri azab olarak kabul ediyorsunuz. Oysa biz Peygamber (s.a.v) zammında onu bereket olarak kabul ederdik. Peygamberle beraber yemek yerken yemeğin Allah'ı tesbih ettiğini işitirdik. Bir seferinde Peygamber (s.a.v)'e su getirilmişti. Rasûlullah (s.a.v.) elini suyun içersine koydu parmakları arasından su fişkırmaya başladı. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Haydin abdest almaya... Gökten inen berekete geliniz... Hepimiz o sudan abdest aldık."** (Buhârî, Menakıb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 7

➤ PEYGAMBER (S.A.V.)'E VAHİY NASIL GELİRDİ?

3634- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Hâris b. Hişâm, Peygamber (s.a.v.)'e: **"Sana vahiy nasıl geliyor"** diye sordu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Bana vahiy bazen çan sesi gibi gelir ki bana en şiddetli gelen şekli budur. Bazen melek bana insan suretinde görünür benimle konuşur ben de onun söylediklerini ezberlemiş olurum."** Âişe diyor ki: **"Soğuğu şiddetli bir günde Peygamber (s.a.v.)'e vahiy geldiğini görmüştüm alnından ter akıyordu."** (Buhârî, Menakıb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 8

RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN GÖRÜNÜŞÜ VE ŞEKLİ

3635- Berâ (r.a.)'dan rivâyet edilmiştir dedi ki: **"Kırmızı elbise içerisinde saçları omuzlarına kadar dökülen kimseler arasında Rasûlullah (s.a.v.)'den daha güzel birini görmedim; saçları iki omuzları arasına dökülmüştü. Omuzları arası genişti boyu da ne uzun ne de kısa idi."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3636- Ebû İshâk (r.a.)'tan rivâyete göre: **"Adamın biri, Berâ'ya, Rasûlullah (s.a.v.)'in yüzü kılıç gibi beyaz mıydı?"** diye sordu. Berâ: **"Hayır! Ay gibi parlaktı"** dedi. (Buhârî, Menakıb: 27; Dârimî, Mukaddime: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3637- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in boyu ne uzun ne de kısa idi, avuçları ve ayakları dolgundu, başı ırice idi, mafsalları büyükçe idi, göğsünden göbeğine kadar bir kıl çizgi şeklinde uzardı. Yürüdüğü vakit yokuştan iniyormuş gibi öne eğilerek yürürdü. O'ndan önce ve O'ndan sonra O'nun bir benzerini görmedim."** (Müsned: 706)

© Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

Sûfyân b. Vekî, babası Vekî vasıtasıyla Mes'ûdî'den aynı senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

3638- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'in oğullarından Muhammed b. İbrahim'den aktarıldığına göre, şöyle demiştir: Ali (r.a.), Peygamber (s.a.v.)'in özelliğini anlatırken şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ne dikkat çekecek kadar uzun ne de göze batacak şekilde kısa idi. Halkın orta boylusu idi, saçları ne kıvrık olup ne de sarkık idi; orta kıvrıcılıkta idi. Tık naz değildi, yüzü de yuvarlak idi. Rengi kırmızıya çalan bir beyazlıktaydı. El ve ayakları dolgundu, yürüdüğünde yokuştan iner gibi hızlıca yürürdü, bir tarafa**

döndüğünde vücuduyla dönerdi, iki kürek kemiği arasında Peygamberlik mührü vardı. Peygamberin sonuncusu idi. İnsanların en cömerdi idi. İnsanların kalbi en rahat olanı idi. Lehçesi en doğru tabiatı en yumuşak ve insanlarla muâşeretle en ikramlı olanıydı. O'nu ansızın gören ondan korkardı. O'nunla beraber olan onu severdi. O'nu anlatmaya çalışan anlatmaktan aciz kalınca; ne O'ndan önce ne de O'ndan sonra bir benzerini görmedim" derdi. (Müsned: 706)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Senedi muttasıl değildir.

Ebû Cafer diyor ki: El Asmaî'den, Peygamber (s.a.v.)'in özelliklerinden bahseden bu hadisin bazı kelimelerin açıklaması hakkında şöyle dediğini işittim: **Mumeğğit**: Alabildiğine uzun demektir. Bir bedeviden işittim konuşmasında şöyle diyordu: **"Temağğatefî nüşşabetin"** yani yayının kirişini alabildiğine uzattı demektir. **"El mütereddid"** kısıp iç içe giren demektir. **"Katat"**ın manası ise saçında biraz kıvrıklık olan demektir. **"El mutahham"** cüsseli ve etli kimse demektir. **"El mükelsim"** yuvarlak yüzlü kimsedir. **"Müşrebün"** beyazlığına kırmızılık karışan pembe renkli kişi demektir. **"Ed'ac"** gözünün siyahı çok olan kimsedir. **"Ehdebû"** kirpiği uzun olan kimse demektir. **"Keted"** omuzların birleştiği yerdir ki adına Kahil denilir. **"Mesrûbe"** göğüsten göbeğe kadar uzanan ince dal gibi **"Şesn"** el ve ayak parmakları kalın olan kişidir. **"Tekallu"** sert yürüyüştür. **Sabeb"** çukur yerdir. Sabûb ve Sabebe'den indik denilir. **"Celîlül mişaş"** mafsalsal kemikleri demektir. **"el Aşîratü"** arkadaşlık **"Aşîr"** arkadaş demektir. **"el Bedîhe"** ansızın erişmedir. **"Bedehtühü bi emrin"** işi ona ansızın ulaştırdım demektir.

BÖLÜM: 9

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.) İN KONUŞMASI

3639- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) sözü sizin gibi hızlı hızlı söylemezdi. Fakat o açıklayarak ve yavaş yavaş konuşurdu ki yanında olan kimse onu ezberlerdi."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedâil-üs Sahabe: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Bu hadisi sadece Zührî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Yunus b. Yezîd'te bu hadisi Zührî'den rivâyet etmiştir.

3640- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) konuştuğu bir kelimeyi üç sefer tekrar ederdi ki dinleyen daha kolay anlarsın diye."** (Buhârî, İlim: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir. Abdullah b. Müsenna rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 10

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.) GÜLMELERİ NASILDI?

3641- Abdullah b. Hâris b. Hazm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in tebessüm dışında bir gülmesini görmedim."** (Müsned: 17043)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Yezîd b. ebî Habib vasıtasıyla Abdullah b. Hâris b. Cez'den bu hadisin bir benzerini rivâyet edilmiştir.

3642- Abdullah b. Hâris b. Cez (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'ın gülüşü sadece tebessümdü."** (Müsned: 17043)

© Tirmizî: Bu hadis sahih garibtir. Bu hadisin Leys b. Sa'd'ın rivâyetinden olduğunu sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 11

➤ PEYGAMBERİMİZ (S.A.V.)'İN PEYGAMBERLİK MÜHRÜ NASILDI?

3643- Ebû Sâib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Teyzem benî Peygamber (s.a.v.)'e götürdü ve Ey Allah'ın Rasûlül kız kardeşimin çocuğu sancılandı" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): "Başımı sıvazladı ve bana bereket duâsı okudu. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) abdest aldı ben onun abdest suyunun artığından içtim ve Rasûlullah (s.a.v.)'ın arkasına dikildim; iki küreği arasındaki Peygamberlik mührüne baktım, keklik yumurtası büyüklüğündeydi."** (Buhârî, Vudu': 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Zirr: Yumurta demektir.

Bu konuda Selman, Kurre b. İyas, Câbir b. Semure, Ebû Rimse, Büreyde, Abdullah b. Sercis b. Ahtab ve Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

3644- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'ın mührü iki kürek kemiği arasında olup güvercin yumurtası büyüklüğünde kırmızımtırak bir yumru şeklinde idi."** (Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 12

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.) SÜRMELİ MİYDİ?

3645- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'ın baldır ve bacakları çok düzgün olup sadece tebessüm şekliyle gülerdi, kendisine baktığımda sürmeli derdim halbuki sürme çekmiş değildi."** (Müsned: 20012)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu şekliyle sahihtir.

3646- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **Rasûlullah (s.a.v.)'ın gözlerinin akı kızılım tırak olup ayakları ise düztaban değildi.** (Müslim, Fedail: 27)

3647- Yine Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **Rasûlullah (s.a.v.), geniş ağızlı, gözünün beyazı kızılım tırak ayakları da düztaban değildi. Şu'be diyor ki: Simak'e "Dallul fem" ne demektir? Diye sordum. "Geniş ağızlı" diye cevap verdi. "Eşkelün ayn" ne demektir? Dedim. "Göz yanğı geniş olan" demektir, dedi. (Simak'ın bu konuda yanıldığı doğrusunun gözünün akının kızılım tırak olduğudur.) "Menhûşül akıb" ne demektir? Dedim. "Edi az olan ökçe" dedi. (Müslim, Fedail: 17)**

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3648- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in yürüyüşünden daha güzel yürüyüşlü bir kimse görmedim. Sanki yeryüzü O'na dörülür gibiydi. Biz O'na yetişebilmek için var gücümüzü harcamaktayız fakat O, hiçbir sıkıntı çekmeden yürürdü."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir.

3649- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Peygamberler bana gösterildi; Musa'yı, Yemenî Şenûe kabilesinin insanlarına benzer olarak gördüm. Meryem oğlu İsa'yı gördüm, insanlardan O'na en yakın benzeyen Urve b. Mes'ûd'tur. İbrahim'i gördüm O'na benzeyen kişi benim. Cibrîl'i de insan şeklinde gördüm, Dihye İbn halife el Kelbî'ye benzerdi."** (Müslim, İman: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 13

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN YAŞI VE ÖMRÜ NE KADARDIR?

3650- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) altmış beş yaşında vefat etmiştir."** (Müslim, Fedail: 27)

3651- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), vefat ettiği zaman altmış beş yaşındaydı."** (Müslim, Fedail: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3652- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Mekke'de on üç sene kaldı kendisine vahiy geldi. Altmış üç yaşında da vefat etti."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu konuda Âişe, Enes, Dağfel b. Hanzele'den de hadis rivâyet edilmiştir. Ancak, Dağfel'in, Peygamber (s.a.v)'i gördüğü ve hadis işittiği sabit değildir. İbn Abbâs'ın hadisi Amr b. Dinar'ın rivâyeti olarak hasen garibtir.

3653- Cerir (r.a.) vasıtasıyla Muaviye b. ebî Sûfyân'dan rivâyet edilmiştir. Cerir dedi ki: **"Muaviye'nin hutbe verdiğini ve şöyle dediğini işittim: Peygamber (s.a.v), altmış üç yaşında vefat etti. Ebû Bekir ve Ömer'de aynı yaşta vefat ettiler. Şu anda ben de altmış üç yaşındayım."** (Müslim, Fedail: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3654- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v), altmış üç yaşında vefat etti."** (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Zührî'nin kardeşinin oğlu bu hadisi Zührî'den, Urve'den ve Âişe'den buna benzer şekilde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 14

➤ EBÛ BEKİR ES SİDDİK (R.A.)'İN HAYAT HİKÂYELERİ

3655- Abdullah (r.a.)'tan rivâyet edilmiştir: Dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her dosta dostluğundan uzak olduğumu bildiririm. Eğer bir dost edinmiş olsaydım, Ebû Kuhafe'nin oğlunu dost edinirdim. Sizin Peygamberiniz; Allah'ın dostudur."** (Müslim, Fedail-üs Sahabe: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Ebû Saîd, Ebû Hüreyre, İbn Zübeyr ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3656- Ömer b. Hattâb (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ebû Bekir, efendimiz ve bizim en hayırlımızdır. Rasûlullah (s.a.v.)'e de en sevgili olanımızdır."** (Buhârî, Menakıb: 17)

© Tirmizî: Bu hadis sahih garibtir.

3657- Abdullah b. Şakîk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âişe (r.anha)'ya; **Peygamber (s.a.v.)'in ashabından hangisi Peygamber (s.a.v.)'e daha sevgili idi?** diye sordum. Âişe: **"Ebû Bekir"** dedi. **"Sonra kim?"** dedim. Âişe: **"Ömer"** dedi. **"Sonra kim?"** dedim. Âişe: **"Ebû Ubeyde b. Cerrâh"** dedi. **"Sonra kim?"** dedim, Âişe sustu. (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3658- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cennet'te yüksek derecelerde olanlar kendilerinden aşağıda olanları, sizin göğün ufkunda doğan bir yıldızı görmeniz gibi görecekler. Ebû Bekir ve Ömer onlardandır. Bu büyük nimete ermişlerdir."** (Ebû Dâvûd, Huruf: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Atıyye ve Ebû Saîd'den de değişik şekilde rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 15

➤ PEYGAMBER (S.A.V.)'İN SÖZLERİNDEN EBÛ BEKİR NE ANLAMIŞTI?

3659- Ebû'l Mualla (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) bir gün hutbe irad etmiş ve adamın birini Rabbi dünyada dilediği kadar yaşamak dünyada dilediği kadar yiyip içmekle Rabbine kavuşmak arasında serbest bıraktı da o kimse Rabbine kavuşmayı seçti, buyurmuştu. Bunun üzerine Ebû Bekir ağladı. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashâbı: **"Allah'a kavuşma ile dünya hayatı arasında serbest bırakılan kişi konusunda şu ihtiyar adam (Ebû Bekir)'in ağlamasına şaşmaz mısınız?"** Dediler. Oysa Peygamber (s.a.v.)'in söylediği gerçek sözün manasını bilen tek Ebû Bekir idi. Ebû Bekir dedi ki: **"Mallanımızı ve babalarımızı sana feda ederiz."** Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu: **"İnsanlardan arkadaşlığında ve malında bize Ebû Bekir'den daha cömert davranan kimse yoktur. Bir dost edinmiş olsaydım Ebû Bekir'i dost edinirdim. Fakat iman kardeşliğimiz sevgi ve samimiyetimiz vardır diye iki veya üç kere söyledi. Dikkat edin sizin Peygamberiniz Allah'ın dostudur."** (Müsned: 15357)

© Tirmizî: Bu konuda Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3660- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v), minber üzerinde oturdu ve: Allah bir kulunu dünya nimetlerinden ona dilediğini vermekle kendi katındaki nimetler arasında serbest bıraktı da o kul Allah katındaki nimetleri seçti buyurdu. Bunun üzerine Ebû Bekir: **"Ey Allah'ın Rasûlül Anne ve babalarımızı sana feda ederiz."** Biz şaşıktık kaldık, Peygamber (s.a.v) bir kuldan bahsediyor O'da anamız babamız feda olsun diyor, dediler. Ne var ki serbest bırakılan kimse Rasûlullah (s.a.v.)'in kendisi idi. Bu konuyu en iyi bilen de Ebû Bekir idi. İnsanlardan arkadaşlığında ve malında bana en cömert davranan Ebû Bekir'dir. Dost edinmiş olsaydım Ebû Bekr'i dost edinirdim. Fakat İslam kardeşliğimiz vardır mescide Ebû Bekr'in penceresinden (küçük kapı) başka hiçbir kapı kalmasın. (Buhârî, Salat: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3661- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kimin bize bir iyiliği dokunmuşsa mutlaka ona karşılığını vermişizdir. Ebû Bekir hariç çünkü onun bizim yanımızda öyle bir iyiliği vardır ki Allah onu kıyamet günü mükafatlandıracaktır. Ebû Bekir'in malının bizi faydalandırdığı kadar hiç kimsenin malı bizi faydalandırmamıştır. Bir dost edinmiş olsaydım mutlaka Ebû Bekir'i dost edinirdim. Dikkat edin! Sizin Peygamberiniz Allah'ın dostudur."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

BÖLÜM: 16

➤ EBÛ BEKİR VE ÖMER'İN HAYAT HİKÂYELERİ

3662- Huzeyfe (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Benden sonra Ebû Bekir ve Ömer'e uyunuz."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© Ahmed b. Menî' ve pek çok kişi şöyle dediler: Sûfyân b. Uyeyne vasıtasıyla Abdulmelik b. Umeyr'den bu hadisin bir benzerini bize rivâyet ettiler. Sûfyân b. Uyeyne bu hadis ile tedlis yapmıştır. Bazen Zaide'den, Abdulmelik b. Umeyr'den demektedir. Bazen de: Zaide'den demeyip sadece Abdulmelik b. Umeyr demektedir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Bu konuda İbn Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Sûfyân es Sevrî bu hadisi Abdulmelik b. Umeyr'den, Rib'î'nin azâdlısından ve Ribî'den ve Huzeyfe'den rivâyet edilmiştir.

Bu hadis değişik bir şekilde aynı şekilde Rib'î'den, Huzeyfe'den de rivâyet edilmiştir. Sâlim el En'umî bu hadisi Rib'î b. Hıraş'tan ve Huzeyfe'den rivâyet etmiştir.

3663- Huzeyfe (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, şöyle dedi: Peygamber (s.a.v.)'in yanında oturmakta idik şöyle buyurdu: **"Aranızda ne kadar kalacağımı bilmiyorum. Benden sonrakilere uyunuz dedi ve Ebû Bekir ve Ömer'e işaret etti."** (İbn Mâce, Mukaddime: 17)

3664- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Ebû Bekir ve Ömer için şöyle buyurdu: Bu iki kimse peygamber ve elçilerden başka öncekilerden ve sonrakilerden Cennetliklerin gençlerinin efendisidirler. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

3665- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikteydik. Ansızın Ebû Bekir ve Ömer çıkageldi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bu ikisi Peygamberler ve elçilerden başka öncekilerden ve sonrakilerden Cennetliklerin efendileridir. Ey Ali kendilerine haber verme."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

Velid b. Muhammed el Muvakkırî hadis konusunda zayıf sayılır. Ali b. Hüseyin'den ve Ali b. ebî Tâlib'den de hadis işitmemiştir.

Bu hadis Ali'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

Bu konuda Enes ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3666- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ebû Bekir ve Ömer, Peygamberler ve elçilerden başka öncekilerden ve sonrakilerden Cennetliklerin efendileridir. Ey Ali kendilerine haber vermel"** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

3667- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Bekir şöyle demişti: **"Müslüman olanların ilki ben değil miyim? Falan kimsenin (Peygamberlerin) arkadaşı değil miyim?"** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

Bazıları bu hadisi Şu'be'den, Cüreyrî'den, Ebû Nadre'den rivâyet ederek şöyle diyor: Ebû Bekir demiştir ki bu sahihtir.

Bu şekilde Muhammed b. Beşşâr, Abdurrahman b. Mehdî'den, Şu'be'den, Cüreyrî'den, Ebû Nadre'den rivâyet ederek şöyle demiştir: Ebû Bekir diyerek manaca bu hadisin bir benzerini zikretmiştir ki bu daha sahihtir.

3668- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.): **"Muhâcır ve Ensâr'dan oluşan ashâbı hep birlikte otururlarken aralarında Ebû Bekir ve Ömer de varken yanlarına çıkardı. Ebû Bekir ve Ömer'den başkası gözünü kaldırıp Peygamber (s.a.v.)'e bakmazdı. Sadece o ikisi bakardı. O'da onlara bakardı onlar tebessüm ederler, O'da onlara gülümserdi."** (Müsned: 12058)

© **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Hakem b. Atıyye'nin hadisi olarak biliyoruz. Bazı hadisçiler Hakem b. Atıyye hakkında söz etmişlerdir.

3669- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) günlerden bir gün evinden çıkıp Ebû Bekir ve Ömer biri sağında biri solunda olmak üzere mescide girdi. Rasûlullah (s.a.v.) onların elinden tutmuştu ve şöyle demişti: **"Kıyamet günü üçümüz birlikte böylece kalkacağız."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© **Tirmizî:** Saîd b. Mesleme hadisçiler yanında sağlam bir kişi değildir. Bu hadis buradakinden başka bir şekilde yine Nafî' ve İbn Ömer'den rivâyet edilmiştir.

3670- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Ebû Bekir'e şöyle dedi: **"Havuz başında arkadaşım ve mağarada arkadaşım sensin."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

3671- Abdullah b. Hantab (r.a.)'tan rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), Ebû Bekir ve Ömer'e baktı ve bu ikisi değer bakımından gözüm ve kulağım gibidirler."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis mürseldir. Abdullah b. Hantab, Peygambere ulaşamamış birisidir.

3672- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) son hastalandığında: **"Ebû Bekir'e söyleyiniz cemaate namaz kıldırın"** buyurmuştu. Âişe: **"Ey Allah'ın Rasûlû Ebû Bekir senin yerine imamlığa geçerse ağlamaktan dolayı cemaate sesini işittiremez, Ömer'e emret cemaate namazı O kıldırın"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.), yine: **"Ebû Bekir'e söyleyiniz cemaate namazı O kıldırın"** buyurdu. Âişe dedi ki: **"Ey Hafsa Rasûlullah (s.a.v.)'e söyle Ebû Bekir senin yerine imamlığa geçerse ağlamaktan dolayı sesini cemaate işittiremez, Ömer'e emret cemaate namazı kıldırın."** Hafsa dediğimi yaptı. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Şüphesiz siz Yusuf'un zamanındaki kadınlar gibisiniz. Ebû Bekir'e emredin insanlara namazı O kıldırın."** Bunun üzerine Hafsa, Âişe'ye: **"Senden bir hayır görmeyecek miyim?"** demişti. (Buhârî, Ezan: 27; Müslim, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Abdullah b. Mes'ûd, Ebû Musa, İbn Abbâs, Sâlim b. Ubeyd ve Abdullah b. Zem'a'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

3673- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Aralarında Ebû Bekir'in bulunduğu bir cemaate ondan başkasının imam olması layık değildir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

3674- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim Allah yolunda bir maldan çift çift verirse Cennete Ey Allah'ın kulu bu yaptığın büyük bir hayırdır, diye çağrılır. Namaz ehlinde olanlar namaz kapısından çağrılarak cihâd yapanlar cihâd kapısından çağrılacak. Sadaka verenler sadaka kapısından çağrılacak orucu çok tutanlar Reyyan kapısından çağrılacak."** Ebû Bekir dedi ki: **"Anam babam yolunda feda olsun, kişinin tüm bu kapılardan ayrı ayrı çağrılmasına zaruret yoktur sanırım, zaten Cennete girecekler. Fakat bir kişi tüm bu kapılardan çağrılabilir mi?"** Rasûlullah (s.a.v.): **"Evet, Senin de tüm kapılardan girmeni dilerim"** buyurdu. (Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Zekat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3675- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), malî yönden yardım etmemizi emretmişti. Bu emir varlıklı olduğum bir zamana denk gelmişti. Ben de Ebû Bekir'i bir gün geçebilirsem işte bugün geçerim dedim, malımın yarısını getirip Rasûlullah (s.a.v.)'e teslim ettim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Çoluk çocuğuna ne bıraktın?"** dedi. Ben de: **"Getirdiğim kadarnı"** dedim. Sonra Ebû Bekir elindekinin hepsini getirdi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Allene ne bıraktın?"** buyurdu. Ebû Bekir de: **"Allah ve Rasûlünü bıraktım"** diye cevap verdi. Bunun üzerine ben: **"Hiçbir iyilikle Ebû Bekir'i geçemem"** dedim. (Ebû Dâvûd, Zekat: 27; Dârimî, Zekat: 27; Dârimî, Zekat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 17

> SİĞIRLAR NIÇİN YARATILMIŞTIR? ÜZERİNE BİNİLİR Mİ?

3676- Cübeyr b. Mut'im (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle haber vermiştir: Bir kadın Peygamber (s.a.v.)'e gelerek bir konu hakkında kendisiyle konuştu ve Rasûlullah (s.a.v.), ona bir sonraki gelişinde bir şeyler verilmesini emretti. Kadın dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! O gelişimde sizi bulamaz isem ne emredersiniz? Rasûlullah (s.a.v.): **"Beni bulamaz isen, "Ebû Bekir'e gel"** buyurdu. (Buhârî, Menakub: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

3677- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Adamın biri bir öküzün sırtına bindiği bir sırada o öküz: **"Ben bunun için yaratılmadım, Ben ancak çift sürmek için yaratıldım"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Ben Ebû Bekir ve Ömer bu işin böyle olduğuna iman ettik."** Ebû Seleme şöyle dedi: **"O gün Ebû Bekir de Ömer de cemaatin arasında yoktular, Allah en iyisini bilir."** (Buhârî, Müzarea: 27; Müslim, Fezail: 17)

© **Tirmizî:** Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den aynı senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3678- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.): **"Ebû Bekir'in kapısından başka mescide açılan tüm kapıların kapatılmasını emretti."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu konuda Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3679- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Bekir, Peygamber (s.a.v.)'in yanına girmişti, Rasûlullah (s.a.v.): **"Sen, Allah'ın Cehennem'den kurtardığı kimsesin"** buyurdular. O günden sonra Ebû Bekir'e Atîk ismi verildi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

3680- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hiçbir Peygamber yoktur ki: O'nun gökten iki veziri (yardımcısı) ve dünyadan da iki veziri bulunmasın. Benim gök halkından iki vezirim; Cebrail ve Mikail'dir. Dünya halkından iki vezirim de; Ebû Bekir ile Ömer'dir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ebû'l Cehhaf'ın adı Dâvûd b. ebî Avf'tır. Sûfyân es Sevrî'den şöyle dediği rivâyet edilmektedir. Ebû'l Cehhaf bize anlattı kendisi beğenilen bir kişiydi. Tefîd b. Süleyman, Ebû İdris diye künyelenir. Kendisi Şî'î'dir.

BÖLÜM: 18

➤ ÖMER B. HATTÂB (R.A.)'İN HAYAT HİKÂYESİ

3681- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ım, şu iki adamdan Ebû Cehil ve Ömer b. Hattâb'tan sana en sevimli olanı ile İslam'ı güçlendir."** Rasûlullah (s.a.v.) sözünü şöyle sürdürdü: **"O iki kişiden Allah'a sevimli olanı Ömer'di."** (Müsned: 5437)

© **Tirmizî:** İbn Ömer hadisi olarak bu hadis hasen sahih garibtir.

3682- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) buyurdu ki: **"Allah, Ömer'in dilinde hakkı dile getirdi."** İbn Ömer diyor ki: **"İnsanlar arasında bir iş meydana gelir, insanlar ve Ömer (veya İbn Hattâb şüphe eden râvî Hâricedir) O iş hakkında görüşlerini ortaya koymuşlardır. O olayda inen vahiy, Ömer'in görüşüne benzer şekilde gelmiştir."** (Müsned: 4898)

© **Tirmizî:** Bu konuda Fadl b. Abbâs, Ebû Zerr ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Hârice b. Abdullah el Ensarî; İbn Süleyman b. Zeyd b. Sabit olup güvenilir bir kişidir.

3683- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'ımı İslam'ı, Ebû Cehil b. Hişâm veya Ömer b. Hattâb ile kuvvetlendir."** İbn Abbâs şöyle demiştir: **"Sabah olunca Ömer, Rasûlullah (s.a.v.)'e vardı ve Müslüman oldu."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir. Kimi hadisçiler Nadr b. Ömer'i hafızası yönünden tenkid etmişlerdir. Kendisinden münker rivâyetler yapılmıştır.

3684- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer, Ebû Bekir'e **"Rasûlullah (s.a.v.)'den sonra insanların en hayırlısı diye"** hitab etmişti. Ebû Bekir bunun üzerine şöyle dedi: **"Madem sen bunu söyledin. Ben de Rasûlullah (s.a.v.)'den senin hakkında şöyle söylediğini işittim: "Güneş Ömer'den daha hayırlı bir kimse üzerine doğmamıştır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Senedi de pek sağlam değildir.

Bu konuda Ebû'd Derdâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

3685- Muhammed b. Sîrîn (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: **“Ebû Bekir ve Ömer’e dil uzatan kimsenin peygamberi sevdiğini sanmıyorum.”** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3686- Ukbe b. Âmir (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **“Benden sonra Peygamber gelecek olsaydı, o Ömer b. Hattâb olurdu.”** (Müsned: 16764)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Müşerrih b. Ahân rivâyetiyle bilmekteyiz.

3687- İbn Ömer (r.a.)’den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **“Rüyamda bana bir bardak süt verilmiş ondan içmişim artanını da Ömer b. Hattâb’a vermişim.”** Ashab: **“Ey Allah’ın Rasûlü bunu nasıl yorumladınız?”** Rasûlullah (s.a.v.): **“İlme”** buyurdu. (Buhârî, İlim: 27; Müslim, Fezail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

3688- Enes (r.a.)’den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **“İsra gecesı Cennete girdim, birde ne göreyim. Altından yapılmış bir köşk. Bu köşk kimindir? diye sordum. Bir delikanlının dediler. O delikanlının kendim olduğumu sandım. Kim o? Diye sordum. Dediler ki: Ömer b. Hattâb.”** (Müsned: 11604)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3689- Büreyde (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bir sabah Bilâl’i çağırdı ve: **“Ey Bilâl! Cennete girmekte benim önüme nasıl geçtin? Cennete her ne zaman girsem senin sesini duydum. Geçen gece yine Cennete girdim yine senin sesini önümde duydum. Bu arada dört köşesi balkonlu altından yapılmış bir köşke geldim. Bu köşk kimindir? dedim. “Arab olan bir kimsenin” dediler. Ben de dedim ki: “Ben arabımı! Bu köşk kimin?” “Kureyş’den bir adamın” dediler. “Ben de Kureyşliyim, Bu köşk kimindir” dedim. Dediler ki: “Muhammed ümmetinden bir adamın.” Ben de: “Ben Muhammed’im bu köşk kimindir?” dedim. Dediler ki: “Ömer b. Hattâb’ın...”**

Bilâl dedi ki: **“Ey Allah’ın Rasûlü ne zaman ezan okudumsa mutlaka iki rekat namaz kıldım ve ne zaman abdestim bozulduysa hemen abdest aldım ve Allah için bu iki rekat namazı hiç bırakmadım.”** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **“İşte bu iki şeyden dolayı Cennete benden önce giriyorsun buyurdu.”** (Müsned: 21918)

© Tirmizî: Bu konuda Câbir, Muâz, Enes ve Ebû Hüreyre (r.a.)’den de hadis rivâyet edilmiş olup Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **“Cennete altından bir köşk gördüm. Bu köşk kimindir? dedim. Ömer b. Hattâb’ın diye cevap verildi.”**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

Bu hadiste geçen: **“Geçen gece Cennete girdim”** sözünün manası; Yani rüya aleminde Cennete girdiğimi gördüm anlamındadır. Bazı hadislerde bu şekilde rivâyet edilmiştir. İbn Abbâs’tan: **“Peygamber (s.a.v.)’ın rüyası vahydir”** diye rivâyet edilmiştir.

3690- Abdullah b. Büreyde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Büreyde'den işittim şöyle diyordu: Rasûlullah (s.a.v.), bir savaşa çıkmıştı. Savaştan dönünce siyah bir cariyeye geldi ve Ey Allah'ın Rasûlü! Seni sağ salım bu savaştan Allah çevirirse senin önünde def çalıp şarkı söylemeyi adanmıştım. Rasûlullah (s.a.v.) eğer adanmış isen çal değilse olmaz. Cariye çalmaya başladı. Ebû Bekir girdi Cariye çalıyordu. Ali girdi cariyeye çalmaya devam ediyordu. Osman girdi Cariye yine çalmasını sürdürüyordu sonra Ömer girince Cariye defi altına alıp üstüne oturdu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ey Ömer! Şeytan bile senden korkuyor. Benim yanımda cariyeye çalıyordu; Ebû Bekir yanıma geldi cariyeye çalmaya devam etti, sonra Ali geldi yine çalıyordu, Osman geldi yine çalmayı sürdürdü sen gelince cariyeye defi elinden attı."** (Müsned: 21911)

© **Tirmizî:** Bu hadis Büreyde rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Bu konuda Ömer, Sa'd b. Ebî Vakkâs ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3691- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) yanımda oturmakta idi derken bir gürültü ve çocuk sesleri duyduk. Rasûlullah (s.a.v.) kalktı. Bir de ne görelim! Habeşistânlı bir kadın oynuyor ve çocuklar da etrafını çevirip ona bakıyorlar. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey Âişe, gel de sende bak"** buyurdu. Geldim çenemi Peygamber (s.a.v.)'in omuzu üzerine koyarak omuzu ile başı arasından o kadını seyretmeye başladım. Rasûlullah (s.a.v.) bana: **"Seyretmeye doydun mu? doydun mu?"** buyurdu. Ben de oynayan kadını seyretmek için değil Peygamber (s.a.v.)'in yanındaki kıymetini anlamak için hayır diyordum. Bu arada Ömer geliverdi. Herkes o kadının çevresinden dağıliverdi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsan ve cin şeytanlarının Ömer'den kaçtıklarını görmekteyim."** Ben de evime döndüm. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

3692- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Toprağın yarılarak kabrinden çıkarılacak ilk insan benim, sonra Ebû Bekir, sonra Ömer... sonra Medîne'nin Bakî mezarlığına geleceğim de onlarda benimle birlikte haşrolacaklar. Sonra Mekke'ileri gözetleyeceğim sonra iki Harem arasında onlarla haşrolacağım."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Âsım b. Ömer hafız değildir.

3693- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Geçmiş toplumlarda kendisine Allah tarafından ilham edilen kimseler bulunurdu. Benim ümmetimden de böyle bir kimse varsa o mutlaka Ömer b. Hattâb'tır."** (Müslim, Fedail-üs Sahabe: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

Tirmizî: süfyan b. Uyeyne'nin adamlarından biri Süfyan b. Uyeyne'nin şöyle dediğini bana aktardı: **"Muhaddes"** yani kavrayışlı ve anlayışlı kişi demektir.

3694- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Şu anda Cennetliklerden bir kişi size görünecektir."** Hemen ardından, **"Ebû Bekir çıkageldi."** Sonra Rasûlullah (s.a.v.): **"Size Cennetliklerden biri daha görünecektir"** buyurdu. **"Hemen ardından Ömer göründü."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** İbn Mes'ûd rivâyeti olarak bu hadis garibtir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Musa ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3695- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: Bir adam koyunlarını otlatırken bir kurt geldi ve bir koyunu kaptı koyunun sahibi gelerek onu kurttan kurtardı. Bunun üzerine kurt dedi ki tüm insanların eğlence ve bayram ettikleri sadece bizim çoban olduğumuz yırtıcı hayvanlar gününde sen o koyunu nasıl kurtaracaksın? Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Böyle bir olayın olduğuna ben iman ettim Ebû Bekir ve Ömer de iman ettiler. Ebû Seleme dedi ki: Ebû Bekir ve Ömer de o gün orada değillerdi."** (Buhârî, Müzarea: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer, vasıtasıyla Şu'be'den ve Sa'd b. İbrahim'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 19

> OSMAN (R.A.)'IN HAYAT HİKÂYESİ

3696- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) Hirâ dağı üzerinde Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talha ve Zübeyr (r.anhüm) ile birlikteydiler. Derken dağ sallandı Peygamber (s.a.v): **"Sakin ol! Senin üzerinde peygamber, siddik veya bir şehîd vardır"** buyurdu. (Müslim, Fedail-üs Sahabe: 27)

© **Tirmizî:** Bu konuda Osman, Saîd b. Zeyd, İbn Abbâs, Sehl b. Sa'd, Enes b. Mâlik, Büreyde'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

3697- Katâde (r.a.)'den rivâyete göre, Enes onlara şöyle anlatmıştır: Peygamber (s.a.v), beraberinde Ebû Bekir, Ömer ve Osman olduğu halde Uhud dağına çıkmışlardı. Dağ onları salladı. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey Uhud! Sakin ol, zira senin üzerinde bir Peygamber, bir siddik ve iki şehîd vardır"** buyurdular. (Buhârî, Menakib: 27; Ebû Dâvûd, Süne: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3698- Talha b. Ubeydullah (r.a.)'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her Peygamberin bir arkadaşı vardır; Benim de Cennet'teki arkadaşım Osman'dır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Senedi pek sağlam değildir ve Munkatı'dır.

3699- Ebû Abdurrahman es Sülemî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Osman (r.a.) öldürülmek için evi kuşatıldığında evinin üstünden o kuşatanlara baktı ve şöyle dedi: Size Allah'ı hatırlatırım. Allah için konuşunuz. Hirâ dağı sarsıldığı zaman, Peygamber (s.a.v.)'in: **"Ey Hirâ! Sakin ol, senin üzerinde bir peygamber, bir siddîk ve bir şehîd var."** Dediğini bilir misiniz? Onlar da: **"Evet"** dediler. Osman dedi ki: **Allah adına doğru söyleyin: "Peygamber (s.a.v.)'in Tebük ordusu hakkında insanların çoğu darlık ve sıkıntı içerisinde iken, Allah tarafından kabul edilecek bir harcamayı kim yapar dediğini ve benim de o orduyu donattığımı bilir misiniz?"** **"Evet"** dediler. Sonra Osman şöyle dedi: **"Allah aşkına doğru söyleyin! Rûme kuyusundan herkes para karşılığı su içerdi, ben onu satın alarak zengin fakir yolcu herkes için vakfettiğimi bilir misiniz?"** Hepsi birden dediler ki: **"Allah için doğrudur."** Osman buna benzer bazı şeyleri daha saydı. (Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

3700- Abdurrahman b. Hubab (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'i gördüm, Tebük ordusuna bağışta bulunmaya insanları teşvik ediyordu. Osman b. Affân kalktı ve: **"Ey Allah'ın Rasûlül Allah yolunda üzerinde palan ve teçhizatıyla yüz deve vermeyi üzerime alıyorum"** dedi. Peygamber (s.a.v.) yine insanları orduya yardım için teşvik ediyordu. Osman b. Affân yine kalkıp: **"İki yüz deveyi her türlü teçhizatıyla bu orduya vermeyi taahhüt ediyorum"** dedi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), yine teşvike devam etti. Osman yine kalktı ve: **"Bu orduya her türlü teçhizatıyla üç yüz deveyi vermeyi taahhüt ediyorum"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle diyerek minberden indiğini gördüm: **"Bu bağışından sonra Osman ne yapsa zarar vermez. Bu harcamayı yaptıktan sonra Osman ne yapsa zarar vermez..."** (Müsned: 16099)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir. Bu hadisi sadece Seken b. Muğîre'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

Bu konuda Abdurrahman b. Semure'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3701- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Osman, Peygamber (s.a.v.)'e geldi ve Tebük ordusuna yardım için bin dinar getirdi. (Hasan b. Vakî, kitabın bir başka yerinde elbisesinin kolu içinde diyor) Rasûlullah (s.a.v.)'in kucağına yaydı. Abdurrahman şöyle diyor: Rasûlullah (s.a.v.)'in dinarları alt üst edip iki defa şöyle dediğine şahid oldum: "Osman bundan sonra ne yapsa ona zarar vermez."** (Müsned: 19713)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

3702- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Ridvan biatını emrettiği zaman Osman b. Affân, Mekke halkına gönderilmişti. Müslümanlar biat ettiler. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Osman b. Affân; Allah ve Peygamberinin uğrunda dîni bir iş için bulunuyor"** dedi ve: **"O'nun yerine de blat etmek için iki elinden birini Osman'ın ell yerine dîğeri de kendi eli olarak vurarak biatte bulundu. Rasûlullah (s.a.v.)'in elinin Osman için olması sahabenin kendi ellerinin kendiler için blat etmesinden daha hayırlıdır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

3703- Sümâme b. Hazn el Kuşeyrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Osman evinin çevresini muhasara eden kendisini öldüreceklerle yukarıdan baktığında ben de O'nun evinin yanında idim. Osman şöyle demişti: **"Sizi üzerime düşüren iki adamınızı getiriniz."** İki adam getirildi sanki iki deve veya iki merkeb gibidirler. Osman yukarıdan onlara baktı ve şöyle dedi: **"Allah ve İslam adına sizden istiyorum. Rasûlullah (s.a.v.)'in, Medîne'ye gelişinde Medîne'de Rûme kuyusundan başka tatlı içme suyu bulunmadığını, "Kim Rûme kuyusunu Cennet'te ondan daha hayırlısını elde etmek isterse Müslümanlara vakfetmek ister?" buyurduğunu, benim de o kuyuyu öz malımla satın aldığımı bilir misiniz? Bugün siz o sudan beni içmekten men ediyorsunuz, tuzlu deniz suyu içmeye zorluyorsunuz."** Dediler ki: **"Evet doğrudur."** Osman: **"Allah ve İslam adına size soruyorum! Medîne mescidinin cemaate dar geldiğini, Peygamber (s.a.v.)'in falanların arsasını kim satın alıp mescide ilave etmek ve Cennet'te ondan daha hayırlısına sahip olmak ister dediğini, Benim de o arsayı öz malımdan satın alıp mescidi genişlettiğimi bilir misiniz? Bu gün beni sizler orada iki rekat namaz kılmaktan men ediyorsunuz"** dedi. Onlar da: **"Allah'ım evet"** dediler. Osman: **"Allah ve İslam adına size soruyorum! Tebûk ordusunu kendi öz malımdan techiz ettiğimi biliyor musunuz?"** dedi. Onlar da: **"Evet Allah'ım"** dediler. Sonra Osman dedi ki: **"Allah ve İslam adına size soruyorum! Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte Mekke dağı üzerinde Ebû Bekir ve Ömer ile birlikte olduğumuz anda dağın harekete geçtiğini ve taşların yuvarlanıp aşağı doğru düştüğünü Rasûlullah (s.a.v.)'in dağa tekme atarak: Dağ sakın ol çünkü senin üzerinde bir peygamber, bir siddik ve iki şehid vardır dediğini..."** Onlar da: **"Allah'ım evet"** dediler. Osman: **"Üç kere Allahuekber diyerek Ka'be'nin Rabbine andolsun ki benim şehid olacağıma şahidlik ettiler"** dedi. (Nesâî, Ahbas: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Osman'dan değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

3704- Ebû'l Eş'as es Sananî (r.a.)'den rivâyete göre, Şam'daki bazı hatipler, Osman'ın öldürülmesi olayı üzerinde birer konuşma yaptılar aralarında Peygamberlerin ashabından bazı kimseler de vardı. Bu hatiplerin sonuncusu Murre b. Ka'b denilen bir sahâbi idi o da kalkıp şöyle konuştu: **"Rasûlullah (s.a.v.)'den işittiğim bir hadis olmasaydı kalkıp konuşmazdım."** Rasûlullah (s.a.v.), bir gün kargaşalıklardan bahsetti ve onların yakın olduğunu söyledi. Bu esnada elbisesine bürünerek bir kimse oradan geçti. Rasûlullah (s.a.v.): **"O kimse için işte bu kimse o gün hıdayet üzeredir"** buyurdu. Kalkıp baktım ki bu kimse Osman b. Affân imiş. Onun yüzünü Rasûlullah (s.a.v.)'e çevirdim ve bu mu? dedim. Rasûlullah (s.a.v.) de: **"Evet"** buyurdu. (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda İbn Ömer, Abdullah b. Havale ve Ka'b b. Ucre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3705- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Ey Osman! Belki Allah sana bir gömlek giydirecektir. Senden o gömleği çıkarmanı isterlerse onlar için o gömleği çıkarma."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© Tirmizî: Bu hadis biraz uzuncadır.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3706- Osman b. Abdullah b. Mevheb (r.a.)'den rivâyete göre, mısır halkından bir adam Ka'be'yi haccetti ve orada oturmakta olan bir cemaat gördü bunlar kimlerdir diye sordu Kureyş'tir, dediler. Şu ihtiyar kimdir? diye sordu. İbn Ömer'dir, dediler. Yanına geldi ve: **"Sana bir şeyler soracağım; Ka'be'nin hakkı için bana doğruyu söylemeni isterim! Uhud savaşında Osman'ın kaçtığını bilir misin?"** İhtiyar: **"Evet"** diye cevap verdi. Adam: **"Rıdvan biatına katılmayıp geri kaldığını biliyor musun?"** dedi. İhtiyar kimse: **"Evet"** dedi. Adam: **"Bedir savaşından geri kalıp savaşa katılmadığını biliyor musun?"** İhtiyar: **"Evet"** diye cevap verdi. Bunun üzerine Adam, hayret etmiş olacak ki: **"Allahuekber"** dedi. İbn Ömer de ona dedi ki: **"Gel sorduğun soruları sana açıklayayım; Uhud günü Osman'ın kaçması Allah tarafından bağışlanmış suçlardandır. (Â-i İmrân: 155) Bedir savaşından geri kalmasına gelince; Peygamber (s.a.v)'in kızı O'nun nikahı altında ve hasta durumdaydı. O'nun yanında kalması ve savaşa katılmamasını bizzat Peygamber (s.a.v), emir buyurmuştu ve savaşa katılan kimsenin sevâbına ve ganimet payına da sahib olacağını söylemişti. Rıdvan biatından geri kalmasına gelince; Mekkeliler yanında Osman'dan daha değerli ve saygıdeğer biri olsaydı o zaman onu elçi olarak göndermezdi de Osman'nın yerine onu gönderirdi. Rıdvan biatı Osman Mekkeye elçi olarak gönderildikten sonra gerçekleşmişti. O zaman Rasûlullah (s.a.v.) sağ eli için bu Osman'ın elidir, buyurarak sağ elini sol elinin üzerine koyarak abu biat Osman içindir, buyurdu."** İbn Ömer: **"Bu bilgileri al ve git"** dedi. (Buhârî Menakib: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3707- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), hayatta iken biz Ebû Bekir, Ömer ve Osman diyerek, sahabe arasındaki sıralamayı ve tercihimizi ortaya koyardık."** (Buhârî, Menakib: 27; Ebû Dâvûd, Sünnet: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Ubeydullah b. Ömer rivâyeti olarak garib kabul ediliyor. Bu hadis yine değişik bir şekilde İbn Ömer'den rivâyet edilmektedir.

3708- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir fitneden bahsetti ve şöyle buyurdu: **"Osman b. Afvân, o fitnede mazlum olarak öldürülecektir."** (Müsned: 5682)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle İbn Ömer rivâyeti olarak hasen garibtir.

3709- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'e cenaze namazını kılması için bir adam getirildi. Fakat Rasûlullah (s.a.v.), onun cenaze namazını kılmadı. Bunun üzerine: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bundan önce hiçbir kimseye cenaze namazını kılmadığını görmedik."** Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bu kimse Osman'a buğzederdi. Allah'ta ona buğzettî."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Muhammed b. Ziyâd, Meymûn b. Mihran'ın adamıdır, hadis konusunda zayıf sayılır. Muhammed b. Ziyâd ise Ebû Hüreyre'nin yakını olup Basralıdır, güvenilir biridir. Ebû'l Hâris diye künyelenir. Bir de Muhammed b. Ziyâd el Hânî vardır ki Ebû Umâme'nin yakını olup Ebû Sûfyân diye künyelenir, Şamlıdır.

3710- Ebû Musa el Eş'arî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v) ile birlikte yürüdüm. Rasûlullah (s.a.v.), Ensâr'dan bir kimsenin bahçesine girerek ihtiyacını giderdi. Bana da: **"Ey Ebû Musa kapıya iyi bak hiç kimse yanıma izinsiz girmesin."** Sonra bir adam geldi kapıyı çaldı kim o dedim. **"Ebû Bekir"** dedi. **"Ey Allah'ın Rasûlü bu gelen Ebû Bekir'dir, girmek için izin istiyor"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.): **"O'na kapıyı aç ve Cennetle müjdele dedi."** Kapıyı açtım O da içeri girdi: **"Bende onu Cennetle müjdeledim."** Başka biri geldi ve kapıyı çaldı ben kim o, dedim. **"Ömer"** diye cevap verdi. Ben de: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Ömer'dir girmek için izin istiyor"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.): **"O'na kapıyı aç ve Cennetle müjdele dedi."** Kapıyı açtım O da içeri girdi: **"Bende onu Cennetle müjdeledim."** Sonra biri daha gelerek kapıyı çaldı: **"Kim o diye sordum."** **"Osman"** dedi. **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bu gelen Osman'dır, girmek için izin istiyor"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ona da kapıyı aç ve kendisini başına gelecek bir musibet karşısında Cennetle müjdele"** buyurdu. (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Değişik bir şekilde Ebû Osman en Nehdî tarafından da rivâyet edilmiştir. Bu konuda Câbir ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3711- Ebû Sehle (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Osman evinin muhasara edildiği gün bana şöyle demişti: Rasûlullah (s.a.v.) bana bir tavsiyede bulunmuştur ve ben buna dirençli davranıp katlanacağım. (3705 nolu hadis ile bildiren konu). (İbn Mâce, Mukaddime: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece İsmail b. ebî Hâlid'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 20

> ALİ (R.A.)'İN HAYAT HİKÂYESİ

3712- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bir askeri kuvvet göndermiş Ali b. ebî Tâlib'i de bunun başına komutan tayin etmişti. Ali bu müfreze ile yoluna devam etti. Sonra savaştan elde ettiği bir cariye ile cinsel ilişkide bulundu. Beraberinde bulunan askerler Ali'nin yaptığı bu hareketi doğru bulmadılar ve dört kişi kendi aralarında anlaşarak, eğer Rasûlullah (s.a.v.) ile karşılaşsaksak Ali'nin bu yaptığını haber vereceğiz dediler.

Müslümanlar bir savaştan döndükleri zaman önce Peygamber (s.a.v.)'in yanına gelip selam verirler sonra evlerine dağılırlardı. Bu müfreze de geri dönünce Peygamber (s.a.v.)'e geldiler ve selam verdiler. O dört kişiden biri kalkıp: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Ali b. ebî Tâlib'e bakmaz mısın? O şöyle şöyle yaptı."** Peygamber (s.a.v.), bu kimseden yüz çevirdi. Sonra ikinci kişi kalktı birinci kimsenin konuştuğu gibi konuştu. Rasûlullah (s.a.v.), ondan da yüz çevirdi. Üçüncü kişi kalktı ve onların söylediklerini aynen söyledi. Rasûlullah (s.a.v.) ondan da yüz çevirdi. Nihayet dördüncü kişi kalkıp onların söylediklerini aynen söyledi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) yüzünde öfke belirtisi olduğu halde bu kişiye dönerek: **"Ali'den ne istiyorsunuz? Ali'den ne istiyorsunuz? Ali'den ne istiyorsunuz? Ali'den ne istiyorsunuz? Ali, bendendir. Ben de ondanım. Benden sonra her mü'minin velisi O'dur"** buyurdu. (Müsned: 19081)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Cafer b. Süleyman'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

3713- Ebû Serîha veya Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den (tereddüt Şu'be'dendir) rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ben kimin velisi isem Ali de onun velisidir."** (Müsned: 906)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Şu'be bu hadisi Meymûn'dan Ebû Abdullah'tan, Zeyd b. Erkâm'dan, rivâyet etmiştir. Ebû Süreyha, Huzeyfe b. Esîd el Gıfârî olup Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabındandır.

3714- Ali (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah, Ebû Bekire merhamet etsin kızını benimle evlendirdi. Beni hicret ettiğim Medîne'ye taşıdı. Kendi malından Bilâl'i hürriyetine kavuşturdu. Allah, Ömer'e de merhamet etsin acı da olsa hakkı söyler hakkı söylemesi sebebiyle arkadaşsız kalmıştır. Allah Osman'a da merhamet etsin. Melekler bile ondan haya ederler. Allah Ali'ye de merhamet etsin. Allah'ım, Ali nereye dönerse hakkı onunla beraber eyle."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekilde bilmekteyiz. Muhtar b. Nafi', Basralı bir ihtiyar olup garib rivâyetleri çoktur. Ebû Hayan et Teymî'nin ismi Yahya b. Saîd b. Hayan et Teymî'dir. Kufeli olup güvenilen bir kimsedir.

3715- Rib'î b. Hıraş (r.a.)'tan rivâyete göre, Ali b. ebî Tâlib, Kûfedeki geniş bir meydanlık olan Rahbe'de bize anlattı ve şöyle dedi: Hudeybiye günü müşriklerden bazı kimseler yanımıza çıkıp gelmişlerdi. Aralarında Süheyl b. Amr ve Müşriklerin ileri gelenlerinden birkaç kişi vardı. Rasûlullah (s.a.v.)'e şöyle dediler: Ey Allah'ın Rasûlül oğullarımız, kardeşlerimiz ve kölelerimizden bazı anlayışsız kimseler sana kaçıp gelmişlerdir. Onların din konusunda bilgileri yoktur. Mallarımız ve topraklarımızda çalışan işçiler olup işten kaçıp gelmişlerdir. Onları bize geri teslim et, onlar din konusunda bilgili değillerse biz onlara bilgi verir bilgilendiririz. Bu teklifleri karşısında Peygamber (s.a.v.): **"Ey Kureyş topluluğu, mutlaka kötü hallerinizden vazgeçmeli İslam'a geri dönmelisiniz. Aksi halde Allah din uğrunda boyunlarınızı vuracak bir kişi gönderecektir. O din konusunda bilgileri yoktur dediğiniz kimselerin kalblerini Allah iman üzere imtihan etmiştir"** buyurdu. Ashab: **"Ey Allah'ın Rasûlül o kimse kimdir?"** diye sordular. Ebû Bekir: **"Ey Allah'ın Rasûlül o kimse kimdir?"** diye sordu. Ömer: **"O kimse kimdir?"** diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.): **"O ayakkabı tamircisidir"** buyurdu. Rasûlullah (s.a.v.), ayakkabısını tamir için Ali'ye vermişti. Sonra Ali bize döndü ve şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim bilerek benim adıma yalan söylerse Cehennem'deki yerine hazırlansın."** (Buhârî, İlim: 27; Müslim, i Mukaddime: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Rib'î'nin, Ali'den rivâyeti olarak bilmekteyiz. Carûd'tan işittim şöyle diyordu: Vekî'den işittim şöyle diyordu: Rib'î b. Hıraş, İslam'da hiçbir konuda yalan söylememiştir. Muhammed b. İsmail'in bana haber verdiğine göre Abdullah b. eb'î Esved şöyle demiştir: Abdurrahman b. Mehdî'den işittim şöyle demişti: Mansur b. Mu'temir, Kûfeliler yanında sağlam bir kimsedir.

BÖLÜM: 21

➤ ALİ (R.A.)'İN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

3716- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Ali b. ebî Tâlib için şöyle buyurmuştur: **"Sen bendensin ben de sendenim"** bu hadis biraz uzuncadır. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3717- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Biz Ensâr topluluğu münafıkları, Ali b. Ebî Tâlib'den nefret etmeleriyle tanırdık."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Ebû Harun'un rivâyetiyle bilmekteyiz. Şu'be, Ebû Harun hakkında ileri geri konuşmuştur. Bu hadis aynı zamanda A'meş'ten, Ebû Salih'ten, Ebû Said'ten rivâyet edilmiştir. Vasil b. Abdül Âla, Muhammed b. Fudeyl vasıtasıyla, Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû'n Nadr'den, Musâvir el Himyeri'nin annesinden rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Ümmü Seleme'nin yanına girmiştin onun şöyle dediğini işittim: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Münafıklar Ali'yi sevmez. Mü'min olan da Ali'den nefret etmez."**

Tirmizî: Bu konuda Ali'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Abdullah b. Abdurrahman, Ebû Nasr el Verrak'tır, kendisinden Sûfyân es Sevrî hadis rivâyet etmiştir.

3718- Büreyde (r.a.)'rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **Allah bana dört kişiyi sevmeyi emretti. Kendisinin de onları sevdiğini banma bildirdi. Bunun üzerine Ey Allah'ın Rasûlü denildi, bize onların isimlerini bildir.** Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Onlardan biri Ali'dir. bunu üç kere tekrarladi. Diğerleri ise Ebû Zerr, Mıkdad ve Selman."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu hadisi sadece Şüreyk'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

3719- Habeşî b. Cünade (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ali bendendir. Ben de Aledenim. Benim adıma verilen sözleri ben ve Ali yerine getiririz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

3720- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.), ashabı arasında kardeşlik kurmuştu. Ali gözleri yaşlı olarak geldi ve: **"Ey Allah'ın Rasûlü! ahabın arasında kardeşlik kurdun fakat beni hiç kimse ile kardeş etmedin"** dedi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.), ona şöyle dedi: **"Sen benim dünya ve ahirette kardeşimsin."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Bu konuda Zeyd b. ebî Evfâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

3721- Enes (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Peygamber (s.a.v.)'in yanında kuş eti vardı. Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah'ımı Kullanndan bana en sevimli olanı gönder ki benimle beraber kuşun etinden yesin sonra Ali geldi ve beraberce yediler."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu şekliyle sadece Süddî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Enes'den daha değişik şekilde de rivâyet edilmiştir. İsa b. Ömer, Kûfelidir. Süddî, İsmail b. Abdurrahman'dır. Enes b. Mâlik'den hadis işitmiştir ve Hüseyin b. Ali'yi görmüştür. Bu kişiyi Şu'be, Sûfyân es Sevrî ve Zaide sağlam kabul etmişlerdir. Yahya b. Saîd el Kattan da sağlam sayanlardandır.

3722- Abdurrahman b. Abdullah b. Amr b. Hind el Hubelî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ali şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e sorduğum zaman bana cevap verirdi. Sustuğum zaman da benimle söze başlardı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

3723- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ben hikmet evliyim. Ali de bu evlin kapısıdır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib münkerdir.

Bazıları bu hadisi Şüreyk'den rivâyet ederek Sunabihî'yi senedde zikretmemektedir. Bazıları bu hadisi Şerik'den başka güvenilir bir kişiden rivâyet edildiğini bilmiyoruz. Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3724- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.), babasından rivâyet ederek dedi ki: **"Muaviye b. ebî Sûfyân Sa'd'a emretmiş ve Ebû Tûrab (Ali)'yi kötölemekten seni engelleyen şey nedir?"** diye sormuştu. Sa'd şöyle karşılık verdi: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in şu üç sözünü hatırladığım sürece ona dil uzatamam o özelliklerden birinin bende olması kızıl develerden daha hayırlıdır.**

Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim, Ali'ye şöyle diyordu: Tebûk savaşında Ali'yi Medîne'de kendi yerine bırakmıştı da Ali: **"Ey Allah'ın Rasûlûl Beni çocuk ve kadınlarla birlikte mi bırakıyorsun?"** Rasûlullah (s.a.v.), ona şöyle demişti: **"Bana karşı sen, Musa'ya karşı Harun'un yerinde olmaktan dolayı memnun olmaz mısın? Şu farkla ki benden sonra Peygamber yoktur. Hayber Vak'asında da ben şu sancağı Allah ve Peygamberini seven Allah ve Peygamber (s.a.v.)'in de kendisini sevdiği bir kimseye vereceğim"** buyurduğunu hepimiz sancak için istekli durumdayken bana Ali'yi çağırınız dediğini ve Ali'nin gözünden rahatsız olarak geldiğini ve Rasûlullah (s.a.v.)'in onun gözüne üfürdüğünü ve böylece iyileştiğini ve sancağı da ona verdiğini ve Hayber'in fethinin onun eliyle olduğunu... Birde Â-i Imrân 61. ayeti nazil olduğunda Rasûlullah (s.a.v.)'in, Ali Fatma, Hasan ve Hüseyin'i yanına çağırarak Allah'ım bunlar benim ehli beytimdir, dediğini... (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

3725- Berâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), İki ordu göndererek bunlardan birine Ali b. ebî Tâlib'i diğerine de Hâlid b. Velid'i komutan tayin etti ve çarpışma olduğu takdirde başkomutan Ali'dir"** buyurdu. Ali bir kale fethetti, kaleden bir cariyeye esir olarak ele geçirmişti. Bunun üzerine Hâlid benimle Peygamber (s.a.v.)'e Ali'yi gammazlayan bir mektub yazdı. Peygamber (s.a.v.)'e geldim mektubu okuyunca rengi birden değişti ve sonra şöyle buyurdu: **"Allah ile Peygamberini Seven ve Allah ile Peygamberinin sevdiği bir kimse hakkında ne düşünüyorsun?"** Ben de: **"Allah'ın gazabından ve Peygamberin gazabından Allah'a sığınırım, ben ancak bir elçiyim"** dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), sustu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadishasen garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

3726- Cabir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Taif vakasında Rasûlullah (s.a.v.), Ali'yi çağırdı. Onunla baş başa konuştu. Bunun üzerine Müslümanlar Rasûlullah (s.a.v.)'in amcasının oğluyla baş başa konuşması uzadı dediler. Rasûlullah (s.a.v.) de şöyle buyurdu: **"Gizli konuşmayı ben istemedim. Allah emir buyurdu."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib olup sadece Eclah'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

İbn Fudayl'dan başkası da aynı şekilde bu hadisi Eclah'tan rivâyet etmişlerdir. Hadiste geçen **"Velakinnallahe Intecahû"** sözünün manası: Allah benim onunla gizlice konuşmamı emretti, demektir.

3727- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Ali'ye: **"Ya Ali! Bu mescidde senden ve benden başkasının cünûp olarak bulunması caiz değildir"** buyurdu. Ali b. Münzir dedi ki: Dirar b. Sured'e, bu hadisin manası nedir diye sordum. Dirar şöyle tefsir etti: Bu mescidden cünûp olarak geçmek benden ve senden başka kimseye caiz değildir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail bu hadisi benden işitti ve garib buldu.

3728- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v), Pazartesi günü Peygamber olarak gönderildi. Salı günü Ali ile beraber namaz kıldı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu konuda Ali'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis garib olup sadece Müslim b. Aver'in rivâyeti olarak bilmekteyiz. Müslim b. A'ver ise hadisçiler yanında pek sağlam sayılmaz. Bu hadis ayrıca Müslim'den Hibbe'den ve Ali'den benzeri şekilde rivâyet edilmiştir.

3729- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'den bir şey istediğim de mutlaka verildi. Sustuğumda ise bana sorarak söze başladılar."** (Müsned: 14111)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Bu konuda Câbir, Zeyd b. Eslem ve Ebû Hüreyre'den ve Ümmü Seleme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3730- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Peygamber (s.a.v), Ali'ye: **"Bana karşı sen, Musa'ya karşı Harun'un durumundasın fakat benden sonra Peygamber yoktur."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Bu konuda Sa'd, Zeyd b. Erkâm, Ebû Hüreyre ve Ümmü Seleme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3731- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Ali'ye: **"Bana karşı sen Musa'ya karşı Harun'un durumundasın fakat benden sonra Peygamber gelmeyecektir."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Sa'd'tan değişik şekilde de rivâyet edilmiş olan bu hadis Yahya b. Saîd el Ensarî'nin rivâyeti olarak garibtir.

3732- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v), Ali'nin kapısından başka mescide açılan kapıların kapatılmasını emretti."** (Müsned: 2902)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu senedle Şu'be'den bu şekliyle bilmekteyiz.

3733- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v), Hasan ve Hüseyin'in elinden tuttu ve şöyle buyurdu: **"Kim beni sever bu iki çocuğu, bunların babalarını ve annelerini severse kıyamet günü yüksek derecelerle benimle birlikte olacaktır."** (Müsned: 543)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib olup Cafer b. Muhammed'in rivâyeti olarak ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

3734- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **İlk namaz kılan Ali'dir.**" (Müsned: 3361)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir. Bu hadisin Şu'be'nin, Ebû Belc'den rivâyeti olduğunu sadece Muhammed b. Humeyd'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Belc'in adı, Yahya b. Süleym'dir.

Bu konuda ilim adamları değişik görüşler ileri sürmüşler. Bazıları şöyle demişlerdir. İlk Müslüman olan Ebû Bekir'dir. Bazıları ise, Ali'dir. Diğer bazılarına göre ise erkeklerden Ebû Bekir, çocuklardan da Ali'dir ki: Sekiz yaşında Müslüman olmuştur. İlk İslam'a giren Hatice'dir.

3735- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"İlk Müslüman olan kişi Ali'dir."** Amr b. Mürre diyor ki: Bunu İbrahim Nehai'ye aktardım; O da: **"İlk Müslüman olan Ebû Bekir es Sıddîk'tır"** dedi. (Müsned: 18478)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hamza'nın ismi Talha b. Zeyd'tir.

3736- Aî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ümmi olan Peygamber, bana: **"Seni mü'minler sever, münafıklar senden nefret eder"** buyurmuştur. Adıyy b. Sabit şöyle dedi: Ben Peygamber (s.a.v.)'in kendilerine duâ ettiği asrın insanlarındanım. (Müslim, İman: 27; Nesâî, İman: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3737- Ümmü Atıyye (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Peygamber (s.a.v.), içersinde Ali'nin de olduğu bir orduyu savaş için göndermişti ve ellerini kaldırarak şöyle duâ ettiğini işittim: **"Allah'ım Ali'yi bana göstermeden canımı alma."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 22

➤ TALHA B. UBEYDULLAH'IN HAYAT HİKÂYESİ

3738- Zübeyr (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Uhud savaşında Rasûlullah (s.a.v.)'in sırtında iki zırh vardı bir kayanın üzerine çıkmaya çalıştı fakat zırhların ağırlığından buna gücü yetmedi. Bunun üzerine Talha'yı basamak yaptı ve kayanın üzerine çıkabildi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Talha, Cenneti hak etti"** buyurdu. (Müsned: 1343)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

3739- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Yeryüzünde yürüyen bir şehide bakmak kimi sevindirirse Talha b. Ubeydullah'a baksın."** (İbn Mâce, Mukaddime: 122)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir, sadece Salt'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Bazı hadisçiler Salt b. Dinar'ın hakkında söz etmişlerdir. Salih b. Musa'da hafızası yönünden tenkid edilmiştir.

3740- Musa b. Talha (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Muaviye'nin yanına girmiştik; **"Sana müjde vereyim mi?"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Talha, Ahzab sûresi 23. ayetinde belirtilen ahdlı yerine getirenlerdendir."** (İbn Mâce, Mukaddime: 123)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Muaviye hadisi olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

3741- Ukbe b. Alkame el Yeşkûrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ali b. ebî Tâlib'in şöyle dediğini işittim: **"Kulağım, Rasûlullah (s.a.v.)'ın ağzından şöyle dediğini işitmiştir: Talha ve Zübeyr Cennet'te benim iki komşumdur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

3742- Talha (r.a.)'dan rivâyet edilmiştir. Peygamber (s.a.v.)'in ashabı cahil bir bedeviye: **"Ahdini yerine getirenlerin kimler olduğunu Peygamberden sor"** dediler. Kendileri Rasûlullah (s.a.v.)'den çekinip soru sormaya cesaret edemezlerdi. Bedevî sordu: Rasûlullah (s.a.v.), ondan yüz çevirdi. Sonra yine sordu: Peygamber (s.a.v.), yine yüz çevirdi. Sonra ben yeşil elbiseler içersinde mescidin kapısından çıkverdim. Rasûlullah (s.a.v.), beni görünce: **"Soru soran kimse nerededir?"** buyurdu. Bedevi: **"Benim Ey Allah'ın Rasûlü!"** dedi. **"İşte bu kimse ahdini yerine getiren kimselerdendir"** buyurdu. (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ebû Küreyb'in, Yunus b. Bükeyr'den rivâyetiyle bilmekteyiz. Hadisçilerin ileri gelenlerinden pek çok kişi bu hadisi Ebû Küreyb'den rivâyet etmişlerdir. Muhammed b. İsmail de bu hadisi Ebû Küreyb'den rivâyet etti ve kitabında **"Fevald"** bölümüne koydu.

BÖLÜM: 23

➤ ZÜBEYR B. AVVAM (R.A.)'IN HAYAT HİKÂYESİ

3743- Zübeyr (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Kureyza günü Rasûlullah (s.a.v.), benim için feda olsun derken anne ve babasını ikisini de birden kullanarak: **"Annem ve babam senin için feda olsun"** buyurdu. (Buhârî, Menakîb: 17; Müslim, Fezail: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 24

➤ ZÜBEYR B. AVVAM HAVARİ MİDİR?

3744- Ali (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her Peygamber'in bir havarîsi vardır benim havarîm de Zübeyr b. Avvam'dır."** (Müsned: 642)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Havarî (yardımcı demektir.) İbn ebî Ömer'den işittim şöyle diyordu: Sûfyân b. Uyeyne şöyle demiştir: **"Havarî, yardımcı"** demektir.

BÖLÜM: 25

➤ ZÜBEYR B. AVVAM'IN HAYAT HİKÂYESİ

3745- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim, şöyle diyordu: **Her Peygamberin bir havarîsi vardır. Benim havarîm de Zübeyr b. Avvam'dır."** Ebû Nuaym, bu hadise şunu ilave etmiştir: Hendek savaşında Rasûlullah (s.a.v.), düşman tarafından bize kim haber getirebilir demişti de Zübeyr: Ben dedi. Rasûlullah (s.a.v.) bunu üç sefer tekrarladi da Zübeyr de her seferin de ben demişti. (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Fezail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3746- Hişâm b. Urve (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Zübeyr, Cemel vak'asının sabahında oğlu Abdullah'a tavsiyelerde bulundu ve **"Rasûlullah (s.a.v.) ile bulunduğum savaşlarda yara almamış hiçbir organım yoktur"** dedi. Hatta bu yara tenasül uzvuma bile isabet etmişti. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis Hammad b. Zeyd rivâyeti olarak hasen garibtir.

BÖLÜM: 26

➤ ABDURRAHMAN B. AVF'IN HAYAT HİKÂYESİ

3747- Abdurrahman b. Avf (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ebû Bekir Cennet'tedir, Ömer Cennettedir, Osman Cennettedir, Ali Cennettedir, Talha Cennettedir, Zübeyr Cennet'tedir, Abdurrahman b. Avf Cennet'tedir, Sa'd Cennet'tedir, Saîd Cennet'tedir, Ebû Ubeyde b. Cerrâh Cennet'tedir."** (Müsned: 1585)

© Mus'ab kıraat yoluyla Abdulaziz b. Muhammed'den, Abdurrahman b. Humeyd'den, babasından benzeri şekilde bu hadisi bize aktarmıştır ve Abdurrahman b. Avf'ı zikretmemiştir.

Tirmizî: Bu hadis Abdurrahman b. Humeyd'den, babasından, Saîd b. Zeyd'den benzeri şekilde rivâyet edilmiştir. Bu hadis ilk hadisten daha sahihtir.

3748- Abdurrahman b. Humeyd (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Saîd b. Zeyd, bir cemaatin içinde Humeyd'e Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu anlattı: **"On kişi Cennet'tedir: Ebû Bekir Cennet'te, Ömer Cennet'te, Osman, Ali, Zübeyr, Talha, Abdurrahman, Ebû Ubeyde, Sa'd b. ebî Vakkâs."** Humeyd dedi ki: **"Saîd b. Zeyd bu dokuz kişiyi saydı ve onuncusuna gelince sustu. Cemaat: Ey Ebû'l A'ver! Allah aşkına söyle onuncusu kimdir? Saîd şu cevabı verdi: Benden Allah aşkına istediniz; Ebû'l A'ver'dir."** (Ebû Dâvûd, Sünnet: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

© **Tirmizî:** Ebû'l A'ver, Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nevfel'dir. Muhammed'den işittim şöyle diyordu: Bu hadis birinci hadisten daha sahihtir.

3749- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), hanımlarına hitaben şöyle buyurdu: **"Sizin benden sonraki durumunuz, beni cidden düşündürüyor. Size ancak çok cömert olanlar tahammül edebileceklerdir."** Ebû Selem dedi ki: Âişe bana şöyle derdi: Allah senin babana (Abdurrahman b. Avf'ı kastediyor) Cennet pınarlarından selsebilden içirsin, çünkü o Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarına kırk bin dinara satılan bir mal bağışlamıştı. (Müsned: 22345)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

3750- Ebû Seleme (r.a.)'den rivâyete göre: **"Abdurrahman b. Avf, Huzeyfe vasiyette bulunarak Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarına dört yüz bin dinar değerinde bir bahçe vasiyet etmiştir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 27

➤ SA'D B. EBİ VAKKÂS'IN HAYATINDAN KESİTLER

3751- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'ım Sa'd sana duâ ettiğinde onun duâsını kabul buyur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis İsmail'den ve Kays'tan da rivâyet edilerek şöyle demiştir: **"Allah'ımı Sa'd sana duâ ettiğinde duâsını kabul et."** Bu rivâyet daha sahihtir.

3752- Câbir b. Abdullah (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Sa'd Peygamber (s.a.v.)'e doğru ilerlerken Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bu, benim dayımdır. Kimin böyle bir dayısı varsa bana gösterebilir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Sadece Mucâlid'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Sa'd, Zühreoğullarındandı. Peygamber (s.a.v.)'in annesi de Zühreoğullarındandı bu yüzden Rasûlullah (s.a.v.) bu benim dayım demiştir.

3753- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) sadece Sa'd için feda olsun derken anne ve babasını birlikte kullanmış, Uhud günü de Sa'd'a: **"Babam annem sana feda olsun at ey bahadır delikanlı"** buyurmuştu. (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Pek çok kimse bu hadisi Yahya b. Saïd'den, Saïd b. el Müseyyeb'den ve Sa'd'tan rivâyet etmişlerdir.

3754- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.): **"Uhud savaşında benim için feda olsun derken babasını ve annesini bir araya getirerek söyledi."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadis Abdullah b. Şeddâd b. el Hâd vasıtasıyla Ali'den rivâyet edilmiştir.

3755- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'in Sa'd'tan başka hiçbir kimseye anne ve babasını birlikte feda ettiğini işitmedim ve Uhud savaşında da: **"At, ey Sa'd! Anam babam sana feda olsun"** dediğini işitmiş bulunmaktayım. (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

3756- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir savaş sonrası Medîne'ye gelişinde uykusuz kalmış ve şöyle demişti: Salih bir kimse bu gece benim kapımın önünde nöbet tutup beni beklese... Biz bu durumda iken bir silah sesi duyduk Peygamber (s.a.v.): **"Kim o"** dedi. O kimse: Sa'd b. ebî Vakkâs diye karşılık verdi. Peygamber (s.a.v.), ona: **"Niçin geldin?"** buyurdu. Sa'd: **"Peygamber (s.a.v.)'e karşı içime bir korku düştü ve kendisini beklemeye geldim"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), ona duâ etti ve uyudu. (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 28

➤ SAİD B. ZEYD B. AMR B. NÜFEYL'İN HAYAT HİKÂYESİ

3757- Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl (r.a.)'dan şöyle dediğini rivâyet edilmiştir: Dokuz kişinin Cennet'te olduklarına şahidlik ederim, onuncu kişinin de Cennet'te olduğuna şahidlik etsem günaha girmiş olmam. Bunun üzerine bu nasıl oluyor? Diye soruldu. Saîd b. Zeyd dedi ki: Peygamber (s.a.v) ile birlikte Hirâ dağında idik. Dağ sallanınca; **"Yerinde dur Hirâ! Çünkü senin üzerinde bir peygamber bir siddik bir de şehid vardır"** buyurdu. Onlar kimlerdir diye sorulunca, Saîd dedi ki: **"Rasûlullah (s.a.v.), Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talha, Zübeyr, Sa'd, Abdurrahman b. Avf."** Sonra onuncusu kimdir? diye soruldu. Saîd: **"Ben"** dedi. (Ebû davud, Sünnet: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadis bir başka şekilde de Saîd b. Zeyd'den rivâyet edilmiştir.

Ahmed b. Menî, Haccâc b. Muhammed vasıtasıyla Şu'be'den, Hurr b. Sabbah'tan, Abdurrahman b. Ahnes'den, Saîd b. Zeyd'den mana olarak bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 29

➤ ABBÂS B. ABDULMUTTALİB'İN HAYATINDAN KESİTLER

3758- Abdulmuttalib b. Rabia b. Hâris b. Abdulmuttalib (r.a.)'den rivâyete göre, Abbâs b. Abdulmuttalib öfkeli bir vaziyette Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girdi. Ben de O'nun yanındaydım. Rasûlullah (s.a.v.) niçin öfkeliyin diye sordu. Abbâs: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Biz Haşimoğulları ile kureyş arasında ne var, kendi kendilerine buluştuklarında güler yüzle buluşuyorlar bizim karşımıza çıktıkları zaman değişik yüzle çıkıyorlar."** Bunun üzerine Peygamber (s.a.v), kızdı yüzü kırmızılaştı ve şöyle buyurdu: **"Benliğim kudret elinde olan Zata yemin ederim ki: Allah ve Rasûlü için sizi bir kimse sevmedikçe kalbine iman girmez."** Sonra şöyle devam etti: **"Ey insanlar! Her kim benim amcama eziyet ederse bana eziyet etmiş olur. Bir insanın amcası onun babası gibidir."** (Müsned: 16860)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3759- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Abbâs benden ben Abbâs'tanım."** (Müsned: 2598)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Sadece İsrail'in rivâyeti olarak bilmekteyiz

3760- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, sadece Peygamber (s.a.v), Abbâs hakkında Ömer'e şöyle demiştir: **"Bir kimsenin amcası babasının bir eşi demektir."** Ömer, Abbâs'ın zekat meselesinden konuşurken Rasûlullah (s.a.v.) böyle demişti. (Müsned: 687)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3761- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle söylediği aktarılmıştır: Abbâs, Rasûlullah (s.a.v.)'in amcasıdır. Kişinin amcası babası yerindedir veya babasının bir eşidir. (Müsned: Zekat: 27; Ebû Dâvûd, Zekat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Ebû'z Zinad'ın rivâyeti olarak bu şekliyle bilmekteyiz.

3762- İbn Abbâs (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.) Abbâs’a: **“Pazartesi sabahı çocuklarıyla beraber bana gel, onlara bir duâ edeyim de Allah bu duâ ile onları ve seni faydalandırsın”** buyurmuştu. Sabahleyin hepimiz birlikte gittik Rasûlullah (s.a.v.) hepimizin üzerini bir örtü ile örttü ve şöyle duâ etti: **“Allah’ımı! Abbâs’ı ve çocuklarını görünür ve görünmez olarak işledikleri her türlü günahlardan hiçbirşey bırakmayacak şekilde bağışla. Allah’ım çocukları konusunda da onları kolla gözetle.”** [Tirmizî rivâyet etmiştir.]

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 30

➤ CAFER B. EBÎ TÂLİB’İN HAYATINDAN KESİTLER

3763- Ebû Hüreyre (r.a.)’den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **“Cafer’i meleklerle birlikte Cennet’te uçarken gördüm.”** [Tirmizî rivâyet etmiştir.]

© **Tirmizî:** Bu hadis Ebû Hüreyre hadisi olarak garibtir. Sadece Abdullah b. Cafer rivâyeti olarak bilmekteyiz. Yahya b. Main ve başka hadis âlimleri Abdullah b. Cafer’in hadis konusunda zayıf olduğunu söylemişlerdir. Bu kimse Ali b. el Medinî’nin babasıdır. Bu konuda İbn Abbâs’tan da hadis rivâyet edilmiştir.

3764- Ebû Hüreyre (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: **“Peygamber (s.a.v.)’den sonra Cafer’den daha değerli bir kimse ne ayakkabı sahibi olmuş ne de ayakkabı giymiştir. Ne binitlere binmiş ne de binitlerin eğerlerine kurulmuştur.”** (Müsned: 8985)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. **“Kevr”** binit demektir.

3765- Berâ b. Âzib (r.a.)’den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.): Cafer b. ebî Tâlib’e: **“Yaratılış ve huy bakımından bana benzersin”** buyurdu. Bu hadis uzuncadır. [Buhârî, Megazi: 17]

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Sûfyân b. Vekî, Übey vasıtasıyla İsrail’den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

3766- Ebû Hüreyre (r.a.)’den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.), ashabından herhangi birine Kur’ân’dan bazı ayetleri sorduğum olurdu ki, ben o ayetleri onlardan daha iyi biliyordum fakat bana bir şeyler yedirmelerine sebep olsundiye soruyorum. Cafer b. ebî Tâlib’e sorduğumda bana hemen cevap vermezdi. Beni evine götürür kansına: **“Ey Esmâ bize bir şeyler yedir”** der. Yedikten sonra da bize cevap verirdi. Cafer, yoksulları severdi onlarla birlikte oturur, onlarla konuşur o fakirler de onunla konuşurlardı. Rasûlullah (s.a.v.), bu sebeble onu yoksulların babası diye çağırırdı. [Buhârî, Menakıb: 27]

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Ebû İshâk el Mahzûmî, İbrahim b. Fadl el Medenî olup kendisi hakkında bazı hadisçiler hafızası yönünden tenkid etmişler ve garib rivâyetleri olduğunu söylemişlerdir.

3767- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Biz Cafer b. ebî Tâlib'i miskinlerin babası diye çağırırdık. Biz onun yanına her geldiğimizde bize mutlaka bir şeyler hazırlar ve yedirirdi. Bir defasında onun yanına geldiğimizde hiçbir şeyi yoktu da içersinde bal konulmuş bir küp çıkardı ve onu kırdı bizde ona bulaşan balları yalamıştık."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis Ebû Seleme ve Ebû Hüreyre rivâyeti olarak hasen garibtir.

BÖLÜM: 31

➤ **HASAN VE HÜSEYİN'İN HAYAT HİKÂYELERİ**

3768- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hasan ve Hüseyin Cennet delikanlılarının efendileridir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Sûfyân b. Vekî', Cerir vasıtasıyla Muhammed b. Fudayl'den ve Yezîd'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. İbn ebî Nu'm, Abdurrahman b. ebî'n Nu'm el Beceli olup Küfelidir. Ebû'l Hakem diye künyelenir.

3769- Üsâme b. Zeyd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir gece bir ihtiyacım için Peygamber (s.a.v.)'in kapısını çalmıştım. Peygamber (s.a.v.) ne olduğunu bilmediğim bir şeye sarılmış durumda karşıma çıktı. İşimi bitirince dedim ki: Bu sarıldığım şey nedir? Ey Allah'ın Rasûlü! O örtüyü açverince birde ne göreyim. Hasan ve Hüseyin değilmiymiş! Allah'ın selamı onların soyuna ve sopuna olsun Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bunlar benim oğullarım ve kızımın oğullarıdır. Allah'ım ben onları seviyorum sende onları sev onları sevenleri de sev."** (Buhârî, Menakib: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

3770- Abdurrahman b. ebî Nu'm (r.a.)'den rivâyete göre, Iraklılardan bir adam İbn Ömer'e elbiseye bulaşan sıvrisineğin kanının hükmünü sormaya gelmişti. Bunun üzerine İbn Ömer: Şu adama bakınız! Sıvrisineğin kanının hükmünü soruyor! Halbuki Rasûlullah (s.a.v.)'in torununu öldürmüşlerdir. Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Hasan ve Hüseyin bu dünyada benim reyhanımdır."** (Buhârî, Menakib: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

Şu'be ve Mehdî b. Meymûn, Muhammed b. ebî Ya'kub'tan bu hadisi rivâyet etmişlerdir. Bu hadis Ebû Hüreyre'den de benzeri şekilde rivâyet edilmiştir.

3771- Selma (r.anha)'dan rivâyet edilmiştir, dedi ki: Ümmü Selma'nın yanına girdim ağlıyordu. Neden ağlıyorsun diye sordum. Şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'i rüyada gördüm saç ve sakalı topraklı idi. Sana ne oldu Ey Allah'ın Rasûlü dedim? Buyurdu ki: **"Az önce Hüseyin'in öldürülüşüne şahid oldum."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

3772- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demektedir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e ehli beytinden hangisi sana daha sevimlidir?"** Diye soruldu da Rasûlullah (s.a.v.): **"Hasan ve Hüseyin'dir"** buyurdu. Fatıma'ya çocuklarını çağır der. Onları koklar ve bağrına basardı. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle Enes rivâyeti olarak garibtir.

3773- Ebû Bekre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), minbere çıktı ve şöyle buyurdu: Benim şu oğlum (torunum) öyle bir efendidir ki Allah onun vasıtasıyla iki gurubun arasını düzelterektedir. (Buhârî, Menakib: 27; Nesâî, Cuma: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis Hasen b. Ali rivâyeti olarak hasen sahihtir.

3774- Ebû Büreyde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bize hutbe vermekte iken Hasan ve Hüseyin üzerlerinde kırmızı bir gömlekle düşe kalka geldiler. Rasûlullah (s.a.v.), minberden indi onları kucağına aldı ve minbere çıktı önüne oturttu ve şöyle buyurdu: Allah'ın ne doğru söylemiş **"Mallannız ve çocuklarınız ancak bir imtihan vasıtasıdır."** (Enfal: 28) **"Şu iki çocuğun durumlarına baktım yürüyorlar tökezleyip düşüyorlar dayanamadım konuşmamı keserek onları kaldırdım."** (Nesâî, Cum'a: 27; Ebû Dâvûd, Salat: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Hüseyin b. Vakîd'in rivâyetiyle biliyoruz.

3775- Ya'la b. Mürre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **Hüseyin bendendir. Ben de Hüseyin'denim, Allah, Hüseyin'i seveni sevsin Hüseyin, torunlardan bir torundur."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu hadisi sadece Abdullah b. Osman b. Haysem'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu hadisi daha başkaları da rivâyet etmişlerdir.

3776- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ehli beytin içinde Peygamber (s.a.v.)'e, Hasan'dan daha çok benzeyen bir kimse yoktu."** (Buhârî, Menakib: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3777- Ebû Cuhayfe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i gördüm Hasan ona çok benzerdi."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu konuda Ebû Bekir, İbn Abbâs ve İbn Zübeyr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3778- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Hüseyin'in başı getirildiğinde İbn Ziyâd'ın yanında idim. İbn Ziyâd elindeki bir çomakla burnunu gösteriyor ve şöyle diyordu. Buna benzer bir güzellik görmedim. Bunun üzerine ben de dedim ki: Ehli beyt arasında o, Peygamber (s.a.v.)'e en çok benzeyenlerdendir. (Buhârî, Menakib: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

3779- Ali (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Göğüsten başa kadar olan bölümünde Hasan, Rasûlullah (s.a.v.)'e daha çok benzerdi. Göğüsten aşağı bölümünde ise Hüseyin daha çok benzerdi."** (Müsned: 735)

© Bu hadis hasen sahih garibtir.

3780- İmara b. Umeyr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ubeydullah b. Ziyâd ve adamlarının başları getirildiğinde Rahbe'de mescide sıralandığında ben de yanlarına varmışım o anda halk geldi geldi diyorlardı. Meğer ki bir yılan gelmiş başlarının arasında dolaşıyor. Sonunda bu yılan Ubeydullah b. Ziyâd'ın burun deliklerine girip kısa bir süre sonra çıkıp gitti ve gözden kayboldu. Sonra insanlar yine geldi geldi dediler. Yılan bunu iki veya üç sefer yaptı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3781- Huzeyfe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Annem bana Peygamberle ne zaman görüşmeye gideceksin diye sordu Ben de uzun zamandır O'nunla görüşmüyorum" dedim. Anam beni payladı. Bunun üzerine ben: Bırak beni de gidip Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte akşam namazını kılayım, kendisinden senin ve benim için istiğfar etmesini isteyeyim dedim. Rasûlullah (s.a.v.)'e gittim ve akşam namazını onunla birlikte kıldım. Rasûlullah (s.a.v.), akşam namazının ardından nafle namaz kılmaya başladı sonunda yatsı namazını da kıldıktan sonra döndü ben de peşinden gittim. Sesimi duydu ve: **"Kim o Huzeyfe mi?"** buyurdu. Evet dedim. **"İhtiyacın nedir? Neden geldin? Allah seni de anneni de bağışlasın"** buyurdu. Sonra şöyle devam etti: **"Şu bir melektir ki bu geceden önce yeryüzüne hiç inmemişti. Bana selam vermek için, Fatıma'nın Cennet kadınlarının hanım efendisi olduğunu bildirmek için, Hasan ve Hüseyin'in de Cennetlik delikanlıların efendisi olduğunu bana müjdelemek için Rabbinden izin istedi."** (Müsned: 22240)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Sadece İsrail'in rivâyeti olarak bilmekteyiz.

3782- Berâ (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Hasan ve Hüseyin'e baktı ve şöyle dedi: **"Allah'ım ben bu ikisini seviyorum sen de onları sev."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fezail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3783- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'i omzuna Hasan'ı koymuş olduğu halde şöyle derken gördüm: **"Allah'ım ben onu seviyorum sen de onu sev."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fezail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bir önceki hadisten daha sahihtir.

3784- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Hüseyin'i omzunda taşımakta idi. Bunun üzerine bir kimse: **"Ey çocuk bindiğin binek ne güzeldir"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"O da ne güzel binicidir"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz. Bazı hadisçiler Zem'a b. Salih'i hafızası yönünden zayıf kabul etmişlerdir.

3785- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her Peygambere yedi arkadaş veya muhafız verilmiştir. Bana ise on dört tane verildi."** Bizde: **"Bunlar kimlerdir diye sorduk"** şöyle cevap verdi: **"Ben, iki oğlum Hasan ve Hüseyin, Cafer, Hamza, Ebû Bekir, Ömer, Mus'ab b. Umeyr, Blâl, Selman, Mikdad, Ebû Zerr, Ammâr ve Abdullah b. Mes'ûd'tur."** (Müsned: 1198)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Bu hadis Ali'den mevkuf olarak da rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 32

➤ EHLİ BEYTİN HAYATINDAN KESİTLER

3786- Câbir b. Abdullah (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'i Hacta arefe günü Kasva isimli devesine binmiş hutbe verirken gördüm şöyle diyordu: **"Ey İnsanlar! Size iki şey bırakıyorum onlara uyarsanız asla sapıtmazsınız, Allah'ın kitabı ve yakınlarım olan ehli beytim."** (Ebû Dâvûd, Menasik: 27; İbn Mâce, Menasik: 17)

© **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Zerr, Ebû Saîd, Zeyd b. Erkâm, Huzeyfe ve İbn Esîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Tirmizî: Zeyd b. Hasan'dan Saîd b. Süleyman ve değişik ilim adamları hadis rivâyet etmişlerdir.

3787- Peygamber (s.a.v.)'in üvey oğlu Ömer b. ebî Seleme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ahzab sûresi: 33. ayeti: **"... Ey Peygamberin ev halkı, Allah sizin üzerinizden her türlü çirkinliği ve kirliliği gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."** Ümmü Seleme'nin evinde inmişti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), Fatıma, Hasan ve Hüseyin'i çağırdı onları bir örtü ile örttü. Ali de Rasûlû Ekrem'in arkasında bulunuyordu onu da bir başka örtü ile örttü ve şöyle duâ etti: **"Allah'ım bunlar benim ehli beytimdir. Bunlardan pislik ve kötülükleri gider ve onları tertemiz eyle."** Ümmü Seleme: **"Ey Allah'ın Peygamberi ben de onlardan mıyım?"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Sen yerinde durl Sen bana hayırlı kimselerdensin"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu konuda Ümmü Seleme, Ma'kıl b. Yesâr, Ebû'l Hamra ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle garibtir.

3788- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ben size bir şey bırakacağım ki buna sarıldığınızda benden sonra asla sapıklığa düşmezsiniz bu şeylerin ikisini de birbirinden büyüktür. Gökten yere uzanan bir ip gibi olan ilahi nizam olan Allah'ın kî,tabı ve yakınlanım, ehli beytim. Bu iki şey kıyamet günü havuz başında bana gelinceye kadar asla birbirinden ayrılmayacaklardır. Bu iki şey hakkında bana nasıl uyacağınıza dikkat ediniz."** (Müsned: 10681)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3789- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Size her türlü gıdalanyla beslediği için Allah'ı seviniz, Allah; sevgisiyle beni seviniz ve benim sevgimle de ehli beytimi seviniz..."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 33

➤ MUÂZ B. CEBEL, ZEYD B. SABÎT, ÜBEY, EBÛ UBEYDE B. CERRÂH'IN HAYATLARINDAN KESİTLER

3790- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetimin ümmetime karşı en merhametlisi Ebû Bekir, Allah'ın emri konusunda en şiddetli olanı Ömer. Haya bakımından en doğrusu Osman, Haram ve helal bilgisi bakımından en bilgili olanı Muâz b. Cebel, Feraiz (Miras) taksimini en iyi bilen Zeyd b. Sabit, en büyük kıraat âlimi Übey b. Ka'b'tır. Her ümmetin güvenilen bir şahsı vardır; Bu ümmetin güvenilir şahsı da Ebû Ubeyde b. Cerrâh'tır."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu şekliyle Katâde'nin rivâyeti olarak bilmekteyiz. Ebû Kılâbe, Enes'den benzeri şekilde rivâyet etmiş olup, meşhur olan rivâyet Ebû Kılâbe'nin bu rivâyetidir.

3791- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Benim ümmetimden ümmetime en merhametlisi Ebû Bekir'dir. Allah'ın emri konusunda en şiddetli olanı Ömer'dir. Haya bakımından en doğrusu Osman'dır. Kur'ân-ı en iyi okuyan Übey b. Ka'b'tır. Feraiz (miras) taksimatını en iyi bilen Zeyd b. Sabit'tir. Helal ve haramı en iyi bilen Muâz b. Cebel'dir. Dikkat edin! Her ümmetin güvenilen bir kimsesi vardır bu ümmetin güvenilen kişisi de Ebû Ubeyde b. Cerrâh'tır.** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3792- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Übey b. Ka'b'e şöyle buyurmuştur: **"Sana Beyyine sûresini okumanı, Allah emretti."** Übey: **"Benim adımlı verdim mi?"** diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.): **"Evet"** dedi. Bunun üzerine Übey ağladı. (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Übey b. Ka'b bu hadisi **"Rasûlullah (s.a.v.), benim için şöyle dedi"** diyerek rivâyet etmiştir.

3793- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) kendisine; Allah, bana şöyle buyurdu: **"Gerçek din, hayat tarzı Allah katında her türlü haksızlıktan ve batıldan uzak olan İslam dînidir. Yahudilik ve Hıristiyanlık değildir. Bu din üzerine olan bir kimse ne hayır işlerse hiç boşa gitmez. Mutlaka karşılığını görür."** Rasûlullah (s.a.v.) sözüne şöyle devam etti: İnsanoğlunun bir vadi dolusu malı olsa mutlaka ikincisini ister, ikincisi olsa üçüncüsünü ister. Adem oğlunun ağzını veya gözünü topraktan başkası doldurmaz. Allah tevbe edenin tevbesini kabul eder. (Müsned: 20257)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Buradakinden başka da rivâyet edilmiştir. Abdullah b. Abdurrahman b. Ebza, babasından Übey b. Ka'b'tan şöyle rivâyet etmiştir: **"Allah bana sana Kur'ân okumamı emretti."** Yine Katâde, Enes'den rivâyet edip şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Übey'e; Allah bana sana Kur'ân okumamı emretti."**

3794- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.), zamanında Kur'ân'ı dört kişi topladı bunların hepsi de Ensardan'dır. Übey b. Ka'b, Muâz b. Cebel, Zeyd b. Sabit ve Ebû Zeyd."** Enes'e sordum: **"Ebû Zeyd kimdir?"** Şöyle dedi: **"Amcalanmdan biridir."** (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Bu hadis hasen sahihtir.

3795- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ebû Bekir ne iyi adamdır, Ömer ne iyi adamdır, Ebû Ubeyde b. Cerrâh ne iyi adamdır. Üseyd b. Hudayr ne iyi adamdır. Sabit b. Kays b. Şemmâs ne iyi adamdır. Muâz b. Cebel ne iyi adamdır. Muâz b. Amr b. Cemûh ne iyi adamdır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen olup sadece Sühey'l'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

3796- Huzeyfe b. Yemân (r.a.)'den rivâyete göre, Akıb ve Seyyid, Peygamber (s.a.v.)'e gelerek dediler ki: **"Güvenilir birini bizimle gönder."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Gerçekten güvenilir bir kimseyi sizinle göndereceğim."** İnsanların gözü bu kimse kim olacaktır diye sağı solu gözetlemeye başladı. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), Ebû Ubeyde b. Cerrâh'ı gönderdi. (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Ebû İshâk bu hadisi Sıla'dan rivâyet ettiğinde; Kendisinden altmış sene önce işitmişim, derdi.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ömer ve Enes vasıtasıyla Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: **"Her ümmetin en çok güvenilen bir insanı vardır. Bu ümmetin güvenilen insanı da Ebû Ubeyde b. Cerrâh'tır."**

BÖLÜM: 34

➤ SELMAN-I FÂRİSÎ'NİN HAYATINDAN KESİTLER

3797- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet üç kişinin özlemi içindedir; Ali, Ammâr ve Selman."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece Hasan b. Salih'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 35

➤ AMMÂR B. YÂSİR (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3798- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ammâr b. Yâsir gelerek Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girmek için izin istedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ona izin veriniz, temiz ve tertemiz kişi merhaba hoş geldin."** (İbn Mâce, Mukaddime: 179)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3799- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ammâr iki iş arasında serbest bırakıldığında o işin en doğrusunu seçerdi."** (İbn Mâce, Mukaddime: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi Küfeli bir ihtiyar olan Abdulaziz b. Siyah'ın rivâyetiyle bu şekliyle bilmekteyiz. Bu kimseden hadisçiler hadis rivâyet etmişlerdir. O'nun Yezîd b. Abdulaziz isimli bir oğlu vardır. Yahya b. Adem ondan hadis rivâyet etmiştir.

Mahmûd b. Gaylân, Vekî vasıtasıyla; Sûfyân'dan, Abdulmelik b. Umeyr'den Rib'î'nin azâdlısı Hilâl'den, Rib'î'den, Huzeyfe'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Sâlim el Murâdî, Küfeli olup, Rib'î b. Hıraş'tan ve Huzeyfe'den bu hadisi benzeri şekilde rivâyet etmiştir.

3800- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müjde sana ey Ammâr, azgın bir gurup tarafından öldürölüp şehid olacaksın."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu konuda Ümmü Seleme, Abdullah b. Amr, Ebû'l Yüsr ve Huzeyfe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis Alâ b. Abdurrahman rivâyeti olarak hasen sahih garibtir.

BÖLÜM 36

➤ EBÛ ZERR (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3801- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Ebû Zerr'den daha doğru olanı ne gök göçlgelendirmiş ne de yeryüzü üzerinde taşımıştır."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© **Tirmizî:** Bu konuda Ebû'd Derdâ ve Ebû Zerr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3802- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Lehçe sahibi olarak, Meryem oğlu İsa'nın benzeri, Ebû Zerr'den daha doğru ve daha vefalı birini ne gök kubbesi altında barındırmış ne de yeryüzü sırtında taşımıştır."** Ömer b. Hattâb, imrenen bir kişi edasıyla: **"Ey Allah'ın Rasûlül onu bu şekilde tanıyor musun?"** Rasûlullah (s.a.v.): **"Evet"** dedi ve: **"Siz de onu öylece tanıyın"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Bazıları bu hadisi rivâyet ederek şöyle diyor: **"Ebû Zerr yeryüzünde Meryem oğlu İsa'nın zahidliği gibi yaşayıp gitmiştir."**

BÖLÜM: 37

> ABDULLAH B. SELAM (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3803- Abdullah b. Selam (r.a.)'ın kardeşinin oğlundan rivâyete göre, şöyle demiştir: Osman, asîler tarafından öldürülmek istendiğinde Abdullah b. Selam ona geldi. Osman ona: **"Neden geldin?"** Diye sordu. Abdullah: **"Sana yardıma geldim"** dedi. Bunun üzerine Osman: Asilerin yanına çık ve onları benden uzaklaştır. Senin dışarda olman, benim için içeride olmamdan daha hayırlıdır. Bunun üzerine Abdullah, asilerin yanına çıktı ve: **"Ey İnsanlar! Cahilliye döneminde benim adım falandı. Rasûlullah (s.a.v.), bana Abdullah adını verdi. Benim hakkımda Kur'ân ayetleri indi (Ahkaf sûresi: 10. ayet) Ra'd sûresi 43. ayet yine benim hakkımda inmiştir. Allah'ın kınına sokulmuş kılıcı sizin yanınızdadır. Melekler de Peygamber (s.a.v.)'in hicret edip geldiği şu ülkenizde size komşu gibi yakındırlar. Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyın, Allah'tan sakının ve bu adamı öldürmekten uzak durun. Vallahi eğer onu öldürecek olursanız, komşunuz olan melekleri buradan kaçıracaksınız. Allah'ın kınına sokulmuş kılıcını kınından çıkaracaksınız ve bir daha kıyamete kadar kınına girmeyecektir. Bunun üzerine asiler, Yahudi'yi öldürün, Osman'ı öldürün diye bağırdılar."** (Bu hadis Ahkaf sûresi tefsirinde, 3256 numarada geçmişti.) (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Abdulmelik b. Umeyr rivâyetiyle bilmekteyiz. Şuayb b. Safvân bu hadisi Abdulmelik b. Umeyr'den rivâyet ederek: **"İbn Muhammed, İbn Abdullah b. Selam'dan, dedesi Abdullah b. Selam'dan"** demiştir.

3804- Yezîd b. Umeyr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Muâz b. Cebel'in ölümü yaklaştığında kendisine: **"Ey Ebû Abdurrahman! Bize tavsiyelerde bulun"** denildi. Muâz: **"Beni oturtunuz dedi"** ve şöyle devam etti: **"İlim ve İman yerlerindedir. Kim onları ararsa mutlaka bulur (bu sözü üç sefer tekrarladi) İlimi dört kişinin yanında arayınız: Uveymir Ebû'd Derdâ'nın yanında, Selman-ı Farisi yanında, Abdullah b. Mes'ûd'un yanında ve Yahudi olup İslam'a giren Abdullah b. Selam yanında... Çünkü ben Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim; Cennete girecek on kişinin onuncusunun o olduğunu söyledi."** (Müsned: 21088)

© Tirmizî: Bu konuda Sa'd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 38

> ABDULLAH B. MES'ÛD (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3805- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Benden sonra Ashabımdan Ebû Bekir ve Ömer'e uyunuz, Ammâr'ın gösterdiği yoldan gidiniz. İbn Mes'ûd'un rivâyetlerine sıkı sarılınız!"** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle İbn Mes'ûd rivâyeti olarak hasen garibtir. Bu hadisi sadece Yahya b. Seleme b. Küheyl rivâyetiyle bilmekteyiz. Yahya b. Seleme'nin hadiste zayıf olduğu kaydedilmiştir. Ebû'z Za'ra'nın ismi Abadullah b. Hanî'dir. Şu'be, Sevrî ve İbn Uyeyne'nin kendisinden hadis rivâyet ettiği Ebû'z Za'ra'nın ismi Amr b. Amr'dır. Bu kimse İbn Mes'ûd'un arkadaşı ve Ebû'l Ahvas'ın kardeşinin oğludur.

3806- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Kardeşimle beraber Yemen'den geldiğimizde Abdullah b. Mes'ûd'u her zaman Peygamber (s.a.v.)'in yanında gördüğümüz için Peygamber (s.a.v.)'in ehli beytinden sanırdık çünkü annesi ve kendisi Peygamber (s.a.v.)'in yanına çok sık girip çıkarlardı."** (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Sûfyân es Sevrî bu hadisi Ebû İshâk'tan rivâyet etmiştir.

3807- Abdurrahman b. Yezîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Huzeyfe'ye geldik Rasûlullah (s.a.v.)'e yol ve yordam bakımından en yakın kimseyi bize söyle ki ondan hadis alalım ve öğrenelim"** dedik. Huzeyfe şöyle dedi: **"Peygamber (s.a.v.)'e yol yordam bakımından en yakını İbn Mes'ûd idi hatta evine girip gözden kayboluncaya kadar... Muhammed (s.a.v.)'in ashabından Allah'ın koruması altında bulunanlar çok iyi bilirler ki Allah'a en yakın olanları Ümmü Abd'ın oğlu Abdullah b. Mes'ûd'tur."** (Buhârî, Menakîb: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3808- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ashabımdan herhangi birini istişare etmeksizin yetkili bir kimse tayin etmiş olsaydım; mutlaka Ümmü Abd'ın oğlunu tayin ederdim."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Hâris'in Ali'den yaptığı bu rivâyetle bilmekteyiz.

3809- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Herhangi bir kimseyi istişare etmeksizin yetkili biri olarak tayin etmiş olsaydım, Ümmü Abd'ın oğlunu tayin ederdim."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

3810- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kur'ân-ı dört kişiden öğreniniz; İbn Mes'ûd, Übey b. Ka'b, Muâz b. Cebel ve Ebû Huzeyfe'nin azâdısı Sâlim'den."** (Buhârî, menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3811- Heyseme b. Sebre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Medîne'ye geldim ve Allah'tan bana Salih bir arkadaşı arkadaş etmesini istedim. Allah'ta bana Ebû Hüreyre'yi arkadaş kıldı. Yanına oturdum ve ona şöyle dedim: **"Allah'tan, salih bir insanı bana arkadaş kıl diye duâ ettim de Allah seni bana arkadaş kıldı."** Bunun üzerine Ebû Hüreyre: **"Nerelisin sen?"** diye sordu. **"Küfeliyim, hayır arayıp bulmaya geldim"** dedim. Ebû Hüreyre dedi ki: **"Duâsı makbul olan Sa'd b. Mâlik; Rasûlullah (s.a.v.)'in abdest ve taharet suyunun yetkilisi ve katınının bakıcısı İbn Mes'ûd; Rasûlullah (s.a.v.)'in sırdaşı Huzeyfe ve Rasûlullah (s.a.v.)'in ifadesiyle Allah'ın şeytandan koruduğu Ammâr ve iki kitabı iyi bilen Selman sizden aranızda değimli ki (buraya hayır arayıp bulmaya geldin) Katâde diyor ki: Buradaki iki kitab: İncil ve Kur'ân'dır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir. Hayseme, Abdurrahman b. ebî Sebre'nin oğludur fakat dedesine nispet edilmiştir.

BÖLÜM: 39

➤ HUZEFİ B. YEMÂN'IN HAYATINDAN KESİTLER

3812- Huzeyfe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ashab: **"Peygamber (s.a.v.)'e kendine bir halef (yerine bakacak ve karar verecek biri) tayin etsen"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Size bir halef tayin etmiş olsam siz de onun emrine karşı gelerseniz azablanırsınız. Ne var ki Huzeyfe size ne anlatırsa onu doğru kabul edip tasdik ediniz. Abdullah b. Mes'ûd ta size ne okutursa onu da okuyunuz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Abdullah dedi ki: İshâk b. İsa'ya: **"Bu hadisin Ebû Vâil'den olduğunu söylüyorlar"** dedim. **"Hayır"** dedi. İnşallah **"Zâzân"** dandır.

Tirmizî: Bu hadis Şerîk'in rivâyeti olarak hasendir.

BÖLÜM: 40

➤ ZEYD B. HÂRİSE (R.A.)'NİN HAYATINDAN KESİTLER

3813- Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Ömer, Üsâme b. Zeyd'in maaşını üç bin beş yüz, oğlu Abdullah'ın maaşını ise üç bin olarak tayin etmişti. Ömer'in oğlu babasına: **"Neden Üsâme'yi benden üstün tuttun! Hiçbir savaş meydanına benden önce varmış değildir"** dedi. Ömer şöyle karşılık verdi: **"Çünkü Üsâme'nin babası Zeyd, Rasûlullah (s.a.v.)'e senden daha sevgili idi yine Üsâme'de Rasûlullah (s.a.v.)'e senden daha sevgili idi. Ben de Rasûlullah (s.a.v.)'in sevdiğini benim sevdiğim oğluma tercih ettim."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3814- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Hârîse'nin oğlu Zeyd'i, Muhammed'in oğlu Zeyd diye çağırardık. Ahzab sûresi 5. ayet nazil oldu ve bu işi bıraktık."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

3815- Zeyd'in kardeşi Cebele b. Hârise (r.a.)'ın haber verdiğiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e geldim ve: **"Kardeşim Zeyd'i benimle gönder memleketimize götürüyüm dedim."** Şöyle buyurdular: **"İşte kendisi... şayet seninle gidecek olursa ona engel olmam."** Bunun üzerine Zeyd dedi ki: **"Ey Allah'ın Rasûlül Vallahi sana hiç kimseyi tercih etmem."** Cebele şöyle dedi: **"Kardeşimin görüşünü kendi görüşümden daha değerli buldum."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece İbn Rümî'nin Ali b. Müşir'den rivâyetiyle bilmekteyiz.

3816- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.), bir askerî kuvvet gönderdi ve bunların başına Üsâme b. Zeyd'i komutan tayin etti. Müslümanlar onun komutanlığından pek hoşlanmadılar. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Siz onun komutanlığından hoşlanmıyorsunuz daha önce babasının komutanlığına da dil uzatmıştınız. Allah'a yemin olsun ki komutanlığa gerçekten layık idi ve bana insanların en sevimlilerindendi. Kendisinden sonra bu oğlu da bana insanların en sevimlilerindendir."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ali b. Hucr, İsmail b. Cafer vasıtasıyla Abdullah b. Dinar'dan ve İbn Ömer'den, Enes'in hadisinin bir benzerini bize aktarmıştır.

BÖLÜM: 41

➤ ÜSÂME B. ZEYD (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3817- Üsâme b. Zeyd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in hastalığı ağırlaşınca tüm insanlar gibi bende Medîne'ye gelmiştim yanına girdim susuyor dili dönmüyordu. Rasûlullah (s.a.v.), ellerini üzerime koyup kaldırmaya çalıştı. Kendisinin bana duâ ettiğini anladım. (Müsned: 20760)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3818- Mü'minlerin annesi Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Üsâmenin elbisesini ele alıp tamir etmeye çalıştı da Hz. Âişe: **"Bırak ben yapayım"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Üsâme'yi sev çünkü ben onu seviyorum"** buyurdular. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3819- Üsâme b. Zeyd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ben Peygamber (s.a.v.)'in kapısı önünde oturmakta idim. Ali ve Abbâs izin istemek için geldiler ve ey Üsâme Peygamber (s.a.v.)'in yanına girmek için bize izin iste... Ben de: **"Ey Allah'ın Rasûlül Ali ve Abbâs yanına girmek için izin istiyorlar"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Neden geldiklerini biliyor musun?"** diye sordu. Ben de: **"Bilmiyorum"** dedim. **"Ben biliyorum onlara izin ver"** buyurdu. İçeri girdiler; **"Ey Allah'ın Rasûlül Aile halkından hangisi sana daha sevimlidir? Sana sormaya geldik"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.): **"Muhammed'in kızı Fatıma"** buyurdu. Ali ve Abbâs: **"Sana tüm akrabalar arasından sana daha sevimli olan kimdir? diye sormaya gelmiştik"** dediler. **"Ehlimden bana en**

sevgili olanı; Allah'ın kendisine iyilikte bulunduğunu, benim de kendisine iyilikte bulunduğum Üsâme b. Zeyd'tir" buyurdu. Ali ve Abbâs: "Sonra kim?" dediler. "Ali b. ebî Tâlib" buyurdu. Bunun üzerine Abbâs: "Ey Allah'ın Rasûlül amcanı sonuncuları yaptın" dedi. Rasûlullah (s.a.v.): "Ali, hicrette seni geçmiştir" buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 42

➤ CERİR B. ABDULLAH EL BECELÎ'NİN HAYATINDAN KESİTLER

3820- Cerir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Müslüman olduğum günden beri Rasûlullah (s.a.v.), beni kapıdan çevirmedi. Beni her gördüğünde mutlaka gülümserdi." (Müslim, Fedail: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3821- Cerir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Müslüman olduğumdan beri Rasûlullah (s.a.v.), beni kapısından geri çevirmemiş ve her gördüğünde tebessüm ederdi." (Müslim, Fedail: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 43

➤ ABDULLAH B. ABBÂS (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3822- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, bizzat kendisi Cebrail'i iki defa görmüştür ve Peygamber (s.a.v) ona iki defa duâ etmiştir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis mürseldir. Ebû Cehdam'ın İbn Abbâs'tan hadis dinlediğini bilmiyoruz. Ebû Cehdam'ın ismi Musa b. Sâlim'dir. Ubeydullah b. Abdullah b. Abbâs ve İbn Abbâs'tan da bu hadis rivâyet edilmiştir.

3823- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bana iki sefer Allah'ın hikmet vermesi için duâ etmiştir." (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle Atâ'nın rivâyeti olarak hasen garibtir.

Bu hadis İkrime ve İbn Abbâs'tan da ayrıca rivâyet edilmiştir.

3824- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), beni bağrına bastı ve "Allah'ım ona hikmetli öğret" diye duâ etti. (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 44

➤ ABDULLAH B. ÖMER (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3825- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rüyada gördüm elimde bir parça sırmalı (istebrak) kumaş vardı. Onunla Cennetin hangi yerine işaret edersem beni oraya uçurup götürüyordu. Bu rüyayı ablam Hafsa'ya anlattım. Hafsa da Peygamber (s.a.v)'e anlattı. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Senin kardeşin iyi bir kimsedir veya Abdullah iyi bir kimsedir." (Müslim, Fedail: 27; İbn Mâce, Ta'bir: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 45

> ABDULLAH B. ZÜBEYR (R.A.)'İN BABASINDAN KESİTLER

3826- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), bacanağı Zübeyr'in evinde doğum işareti olan bir kandil gördü ve: **"Ey Âişel Abla! Esmâ'nın doğum yaptığını zannediyorum o çocuğa isim vermeyiniz ona ismi ben vereceğim"** buyurdu. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) ona Abdullah ismini verdi ve damağını hurma ile ovdu. (Buhârî, Menâkıb: 27; Müslim, Edeb: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 46

> ENES B. MÂLİK (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3827- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) geçip giderken annem Ümmü Süleym onun sesini işitti ve: **"Ey Allah'ın Rasûlül Babam annem yoluna feda olsun işte küçük yavrum Enescik"** dedi. **"Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) bana üç duâ yapmıştı. Bu duâlardan ikisini dünyada gördüm, üçüncüsünü de ahirette görmeyi ümid ediyorum."** (Bu duâlar mal ve çoluk çocuğunun çokluğu ve günahlarının bağışlanması idi.) (Buhârî, Savm: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekilde hasen sahih garibtir.

Bu hadis değişik şekilde de yine Enes'den rivâyet edilmiştir.

3828- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.) bazen bana **"Ey iki kulaklı"** diye çağırırdı. Ebû Üsâme şöyle diyor: **"Yani onunla şakalaşmak için böyle söylerdi."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

3829- Ümmü Süleym (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlül Enes, senin hizmetçindir. Onun için duâ et."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle duâ etti: **"Allah'ım bunun malını ve çoluk çocuğunu çoğalt ve ona verdiğin şeyleri kendisi için bereketli kıl."** (Buhârî, Savm: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3830- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), toplamakta olduğum bir çeşit baklayı bana künye olarak (Ebû Hamza) vermişti."** (Müsned: 11838)

© Tirmizî: Bu hadisi sadece Câbir el Cufî'nin, Ebû'n Nadr'dan yaptığı rivâyetle bilmekteyiz. Ebû'n Nasr, Heyseme el Basrî'dir. Enes'den pek çok hadis rivâyet etmiştir.

3831- Sabit el Bünanî (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Enes b. Mâlik bana: **"Ey Sabit benden al, benden daha sağlam bir kimseden alamazsın çünkü ben onu Rasûlullah (s.a.v.)'den aldım, Rasûlullah (s.a.v.) onu Cebrail'den aldı, Cebrail'de onu Allah'tan aldı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Sadece Zeyd b. Hubab'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

3832- Sabit (r.a.), bu hadisin bir benzerini Enes'den rivâyet ederek: **"Rasûlullah (s.a.v.)'de onu Cebrail'den aldı"** dememiştir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

3833- Ebû Halde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ebû'l Âliye'ye, Enes, Peygamber (s.a.v.)'den hadis işitmiş midir?"** diye sordum. Ebû'l Âliye şu cevabı verdi: **"On sene Rasûlullah (s.a.v.)'in hizmetinde bulunmuş ve Peygamber (s.a.v.), ona duâ etmiştir. O'nun bir bahçesi vardı, senede iki sefer ürün verirdi. Bu bahçede bir de Reyhan vardı ki ondan misk kokusu gelirdi."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Ebû Halde'nin ismi Hâlid b. Dinar'dır. Hadisçiler yanında güvenilir bir kimsedir. Ebû Halde Enes b. Mâlik'e ulaşmış ve ondan hadis rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 47

➤ EBÛ HÜREYRE (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3834- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.)'e gelerek onun yanında elbisemi yaydım. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), elbisemden tutarak onu kalbimin üzerinde topladı. Bundan sonra kendisinden ezberlediğim hadisleri bir daha unutmadım."** (Buhârî, Müzaraa: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

3835- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlül Senden pek çok şeyler işitiyorum fakat onları ezberlem de tutamıyorum"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Elbiseni yay."** Ben de: **"Elbisemi yaydım, pek çok hadisler anlattı. Anlattığı hiçbir hadisi unutmadım."** (Buhârî, Müzaraa: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Değişik şekillerde de yine Ebû Hüreyre'den rivâyet edilmiştir.

3836- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. İbn Ömer, Ebû Hüreyre'ye: **"Ey Ebû Hüreyre! Rasûlullah (s.a.v.) ile en çok beraber olanımız ve onun hadislerini en çok ezberleyenimiz sendin."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

3837- Mâlik b. ebî Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam Talha b. Ubeydullah'a gelip: **"Ey Ebû Muhammed şu Yemenli Ebû Hüreyre sizden daha âlim mi? ki sizlerden işitmediğiniz hadisleri ondan işitiyorsunuz yoksa Peygamber (s.a.v.)'in söylemediği şeyleri mi söylüyor?"** Talha b. Ubeydullah şöyle dedi: **"Gerçek şu ki o bizim işitmediğimiz şeyleri işitmiştir. Bunda kuşkumuz yok çünkü kendisi fakir ve yoksul olup hiçbir şeyi yoktu. Rasûlullah (s.a.v.)'in misafiri olarak Suffelliler arasında kalmaktaydı eli Peygamber (s.a.v.)'in elyle beraberdi. Bizler ise ev, bark ve servet sahibi idik. Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına gündüzün iki ucunda yani sabah akşam ancak gelebiliyorduk. Ebû Hüreyre'nin bizim duymadığımız şeyleri duyması konusunda hiç şüphe etmiyorum. Değil Ebû Hüreyre iman ve hayır sahibi hiçbir kimseyi Rasûlullah (s.a.v.)'in söylemediği bir şeyi yalan yere onun sözü imiş gibi söylemiş bulamazsın."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis Muhammed b. İshâk rivâyeti olarak hasen garibtir.

Yine Yunus b. Bükeyr ve başkaları bu hadisi Muhammed b. İshâk'tan rivâyet etmişlerdir.

3838- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.), bana: **"Kimlerdensin"** diye sordu. Ben de **"Devs kabilesindenim"** dedim. Bunun üzerine **"Devs'den hayırlı bir kimsenin bulunabileceğini tahmin etmezdim"** buyurdular. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

Ebû Halde'nin ismi Hâlid b. Dinar'dır. Ebû'l Âliye'nin ismi ise Rûfey'dir.

3839- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e birkaç hurma getirmişt看 ve: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bu hurmalar için bereket duâsı yap"** demişt看. Hurmaları eline alıp onların bereketlenmesi için duâ etti ve şöyle buyurdu: **"Bunları al şu dağarcığına veya şu dağarcığa yerleştir. Ne zaman bu hurmalardan bir şey almak istersen elini dağarcığa sok ve alacağın kadar al fakat dağarcığı silkeleme!"** "Allah yolunda o hurmadan şu kadar ve şu kadar miktar taşıdım ondan hem yiyor hem de başkalarına yedirdiyordum. O torbacık kemerimden ayrılmıyordu. Osman'ın öldürölmesi hadisesine kadar bu bereket böyle devam edip gitti." (Müsned: 8274)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekilde hasen garibtir.

Bu hadis yine Ebû Hüreyre'den değişik bir şekilde de rivâyet edilmiştir.

3840- Abdullah b. Rafî (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: **"Ebû Hüreyre'ye: Neden sana Ebû Hüreyre künyesi verildi diye sordum."** O da: **"Bunu bana sorarken sıkılıp çekinmiyor musun? Yani bilmiyor musun?"** Ben de: **"Sana değer verip senden çekiniyorum."** Bunun üzerine cevap verip şöyle dedi: **"Alemin koyunlarını güderdim küçücük bir kedim vardı onu bir ağacın kovuğuna koyardım gündüz olunca da yanımda götürürdüm ve onunla oynardım bu yüzden bana Ebû Hüreyre (Kedicik babası) künyesi verildi."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3841- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Benden ve Abdullah b. Amr'dan başka çok hadis rivâyet eden kimse yoktur. O yazardı ben ise yazmazdım."** (Buhârî, İlim: 11)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 48

➤ MUAVİYE B. EBÎ SÜFYAN'IN HAYATINDAN KESİTLER

3842- Peygamber (s.a.v.)'in ashabından, Abdurrahman b. ebî Umeyre'nin Peygamber (s.a.v.)'den naklettiğine göre Peygamber (s.a.v.), Muaviye için şöyle duâ ederdi: **"Allah'ım onu hidayet eden, hidayete ermiş ve devamlı hidayette olanlardan eyle."** (Müsned: 17222)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3843- Ebû İdris el Havlânî (r.a.)'den rivâyete göre, dedi ki: Ömer b. Hattâb, Humus valiliğinden Umeyr b. Sa'd'ı azledip yerine Muaviye'yi getirince halk Umeyr'i azledip Muaviye'yi vali yaptı dediler. Bunun üzerine Umeyr; Muaviye'yi hayırla anın dedi. Çünkü Peygamber (s.a.v.)'den onu hidayet vasıtası kıl diye duâ ettiğini işittim. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

BÖLÜM: 49

> AMR B. AS (R.A.)'IN HAYATINDAN KESİTLER

3844- Ukbe b. Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanların en Müslüman ve en imanlısı Amr b. As'tır."** (Müsned: 16772)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece İbn Lehiâ'nın Mişrah'tan rivâyetiyle bilmekteyiz. Senedi pek sağlam değildir.

3845- Talha b. Ubeydullah (r.a.)'tan rivâyet edilmiştir, dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Amr b. Âs, Kureyş'in iyi kimselerindendir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Nafi' b. Ömer el Cumahînin rivâyetiyle bilmekteyiz. Nafi', güvenilir bir kişidir. Hadisin senedi muttasıl değildir; çünkü İbn ebî Müleyke, Talha'ya yetişip ondan hadis almamıştır.

BÖLÜM: 50

> HÂLİD B. VELİD (R.A.)'IN HAYATINDAN KESİTLER

3846- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte bir yerde konaklamıştık insanlar yanıımızdan geçmeye başladılar. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey Ebû Hüreyre! Bu kim?"** diye soruyor ve ben de falan diyorum. Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah'ın ne iyi kulu bu"** buyuruyor. Sonra: **"Kim bu?"** diye soruyor. Falandır diyorum. **"Allah'ın ne kötü kuludur"** buyuruyor. Sonunda, Hâlid b. Velid geçti; **"Kim bu"** dedi. Ben de: **"Hâlid b. Velid"** dedim. **"Hâlid b. Velid, Allah'ın ne iyi kuludur, O, Allah'ın kılıçlarından bir kılıçtır"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Zeyd b. Eslem'in, Ebû Hüreyre'den hadis işittiğini bilmiyoruz. Bana göre bu hadis mürseldir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Bekir es Sıddık'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 51

> SA'D B. MUÂZ (R.A.)'IN HAYATINDAN KESİTLER

3847- Berâ (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'e ipek bir elbise hediye edilmişti de herkes onun yumuşaklığı ve güzelliğine hayran olmuştu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bunun yumuşak ve güzelliğine mi? hayret ediyorsunuz; Sa'd b. Muâz'ın Cennet'teki mendilleri bundan daha güzeldir."** (Buhârî, Bed-il Halk: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu konuda Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3848- Câbir b. Abdullah (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle diyor: Rasûlullah (s.a.v.) Sa'd b. Muâz'ın cenazesi insanların önünde iken şöyle buyurdu: **"Rahman olan Allah'ın arşı onun için titredir."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu konuda Üseyd b. Hudayr, Ebû Saîd ve Rümeyse'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3849- Enes (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Sa'd b. Muâz'ın cenazesi taşınırken Kureyza oğulları hakkındaki hükmünden dolayı münafıklar: **"Cenazesi ne kadar da hafif dediler."** Bu söz Peygamber (s.a.v)'e ulaşınca: **"O'nu melekler taşıyorlardı"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 52

➤ SA'D B. UBÂDE (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3850- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v)'e karşı Kays b. Sa'd; Vall yanında emniyet amiri konumunda idi."** Ensârî diyor ki: **"Devlet işlerindeki yetkisi bakımından..."** (Buhârî, Ahkâm: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Sadece Ensârî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Muhammed b. Yahya, Muhammed b. Abdullah el Ensârî vasıtasıyla bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır, fakat Ensârî'nin sözünü aktarmamıştır.

BÖLÜM: 53

➤ CÂBİR B. ABDULLAH (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3851- Câbir b. Abdullah (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), benim hastalığımda beni ziyarete gelmiş ne katra ne de deveye binmemişti, yürüyerek gelmişti."** (Buhârî, Merda, 27; Müslim, Feraiz: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3852- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), deve gecesi benim için yirmi beş kere bağışlanma talebinde bulundu."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

Deve gecesinin manası: Başka bir şekilde Câbir'den rivâyet edildiğine göre bir yolculukta Peygamber (s.a.v) ile birlikte iken devesini Peygamber (s.a.v)'e satmıştı ve Medîne'ye kadar üzerine binmeyi de şart koşmuştu. Câbir şöyle diyor: Deveyi Peygamber (s.a.v)'e sattığım gece bana yirmi beş kere bağışlanma isteğinde bulundu demektedir.

Câbir'in babası: Abdullah b. Amr b. Haram, Uhud savaşında şehid edilmiş geride pek çok kız çocuğu bırakmıştı. Câbir bunların geçimini sağlar ve onlara harcamada bulunurdu. Bu yüzden Rasûlullah (s.a.v.), Câbir'e iyilik yapar ve Ona acırdı. Câbir'in rivâyetinden aynen buradaki gibi anlatılmıştır.

BÖLÜM: 54

➤ MUS'AB B. UMEYR (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3853- Habbab (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Allah'ın nzasını kazanmak için hicret etmiştik. Mükafatımız, Allah'tandı. Kimimiz sevâbının karşılığını dünyada almadan öldü. Kiminiz de meyveleri olgunlaşıp şimdi bunları topluyor. Mus'ab b. Umeyr geride bir elbise bırakarak ölenlerdendi. O elbise ile kefen olarak başını örttükleri zaman ayakları açıkta kalıyor. Ayaklarını örttüklerinde ise başı açık kalıyordu."** Rasûlullah (s.a.v.): **"Başını o elbiseyle örtünüz ayaklarının ayak tarafına da izhir otu koyunuz"** buyurdular. (Buhârî, Cenaiz: 27; Müslim, Cenaiz: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Hennâd, İbn İdris vasıtasıyla A'meş'den, Ebû Vâil'den, Şakîk b. Seleme'den, Habbab b. Eret'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

BÖLÜM: 55

> BERÂ B. MÂLİK (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3854- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurmuştur: Nice saç başı dağınık toza toprağa bulanmış paçavra gibi elbiseliler vardır ki: Kendileriyle ilgilenilmez. Fakat bu tip kimseler Allah'a yemin etseler Allah onlar yeminlerinde yalancı çıkarmaz. Berâ b. Mâlik'te onlardandır. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle sahih hasendir.

BÖLÜM: 56

> EBÛ MUSA EL EŞ'ARÎ (R.A.)'İN HAYATINDAN KESİTLER

3855- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), şöyle buyurmuştur: **"Ey Ebû Musa, sana Davut allesinin mizmarlarından bir mizmar verilmiştir."** (Buhârî, Fedail: 27; Müslim, Salt-ül Müsafirin: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

Tirmizî: Bu konuda Büreyde ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3856- Sehl b. Sa'd (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte hendek kazıyorduk hendek kazıyor biz de toprağını taşıyorduk her tarafımız toz toprak içinde kalmıştı. Bu durumda Rasûlullah (s.a.v.) şöyle diyordu: **"Allah'ım, hayat ancak ahiret hayatıdır, Ensâr ve Muhâcirlerini bağışla..."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Cihâd: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Ebû Hazim'in ismi Seleme b. Dinar el A'rec ez Zahid'tir.

Tirmizî: Bu konuda Enes b. Mâlik'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3857- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle diyordu: **"Allah'ım hayat ancak ahiret hayatıdır. Ensâr ve muhâcirine ikramlarda bulun..."** (Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Cihâd: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Enes'den değişik bir şekilde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 57

> RASÛLULLAH (S.A.V.)'İ GÖREN VE ONU GÖRENLERİN DEĞER VE KIYMETİ

3858- Câbir b. Abdullah (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Beni gören veya beni göreni gören bir Müslüman'a ateş dokunmayacaktır."** Talha diyor ki: **"Ben Câbir b. Abdullah'ı gördüm."** Musa da: **"Ben Talha'yı gördüm"** diyor. Yahya'da: Musa bana dedi ki: **"Sen de beni gördün dolayısıyla biz Allah'tan ümitliyiz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi Musa b. İbrahim el Ensafî'nin rivâyetleriyle bilmekteyiz. Ali b. el Medîni ve pek çok hadisçi bu hadisi Musa'dan bize aktarmışlardır.

3859- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'tan rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanların en hayırlısı, benim asrımda yaşayanlardır. Sonra onların peşinden gelenler... Sonra onların peşinden gelenler... Daha sonra öyle toplumlar gelecek ki, yeminlerine dikkat etmeyecekler böylelikle yeminleri şahitliklerini geçecek veya olur olmaz her şeye şahitlik yapacaklarda şahitlikleri yeminlerini geçecektir. Yani ne şahidlik nede yemin sorumluluğunu düşünmeyeceklerdir."** (Buhârî, Menakib: 17; Müslim, Fedail: 27)

© Tirmizî: Bu konuda Ömer, Imrân b. Husayn ve Büreyde'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 58

➤ AĞAÇ ALTINDA PEYGAMBER (S.A.V.)'İN OTORİTESİNİ KABUL EDENLERİN DEĞERİ

3860- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ağaç altında biat edenlerden hiç kimse Cehenneme girmeyecektir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 59

➤ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN ASHABINA DİL UZATMAMAK GEREKİR

3861- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ashabıma dil uzatıp sövmeyiniz, bütün benliğime hâkim olan Allah'a yemin olsun ki, sizden biriniz Uhud dağı kadar altın harcasa, onların harcadıkları bir ölçek veya onun yarısına bile ulaşamaz."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Hadiste geçen **"nasıyfehü"** ölçeğin yarısı, demektir.

Hasan b. Ali el Hallâl, (hafız idi) Ebû Muaviye vasıtasıyla A'meş'den, Ebû Salih'den ve Ebû Saîd el Hudrî'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

3862- Abdullah b. Muğaffel (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurmuştur: **"Ashabım hakkında Allah'tan korkunuz! Ashabım hakkında Allah'tan korkunuz! Benden sonra onları hedef alıp eleştirmeyiniz. Onları seven beni sevdiğinden dolayı sever. Onlara buğzeden de bana buğzettiklerinden buğzeder. Onlara eziyet eden bana eziyet etmiş olur. Bana eziyet eden de Allah'a eziyet etmiş olur. Allah'a eziyet eden de Allah hemen cezalandırabilir."** (Müsned: 16201)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

3863- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kırmızı devenin sahibinden başka ağacın altında biat edenler mutlaka Cennete gireceklerdir."** (Müslim, Sıfat-il Münafikin: 279)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3864- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Hâtib b. Beltaa'nın bir kölesi Peygamber (s.a.v.)'e gelerek Hâtib'i şikayet etti ve şöyle dedi: **"Ey Allah'ın Rasûlül Hatib, mutlaka Cehenneme girecektir."** Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yanılıyorsun veya yalan söylüyorsun Hâtib Cehenneme girmeyecektir. Çünkü Bedir ve Hudeybiye olaylarında bulunmuştur."** (Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3865- Abdullah b. Büreyde (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ashabımdan herhangi bir kimse herhangi bir bölgede ölürse kıyamet günü onlar o ülke halkı için bir ilder ve nur olarak mahşer yerine getirilirler."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bu hadis Abdullah b. Müslim, Ebû Taybe'den ve Ebû Büreyde'den mürsel olarak rivâyet edilmiştir ki bu rivâyet daha sahihtir.

BÖLÜM: 60

➤ ASHABA DİL UZATANLARA NE YAPILMALI?

3866- Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ashabıma dil uzatanları gördüğünüz vakit; Allah'ın laneti siz şerhiller üzerine olsun"** deyiniz. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis münkerdir. Bu hadisin Ubeydullah b. Ömer'in rivâyetinden olduğunu sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Hadisin râvîlerinden Nadr b. Hammad ve Seyf b. Ömer, meçhul kimselerdir.

BÖLÜM: 61

➤ MUHAMMED (S.A.V.)'İN KIZI FATİMA'NIN DEĞER VE KIYMETİ

3867- Misver b. Mahreme (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in minber üzerinde şöyle buyurduğunu işittim: **"Hişâm b. Muğîre oğulları kızlarını Ali b. ebî Tâlib'e ikinci hanım olarak nikahlamak üzere benden izin istediler. Müsaade etmem yine müsaade etmem, asla müsaade etmem, ancak Ebû Tâlib'in oğlu Ali benim kızımı boşayıp onların kızıyla evlenmek isterse o başka... Çünkü Fatıma benden bir parçadır, onu şüphe ve kuşkuyla düşüren beni de kuşku ve şüpheye düşürmüştür olur, onu üzen beni de üzmüştür olur."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Amr b. Dinar, İbn ebî Müleyke'den ve Misver b. Mahreme'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

3868- Büreyde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e kadınların en sevimlisi Fatıma, erkeklerin en sevimlisi de Ali idi."** İbrahim b. Saîd dedi ki: **"Yani alle halkından."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

3869- Abdullah b. Zübeyr (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Ali, Ebû Cehil'in kızını nikahlamaktan bahsetmişti de; bu durum Rasûlullah (s.a.v.)'e ulaşınca şöyle buyurdu: **"Fatıma, benim bir parçamdır; O'nu üzen, beni üzmüş olur; O'nu yoran, beni yormuş olur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Eyyûb burada olduğu gibi İbn ebî Müleyke'den ve İbn Zübeyr'den demektedir. Pek çok râvî ise; İbn ebî Müleyke'den ve Misver b. Mahreme'den demektedirler.

3870- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin hakkında şöyle buyurdu: **"Ben sizin savaştığınız kimselerle savaşır banıştığınız kimselerle de banşırım."** (İbn Mâce, Mukaddime: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

Subeyh, Ümmü Seleme'nin azâdlı kölesi olup tanınan bir kimse değildir.

3871- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'i bir örtü ile örttü ve şöyle dedi: **"Allah'ım bunlar benim ehil beytim ve yakınlarımdır. Onlardan kötülükleri gider onları tertemiz eyle."** Bunun üzerine Ümmü Seleme: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Ben de onlarla beraber miyim?"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Sen de hayır üzeresin"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu konuda rivâyet edilen en güzel hadistir.

Bu konuda Ömer b. ebî Seleme, Enes b. Mâlik, Ebû'l Hamra, Ma'kıl b. Yesâr ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3872- Mü'minlerin anası Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Şekil yaşantı ve yol bakımından kalkış ve oturuş bakımından Rasûlullah (s.a.v.)'e kızı Fatıma'dan daha çok benzeyen bir kimse görmedim. Fatıma, Peygamber (s.a.v.)'in yanına girdiğinde Peygamber (s.a.v.), kalkar onu öper ve yerine oturturdu. Peygamber (s.a.v.)'de onun yanına girdiğinde, Fatıma oturduğu yerden kalkıp aynı şekilde Rasûlullah (s.a.v.)'i öper ve kendi yerine oturturdu. Peygamber (s.a.v.), hastalanınca, Fatıma onun yanına geldi eğilip onu öptü başını kaldırıp ağladı, sonra tekrar eğildi ve başını kaldırıp gülümsedi. Bunun üzerine ben bu Fatıma'yı kadınlarımızın en akıllılarından zannederdim, fakat O'da sıradan biri imiş dedim."** Peygamber (s.a.v.), vefat edince kendisine sordum; Peygamber (s.a.v.)'e eğilip başını kaldırdığında ağlamıştın ikinci eğilip kalkışta ise gülmüştün, bunun sebebi ne idi? Fatıma şu karşılığı verdi: **"Ben boşboğaz, sır saklamayı bilmeyen biriyim, ilk eğilmemde bu çektiği hastalıktan dolayı öleceğini bildirdi. Bu yüzden ağladım. İkinci eğilişimde ise ev halkından kendisine ilk kavuşacak olanın ben olduğumu bildirdi, gülmemin sebebi de oydu."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen gaibtir. Âişe'den değişik şekilde de rivâyet edilmiştir.

3873- Ümmü Seleme (r.a.)'nın bize bildirdiğine göre Mekke'nin fethi günü Rasûlullah (s.a.v.), Fatıma'yı çağırdı ve onunla gizlice konuştu, bunun üzerine Fatıma ağladı, sonra bazı şeyler söyledi ki güldü. Ümmü Seleme diyor ki: **"Rasûlullah (s.a.v.), vefat edince gülmesinin ve ağlamasının sebebini sormuştum şöyle cevapladı: Rasûlullah (s.a.v.), öleceğini bildirdi, ağladım. Sonradan Meryem'den sonra Cennet hanımlarının efendisi olduğumu haber verdi ki güldüm."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

3874- Cümei b. Umeyr et Teymî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Halamla birlikte Âişe'nin yanına girmiştik. Âişe'ye: **"Yakını insanlardan kim Rasûlullah (s.a.v.)'e daha sevgiliydi"** diye soruldu. **"Fatıma"** diye cevap verdi. **"Erkeklerden kim?"** diye sorulunca da: **"Fatıma'nın kocasıdır çünkü o geceleri çok namaz kılan gündüzleri de çoğunlukla oruçlu idi"** dedi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Tirmizî: Ebû'l Cehhaf'ın ismi Dâvûd b. ebî Avf'tır. Sûfyân es Sevrî'den şöyle aktarılmaktadır: **"Ebû'l Cehhaf bize anlattı, kendisi makbul bir kişi idi."**

BÖLÜM: 62

➤ HATİCE (R.ANHA)'NIN HAYATINDAN KESİTLER

3875- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.)'i hanımları Hatice'den kiskandığım kadar hiçbir kimseden kiskanmadım. Ya Hatice'ye yetişmiş olsam hâlim nice olurdu. Bunun tek sebebi Rasûlullah (s.a.v.)'in onu çokça hatırlaması idi. Hatta bir koyun kestiğinde bile Hatice'nin dostlarını bir bir dolaşır ve onlara o etten hediye ederdi."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

3876- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Hatice'yi kiskandığım kadar kimseyi kiskanmadım, oysa Rasûlullah (s.a.v.), Hatice'nin ölümünden sonra benimle evlenmiştir. Bunun sebebi şudur: Rasûlullah (s.a.v.), Hatice'yi Cennette elde edeceği değerli mücevherattan bir köşkle müjdeledi ki orada ne gürültü var ne de yorgunluk..."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

"Kasab" inci sütunlar demektir.

3877- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Sizin asrınızdaki, dönemlinizdeki en hayırlı kadın Hüveylid kızı Hatice'dir. Geçmiş asırdaki kadınların en hayırlısı da İmran kızı Meryem'dir."** (Buhârî, Ehadis-ül Enbiya: 27; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 17)

© Tirmizî: Bu konuda Enes, İbn Abbâs ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3878- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yeryüzünde yaşayıp giden kadınlardan örneklik bakımından sana şunlar yeterlidir: İmrân'ın kızı Meryem, Huveylid kızı Hatice, Muhammed'in kızı Fatıma ve firavun'un kansı Âsiye..."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 63

➤ ÂİŞE (r.anha)'NİN HAYATINDAN KESİTLER

3879- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Hekes Peygamber (s.a.v.)'e gönderecekleri hediyeler için, Rasûlullah (s.a.v.)'in onun yanında olacağı günü kollamakta idi. Bu yüzden ortaklarım (kumalarım) Ümmü Seleme'nin yanında toplandılar ve: **"Ey Ümmü Selemel Herkes hediyeleri için Âişe'nin gününü gözetlemektedirler. Âişe'nin işlediği gibi bizde hayır işlemekteyiz. Peygamber (s.a.v.)'e söyle hangi hanımının yanında olursa olsun kendisine hediye gönderebileceklerini emretsin"** dediler. Ümmü Seleme bunu açıkladı fakat Rasûlullah (s.a.v.), buna iltifat etmedi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.)'in nöbet sırası Ümmü Seleme'ye geldiğinde aynı sözü yine tekrarlardı ve: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Ortaklarım (Kumalarım) herkesin hediyeleri için Âişe'nin gününü gözlediklerini söylediler, Müslümanlara emret nerede olursan hediyelerini oraya göndersinler..."** Üçüncü nöbeti gelince Ümmü Seleme yine aynı şeyleri Rasûlullah (s.a.v.)'e söyledi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ey Ümmü Selemel Âişe hakkında beni üzme! Gerçek şu ki Âişe'den başka siz hanımlarımdan herhangi birinizin yanında iken bana vahiy inmemiştir."** (Buhârî, Hibe: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bazıları bu hadisi Hammad b. Zeyd'den, Hişâm b. Urve'den ve babasından rivâyet etmişlerdir.

Hişâm b. Urve de bu hadisi, Avf b. Hâris'den, Rümeyse'den ve Ümmü Seleme'den buradakinin az bir kısmı olarak rivâyet etmiştir. Bu hadis Hişâm b. Urve'den muhtelif şekillerde rivâyet edilen bir hadistir. Süleyman b. Bilâl'da, Hişâm b. Urve'den, babasından, Âişe'den, Hammad b. Zeyd'in hadisine benzer şekilde bu hadisi bize aktarmıştır.

3880- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Cebrail, yeşil ipekten bir kumaş üzerinde kendisinin resmini Peygamber (s.a.v.)'e getirdi ve: **"Bu senin bu dünyada ve ahirette senin hanımıdır"** dedi. (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Abdullah b. Amr b. Alkame'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Abdurrahman b. Mehdi bu hadisi Abdullah b. Amr b. Alkame'den bu senedle mürsel olarak rivâyet etmiş ve **"Âişe'den"** dememiştir.

Ebû Usame de Hişâm b. Ucre'den, babasından, Âişe'den bu hadise yakın bir şekilde rivâyet etmişlerdir.

3881- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ey Âişel Bu gelen Cibril'dir, sana selam ediyor"** buyurdu. Ben de: **"O'na da Allah'ın selamı rahmeti ve bereketi olsun"** dedim. (Buhârî, Bed-il halk: 279)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3882- Yine Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre Rasûlullah (s.a.v.) bana şöyle buyurdu: Cibril sana selam ediyor. Ben de: **"Ona da Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi olsun"** dedim. (Buhârî, Bed-il Halk: 27; Müslim: Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3883- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **Biz Peygamber (s.a.v.)'in ashabı olarak hangi hadis konusunda bir sorunumuz olmuşsa, onu Âişe'ye sormuş isek o konuda Âişe'den bir bilgi edinmişizdir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3884- Musa b. Talha (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Âişe (r.anha)'dan daha fasih (düzgün) konuşan kimse görmedim."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

3885- Amr b. Âs (r.a.)'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), kendisini Zat-üs Selasil ordusuna komutan tayin etmişti diyor ki: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e geldim, Ey Allah'ın Rasûkü insanların hangisi sana daha sevimlidir?"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Âişe"** buyurdu. **"Ya erkeklerden?"** dedim. **"Babası"** buyurdular. (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 27)

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3886- Amr b. Âs (r.a.)'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlül İnsanlardan kim sana çok sevimlidir?"** dedim. **"Âişe"** buyurdu. **"Ya erkeklerden?"** dedim. **"Babası"** buyurdular. (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle İsmail b. Kays rivâyeti olarak hasen garibtir.

3887- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Âişe'nin diğer kadınlara üstünlüğü tırtı yemeğinin diğer yemeklere üstünlüğü gibidir."** (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 27)

© Tirmizî: Bu konuda Âişe ve Musa'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Abdullah b. Abdurrahman b. Ma'mer, Ebû Tuvaile el Ensarî'dir. Medîneli olup güvenilen bir kişidir. Kendisinden Mâlik b. Enes hadis rivâyet etmiştir.

3888- Amr b. Gâlib (r.a.)'den rivâyete göre, bir adam, Ammâr b. Yâsir'in yanında Âişe'ye dil uzatmıştı da Ammâr ona şöyle demişti: **"Alçak ve bayağı olarak kaybol gözümün önünden! Rasûlullah (s.a.v.)'in sevgili hanımını nasıl üzersin?"** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

3889- Abdullah b. Ziyâd el Esedî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ammâr b. Yâsir'den işittim şöyle diyordu: **"Âişe dünyada da Ahirette de Rasûlullah (s.a.v.)'in hanımıdır."** (Buhârî, Menakîb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Bu konuda Ali'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3890- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e: **"İnsanların sana en sevimlisi hangisidir?"** denildi de: **"Âişe"** buyurdu. **"Erkeklerden hangisi?"** denilince de: **"Babası"** buyurdular. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis Enes rivâyeti olarak bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 64

➤ PEYGAMBER (S.A.V.)'İN DİĞER HANIMLARININ DEĞER VE KIYMETİ

3891- İkrime (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Abbâs'a, sabah namazından sonra Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarından biri için Rasûlullah (s.a.v.)'in hanımlarından falan kimse vefat etti denildi de: İbn Abbâs secdeye kapandı. Bunun üzerine kendisine: **"Şu saatte yaptığın bu secde nedendir?"** Denildi. O da şu cevabı verdi: **"Rasûlullah (s.a.v.), bir ayet, alamet, işaret gördüğünüzde secde ediniz buyumadı mı? Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarından birinin vefatından daha büyük bir musibet, alamet ne olabilir?"** (Ebû Dâvûd, Salat: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

3892- Safiye binti Huyey (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), yanıma girmişti. Ben de Âişe ile Hafsa'nın benim aleyhime söyledikleri bir sözü kendisine bildirdim. Buyurdular ki: **"Sen de şöyle demeliydin: Siz benden nasıl hayırlı olabilirsiniz? Benim kocam Muhammed (s.a.v.) babam, Harun (a.s.), amcam ise Musa (a.s.) dır."**

Anlaşıldığına göre Safiye'ye ulaşan söz onların: **"Biz Rasûlullah (s.a.v.)'e senden daha kıymetliyiz, Hem amca kızları durumunda olup aynı kabileden hem de Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarıyız (Sen ise Yahudilerdensin) demişlerdi."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu konuda Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bu Safiye hadisini sadece Haşim el Kufî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz senedi de pek sağlam değildir.

3893- Ümmü Seleme (r.anha)'nın bildirildiğine göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), Mekke fethi yılı Fatma'yı çağırıştı ve onun kulağına gizlice bir şeyler söylemişti de Fatma ağlamıştı sonra bir şeyler söyledi de Fatma gülümsedi. Peygamber (s.a.v.), vefat edince Fatma'ya bu ağlamasının ve gülmesinin sebebini sordum şu karşılığı verdi. Rasûlullah (s.a.v.), vefat edeceğini bana bildirdi. Ağladım sonra bana İmrân'ın kızı Meryem'den sonra Cennet kadınlarının hanım efendisi olduğumu bildirdi de güldüm."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

3894- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Safiye'ye, Hafsa'nın **"Yahudi kızı"** dediği haberi ulaştı da Safiye ağlamaya başladı. Peygamber (s.a.v.) yanına girdiğinde ağlamakta idi. Rasûlullah (s.a.v.), seni ağlatan olay nedir? Safiye: Hafsa bana **"Yahudi kızı"** diyor dedi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sen bir Peygamberin kızı durumundasın amcan da Peygamberdi ve şu anda da bir Peygamberin nikahı altındasın. Hangi konuda sana karşı övünüyor?"** Sonra Hafsa'ya: **"Ey Hafsa! Allah'tan kork"** buyurdu. (Müsned: 11943)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

3895- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizin en hayırlınız allesine en hayırlı olandır. Alleme karşı en hayırlı olan da benim. Bir arkadaşınız (kumanız) öldüğünde onun kötülüklerini sayıp dökmeyi bırakınız."** (Ebû davud, Edeb: 27; Dârimî, Nikah: 17)

© Tirmizî: Bu hadis Sevrî'den rivâyeti ne kadar az da olsa Sevrî'nin rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Aynı hadis Hişâm b. Urve'den ve babasından mürsel olarak rivâyet edilmiştir.

3896- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kimse ahabından hiçbirini için bana kötü bir şey ulaştırmasın. Çünkü ben onların arasına tüm kötülükler ve kurginlıklardan kurtulmuş olarak çıkmayı severim."** Abdullah dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'e bir mal getirildi Rasûlullah (s.a.v.), o malı ahabî arasında taksim etti... Derken oturmakta olan iki adamın yanına vardım şöyle konuşmakta idiler: **"Vallahi, Muhammed yaptığı bu taksimde ne Allah'ın rızasını ne de ahiret yurdundaki Cenneti düşünerek yapmıştır bunu duyar duymaz şaşırdım Peygamber (s.a.v.)'e gelip durumu haber verdim Rasûlullah (s.a.v.)'in yüzü öfkesinden kızardı ve beni kendi hâlime bırak dedi. Musa'ya bundan fazla eziyet edildi ve o bütün o eziyetlere katlanmıştı."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle garibtir. Hadisin senedine bir adam ilave edilmiştir.

3897- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hiçbir kimseden bana bir şeyler aktarmasın."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis Abdullah b. Mes'ûd'tan buna benzer şekilde değişik yollarla rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 65

➤ ÜBEY B. KA'B (R.A.)'IN HAYATINDAN KESİTLER

3898- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyet edilmiştir; Peygamber (s.a.v.), Übey'e: **"Sana Kur'ân okumamı Allah bana emretti"** buyurarak, Beyine sûresini okudu ve şöyle buyurdu: **"Allah katında gerçek din gerçek Müslümanlıktır. Yahudilik, Hristiyanlık ve Mecusilik değildir. Kim hayır işlerse onun mükafatı ona mutlaka verilecektir."** Rasûlullah (s.a.v.), konuşmasını şöyle sürdürdü: **"Ademoğlunun bir vadi dolusu malı olsa ona bir ikincisini katmak ister ikincisi olsa üçüncüsünü elde etmek ister. Ademoğlunun boşluğunu ancak toprak doldurur. Allah tevbe edenin tevbesini kabul eder."** (Müsned: 20257)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Tirmizî: Bundan başka şekilde de bu hadis rivâyet edilmiştir. Abdullah b. Abdurrahman b. Ebza babasından Übey b. Ka'b'tan rivâyet ederek şöyle demiştir: **"Allah bana sana Kur'ân okumamı emretti."**

Enes Katade'den rivâyet ederek Übey b. Ka'b için şöyle demiştir: **"Allah bana, sana Kur'ân okumamı emretti."**

BÖLÜM: 66

➤ ENSÂR VE KUREYŞ'İN DEĞER VE KIYMETİ

3899- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hicret olmasaydı Ensâr'dan biri olmak isterdim."** (Müsned: 20294)

3900- Berâ b. Âzib (r.a.), Peygamber (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işitti ve Peygamber (s.a.v.)'in Ensâr hakkında şöyle buyurduğunu aktardı: **"Ensâr'ı, mü'min olanlar sever. Ensâr'a ancak münafıklar buğzeder. Kim onları severse Allah'ta onları sever, Kim de onlara buğzederse Allah'ta onlara buğzeder."** Bunun üzerine Adıyy b. Sabit'e: **"Bu hadisi Berâ'dan sen mi? İşittin?"** diye sorduk. Adıyy: **"Bana bizzat anlattı"** dedi. (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

Tirmizî: Bu senedle Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **"İnsanlar bir vadiye toplanmış olsalar ben Ensâr'la beraber olurum."**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3901- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.): **"Ensâr'dan bazı kimseleri topladı ve aranızda sizden olmayan kimseler var mı?"** buyurdu. Onlar da: **"Hayır, sadece bir kız kardeşimizin çocuğu var"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) de: **"Bir toplumun kız kardeşlerinin çocukları o toplumdan sayılır"** buyurdu ve sonra şöyle devam etti: **"Kureyş, cahilliye gibi bir musibetten yeni çıkmıştır. Ben, Hevazın ganimetlerinden bol bol vererek onların gönlünü almak ve kendilerini İslam'a ısındırmak istedim. Herkes evine dünya malıyla dönerken sizin Allah'ın Peygamberiyle dönmeniz sizi memnun etmez mi?"** Bunun üzerine Ensâr: **"Evet, memnun eder"** diye cevap verdiler. Rasûlullah (s.a.v.)'de buyurdu ki: **"Bütün insanlar bir vadiye, Ensâr'da başka bir vadiye girmiş olsalar, mutlaka ben Ensâr'ın vadisine geçerim."** (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Zekat: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3902- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre; Zeyd, Enes b. Mâlik'e; Hare vaka'sında ailesinden ve amcazâdelerinden kaybettiği kimseler hakkında bir başsağlığı mektubu gönderdi ve mektupta şöyle yazdı: **"Seni ilahî bir müjde ile müjdelerim. Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle duâ ettiğini işitmişimdir: Allah'ımı Ensâr'ı, Ensâr'ın soyundan gelenleri ve onların da soyundan gelenleri bağışla."** (Müslim, Fedail: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Ahmed b. Menî', Hüseyin vasıtasıyla Ali b. Zeyd b. Ced'an'dan ve Nadr b. Enes'den bu hadisi bize aktarmışlardır. Katade de Nadr b. Enes'den ve Zeyd b. Erkâm'dan rivâyet etmiştir.

3903- Ebû Talha (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bana şöyle dedi: **"Ensâr toplumuna selam söyle bildiğim kadarıyla onlar iffetli ve sabırlı kimselerdir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3904- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Dikkat ediniz, benim kendilerine sığınıp başvurduğum kimseler Ehli beyttir. Ensâr da benim sırdaşımdır. Bunların kötülerini bağışlayınız. İyilerinin de özürlerini kabul ediniz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir.

Tirmizî: Bu konuda Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3905- Sa'd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim Kuryş'in alçalmasını isterse Allah'ta onu alçaltır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle garibtir.

Abd b. Humeyd, Yakub b. İbrahim b. Sa'd vasıtasıyla şöyle demiştir: Babam Salih b. Kaysan'dan, İbn Şihâb'tan aynı senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

3906- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'a ve ahiret gününe inanan hiçbir kimse Ensâr'a buğzetmez."** (Müsned: 2679)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3907- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ensâr benim gurubum ve sığınacağamdır. İnsanlar çoğalacak; Ensâr azalacaktır, onların iyilerinden özürlerini kabul ediniz, kötülerinin kötülüklerine karşı da göz yumunuz."** (Buhârî, Menakib: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3908- İbn Abbâs (r.a.)'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'ımı Kureyş'in öncekilerine azabı tattırdın sonrakilerine de nimetlerini artır."** (Müsned: 2062)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir. Abdulvehhab el Verrak, Yahya b. Saîd el Emevî vasıtasıyla A'meş'den bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

3909- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle duâ etti: **"Allah'ımı Ensâr'ın oğullarını, Ensâr'ın oğullarının oğullarını ve Ensâr'ın kadınlarını bağışla."** (Müslim, Fedail: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 67

➤ ENSÂR AİLELERİNİN HANGİSİ DAHA HAYIRLIDIR?

3910- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v): **"Dikkat ediniz! Size Ensâr ailelerinin en hayırlısını haber vereyim mi?"** buyurdu. Ahab: **"Evet Ey Allah'ın Rasûlü"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Neccâroğulları, sonra Hâris b. Hazreçoğulları. Sonra onların peşinden gelen Haris b. Hazreçoğulları. Sonra Saideoğulları..."** Sonra eliyle işaret ederek elleriyle bir şey atan kimsenin hali gibi parmaklarını önce topladı sonra açtı ve şöyle buyurdu: **"Ensâr'ın tüm ailelerinde hayır mevcuttur."** (Müslim, Fedail: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadis aynı zamanda Enes'den, Ebû Üseyd es Saidî'den ve Peygamber (s.a.v)'den rivâyet edilmiştir.

3911- Ebû Üseyd es Saidî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ensaroğullannın en hayırlısı Neccaroğullan, sonra Abdüleşheloğullan sonra Hâris b. Hazrecoğullan sonra Saideoğullandır. Ensâr'ın tüm allelerinde hayır mevcuttur."** Sa'd b. Ubâde diyor ki: **"Görüyorum ki: Peygamber (s.a.v.), bize birçoklarını tercih etmiştir"** dedi. Bunun üzerine: **"Siz de birçoklarına üstün kulmuştur"** denildi. (Buhârî, Menakıb: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Üseyd es Saidî'nin ismi Mâlik b. Rabia'dır. Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzeri rivâyet edilmiştir.

Ma'mer, Zührî'den, Ebû Seleme'den, Ubeydullah b. Abdullah b. Ubeyde'den, Ebû Hüreyre'den bu hadisi rivâyet etmiştir.

3912- Câbir b. Abdullah (r.a.)'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ensaroğullannın en hayırlısı Neccaroğullandır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

3913- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ensâr'ın en hayırlısı Abdüleşheloğullandır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

BÖLÜM: 68

➤ MEDİNE'NİN FAZİLETİ

3914- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber çıktık Sa'd b. ebî Vakkâs'a ait olan Harret-üs Sükyâ'ya varınca Rasûlullah (s.a.v.), bana: **"Abdest suyunu getiriniz"** buyurdu. Abdest aldı, kibleye dönerek şöyle duâ etti: **"Allah'ımı İbrahim senin kulun ve dostun idi, Mekke halkı için sana bereket duâsında bulundu. Ben de senin kulun ve Peygamberinim, Medîne halkı için; Sana duâ ediyorum, Medîne halkının ölçeklerini Mekke halkına bereketli kıldığın iki misli bereketli kıl. Her bereketle birlikte iki bereket kıl."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Âişe, Abdullah b. Zeyd ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3915- Ali b. ebî Tâlib ve Ebû Hüreyre (r.anhüma)'dan rivâyete göre, dediler ki: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Evimle minberimin arası Cennet bahçelerinden bir bahçedir."** (Buhârî, Cuma: 27; Müslim, Hac: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle Ali'nin hadisi olarak hasen garibtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

3916- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Minberimle evim arası; Cennet bahçelerinden bir bahçedir."** Bu senedle Peygamber (s.a.v.)'in şöyle dediği rivâyet edilmiştir: **"Benim şu mescidimde kılınan namaz Mescid-i Haram'dan başka diğer mescidlerde kılınan namazlardan bin kat daha hayırlıdır."** (Buhârî, Cuma: 27; Müslim, Hac: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

3917- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim Medîne'de yerleşip orada ölmeye gücü yeterse orada ölsün; çünkü ben Medîne'de ölenlere şefa'at edeceğim."** (İbn Mâce, Menasik: 179)

© **Tirmizî:** Bu konuda Sübey'a binti-Hâris el Eslamiyye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Eyyûb es Sahtiyânî'nin rivâyeti olarak bu hadis hasen garibtir.

3918- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"İbn Ömer'in azâd edip hürriyetine kavuşturduğu kadın yanına gelerek zor günler geçiriyorum bu yüzden Irak'a gitmek arzusundayım."** Bunun üzerine İbn Ömer, şu karşılığı verdi: **"Neden toplanma yeri olan Şam'a değil... Sabret ahmak kadın... Ben Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: Her kim Medîne'nin darlık ve kıtlığına katlanırsa kıyamet günü ben ona şahid ve şefa'atçı olacağım."** (Müslim, Hac: 27)

© **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Saîd, Sûfyân b. ebî Züheyr ve Sübey'a el Eslamiyye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis Ubeydullah'ın rivâyeti olarak bu şekliyle hasen sahih garibtir.

3919- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İslam memleketlerinden en son yıkılacak olan memleket Medîne'dir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Hişâm b. Urve'nin, Cünade'den rivâyetiyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail, Ebû Hüreyre'nin bu hadisine hayret etmiştir.

3920- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre: Bir bedevî, Peygamber (s.a.v.)'e; Müslüman olmak üzere biat etti. Medîne de sıtmaya yakalandı ve Peygamber (s.a.v.)'e gelerek: **"Benim blatımı geri ver"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.), kabul etmedi. Sonra yine geldi ve **"Blatımı geri ver"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.), yine kabul etmedi de o bedevî Medîne'den çıkıp gitti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Medîne bir pota'ya benzer kirini atar temizini bırakır."** (Buhârî, Hac: 27; Müslim, Hac: 17)

© **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3921- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Medîne ceylanlarının yayıldıklarını görsem, onları ürkütmem; çünkü Rasûlullah (s.a.v.): **"Medîne'nin iki taşılığı arası mukaddes ve haramdır"** buyurmuştur. (Buhârî, Hac: 27; Müslim, Hac: 17)

© **Tirmizî:** Bu konuda Saîd, Abdullah b. Zeyd, Enes, Ebû Eyyûb, Zeyd b. Sabit, Rafî b. Hadîç, Sehl b. Huneyf ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir.

3922- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.)'e, Uhud dağı göründü, bunun üzerine şöyle buyurdu: **"Bu bizi seven bizim de kendisini sevdiğimiz bir dağdır. Allah'ımı İbrahim, Mekke'yi haram kıldı. Ben de Medîne'nin iki taşlık arasını haram kılıyorum."** (Buhârî, Hac: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

3923- Cerir b. Abdullâh (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **Allah bana hicret edeceğimde bildirdi ki: "Şu üç şehirden hangisine gidersen orası senin hicret yurdundur; Medîne, Bahreyn ve Kinnesrîn."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Fadl b. Musa'nın rivâyetiyle bilmekteyiz.

3924- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Medîne'nin her türlü sıkıntısına, kim sabredip katlanırsa kıyamet gününde kendisine şahid ve şefaathçi olacağım."** (Müslim, Hac: 27)

© **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Saîd, Süfyân b. ebî Zühre ve Sübeyat el-Eslemiyî'ye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Salih b. ebû Salih; Süheyl b. Ebû Salih'in kardeşidir.

BÖLÜM: 69

➤ MEKKE'NİN ÖZELLİKLERİ VE ÜSTÜNLÜĞÜ

3925- Abdullah b. Adiyy b. Hamra ez Zührî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Hazvire denilen yerde durdu ve şöyle buyurdu: **"Ey Mekke! Vallahi sen yeryüzünün en hayırlı ve Allah'a en sevimli olan ülkesisin senden çıkarılmış olmasaydım çıkmazdım."** (İbn Mâce, Menasik: 279)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir.

Yunus, Zührî'den benzeri biçimde bu hadisi rivâyet etmiştir. Muhammed b. Amr'da yine bu hadisi Ebû Seleme ve Ebû Hüreyre'den rivâyet etmiştir.

Zührî'nin, Ebû Seleme'den ve Abdullah b. Adiyy b. Hamra'dan rivâyeti bence daha sahihtir.

3926- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Mekke için şöyle buyurdu: **"Ne güzel bir memleketsin, bana ne kadar da sevimlisin. Benim kavmim beni senden çıkarmış olmasaydı senden başkasında oturmazdım."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 70

➤ ARAB'IN DEĞER VE KIYMETİ

3927- Selman (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bana şöyle buyurdu: **"Ey Selman! Bana buğz etme, yoksa dininden ayrılmış olursun."** Bunun üzerine: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Sana nasıl buğz edebilirim; Allah senin vasıtanla bizi hidayete erdirmiştir."** Rasûlullah (s.a.v.): **"Arab'a buğz edersen bana buğz etmiş olursun"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Ebû Bedr, Şüca b. Velid'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle diyordu: Ebû Zabyan, Selman'a yetişmemiştir. Selman, Ali'den önce vefat etmiştir.

3928- Osman b. Affân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Arab'ı aldatan benim şefaathime nail olamaz ve benim sevgim ona ulaşmaz."** (Müsned: 488)

© **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece Husayn b. Ömer el Ahmesî'nin, Muharrik'den rivâyeti ile bilmekteyiz. Husayn, hadisçiler yanında sağlam bir kişi değildir.

3929- Muhammed b. ebî Rüzeyn (r.a.), vasıtasıyla annesinden rivâyete göre, şöyle demiştir: Ümmül Cerir'in, Arab'tan bir kimse öldüğü vakit zoruna giderdi. Bunun üzerine kendisine bir arab ölünce zoruna gidiyor denildi. Efendimin şöyle dediğini işittim: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet'in yaklaşmasının alametlerinden biri de Arab'ın kırılmasıdır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

Muhammed b. Rezin diyor ki: ravinin efendisi Talha b. Malik'tir.

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Süleyman b. Harb'in rivâyetiyle biliyoruz.

3930- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ümmü Şüreyk, Rasûlullah (s.a.v.)'in bana şöyle buyurduğunu anlattı: **"İnsanlar, Deccâl'in şerrinden kaçarak dağlara sığınacaklar."** Ümmü Şüreyk dedi ki: **"Ey Allah'ın Rasûlü! O gün Araplar nerededir?"** Rasûlullah (s.a.v.): **"Onlar o gün çok az olacaklardır"** buyurdu. (Müslim, Fiten: 27)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

3931- Semure b. Cündüp (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v) buyurdu ki: **"Sâm; Arapların atasıdır. Yafıs: Rumların atasıdır. Ham ise: Habeşlilerin atasıdır."** (Müsned: 19240)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. **Yafıs** yerine **Yafıt** veya **Yefit** de denilmektedir.

BÖLÜM: 71

➤ ARAB OLMAYANLARIN DEĞER VE KIYMETİ

3932- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v)'in yanında Arap olmayan toplumlardan bahsedildi de bunun üzerine Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Onlara veya onların bir kısmına karşı ben; size ve sizden bazılarıya olduğumdan daha iltimatlıyım."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece Ebû Bekir b. Ayyaş'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Salih b. ebû Salih'e, Salih b. Mehran'da denilir. Amr b. Hureys'in azâdlısıdır.

3933- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Cuma sûresi indiğinde Peygamber (s.a.v)'in yanında idik; Rasûlullah (s.a.v.), bu sûreyi okudu üçüncü ayetine gelince bir adam: Ey Allah'ın Rasûlü! Bize ulaşmamış kişiler kimlerdir? Rasûlullah (s.a.v.) cevap vermedi. Selman-ı Farisi aramızda idi. Rasûlullah (s.a.v.) elini, Selman'ın üzerine koydu ve şöyle buyurdu: **"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, İman, Süreyya yıldızında olsaydı; bunlardan bir kısım insanlar onu elde ederlerdi."** (Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Fedail: 17)

© **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Ebû Hüreyre'den değişik bir şekilde de rivâyet edilmiştir. Ebû'l Gays'in ismi Salim'dir. Abdullah b. Muti'in azadlı kölesidir ve Medinelidir.

BÖLÜM: 72

➤ YEMEN'İN DEĞER VE KIYMETİ

3934- Zeyd b. Sabit (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Yemen tarafına baktı ve şöyle buyurdu: **"Allah'ımı Onların kalplerini bize yönelt, bizim tüm ölçeklerimizi bereketli kıl."** (Müsned: 20625)

© **Tirmizî:** Bu hadis Zeyd b. Sabit'in rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece Imrân el Kattan'ın rivâyeti olarak bilmekteyiz.

3935- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yemenliler, size geldiler. Onların kalpleri daha yufka, yürekleri daha hassastır. İman, Yemen'dendir, Hikmet de Yemenlidir."** (Buhârî, Bed-il Halk: 27; Müslim, İman: 17)

© Tirmizî: Bu konuda İbn Abbâs ve İbn Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

3936- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Devlet başkanlığı Kureyş'te, Kadılık Ensâr'da, Müezzînlilik Habeşlilerde, Emanette Ezd'dedir, yani Yemenlilerdedir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Muhammed b. Beşşâr, Abdurrahman b. Mehdî vasıtasıyla Muaviye b. Salih'den, Ebû Meryem el Ensârî'den ve Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzerini merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdir. Bu rivâyet Zeyd b. Hubab'ın rivâyetinden daha sağlamdır.

3937- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ezd kabilesi yeryüzünde Allah'ın aslanıdır. İnsanlar onları küçük düşürmeye çalışsalar bile Allah onları yükseltecektir. İnsanların üzerine öyle bir zaman gelecek ki: Keşke babam Ezd'li olsaydı, keşke annem Ezd'li olsaydı diyecektir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle biliyoruz.

Tirmizî: Bu hadis aynı senedle Enes'den mevkuf olarak rivâyet edilmiştir ki: Bence bu rivâyet daha sağlamdır.

3938- Gaylân b. Cerir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Enes b. Mâlik'den işittim şöyle diyordu: **"Ezd kabilesinden olmasak kamîl manada insan olamayız."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

3939- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'in huzurunda idik, derken bir adam geldi. Kays kabilesinden olduğunu zannettiğim bu adam şöyle dedi: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Hımyer'i lanetle."** Rasûlullah (s.a.v.) ondan yüz çevirdi sonra o şahıs Rasûlullah (s.a.v.)'e diğer taraftan tekrar geldi. Rasûlullah (s.a.v.) ondan yine yüz çevirdi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ım Hımyer'i esirge onların ağızlarından kötü söz çıkmaz, devamlı verirler, ellerinden yemek çıkar. Onlar emniyet ve iman sahibidirler."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle Abdurrezzak'ın hadisi olarak bilmekteyiz. Hadisin râvîlerinden olan Mîna'dan münker hadisler rivâyet edilmektedir.

BÖLÜM: 73

➤ GIFÂR, ESLEM, CÜHEYNE VE MÜZEYNE KABİLELERİNİN ÖZELLİKLERİ

3940- Ebû Eyyûb el Ensârî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ensâr, Müzeyne, Cüheyne, Gifâr, Eşca' ile Abduddar oğullarından olanlar benim müttefik ve dostlarımdır. Onların Allah'tan başka dostları yoktur. Allah ve Peygamberi de onların dostudur."** (Müslim, Fedâil: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3941- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Eslem kabilesi ki Allah onları Müslüman etmiştir. Gıfâr kabilesi ki, Allah onları bağışlasın. Usayye kabilesi ise Allah ve Rasûlüne isyan etmiştir."** (Buhârî, Menakib: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 74

➤ SEKİF VE BENİ HANİFE KABİLESİNİN DURUMLARI

3942- Câbir (r.a.)'den rivâyet edilmiştir, dedi ki: Taif kuşatmasında askerler dediler ki: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Sakîf'in okları bizi yakıyor onlar için bedduâ et."** Fakat Peygamber (s.a.v.): **"Allah'ım Sekîf kabilesine hıdayet et"** diye duâ etti. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

3943- İmrân b. Husayn (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), üç kabileye ikram eder vaziyette vefat etti; Sakîf, Benî Hanife ve Benî Ümeyye."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Tirmizî: Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

3944- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sakîf kabilesinden çıkacak bir yalancı ve bir zâlim vardır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

© Abdurrahman b. Vakîd, Ebû Müslim vasıtasıyla Şerîk'den bu senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Abdullah b. Âsım, Ebû Ulvan diye künyelenir, Küfelidir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Sadece Şerîk'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Şerîk: **"Abdullah b. Âsım"** diyor. İsrail bu ihtiyardan hadis rivâyet etmiş ve **"Abdullah b. Usme"** demiştir.

Tirmizî: Bu konuda Esma binti ebî Bekir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3945- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, bedevilerden biri Peygamber (s.a.v.)'e genç bir deve armağan etmişti. Rasûlullah (s.a.v.), bunun yerine ona altı deve vererek hediyesine karşılık verdi. Fakat bedevi bundan memnun kalmadı ve kızdı. Durum, Rasûlullah (s.a.v.)'e ulaşınca Allah'a hamdetti onu övdü ve şöyle buyurdu: **"Falan kişi bana bir deve hediye etti. Ben de ona altı deveyle karşılık verdim; fakat yine de memnun olmadı. Bundan dolayı içimden şöyle geçirdim: Kureys, Ensâr, Sekîf ve Devsli'den başka kimseden hediye kabul etmeyeyim."** (Ebû Dâvûd, Büyü: 27)

© Tirmizî: Bu hadis buradakinden daha uzuncadır.

Tirmizî: Bu hadis başka şekilde de Ebû Hüreyre'den rivâyet edilmiştir. Yezîd b. Harun, Ebû Eyyûb'tan, Ebû'l A'lâ'dan rivâyet ediyorlar. Bu kimse Ebû Eyyûb b. Miskindir. Kendisine İbn ebî Miskin'de denilir. Eyyûb vasıtasıyla Saîd el Makburî'den rivâyet edilen bu hadisteki Eyyûb b. Miskin, Eyyûb Ebû'l A'lâ'dır.

3946- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Fezare oğullarından bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e: Elgabe vakasında ganimet olarak aldıkları develerden birini hediye etmişti. Rasûlullah (s.a.v.), buna karşılık olacak bazı hediyeler vermişti. Fakat adam kızdı memnun olmadı. Saonra Rasûlullah (s.a.v.)'den minber üzerinden şöyle buyurduğunu işittim: **"Arap'tan bazı kişiler var ki: Bunlardan biri bir hediye hediye ediyor ben de gücümün yettiği"**

kadanyla ona karşılık veriyorum o da bunu beğenmiyor ve güceniyor. Allah'a yemin ederim ki, şu andan itibaren artık Kureyşli'den, Ensâr'dan, Sekîflî'den ve Devslî'den başka arabin hiçbirinden hediye kabul etmeyeceğim." (Ebû Dâvûd, Büyü: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasendir. Yezîd b. Harun'un, Eyyûb'tan rivâyet ettiği hadisten daha sahihtir.

3947- Ebû Âmir el Eş'arî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Esed ve Eş'arîler ne iyi kabilelerdir. Savaştan kaçmaz ganimet malına da hainlik etmezler, onlar benden ben de onlardanım. Ben bu hadisi Muaviye'ye aktardığım da Muaviye Peygamber (s.a.v.), bu şekilde buyurmadi; **"Onlar benden ve banadırlar"** buyurdu, dedi. Ben de şu karşılığı verdim: Fakat babam bana bu şekilde anlatmıştır, bana şu şekilde anlatmıştır: **Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim: "Onlar bendendir ben de onlardanım."** Bunun üzerine Muaviye: **"Sen babanın hadisini daha iyi bilirsin"** dedi. (16540)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Vehb b. Cerir'in rivâyeti olarak bilmekteyiz. "Esd" in "Ezd" olduğu da söylenmektedir.

3948- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Eslem kabilesine, Allah selamet versin. Gıfâr kabilesine de Allah mağfiret etsin."** (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Zer'den, Bürde'den, Büreyde'den ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

3949- Abdullah b. Dinar (r.a.)'den, Şu'be'nin hadisinin benzeri rivâyet edilmiş olup şu ilaveyi yapmıştır: **"Usayye ise Allah ve Rasûlüne isyan etmiştir."** (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3950- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Muhammed (s.a.v.)'in bütün benliğine hâkim olan zat'a yemin ederim ki, Gıfâr, Eslem, Müzeyne ve Cuheyne-veya cüheyne-buyurdu. Müzeyne-veya cüheyne, Allah katında kıyamet günü Esd, Tay ve Gatafan kabilelerinden daha hayırlıdır."** (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3951- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Temimoğullarından bir grup Rasûlullah (s.a.v.)'e gelmişti. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey Temimoğulları! Müjdelere size"** buyurdu. Onlar da: **"Bizi müjdeledin o halde bize ver"** dediler. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.)'in rengi değişti. Sonra, Yemen halkından bir grup geldi Rasûlullah (s.a.v.), onlara: **"Temimoğullarının kabul etmediği hediyeyi siz kabul ediniz"** buyurdu. Onlar da: **"Kabul ettik"** dediler. (Buhârî, Bed-il Halk: 27)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

3952- Ebû Bekir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Eslem, Gıfâr ve Müzeyne; Temîm, Esd, Ğatafan, Benî Âmir b. Sa'saa (bu kelimelerde sesini uzattı) den daha hayırlıdırlar"** buyurdu. Bunun üzerine Ashab: **"Bu kabileler zararda ve ziyandadırlar"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.), yine: **"Onlar bunlardan daha hayırlıdır"** buyurdu. (Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17)

© Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 75

> ŞAM VE YEMEN'İN DEĞERİ VE KIYMETİ

3953- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ım bize Şam'ımızı mübarek kıl, Yemen'imizi mübarek kıl."** Bunun üzerine Ashab: **"Necid'imizi de"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah'ım bize Şam'ımızı mübarek kıl, Yemen'imizi mübarek kıl"** buyurdu. Ashab yine: **"Necid'imizi de"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sarsıntılar ve fitneler oradadır. Şeytanın boynuzu da orada veya oradan çıkacaktır."** (Buhârî, Bed-il Halk: 27)

© Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle İbn Avn rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Bu hadis aynı şekilde Sâlim b. Abdullah b. Ömer'den de rivâyet edilmiştir.

3954- Zeyd b. Sabit (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında Kur'ân-ı yazılı parçalardan derlemekte idik. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ne mutlu Şam'a"** buyurdu. Biz de: **"Hangi sebeplerden dolayı Ey Allah'ın Rasûlül"** dedik. Rasûlullah (s.a.v.): **"Rahman'ın melekleri kanatlarını Şam'ın üzerine germişlerdir"** buyurdu. (Müsned: 20621)

© Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Yahya b. Eyyûb'un rivâyetiyle bilmekteyiz.

3955- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bazı topluluklar ölen atalarıyla övünmekten vazgeçmelidirler, çünkü onlar Cehennem kömürüdürler, aksi takdirde pislik içerisindeki böcekten Allah katında daha değersiz olacaklardır. Allah cahiliyye gururunu ve atalarıyla övünme kötülüğünü gidermiştir. Artık bundan sonra mütteki mü'min ve bahtsız günahkar vardır. Bütün insanlar Adem'in oğullarıdır. Adem de topraktan yaratılmıştır."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu konuda İbn Ömer ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

3956- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah, cahiliyye gururunu ve atalarla övünme kötülüğünü sizden gidermiştir. İnsanlar takva sahibi mü'min ve bahtsız günahkar olarak iki guruptur. İnsanlar Ademoğullandır, Adem de topraktır."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

© Tirmizî: Bu hadis yanımızda birinci hadisten daha sahihtir. Saîd el Makburî, Ebû Hüreyre'den hadis işitmiştir, babası vasıtasıyla Ebû Hüreyre'den pek çok hadisler rivâyet edilmiştir.

51 : KİTAB-ÜL İLEL

(HADİSLERDEKİ GİZLİ KUSUR VE HASTALIKLAR)

Tirmizî: Bu kitaptaki hadislerin hepsiyle amel edilir. Âlimlerin bir kısmı iki hadis dışında bu kitabın hadislerini delil olarak almışlardır. Bu iki hadisten birincisi İbn Abbâs (r.a.)'ın: **"Peygamber (s.a.v), Medîne'de iken hiçbir korku olmadığı ve yolculuk yapmadığı ve yağmur da yağmadığı halde öğle ile ikindiyi akşam ile yatsıyı bir arada kılmıştır."** (Tirmizî, Salat: 24) İkinci hadis ise şudur: **"Bir kişi içki içtiğinde ona cezasını vurmak şeklinde uygulayın dördüncü sefer yine içerse onu öldürün."** (Tirmizî, Hudud: 15) Biz bu iki hadisin de illetini (hastalığını) kitabımızın ilgili bölümünde açıkladık.

Tirmizî: Kitabımızda fıkıhçıların tercih ettiği görüşlere de değindik. Sûfyân es Sevrî'nin görüşlerinin çoğunu Muhammed b. Osman el Kûfî bize aktarmıştır. Ondan da Ebû'l Fadl, Mektûm b. Abbâs et Tirmizî bana nakletti. Muhammed b. Yusuf el Firyâbî de, Sûfyân'dan bize fıkıhçıların görüşlerini nakletmiştir.

Mâlik b. Enes'in görüşlerinin çoğunluğu İshâk b. Musa el Ensârî bize aktarmıştır. Ma'n b. İsa el Kazzaz'da Mâlik b. Enes'den bize Malik'in görüşlerini nakletmiştir. Oruçla ilgili haberi ise; Ebû Mus'ab el Medenî, Malik b. Enes'ten bize aktarmıştır. Oruçla ilgili haberlerin bir kısmı ise; Musa b. Hızâm'ın bize anlattığı şeylerdir. Aynı zamanda Abdullah b. Mesleme el Ka'nebî'nin, Mâlik b. Enes'den bize anlattı dediği şeylerdir.

İbn Mübarek'in görüşlerini ise, Ahmed b. Abdet'el A'lâ ve İbn Mübarek'in arkadaşlarından, onlar da İbn Mübarek'den bize aktarmışlardır. İbn Mübarek'in görüşleri, İbn Vehb, Muhammed b. Munâhîm ve İbn Mübarek vasıtasıyla bize rivâyet edilmiştir. Ayrıca Ali b. Hasen; Abdullah b. Mübarek vasıtasıyla Abdan'dan, Sûfyân b. Abdilmelik'den; İbn Mübarek'den diyerek te bize aktarılmıştır. Yine Habban b. Musa; İbn Mübarek ve Vehb b. Zem'a ve Fedâle en Nesevî ve İbn Mübarek vasıtasıyla bize rivâyet edilmiştir. İbn Mübarek vasıtasıyla zikrettiğimiz kimseler dışında da ismi olanlar mevcuttur.

Şâfiî'nin görüşlerinin çoğunu ise; Hasan b. Muhammed ez Za'feânî, Şâfiî'den bize nakletmiştir.

Abdest ve namazla ilgili konuları ise; Ebû'l Velid el Mekkî bize Şâfiî'den aktarmıştır.

Ebû İsmail et Tirmizî ve Yusuf b. Yahya el Kuraşî el Buveytî de Şâfiî'den bize aktarmıştır. Ve O, Yusuf b. Yahya; Rabî'in, Şâfiî'den rivâyet ettiği birçok şeyi nakletmiştir. Rabî'bu konuda bize icazet verdi ve rivâyet ettiği şeyleri bize yazdı.

Ahmed b. Hanbel ve İshâk b. İbrahim'in görüşlerini İshâk b. Mansur, Ahmed ve İshâk'tan bize aktarmıştır. Hac, Diyetler ve Cezalar konusu hariç İshâk b. Mansur'dan bunlar hakkında hiçbir şey işitmedim. Muhammed b. Musa el Esamm, İshâk b. Mansur'dan, Ahmed ve İshâk yoluyla da bana haber vermiştir. İshâk b. İbrahim'in sözlerinin bir kısmını... Muhammed b. Eflah, İshâk'tan bize

haber verdi. Bize de bunları aynı şekliyle mevkûf haberlerin yer aldığı kitabımızda açıkladık.

Hadislerde geçen **illetler**, (tenkit edilebilecek hastalıklar) **Rical**, (hadis rivâyet edenlerin durumlarını anlatan bilgiler) ve tarih ile alakalı hususları da tarih kitaplarından çıkardım. Bu konuların çoğunda Muhammed b. İsmail (Buhârî) ile tartıştım. Bir kısmını ise Abdullah b. Abdurrahman ve Ebû Zür'a ile müzakere ettim ama çoğunlukla Muhammed (Buhârî) den yararlandım. Abdullah ve Ebû Zür'a'dan az şey aktardım. Ne Irak'ta ne de Horasan'da hadislerin illetleri ve Tarih konularında ve isnâd bilgilerinde Muhammed b. İsmail (Buhârî) den daha bilgin birisini görmedim.

Tirmizî: Fıkıhçıların görüşlerini, hadislerini illetlerine dair bilgileri bu kitapta açıklamaya sevk eden şey şu olmuştur. Bu konularda bize sorular sorulmuştu da biz bunlara zaman ayırmamıştık. Sonraları faydalı olacağını ümid ederek bu işi yaptık. Pek çok imamın, daha öncekilerin teşebbüs etmediği bu konuda kendilerini zorladıklarını gördük. Hişâm b. Hassân, Abdulmelik b. Abdulaziz b. Cüreyc, Saîd b. ebî Arûbe, Mâlik b. Enes, Hammad b. Seleme, Abdullah b. Mübarek, Yahya b. Zekerîyya b. ebî Zaide, Vekî b. el Cerrâh, Abdurrahman b. Mehdî ve bunlar dışında âlim ve değerli kişiler bu işi üstlenmişlerdir. Allah'ta bu çalışmalarında pek çok faydalar sağlamıştır. Bu işi yapmakla insanlara sağladıkları faydalardan dolayı kat kat sevap verileceğini umuyoruz. Onlar tasnif ettikleri bu konularda tek örnektirler. Hadisçilerin bu ince düşüncelerini anlamayan bazı kimseler, hadisleri rivâyet eden kimseler hakkında konuşulanları ayıplamışlardır. Halbuki biz tabiin ulemasından pek çok kimsenin hadis râvîleri konusunda konuştuklarına rastladık... Hasan el Basrî ve Tavus, Ma'bed el Cühenî hakkında konuşmuşlar. Saîd b. Cübeyr ise Talk b. Habib hakkında, İbrahim en Nehâî ve Âmir eş Şa'bî'de, Hâris el A'varî tenkid etmişlerdir. Ayrıca Eyyûb es Sahtiyânî, Abdullah b. Avn, Süleyman et Teymî, Şu'be b. el Haccac, Sûfyân es Sevrî, Mâlik b. Enes, El Evzâî, Abdullah b. Mübarek, Yahya b. Saîd el Kattan, Vekî b. el Cerrâh, Abdurrahman b. Mehdî'den ve bu sayılanların dışındaki diğer âlimlerden de; hadis râvîleri konusunda tenkid ettikleri ve zayıf gördükleri kişilerde olduğu rivâyet edilmiştir. Kanaatimce tüm bu âlimleri bu işe sürükleyen tek -Allah en iyisini bilir- şey; Müslümanlara samimi olarak nasihat etme duygusudur. İnsanlar hakkında kötü yargıda bulunmak ve gıybet etmek için bu işi yapmış olamazlar. Bizce onların tek istek ve arzuları o kimselerin zayıflık durumlarının bilinmesidir. Çünkü bu zayıf görülenlerden bir kısmı bidat ehliydendi. Bazıları ise hadis konusunda töhmetli kimselerdi. Bazıları ise çok hata yapan gafil kimselerdi. Bu konudaki bu otoriteler, insanlar dini esasları korumak ve bu konudaki şâhidliklerini tam yapmak ve doğruya ulaşmak için yapmışlardır. Çünkü dinin esaslı hakkındaki şâhidlik ve hassas davranmak diğer haklar ve mal konusunda hassas davranmaktan daha mühimdir.

Tirmizî şöyle diyor: Muhammed b. İsmail (Buhârî) bana haber verdi, O'na da Muhammed b. Yahya b. Saîd el Kattan anlatmış. O'nun da babası demiş ki:

Sûfyân es Sevrî, Şu'be, Mâlik b. Enes ve Sûfyân b. Uyeyne; Din konusunda töhmet edilen ve zayıf kabul edilen birisi hakkında bir şeyler bilsem onun hakkında konuşmalı mıyım? yoksa susmalı mıyım? diye sordum; Açıkla ve ortaya koy dediler.

Muhammed b. Râfi en Neysabûrî bize aktardı, Ona da Yahya b. Âdem aktararak şöyle demiştir: Ebû Bekir b. Ayyaş'a denildi ki: Bazı insanlar yetkili olmamalarına rağmen hadis nakletmek için bir yere oturuyorlar, İnsanlar da onlardan hadis öğrenmek için onların yanına oturuyorlar. Bunların hali ne olacak? Ebû Bekir b. Ayyaş bunun üzerine şöyle dedi: Her kim bir ilim medisi oluştursa onun çevresine oturan kimse mutlaka bulunur. O kimse sünneti savunan bir kimse ise Allah, onun şanını yüceltir ve adını toplum içersinde diri tutar. Kim de böyle bir ilim medisi oluşturur ve orada din adına uydurma şeyler yalan ve yanlış şeyler ortaya koyarsa o kişi de unutulur gider.

Muhammed b. Ali b. Hasan b. Şakîk bize anlattı. Nadr b. Abdullah el Esamm bize haber verdi. İsmail b. Zekeriyya, Â'sım'dan ve İbn Sirîn'den aktararak şöyle demiştir: İlk dönemlerde isnad sorulmazdı. Fitne ortaya çıkınca sünnete uyanların hadislerini, kabul edip bidatçıların hadislerini almamak için isnad sorulmaya başlandı.

Muhammed b. Ali b. Hasen bize nakletti. Abdân'ın şöyle dediğini duydum: Abdullah b. Mübarek şöyle demiştir: İsnad bana göre dinin bir parçasıdır. İsnad olmasaydı dileyen dilediğini söylerdi. Sana bunu kim söyledi, denildiğinde o kişi apışıp kalırdı.

Muhammed b. Ali bize nakletti. Hibban b. Musa bize haber verdi ve dedi ki: Abdullah b. Mübarek'e bir hadis söylendi O, bunun üzerine: Bunu kabul edebilmek için sağlam bir temele ihtiyaç vardır, dedi.

Timizî der ki: Bu sözülle isnadının zayıf olduğunu kastetmiştir.

Ahmed b. Abde bize anlattı: Vehb b. Zem'a, Abdullah b. Mübarek'in; Hasan b. Umâra, Hasan b. Dinar, İbrahim b. Muhammed el Eslemî, Mukatil b. Süleyman, Osman el Bürî, Ravh b. Müsafir, Ebû Şeybe el Vâsıtî, Amr b. Sabî, Eyyûb b. Hût, Eyyûb b. Süveyd, Nadr b. Tarîf -ki kendisine Ebû Cez' denilir- Hakem ve Habib b. Hakem'in rivâyet ettikleri hadisleri terk etmiş. İbn'ül Mübarek, köle azâdı konusunda Habib'den bir hadis rivâyet etti, sonra da o rivâyeti terk etmiştir. Ve Habib hakkında bir bilgim yok demiştir.

Ahmed b. Abde şöyle demiştir: Abda'nın şöyle dediğini duydum. Abdullah b. Mübarek, Bekr b. Huneys'in hadislerini okurdu daha sonraları o hadislerle karşılaştığı zaman Bekr b. Huneys'i anmaksızın onun hadislerinden yüz çevirirdi.

Ahmed b. Hanbel dedi ki: Vehb bize nakletti ve şöyle dedi: Abdullah b. Mübarek'e hadislerinden dolayı itham edilen bir kimsenin adını söylediler. Bunun üzerine O, yol kesici olmam ondan hadis nakletmekten daha hayırlıdır.

Tirmizî şöyle dedi: Musa b. Hızâm bana haber verdi ve şöyle dedi: Yezîd b. Harun'un şöyle dediğini duydum. Hiç kimsenin Süleyman b. Amr en Nehaî el Kufî'den hadis rivâyet etmesi helal değildir.

Mahmûd b. Gaylan bize aktardı, Ebû Yahya el Himmanî bize anlattı dedi ki: Ebû Hanifenin şöyle dediğini duydum: Câbir el Cu'fî'den daha yalancı, Âta b. ebî Rebah'tan daha değerli birini görmedim.

Tirmizî diyor ki: Carûd'tan duydum şöyle diyordu: Vekî'in şöyle dediğini işittim: Câbir el Cu'fî olmasaydı; Kufeliler hadissiz, Hammad olmasaydı Kufeliler fıkıhsız kalırdı.

Tirmizî der ki: Ahmed b. Hasen'in şöyle dediğini duydum: Ahmed b. Hanbel ile beraber idik; Cuma kimlere farzdır? Konusu açıldı. Bu konuda Tabiin ve diğer ilim adamlarının görüşlerini aktardılar ben de bu konuda Allah Rasûlü'nün bir hadisi var dedim. Ahmed b. Hanbel: Peygamber (s.a.v.)'den mi? dedi. Ben de: Evet, dedim. Ahmed b. Hasan bize anlattı: Haccac b. Nusayr bize nakletti, Mübarek b. Abbâd, Abdullah b. Saîd el Makburî'den, babasından, Ebû Hüreyre'den, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu bize nakletmiştir: **"Cuma'ya gitmek gece olmadan evine dönebilecek kadar uzaklıkta olan kimseye vâcibtir."** (Tirmizî, Cuma: 8)

Bunun üzerine Ahmed b. Hanbel, öfkелendi ve iki defa Allah'tan istiğfar etti. Dedi. Tirmizî şöyle diyor: Ahmed b. Hanbel'i, Rasûlullah (s.a.v.)'den rivâyet edildiğini bilmediği bir haberi kabul etmemeye sevk eden faktör; Hadisin isnadının zayıf olmasıdır. Çünkü Ahmed b. Hanbel Rasûlullah (s.a.v.)'den böyle bir hadis bilmiyordu. Haccac b. Nusayr, hadiste zayıf görülen birisidir. Abdullah b. Saîd el Makburî'yi de Yahya b. Saîd el Kattan hadis konusunda çok zayıf bulmuştur. Tirmizî dedi ki: Gaflet ve çok hatası sebebiyle zayıf sayılan veya rivâyette değişik sebeple töhmet altında olan bir kimse o rivâyette tek başına kalıyorsa; onun rivâyet ettiği hadis delil olarak kabul edilemez. Pek çok imam zayıf kişilerden hadis rivâyet etmiş ve insanlara bu zayıf kimselerin durumunu açıklamıştır.

İbrahim b. Abdullah el Münzîr el Bâhilî, bize aktardı Ya'la b. Ubeyd bize Sûfyân es Sevrî'nin şöyle dediğini haber vermiştir: Kelbî'den hadis rivâyet etmekten sakının! Bunun üzerine ona denildi ki: Ama sen ondan hadis rivâyet ediyorsun! **"Ben doğrusunu yanlışını ayırt edebiliyorum"** dedi.

Tirmizî diyor ki: Muhammed b. İsmail bana haber verdi, Yahya b. Main bana anlattı; Afvân, Ebû Avâne'nin bize şöyle söylediğini nakletti: Hasan-ı Basrî vefat edince, O'nun rivâyet ettiği hadisleri toplamak istedim; Hasan'ın arkadaşlarının peşine düştüm ve Ebân b. ebî Ayyaş'a geldim; Hasan-ı Basrî'den gelen tüm rivâyetleri bana okudu, ama ben ondan bir şey rivâyet etmeyi uygun bulmuyorum. Tirmizî diyor ki: Ebân b. ebî Ayyaş'tan pek çok kişi hadis rivâyet etmiştir. Ebû Avâne ve başkaları her ne kadar bu kimseyi zayıflık ve gaflet halinin olmasıyla vasıflandırsa... Güvenilen kimselerin bunlardan hadis rivâyet etmesi sizi aldatmaması gerekir. Çünkü İbn Sirîn'in şöyle dediği rivâyet edilmiştir: **"Bir kimse**

bana hadis nakleder, ben onu itham etmem fakat ondan daha üstün görülen birini itham edebilirim." Pek çok kişi, İbrahim en Nehaî'den, Alkame'den ve Abdullah b. Mes'ûd'dan rivâyet ederek Peygamber (s.a.v)'in rukû'dan önce vitr namazında kunut yaptığını rivâyet etmişlerdir. Ebân b. ebî Ayyaş; İbrahim en Nehaî'den, Alkame'den, Abdullah b. Mes'ûd'tan, Peygamber (s.a.v)'in vitirde rukû'dan önce kunut yaptığını rivâyet etmiştir. Aynı şekilde Sûfyân es Sevrî'de; Ebân b. ebî Ayyaş'tan bu konuda hadis rivâyet etmiştir. Bazı kimselerde Ebân b. ebî Ayyaş'ın aynı senetle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişler olup; Abdullah b. Mes'ûd'un şu sözünü ilave etmişlerdir: **"Annem, bana Allah Rasûlü'nün yanında gece kaldığını ve O'nun rukû'dan önce vitr namazında kunut okuduğunu haber vermişti."** Tirmizî der ki: Ebân b. ebî Ayyaş, Her ne kadar ibadetleri ve çabalarıyla iyi yönleri anlatılmış olsa da hadisteki durumu böylecedir. Toplum içerisinde niceleri vardır ki, hafızası güçlüdür. Nice kimselerde vardır ki salih insanlardır, ama şâhidlik yapamaz; şâhidliği muhafaza edemezler... Bu tip kimseler hadis konusunda yalancılıkla itham edilmiş veya gafil ve çok hata yapabilen kimseler durumuna düşmüşlerdir. Bu sebeple pek çok hadis âlimi bu tür kimselerin rivâyetleri ile meşgul olunmaması tercihini yapmışlardır.

Biliyor musun ki, Abdullah b. Mübarek pek çok kişiden hadis rivâyet etmiş fakat onların durumlarını öğrenince sonradan onlardan hadis rivâyet etmeyi terk etmiştir.

Musa b. Hızâm bana haber verdi ve dedi ki: Salih b. Abdullah'ın şöyle dediğini duydum: Ebû Mukatil es Semerkandî'nin yanındaydık; Ebû Mukatil, Lokman'ın vasiyeti, Saîd b. Cübeyr'in öldürülmesi ve buna benzer bazı konularda uzun uzun hadisler rivâyet etmeye başladı. Bunun üzerine yeğeni Ebû Mukatil'e dedi ki: Ey Amca Avn bize anlattı demesen, çünkü sen bu anlattıklarını ondan duymadın! Ebû Mukatil da: Evladım bunlar güzel sözlerdir, dedi. Bazı hadisçiler bu yüzden pek çok ilim adamını toplum içerisinde tenkit etmiş ve hafızalarının yönünden zayıf kabul etmişlerdir. Diğer bir kısmı da her ne kadar onların bazı rivâyetlerini zayıf saysa da şeref ve doğruluklarına binaen onları güvenilir saymışlardır. Her ne kadar onlardan rivâyette bulunanlar şüpheyne girmiş olsalar da bunlardan hadis rivâyet etmelerine engel olmamıştır. Mesela, Yahya b. Saîd el Kattan, Muhammed b. Amr'ı tenkit edip aleyhinde konuşmasına rağmen daha sonra ondan hadis rivâyet etmiştir.

Ebû Bekir, Abdulkuddûs b. Muhammed el Atar el Basrî bize nakletti. Ali b. el Medinî bize aktardı ve dedi ki: Yahya b. Saîd'e Muhammed b. Amr b. Alkame'yi sordum; O, onun hakkında yumuşak mısın? yoksa işi sıkıya bağlayıp sert mi? düşünüyorsun, dedi. Ali b. el Medinî ise: Bilakis bu konuda sert davranıyorum, dedi. Bunun üzerine Yahya bu iş senin düşündüğün gibi değil. Hocalarımız: Ebû Seleme ve Yahya b. Abdurrahman b. Hatib da böyle derlerdi.

Yahya dedi ki: Mâlik b. Enes'e, Muhammed b. Amr'ı sordum benim söylediğim gibi söyledi. Ali dedi ki: Yahya şöyle demiştir: Muhammed b. Amr,

Süheyl b. ebî Salih'den daha üstündür. Hatta O, Abdurrahman b. Harmele'den daha üstündür. Ali der ki: Yahya'ya, Abdurrahman b. Harmele hakkında ne düşünüyorsun? Diye sordum, O ona telkin etmek isteseydim ederdim. (Hadis usulünde Telkin: Bir muhaddise tesir ederek bir hadisin kendi rivâyeti olduğunu inandırarak onu gerçekten rivâyet edip etmediğini bilmeden rivâyet etmesini sağlamaktır.) Telkin yapmak olabilir mi? uygun mudur? dedim. O ise evet dedi. Ali şöyle demiştir: Yahya ne Şerîk'den ne Ebû Bekir b. Ayyaş'tan ne de Rabi b. Sübeyh'den ne de Mübarek b. Fedâle'den hadis rivâyet etmiştir. Tirmizî şöyle der: Yahya b. Saîd el Kattan bu sayılan kimselerden hadis rivâyet etmemiştir. Bunun sebebini onları yalancılıkla itham etmesinden değil, onların hafızlarının durumunu bilmesindendir. Yahya b. Saîd'in şöyle yaptığı anlatılır: Bir Râvîyi birkaç kere ezbere hadis naklederken gördüğünde ve o rivâyetlerinden önceki sonrakıyla uyuşmuyorsa o rivâyet edenin rivâyetlerini terk ederdi. Yahya b. Saîd el Kattan'ın rivâyetini terk ettiği şahıslardan; Abdullah b. Mübarek, Vekî b. el Cerrâh, Abdurrahman b. el Mehdi ve bazı âlimler hadis nakletmiştir. Tirmizî der ki: Hadisçilerden bir kısmı, Süheyl b. ebî Salih, Muhammed b. İshâk, Hammad b. Seleme, Muhammed b. Aclan gibi imamları tenkit etmiştir. âlimlerden buna benzer pek çoğu ise bu saydığımız kimselerden hadis aktarmakla beraber hafızaları yönünden de tenkide tabi tutmuşlardır.

Hasan b. Ali el Hulvânî bize aktardı. Ali b. el Medinî bize haber verdi ve dedi ki: Sûfyân b. Uyeyne şöyle demiştir: **"Biz Süheyl b. ebî Salih'i hadis konusunda sağlam sayardık."**

İbn ebî Ömer bize Sûfyân b. Uyeyne'nin şöyle dediğini aktarmıştır. Muhammed b. Aclan hadis konusunda güvenilir bir kimsedir.

Tirmizî der ki: Kanaatimce Yahya b. Saîd el Kattan, Muhammed b. Aclan'ın, Saîd el Makburî'den gelen rivâyetini tenkit etmiştir.

Ebû Bekir Ali b. Abdullah'tan bize aktardı ve şöyle dedi: Yahya b. Saîd, Muhammed b. Aclan'ın şöyle söylediğini bildirmiştir. Saîd el Makburî'nin hadislerinin bir kısmı Saîd'den ve Ebû Hüreyre'den gelmiş diğer bir kısmı ise Saîd'den başka bir kimseden ve Ebû Hüreyre'den nakledilmiştir. Bu durum bana karışık geldi ben de hepsini Saîd'den ve Ebû Hüreyre'den rivâyet edilmiştir, şekline getirdim. Yahya b. Saîd kanaatime göre bu sebeble İbn Aclan'ı tenkid etmiştir. Yahya İbn Aclan'dan da pek çok rivâyette bulunmuştur.

Tirmizî diyor ki: Aynı şekilde İbn ebî Leylâ da hafızası yönüyle tenkid edilmiştir. Ali dedi ki: Yahya b. Saîd el Kattan şöyle demiştir: Şu'be, İbn ebî Leylâ'dan, kardeşi İsa'dan, Abdurrahman b. ebî Leylâ'dan, Ebû Eyyûb vasıtasıyla Peygamber (s.a.v)'den aksırma konusunda hadis rivâyet etmiştir. Yahya dedi ki: Sonra İbn ebî Leylâ ile karşılaştım, kardeşi İsa'dan, Abdurrahman b. ebî Leylâ'dan, Ali vasıtasıyla Peygamber (s.a.v)'den bize hadis rivâyet etmiştir. Ebû İsa dedi ki: İbn ebî Leylâ'nın da birkaç kere senedi değiştirerek hadis naklettiği rivâyet edilir. Bazen şöyle bazen böyle rivâyetler yapmıştır. Bunu yapması da ezberinden

okuduğu için oluyordu. Gelmiş geçmiş âlimlerin pek çoğu yazmazlardı. Yazarlar ise ancak duyduktan sonra yazarlardı.

Ahmed b. Hasan'ın şöyle dediğini duydum: Ahmed b. Hanbel şöyle demiştir: İbn Ebî Leylâ'nın hadisleri delil olarak alınmaz aynı şekilde bazı âlimler Mûcâhid b. Saîd, Abdullah b. Lehiya ve benzeri şahısları tenkid etmişlerdir. Bunun sebebi de onların ezbere dayalı rivâyetleri ve çok hata yapmamalarıdır. Kaldı ki pek çok âlimler onlardan hadis rivâyet etmişlerdir. Şayet bunlardan biri rivâyetinde tek kalırsa ve onu takip eden biri de olmazsa onun hadisi delil olarak kabul edilmez. Bu sebeble Ahmed b. Hanbel, İbn Ebî Leylâ hakkında onun hadisleri delil olarak alınmaz demekle böylece rivâyette yalnız kaldığını kastetmektedir. Bunun daha da şiddetli olanı Râvînin senedi muhafaza edememesi. Senede ilave ve eksiltmeler yapması veya senedi değiştirmesi veya manayı değiştirecek şekilde hadis rivâyet etmesidir. Âlimler manayı değiştirmedikleri sürece senedi muhafaza edip lafzan değişiklik yapanlar konusunda yumuşak davranılmıştır.

Muhammed b. Beşşâr bize anlattı. Ona da Abdurrahman b. Mehdî anlatmış, Muaviye b. Salih; Alâ b. Hâris'den, Mukhul'den, Vasile b. Eskâ'nın şöyle dediğini bize aktarmıştır: **"Size mana ile hadis rivâyet ettiğimizde bu size yeterlidir."**

Yahya b. Musa bize nakletti, Abdurrezzak bize anlattı. Ma'mer, Eyyûb'tan, Muhammed b. Sirîn'nin şöyle dediğini bize haber vermiştir: **"On kişiden hadis dinlerdim lafız farklı ama mana aynı idi."**

Ahmed b. Menî' bize anlattı, Muhammed b. Abdullah el Ensarî, İbn Avn'ın şöyle dediğini bize nakletmiştir. İbrahim en Nehaî, Hasan ve Şa'bî mana ile hadis rivâyet ederlerdi. Kâsım b. Muhammed, Muhammed b. Sirîn ve Reca b. Hayve ise hadisleri harf harf tekrarlayarak aktarırlardı.

Ali b. Haşrem bize anlattı. Hafs b. Gıyas, Âsım el Ahvel'in, Ebû Osman en Nehdî'ye şöyle dediğini bize nakletmiştir: Sen bize hadis rivâyet ediyorsun sonra aynı hadisi daha önce bize anlatmadığın şekilde aktarıyorsun. Bunun üzerine Ebû Osman en Nehdî şöyle demiştir: **"İlk duyduğuna bağlı"**

Carûd bize nakletti, Vekî; Rabi' b. Subeyh'den, Hasan'nın şöyle dediğini bize aktarmıştır: **"Manayı doğru anladıysan bu rivâyet senin için yeterlidir."**

Ali b. Hucr bize nakletti. Abdullah b. Mübarek, Seyf b. Süleyman'ın, Mücâhid'den şöyle duyduğunu bize nakletmiştir: **"Hadiste kısaltma yoluna gidebilirsin ama sakın ona bir ilavede bulunma."**

Ebû Amr, Hüseyin b. Hureys bize nakletti. Zeyd b. Hubab bir adamdan aktararak şunu haber vermiştir. Sûfyân es Sevrî, yanımıza geldi ve şöyle dedi: **"Size duyduğum her hadisi aynen aktarıyorum dersem bana inanmayın çünkü benim yaptığım sadece manasını aktarmaktır."**

Huneys b. Hureys bize haber verdi. Vekî'den şöyle söylediğini duydum: **"Mana ile rivâyet bu kadar yaygın olmasaydı; İnsanlar helak olurdu."** Tirmizî der ki: İlim adamlarının değerini bir kat daha artıran şey onların hafızalarıyla rivâyetleri çok iyi yapmaları, duyduklarını dinledikleri andaki gibi

korumaya devam edip aktarmalarıyla olmuştur. Bunca hafıza gücüne rağmen yanlış ve hatadan uzak kalmamışlardır.

Muhammed b. Humeyd bize aktardı. Cerir Umâra b. Ka'ka'dan bize nakletmiş ve demiştir ki: İbrahim en Nehaî bana şöyle dedi: **"Bana hadis rivâyet ettiğinde Ebû Zûr'a b. Amr b. Cerir'den rivâyet et! Çünkü o bana bir defasında bir hadis nakletmişti seneler sonra ona aynı hadisi sordum bir harf bile değiştirmeden aktardı."**

Ebû Hafs, Amr b. Ali bize aktardı. Yahya b. Saîd el Kattan, bize Musa'dan, Mansur'dan şöyle anlattı: İbrahim'e dedim ki: Neden Sâlim b. ebî'l Ca'd senden daha güzel hadis rivâyet ediyor? O'da şöyle dedi: **"O hadisleri yazardı."**

Abdulcebbar b. Alâ b. Abdulcebbar bize nakletti. Ona da Sûfyân anlatarak şöyle demiş. Abdulmelik b. Umeyr dedi ki: **"Ben hadisleri bir harf dahi eksiltmeden rivâyet ediyorum."**

Huseyn b. Mehdi el Basrî bize anlattı, Abdurrezzak bize nakletti Ma'mer, Katâde'nin şöyle söylediğini bize aktarmıştır: **"Kulaklarımın işittiği her hadisi kalbim mutlaka korumuş ve anlayıp muhafaza etmiştir."**

Saîd b. Abdurrahman el Mahzûmî bize nakletti. Sûfyân b. Uyeyne Amr b. Dinar'ın şöyle söylediğini bize haber vermiştir: **"Hadis konusunda Zührî'den daha iyi aktaran birini görmedim."**

İbrahim Saîd el Cevherî bize anlattı. Sûfyân b. Uyeyne, Eyyûb es Sahtiyânî'nin şöyle dediğini bize aktarmıştır, **"Zührî'den sonra Medînelilerin, hadislerini Yahya b. ebî Kasir'den daha iyi bilen birini bilmiyorum."**

Muhammed b. İsmail el Buhârî bize nakletti. Süleyman b. Harb bize aktardı. Hammad b. Zeyd bize şunları nakletmiştir: İbn Avn hadis rivâyet ediyordu. Ben de onun rivâyet ettiği hadisin hilafına Eyyûb'un, İbn Sirîn'den rivâyet ettiği bir hadisi ona aktardığım vakit İbn Avn önceden kendisinin söylediğini bırakıp şöyle dediğini, işittim: Eyyûb, Muhammed b. Sirîn'in hadisleri konusunda bizden daha âlimdir.

Ebû Bekir, Ali b. Abdullah'tan bize naklederek şöyle demiştir: Yahya b. Saîd'e sordum: Hişâm ed Destevaî ve Mis'ar'dan hangisi hadis konusunda daha sağlamdır? Mis'ar'ın bir benzerini görmedim. O insanlar arasında hafızası çok sağlam olan biriydi.

Ebû Bekir b. Abdulkuddus b. Muhammed bize nakletti ve dedi ki: Ebû'l Velid, bana Hammad b. Zeyd'in şöyle dediğini haber verdi: **"Şu'be herhangi bir konuda farklı bir rivâyet nakletmişse ben kendi rivâyetimi bırakmışımdır."** Ebû İsa dedi ki: Ebû Bekir diyor ki: Ebû'l Velid bana naklederek şöyle demiştir: Hammad b. Seleme bana şunları söyledi: **"Hadis öğrenmek istiyorsan sana Şu'be yeter."**

Abd b. Humeyd bize anlattı. Ebû Davut Şu'be'nin şöyle dediğini bize aktarmıştır: Birinden hadis rivâyet ettimse onun yanına pek çok kere gitmişimdir. On hadis rivâyet ettimse ondan fazla gitmişim demektir. O kimseden elli hadis rivâyet ettiysem elliden çok; yüz hadis rivâyet ettiysem yüzden çok onun yanına

gitmişimdir. Sadece Hayan el Kufî el Bârikî hariç; ondan birkaç hadis işittim, sonra onun yanına geri döndüğümde o ölmüştü.

Muhammed b. İsmail bize aktardı. Abdullah b. ebî-l Esved bize nakletti. Ona da İbn Mehdî anlatarak şöyle demiştir: Sûfyân'ın şöyle dediğini duydum: **"Şu'be hadis konusunda mü'minlerin lideridir."**

Ebû Bekir Ali b. Abdullah bize nakletti ve dedi ki: Yahya b. Saîd'in şöyle dediğini duydum: **"Şu'be'den daha çok sevdiğim birisi olmadığı gibi onun yerini tutacak kimse de yoktur."** Sûfyân, Şu'be'ye muhalefet ederse o zaman Sûfyân'ın görüşünü kabul ederim. Ali der ki: Uzun hadisleri Sûfyân mı? yoksa Şu'be mi daha iyi bilir diye Yahya'ya sordum, O da: **"Şu'be bu konuda Sûfyân'dan üstündür. Yahya diyor ki: Şu'be hadisleri rivâyet eden şahıslarla alakalı bilgileri çok iyi bilirdi. Sûfyân ise fıkhi konularda otorite idi."**

Amr b. Ali, Abdurrahman b. Mehdî'nin şöyle söylediğini bize nakletti: **"Hadisteki önder ve liderler şu dört kişidir. Sûfyân es Sevrî, Mâlik b. Enes, Evzâî ve Hammad b. Zeyd."**

Ebû Ammâr, Husayn b. Hureys bize naklederek demiştir ki: Vekî'in şöyle dediğini duydum. Şu'be şöyle demiştir: **"Sûfyân hafıza bakımından benden daha kuvvetlidir. Sûfyân bana hadis hocalarından birinden bir hadis rivâyet ettiğinde o hadisi o şeyhe sorardım da Sûfyân'ın naklettiğiyle aynı olduğunu görürdüm."**

İshâk b. Musa el Ensarî'den duydum Ma'n b. İsa el Kazaz şöyle diyordu: Mâlik b. Enes, Rasûlullah (s.a.v.)'in hadislerinde geçen harflerin aynı olması konusunda bile işi sıkı tutardı.

Ebû Musa bize anlattı. Medîne kadısı İbrahim b. Abdullah b. Küreym el Ensarî bana aktararak şöyle dedi: Mâlik b. Enes oturarak hadis rivâyet eden Ebû Hazim'in yanından geçti fakat orada durmadı. Geçip gitti. Niçin oturmadığı kendisine sorulunca şöyle dedi: Oturacak bir yer bulamadım. Allah'ın Rasûlünün hadislerini de ayakta almayı hoş görmedim.

Ebû Bekir, Ali b. Abdullah'tan bize Yahya b. Saîd'in şöyle dediğini nakletmiştir. Mâlik'in, Saîd b. el Müseyyeb'den hadis rivâyet etmesi, Sûfyân es Sevrî'nin, İbrahim Nehaî'den hadis rivâyet etmesinden daha sevimlidir. Yahya diyor ki: Bu zamanda Mâlik b. Enes'den daha sahih hadis rivâyet eden biri yoktur. Mâlik, hadiste otoriter birisi olup liderdir. Ahmed b. Hasan'dan, Ahmed b. Hanbel'in şöyle dediğini duydum: Yahya b. Saîd el Kattan gibi birini bu gözlerim görmüş değil. Ahmed dedi ki: Ahmed b. Hanbel'e Vekî' ve Abdurrahman b. Mehdî soruldu. Ahmed bunun üzerine şöyle dedi: Vekî' hadisleri kalbinde muhafaza yönünden çok iyi ve sağlamdır. Abdurrahman ise hadiste otorite kimselerdendir. Muhammed b. Amr b. Nebhan b. Safvân es Sekafî el Basrî'nin kendisinden Ali b. el Medinî'nin şöyle söylediğini duydum. Hacer-ül esved ile İbrahim makamı arasında yemin etmem istenseydi, Abdurrahman b. Mehdî'den daha âlim birini görmediğime yemin ederdim. Tirmizî der ki: İlim adamlarının bu

konudaki görüş ve rivâyetleri pek çoktur. Biz sadece bunlardan az bir kısmını açıkladık ki, bu konuda âlimlerin dereceleri, birbirlerine olan üstünlükleri hadisleri ezberleme ve nakletmedeki özellikleri belli olsun ve bir kimse hakkında konuşulduysa niçin konuşulduğu bilinsin diye az bir açıklamada bulunduk. Ebû İsa der ki: Hadis; Hadis âlimi kendisine okunan rivâyetleri ezberinden takip etmişse veya okunanın aslını yanında yazılı olarak bulundurmuşsa bu tür okuma modeli hadisçiler yanında hadisi dinleme (sema) gibi sahih ve doğru sayılır.

Hüseyin b. Mehdî el Basrî bize anlattı. Abdurrezzak bize nakletti. İbn Cüreyc bize haber vererek şöyle demiştir: Atâ b. ebî Rebah'a bir hadis okudum ve ona bu hadisi nasıl rivâyet edeyim dedim, O da: **"Haddesena"** diyerek et dedi. Süveyd b. Nasr bize nakletti. Ali b. Husayn b. Vakîd; Ebû İsme'den, Yezîd en Nahvî vasıtasıyla İkrime'nin şöyle dediğini bize nakletmiştir.

Taif'den bir gurup insan İbn Abbâs'a aid bazı kitapları yanlarına alıp onun yanına geldiler. İbn Abbâs onlara okumaya başladı, okuduğu şeylerde takdim ve te'hir yapmaya başlayınca, ben gözlerim a'ma olduğu için aciz düştüm doğru ve yerli yerince okuyamıyorum siz bana okuyun benim sizin okuyuşunuzu ikrar edip kabul etmem aynen size okuyuşum gibidir.

Süveyd b. Nasr bize nakletti. Ali b. Hüseyin b. Vakîd, babası vasıtasıyla Mansur b. Mutemir'in bize şöyle söylediğini haber vermiştir. Bir kimse hadis konusunda yazdığı bir kitabı başka birine rivâyet için verip ona: Bunu benden rivâyet edebilirsin, dedediğinde o kimse o kitabı rivâyet etme hakkını elde etmiş olur.

Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle demiştir: Ebû Âsım en Nebil'e bir hadis sordum o bana o hadisi oku dedi. Ben de onun okumasını istedim. Bunun üzerine bana şöyle dedi: Sûfyân es Sevrî ve Mâlik b. Enes okuyarak hadisin sağlama alınması rivâyetini caiz görürlerken yoksa sen caiz görmüyor musun?

Ahmed b. Hasan bize haber verdi. Yahya b. Süleyman el Cu'fî el Mısırî, Abdullah b. Vehb'in bize şöyle söylediğini aktardı: **"Haddesena"** dedimse insanlarla birlikte duyduğum şeylerdir. **"Ahberana"** dedimse âlim olanın yanında okunup benim de o anda orada bulunduğumu bilmiş olun **"Haddesenî"** dedimse sadece benim işittiğim şeylerdir. **"Ahberanî"** dedimse: Tek başıma bir âlime okumuşum demektir.

Ebû Musa, Muhammed b. Müsenna'dan, Yahya b. Saîd el Kattan'ın şöyle dediğini duydum: **"Haddesena"** (Bize anlattı) kelimesiyle **"Ahberena"** (bize haber verdi, kelimesi aynı şeydir ve birdir.

Tirmizî der ki: Ebû Mus'ab el Medenî'nin yanındaydık. Rivâyet ettiği hadislerden bir kısmı ona okundu. Ben bunun üzerine bunları rivâyet ederken nasıl söylemeliyiz? Dedim. O da **"Haddesena, Ebû Mus'ab"** dersin, dedi. Tirmizî şöyle der: Âlimlerden bir kısmı **"İcazet"** benden bunları rivâyet edebilirsin şeklindeki rivâyeti caiz görmüşlerdir. Yani bir âlim birine bazı şeyleri kendisinden rivâyet etmesi için icazet yani izin vermişse o kimse o âlimden rivâyet edebilir.

Mahmûd b. Gaylân bize nakletti. Vekî', Imrân b. Hudayr'dan, Ebû Midez vasıtasıyla, Beşîr b. Nehîk'den bize naklederek demiştir ki: Ebû Hüreyre'den rivâyet ettiğim haberleri bir kitaba yazdım ve kendisine rivâyet edebilir miyim? dedim. O da: Evet, dedi.

Muhammed b. İsmail el Vâsîtî bize nakletti. Muhammed b. Hasan el Vâsîtî, Avf el A'rabî'den bize naklederek dedi ki: Bir adam Hasan el Basrî'ye senin rivâyet ettiğin bazı hadisler bende vardır onları rivâyet edebilir miyim? diye sordu. O da: Evet, dedi. Tirmizî şöyle der: Muhammed b. Hasan, Mahlûb b. Hasan olarak biliniyor. Pek çok imam kendisinden hadis rivâyet etmiştir.

Carûd b. Musa bize nakletti, Enes b. İyaz, Ubeydullah b. Ömer'den bize naklederek şöyle demiştir: Zührî'ye bir kitap getirdim ve bu kitapta senin bazı rivâyet ettiğin şeyler bulunmaktadır, dedim. Bunları rivâyet edebilir miyim? diye sordum. Evet edebilirsin, dedi.

Ebû Bekir b. Ali b. Abdullah'tan aktarıldığına göre Yahya b. Saîd'in şöyle söylediğini bize anlattı. İbn Cüreyc, Hişâm b. Urve'ye bir kitap getirdi ve bunları senin rivâyetlerin, rivâyet edebilir miyim? dedi. O da: Evet, dedi. Yahya dedi ki: Kendi kendime icazet mi, kıraat mı daha iyi bilmiyorum, dedim. Ali der ki: Yahya b. Saîd'e, İbn Cüreyc'in, Atâ el Horasanî'den rivâyet ettiği hadisi sordum. O zayıftır, dedi. Ben de ama **"Ahberanî"** diyerek aktarıyor, dedim. Önemi yok, Atâ; İbn Cüreyc'e bir kitap vermiştir. İbn Cüreyc'te oradan rivâyet edip durmaktadır, dedi. Tirmizî dedi ki: Mürsel hadis hadisçiler yanında sahih değildir. Pek çoğu da zayıf görmüşlerdir.

Ali b. Hucr bize nakletti. Bakiye b. Velid, Utbe b. ebî Hakîm'den bize aktarmış ve şöyle demiştir: Zührî, İshâk b. Abdullah b. ebî Ferve'nin Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur, deyince; Ey İbn ebî Ferve! Allah, senin canını alsın bize ipsiz yularsız yani olamayan hadisler getiriyorsun.

Ebû Bekir, Ali b. Abdullah'tan bize Yahya b. Saîd'in şöyle söylediğini nakletmiştir. Mûcâhid'in mürselleri (senedi kopuk rivâyetleri) Atâ b. Rebah'ın mürsellerine göre daha hoş geliyor. Çünkü Atâ her sınıf insandan rivâyet yapardı. Ali, Yahya'nın şöyle söylediğini nakletmiştir. Saîd b. Cübeyr'in mürselleri mi? Yoksa, Tavus'un mürsellerinden daha hoş geliyor. Yahya'ya, Mûcâhid'in mürselleri mi? Yoksa Tavus'un mürsellerinden mi? hoşlanırsın, dedim. O da onun ikisi de birbirine ne kadar yakındır, dedi. Ali dedi ki: Yahya b. Saîd'in şöyle söylediğini duydum. Ebû İshâk'tan mürsellerinin benim yanımda hiçbir değeri yoktur. Aynı şekilde A'meş, Teymî ve Yahya b. ebî Kesîr'in mürselleri de bu sınıfa girer İbn Uyeyne'nin mürselleri de rüzgar gibi gelip geçicidir. Sonra evet vallahi diyerek şöyle dedi: Sûfyân b. Saîd'in ki de aynıdır. Yahya'ya sordum: Mâlik'in mürselleri nasıldır? Hoşuma gider, dedi ve şöyle devam etti: Mâlik'den daha sahih hadis rivâyet eden bu toplumda yoktur.

Sewar b. Abdullah el Anberî, Yahya b. Saîd el Kattan'ın şöyle söylediğini bize aktarmıştır. Hasan-ı Basrî'nin **"Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu"** diye rivâyet ettiği hadislerin birkaçı dışında hepsinin hadis olarak aslını bulduk. Tirmizî diyor ki:

Âlimler, mürsel hadisleri güvenilen ve güvenilmeyen kişilerden rivâyet etmeleri sebebiyle zayıf saymışlardır. Onlardan biri bir hadisi mürsel olarak rivâyet ettiği zaman sanki onu güvenilmeyen birinden rivâyet etti kabul etmişlerdir. Hasan el Basrî, Ma'bed el Cühenî'yi tenkit etmiş sonra da ondan hadis rivâyet etmiştir.

Bişr b. Muâz el Basrî bize nakletti. Merhum b. Abdulaziz el Attar bize aktardı. Babam ve amcam bana naklettiler ve dediler ki: Hasan'dan duyduk şöyle diyordu: Ma'bed el Cühenî'ye yaklaşalım demeyin, çünkü o hem sapıtmış hem de sapıran biridir. Tirmizî diyor ki: Şa'bî'nin şöyle dediği rivâyet edilir: Hâris el A'ver bize nakletti ki o yalancı biriydi. Şa'bî ondan hadis rivâyet etmiştir. Hz. Ali ve diğer sahabî'den rivâyet edilen miras taksimi ile alakalı haberlerin çoğu onun vasıtasıyla bize ulaşmıştır. Şabî, sözünü şöyle sürdürdü: Hâris el A'ver bana feraiz ilmini öğretti, O feraiz ilmini çok iyi biliyordu.

Tirmizî diyor ki: Muhammed b. Beşşâr'dan duydum şöyle diyordu: Abdurrahman b. Mehdî'nin şöyle dediğini duydum: Sûfyân b. Uyeyne'ye hayret etmez misin? Ben Sûfyân'ın Câbir el Cufî hakkındaki sözüne dayanarak Câbir'in binden fazla hadisini almadığım halde Sûfyân ondan hadis rivâyet ediyor. Muhammed b. Beşşâr diyor ki: Abdurrahman b. Mehdî, Câbir el Cufî'den hadis rivâyet etmemiştir. Bazı ilim adamları mürsel hadisi huccet olarak kabul etmişlerdir.

Ebû Ubeyde b. ebû's Sefer el Kufî bize nakletti. Saîd b. Âmir, Şu'be'den, Süleyman b. A'meş'in şöyle söylediğini bize nakletmiştir: Abdullah b. Mes'ûd'dan nakledilen bir rivâyeti bana senediyle birlikte aktar dedim. İbrahim'de şöyle dedi: Ben sana bir kimse vasıtasıyla Abdullah'tan hadis naklettiğimde bil ki O, Abdullah ismini verdiğim Abdullah'tır. Ama ne zaman ki **"Kale Abdullah"** demişsem Abdullah, pek çok kimse bu hadisi rivâyet etmiş demektir.

Tirmizî diyor ki: Âlimler diğer konularda olduğu gibi; Hadis rivâyet eden kimselerin zayıf görülmesi konusunda da ayrı ayrı görüşler ortaya koymuşlardır. Şu'be'nin; Ebû'z Zübeyr el Mekkî, Abdulmelik b. ebî Süleyman ve Hakîm b. Cübeyr'i zayıf kabul ederek onlardan hadis rivâyetini terk etmiştir. Daha sonraları Şu'be, adalet ve hafıza yönünden bunlardan daha aşağı seviyelerde olan kimselerden mesela; Câbir el Cufî, İbrahim b. Müslim el Hecerî, Muhammed b. Ubeydullah el Arzemî ve pek çok hadis konusunda zayıf kabul edilen kimselerden hadis rivâyet etmiştir.

Muhammed b. Amr b. Nebhan b. Safvân el Basrî bize nakletti. Ümeyye b. Hâlid bize nakletti ve şöyle dedi: Şu'be'ye, Abdulmelik b. ebî Süleyman'ı bırakıp, Muhammed b. Ubeydullah el Arzemî'den hadis rivâyet ediyorsun! dedim. Evet dedi. Tirmizî diyor ki: Şu'be, Abdulmelik b. ebî Süleyman'dan hadis rivâyet etti, sonra onu bıraktı. Bırakılmasının sebebi olarak Atâ b. ebî Rebah'ın, Câbir b. Abdullah'tan ve Peygamber (s.a.v)'den rivâyet ettiği şu hadiste tek kalması dolayısıyladır. **"Şûf'a hakkına sahip olan kişi, kayıp bile olsa aynı yolu kullanıyorlarsa o kişinin bulunması beklenir, başkasına satılmaz."** Kaldı ki bu hadisi pek çok hadis imamı rivâyet etmiştir ve bu imamlar; Ebû'z Zübeyr, Abdulmelik b. ebî Süleyman ve Hakîm b. Cübeyr'den de hadis rivâyet etmişlerdir.

Ahmed b. Meni', bize nakletti, Hüseyim bize aktardı. Onlardan da; Haccac ve İbn ebî Leylâ, Atâ b. ebî Rebah'tan, bize naklederek şöyle dediler: Câbir b. Abdullah'ın yanından ayrılınca onun hadislerini kendi aramızda müzakere ettik. Ebû'z Zübeyr hadisleri aramızda en iyi ezberleyip belleyeni idi.

Muhammed b. Yahya b. ebî Ömer el Mekkî bize nakletti: Sûfyân b. Uyeyne, Ebû'z Zübeyr'in şöyle dediğini bize aktardı: Atâ, benî Câbir b. Abdullah'ın yanında takdim ederek öne sürerdi de ben de onlar için hadisleri ezberlerdim.

İbn ebî Ömer bize anlattı. Sûfyân, Eyyûb es Sahtiyânî'nin şöyle söylediğini bize aktarmıştır: Bana Ebû'z Zübeyr anlattı: Ebû'z Zübeyr, Sûfyân'ın elini sıkıca tutarak işaret ediyordu. Tirmizî der ki: Sûfyân elinin bu işaretiyle Ebû'z Zübeyr'in rivâyetlerinin ciddi ve sağlam olduğunu ve hafızasının da kuvvetli olduğunu söylemeye çalışmıştır. Abdullah b. Mübarek'den rivâyet olunur ki: Sûfyân es Sevrî şöyle dermiş: Abdulmelik b. Süleyman ilimde bir terazidir.

Ebû Bekir bize Ali b. Abdullah'tan rivâyet etti ve dedi ki: Yahya b. Saîd'e Hakîm b. Cübeyr'i sordum o şöyle dedi: Sadaka konusunda rivâyet ettiği bir hadis sebebiyle Şu'be ondan hadis almamıştır. Şu'be, Abdullah b. Mes'ûd'un Peygamber (s.a.v)'den rivâyet ettiği şu hadisi kastediyor: **"Yeterli mal olduğu halde dlenen kimsenin kıyamet günü yüzünde tırmalamalar olacaktır."** **"Ey Allah'ın Rasûlül Yeterli mal ne kadardır?"** Diye soruldu. **"Elli dirhem veya o miktar altın"** dedi. Ali dedi ki: Yahya şöyle demiştir: Sûfyân es Sevrî ve Zaide, Hakîm b. Cübeyr'den hadis rivâyet etmişlerdir. Ali şöyle demiştir: Yahya, onun rivâyetlerinde bir sakınca görmemiştir.

Mahmûd b. Gaylân bize anlattı: Yahya b. Adem, Sûfyân es Sevrî'den O da Hakîm b. Cübeyr'den sadaka hadisini bize rivâyet etmiştir. Yahya b. Adem şöyle dedi: Şu'be'nin arkadaşı Abdullah b. Osman, Sûfyân es Sevrî'ye; Keşke bu hadisi Hakîm'in dışında birisi rivâyet etseydi. Bunun üzerine Sûfyân O'na şöyle dedi: Peki Hakîm'in neyi var ki Şu'be ondan hadis rivâyet etmiyor? Abdullah'ta: Evet dedi. Sûfyân es Sevrî şöyle dedi: Zübeyd'den bu hadisi Muhammed b. Abdurrahman b. Yezîd'in rivâyet ettiğini duydum.

Tirmizî şöyle der: Bu kitabımızda hadislere **"Bu hadis hasendir"** dedik. Bundan maksadımız senedinin güzel olması demektir. Senedinde yalancılıkla itham edilen bir kimsenin olmadığı, şâz da olmayan ve pek çok yönden rivâyet edilen hadisler bana göre hasendir.

Bu kitabımızda garib hadis diye rivâyet ettiklerimize gelince: Pek çok hadisçiler bir hadisi değişik sebeplerden dolayı garib sayarlar. Nice hadisçiler vardır ki: Sadece bir yönden rivâyet edildiği için garib sayılır. Hammad b. Seleme'nin Ebû'l Uşerâ'dan onun da babasından rivâyet ettiği şu hadis gibi: Rasûlullah (s.a.v.)'e sordum: **"Ey Allah'ın Rasûlül Bir hayvanın kesimi sadece boğazdan ve göğüs üzerinden mi olur?"** Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: **"Uyluğundan yaralasan da boğazlama yerine geçer."** (Tirmizî, Sayd: 13) Bu hadisi Hammad b. Seleme, Ebû'l Uşerâ'dan tek başına rivâyet etmiştir. Bu hadis

sadece Ebû'l Uşerâ ve babası vasıtasıyla biliniyor. -Her ne kadar hadisçilerce meşhur bir rivâyet olsa da- Bu hadisi sadece Hammad b. Seleme rivâyet etmiş daha sonra pek çok kişinin rivâyetiyle hadis meşhur hale gelmiştir. Abdullah b. Dinar'ın İbn Ömer'den rivâyet ettiği şu hadis gibi: **"Rasûlullah (s.a.v.), Vela hakkının satılmasını ve hibe edilmesini yasaklamıştır."** (Tirmizî, Vela: 2) Bu hadis sadece Abdullah b. Dinar'dan bizlere aktarılmamıştır. Kendisinden Ubeydullah b. Ömer, Şu'be, Sûfyân es Sevrî, Mâlik b. Enes, İbn Uyeyne ve pek çok kimse bu hadisi aktarmıştır. Yahya b. Süleym, bu hadisi; Ubeydullah b. Ömer'den, Nafi'den, İbn Ömer'den rivâyet etmiştir. Yahya b. Süleym burada vehme kapılmıştır. Doğrusu: Ubeydullah b. Ömer, Abdullah b. Dinar ve İbn Ömer şeklindedir. Aynı şekilde Abdulvehhab es Sekafî ve Abdullah b. Nümeyr, Ubeydullah b. Ömer, Abdullah b. Dinar ve İbn Ömer şeklinde de rivâyet edilmiştir. El Müemmil, bu hadisi Şu'be'den rivâyet etmiştir. Şu'be şöyle demiştir: İsterdim ki, Abdullah b. Dinar bana izin versin de kalkıp onun alnından öpeyim. Tirmizî der ki: Hadise ilave edilen bir fazlalıktan dolayı garib sayılan nice hadisler vardır. Bu ilave hafızasına güvenilen bir kimse tarafından yapılmışsa sahih kabul edilir. Mesela Mâlik b. Enes'in, Nafi'den onun da İbn Ömer'den rivâyet ettiği şu hadiste olduğu gibi: **"Rasûlullah (s.a.v.), kadın erkek, hür köle her Müslüman'ın, Ramazan'da Fıtır sadakası olarak bir sa' (ölçek) hurma veya bir ölçek arpa vermesini farz kılmıştır."** (Tirmizî, Sadaka: 35) Mâlik bu hadisteki **"Müslümanlar"** ifadesini kendisi eklemiştir. Eyyûb es Sahtiyânî, Ubeydullah b. Ömer ve pek çok âlimler bu hadisi Nafi'den, İbn Ömer'den rivâyet edip, **"Müslümanlar"** ifadesini kullanmamışlardır. Mâlik'in, Nafi'den rivâyet ettiği bu hadisi bazıları Nafi'den, Mâlik'in rivâyetine benzer şekilde hafızasına güvenilmeyen kimselerden rivâyet etmişlerdir. Fakihlerden çoğu Mâlik'in rivâyet ettiği bu hadisi kabul edip delil olarak kabul etmişlerdir. Şâfiî ve Ahmed b. Hanbel bunlardan olup şöyle derler: Bir adamın Müslüman olmayan köleleri varsa onlar için fıtır sadakası ödemesi gerekmez. Mâlik'in hadisini delil olarak almışlardır. Hıfzına itimad edilen bir hadisçi hadis metnine ilave yapmışsa bu ilavesi kendisinden kabul edilir. Nice hadisçiler vardır ki: Pek çok yönden rivâyet edildiği halde senedi yönünden garib sayılmıştır.

Ebû Küreyb, Ebû Hişâm er Rifâî, Ebû's Sâib ve Hüseyin b. Esved bize naklederek şöyle dediler: Ebû Usame, Büreyd b. Abdullah b. Ebû Bürde'den, dedesinden, Ebû Bürde'den, Ebû Musa'dan, Peygamber (s.a.v)'in şöyle söylediğini aktarmıştır: **"Kafir kimse yedi bağırsağı doldurmak için yer. Mü'min ise tek bağırsağını doldurmak için yer."** (Tirmizî, Etme: 20)

Timizî der ki: Bu hadis bu şekliyle senedi yönünden garibtir. Kaldı ki bu hadis Peygamber (s.a.v)'den pek çok şekillerde de rivâyet edilmiştir. Garibliğinin sebebi Ebû Musa'nın rivâyeti olmasıdır. Mahmûd b. Gaylân'a bu hadisi sordum, O da şöyle dedi: Ebû Küreyb bu hadisi Ebû Usame'den rivâyet etmiştir. Muhammed b. İsmail'e bu hadisi sordum. Bu hadisi Ebû Küreyb, Ebû Usame'den rivâyet etmiştir. Ebû Küreyb dışında başka bir yoldan bilmiyoruz, dedi. Ben de: Bu

hadisi Ebû Usame'den pek çok kişi bize nakletmiştir, dediğimde buna hayret etti ve: Bu hadisi bu şekilde Ebû Küreyb'den başka bir rivâyet edeni bilmiyorum dedi ve şöyle devam etti: Ebû Küreyb bu hadisi Ebû Usame'den müzakere esnasında aldığını düşünüyoruz.

Abdullah b. ebû Ziyâd ve pek çok kişi bize Şebabe b. Sewar'ın şöyle dediğini nakletmiştir: Şu'be, Bükeyr b. Atâ'dan, Abdurrahman b. Ya'mur vasıtasıyla: **"Peygamber (s.a.v)'ın Dübba ve Müzeffet ismi verilen cahilliye dönemi içki kaplarını kullanmayı yasakladığını bize nakletmiştir."** Tirmizî şöyle der: Bu hadis senedi yönüyle garib bir hadistir. Bu hadisi Şu'be'den, Şebâbe dışında birinin rivâyet ettiğini bilmiyoruz. Peygamber (s.a.v)'den pek çok şekilde bu tür kaplarda sıra yapılmasının yasaklılığı bize ulaşmıştır. Şebabe hadisinin garib sayılmasının sebebi sadece Şu'be'den rivâyet etmesinden dolayıdır. Şu'be ve Sûfyân es Sevrî bu isnadla Bükeyr b. Atâ'dan, Abdurrahman b. Ya'mer'den ve Peygamber (s.a.v)'den şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: **"Hac, Arafat'ta bulunmaktan ibarettir."** (Tirmizî, Hac: 57) Bu hadis hadisçiler yanında bu senediyle bilinir.

Muhammed b. Beşşâr bize aktardı, Muâz b. Hişâm bize nakletti, babam Yahya b. ebî Kesir'den aktardı. Ebû Muzâhim bana Ebû Hüreyre'nin Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle duyduğunu nakletmiştir: **"Kim bir cenazeyi takip edip o kimsenin cenaze namazını da kılsa bir kırat sevap vardır. Cenazenin tüm işlemleri bitirinceye kadar cenazede bulunan kimseye ise iki kırat sevap vardır."** Ashab: **"Ey Allah'ın Rasûlül İki kırat ne kadardır?"** Diye sordular. **"En küçüğü Uhud dağı kadardır"** buyurdular. (Tirmizî, Cenaiz: 49) Abdullah b. Abdurrahman bize aktardı. Mervan b. Muhammed, Muaviye b. Selam'dan bize aktardı. Yahya b. ebî Kesir bana anlattı. Ebû Muzâhim, Ebû Hüreyre'nin, Peygamber (s.a.v)'den şöyle duyduğunu aktarmıştır: **"Bir cenazeyi takip edene bir kırat sevap vardır..."** diyerek yukarıdaki hadisin bir benzerini zikretti. Abdullah der ki: Mervan, Muaviye b. Selam'dan, Yahya'nın şöyle dediğini bize haber vermiştir: Mehrî'nin mevlası olan Ebû Saîd, Hamza b. Sefine'den Sâib'den, Âişe vasıtasıyla Peygamber (s.a.v)'den bir hadis işittiğini bana haber vermiştir. Ebû Muhammed, Abdullah b. Abdurrahman'a, Irak'ta rivâyet ettiğin hangi hadis garib sayılıyor? Diye sordum. Dedi ki: Sâib'in, Âişe vasıtasıyla Peygamber (s.a.v)'den rivâyet ettiği hadis dedi ve bu hadisi zikretti. Muhammed b. İsmail'in bu hadisi Abdullah b. Abdurrahman'dan rivâyet ettiğini işittim. Tirmizî der ki: Âişe'nin Peygamber (s.a.v)'den rivâyet ettiği bu hadis pek çok şekillerde rivâyet edilmiştir. Sâib'in Âişe vasıtasıyla Peygamber (s.a.v)'den rivâyet ettiği bu hadis isnadı yönünden garib sayılmıştır.

Ebû Hafs Amr b. Ali bize nakletti, Yahya b. Saîd el Kattan bize nakletti, Muğîre b. ebî Kurre es Sedusî bize nakletti ve dedi ki: Enes b. Mâlik'in şöyle dediğini duydum: Bir adam, Peygamber (s.a.v)'e: **"Ey Allah'ın Rasûlül Devemi bağlayıp sonra mı Allah'a tevekkül edeyim yoksa saliverip sonra mı**

tevekkül edeyim” diye sordu da: Rasûlullah (s.a.v.)’de: **“Deveni bağla sonra Allah’a tevekkül et”** buyurdular. (Tirmizî, Kıyamet: 63)

Amr b. Ali şöyle demiştir: Yahya b. Saîd, bana göre bu münker bir hadistir, demiştir. Tirmizî diyor ki: Bu hadis bu şekliyle garibtir. Bu hadisi sadece Enes b. Mâlik’in rivâyetiyle bilmekteyiz. Amr b. Ümeyye ed Damrî, Peygamber (s.a.v.)’den benzeri bir hadis rivâyet ettiği nakledilmiştir. Faydalı olacağını ümid ettiğimden dolayı bu kitabı (İlel Kitabı) özet biçimde tasnif ettik. Allah’tan bu kitabımızı faydalı kılmasını ve rahmetinden dolayı bize günah yüklememesini temenni ederim. Âmin.

Bu konuda derli toplu en özet bilgiyi veren Tirmizî olup, daha geniş çapta eserler kaleme alınmıştır, şunlar örnek olarak verilebilir;

- 1- Yahya b. Saîd el Kattan
- 2- Ali İbn’ül Medini
- 3- Şu’be b. Haccac
- 4- Muhammed b. İsmail el Buhârî
- 5- Ahmed b. Hanbel, Kitab-ül ilel ve ma’rifetir Rical kitabı ki: Talat Koçyiğit ve İsmail Cerrahoğlu tarafından iki cilt halinde tercümesi yapılmıştır.

Hadis araştırmalarına kolaylık için "Hadis Külliyyatımız"dan sekiz ana kaynağı KİTAP, BÂB ve HADİS sayılarıyla gösteren CETVELDİR. *

B U H A R İ

KİTAP	Bab	Hadis	Cilt	KİTAP	Bab	Hadis	Cilt
Vahiy	1	6	BİR	Şartlar	19	22	ALTI
İman	42	51		Vesâyâ	37	43	
İlim	54	74		Cihad ve siyer	198	287	
Abdest	80	109		Humus	21	36	
Gusûl	28	44		Zımm-i harbî, cizye	22	29	
Hayz	31	37		Bed'ül-halk	2	8	YEDİ
Teyemmüm	8	14		Bed'ül-halk	17	129	
Namaz	37	63		Enbiya	56	154	
Namaz	109	155		Menakıb	28	148	
Namaz vakitleri	42	78		Fedâilü's-sahabî	14	69	
Ezan	81	121	İKİ	Fedâilü's-sahabî	32	115	8
Namazın sıfatı	84	136		Menâkıb-ı ensâr	52	162	
Cuma	40	64		Meğâzî	45	269	9
Korku namazı	7	6		Meğâzî	91	456	
İki bayram namazı	26	36		Tefsir	158	200	10
Vitr	7	12		Tefsir	328	439	
Yağmur duası	28	32		Tefsir	365	500	ON BİR
Güneş ve ay tutulması	19	23		Fezâilü'l-Kurân	37	85	
Sücutü'l-Kur'ân	11	13		Nikah	126	179	
Namazın kısaltılması	20	35		Talak	22	36	
Teheccüd	28	49	ÜÇ	Talak	52	85	ON İKİ
Tatawwu (nafile)	9	13		Nafakalar	15	22	
Mekke ve Medine	6	8		Et'ime	59	90	
Namaz içinde amel	18	27		Akıka	4	8	
Unutup yanılma	9	14		Zebaih sayı	38	69	
Cenaze	98	149		Kurban	16	28	ON ÜÇ
Zekat	70	102		Eşribe	30	63	
Fitir sadakası	9	10		Merda, tb	22	38	
Hac	42	69		Tib	58	92	
Hac	152	241		Libas	103	179	
Umre	20	32	DÖRT	Edeb	128	249	ON DÖRT
Engellenme, avanma	38	58		İstizân	53	73	
Medine ve faziletleri	13	24		Deavât	21	36	
Oruç	68	114		Deavât	69	104	
Teravih	6	15		Rikâk	53	171	
İtikaf	19	21		Kaza, kader	15	26	ON BEŞ
Alışveriş	86	142		Eymân, nüzur	33	82	
Alışveriş	113	180		Keffareti'l-eymân	10	15	
Selem	8	14		Feraiz	30	47	
Şu'â	3	3		Hudûd	15	31	
İcare	22	25	BEŞ	Küfr ve ridde	32	50	ON BEŞ
Havale	3	3		Diyetler	1	14	
Kefalet	5	7		Diyetler	31	55	
Vekalet	16	18		Mürteddîn	8	21	
Müzaraa	21	29		İkrân	7	12	
Müşâkât	18	31		Hileler	15	28	ON BEŞ
İstikraz	21	23		Ta'bîr	48	61	
Husumat	9	15		Fitn	29	79	
Lukata	12	12		Ankâm	54	81	
Zulüm gasb	35	43		Temenni	9	20	
Ortaklık	16	22	BEŞ	Ahbâr-i Ahad	6	20	ON BEŞ
Rehin	6	8		İ'tisâm	6	37	
İtk	20	41		İ'tisâm	28	97	
Mükateb	6	6		Tevhid	59	187	
Hibe	35	67					16
Şehadet	31	51					
Sulh (barış)	14	19					

* İlk sütun ilgili kitap ismi, ikinci sütun Bâb = Bölüm sayısı, üçüncü sütun o bölümdeki hadis sayısı, dördüncü sütun ise Türkçe tercümelerindeki hangi cilde tesadüf ettiğini gösterir.

M Ü S L İ M

K İ T A B	Bab	Hadis	Cilt	K İ T A B	Bab	Hadis	Cilt
İman	61	224	1	İmâra	56	185	9
İman	96	380	2	Av ve zebâih	12	60	
Tahârat	34	111		Kurban	8	45	
Hayz	33	126		Eşribe	35	185	
Salât	52	285	3	Libas, ziynet	35	127	
Mescidler ve namaz kılma yeri	45	259		Adâb	10	45	
Mesâcid ve Mevâzi'is-salât	55	316	4	Selam	41	155	
Salâtü'l-müsâfirin ve kasrihâ	57	312		Edeb	5	21	
Cuma	18	73		Şiir	1	10	10
İydeyn	4	22	5	Rüya	4	23	
Yağmur duası	4	17		Fezâil	46	174	
Küsûf	5	29		Fezâilü's-Sahâbe	60	232	
Cenâiz	37	107		Birr ve sıla	51	166	
Zekat	55	177		Kader	8	34	
Sıyam	40	222	6	İlim	6	16	
İ'tikâf	4	10		Zikir, dua	27	100	11
Hacc	57	234	7	Tevbe	11	59	
Hacc	97	521		Münafık sıfatı	19	83	
Nikah	24	143		Sıfat-ı kıyâmet, cennet	19	84	
Rada'	19	63		Fitneler ve kıyâmet	28	143	
Talak	9	67		Zühd, rekâik	19	75	
Lian	1	20		Tefsir	7	34	
İtik (âzâd)	6	25					
Büyu'	21	123					
Müsâkât	5	25	8				
Müsâkât	31	143					
Ferâiz	4	17					
Hibeler	4	32					
Vasiyetler	5	22					
Nezir (adak)	5	13					
Eymân	13	59					
Kasâme diyât	11	39					
Hudûd	11	46					
Akdiye	11	21					
Lukâta	5	19					
Cihad, siyer	51	150					
İmâra	82	42					

E B Ü D Ä V Ü T

T İ R M İ Z İ

KİTAB	Bab	Hadis	Cilt	KİTAB	Bab	Hadis	Cilt
Tahâra	120	316	1	Tahâra	112	148	1
Tahâra	139	390	2	Namaz	331	451	
Salât	87	647	2	Vitr	352	487	
Salât	177	967	3	Cuma	381	529	
Salât	251	1160	4	Bayram	390	543	
Istiskâ namazı	11	1197		Sefer	434	616	
Seferde namaz	20	1249		Zekat	38	681	
Nafîle namazlar	3	1260		Oruç	83	808	
Nafîle namazlar	27	1370	5	Hacc	116	964	
Ramazan ayı	10	1400		Cenaiz	76	1079	
Kur'ân secdeleri	8	1415		Nikah	44	1145	
Vitr	25	1513	6	Emzime	19	1174	
Vitr	32	1555		Talak, lian	23	1204	
Zekat	46	1700		Büyü'	76	1321	
Lukâta	20	1720	7	Ahkâm	42	1385	2
Hac, menâsik	19	1766		Diyyât	23	1422	
Hac, menâsik	92	2027		Hudûd	30	1463	
Menâsik	97	2045	8	Sayd (av)	7	1471	
Nikah	49	2174		Boğazlama (kesim)	1	1472	
Talak	30	2266		Yiyecekler	5	1481	
Talak	50	2312	9	Hükûmler ve faydalar	6	1492	
Savm oruç	81	2476		Kurban	24	1523	
Cihad	30	2527		Nezr ve yemin	19	1547	
Cihad	170	2787	10	Siyer	48	1618	
Kurbanlar	21	2843		Cihadın fazileti	26	1669	
Av (sayd)	25	2861		Cihad	39	1719	
Vasiyetler	17	2884	11	Giyecekler	45	1787	
Feraiz	18	2927		Yiyecekler	48	1860	
Haraç imâre	41	3088		İçecekler	21	1896	
Cenaiz	31	3156	12	İyilik ve irtibatı koparmamak	87	2035	
Cenâiz	80	3241		Tıbb	35	2089	
Yemin ve nezirler	25	3325		Ferâiz	23	2115	
Büyü'	35	3415	13	Vasiyetler	7	2124	
İcâre	55	3466		Velâ ve Hibe	7	2132	
İcâre	90	3570		Kader	19	2157	
Davalar	31	3640	14	Fiten	79	2269	3
İlim	13	3668		Rüya	10	2294	
Eşribe	22	3735		Şehadât	4	2303	
Et'ime	54	3854	15	Zühd	64	2414	
Tıbb	24	3925		Kıyametin sıfatı	60	2522	
Köle azadı	15	3968		Cennetin sıfatı	27	2572	
Harfler, kıraat	1	4008	16	Cehennemnin sıfatı	12	2605	
Hamamlar	3	4018		İman	18	2644	
Libas	48	4158		İlim	19	2687	
Tereccül	21	4213	15	İstizân,	34	2735	
Hatım	8	4239		Edeb	75	2858	
Fiten	7	4278		Emsâl	7	2874	
Mehdî	1	4290	15	Fezâilü'l-Kur'ân	25	2926	
Melâhim	18	4350		Kıraat	13	2949	
Hudûd	40	4493		Kur'ân tefsiri	96	3369	
Diyyât	32	4595	15	Deavât	133	3604	
Sünnet	32	4772		Menâkıb	75	3956	
Edeb	8	4803		Kitab'ül İel	Sayfa =>	325 - 340	
Edeb	18	5274	16				

NESEİ

İBNİ MACE

KİTAB	Bab	Hadis	Cilt	KİTAB	Bab	Hadis	Cilt
Taharet	205	323	1	Mukaddime	24	266	1
Sular	14	347		Taharât	39	392	2
Hayz, istihâza	20	394		Taharât	139	666	
Gusûl, teyemmüm	30	446		Namaz	13	705	
Namaz	24	493		Ezan	7	734	
Namaz vakitleri	55	625	2	Mesâcid, namaz	19	802	3
Ezan	42	687		İkâmetü's-salât	146	1247	4
Mescidler	46	741		İkâmetü's-salât	205	1432	
Kible	25	776		Cenazeler	65	1637	5
İmamlık	65	875		Oruç	42	1740	
Namaza başlama	196	1179	3	Oruç	68	1782	
Sehv secdesi	105	1366		Zekat	28	1844	
Cuma	45	1432		Nikah	63	2015	6
Seferde namaz kısaltılması	5	1458		Talak	28	2073	
Küsûf	18	1528		Talak	36	2089	
Korku namazı	1	1555	4	Keffaret	21	2136	7
Bayram namazı	36	1597		Ticaret	69	2307	
Nâfileler (gece gündüz)	67	1817		Ahkâm	33	2374	
Cenazeler	121	2091		Hibe	7	2389	
Oruç	85	2427	5	Sadaka	21	2435	8
Zekat	100	2608		Rehinler	14	2469	
Hac menâsiki	231	3071		Rehinler	24	2491	
Cihad	48	3181		Şu'fa	4	2501	
Nikah	84	3372	6	Lukâta	4	2511	9
Talak (boşanma)	76	3543		İtk (köle azadı)	10	2532	
Atlar	17	3576		Hudûd	38	2614	
Vakıf	4	3592		Diyetler	36	2694	
Vasiyet	12	3652		Vasiyetler	9	2718	10
Nahl (bağış)	1	3668	7	Ferâiz	18	2752	
Hibe	4	3685		Cihad	38	2858	
Rukba	2	3699		Cihad	46	2881	
Umra	5	3740		Menâsik	108	3119	
Yemin ve adak	43	3837		Kurban	17	3161	9
Ziraat ortaklığı	11	3927	8	Zebâih	15	3199	
Kadınlarla muâşeret	4	3953		Avlanma (sayd)	20	3250	
Kan dökme haram	28	4115		Yiyecekler	62	3370	
Fey taksimi	1	4131		İçecekler	27	3435	10
Biat	39	4193		Tıbb	46	3549	
Akika	5	4202	9	Libas	47	3656	
Recep ayı kurbanı	11	4243		Edeb	59	3826	
Avcılık ve hayvan kesme	38	4348		Dua	22	3892	10
Kurban	44	4426		Rüya tabiri	10	3926	
Alışveriş	109	4680		Fitneler	36	4099	
Kasâme	47	4840		Zühd	39	4341	
Hırsızın eli kesilmesi	18	4951	10				
İman ve şartları	33	5007					
Süslenme	124	5343					
Kadılık adabı	37	5392					
Allah'a sığınma	65	5504					
İçecekler	58	5724					

